

ლუარა სორდია

გალაკტიონ ტაბიძის
ესთეტიკის საკითხები

თბილისი

2011

ნაშრომში შემოქმედის მარადიულობის გარანტად მიჩნეულია ანტიციპაცია. ამ გადასახედიდან, სათანადო წყაროების გათვალისწინებით, შესწავლილია ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენი გალაკტიონის პოეზიაში.

ინტერესის საგნად ქცეულია პოეტის უმთავრესი ესთეტიკური პრინციპები, ესთეტიკური კატეგორიები, პოეტური ინტეგრალები, გარკვეულია პოეტის მიმართება რომანტიზმთან, სიმბოლიზმთან, იმპრესიონიზმთან და გაზიარებულია თვალსაზრისი, რომ გალაკტიონის შემოქმედება არის უმაღლესი რეალიზმის, პოეტური უნივერსალიზმის ნიმუში. გალაკტიონი გვევლინება, როგორც მსოფლიოსთან, კოსმიურთან შეხმიანებული, “ყველა სიმზე” დაკვრის ხელოვნებას დაუფლებული დიდოსტატი.

კვლევის სფეროში შემოტანილია პოეტის (როგორც მეზღვაურის, მოგზაურის, მენავის, მხედრის, ბედუინის) და პოეზიის მახასიათებელი (ძვირფასი ქვები, მილიონები, მილიარდები, ზღვა, გრიგალი, ციხე-სიმაგრე, ახალ-ახალი სასახლე, ფიქრების ტაძრები, სულის წუხილის ძეგლები) პარადიგმები.

მიღებული დასკვნის მიხედვით, გალაკტიონი უარყოფდა სოციალისტური რეალიზმის დოგმებს, შეზღუდულ, ცალთვალა მატერიალისტურ ხედვას, მისთვის ამოსავალი იყო იდეალიზმი, რელიგიურობა, პოეზია ესახებოდა, როგორც სულიწმინდის მაღლი, მხატვრული სიტყვის მისიას რწმენის, სულიერების მსახურებაში, ტაძრისკენ სავალი გზის გაკვლევაში, ეროვნული იდეალების გადარჩენაში ხედავდა, სოციალურ-პოლიტიკური და ფილოსოფიური პრობლემების დასმა-გადაწყვეტასთან ერთად.

“არტისტული ყვავილების” ავტორის ესთეტიკა ახალი, მაღალი საფეხურია ესთეტიკური აზრის განვითარებაში საერთოდ.

გამოკვლევა განკუთვნილია ფილოლოგიის გაკულტეტის ბაკალავრების, მაგისტრანტების, ასევე დოქტორანტებისა და საერთოდ პოეტების მეფის შემოქმედებით დაინტერესებული მკითხველებისთვის.

რედაქტორი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
მარიამ მირესაშვილი

რეცენზენტები

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
ნაზი ხელაია
ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი
თამილა წოწორია

ISBN 978-9941-17-483-4

თავი I

ანტიციპაცია – მარადიულობის გარანტი

ყოველ დროს თავისი ღმერთები თუ კერპები ჰყავს, მოვლენათა, პიროვნებათა, მხატვრული ნაწარმოების შეფასების თავისებური კრიტერიუმები გააჩნია. ეფემერული დიდების პარალელურად, არსებობს „დიდება მარადისი“ და უსაზღვროების წინაშე უკვდავია მხოლოდ რელიგიური, ამდენად, ჰუმანური და მაღალმხატვრული, სულიერი ინდივიდუალობით, მარადაქტუალური სიბრძნით გამორჩეული ხელოვნება. ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა, სიწმინდით მომადლებულ ღვთისმეტყველთა აზრით კი, სიბრძნე ღმერთია.

„ყოველი სიბრძნე უფლისგან არის და მასთანაა საუკუნოდ“ (სიბრძნე ზირაქისა, თ. 1,1) (1,35).

„უფალმა თავად შექმნა სიბრძნე, იხილა და აღრიცხა იგი, მოასხურა იგი თავის ყველა საქმეს (სიბრძნე ზირაქისა, 1, 9) (1, 35).

„მყოფობს ყველა ხორციელში მისი ნიჭის მიხედვით, მიმადლის იგი მის მოყვარეებს (იქვე, 1, 19) (1, 35).

„სიბრძნის სათავე უფლის შიშია და მორწმუნეებს საშოდანვე დაჰყვება თან“ (სიბრძნე ზირაქისა, 1, 14) (1,35).

„რადგან უფლის შიშია სიბრძნე და განსწავლულობა, მისდამი სასოება – რწმენა და სიმშვიდე (იქვე, 1, 27) (1,35).

„ბოროტის ცოდნა არ არის სიბრძნე და არც გონიერებაა იქ, სადაც ცოდვილნი ბჭობენ“ (სიბრძნე ზირაქისა, 9, 22) (1, 47)

სიბრძნის შეძენაში წინამძღვარია ღვთის სიყვარული, რჯულის ცოდნა: „მხოლოდ ის, ვინც, თავს შესწირავს უზენაესის რჯულის შესწავლას, გამოიძიებს წინაპართა სიბრძნეს და წინასწარმეტყველებაში გაიწაფება“ (სიბრძნე ზირაქისა, 39,1) (1,62)

„გამოიკვლევს ანდაზების დაფარულ აზრს და იგავთა გამოცანებს გამოიცნობს“ (სიბრძნე ზირაქისა, 39,3).

ისო ზირაქის მიხედვით, „უფალმა... სიბრძნე ღვთისმოსავეებს მისცა“ (ისო ზირაქი, 44,33) (1,66).

წმინდა წერილში უმაღლეს ღირებულებად სიბრძნე მიიჩნევა და იგი ღმერთის მაღლად არის აღიარებული.

სოლომონი შეგვაგონებს: „... უფალი იძლევა სიბრძნეს და მის ბაგეთაგან არის ცოდნა და შეგნება (იგავნი სოლომონისა, 2,6) (2,618).

უფალმა სიბრძნით დააფუძნა ქვეყანა, გონიერებით გაამტკიცა ცამყარი (იგავნი სოლომონისა, 2,18) (2,619).

ღვთისმგმობელი სიბრძნეს ეძებს, მაგრამ ამაოდ (იგავნი, 14,6) (2,626).

უფლის შიში სიბრძნის სათავეა, სიწმინდეთა ცოდნა კი გონიერება“ (იგავნი, 9,10) (2,623).

„არ მიეგებათ მაღლი ბოროტეულთ და ლანდივით დღემოკლე იქნება ყველა, ვისაც ღვთისა არ ეშინია“ (ეკლესიასტე, 8,3) (2,12).

ღვთის სიყვარულით გაბრძნობილი სოლომონი ხარობს უზენაესის მაღლით: „ყოველივე შევიცანი, დაფარულიც და განცხადებულიც, რადგან სიბრძნემ განმასწავლა, ყოველთა შემოქმედმა (სიბრძნე სოლომონის, 7,21) (1,24).

„ღვთის ძალის სუნთქვაა იგი და ყოვლისმპყრობელის დიდების შეუბღალავი გადმოღვრა, ამიტომ წაბილწულთაგან ვერავის მიეკარება მას“ (სიბრძნე სოლომონისა, 7, 25) (1,24).

იგია საუკუნო ნათლის ანარეკლი, უხინჯო სარკე ღვთის ქმედების და ხატი მისი სიკეთისა.

...ეწვევა უბიწო სულებს თაობიდან თაობაში და ღვთის მოყვარეებად და წინასწარმეტყველებად განამზადებს მათ.

რადგან ღმერთს არავინ უყვარს, გარდა იმისა, ვინც სიბრძნით ცხოვრობს (სიბრძნე სოლომონისა, 7, 27, 28) (1, 24).

„უკვდავებაა სიბრძნესთან წილნაყარობა“ (სიბრძნე სოლომონისა, (8, 17) (1, 24).

პავლე მოციქულის მიხედვით, ყოველგვარი ნიჭი, მათ შორის, წინასწარმეტყველების უნარი, სულიწმინდის მაღლია.

„სხვადასხვაგვარია ნიჭი, მაგრამ სული ერთია (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 12)

„თითოეულს ეძლევა სულის გამოვლინება სასიკეთოდ, ვინაიდან ერთს სულის მიერ ეძლევა სიბრძნის სიტყვა. მეორეს–ცოდნის სიტყვა იმავე სულით.

ზოგს რწმენა იმავე სულით და ზოგს განკურნებითა ნიჭი იმავე სულით.

ზოგს სასწაულთმოქმედება, ზოგს–წინასწარმეტყველება, ზოგს სულების გარჩევა, ზოგს – სხვადასხვა ენები, ზოგს – ენების განმარტება.

ხოლო ყოველივე ამას აკეთებს ერთი და იგივე სული, რომელიც თითოეულს საკუთრივ უნაწილებს, როგორც ნებავს“ (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 12,4-11) (3, 374-375).

ამასთან, ნიჭი სიყვარულის გარეშე არაფერია. მთავარია „რწმენა, იმედი, სიყვარული“, ... მათგან „სიყვარულია უმეტესი“ (I კორინთელთა, 14, 13) (3, 376).

სულიწმინდის ქნარად წოდებული პავლე მოციქული მოუწოდებს თანამოაზრეებს: „ესწრაფეთ სიყვარულს და ეშურეთ სულიერ ნიჭებს, უფრო რომ იწინასწარმეტყველოთ“ (I კორინთელთა, 14, 1).

ვინც ენით ლაპარაკობს, სულით ლაპარაკობს იგი საიდუმლოებებს (I კორინთელთა, 14, 2) (3,376).

ვინც წინასწარმეტყველებს, ის ადამიანებს ელაპარაკება აღსაშენებლად, სანუგეშებლად და გასამხნეველად (I კორინთელთა, 14, 3) (3, 72).

„ენით მოლაპარაკე თავის თავს აშენებს, ხოლო ვინც წინასწარმეტყველებს, ეკლესიას აშენებს (I კორინთელთა, 14, 4) (3, 376)

...„ის, ვინც წინასწარმეტყველებს, ენებით მოლაპარაკეზე მეტია, თუ განმარტავს კიდევ, რათა ეკლესია აღშენდეს (I კორინთელთა, 14, 5) (3, 376)

„ყოველ ჩვენგანს მოცემული აქვს მაღლი ქრისტესმიერი ნიჭის ზომისაებრ“ (პავლე მოციქული, ეფესელთა, 4,7) (3,417).

პეტრე მოციქული მიმართავს თავის თანამოაზრეებს: „თქვენ ხართ მენი წინასწარმეტყველთა და იმ აღთქმისა, რომელიც აღუთქვა ღმერთმა ჩვენს მამებს, როცა უთხრა აბრაამს: შენს თესლში იკურთხებაო დედამიწის ყოველი მოდგმა“ (საქმეები, 4,25) (3,234).

„ახლა ჩვენ გვაქვს უმტკიცესი წინასწარმეტყველური სიტყვა და კარგად იქცევით, რომ მიმართავთ მას, როგორც ლამპარს, რომელიც ბნელში ანათებს, ვიდრე დღე გათენდებოდეს და ცისკრის ვარსკვლავი ამოვიდოდეს თქვენს გულეში“ (II პეტრე, 2,19).

...„წერილის არავითარი წინასწარმეტყველება თავისით არ განიმარტება (II პეტრე, 2,20).

„ვინაიდან წინასწარმეტყველება არასოდეს არ წარმოთქმულა ადამიანის ნებით, არამედ ადამიანები, სულიწმიდის მიერ აღძრულნი, ღვთისგან წარმოთქვამდნენ მას“ (I პეტრე, 2,2-311) (3,311).

პავლე მოციქული ასე ამხელდა „წუთისოფლის მოკამათეს“. „სად არის ბრძენი? სად არის მწიგნობარი! სად არის ამ წუთისოფლის მოკამათე, განა სისულელედ არ აქცია ღმერთმა ქვეყნიერების სიბრძნე?“ (I წერილი კორინთელთა მიმართ, 1,20) (3,357).

ბიბლიური წინასწარმეტყველები ეძებდნენ დაფარულ სიბრძნეს: „...გამაგებინე სიბრძნე ფარული. უჩინონი და დაფარული სიბრძნის შენისანი გამიცხადენ მე, მასხურო მე უსუპითა და განვწმინდნე მე, განმბანო მე და უფროის თოვლისა განვსპეტაკნე“ ევედრებოდა უზენაესს დავით წინასწარმეტყველი (ფს. 50, 8,9) (3,575).

ამასთან, ბიბლიაში გვხვდება „საკუთარი ნებით გაწინასწარმეტყველებული“ ცრუ წინასწარმეტყველ-მისნები, რომელთაც დასჯით ემუქრება ღმერთი ეზეკიელის წინასწარმეტყველებაში: „...ვაი ცრუ – წინასწარმეტყველთ, რომლებიც საკუთარ სულს მიჰყვებიან და არაფერი უხილავთ.

ნაოხარ ადგილებში რომ მელიები არიან, იმათ ჰგვანან შენი წინასწარმეტყველნი, ისრაელო!

მათი ხილვები ფუჭია და მათი მისნობა სიცრუე. კი ამბობენ, უფალმა თქვაო, მაგრამ უფალს არ მოუვლენია ისინი. ირწმუნებიან, ახდებაო ჩვენი სიტყვა.

რაკი ფუჭს ლაპარაკობთ და სიცრუეს ხედავთ, ამიტომაც, აჰა, თქვენი წინააღმდეგი ვარ, ამბობს უფალი ღმერთი.

იქნება ჩემი ხელი ფუჭმხილველ წინასწარმეტყველთა და სიცრუის მისანთა წინააღმდეგ. ჩემი ერის საბჭოში არ იქნებიან ისინი, ისრაელის სახლის წიგნში არ ჩაიწერებიან და ისრაელის მიწაზე ვერ მივლენ.

სწორედ იმის გამო, რომ აცდუნებენ ჩემს ერს, რომ ეუბნებიან, მშვიდობააო და არ არის მშვიდობა, ჩემი ხალხი კედელს აშენებს და, აჰა, ესენი კირით ლესავენ.

უთხარით მლესავთ, ჩამოწვება–ექო თქვენი კედელი. წამოვა თავსხმა და, თქვენ, ყინულის ქვემო, ჩამოცვივდებით და ქარიშხალი ამოვარდება“ (ეზეკიელი, 3, 3-6, 9-11) (II,203).

„გრძნეული შემლოცველის“ გაფრთხილებაა ესაია წინასწარმეტყველთან: „გრძნეულ შემლოცველს დასჯის უფალი“ (1, 94).

ბველი და ახალი აღთქმა სავსეა წინასწარმეტყველებით, იგავებით, ალეგორიებით, რომლებიც გადატანით, დაფარულ აზრს, ანდაზას, ზნეობრივ–დამრიგებლურ დასკვნას შეიცავს.

„ქართულ სასულიერო მწერლობაში ალეგორიის სინონიმად შემუშავდა, „იგავი“. სიტყვა „იგავი“ ბიბლიის ლექსიკური მარაგიდან მოყოლებული, საერთოდ, ქართული სასულიერო მწერლობის ენის წიაღში სათანადო გამოვლინებას პოულობს“ (4, 148).

ბიბლიაში განარჩევენ ორგვარ სიბრძნეს: მიწიერს და ზეციურს.

შეზღუდულად მიიქნევა ყოველგვარი ადამიანური ცოდნა: „ბრიყვია ყოველი კაცი თავისი ცოდნით“ (იერემია, 51, 17) (1,177).

იგივე მოსაზრებას ვხვდებით ბარუქ წინასწარმეტყველთან: „ახალგაზრდებმა იხილეს ნათელი, მაგრამ ცოდნის გზა ვერ ისწავლეს“ (ბარუქი, 3, 20).

ამის მიზეზია ის, რომ მათ „დატოვეს წყარო სიბრძნისა უფალი“ (ბარუქი, 3,12).

„ვერც აგარის შვილებმა, რომლებიც მიწიურ ცოდნას ეძებდნენ, ვერც მერონისა და თემონის ვაჭრებმა, ვერც მთხრობელმებმა და ვერც ცოდნის მძებნელებმა ვერ გაიგნეს სიბრძნის გზა და ვერ გაიხსენეს მისი ბილიკები (ბარუქი, 3,12).

„არავინაა შემშვენილებული მისი გზისა და არც გულისხმისმყოფელი მისი ხილვისა (იქვე, 3, 31).

„მხოლოდ ღმერთი... მან იპოვა ყველა გზა ცოდნისა და მისცა იგი იაკობს და თავის მორჩილთა და ისრაელს, რომელიც შეიყვარა“ (ბარუქი, თ. 3, 37) (II, 190).

ჭეშმარიტებასთან საერთო არაფერი აქვს მიწიერ ცოდნას, კერპის თაყვანს: „ცოდნისგან გაბრუვდა ადამიანი, თავს ირცხვენს მდნობელი თავისი კერპით, რადგან სიცრუეა კერპი, სული არ უდგას“ (იერემია, 10, 14) (II,135).

პავლე მოციქული ეძებდა არა ხორციელ სიბრძნეს, არამედ „ღვთის მადლს“ (II წერილი კორინთელთა მიმართ 1, 12) (3, 385).

ერთმანეთისაგან ასხვავებენ „მიწიერ, მშვინვიერ, ეშმაკეულ სიბრძნეს“ და „მადლიდან გარდმოვლენილ სიბრძნეს“, რომელიც „წმინდაა, მშვიდობიანი, ღმობიერი, წესიერი, წყალობითა და კეთილი ნაყოფით სავსე, მიუკერძოებელი და უთვალთმაქცო“ (იაკობი 4, 15, 17) (3, 298).

„არა წუთისოფლის სიბრძნე, არამედ ღვთის სიბრძნე, საიდუმლოებებში დაფარული“, აცხადებდა პავლე მოციქული (I კორინთელთა, 2,6, 13) (3, 354, 360)

„სიბრძნის სიტყვა“ სულის მადლია (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 12,8) (3, 374).

პავლე მოციქული შეგვაგონებს: „თუ ვინმეს ამ წუთისოფელში თავი ბრძნად წარმოუდგენია, გაუგუნურდეს, რათა ბრძენი გახდეს.

„ვინაიდან ამ წუთისოფლის სიბრძნე უგუნურებაა ღვთის წინაშე“ (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 3, 18, 19) (3, 360).

არსებობს აზრი, რომ დედამიწა და სხვა პლანეტები გარშემორტყმულია საინფორმაციო ველით, რომელშიც კოდივით ჩადებულია სრული ინფორმაცია სამყაროს და ცოცხალ არსებათა შესახებ. ვარაუდობენ, რომ ეს ველი შეიძლება წარმოადგენდეს დედამიწის პროგრამასაც. ადამიანი, რომელიც შექმნილია სახედ და ხატად ღვთისა, უმაღლესი კოსმიური გონების მატარებელია, მას ხელეწიფება პლანეტის საინფორმაციო ველზე გასვლა და ჩვეულებრივი თვალისა და სმენისთვის უხილავ– მოუსმენელთან ზიარება.

ზეგანვითარებულ ადამიანებს ხშირად ეხსნებათ კოსმიური კავშირის არხი, ენერგეტიკული ველი და ერთდროულად ამყარებენ კონტაქტს მიწიერ და ზენარულ სივრცეებთან, დედამიწის იონოსფეროსთან.

აღმოსავლური სამყაროს მხატვრულ, რელიგიურ და ფილოსოფიურ თხზულებებში იმთავითვე არსებობდა საინფორმაციო ველის ცნება და, მაღალ სულიერ განვითარებასთან ერთად, ადამიანის ზნეობრივი სიწმინდე იყო პირობა კოსმიურთან კავშირის უნარების განვითარებისა.

ლაო–ძის „დაო დე ძინის“ მიხედვით, „მარადიული სათნოებით ავსილი ადამიანები“ იქცევიან „სამყაროს ხილულ ველად“ და, „ვინც ველია სამყაროსი, მარადიულ დეს ეუფლება“ (5, 99, 197).

„ბჰაგავად-გიტაში“ არის სპეციალური თავი: „ველსა და ველის მეცნაურს შორის გამორჩევის იოგა“, რომელშიც ნათქვამია: „კურთხეულმა ბრძანა: „ეს სხეული, კაუნტეა, ველად იწოდება, ხოლო რომელი მას საცნაურყოფს-ბრძენთა მიერ ველის მეცნაურად იწოდება“ (6, 83), ველის უფალი კი ღმერთია (6,90).

რაჯნეშის „ტანტრას“ მიხედვით, საინფორმაციო ველს „მიღების დაბლობი“ ეწოდება და ამ შემთხვევაშიც ზნეობრივი სიწმინდეა მასთან მიახლების საწინდარი.

დანტეს „ღვთაებრივ კომედიაში“ გვხვდება „ცეცხლის ალების ველი“, მდელო, ყვავილებით სავსე წალკოტი“ (7, 183).

გოეთეს „ფაუსტში“ „ამწვანებულ ველად“ არის სახელდებული ენერგეტიკული ველი (8, 213).

ბოდლერის „ამაღლებაში“ საინფორმაციო ველს ეწოდება „აისის ჭალა“, „სინათლის აუზდვრევი ველები“ (9,3 127).

ეგვიპტურ მკვდართა წიგნში მოიხსენება იალუს მინდორი, რომელიც სამოთხის ექვივალენტი იყო (10, 136).

მიუთითებენ, რომ არსებობს აგრეთვე „შავი მაგიური ველი“.

უმაღლესი ასტრალური შრეების მომრავლების შედეგად, პლანეტა მიიმედ არის დაავადებული და წარმოქმნილია „შავი მაგიური ველი“, რომელიც გზას კეტავს იმ სამყაროებისკენ, რომელთაც შეუძლიათ დაეხმარონ პლანეტას. თუ ვერ გაირღვა ეს ბნელი ველი, დედამიწის არსებობა დასრულდება (11, 201).

ნათელხილვისა და ნათელსმენის უნარით მომადლებულები გადიან საინფორმაციო ველზე და მომავლის განჭვრეტას ახდენენ, როგორც უჩვეულო ხილვების, ისე ხმების საშუალებით.

ოკულტისტების აზრით, ადამიანს აქვს უნარი, იგრძნოს ფიზიკური გრძნობისათვის მიუწვდომელი.

ყველა ფიზიკურ გრძნობას აქვს შესატყვისი ასტრალურში.

ასტრალური ხედვა ადამიანს შესაძლებლობას აძლევს, მიიღოს ასტრალური სინათლის ტალღები, ასტრალური სმენით კი ღებულობს ასტრალურ ბგერით ტალღებს, ვინაიდან ისინი არსებობენ მათი გამოვლენიდან დიდი ხნის შემდეგაც.

საგნები ყოველმხრივ უშვებენ ტალღებს, რომელიც აღიბეჭდება ასტრალური ხედვით, როგორც სინათლის სხივები ფიზიკური ხედვის ორგანოებით.

ასტრალურ ორგანოს აქვს ისეთი უნარი, რომელიც მოქმედებს, როგორც ტელესკოპის ლინზა და ადიდება გამოსახულებას. ზოგს შეუძლია დაინახოს რამდენიმე მილიდან, სხვებს – ქვეყნის სხვადასხვა კუთხიდან, ზოგიერთებს შეუძლიათ დააკვირდნენ სხვა პლანეტების ამბებს.

„ასტრალური ტელესკოპი“ მსგავსია ასტრალური ტელეგრაფისა, იგი ამცირებს მანძილს ორ დაშორებულ პუნქტს შორის. ამ დენის გზაზე მოდის ასტრალური სხივები, ასტრალური ხმები.

მეორე საშუალება ნათელმხილველობისა არის ის, რომ გაიგზავნოს ასტრალური სხეული ცნობიერად და არაცნობიერად სასურველ სივრცეში.

სამყაროში არაფერი არ ქრება და მატერიის უმაღლეს სფეროში მუდმივად არსებობენ შეუცვლელი ჩანაწერები ყოველივე იმისა, რაც ოდესმე მომხდარა.

ასტრალურ სინათლეზე შეიძლება მოიძებნოს სუსტი და არასრულყოფილი გამოსახულება დიდი კანონებისა, მიზეზებისა, ჩრდილები, რომელთაც ისვრიან წინმავალი მოვლენები.

ნათელსმენა არის სმენა ასტრალურ სივრცეში ასტრალური სხივით.

ნათელმხილველისათვის დამახასიათებელია ტელეპატიური ხედვა, საიდუმლო ხმების მოსმენა, წინასწარმეტყველების უნარი.

ამ შემთხვევაში ზეგანვითარებული გრძნობათა ორგანოები კონტაქტშია ჩვენთვის ნაცნობ არსებულთან და რაღაც „იმქვეყნიურთან“, რომელსაც შეიძლება არც ვიცნობთ (12,8).

მეოცე საუკუნის უდიდესი მოძღვრება „აგნი იოგა“, „ცოცხალი ეთიკა“ ანუ „სინათლის მოძღვრება“ გამოყოფს ნათელმხილველობისა და ნათელსმენის შვიდ სახეობას.

ელენე რერიხმა ჰიმალაის მთებში უმაღლესი სამყაროს მბრძანებლის, კაცობრიობის დიდი მასწავლებლის–მაიტრეას კარნახით ჩაწერა მოძღვრება, რომლის მიხედვითაც, ჰიმალაის, კავკასიონისა და ალტაის მთები არიან დაცული ტერიტორიები და წარმოადგენენ „ზეციურ სამმოთა სავანეს“ (11,94).

იმის მიხედვით, თუ როგორ ვითარდება ადამიანის სულიერი ცნობიერება, ის უფრო მეტად უსმენს შინაგან ხმას და უფრო კარგად არჩევს მის იმპულსებს, მომდინარეს უმაღლესი სულისგან.

სულიერი გამონათების, „გამობრწყინებისას“ ხდება სულიერი ცნობიერების გახსნა, ეს სიმღერაა სულის, მარადჟამს დაუვიწყარი.

ადამიანს შეეძლია მოისმინოს სხვებისთვის მოუსმენელი ხმა რადიოს გარეშე. ესაა გულის ხმა, გულის სიმღერა...

იშვიათად ადამიანის ყურით შეიძლება სფეროების მუსიკის, უსაზღვროების ზარის მოსმენა, მაგრამ ამისთვის საჭიროა მუსიკალური ყური. სფეროების მუსიკა შედგება არა მელოდიის, არამედ რიტმისაგან. ზოგიერთებს ესმით უსხეულო არსების ხმა, გრძნობენ არამიწიერ არომატს.

მიწაზე ადამიანს ესმის ცხრა ხმა, ასტრალურ სამყაროში – თოთხმეტი.

ელენე რერიხმა თვით გაიგონა უზუნაესის ხმა შამბალაზე და ჩაწერა იგი.

ვანგას ესმოდა „ციური ზარის ხმა“, ესაუბრებოდა „წარმოგზავნილებს“.

ვანგა ირწმუნებოდა, რომ ნანახი ჰყავდა ქრისტე, ორფეოსი, ნოეს კიდობანი. მისთვის საიდუმლოებას ინახავდა მთები, ველები, მცენარეები. იგი წინასწარმეტყველებდა ქვეყანაზე ჯერაც მოუვლენელ ბავშვებზე, ესაუბრებოდა გარდაცვლილებს, ხედავდა ასტრალურ სხეულებს, სულს, უცხოპლანეტელებს (პანტელეი ზარევი, ვანგა, თბ. 1991, გვ. 81).

ყველა დროის უდიდესი წინასწარმეტყველი ნოსტრადამუსი წერდა: „ღამეა. ვზივარ მარტო და დავყურებ იდუმალ ნაწერებს – ისინი გადაშლილია სპილენძის სამფეხა მაგიდაზე. მაგიური კვერთხი სპილენძის მაგიდის ფეხებს შორის ძევს. კვერთხს წყლით ვასველებ, შემდეგ ვისველებ სამოსის კიდეებს, ფეხებს. ისმის იდუმალი ხმა. ჩემს ყურთან ვიღაც ჩურჩულებს. ვკანკალებ. ღმერთი ახლოს არის. ვგრძნობ მის ღვთაებრივ სიდიადეს. ანათებს სანთელი. მის სუსტ შუქზე მოჩანს მომავლის სურათები“ (13, 24-28)

მოვლენათა წინასწარჭვრეტაზე საუბრობს დანტე „ღვთაებრივ კომედიაში: „მე ვჭვრეტ წინასწარ ზრახვათ შენსას საფარველიდან, მე ვჭვრეტ წინასწარ, ამიტომაც გაუწყებ კიდეც“ (7,270,383). „ვხედავ თვალნათლივ ფიქრების შენის უეცარის აღმოცენებას“, „მე უკვე ვხედავ დროს მომავალს“ (7, 318, 344).

ამავე დროს, დანტეს ესმოდა „ნათელის ხმა, სინათლისგან ხმაი მეტყველი“.

მოსიყვარულე წინაპრის სულმა დანტეს ფლორენციიდან გაძევება უწინასწარმეტყველა.

გოეთეს სიტყვა „ნიჭი ეცოტავებოდა დანტესთვის და ნაცვლად „ტალანტისა“ ხმარობდა „ბუნებას“, რითაც, ალბათ, მის ყოვლისმომცველ, ფართო და ღრმა წინასწარმეტყველურ, შორსმჭვრეტი ხასიათის გამოხატვას ცდილობდა. ხაზს უსვამდა წინასწარმეტყველური უნარის აუცილებლობას მწერლობაში: „მე რომ ანტიციპაციის მეშვეობით მთელი სამყარო უკვე ჩემს თავში არ მენახა, ჩემი გახელილი თვალები ბრმა იქნებოდნენ“ (14,78).

გოეთე სულის თვალთ იმზირებოდა ყველა დროში: „ფრთამალი ფიქრიც, ჩემი ლალი, შორსმჭვრეტი აზრი, როგორც მომავალს, ისე წარსულს ნათლად ხედავდა“ ირწმუნებოდა პოეტი (შუალამისას) (15, 41).

„მაღალთა სულთა წინასწარგრძნობა მარად ყოფილა მოწოდება უზენაესი“ (ანდერძი), ასკვნიდა გოეთე.

ვაიმარელი ბრძენი სიზმრად ხედავდა მხარეს, სადაც ოდესღაც უცხოვრია (15, 145).

გერმანელი პოეტი რილკე საუბრობდა „წინასწარმეტყველურ წამებზე“...

ათანას ფეტს ესმოდა „უხილავის ძახილი“. „ხმები ღვთიური“, „უწმინდესი ბგერები“, „ხმა ზეციური“ (სიმღერა მარადიულ ფრინველთა) (16,27,49).

ვლადიმერ სოლოვიოვს ესმოდა „გამომძახილი მისნური“, „წმინდა ხმა“, „უხილავის უხმო ძახილი“ (16, 102).

ალ. ბლოკი აყურადებდა უფლის გასაოცარ მუსიკას, ზეციურ ხმებს (16, 169). „წინაგრძნობათა ნიაღვარი“, „წინაგრძნობათა ნაკადი“ ხშირად იჩენდა თავს ალ. ბლოკის პოეზიასა და წერილებში.

დავით გურამიშვილს „ხმა ესმა ძილსა შინაო“, რაც ტყვეობიდან ხსნის შთააგონებდა (17, 128).

ნიკოლოზ ბარათაშვილი უსმენდა „იდუმალ ხმას“, „ციურ დასთა გალობის ზარს“ (ვიპოვე ტაძარი) (18,115)

ილია ჭავჭავაძემ გაიგონა „საქართველოს თანამდევი უკვდავი სულის“ ხმა უსიტყვოდ („აჩრდილი“). მისთვის პოეტი იყო „ზესუნელისა და ქვესუნელის უცნაურ ხმათა მსმენელი“ („პოეზიის ახალგაზრდა მოყვარულთ“) პოეტს „ცით ჩამოსძახეს „გიყვარდეს!“ (19, 113).

„ციდან ხმა მესმის ანგელოზების“, აფიქსირებდა ვაჟა ფშაველა (20,116).

„მგონია, ციდან მეძახის ვიღაც“, გვიმხელდა ტერენტი გრანელი (21, 83).

ხალხური ლექსის მიხედვით, ვახტანგ მეფეს „ციდან ჩამოესმა რეკა“.

ბერგსონის აზრით, „არსებობს ცოდნის ორი სახე: რაციონალური და ინტუიციური... ინტუიცია წარმატებით წყვეტს იმ ამოცანებს, რომელთა გადაჭრაც არ შეუძლია გონებას.

ამასთან, არ არსებობს უფსკრული ინტუიციასა და გონებას შორის, რადგან თვით გონება ინტუიციურია.

„... ხელოვნების მიზანი სწორედ ის არის, რომ შეგვიყვანოს ამ ესოდენ ღრმა, ესოდენ პირადი, ესოდენ ახალი ემოციის წიაღში და ამრიგად განგვაცდევინოს ის, რისი გაგებაც არ შეგვიძლია“ (22,9, 24,85).

კარლ გუსტავ იუნგის ნააზრევში დიდი ადგილი ეთმობა ინტუიციით მიღებული წინაგრძნობის უნარს და მის მნიშვნელობას ადამიანთა ცხოვრებაში: „ინტუიცია არის ფუნქცია, რომლის მეშვეობითაც მხედველობის ველში რეალურად მოცემულის ფარგლებს მიღმა ხედვა შეგვიძლია. არსებობს წინაგრძნობა, რომელმაც შეიძლება კაცი სიკვდილს გადაარჩინოს“ (23, 24).

„ინტუიციას ეყრდნობიან გამომგონებლები, მოსამართლენი“ (23, 25).

„ინტუიცია ერთგვარი აღქმაა, რომელიც... გვეძლევა უფრო არაცნობიერის მეშვეობით. წინასწარმეტყველური სიზმრები, ტელეპათიური ფენომენები და სხვა მისთანანი ინტუიციის სფეროს განეკუთვნება. მრავალი კარგი დიაგნოზი დასმულა ამ იდუმალეობით მოცული ფუნქციიდან გამომდინარე“ (23, 26).

იუნგი საუბრობს ტელეპათიაზე, რომელიც მოქმედებს სიზმრებზე და ერთმანეთისგან განასხვავებს „სიზმრის პროსპექტულ და კომპენსატორულ ფუნქციებს“ (23, 255).

სიზმრის პროსპექტული ფუნქცია მომავალი ცნობიერი წარმატებების არაცნობიერი ანტიციპაციაა, წინასწარი ვარჯიშის, მონახაზის ან ზოგადი გეგმის მსგავსად“.

ხოლო „ტელეპათიის ფენომენის ავთენტურობა დღეს საკამათო აღარ არის“ (23, 25).

„სიზმარი შეიძლება მოიცავდეს გარდაუვალ ჭეშმარიტებებს, ფილოსოფიურ დებულებებს, ილუზიებს, ველურ ფანტაზიებს, მოგონებას, გეგმებს, ანტიციპაციას, ირაციონალურ განცდებს, ტელეპათიურ ხილვებს... სიზმარი ზოგჯერ სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხია“ (23, 305,308).

ჩ. ლომბროზოს მტკიცებით, გენიოსი ფლობს იმის მიხვედრის უნარს, რაც მისთვის სავსებით არ არის ცნობილი, მაგალითად, გოეთე დაწვრილებით აღწერდა იტალიას ისე, რომ არც ენახა იგი (24, 123).

სტ. ცვაიგი დოსტოევსკის სამყაროს „ღრმა და წინასწარმეტყველურ სიზმარს“ უწოდებდა: „მისი სამყარო... შესაძლოა წუთისოფლის ყველაზე სრულყოფილი ჰალუცინაცია, სულის მომლანდებელი ღრმა და წინასწარმეტყველური სიზმარია, რომელიც სინამდვილესაც კი ჯაბნის, მაგრამ ეს მაინც რეალიზმია, საკუთარი საზღვრებიდან ფანტასტიკურში რომ გადასულა“ (25, 211,243).

წინასწარმეტყველებაზე განსხვავებული მოსაზრების არის პოლ ვალერი: „უფუნურებაა იმაზე ფიქრი, თითქოს ისტორიას ოდესმე შეეძლოს მომავლის წინასწარგანჭვრეტის საშუალება მოგვცეს. „...თუ დავუშვებთ, რომ ის (ისტორია) საერთო ჯაჭვში სამართლიანია, დეტალებში იმდენად მცდარია, რომ ყოველგვარი წინასწარი განჭვრეტა უაზროდ მეჩვენება.

„...ზუსტი მეცნიერებები წინასწარ განჭვრეტის შესაძლებლობას გვაძლევს დამთავრებული სისტემის შექმნით, მაგრამ ისტორიაში სისტემათა იზოლირება არ შეგვიძლია, ხოლო მასშტაბები ჩვენზე არ არის დამოკიდებული. ამიტომ ყოველგვარი წინასწარმეტყველება სიცრუეა. მომავალში ჩვენ უკან დახევით შევდივართ. ისტორია მეცნიერება როდია, იგი ხელოვნებაა. ისტორია უსასრულო განმეორებაა“ (26, 321-322).

მაგრამ პოლ ვალერი მაინც ცნობს წარსულზე დაფიქრების სარგებლობას: „ის გვაჩვენებს, რომ მეტისმეტად მოახლოებული წინასწარმეტყველება უცილობლად მარცხს განიცდის, ხოლო პირიქით, გვეუბნება, რომ ყოველმხრივ დიდი უპირატესობა აქვს გამუდმებულ მზადებას, რომელიც არ ჩემულობს, მე გამოვიწვევ, ან წინ აღვუდგები მუდამ გაუთვალისწინებელ მოვლენებს. ფიქრები წარსულზე ადამიანს უფლებას აძლევს წინასწარ მიიღოს ზომები მოულოდნელობათა წინააღმდეგ“ (26, 326).

„ვალერის განაზრება მიედინება ყოველი ძლიერი გონებისთვის ბუნებრივ გზაზე“, ასკვნის ანდრე მორუა (26, 327).

„არაცნობიერის და ცნობიერის მნიშვნელობა თითქმის თანაბარია იუნგის მიხედვით (23, 256).

„სიზმრის არსი მომავლის ანტიციპაციაში მდგომარობს (23, 28).

„წინასწარი სიზმრები ხშირად დიდ ინფორმაციას გვაწვდიან (23, 184).

„ადმოსავლურ ფილოსოფიაში დიდ როლს ასრულებს ... მოვლენათა შესაძლო განვითარების წინასწარმეტყველური მეთოდი და მას დღესაც იყენებს იაპონელების მთავრობა პოლიტიკურ ვითარებათა განხილვისათვის (23, 91).

ასე იყო რომში, სადაც ერთი სენატორის ქალიშვილს I საუკუნეში ეზმანა, ვითომ ქალღმერთი მინერვა შესჩიოდა, რომაელი ხალხი ჩემს ტაძარს ჯეროვნად არ უვლისო. მან ეს სენატს უამბო. სენატმა თანხმობა მისცა ტაძრის აღსადგენად განსაზღვრული თანხის გამოყოფისთვის (23, 13).

სოფოკლეს ცხოვრებიდან ცნობილია ასეთი ფაქტი: როდესაც ჰერაკლეს ტაძრიდან ძვირფასი ოქროს ჭურჭელი მოიპარეს, ღმერთი სოფოკლეს სიზმარში გამოეცხადა და დაუსახელა, ქურდი ვინც იყო. სიზმრის სამჯერ გამეორების შემდეგ სოფოკლემ ის არეოპაგში განაცხადა. ეჭვმიტანილი დაიჭირეს. იგი გამოტყდა და ჭურჭელი დააბრუნა (23, 130).

დანტემ გარდაცვალებისას თან წაიყოლა თავისი დიდი გულისტკივილი, რაც მისი პოემის ერთი თავის დაკარგვით იყო გამოწვეული. პოეტის აჩრდილი სიზმარში გამოეცხადა შვილს და ამცნო, სად ინახებოდა მისი „ღვთაებრივი კომედიის“ ცალკე გადადებული XXIII თავი.

გიორგი გურჯიევი საუბრობს ნიჭით, ძალისხმევით ადამიანურ შესაძლებლობებზე ამაღლების შესახებ:

„როდესაც მზე ამოდის და მთის მწვერვალზე მალდება, ხეობა და ველი კვლავ სიბნელეშია ჩაფლული. ამასვე ჭვრეტს... გონების თვალი, როდესაც გასცდება, ამაღლება ადამიანური სიტუაციის ფარგლებზე, ხედავს ღვთაებრივ სინათლეს მაშინ, როცა იმათთვის, ვინც ქვემოთ ცხოვრობს, ყოველივე ბინდითაა მოცული, როდესაც გონება, ინტელექტი ერთიანია, მთლიანია... ადამიანის გონება, ინტელექტი მძლავრი კვლევითი ინსტრუმენტის უნარს იძენს. მთავარია ნებელობა და ბედი, ხვედრი განგების, ბედისწერის ეს ორი ზემოქმედების სფერო“... (გიორგი გურჯიევის საუბრები თავის მოწაფეებთან), (27, 139).

გურჯიევის აზრით, გარკვეული ცოდნა ადამიანს შესაძლებლობას ანიჭებს იქ, სადაც იგი იმყოფება, ყოველივე არსებული – უსასრულოდ დიდიდან უსასრულოდ პატარამდე – გამოითვალოს, აწონოს და გაზომოს... შესაძლებელი ხდება აზროვნების „აწონვა“, გაზომვა“, მისი მასის განსაზღვრა“ (27, 140 -140).

პრაქტიკულად, ყველა დიდი მეცნიერული იდეა და თეორია წარმოადგენდა არა მკაცრი მსჯელობისა და კრიტიკული საქმიანობის შედეგს, არამედ ინტუიციის, გონების გამობრწყინების, ხილვის გზით მიღებულ რეალობას. ცნობილია შემთხვევები, როცა მეცნიერები მეყსეულად იღებდნენ პასუხებს იმ კითხვებზე, რომლებსაც მრავალი წლის განმავლობაში ეძებდნენ. ფ. კეკულეს დაესიზმრა ფორმულები, დ. მენდელეევის – ქიმიური ელემენტების პერიოდული სისტემა, ნ. ბარს – ატომური სტრუქტურა... ეს უმაღლესი უზენაესის მიერ გამოწვეული ხელია“, ირწმუნება ლ. მელნიკოვი (13, 24).

მკვლევარი ა. მალცევი აცხადებს, „ყველა დროისა და ყველა ხალხის მისტიკური მატრიანები მოწმობენ, რომ უზენაესი სულიერი ჭეშმარიტება შემეცნებული იყო არა ზედაპირულად, არამედ შინაგანი ჭვრეტის გზით ხილვების, სიზმრებისა და ა.შ. ფორმით“ (იქვე).

შტაინერი საუბრობდა „სულიერი თვალის, უმაღლესი გრძნობის გახსნაზე“ და მიიჩნევდა, რომ „მეცნიერის გონებრივი შრომა უდავოდ უწყობს ხელს აღნიშნული ძალებისა და სულიერი ხედვის განვითარებას.

„მეცნიერული გამოკვლევების შედეგად დადგენილია, რომ ადამიანის ტვინის მარცხენა ნახევარსფერო ახორციელებს ლოგიკურ აზროვნებას, მარჯვენა კი – ინტუიციურს (27,13).

„ქვეცნობიერებაში ჩადებული აზრი მანიპულირებას გვიწევს ფარული სახით“ (ვლ. ჟიკარენცევი).

შტაინერი გვაუწყებს, რომ გრაალის ბარძიმს შეესაბამება ადამიანის ტვინის არეში არსებული ერთი მეტად მნიშვნელოვანი ორგანო, ეპიფიზი, რომელიც ნათელხილვის ორგანოა და ადამიანის სპირიტუალურ უნარებთან არის დაკავშირებული (28, 51).

როგორც მითითებულია ბიბლიაში, წინასწარმეტყველების უნარს ადამიანს მოჰმადლებს მხოლოდ არსთანმრიგე.

მომავლის ხილვის პროცესში ნოსტრადამუსს ესმოდა იდუმალი ხმა და ღმერთის სიახლოვეს გრძნობდა (13,28).

ნეტარი ავგუსტინეს მიხედვით, წინასწარმეტყველი მომავალს კი არ ხედავს, არამედ აწმყოს, რომლის მიხედვითაც იწინასწარმეტყველება სულის მიერ აღქმული თუ წარმოდგენილი მერმისი. ეს წარმოდგენები უკვე არსებობენ და მომავლის წინასწარმჭვრეტელი თავიანთ სულშივე ჭვრეტენ მათ“ (29,237).

ა. ბლოკი საუბრობდა „საყოველთაო სულის ქროლოვაზე“, რომლის მოსმენა ხელეწიფებათ მხოლოდ ღვთის რჩეულთ („მწერლის სული“).

გოეთე ამბობდა: „ეს მსოფლიო სული დღემდე ბინადრობს ამაღლებულ ადამიანთა ბუნებაში, რათა ჩვეულებრივნი თავის დონეზე აამაღლონ“ (14, 233).

ჭეშმარიტი მწერლის მისია ისაა, რომ გვიჩვენოს პიროვნების, ერის, კაცობრიობის სულიერი სახე, მისი ჟამიერი თუ მარადიული იდეალები, თვალი გაადევნოს წარსულს, აწმყოს და განჭვრიტოს მომავალი. მწერალი წინასწარმეტყველის, მოციქულის ფუნქციის მტვირთველია: „მე მგონია, მისთვის ვართ ქვეყნად მოვლინებული, მაცხოვარი რისთვისაც იქმნა ჯვარცმულ ვნებული“, აცხადებდა აკაკი წერეთელი. იგი მწერალს უწოდებდა „წინამგრძნობ მოციქულს“ (30,113).

იოანე დამასკელი საუბრობს „ღმრთივსულიერ წინასწარმეტყველებზე, ღმერთშემოსილ მწყემსებზე“ (31,33).

წინასწარმეტყველურს უწოდებდა აკაკი წერეთელი ნიკოლოზ ბარათაშვილის სიტყვებს: „მინდა მზე ვიყო, რომ სხივნი ჩემთ დღეთა გარსა მოვაველო, სადამოს მისთვის შთავიდე, რომ დილა უფრო ვაცხოვლო, მინდა რომ ვიყო ვარსკვლავი, განთიადისა მორბედი, რომ ჩემს აღმოსვლას ელოდნენ ტყვეთა ფრინველნი და ვარდნი“.

„ბარათაშვილი არის ქართული პოლიტიკური ცნობიერების ის წინასწარმეტყველი და ადამი, რომელმაც ანდერძად დაგვიტოვა გაფრთხილება: „სახელმწიფოსა სჯულის ერთობა არა რას არგებს, ოდეს თვისება ერთა მათ შორის სხვადასხვაობდეს“. მან შეძლო დროის წინმსწრები სააზროვნო სიტუაციის პროვოცირება (32,7).

სიმონ ჩიქოვანი წერდა აკაკი წერეთელზე: „ხალხის წარმოდგენაში აკაკი წერეთელი ცხოვრობდა, როგორც ახოვანი, მუდამ თეთრი თმით შემოსილი მოხუცი და წინასწარმეტყველის იერით დამშვენებული მქადაგებელი... აკაკი წერეთლისთვის პოეტი იგივე წინასწარმეტყველი თუ მქადაგებელი იყო“ (33, 158-159).

აკაკის იზიდავდა „...სახალხო მქადაგებლის როლი თუ წინასწარმეტყველის სახე“(იქვე, გვ. 140).

აკაკი ბაქრაძე ყურადღებას მიგვაქცევინებს იმაზე, რომ აკაკი წერეთლის საყვარელი სახეებია მაცხოვარი და იერემია წინასწარმეტყველი (ბედი ქართლისა და აკაკი წერეთელი) (32, 316).

აკაკის მოსწონდა „სადვთო მღერა“. იგი კალამს მიიჩნევდა „სასწაულმოქმედ კვერთხად“ და „მახვილად“, პოეზია სიცოცხლეშიც ეიმედებოდა და სიკვდილის შემდეგაც.

„ბაში-აჩუკში“ წმინდა კირილეს სიზმრები (ალავერდის მონასტერს შემოხვეული გველეშაპის მოკვლა, სამი მეომრის სიკვდილი, თავზე ნათლის სვეტი და მადლით გალობა გუნდთა: „წმინდათა თანა განუსვენო“) მომავალი გამარჯვების ნიშანია. გამარჯვების სტიმულია თეთრცხენიანი მხედრის – წმინდა გიორგის გამოჩენა.

აკაკი წერეთელი ნიკოლოზ ბარათაშვილს და ილია ჭავჭავაძეს ბიბლიურ მოსეს და აარონს ადარებდა: „ბარათაშვილი და ჭავჭავაძე სწორედ ერთ ტახტზე სხდომის ღირსები არიან, ერთგვარი დამსახურება აქვთ ჩვენს ლიტერატურაში. ეგენი არიან მოსე და აარონი ჩვენის ლიტერატურისა“ (33, 6-10).

კონსტანტინე გამსახურდიას ბიბლიური წინასწარმეტყველის – მოსეს რანგში ესახებოდა ილია ჭავჭავაძე: „ილია ჭავჭავაძეში იყო უსათუოდ რაღაც დიდი მუქარა, დიდი მრისხანება, დიდი ეთოსი დიდი წინასწარმეტყველისა. ღმერთიც დიდკაცს ირჩევს ყოველთვის თავისი ურყევი ნების ეგზეკუტორად. როგორ სჯეროდა ამ მართლაც დიდკაცს, რომ ის დიდი ღმერთის საკურთხეველის ცეცხლის მატარებელი იყო...“

„ილია ხელოვნებასა და რელიგიას შორის დიდ მანძილს ვერ ხედავდა. ასე უყურებდა ყოველი დიდი მწერალი ლიტერატურას“ (34, 232, 270).

კიტა აბაშიძე ბრძანებდა: „განდეგილში“ ილიამ თავისი თავი კაცობრიობის მოციქულთა კვარცხლბეკზე დასვა და იქიდან წინასწარმეტყველის მჭერმეტყველებით გვამცნო დიადი საგანი, რომელიც ახლანდელი ლიტერატურის მთავარ თემას შეადგენს.

„განდეგილში“ პოეტმა გვიჩვენა... დიადი, წინასწარმეტყველური გზების კრაზი ჩვეულებრივ, რიგით, არაფრით გამორჩეულ ყოველდღიურობასთან მიმართებაში, ანუ მარადისობის კრაზი დღევანდელი წინაშე“ (48,32).

თამაზ ჭილაძე წერს: „დღემდე მსოფლიო ლიტერატურის ისტორიაში ერთ-ერთ საკვირველებად რჩება 21 წლის ჭაბუკის მიერ დანახული და შეგრძნობილი საკუთარი სიცოცხლის აღსასრული. თითქმის შემზარავი სიცხადით დაინახა საკუთარი სიკვდილი, დაინახა მკვლელთა სახეები და აი, ასეთი განაჩენი გამოუტანა მათ: „შეუნდე, არ იცინ, ღმერთო, რას იქმან“ (35, 5).

თვით ილია ყურადღებას ამახვილებდა ნიკოლოზ ბარათაშვილის „მერანის“ „წინასწარმეტყველურ“ სიტყვებზე: „ნუ დავიმარხო ჩემსა მამულში“ და გულისტკივილით წერდა: „ეს მწვავე წინასწარმეტყველება გაუმართლდა“. „აკი იწინასწარმეტყველა: „ცუდად ხომ მაინც არ ჩაივლის ეს განწირულის სულისკვეთება...“

თამაზ ჭილაძეს წინასწარმეტყველურად მიაჩნია „აჩრდილში“ მოცემული ხილვა მყინვარზე მდგომი მოხუცისა, რაც „საკუთარი ბედის წინასწარმეტყველური ხილვის შედეგად მოვლენია პოეტს. ეს თვითონაა, ოღონდ უკვე საქართველოს ხნისა, მასში ცოცხლობს საქართველოს წარსულიც, აწმყოც და მომავალიც, რამდენადაც იგი მარადიულია, უკვდავი სულია. ეს რაღაც იდუმალი, ამოუხსნელი გრძნობითა თუ სულისკვეთებით წარმოშობილი ტრანსცენდენტური ხილვაა პოეტისა, საკუთარი არსებობის მარადიულობის განცდა. საკუთარი მარადიული ხვედრის, მისიის დანახვა, რაც ამ პოემიდან ზუსტად ამოიკითხა ვაჟა-ფშაველამ. გავიხსენოთ ამ დიდი პოეტის სიტყვები ილია ჭავჭავაძის დაკრძალვის დღეს: „ვუწყი, რომ შენი აჩრდილი არ დაივიწყებს საქართველოს“ (35,7).

წინასწარმეტყველურია ვაჟა-ფშაველას „ბახტრიონში“ კვირიას სიზმარი, როცა მან ტრიალ მინდორზე ვეშაპი მოკლა, თვით კი უწმინდურის სისხლი შეესხა და

უგრძნობლად დაეცა. გონს მოსული, ქათქათა ლოგინზე იწვა, ჭადარი ჩრდილს ჰფენდა, ქედანი დაჰლულუნებდა. მან წინასწარ იხილა მომავალი, შეიცნო თავისი მისია, რაც ქვეყნის მტრის დამარცხებაში მდგომარეობდა საკუთარი სიცოცხლის მსხვერპლად მიტანის ფასად.

კვირიას ხმლის ვადაზე სამი სანთლის დანთება, ჯვრის სახედ ციური შუქის გამონათება მის რჩეულობაზე, თავგანწირვის საფასურად სამოთხეში მოხვედრის მინიშნებაა, რასაც ხაზს უსვამს ყვავილებით მოფენილი გზის ხილვაც.

ლურჯაზე ამხედრებული ბატონის სახე, რომელსაც ბრწყინვალე შუქი ასხივოსნებს, მომავალი გამარჯვების რწმენას აძლიერებს. ლაშარის წმინდა გიორგის მოვლინება ომში გამარჯვების წინასწარი უწყებაა.

ილიას შეუმცდარი ინტუიციის გამოვლინებაა მისი სიტყვები ვაჟა–ფშაველას პოემა „მოხუცის ნათქვამის“ წაკითხვის შემდეგ: „არა, ჩვენ ძველებმა, ახლა კალამი ძირს უნდა დავსდვათ! გზა ვაჟას უნდა დავუთმოთ!“ (34, 364).

„ილია ჭავჭავაძეს ახასიათებდა რელიგიური რეფორმატორის, ანბანის შემოქმედისა და გუთნისდედის უბრალოება (34, 59).

„პოეტის სახე – მყინვარზე მდგომი მოხუცებული მარადიულია და, ამდენად, მარადიულ სამშობლოსაც გულისხმობს, რადგან უკვდავება ერთისა დაკაშირებულია მეორის უკვდავებასთან“ (34, 38).

ილიას დიდი მეგობარი, გერმანელი მწერალი არტურ ლაისტი ხაზგასმით ამბობს, რომ „ილიას სიკვდილის წინ წინაგრძნობა არ ასვენებდა“ (35,55).

ილია უყურებდა მსხლისა და ვაშლის მყნობას თავის მამულში და ამბობდა: „ნუთუ გგონიათ, რომ ამ ნამყენების ნაყოფს მოვესწრები?... საკვირველი კაცია (მეფუტკრე ლ.ს.), არც კი დაფიქრებულა, რა ცოტა ხნის სიცოცხლე დამრჩენიაო“ (35, 55).

იქნებ იმაშიც არის წინასწარმეტყველური ინტუიცია, რომ ილიას ჰყვარებია ხალხური სიმღერა: „ბერიკაცი ვარ, ნუ მომკლავ“...

გულისა და გონების ძალა, დიდი წინასწარმეტყველური ინტუიცია გამოარჩევს გალაკტიონ ტაბიძის, ტერენტი გრანელის, კონსტანტინე გამსახურდიას, გრიგოლ რობაქიძის, მიხეილ ჯავახიშვილის, ნიკო ლორქიფანიძის, ტიციან ტაბიძის, პაოლო იაშვილის, გურამ რჩეულიშვილის, გოდერძი ჩოხელის, რევაზ ინანიშვილის, რევაზ მიშველაძის, ოთარ ჩხეიძის შემოქმედებას, ოთარ ჭილაძის, ჭაბუა ამირეჯიბის პროზას.

ლიტერატურა

1. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი I,
2. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II,
3. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992,
4. ტიტე მოსია, „დავითიანის“ ლიტერატურული წყაროებისა და პოეტიკის საკითხები, თბ. 1989
5. ლაო-ძი, დაო დე ძინი, თარგმანი ლ. ალიმონაკის, თბ. 1983,
6. ზჰაგავად-გიტა, თარგმანი თ. ჩხენკელის, თბ. 1983,
7. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი ვ. გამსახურდიასი, თბ. 1941.
8. გოეთე ფაუსტი, თბ. 1962
9. შ. ბოდლერი, ბოროტების ყვავილები, თარგმანი დავით აკრიანის, თბ. 1992
10. ძველი აღმოსავლეთის ხალხთა ისტორიის ქრესტომათია, თბ. 1990
11. Е. Рерих, МозайкаАгниЙоги, в двух книгах, книга, I, Тбилиси, 1990.
12. Рамачарака, Основымиросозерцанияиндийскиххиогов, Петербург, 1913.
13. ჟურნალი „ფენომენი“, 2006, იანვარი, №1
14. გოეთეს საუბრები ეკერმანთან, გერმანულიდან თარგმნა, წინასიტყვაობა და კომენტარები დაურთო აკაკი გელოვანმა, ბათუმი, 1988
15. გოეთე, ლირიკა, თარგმანი ვ. ბეწუკელის, თბ. 1967
16. მარადი დღე, თბ. 1981
17. დავით გურამიშვილი, „დავითიანი“, თბ. 1964
18. ნიკოლოზ ბარათაშვილი, თხზულებანი, თბ. 1968
19. ილია ჭავჭავაძე, ტ. I, 1987
20. ქართულიკლასიკური პოეზიის ანთოლოგია, თბ. 1980
21. ტერენტი გრანელი, ტ. I, თბ. 1991
22. ანრი ბერგსონი, ცნობიერების უშუალო მონაცემები, თბ. 1993
23. კარლ გუსტავ იუნგი, ანალიზური ფსიქოლოგიის საფუძვლები. სიმბოლოები, თბ. 1995
24. 1995
25. Ч. Ломброзо, Гениальностьипомещательство, Москва, 1995
26. სტეფან ცვაიგი, ფანტასტიკური ღამე, თბ. 1966.
27. ანდრე მორუა, ლიტერატურული ეტიუდები, თბ. 1988
28. ჟურნალი „განთიადი“, 1995, №5-6
29. მერაბ კოსტავა, ფიქრები საქართველოს მისიაზე, თბ. 1991
30. ნეტარი ავგუსტინე, „აღსარება“, ლათინურიდან თარგმნა ბაჩანა ბრეგვაძე, თბ. 1995
31. 1995
30. აკაკი წერეთელი, თხზულებანი 15 ტომად, ტ. 2, თბ. 1961
31. იოანე დამასკელი, მართლმადიდებლური სარწმუნოების ზედმიწევნითი
32. გადმოცემა, თბ. 2002
33. გიორგი გაჩეჩილაძე, სულიერი გამოცდილების სამყაროში, თბ. 1986
34. აკაკის სამრეკლო, თბ. 1990
35. ილიას სამრეკლო, თბ. 1987
36. თამაზ ჭილაძე, წინასწარმეტყველი, თბ. 1987
37. არტურ ლაისტი, საქართველოს გული, თბ. 1963

თავი II

ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენებით გაცხადებული მომავალი გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიაში

„ველი“ გალაკტიონის სახისმეტყველებაში

არსებობს აზრი, რომ დედამიწა და სხვა პლანეტები გარშემორტყმულია საინფორმაციო ველით, რომელშიც კოდით ჩადებულია სრული ინფორმაცია სამყაროს და ცოცხალ არსებათა შესახებ. ვარაუდობენ, რომ ეს ველი შეიძლება წარმოადგენდეს დედამიწის პროგრამასაც. ადამიანი, რომელიც შექმნილია სახედ და ხატად ღვთისა, უმაღლესი კოსმიური გონების მატარებელია, მას ხელეწიფება პლანეტის საინფორმაციო ველზე გავიდეს და აღიქვას სხვისთვის მიუწვდომელი ინფორმაცია.

ადამიანებს ხშირად ეხსნებათ კოსმიური კავშირის არხი, ენერგეტიკული ველი და ერთდროულად ამყარებენ კავშირს მიწიერ და ზენარულ სამყაროებთან. ისინი დედამიწის იონოსფეროს უკავშირდებიან და ამით განსაზღვრულ ინფორმაციას ღებულობენ.

აღმოსავლური სამყაროს მხატვრულ, რელიგიურ და ფილოსოფიურ თხზულებებში იმთავითვე არსებობდა საინფორმაციო ველის ცნება და ადამიანის ზნეობრივი სიწმინდე ითვლებოდა, მაღალ სულიერ განვითარებასთან ერთად, კოსმიური კავშირის უნარების განვითარების უმთავრეს პირობად.

ლაო-ძის „დაო დე ძინის“ მიხედვით, „მარადიული სათნოებით ავსილი ადამიანები“ იქცევიან „სამყაროს ხილულ ველად და, ვინც ველია სამყაროსი, მარადიულ დეს ეუფლება“ (გვ. 99, 197).

„ბჰაგავად-გიტაში“ არის სპეციალური თავი: „ველსა და ველის მეცნაურს შორის გამორჩევის იოგა“, რომელშიც ნათქვამია: „კურთხეულმა ბრძანა: „ეს სხეული, კაუნტეა, ველად იწოდება, ხოლო რომელი მას საცნაურყოფს – ბრძენთა მიერ ველის მეცნაურად იწოდება“ (გვ. 83) „მოკლედ განმარტებული ველი ცოდნა და ცოდნის საგანია“, ველის უფალი კი ღმერთია (გვ. 88, 90).

„ბჰაგავად-გიტას“ კურუქშეტრის ბრძოლის ველი სულის ცხოვრების სიმბოლოს წარმოადგენს (გვ. 123).

რაჯნემის „ტანტრას“ მიხედვით, საინფორმაციო ველს „მიღების დაბლობი“ ეწოდება და აქაც ზნეობრივი სიწმინდეა მასთან მიახლების პირობა.

დანტეს „ღვთაებრივ კომედიაში“ გვხვდება „ცეცხლის ალების ველი“, „მდელო, ყვავილებით სავსე წალკოტი“.

გოეთეს „ფაუსტში“ „ამწვანებულ ველად“ არის სახელდებული ენერგეტიკული ველი.

ბოდლერის „ამაღლებაში“ საინფორმაციო ველს ეწოდება „აისის ჭალა“, „სინათლის აუმღვრევი ველები“.

ტ. გრანელი „ბნელ ველზე“ აცნობიერებს არსებობას.

ეგვიპტურ მკვდართა წიგნში მოიხსენება – იალუს მინდორი, რომელიც სამოთხის ექვივალენტი იყო.

მიუთითებენ, რომ არსებობს აგრეთვე „შავი მაგიური ველი“.

უმდაბლესი ასტრალური შრეების მომრავლების შედეგად, პლანეტა მძიმედ არის დაავადებული და წარმოქმნილია „შავი მაგიური ველი“, რომელიც გზას კეტავს იმ

სამყაროებისკენ, რომელთაც შეუძლიათ დაეხმარონ პლანეტას. თუ ვერ გაირღვევა ეს ბნელი ველი, დედამიწის არსებობა დასრულდება (ე. რერიხი).

გ. ტაბიძე, რომელიც დაჯილდოებული იყო ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენალური ნიჭით, ხშირად უკავშირდებოდა როგორც დედამიწის, ისე ზეცის („ცათა მდელს“) საინფორმაციო ველს და შეიცნობდა ჩვეულებრივთათვის შეუცნობელს და მიუწვდომელს.

პოემა „მშვიდობის წიგნის“ „ცათა მდელი“ ანუ კოსმიური კავშირის ველი ანგელოზის საუფლოა. იქიდან ევლინება მარიამ ღვთისმშობელს გაბრიელ მთავარანგელოზი და ამცნობს მე ღმერთის მოვლინების საიდუმლოს.

ზეცის მდელიოზე კეთილი ნების ანგელოზები ბინადრობენ და საყოველთაო ჰარმონიას ამკვიდრებენ: „ცის ანგელოსი დაჰლიდინებს დანამულ მდელს, ნიავი ნელი ვარდს გაფურჩქვნილს ესალბუნება“ („სასაფლაოზე“).

ზეცის „მშვილდის“, ზეცის „ისრის“ (უზენაესის) არეშია მუდამ ეს სიმბოლური მდელი და ზეცის შვილი პოეტი სწორედ ამ ამბალელებული ხმებისაკენ მიილტვის: „ისევ ის მშვილდი დაჰხარის მდელს. იმ სადღეგრძელს უზეცისშვილდი, იმ სადღეგრძელს“ („მაისის ისრით“).

ალერსის ღმერთის (იესოს) უხმო ველში გასვლისას მდუმარე პოეტი საღვთო „ნისლის წამოსასხამით“ იფარება და „ღამის ღამით უხილავ გზებს“ – უზენაესს ელტვის, მისი სიყვარულით თვრება: „ალერსთა უხვი და უხმო ველი დამფარავს ნისლთა წამოსასხამით და დათრობაში ამ ღამის ღამით, უხილავ გზებით შთავა ყოველი“ („გობელენი“).

„აყვავილებული ველების“ სანატრელ შემოგარენში პოეტს ეცნაურება „ჩრდილი ყოველი“, ვარდები თუ „სიტყვები გულზე დასაქსოველი“ („აყვავებულ ველებს სალამი“).

დუმილში აგნებს პოეტის სული – „თვალეზდალურჯული იალქნები“ სიზმრისეულ ველს და „ოქროს ზღაპრის“ ხიბლით გვაჯადოებს: „სიზმარს აბარია ველი შენაფერი. ეხლა ყველაფერი ოქროს ზღაპარია. არც ხმა, არც ჩურჩული, ბინა-მინაგნები, თვალეზდალურჯული თრთიან იალქნები“ („ეს მშობლიური ქარია“).

„ხავერდოვან მდელიოზე“ სახლობენ მოჩვენებები, სხივნაკრავი სახეები, აქაა საბრძოლო ლელო, გატაცების, აღტაცების ასპარეზი („ბინდი ღამისა გაჰქრა“).

პოეტს „იმედთა მდელიოზე“ ევლინებიან „მოგონების წმინდა აჩრდილები“ და სიცოცხლე ენიჭებათ გენიოსის კალმით: „მსურს გავაცოცხლო იმედთა მდელი და მოგონებათ წმინდა აჩრდილი სიცოცხლის ჰანგით ავამეტყველო“ („წარწერა წიგნზე“).

„ათასფრად მოქარგულ ტურფა ველზე“ ეგულება პოეტს მანუგეშებელი „ციური ცვრით დანამული ვარდ-ყვავილები“ („ათასფრად მოქარგული“).

იღუმალ ველებზე ისმენს პოეტი საღმრთო ნიავის ზღაპარს, ახალი გზების, ახალი სიტყვების ძახილს: „უცებ გაცოცხლდა ირგვლივ ყოველი, ველებს ადელვებს ნიავი მშვიდი, ამოიშალა ძველი სიტყვები, ახალი გზებით მიდის რაინდი“ („ჩამავალი მზე“).

გალვიძებული და აყვავებული ველი „სიცოცხლის ვარდის“ გაფურჩქვნას ამცნობს, ნეტარი მხარის, წმინდა ცის შუქის რწმენით ავსებს: „ველნი ჰყვავიან, გულო, დაწყნარდი, ადრე თუ გვიან სიცოცხლის ვარდი ბედნიერებად გადაიშლება... არის სადღაცა ნეტარი მხარე, არის წმინდა ცა შუქით მგზნებარე. იღვიძებს ველი საგაზაფხულო, დაწყნარდი გულო, დაწყნარდი გულო!“ („გრძნობათა ფერფლი“).

პოეტი არის მთებისა და ველების ტიტანი, „თოვლიანი მთების ვნების რკალი“ („ავრორა“).

ყოველგვარ ძალაზე დიდია ღმერთის – „სიხარულის“ – ძალა, რომელიც განიცდება „ჭიქით“ – მარიამის საშუალებით და მათი ღვთაებრივი საიდუმლო კი „სიზმარულ ჭალაში“ დავანებულია: „აღმატება ყოველგვარ ძალას, რომ სიხარული დასცალოს ჭიქით, რაც ამოდრავებს სიზმარულ ჭალას შორს, სასიმინდე ყანების იქით“.

სიზმრებისა და ოცნების ველის საიდუმლოს არაგვის ქარი ხდის საცნაურს: „სიზმრებში ხვეულს მეოცნებე გადაშლილ ველებს არაგვის ქარი საამურად აამეტყველებს“ („არაგვის ქარი“).

იდუმალი ველი წარსული საუკუნის მოვლენებსაც აგრძნობინებს პოეტს: „აგე, იმ ველად, სადაც რამი და თუთუნია, როგორ მიგრძნია, რანაირი საუკუნეა“ („აგე, იმ ჩრდილქვეშ“).

„ცათა მდებლოდან“ ევლინებიან გალაკტიონს ქრისტე, მარიამი, ანგელოზები, „ნანატრ ედემებში“ მთა და ველის ფონზე ესმის სიხარულის ღმერთის ხმა, როგორც დიდებული მომავლის უვერტიურა: „მესმის ბილიკთა სიხარულით გადანაზაფრი უვერტიურა“ („სიშორით შენით“).

ღამის მზე უნათებს პოეტს, ლურჯ ბურუსში გახვეული ტყე-ველი წინაპარი მხედრის სიმღერას ასმენინებს და სამარადისო ძალით ავსებს ეს უცნაური გამოცხადება („თვალუწვდენელი, შორი, ვრცელი, დაუსაზამო“).

მზიდან მოვლენილი, მზეზე მლოცველი, „ერთადერთი, მშვიდი, ფარული წიგნის“ ავტორი ველებში იჭერს არტისტი ქარის ხმას, ჭადრის გულმწარე შრიალს, არ ეკრძალება ქვეყნის კორიანტელებს და „ცეცხლიან აზარფეშით“ (მარიამის სიმბოლოა „აზარფეშა“) სვამს მზის (ღმერთის) სადღეგრძელოს („შემოდგომა“).

პოეტისათვის იმთავითვე მახლობელი ყოფილა „ველთა ხალისი“ და ბავშვობაშივე განუცდია ედგარისა და ნოვალისის გვერდით ყოფნა: „...ოდესმე, ჯერ ისევ ბავშვი ვგრძნობდი, რა არის ველთა ხალისი და ჩემთან ერთად ოქროსფერ ნავში იყვნენ ედგარი და ნოვალისი“ („ის ადგილები“).

ენერგეტიკულ ველზე სხვადასხვაგვარი ინფორმაციები ეძლევა ნათელმხილველს.

„ციერთა სოფლად“, „ცის დასავალის“ ვერცხლისფერ გზაზე, ვარსკვლავების სავალთან გაშლილი ველი ობლობის, პირამიდების მსხვრევის და ნანგრევების გამო ტკივილს აცხადებს („მზის ჩასვლა“).

ლექსში „შენ რაღას იტყვი?“ წარსულის დაბინდულ საინფორმაციო მდებლობაზე მოჩანს და ცოცხლდება ქართველთა ტრაგედია 1956 წლის 9 მარტს, „ცრემლის წყარო“, ჭვარტლიანი ღამე, ვაზების კვირტისა და ლიახვის ზვირთის წუხილი, ისტორიის ჩრდილი, მზის მწუხარე ნათება.

„მთაში“ „შეტაკებები მკაცრი და მწარე ეფინებიან ველებს მზიანებს, გამოჭრილი აქვთ ყელები მინდვრებს, როგორც დაღუპულ ადამიანებს“.

ლექსში „მამული“ ნელი ნიავით იხსნება საინფორმაციო ველი და ვენახში სასხლავით ხელში მოჩანს ზეციური მამა – „მოხუცი მამა“ – ქრისტე.

საინფორმაციო ველი წარსულშიც იხსნება და ქრისტეს ჯვარცმისას ბაღში, მდებლობაში სიოს ავი სისინი და საშემოდგომო ნეშოს კვდომის მაცნე შრიალი ესმის პოეტს საქართველოში („მას გახელილი დარჩა თვალები“).

„ველთა ზღაპარი“, რომელსაც მთვარიან ღამით ჰყვება სიო, ის იდუმალი ინფორმაციაა, მხოლოდ ერთეულები რომ იღებენ: „სიო, სარკმლით მონაქროლი ველთა ზღაპარს მეუბნება“ („მე და ღამე“).

ლექსში „საღამო“ ოდესღაც აყვავებული მინდორი მწუხარების საუფლო გამხდარა, გაზაფხულის სხივი, უკვდავების სახე გაუჩინარებულა: „გამოიცვალა სახე ნარნარი

უკვდავების გამომხატველი, აწ გაზაფხულმა სულ დაკარგა ის ძველი ძალა, სხვაგვარის მწუხრით შებურვილია მთა, ტყე და ველი“.

სინანულს იწვევს მაისის ველის გახსენება: „მაშინ ცას უფრო სხვა ფერი ჰქონდა, სხვაგვარი დღევით დღეა ველი, მაისი იყო, მთას მოჰხვეოდა ნაზ გაზაფხულის მთრთოლვარე ხელი“.

„გაზაფხული“ ღმერთის სახელია. რწმენას განუდგა კომუნისტური ეპოქა და ამით უარი უთხრა სიკეთეს, სიყვარულს, სათნოებას. შემოდგომის მდელის დარდს უგზავნის ენკენისთვე: „ო, ენკენისთვე ეპარება დარდით მდელს“ („ფოთლების ლანდი“) შემოდგომის მოლოდინს ამხელს „ჩაფიქრება მთა და ველის“.

ია-ვარდების, ზეციური ბედნიერების მოლოდინის ადგილიც ველია: „ველნი... გაფანტავს დარდებს, იმ ია-ვარდებს და სილაჟვარდეს ტვირთად დაგადებს“ („მშვიდობის წიგნი“).

ცნობილია, რომ ნათელმხილველ ვანგასთვის მხოლოდ გარკვეულ ადგილას და გარკვეულ დროს იხსენებოდა კოსმიური კავშირის არხი.

გალაკტიონის საინფორმაციო ველი ყოველთვის მშობლიური ადგილებში ამხელს საიდუმლოს.

„გადაფრენაში“ ლიხის კალთებს იქით გადაფენილი ველია, ფაზისის კიდია ნათელმხილვის ადგილი.

პოეტის ამქვეყნიური არსებობის სავანე – მთაწმინდა და ნარიყალაა იდუმალი ფიქრების მიგნების ადგილი: „ფიქრებით ძველით სუნთქავდა ველი, მთაწმინდა იგი და ნარიყალა“ („განთიადზე კი“).

საოცნებო ველი სასურველი ჩრდილებითა და ქარაგმებით ხან არაგვის ნაპირია, ხან თუმ-ფმაგ-ხევსურეთის ფონზე იწყება ცის გახსნის, უცნაური მოსვლის ბედნიერება („არაგვი“).

სიზმრით და ოცნებით სავსე ველებს არაგვის ქარი აამეტყველებს და წარმოშობათა ცისფერ საიდუმლოს უამბობს, მომავალი აყვავილების ბედნიერ წამებს აზიარებს: „სიზმრებში ხვეულს მეოცნებე გადაშლილ ველებს არაგვის ქარი საამურად აამეტყველებს.. დელავენ ველნი, ჯეჯილები და ყვავილნარი, ყვავილებს ოდნავ შეეხება ბაგეზე ქარი, რათა აილოს და გადასცეს მსუბუქი მტვერი – წარმოშობათა საიდუმლო ნაზი, ცისფერი“ („არაგვის ქარი“).

არაგვი, ალაზანი, მთაწმინდა, ფაზისი – საერთოდ მშობლიური ადგილებია – იდუმალთან, დაფარულთან ზიარების ადგილი.

„ციურთა სოფლის“ ველზე გადის პოეტის ვარსკვლავთსავალი გზა“ (მზის ჩასვლა).

ლექსში „როცა გარშემო ღამე ბნელია“ – უცხო მდელის თეთრ ყვავილს – „უცხო ასულს“ – მარიამს მოელიან სანუგეშოდ და ოცნების თანაზიარად „მარადი ძმობილები“ – პოეტები საქართველოსი.

გალაკტიონი ირწმუნება, რომ „არის ნანატრი ედემები სიკვდილის სწორი მზე, მთა და ველის“...

პოეტის გზა ახალი ველიდან იწყებოდა და უარყოფდა რა ყოველივე დრომოჭმულს, აღთქმული მხარისკენ მიემართებოდა: „არის გზა, ჩვენგან არჩეული გზა გაქანებათა ახალი ველი, სადაც იწყება აღთქმული მხარე, რადაც ქვეყანა თავდება ძველი“.

„ბჰაგავად – გიტაში“ „ველის მეცნაური“ ეწოდება სამყაროს „ცოდნა-სიბრძნით დაუნჯებულებს“.

გალაკტიონი ჭეშმარიტად იყო „ველის მეცნაური“, უზენაესთან მიახლებული ნათელმხილველი, მისთვის მარადჟამს ყვაოდა იდუმალი ველი, გამუდმებით ეღვიძა მის საგაზაფხულო ველს მიწაზეც და ცაშიც.

„სარკე იშვიათი“

სარკისადმი ინტერესი ვლინდება უძველესი დროიდან.

ტიბეტური მკვდართა წიგნის მიხედვით, ადამიანის გარდაცვალების შემდეგ იმართება სასამართლო, სადაც მიცვალებულთა მოსამართლე დხარმა–რადჟა აფასებს მიცვალებულთა საქმეებს კარმის სარკის საშუალებით. სარკეში აირეკლება მიცვალებულის კარგი და ცუდი საქმეები („ძველი აღმოსავლეთის ხალხთა ისტორიის ქრესტომათია, თბ., 1990, გვ. 260).

პლატონის – „ტიმაოსში“ (თბ., 1994წ.) ლაპარაკია „გონებიდან მონაბერი აზრობრივი ძალმოსილების არეკვლაზე სარკის მიერ, რომელიც იჭერს საგანთა გამოსახულებებს და ლანდებსლა უბრუნებს მზერას“ (გვ. 335).

ნეოპლატონურ და ანტიკურ ესთეტიკაში სარკე მიიჩნეოდა გონების სიმბოლოდ. სარკე იყო აგრეთვე ეთერისა და ცის თაღის სიმბოლოც.

დიონისო სარკეში ჭვრეტდა თავისთავს და ქვეყნიერებას.

სიბრძნის ქალღმერთ ათენას გამოსახავდნენ სარკით ხელში.

სარკე გონების სიმბოლოდ გვევლინება დანტეს „ღვთაებრივ კომედიაში“: „ვჭვრეტ ყოველივეს იმ უტყუარ სარკის წყალობით, რომელიც გვაძლევს უკუკროთომას ყოველ მოვლენის, თუმც სხვა საგანი მის ათინათს არსად იძლევა“ (გვ. 383).

აქვე სარკე სიმბოლოა ღმერთის ყოვლისმხილველობისა: „აწ შეიცანი, ძლიერება მისი მარადი, ვისაც წინ უდგას ესოდენნი ვრცელნი სარკენი“ (გვ. 306), ან: „უფლის გარშემო დადგმულია სარკენი დიდნი“ (გვ. 311).

გოეთეს „ფაუსტში“ ღვთაებრივი გონების სიმბოლოა „უკვდავ სამართლის სარკე“: „ღვთაების ხატი, მისი მსგავსი და თანაბარი, უკვდავ სამართლის სარკის ახლოს ვლამობდი ყოფნას“ (გვ. 114).

სახისა და სარკის გაიგივებას ვხვდებით ჰავლე მოციქულის სიტყვებში: – „ჩვენ კი ყველანი ახილი სახით ვხედავთ უფლის დიდებას, როგორც სარკეში და გარდავისახებით იმავე სახედ დიდებიდან დიდებით, როგორც უფლის სულისგან“ (II კორინთელთა, 3, 18).

სარკე გონებას აღნიშნავს „ვეფხისტყაოსანში“. „ავთანდილის ფრაზას: – „იაგუნდი ეგრეცა სჯობს, ათასჯერმცა მინა მინდა“, ასე განმარტავს ზ. გამსახურდია: „თინათინის (გონება სარკის) სამყარო მინაა, სარკეა, ტარიელ–ნესტანის სამყაროსთან, იაგუნდთან შედარებით, გონებისადმი სიყვარული ვერ შეედრება ღვთის სიყვარულს, საღვთო მიჯნურობას. იაგუნდი, ანუ იაკინთი სიმბოლოა საღვთო სიყვარულისა“ („ვეფხისტყაოსნის“ სახისმეტყველება“, გვ. 250).

ანტონ I ასე წერს იოანე შავთელზე: „განწმინდა ამან სარკე უბიწოებით და მიჰსცა ღმერთსა, რომლის წინაშე ჰსდგას“.

„სარკით ღმერთის მხედი“ გონებით ღმერთის მხედია, სარკის განწმენდა გონების განწმენდაა“ (ზ. გამსახურდია, იქვე, გვ. 25).

რილკეს პოეზიაში ყურადღებას იქცევს ციკლი „სარკის ანარეკლები“.

სარკის სიმბოლოს განსაკუთრებით მიმართავდნენ სიმბოლისტები. ამ მხრივ, უამრავი მაგალითია ტ. გრანელის, ვ. გაფრინდაშვილის შემოქმედებაში.

სარკისებური ასახვის პრინციპი მახლობელია რეალისტებისათვის. აკაკი წერეთელს „გული სარკედ აქვს ქცეული“, ილია ჭავჭავაძის „კაცია–ადამიანი?!“ – სარკეა.

ამ ტრადიციას აგრძელებს გალაკტიონი, როცა აცხადებს: „სული პოეტის სარკე არის სივრცის, დროისა“ (საუბარი ლირიკის შესახებ), „სული... გამჭვირვალე სარკეა შუქით შემორაზული“ („ის ჰიუგო“).

წიგნიც სულის სარკეა: „მაგრამ წიგნი მაინც დარჩა ვაჟისა და ასულის, როგორც სარკე, როგორც ფარჩა დროის ფერგადასულის“ („წარწერა წიგნზე მანონ ლესკო“).

როცა სარკე – გონება სანთლითაა გაჩირაღდებული, ანუ ნათელხილვით მომადლებულია, მაშინ იბადება სიმღერა, იწყება წარმართი გზით სვლა: „სარკეთა სახეებს სანთლები მოედო და შვენის რუსთაველს შირაზის ვარდები, სიმღერის მხურვალე დრო არის, პოეტო, თუ ასე წარმართი გზით წარმემართები“ („დრო“).

სულის სარკეზე არეკლილია საუკუნეთა კორიანტელი: „გადივლის თვალწინ დროთა ბნელი კორიანტელი, ჩუმად ვშლი ფურცლებს, სარკეებში ჩუმად თენდება“ („!უნაზესი ხელნაწერი“).

ლანდებად მოჩანს სულის სარკეზე რომანის პერსონაჟები: „და ლანდებად თეთრ სარკეზე ჩნდება სახე მკრთალი, შუაზელი, ესტერგეზი და თვით დედოფალი“ („მოვა, მაგრამ როდის?“).

„მოგონებათა ელვარებს სარკე“ და სარკის სიღრმეში ილანდება იდუმალი მეორე სახე, გაფითრებულ მოჩვენებად მოვლენილი: „სარკის სიღრმეში მე დავინახე მოგონებისა სახე ვნებული, ვით მოჩვენება – მთვარის ნათელზე ღიმწაშლილი და გაფითრებული“ („იდუმალი მეორე სახე“).

სულია საღვთო გონება, სადაც დავანებულია ღმერთის ბრწყინვალეობა, ქაოსი, ცის ამურები: „ჩემს გულში დაჰქრის ბრწყინვალეობა და ელვარება, აუხდენელთა დღესასწაულთ ლურჯი ყინული, მასში ხშირია ქაოსების ამღელვარება. იქ სარკეების ელვარებით გადარკინული შრიალებს ფარჩა და ხავერდი, ცის ამურები“ (ჩემს გულში“).

ზეცის სილაჟვარდის ამრეკლავია ეს სულის ბროლი და მინა: „როგორც რონინი საოცარი და მისტერია, სული გაფრენილს ედარება ფერად მიმინოს! დასტოვო მხარე, სადაც ყველა ფილისტერია, სილაჟვარდემში მიიბროლოს და მიიმიწოს“ („ჩემს გულში“). ნეოლოგიზმებია „მიიბროლოს“, „მიიმიწოს“.

სარკესთან ერთად „სხვანაირი მინა“ ფიგურირებს ერთ ლექსში: „ოთახი, ღამე, შრიალის შიში და ყვავილების ელვარე სურა, ოთახს დანათის შუქი ფეტიში, სარკეს დაეცა ლანდების სურო, მოვიგერიოთ მკაცრი ისარი, ფრთა შევუხვიოთ დაჰრილ მიმინოს, რომ აღტაცება ნამაისარი სხვანაირ მინით გადაიმიწოს“. „სხვანაირი მინა“ საღვთო გონებაა. „გადაიმიწოს“ – ნეოლოგიზმია.

ლექსში „პოეტს“ „ცეცხლის მინა“ გვევლინება სარკის ვარიაციად: „ო, შენს გარეშე ვერავის გახდის ბედი უკვდავად ცეცხლის მინაში“.

„ელვის სარკის რღვევა“ იპყრობს ყურადღებას ერთ ლექსში: „რა ამაოდ ძლევას ფიქრობს რღვევა ელვის სარკეთა. ვერ დამძალავს, ვერ შემიპყრობს შიში, სასოწარკვეთა“ („ლექსი, დაწერილი უამინდობაში“).

„ელვა“ საღმრთო სახელია, ელვის სარკე – საღმრთო გონებაა. გვხვდება „ბროლის ზმანება“, რომელიც ქრისტეს სიმბოლო უნდა იყოს („ნუგეში“).

„სახისა“ და „სარკის“ გაიგივება ახალი აღთქმის (პავლე მოციქულის „ახდილი სახით, როგორც სარკეში“) ტრადიციის გამოვლენაა: „ფერიც მზესა და ქარს მოჰყავს.

დროც სარკეა, როგორც სახე“ („სადაც ალპებია, ველად“). აქ გასათვალისწინებელია ისიც, რომ „დროც“ საღმრთო სახელია.

„იშვიათი სარკის“ მიღმა უზენაესი ილანდება: „ფარულ ტკივილების ბაღი დაბურული ასეთ გრადაციით მიდის ფრთაზვიადი. ღამე – მარტოობის მტევნით დახურული, ფარდა იდუმალი, სარკე – იშვიათი“ („ფარულ ტკივილებით“). ლექსში საღმრთო სახელია „მარტოობის მტევანი“.

სარკის ახალი ნიუანსებია „სარკმლის მწვანე ბროლი“ და „სარკე ანათრთოლი“. ლექსში – „ის“ – გონების სარკეს ათოვს იდუმალი, საღმრთო ტრფობის ხსოვნა: „ღამემ მოვერცხლილ ძაფების გროვა გადაათოვა სარკმლის მწვანე ბროლს. სარკეს ანათრთოლს დაუახლოვა და დაათოვა სურათებს, საწოლს. მე დამავიწყდა ძველი წვალეა და ვალალება გრძნობათ დამხობის და მახსოვს მხოლოდ ცისფერთვალეა, იდუმალეა შორეულ ტრფობის“.

„საახალწლო ეფემერაში“ „აღტაცებების მინა“ გვაზიარებს უზენაესის „სიხარულს“: „აღტაცებების რეკავდეს მინა და სიხარულის იყოს ღილები“.

„შორეული სარკეა“ კავკასიონის მიღმა: „რადაც სარკეა იქ შორეული... მიყვარს ის ამ დროს“ („შორთა ყინულთა მხრები“) „შორეული სარკე“ საღვთო გონება უნდა იყოს.

„ქარის სარკე“ სულის სარკის სინონიმია: „და ვარდი ვარდებთან დარჩი იქ, სადაც სარკეა ქარის“ („ღიაა ქალაქის ძალა“).

მდინარეც სარკეა, რომელშიც ირეკლება ზეციური სანთლები, ნისლის მოძრაობა, მარსი: „ცაზე სანთლები დარგეს, ნასლში მოძრაობს არსი, მძინარ მდინარის სარკეს დასჩერებია მარსი“ („მარსი“).

პოეტის გონების სარკის წინაშე („ასფალტის სარკე“) ნავივით სრიალებს „დილა“ – მარიამი. ნავი რწმენის სიმბოლოა. იდუმალი ხმა მოუწოდებს პოეტს აღდგომისაკენ და „დილის-ძედ“ სახავს, ათასწლეულების უკვდავებას ანიჭებს: „ნიავი, ია, ნარგიზი, ავტომობილი კრიალა, დილამ ასფალტის სარკეზე ნავივით გაისრიალა... და მესმის ხმა იდუმალი: „წამოდექ, ძეო დილისა!“.

სრულიად ორიგინალური სახეა „ასფალტის სარკე“.

„გაფითრებული სარკე“ გამოხატავს პოეტის მარტოობით ამღვრეულ გონებას ლექსში „შენი სადღეგრძელო“: „და გაფითრებულ სარკეში მცურავს ეს მწუხარება ვინ დამიფასოს?“

გაბზარული „მზიური სარკე“ აფიქსირებს ლექსის ლირიკული პერსონაჟის სულიერ განცდებს სხვა ლექსში: „ერთ დროს იყავი შენ ძლიერ კარგი, აწ დრო სხვაგვარად მიემართება, ვინ გაგიბზარა მზიური სარკე, ან სიმღერის დროს რა გემართება? („ერთ დროს“).

„გაბზარული სარკე“ ფიგურირებს ლექსში – „ისევ ეფემერა“: – „არ ხედავს ახლო გაბზარულ სარკეს და უიმედო საპირფარეშოს“.

მტკვრის სარკეში ჩაშვებული, მთვარის შუქით გაალებული სვეტიცხოველი გვხიბლავს ლექსში „სადაც ტყეების ისმოდა დარდი“: „აქ კი სარკეზე, როდესაც ძილით გაფითრებული იყო ყოველი, ცურავდა ღამის მთვარეულ ღილით გაშუქებული სვეტიცხოველი“.

მდინარის „მოჯადოებული სარკე“ ირეკლავს ხიდს ლექსში „ხიდი რიალტო მთის მდინარეზე“: „და აბინდდება ხიდი რიალტო, მოჯადოებულ სარკეში ცქერით“.

„ბზა, სახარება, სარკე, საათი“ ერთად გვხვდება ლექსში „გადია“.

„მოგონებათა სარკე“ ელვარებს ლექსში „თვლემს ტყის ნაპირი“.

„ფერადი შუშები“ აღმოსავლეთის კულტურას, გეიშების იაპონიას ახასიათებს“ („ფერადი შუშები“).

გალაკტიონის მიზანი იყო სრბოლა „სამშობლოს იქით, სიმშვიდის იქით“, „სარკეთა იქით“: „სარკეთა იქით ღრუბლებმა მთელი მოათივთივეს ფერად თივთივით“ („თენდება, გათენდა“).

სარკის გამოყენებით შექმნილი ნეოლოგიზმებია „აისარკებს“: („სიმხურვალეთა სულის სუნთქვას არ აისარკებს“ - „აღმოსავლეთი“), ესარკებოდა: „პოეტს მაისის სიზმრების ხილვით ესარკებოდა პარიზის რკალი“ (ისევ ეფემერა)

დამოწმებული მაგალითებიდან აშკარაა პოეტის უნარი, უკიდურესად შორს გასწოს, გაამრავალფეროვნოს უკვე არსებული ტრადიციები, რაც ადასტურებს, რომ საღმრთო გონება ჰქონდა მომადლებული პოეტების მეფეს, განწმენდილი გონებით ჭვრეტდა იგი უფალს და სამყაროს უსასრულობას.

„იწვება სული ხილვის ტაროსზე“

ოკულტისტების მიხედვით, ადამიანს აქვს უნარი, იგრძნოს ფიზიკური გრძნობისათვის მიუწვდომელი. ყველა ფიზიკურ გრძნობას აქვს შესატყვისი ასტრალურში.

ასტრალური ხედვა ადამიანს შესაძლებლობას აძლევს, მიიღოს ასტრალური სინათლის ტალღები, ასტრალური სმენით კი ადამიანი ღებულობს ასტრალური სინათლის ტალღებს, ვინაიდან ისინი არსებობენ მათი გამოვლენიდან დიდი ხნის შემდეგაც.

ოკულტისტები თვლიან, რომ საგნები ყოველმხრივ უშვებენ ტალღებს, რომელიც აღიბეჭდება ასტრალური ხედვით, როგორც სინათლის სხივები ფიზიკური ხედვის ორგანოებით.

შეიძლება ასტრალური სინათლის დანახვა მაგარი საგნებიდან, ხედვა კედლის იქით, გვერდითა ოთახში, შეიძლება დაწებებული წერილის წაკითხვა, მიწის ქვეშ მინერალების შემჩნევა, ადამიანის შინაგანი ორგანოების დანახვა, ადამიანის აურას ფერის გარჩევა, სხვათა აზრების წაკითხვა, სულების და ასტრალური ფორმების დანახვა, გაგონება იქიდან, საიდანაც, ჩვეულებრივ, არ ისმის ხმები.

სივრცეში ნათელმხილველობის უნარით მომადლებული ადამიანები ფლობენ მათგან შორს მყოფი საგნების მოახლოების, მათი ხედვის ველში მოქცევის უნარს ასტრალური მილით.

ასტრალური სხივები ყველა საგანშია და ისინი იძლევიან ასტრალური ხედვის საშუალებას.

შორს ხედვისათვის საჭიროა ტელესკოპი, ასტრალურ ორგანოს აქვს ისეთი უნარი, რომელიც მოქმედებს, როგორც ტელესკოპის ლინზა და ადიდებს გამოსახულებას. ზოგს შეუძლია დაინახოს რამდენიმე მილიდან, სხვებს – ქვეყნის სხვადასხვა კუთხიდან, ზოგიერებს შეუძლიათ დააკვირდნენ სხვა პლანეტების ამბებს.

„ასტრალური ტელესკოპი“ მსგავსია ასტრალური ტელეგრაფისა, ასტრალური დენისა, რომლებიც წარმოადგენენ ასტრალური მილის შეცვლილ სახეს. იგი ამცირებს მანძილს ორ დაშორებულ პუნქტს შორის. ამ დენის გზაზე მოდის ასტრალური სხივები, ასტრალური ხმები.

ასტრალური მილი წარმოიქმნება ნათელმხილველის ძლიერი სურვილით და ძალით.

მეორე საშუალება ნათელმხილველობისა არის ის, რომ გაიგზავნოს ასტრალური სხეული ცნობიერად და არაცნობიერად იქ, სადაც გვინდა. ნათელმხილველობა ასტრალური სხეულით არის უმაღლესი ფორმა ნათელმხილველობის.

არაფერი არ ქრება და მატერიის უმაღლეს სფეროში მუდმივად არსებობენ შეუცვლელი ჩანაწერები ყოველივე იმისა, რაც ოდესმე მომხდარა.

ტვინის მთლიანი უჯრედები შეიცავს მოგონებას წარსულზე.

ასტრალურ სინათლეზე შეიძლება მოიძებნოს სუსტი და არასრულყოფილი გამოსახულება დიდი კანონებისა, მიზეზებისა, ჩრდილები, რომელთაც ისვრიან წინმავალი მოვლენები.

ნათელსმენა არის სმენა ასტრალურ სივრცეში ასტრალური სხივებით.

ნათელმხილველთათვის დამახასიათებელია ტელეპათიური ხედვა, საიდუმლო ხმების მოსმენა, წინასწარმეტყველების უნარი (რამაჩარაკა).

ამ შემთხვევაში, ზეგანვითარებული გრძნობათა ორგანოები კონტაქტშია ჩვენთვის ნაცნობ არსებულთან და რაღაც „იმქვეყნიურთან“, რომელსაც შეიძლება არც ვიცნობთ (პანტელიე ზარევი, „ვანგა“, თბ., 1991წ. გვ. 8).

ვანგას თითქოს უნახავს ქრისტე, ორფეოსი, ნოეს კიდობანი, ესმოდა ხმები, მისთვის საიდუმლოებას ინახავდა მთები, ველები, მცენარეები, იგი წინასწარმეტყველებდა ქვეყანაზე ჯერაც მოუვლენელ ბავშვებზე, ესაუბრებოდა გარდაცვლილებს, ხედავდა ასტრალურ სხეულს, სულს, უცხოპლანეტელებს.

ნოსტრადამუსი საყოველთაოდ ცნობილია, როგორც სამყაროს ყველა დროის ერთ-ერთი უდიდესი ასტროლოგი და წინასწარმეტყველი.

მოვლენის წინასწარჭვრეტაზე საუბრობს დანტე „ღვთაებრივ კომედიაში“: „მე ვჭვრეტ წინასწარ ზრახვათ შენსას საფარველიდან... მე ვჭვრეტ წინასწარ, ამიტომაც გაუწყებ კიდევ“ (გვ. 270, 383), „ვხედავ თვალნათლივ ფიქრების შენის უცარის აღმოცენებას“, „მე უკვე ვხედავ დროს მომავალს“ (318, 344). მოსიყვარულე წინაპრის სული უწინასწარმეტყველებს დანტეს ფლორენციიდან გაძევებას.

დანტეს ბეატრიჩეს „ბრწყინვალე თვალთახედვა“ ყოვლისმჭვრეტელი და მომავლის მაუწყებელია: „როს წარუდგენი შენ იმ ქალის უნათლეს სახეს, ვისი ბრწყინვალე თვალთახედვა სჭვრეტს ყოველივეს, შენი ცხოვრების მომავალ გზას გაუწყებს იგი“ (ღვთაებრივი კომედია, თბ. 1941, გვ. 41).

გალაკტიონ ტაბიძის წინასწარმეტყველურ ინტუიციას უსვამდა ხაზს მერაბ კოსტავა: „სხვისთვის უხილავს ჭვრეტდი ეთერში ინტუიციით, განწონით მიზნის, წინათგამჭვრეტი და წინათმგრძნობი პოეტის გული გულია მისნის“ (გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალი, ქუთაისი, 1996, №4(13), გვ. 5).

გოეთე ამბობს: „ფრთამალი ფიქრიც ჩემი ლაღი, შორსმჭვრეტი აზრი, როგორც მომავალს, ისე წარსულს ნათლად ხედავდა“ („შუაღამისას“ „რჩეული ლირიკა“, 1972, გვ. 41), პოეტი სიზმრად ხედავდა მხარეს, სადაც ოდესღაც უცხოვრია (იქვე, გვ. 145).

რილკე ლაპარაკობს „წინასწარმეტყველურ წამებზე“, ბლოკი – „წინაგრძნობათა ნიაღვარზე“.

კ. გამსახურდია ყურადღებას ამახვილებს „ბუნების იდუმალ წამყოფაზე“, რომლის შესაცნობად უძღურია ადამიანის გონი.

ჩვენი საუკუნის უდიდესი მოძღვრება „ცოცხალი ეთიკა“, ანუ „სინათლის მოძღვრება“ („აგნი იოგა“) გამოყოფს ნათელმხილველობის და ნათელსმენის შვიდ

სახეობას, ზოგი ეხება ახლობლებსა და მათ მომავალს, – აწმყოსა და ახლო მომავალს, ზოგი – წარსულს, ბევრი მხოლოდ თანამედროვეობას. მეექვსე სახეობა წვდება მომავალს მსოფლიო მასშტაბით. ნათელმხილველობის უმაღლესი საფეხურია მეშვიდე, რომელიც თავის თავში აერთიანებს ყველა კატეგორიის შესაძლებლობებს („მოზაიკა აგნი იოგი“ თბ., 1990 წ. გვ. 94, რუსულ ენაზე).

ჩვენი საუკუნის დასაწყისში ელენე რერიხმა ჰიმალაის მთებში უმაღლესი სამყაროს მბრძანებლის, კაცობრიობის დიდი მასწავლებლის მაიტრეას კარნახით ჩაწერა მოძღვრება, რომლის მიხედვითაც, ჰიმალაის, კავკასიონისა და ალტაის მთები არიან დაცული ტერიტორიები და წარმოადგენს „ზეციურ სამმოთა სავანეს“.

გალაკტიონს ესმოდა „მთათა ძმობა“. ჭკრეტდა ზეციური სამმოს, სავანეს, ეზმანებოდა „ჰიმალაის მწვერვალთა გზები“, წმინდა სულების სავანე – შამბალა.

პოეტების მეფე ერთდროულად იყო მომადლებული ნათელხილვისა და ნათელსმენის უნარით, იგი ხედავდა წარსულს, აწმყოს, მომავლის მოვლენებს, მედიუმების მსგავსად, მოგზაურობდა ასტრალური სხეულით.

პოეტი თითქოს ხედავდა პირველყოფილი ქაოსიდან სამყაროს შექმნას, თავდაპირველი მასიდან სახეების გამოძერწვას, სიბნელისა და სინათლის გათიშვას, ესმოდა დედამიწის გაჩენისდროინდელი ხმები: „... და ჰა, განითქვა რამე გუგუნნი, რომ გესმით: თითქო გადაელუნა ჟამს თავ–კისერი. დადე ისარი... სწორედ ის არი... ის საუკუნე, როს დედამიწა პირველ ჩნდებოდა, უთუოდ თვით ცაც არ ღონდებოდა, დიდი წამი ის, ოდეს წყალის, ქვის, ღამისა და დღის გზა გროვდებოდა. დიდი წამი ამ ქვეყნის შექმნის დროს, სხვადასხვაა რამ, ირეოდა როს, სხვადასხვა სახე, ხელს რომ ვერ ახლებ, ის სახე, აჰ, ის, ქვეყნის შექმნის დროს!“ („მშვიდობის წიგნი“).

„მშვიდობის წიგნი“ სულ სხვა არე და სხვა ეპოქა იხილვება: „გზა გადაეხსნათ ნორჩთა დღეთა დარის, იყო ამქვეყნად ხილვა სხვა არის“.

ჰიპერბოლას არ წარმოადგეს პოეტის განაცხადი: „საუკუნეთა წინაშე ვდგავარ, ასე გულმკვდარი“, „საუკუნეთა სათვალავი მეკარგებოდა“, „გადივლის თვალწინ ამღვრეული დროის ტრიალი, აღელვებული, აღქაფებული“.

გალაკტიონი არის „მომავლის ღრმა სიბრძნით თვალანახელი“, „უფსკრულში შთამჭკრეტი მზერით“ წინასწარმგრძნობი მოვლენების.

პოეტი საუბრობს „წინაგრძნობათა დენზე“, „წინაგრძნობის ხშირ–ხშირ ფეთქვაზე“. „ბუმბერაზ წინაგრძნობაზე“, „მომავლის განჭკრეტაზე“...

ათასის მხედველობა, ასი ათასის სმენა, ბნელ ღამეშიც კი იმის ჭკრეტა გამოარჩევს პოეტს, რასაც დღისითაც ვერ ამჩნევენ სხვები: „ათასის აქვს მხედველობა, იერი, ათასის მზე, სმენა ასი ათასის, ბნელ ღამეში იგი ამჩნევს ცბიერი, რას სხვა ვერ ჭკრეტს დღისით უღიადესით“ (ათასის მხედველობა, ათასის იერი).

ინტელექტუალურ და გრძნობისეულ ინტუიციას, წვდომას, მიხვედრას, უცარ ხილვას გალაკტიონი „განათების წამს“, „ხილვის ტაროსს“ უწოდებს.

წინასწარმეტყველებას უკავშირებს პოეტი გრძნობისეული და ინტელექტუალური ინტუიციის ერთობლივ აქტიურობას: „მიყვარს მომავალი დღის წინასწარმეტყველება. ვიცი, თუ რა მოხდება წინასწარ ქადაგება. წინასწარის მთქმელია წინასწარი განჭკრეტა“

გალაკტიონი ინტელექტისა და ემოციის ორგანულ ერთიანობას იცავდა: „...გრძნობა დიდი ხიდეა აზრთან ბჭით გადაძვირველი“ (მოდის). „ძალა მოექანება გულისა და გონების, არა ერთეულების, ბევრის, მილიონების“ – ასე იკრებდა პოეტის სული განუსაზღვრელ ინფორმაციას.

გალაკტიონს ელანდებოდა საუკუნეების წინანდელი ამბები, ხედავდა წინაპართა ძვლებს, თამარ მეფის ეპოქის ხომალდს, შეიგრძნობდა გარდასულის სუნთქვას, აწამებდა ყოველივეს გამოუთქმელობა: „აგე, იმ ჩრდილქვეშ, სადაც ძველი, დიდი ცაცხვია, ჩვენთა წინაპართ მეომართა ძვლები აწყვია. აგე, იმ ველად, სადაც რამი და თუთუნია, როგორ მიგრძენია, რანაირი საუკუნეა, აგე, იმ მთაზე, სად ბაღია აკადემიის, ბაღი კი არა, ზმანებაა და ედემი ის. აგე, იმ მთაზე, სადაც დევი ევკალიპტია, როგორ მოგიტხრო, რაც მინახავს, რაც განმიცდია. აგე ზღვა მოჩანს, ზღვა სიცხადის და ოცნებისა. მშობლიური ზღვა და ხომალდი თამარ მეფისა“.

დიოსკურიაში პოეტის თვალწინ ცოცხლდება პოსეიდონის ძველი ზღაპარი, წყალში ჩამარხულ ადამიანთა მომდურავი ლანდები, ეზმანება ნანგრევები, იდეები, სქემები, წყალში შთასული მითები, წყალქვეშა მდინარე, მხარე, ხედავს უძველეს ფეოდალებს და ყოველივე ეს ამოტანილია, როგორც თვითონ ამბობს, „ხსოვნათ დაკარგული ფენებიდან“. წარმოსახვის „ფარული ნავით“ მიექანება პონტიისაკენ, „ზღვის ფრინველების გამყივარ ხმაში“ ესმის იდუმალება, წყალქვეშა ზარი, უცნაური ხმა „და იდუმალი ქალაქი–სფინიქსი“ ეძახის „უცნობ აურზაურით“.

„ცა ჩემზე ცდიდა ძალთა მოკრებას, მან დაამსგავსა მგზავრობა ჩემი ცხოვრების ჩემის აბოპოქრებას“ – ეს მრავალმნიშვნელოვანი სტრიქონები მინიშნებაა იმაზე, რომ ზეცით მომადლებულია გალაკტიონის სულისმიერი ძალები.

ლექსის მთელი ფილოსოფია ქვეტექსტის სახით მოცემულია ფრაზაში: „მევატრიალე თუ არა ნისლში მყოფი ბორბალი?“ სულთა რეინკარნაციის თეორიის გამზიარებელი პოეტი ნათელხილვისა და ნათელსმენის უნარით განჭვრეტს ძველისძველ ეპოქას.

თანამედროვეობის მოვლენებისადმი აქცენტია შემდეგ სტრიქონებში: „იყო თუ არა ჭექა–გრიალი ჩვენი დღეების ცა ნაჭორფალი?“ („ქალაქი წყალქვეშ“).

„იქაური ცა თოვლით ქსოვილი“ – ასეთი ჟრუანტელისმომგვრელი სტრიქონებით იხედება პოეტი მიღმურში.

„და შიშის ჩრდილით აკანკალდები!“ აცხადებდა გალაკტიონი და ჩვენც ეს გრძნობა გვეუფლება ამ საოცარი ფრაზის წაკითხვისას: „ხედავ ორფეოსს, ნიმფას, დიონისს, ნიჭთა მლოცვარი“.

ჯადოსნურ ხილვაში ცოცხლდება გარდასული, სიჩუმეში ცხადდება წარსული და მრავლისმეტყველი სურათები გაივლის თვალწინ: „სარკოფაგიდან დგება მუმია. რა სიჩუმეა. ჰაერი ლურჯი აბრეშუმია. ორხიდეები ეცემა ნილოსს, როს მხურვალეა ქვიშაზე კვნესის, უნდა, რომ სული არ მიისილოს, უნდა სამარე ჰპოვოს რამზესის. ის იყო მეფე. ეხლაა მტვერი, რომ საუკუნეთ რიგი გარიყოს, არ შეუძლია იყოს პირფერი, არ შეუძლია მტვერი არ იყოს. და საუკუნეთ რიგს თვლის მუმია: მზიანი დღეა, თუ სამუმია“ („სასაფლაონი“).

გალაკტიონი ხედავდა სულს, გრძნობდა ბედისწერას: „ვგრძნობდი შორს, შორს, მეტად რთული ბედისწერა ცურავდა“ („1940 წ.“).

პოეტი მომავლიდან გამოიხმობდა თავის გენიას: „მაშინ პოეტმა თითქოს უკვდავი გამოიძახა თავისი თავი მომავლის რკალით, მასში დამარხულ, მასში განგრძობილ სიცოცხლის ძალით“.

მომავლის კონტურებს განჭვრეტდა წინასწარ: „ახლა თავს მადგას მჭუნვარება მომავლის ჩრდილის“ („მიმღერე რამე“).

მერმისის პრობლემები დასაბამიდან აწუხებდა კაცობრიობას. ვაჟა–ფშაველა კითხულობდა: „რაღა იქნება მერმისა? რით დასრულდება სიტურფე სიცოცხლის, მთისა,

ბარისა?! მზის ძალა მაცოცხლებელი, მასთან ნათელი მთვარისა? საქმეა ბოლო სადარდო, ამატკივარი თავისა!“ (მთას ვუცქერ ყელმოღერებულს, ვაჟა-ფშაველა, თხზულებათა ხუთტომეული, ტ. I, 1961, გვ. 170).

გალაკტიონის „მწარე სიზმარი“ – მზის ჩაქრობა სიკეთის გლობალური დაკნინების სიმბოლოა, შიშია მომავლისა სიცოცხლის წყაროს მოსპობის გამო: „მე დამესიზმრა მწარე სიზმარი, მაგრამ მთლად როდი იყო სიზმარი, უეცრად ჩაქრა მზე ელვარებით და სიდიადით ნათლისმარი“ (მე დამესიზმრა მწარე სიზმარი).

ანალოგიურ აზრს ავლენს „მზე ლანდად ქცეული“ (სანატორიუმში), „მზე აჩრდილს აქვს“ (მოგონებები), ქიმერებში ჩავარდნილი მზე (ტფილისი ღამით).

სიზმარში ბოროტი ლუციფერის მოსიზმრება ბოროტებამოძალეულ ეპოქაზე მიგვანიშნებს: „ჩვენ გვესიზმრება ჩვენი სამშობლო, სამშობლო შავი ლიუციფერის (სამშობლო შავი ლიუციფერის).

იქნებ ამიტომაც ამბობს ბოდლერი: „შენნაირ სიზმრებს ვერასოდეს იხილავს ბრძენი („ხმა“).

გალაკტიონი ხაზს უსვამს თავისი მოჩვენებისა და სიზმრების განსაკუთრებულებას: „ეზმანება რა დიონისე, სხვაა მოჩვენება გალაკტიონისა“. „ბევრს ეშინოდეს ჩემი სასტიკი, უღმობელი გამოღვიძებას, მე ვხედავ სიზმრებს არათქვენებურს“ (სხვები ჩხავიან).

პოეტის ამ გამოთქმებში მინიშნებულია ანტიციპაციის, მომავლის მაუწყებელი სიზმარ-ხილვების შესახებ.

„რა ხვალე ჩამოიქნება?“ – კითხულობდა და სურდა თვალით ბინდების გარღვევა, სადაც ეგულებოდა თავისი დარი მოგვები, წინასწარმეტყველები („გაიცქირება მომავლისაკენ“).

ბედნიერი მომავლიდან ილანდებოდა „მომავლის თვალი“, „ხვალის სხივი“, „გამომუქება მომავალ დღეთა დიდი დიდების“ („შენს მოწოდებას“).

მომავლის მაცნე იყო „შორი ცისარტყელა“: „წინაგრძნობამ პოეტისამ იგრძნო შორი ცისარტყელა“ („აკაკი წერეთელი“). აკაკი წერეთელსაც ხომ წარსულის „შარავანდელით“ ნიშანს აძლევდა ცისარტყელა („თორნიკე ერისთავი“).

გალაკტიონისთვის „დიდება ირიჟრაჟა“.

რეალური საფუძველი ჰქონდა ასეთ განაცხადს: „... წავიკითხე ცის ლაჟვარდზე ვარსკვლავთ თრთოლვა მოცახცახე“ („დღეთა გარდასულთა“).

პოეტი ბურუსშიც და ქარშიც ხედავდა პერსპექტივას, ჰკრეტდა მომავლის გზებს: „სამშობლო მხარე მე ბურუსში წინ მეხატება“, „ბურუსში ჩანს სუბტროპიკის მცენარე“, „ბურუსებში ჩანს აინშტაინი“ „ბურუსში და ქარში ვხედავ პერსპექტივას“.

ასევე ესმოდა შორით „ცეცხლის ხმა“ და შფოთავდა: „შორით მოისმის ცეცხლის ხმა და ხმალთა წკრიალი და შეშფოთდება ოცნება სული“ („ციხის ნანგრევებთან“).

ლექსში „შიში“ სიკვდილის შავი აჩრდილი ევლინებდა, მისი საბედისწერო ხმა ესმოდა: „დაღუპვა ელის!“ და ამაოდ გული ევსებოდა წინათგრძნობით, რადგან ხოლერის მიერ ხელდადებულ ადამიანთა შველა შეუძლებელი იყო: „მე მიფიქრია ამნაირ დღეებზე ჩუმად და ცბიერად“ – აღმოხდებოდა პოეტს მრავლისმეტყველი ფრაზა.

მომავალი მსოფლიო ომის წინაგრძნობა აშფოთებდა, პროპელერების ბგერა ჩაესმოდა, მახრჩობელა გაზების სუნი სცემდა თითქოს: „კვლავ მოვარდება ახალი ერა, სახელად დიდი მსოფლიო ომი, კვლავ პროპელერის იქნება ბგერა, გაზებით კაცთა სიკვდილის მდომი“ („შენ ფოლადივით ცივი თვალებით“).

„კოსმიურ ორკესტრში“ წინასწარმეტყველებდა: „მსოფლიო ნგრევათა კვლავ მოწმე გავხდებით!“.

„კომპოში“ „შიშის უზარმაზარი ლანდის“ მიერ სიყვარულით აშენებული კომპის, (რწმენის) იავარქმნა იხილა, „გრძნობათ დამხოვის ვალალება“ განიცადა („მიმღერე რამე“).

სამწუხაროდ, პოეტის ყოველი განჭვრეტა ახდა.

„წარსულის მიერ დალუქულ ფოლიანტებთან“ იდგა გალაკტიონი და ასევე ცდილობდა „წარსულთა დღეთა გამოცნობას“, ხედავდა უშორეს დროს: „უცებ: მორთულან, მოკაზმულან ის ძველნი დრონი... შორ სიშორეთა ელვარებს თოვა“ („ჰაერი“).

პოეტის სული გამუდმებით „იწვებოდა ხილვის ტაროსზე“.

„წინასწარმეტყველება არასოდეს კაცის ნებით არ წარმოთქმულა, არამედ სულის წმინდის შთაგონებით წარმოსთქვამდნენ მას ღმრთის წმინდა კაცნი“ (კათოლიკე ეპისტოლენი, II პეტრესი, თავი I, 16).

ჭეშმარიტად სულიწმინდით იყო შთაგონებული გალაკტიონის წინასწარმეტყველებანი.

„სივრცეთა უნაზესი გრადაციების“ მხილველი პოეტი წინასწარ ხედავდა თავისი პოეზიის განახლებას, „ოხვრის პაროლებს“, გენიალურ სახეებს, თითქოს ჯადოსნური ბალახის–მოლის შემწეობით ახერხებდა სულიერ ინიციაციას: „ლანდით მაქვს ნახული ბეჭდის თვალში მოლები, მოტეხილი ზაფხული და ოხვრის პაროლები“ („დომინო“).

„ოდისეაში“ ქვესკნელად შთასვლისთვის იყენებენ ჯადოსნურ ბალახს – მოლს, რომელსაც ოდისევსს ამღევს კირკე, კოლხეთის მეფის ასული. „ვეფხისტყაოსანშიც“ ფატმანის გრძნეული მონა მოლს წარმოისხამს და მიდის ქაჯეთში. ე.ი. მოლი ისეთი ბალახია, რომელიც ეხმარება ადამიანს ინიციაციაში. თვით სიტყვა „მოლი“, როგორც ჩანს, უძველესი ქართული სიტყვაა, თანაც მისი გამოყენება კოლხეთის მეფის ასულის მიერ უნდა მიუთითებდეს ანტიკური ინიციაციის ინსტიტუტის კოლხურ წარმოშობაზე, რასაც აღნიშნავს ო. ნეერახერიც (ზ. გამსახურდია, „ვეფხისტყაოსნის“ სახისმეტყველება“, გვ. 216).

„მიჰქრის მერანი მოგონებათა“

„მოგონების“ ცნებაში გალაკტიონის მიერ ჩადებული ფილოსოფიური აზრი რეინკარნაციის თეორიას უკავშირდება და მისი წყაროს ძიებას კაცობრიული სულის დიდ გიგანტებთან მივყავართ.

„ბჰაგავად–გიტაში“ განღმრთობის ერთ–ერთ პირობად მიჩნეულია უზენაესის მოგონება: „ის, ვინც სიკვდილის ჟამს... სრული ერთგულებით იწყებს უზენაესის მოგონებას, აუცილებლად მიაღწევს ღმერთების უზენაეს პიროვნებას“ (8,10).

იოგების ფილოსოფიაში ლაპარაკია „გამუდმებით ხსნოვნაზე“, იმაზე, ვისაც კრიშნა გამუდმებით ახსოვს.

ადამიანის ტვინში მილიონი უჯრედია და ეს უჯრედები შეიცავენ მოგონებას წარსულ მოვლენებზე, აზრებსა და მოქმედებებზე.

დიადი ადამიანების ტვინის უჯრედებში რეგისტრირებულია და ინახება მოგონებები ყველაფრისა, რაც ადრე იყო.

არიან ადამიანები, რომელთაც მთლიანად ახსოვთ თავიანთი წინანდელი ცხოვრება და ეს იციან ბავშვობიდან, „თუმცა შეუცნობლად (Рамачарака, «Основымиросозерцанияиндийскихиготов», Петербург, 1913 г., с. 80.89).

არსებობს აზრი, რომ ადამიანებს მემკვიდრეობით აქვთ წარსული ცხოვრების, წინაპრების კვალი, რომ წინაპრების მეხსიერება კოდირებულია ჩვენს გენებში... მეხსიერება წარსულს ინახავს ისეთ ადამიანებზეც, რომელთაც არა აქვთ გენეტიკური კავშირი. აზრი, რომ ჩვენ ვღებულობთ სხვათა მეხსიერებას მემკვიდრეობით და ამის გამო ვიცით ბევრი რამ, მათ შორის ენები, ეს კარგია და ბევრს გვპირდება. («Генетическаяпамять», «Жизньпослесмерти», М., 1990 г., с. 244).

პლატონი ავითარებს თანდაყოლილი ცოდნის თეორიას, რომელსაც „წარსულის მოგონებას“ უწოდებს („მენონი“, „ფედონი“, „ფედროსი“).

პლატონი გამოყოფს მრავალწახნაგოვანი აზრის განვითარების ათ საეტაპო საფეხურს, ძირითად მომენტს, რომელთაგან ერთ–ერთია მეექვსე – მოგონების თეორია („მენონი“).

„მენონში“ გაზიარებულია სულის უკვდავების ორფიკულ–პითაგორული პრინციპი, რომლის მიხედვითაც, „რაკი ადამიანის სული უკვდავია, ამიტომ მრავალგზის იბადება; მას ყველაფერი უნახავს და ყველაფერი იცის. სული ყოვლისმცოდნეა... ძიება, ცოდნა და შემეცნება სხვა არა არის რა, თუ არა მოგონება“ („დიდი ჰიპია, მენონი“, თბ., 1974 წ., გვ. 100).

ცნებებით გამოხატული ყოველგვარი ცოდნა „ანამნესიაა“ – მოგონება, როგორც დასაბამიერი, ყოველგვარ აღქმამდე შეძენილი კუთვნილება სულისა“ („ფედონი“).

„მენონის“ მიხედვით, ცოდნის შეძენა ახლის შეცნობა კი არ არის, არამედ უკვე ცნობილის ხელახლა შემეცნება, ცოდნის შეძენა მხოლოდ წინასწარ მოცემული ცოდნის საფუძველზე ხორციელდება (გვ.112).

პლატონის აზრით, ადამიანის სული წინასწარ ფლობს აზროვნების აპრიორულ ფორმებს, ცოდნის გარკვეულ ზოგად საწყისთ, რომელთაც ის მხოლოდ „იგონებს“ და, ამრიგად, თავისსავე თავში პოულობს მათ“ („მენონი“, გვ. 112).

„მენონსა“ და „ფედონში“ მოგონება შემეცნებასთანაა იდენტიფიცირებული, შთაგონებას კი „ღვთიური ნიჭი“ ეწოდება.

ცოდნის წვდომა „იმის მოგონებაა, რაც ოდესღაც უხილავს ჩვენს სულს, როცა ღმერთის თანამდევნი და თანამავალი, ზიზღით არიდებდა თვალს ყველაფერს, რასაც ამქვეყნიურ არსთა სახელს ვუწოდებთ და ნეტარებით აღვსილი ჭკრეტდა ჭემმარით არსს... სრულყოფილების მიღწევა ხელეწიფება მხოლოდ იმას, ვინც მართებულად იყენებს მოგონების მისეულ უნარს და, ამრიგად, გამუდმებით ეზიარება უზენაესი სრულქმნილების წმიდათაწმიდა მისტერიებს. კაცთა ფუჭ ფუსფუსს განშორებულს და მხოლოდ ღმერთის მიმართ მზირალს, მას შლეგად თვლიან უმეცარნი და დასცინიან. რა იციან საწყალობლებმა, რომ ის შლეგი კი არ არის, არამედ – ზემთაგონებული“ („მენონი“, გვ. 193).

„სული ყოვლისმცოდნეა... ძიება და შემეცნება სხვა არა არის რა, თუ არა მოგონება“ (იქვე, გვ. 135).

პლატონი აღიარებს, რომ ადამიანში რჩება იმ ცოდნის კვალი, რომელიც სულს შემოუნახავს თავის მარადიულ მოგზაურობაში.

ნეტარი ავგუსტინე ამბობს: „ველებსა და დარბაზებში ჩემი მეხსიერებისა... აღსავსეთ უამრავი განძთსაცავით... იქ ვხვდები ხოლმე საკუთარ თავსაც...“.

„დიდია, უფალო, ეს ძალი მეხსიერებისა, მეტისმეტად დიდია, განუზომელი სიდიადის საკურთხეველია ეს... მე აღარ ძალმიძს გავიგო ძალნი ჩემნი მეხსიერებისა“ („აღსარება“, გვ. 310, 319).

დანტე ალიგიერს წარსულის მოგონების უნარი ანგელოსური ბუნების დამახასიათებლად მიაჩნია: „თითქო ბუნებას ანგელოსურს მოსდევს ნიჭი ჭკრეტის, ნდომისა და წარსულის მოგონებისა“.

ისტორიული რომანების ავტორი, ინგლისელი მწერალი ჯონ გრანტი შემოქმედებით პროცესში ტრანსში იძირება, მას უწოდებს თავის შორეულ მეხსიერებას და ასე აცოცხლებს წარსულს («Жизньпослесмерти»М., 1990 г., с. 217).

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, გალაკტიონი იზიარებს სულთა რეინკარნაციის თეორიას. სულის მარადიულ მოგზაურობაში მიღებული ცოდნის უხსოვარი ფენებიდან ამოაქვს არაამქვეყნიური, „უცხო მოგონება“, არამიწიერი სახეები და ხილვები.

პოეტის ხსოვნაში ცოცხლდებიან წარსულის ლანდები, „მოლანდება ასი ათასი“ და გარდასული საუკუნეების ტრაგედიების ხელახალი განცდა ანათემად ქცევია: „ათას საუკუნის მთელი ტრაგედია მოსდევს მოგონებას, როგორც ანათემა“ („ფარულ ტკივილებით“).

გალაკტიონის სული სიზმარივით იგონებს გარდასულ ცხოვრებას სულთა საუფლოში: „ო, დროო, გამახსენდება შენი გზა სიზმარეული“ („სამი ფერადი ღრუბელი“).

ეს მოგონებები უწმინდესია: „აქ მოგონებას წმინდას ვემთხვევით“.

მისთვის უცხოა სინდისის ქენჯნის გამომწვევი მოგონება: „რომ სამარცხვინო მოგონების მკლავდეს გენია, მე არაფერი ისეთი არ ჩამიდენია“ („ასი წლისანი“).

პოეტი არის „მოგონებების ტალღათა მკრეფი“, „მოგონებების ტბორში“ ჩაძირული, „მოგონებათა სცემს შადრევანი“. ერთგან ამბობს: „აქ შეგვიძლია მოგონება შემოვიშენოთ“ („ფრინველები ზღვას გაჰკვივან“).

„მოგონების ხომალდი“ დაატარებს პოეტს სხვათაგან უხილავ სივრცეში. „მოგონებათა მერანი“, თავისუფლების გამო, ულაგამოა და უუზანგო: „მიჰქრის მერანი მოგონებათა, უულაგამო და უუზანგო“.

მისი „მოგონების ცა“ დასახლებულია „უამრავი ლანდებით“: „უამრავ ლანდებს, შემკრთალ ლანდებს, წარსულის ლანდებს, ქარვისფერ წიგნში რიდეებით რთავს შემოდგომა“ („მოგონებათ ცა“).

მოგონებებს ახლავს სპაზმებიც, გმირული ენთუზიაზმიც („ეპოქა იშვა და გაიზარდა“).

ხან კი ცით გახალისებულია ღამის ფერების მოგონება: „ცამ მოგონება გადუხალისა მას, ვისაც სწამდა ღამის ფერები“ („მოგონება ჩვენი ჭალისა“).

პოეტს აგონდება „დამსხვრეულთა დროთა რხევანი“, „კუბო და ცხედარი“.

„მოგონებათა ელვარე სარკე“ მოაგონებს „ედემს დაკარგულს“, „თავის მეორე ჩრდილს“, გული ოცნებობს „აუცდენელ ფიქრ–მოგონებით“ („ქარი“).

გულს ანთებს მოგონებები, „მოგონებათა ბედნიერება“, „ღრმა მოგონებით“ ათენდება, „ირგვლივ მოგონებების თეთრი ნაკადებია“, „ჰქრის მოგონებათ კორიანტელი“, ატკბობს „მოგონებათა აზღვაოსნება“, ხოლო როცა ეშვება „მოგონების ფარდა“, სევდას ეძლევა.

მთები, მეჩეთი თუ საკანი „მოგონებათ დაკარგულ ნეგატივებს“ გაახსენებს („მცხეთიდან“).

იგონებს ქრისტეს – „მვირფას მკვდარს“, იგონებს ვერლენს, იგონებს სატანას, „მოგონებები ელვარებენ ისევ ბეჭდებად“, „სადღაც დაკარგულ ვარდსა და გვირილებს“ მოგონებებში იჭერს.

სადმართო ტრფიალის მოგონებაა: „ცისფერთვალემა, იდუმალემა შორეულ ტრფობის“, „ლანდი არაქვეყნიური“, „მზიანი სიყვარული“.

სინამდვილე „დატოვებული შორი კუთხის მოგონებას“ იწვევს, „მოგონებები ირხევიან სევდიანად“ („ქალს მთებიადან“).

მთვარიანი ღამის სასიყვარულო მოგონებებს ეხება „საუბარი ედგარზე“.

პოეტს სჯერა, რომ მარადიული იქნება სიყვარულზე ლოცვაში აღმონაცენი სული („შემდეგაც, მაინც“).

არსებობას ალამაზებს ვარსკვლავების, „შუქთა ფერხულის“, ზეცასთან თანაზიარობის ხსოვნა („ხომლი“).

მოგონებები მოგონებებს იწვევენ: „სხვა სიყვარულის მოგონებები დაე აღმინთონ მოგონებებმა“.

მოგონება „ფარულია, წამზე უმალი, გაფითრებული ფერით მფერები“ („ცხრაას თვრამეტი“) ლაპარაკია „მოგონების ნეტარებაზე, მოგონების ბედნიერებაზე, მოგონებათა გამმაზე, მოგონებათა სევდიან რხევაზე“.

მოგონებებში წასულს ეფინება ახალი მოგონებები, ზოგჯერ კი მოგონების ბუნდოვანებაზე წუხს: „სად გნახეთ, როდის, რაა ეს გრძნობა? ვიგონებ, მაგრამ არ მომაგონდა“.

„მოგონებას მთების დუმილი ამინანქარებს“ („ალაზანთან“), შუქი „კარგი მოგონებით“ ღებავს სატრფოს თმებს.

„გზებს მოგონებით ვრიყავ“ („კაფემი“), წერს ერთგან.

პოეტს არ ასვენებს „მოგონებების თოვა, მოგონებათა ბურანი, მოგონების... ქუბა“, გახსენებათა ტყე, მოგონებათა იარები, მოგონება შხამიანი.

სიზმართა რგოლში იგონებს თავის „დამმონებელს“.

„სიცოცხლის ხის“ მოგონებას იწვევს ნეკერჩხლები („ბუხართან“).

მოგზაურობა დროში იოლია გენეტიკური მეხსიერების წყალობით („ჩემს ყრმობის ხანში“).

უხსოვარი ხნის სახეებით თვრებოდა პოეტი, ამ განუსაზღვრელი წარსულიდან „უშორესი ზღაპარი“ აგონდებოდა, როცა თვით „პაჟი“ იყო, „ის კი –პრინცესა“ („ვერხვები“).

მოგონება ფერად–ფერადია, მოგონება სევდით ავსილია, მოგონება ფითრდება, ხდება საიდუმლო, უცხო მხარის მოგონება.

მოგონებები მარადიული იმედისა და შეხვედრების გზაა.

ყურადღებას იქცევს მოგონებებით ცხოვრება, მოგონებებით თრობა, მოგონებათა აჩრდილები, მოგონებათა ჩქერი, გახსენების მტანჯველი ლანდი, მოგონების სხივი, მოგონების ზვირთი.

„მოგონება ფერად–ფერადია, ცისფერია, თეთრი და ლურჯია: „ბალი ედარება ცისფერ მოგონებას“, „ირგვლივ მოგონებების თეთრი ნაკადებია“. „მთვარემ ამოზიდა ლურჯი მოგონება“.

ქარის ქვითინით ცოცხლდება „მოგონების სახე ნეტარი“.

„მოგონებათა თოვის, მოჭქრის ნიავი შოვის...“.

იგონებს მთა, იგონებს ხევი...

პოეტს გამუდმებით ახსოვს ერთი ძველი არია, მიმანიშნებელი ყოფნის სიზმარეულობაზე: „მახსოვს მე ერთი ძველი არია, დღესაც რომ გული იგონებს ცისმარს, ქვეყნად ყოველი დღე სიზმარია და სინამდვილედ მიჰყვება სიზმარს“.

ცხოვრების გზა, პოეტს რომ აგონდება, დროთა მთელი ციკლია: „მე მაგონდება გზა ცხოვრების, ბედის მშვილდები, დროის წერათა ამთოვრებას რომ ასცილდები...“

პოეტის მოგონებაშია ცის და მიწის შეზავების იდეა: „ცის და მიწის შეზავება მოგონების ნეტარებით ჩემს გულს ენათესავება“ („შეხვედრა“).

გალაკტიონს მუდამ ახსოვდა ქრისტე – ყოფნა, სიცოცხლე, პარალელურად ახსოვდა დიონისი: „დარჩება ხსოვნა, ყოფნას დიონისის“ („ცისფერი“).

არ ტოვებდა ზეციური სამყაროს, შორეული ვარსკვლავების მოგონება, განათების წამები: „არა ერთი და ორი, არა ორი და სამი, მახსოვს ვარსკვლავი შორი და განათების წამი“.

ამასთან სჯეროდა, რომ დარჩებოდა შთამომავლობის ხსოვნაში: „ჩვენი გზა... მუდამ დარჩება ხსოვნად შთამომავლობას“.

„ჩემს ანგელოზ დას, ჩემს მოგონებას – პოეზიას“

შემეცნება მოგონებას უკავშირდება, პოეტური შემეცნება – მით უფრო.გ. ტაბიძის შემოქმედებაში პოეზია აშკარად მიჩნეულია, როგორც მოგონების მადლი, მოგონების ფრთების გარეშე კი ცხოვრება სრულყოფილი ვერ იქნება: „არის ცხოვრება გამათხოვრება, თუ მახსოვრობა იქნა უფრთებო“ („მშვიდობის წიგნი“).

გალაკტიონის პოეზიაში წარსული, აწმყო და მომავალი „ხელიხელგადახვეულია“. პოეტის ღრმა მოგონებებით მოგვრილი ცრემლი უფრო მეტია, ვიდრე ფუჭი კამათითა და ღრიანცელით გატაცებული ცრუ პოეტების ვაკხანალია („არ ღირს იმ ერთ ცრემლად“).

პერსონიფიცირებული მოგონებები „ლამაზი ნავის“ (წარმოსახვის) მოგზაურებად ქცეულან და აღმოსავლეთის ცისკარს ელტვიან: „მოგონებები! ისინი როგორც მოგზაურები ლამაზი ნავის, მიმოსცურავენ აღმოსავლეთით, როცა ასეთი ცისკარი ჰყვავის“.

„მოგონებით ხომალდი“ უხილავ სივრცეში მიისწრაფვის, „მოგონებათა მერანი“ კი „უუნაგრო და ულაგამო“ პოეტური თავისუფლების გამო: „უუნაგრო და ულაგამო, რაც მბაღია და რაც მეზადა, მოგონებაა, შორი საღამო“ („მიჰქრიან ზვირთნი მოგონებათა“).

მოგონებები ხდება „ნაფიქრ–ნაგრძნობის“ შერწყმა, ახალი პოეტური რეალობის მიგნება: „ჩვენს ფიქრებში მოგონება ეხლა აფრქვევს, ეხლა ადნობს ნაფიქრ–ნაგრძნობს“ („ტყემ წამიყვანა“).

პოეტური გამოგონება ათასი მოგონების სინთეზია: „სხვა ათასი მოგონება მისდევს გამოგონებას“ („ორი ლელო“).

„აზვირთებული ქნარი“ იგონებს განვლილს, იგონებს „უნაზეს ჰანგებს“.

ჭეშმარიტი შემოქმედის ვალია, თავდახრილ მონებს მოაგონოს დავიწყებული, მაგრამ ნამდვილი ხმები („ზღვის პირად მდგარი“).

მოგონების წმინდა აჩრდილები „იმედთა მდელოზე“ ცოცხლდებიან და სიცოცხლის ჰანგით მეტყველებენ („წარწერა წიგნზე“).

მოგონებები მუსიკად ქცეულან და მათ „მოგონებათა გამმა“ ეწოდება („ჭიანურები“).

პოეტის არსებაში ხმაურობს ზღვა–გენია, ცხოვრება, „წინაურთა დღეები“.

მოგონებებით ცაში ფრენს პოეტი: „როგორ არ გავყვე ფრენად ცვლად რონინს, მოგონებების ტალღათა მკრეფი?“

ცოდნა მოგონებების გაცოცხლებაა, პოეზია ანგელოზი და – მოგონება: „...ბავშვური ძილით სძინავს ჩემს ანგელოზ დას, ჩემს მოგონებას – პოეზიას“ („ფარდების შრიალი“).

პოეზია, ლექსი სახელდებულია, როგორც ქაოსიდან მთვარის მიერ ამოზიდული ლურჯი მოგონება: „ძილი მეგონება: უცებ ქაოსიდან მთვარემ ამოზიდა ლურჯი მოგონება“ („ეს მშობლიური ქარია“).

პოეტური, მშვენიერების რანგში აყვანილი მოგონება ოცნებისა და სილამაზის პირმშოა, რაზედაც მეტყველებს ეს შესანიშნავი მეტაფორა: „და ოცნება მოგონებას იით მოაიავებს“ („დაფნა“).

ასევე ორიგინალობა გამოარჩევს ფრაზას: „შენს მოგონებას, როგორც ეს ჭალა, მთების დუმილი ამინანქარებს“. ნეოლოგიზმია „ამინანქარებს“.

ამასთან, სევდითაა შეფერილი სიმღერაც და მოგონებაც: „მოგონებებო და სიმღერავ, სევდით ავსილო“ (დღევანდელი დღე“).

„რუსთაველი მახსოვს ბავშვი“

მარადიული არსებობა სულის სახით, ბუნებრივია, გულისხმობს მარადიულ ხსოვნასაც. ზოგიერთი მეცნიერის რწმუნებით, არიან ადამიანები, რომელთაც ახსოვთ თავიანთი წინა ცხოვრება. ამის უამრავ მაგალითზე მოგვითხრობს წიგნი „ცხოვრება გარდაცვალების შემდეგ“ (რუსულად, 1990).

„ბჰაგავად–გიტაში“ უფალი ამბობს: „მრავალი დაბადება მაქვს მე, აგრეთვე შენცა, არჯუნა. მე ვცნობ ყველა ჩემს დაბადებას, ხოლო შენ ვერ სცნობ შენსას...“ (17).

წიგნში ლაპარაკია „წინანდელ გარდასახეულებათა ჟამს მოხვეჭილი სიბრძნის გამოყენებასა და სრულყოფაზე“ (53).

სახარებაში ქრისტე ისრაელის ხალხს აბრაამის ამბების თანამონაწილედ წარმოუდგენს თავს, რაზედაც განცვიფრდებიან, შენ რანაირად გიხილავს აბრაამი, როცა ორმოცდაათი წლისაც არა ხარო, ქრისტე პასუხობს: „პირველ აბრაამის ყოფამდე მე ვარ!“ (მარკოზი, 273, 58).

და, მართლაც ქრისტე, როგორც ძე ღმერთი, მარადიულად არსებობდა მამასთან ერთად, იგი იყო დაბადებამდეც, ხორცშესხმამდეც და იყო ზეცაში, როგორც სიტყვა.

გალაკტიონის პოეტური სასწაულების ახსნა აშკარად ძნელია ერთი ადამიანის და ერთი სიცოცხლის გამოცდილების ფარგლებში, ფაქტიურად, იგი წარმოგვიდგება როგორც ინტეგრირება ამქვეყნიური და მიღმური არსებობისას მიღებული ცოდნისა.

მხოლოდ გარდასახეულების იდეის მიხედვით თუ გაიგება გალაკტიონისეული ზოგი სახე და ლექსი.

პოეტს ესმოდა „წყნარი შრიალით ქაოსი ქვეყნის შექმნის დროს“ („ვავნერი“), თითქოს ნათლად ხედავდა პირველყოფილი ქაოსიდან სამყაროს დაბადებას,

პირვანდელი სახეების წარმოშობას („მშვიდობის წიგნი“) და იქნებ ეს ჰიპერბოლა არც იყოს.

მისი სულიდან იფრქვეოდა ზღაპრული, არამიწიერი, არაამქვეყნიური ხილვები, ჩაესმოდა უძველესი ყოფნის მუსიკა, როგორც „უშორესი ზღაპარი“. სადღაც დაკარგული ვარდი და გვირილები „მოგონებებში ცოცხლდებოდა („ვერხვები“)“..

„ხსოვნა იღუმალ საზღვრებს შორდებოდა“ და დროის განსაზღვრაც შეუძლებელი ხდებოდა: „ეს იყო წინათ, დიდი ხნის წინათ... სად, როდის, რისთვის, არ ვიცი, არა! იყვნენ ოდესღაც და მიძინათ, ღელავს ფოთლების მწყობრი კამარა“.

და ცხოვრება ძიებაა, მოგონებაა იმ ზღაპრული სამყაროსი, ოდესღაც მიძინებულთა სახეების...

იმ უხსოვარი დროის ფენებიდან პოეტს მაინც ახსოვს ყვავილების გვირგვინი, პრინცესა და თავისი არსებობა, როგორც პაჟისა („ვერხვები“).

ასეთივე გამოგონებელ ხილვებს გვთავაზობს პოეტი სხვაგანაც, როცა უხსოვარი დროის ბავშვობას, სიხარულის ველზე არსებობას აცნობიერებს და თითქოს ხელახლა განიცდის „ოქროსფერ ნავში“ ედგარ პოსა და ნოვალისის გვერდით ყოფნას („ის ადგილები“).

ანალოგიურ „ალოგიკურობას“ მხოლოდ რეინკარნაციას თეორია თუ მოჰფენს ნათელს.

ლექსში „მთვარის ნაამბობიდან“ კიდევ უფრო გასაოცარი განაცხადია: „რუსთაველი მახსოვს ბვშვი, ოცნებობდა ოქროს ნავში, მიცქეროდა და თან თრთოდა, ვით ფოთოლი თრთის ნიავში“ („მთვარის ნაამბობიდან“).

არანაკლები დამაჯერებლობით გვიმხელს სხვაგანაც: „მე შოთას ვიცნობ ძალიან კარგად, როგორც თეთრს შავში, ვარჩევ, მე ის დრო რომ განმიახლოს, როს ვიყავ ბავშვი!“ („თენდება, გათენდა“).

რა შეიძლება ითქვას ყოველივე ამის შესახებ, გარდა იმისა, რომ გალაკტიონი არის მარადიული ქართული სული, ამიტომაც ამბობს: „საუკუნეთა საფლავი მეკარგებოდა, ათას საუკუნის მთელი ტრაგედია მოსდევს მოგონებას, როგორც ანათემა“.

ალბათ, პოეტების მეფის სული სიცოცხლის შექმნიდან აედევნა სამყაროს, როგორც უფალი, როგორც უკვდავება, როგორც „გენი რუსთაველისა, მეოცე საუკუნეში გაღვიძებული და მზემდე აღზევებული“ (ნ. დუმბაძე).

„მესაუბრება წინაგრძნობა დაჟინებული“

ხმა ყველა ეპოქაში მიიჩნეოდა დიდ სასწაულად.

იოგების მიხედვით, უმაღლესი არსება ხშირად ესაუბრება ინტუიციური ჭკუის მქონე ადამიანებს.

იმის მიხედვით, თუ როგორ ვითარდება ადამიანის სულიერი ცნობიერება, ის უფრო ხშირად უსმენს შინაგან ხმას და უფრო კარგად არჩევს მის იმპულსებს, მომდინარეს უმაღლესი სულისგან.

სულიერი გამონათების, „გაბრწყინებისაას“ ხდება სულიერი ცნობიერების გახსნა. ეს სიმღერაა სულის, მუდამჟამს დაუვიწყარი.

ადამიანს შეუძლია მოისმინოს სხვებისთვის მოუსმენელი ხმა რადიოს გარეშე. ესაა გულის ხმა, გულის სიმღერა. იშვიათად ადამიანის ყურით შეიძლება სფეროების მუსიკის, უსაზღვროების ზარის მოსმენა, მაგრამ ამისთვის საჭიროა მუსიკალური ყური.

იგი შედგება არა მელოდიის, არამედ რიტმისაგან. ზოგიერთებს ესმით უსხეულო არსების ხმა, გრძნობენ არამიწიერ არომატს.

მიწაზე ადამიანს ესმის ცხრა ხმა, ასტრალურ სამყაროში – თოთხმეტი (ე. რერიხი).

ე. რერიხმა თვით გაიგონა უზენაესის ხმა შამბალაზე და ჩაიწერა იგი.

ვანგას ესმოდა „ციური ზარის ხმა“, „ესაუბრებოდა წარმოგზავნილებს“.

ათანას ფეტს ესმოდა „უხილავის ძახილი“, „ხმები ღვთიური“, „უწმინდესი ბგერები“, „ხმა ზეციური“ („სიმღერა მარადიულ ფრინველთა“, „მარადი დღე“, გვ. 27,49).

ვლ. სოლოვიოვს ესმოდა „გამომძახილი მისნური“, „წმინდა ხმა“, „უხილავის უხმო ძახილი“ (იქვე, გვ. 102).

ალ. ბლოკი აყურადებდა უფლის გასაოცარ მუსიკას, ზეციურ ხმებს (იქვე, გვ. 169).

დ. გურამიშვილს „ხმა ესმა ძილსა შინაო“, ნ. ბარათაშვილი უსმენდა „იდუმალ ხმას“, „ციურ დასთა გალობის ზარს“.

ილია ჭავჭავაძემ გაიგონა „საქართველოს თანამდევი უკვდავი სულის“. ხმა უსიტყვოდ („აჩრდილი“). მისთვის პოეტი იყო „ზესკნელისა და ქვესკნელის უცნაურ ხმათა მსმენელი“ („პოეზიის ახალგაზრდა მოყვარულთ“).

დანტეს ესმოდა „ნათლის ხმა“, „სინათლისგან ხმაი მეტყველი“.

„ციდან ხმა მესმის ანგელოზების“ – ამბობდა ვაჟა, „მგონია, ციდან მეძახის ვიღაც“ – გვიმხელდა ტ. გრანელი.

ხალხური ლექსის მიხედვით, ვახტანგ მეფეს „ციდან ჩამოესმა რეკა“.

გ. ტაბიძემ ახალი პოეტური სამყარო შექმნა, ახალ ხილვებს დაუდო სათავე, მიზნად დაისახა „ხმათა განახლება“ ტრადიციებზე დაყრდნობით.

პოეტს ესმოდა „იდუმალთა ხმათ მწუხარება“, „ზექვეყნიური უკვდავი ხმები“, „სხვა გამომძახილი“. ამქვეყნად გრძნობდა „უკვდავების ყრუ ძახილს“, რომელიც მოუწოდებდა „დროთ საზღვარს იქით“, ანუ ადამიანური შესაძლებლობის გაფართოებისკენ.

გამუდმებით ჩაესმოდა „უცნობი ძახილი“, იდუმალი ძახილი, ნაცნობი ყვავილის დაპირება („მე მოვალ“).

პოეტს გამუდმებული „კომუნიკაცია“ ჰქონდა ზეცასთან და ეძახდა საყვარელი ხმა, უხილავის ხმა, „სიცოცხლის ხმა“, „სიყვარულის ხმა“, „ხმა ძლიერი“, „სიხარულის ხმა“, „ცეცხლის ხმა“, „ბილიკთა სიხარულით გადანაზაფრი უვერტიურა“ „გაზაფხულის გამმა“ უხილავი, სიცოცხლე, სიყვარული, ცეცხლი, გაზაფხული, სიხარული საღმრთო სახელებია.

მომავლიდან ესმოდა „საგანთიადო ხმები“, არაქაური ხმები, მფარველი ანგელოზის ხმა...

წარსულში ნათელსმენაზე მიგვანიშნებს ათასწლოვანი ქუხილის ხმა, „დღეთ წინაურთა“ ხმა, სამყაროს შექმნისდროინდელი ქაოსის ხმა: „მე მესმის წყნარი შრიალით ქაოსი ქვეყნის შექმნის დროს და სახე მელოდიების“ („ვაგნერი“).

ესმოდა მომავლის ხმა, „ყრუ ტაშისცემა“, შორიდან ევლინებოდა ხმა, როგორც „გამომუქება მომავალ დღეთა დიდი დიდების“ („შენს მოწოდებას“).

გალაკტიონის პოეზიიდან უბერავს „არსთ ყოფნის სიო“, საიმქვეყნიო და საამქვეყნიო სიო“.

პოეტს ევლინებოდა ვარსკვლავის ნათელი, „ღრმა საიდუმლო“, ესმოდა მისი ხმა, ხედავდა ფერს, გულისცემა უხშირდებოდა და აწამებდა ნანახ-განცდილის გამოუთქმელობა („ჩვენთვის სანატრელია“), ფიქრების გამმა.

„მომავლის აქტებით“ ჟღერდა პოეტის ქნარი, გვაჯადოებდა „ახალი სმენა აქარიშხლების მძაფრის“.

იდუმალი ფრაზა: „მესმოდა ნისლის ფორტეპიანო, ზარი, გუგუნის და ისევ ზარი“.

გალაკტიონისათვის ორგანული იყო „უხმო ხმის“, „უხმო კამათის“, „სიჩუმის ენის“ მოსმენა: „ვდგავარ მთაზე და სიჩუმის იდუმალი მესმის ენა“ („გურიის მთები“).

სიჩუმეში ესმოდა „ციური გალობა“, „ანგელოზთა ციური ნანა“, სიჩუმის ხმით ესაუბრებოდა „ხმა ნაზი, ციდან გარდმოვლენილი“ („საფლავი“).

„მშვიდობის წიგნის“ მთავარ პერსონაჟს გამოეცხადა ანგელოზი და გაიგონა მისი ხმა.

გალაკტიონის პოეზიის ლირიკულ გმირს ესმოდა „ქერუბიმების კვდომა“.

„გზათა მიუვალობას“ ტიროდნენ უედემო ანგელოზები „ცხრაას თვრამეტში“.

გალაკტიონი აყურადებდა ცის გახსნას, იდუმალი გამოძახილის ხმას უსმენდა დუმილით: „მას ენატრება გამოძახილი, ის გაჩუმდება და დაუგდებს ყურს“.

იდუმალი ხმა „დილის ძედ“ უხმობდა და პოეზიის განახლების მისიას შეაცნობინებდა.

გვაგონდება ნეტარი ავგუსტინე, რომელიც ამბობს: „და ანაზდად ხმა მესმა შორიდან: „მე ვარ, რომელი ვარ“ „აღსარება“, გვ. 240).

როგორც თვით აცხადებდა, გალაკტიონს ჰქონდა „ასი ათასის სმენა“.

მას ესმოდა „ოცნების შრიალი, ფიქრთა სამოსის შრიალი, წამწამის კანკალი, უნიკალური სმენის მქონე ქმნის ნეოლოგიზმს – „გადაეყურა“: „ჩემი გული კი იმ დამეს მღელავ ტბას გადაეყურა“.

ა. ბლოკს აქვს ასეთი საოცარი სტრიქონები: „დამით ჩასახულს, დამით გაჩენილს ჩემი ტირილი მომესმა ახლაც, რა მწარე იყო ხმა დედაჩემის და უშავესი წყვიდადის ხახა“ (მარადი დღე“, 1981 წ., გვ. 203).

გალაკტიონს ესმოდა „ბალებს იქით, სადღაც გადაშორებით“ ახმიანებული საკრავების ხმა, ქრისტეს ჯვარცმისას მარიამის გამომშვიდობება შვილთან, ანგელოზების ჩუმი გალობა, იგი „თვალებით უსმენდა სერაფიმთა ხმას“.

ესმოდა დემონის ძახილი, ლუციფერის ხმა, ხმა სატანასი და სამოელის, ლანდების კივილი, სულის ხმა, წინაპართა ხმა, გარდაცვლილთა ხმა, გულთა მქუხარება, სულის ხმოვანება, მწუხრის და იდუმალი ლოცვების ხმები.

აწამებდა „ყრუ ბაიათი“, „ოხვრის პაროლები“, „ხმათა ქაოსი“, ესმოდა საიათნოვას ჰანგები, საზანდარის უქმი ხმა, მწუხარე არია, ყრუ ელიგია, ცის მუქარა, ეპოქის ხმა, დიდების ტაში, მომავლის ხმა, „მიწის ხმა საჯადოქრო“.

მისთვის „სურნელი ნაზია, თვალგაპოზილი“.

ხმა შუქთან და სურნელთან არის ასოცირებული: „ახალი ხმა შემოიჭრა, ვით ღრუბლიდან მთვარის შუქი და ჰანგებად დაიღვარა, ვით სურნელი, ვით ქარბუქი“ („მუსიკა უეცარი“).

ის მღეროდა, როგორც „დარის დარება“, მისი ლექსის მუსიკა ისმოდა, როგორც „შორი ედემი და მხარეები ლეგენდარული“.

პოეტი აუკვდავებდა გრძნეულ, უკვდავ ხმებს.

მის არსებაში ხმიანობდა „ხმა მეორე, ხმა ფარული“, რომელიც ხელოვნების ღირსებას შეაცნობინებდა („ხელოვნება“).

გალაკტიონის იდუმალ სამყაროში „ესაუბრება ვარსკვლავს ვარსკვლავი“, „ესაუბრება ფოთოლს ფოთოლი“, „ეხმაურება ატომი ატომს“.

ჭეშმარიტი განაცხადია: „ჩემი ხმაც სმენამჭევრია“.

ნათელმსმენი პოეტის არსებამდე აღწევდა დიოსკურიის „წყალქვეშა ზარა“, ზღვის სიღრმიდან ესმოდა „სხვა იდუმალება“.

ზღვა ეძახდა „სიზმარეული სიცოცხლისკენ“ („გრიგალი“).

„ხევის ბეთხოვენი“ ყაზბეგი პოეტის იდეალი იყო იმიტომ, რომ ის „ნამუხლართან ხმას ისმენდა მთისას“ („არ ამაოდ“).

ქართველი კლასიკოსები თავიანთი ხმით „გაღვიძების ზარებს“ რეკავდნენ („საუბარი ლირიკის შესახებ“). ხოლო ვაიპოეტები „კვილისთვის“ ირეოდნენ და მათი ლექსებიდან გაისმოდა „მოგონების შემოღობილი ბოდვა, დაცინვა, წყრომა და ირონია“.

გალაკტიონის პოეზიაში ისმოდა „მწუხარება დაკარგულ გრძნობის“, ანუ სევდა გაუფასურებული საღმრთო სიყვარულის გამო („გრძნობა, რომელიც დაკარგულია“).

გალაკტიონის ანტიციპაციის უნარი მშობლიურ ბუნებასთან სისხლხორცეული კავშირის მაღლია: „მე კავკასიის ქედები მთხოვენ, მე მთხოვს მუსიკა თერგის ხმაურის, ვუსმინო ყაზბეგს – ხევის ბეთხოვენს აგუგუნება კაიშაურის. მე მშობლიური არაგვი მირჩევს, წინასწარ ვიგრძნო, ვიცოდე მარად, ქართველის გული თუ რისთვის ირჩევს, ომში სიცოცხლე ჩასთვალოს არად“.

პოეტს ესმოდა „სირენას ჰანგები, ანგელოზების ტირილი, ხმათა ხავერდი, უტეხი ხმები, ცეცხლის მფარველი გუგუნი, ჭიანურის ხმა, ტანჯავდა მგზავრის მწუხარე ხმოვა, შუალამისას უცნობის ვედრება, დიდების ტაშთან ერთად ღელვა, მუქარა, ტაძრების უჩინარი ტირილი, ძველი ძვლების ხმა, ხმათა გარდაცვალება, უდაბნოს ქარები, არაგვის ნათელი და მედგარი ხმა, ფოთოლთ ჰანგი, „არღნის ხმა დამტვრეული“.

ხან სამარის ლოდის ხმა აშფოთებდა, დემონის ჭიანური აწამებდა, 1924წ. დახვრეტილთა კვილი აღვიძებდა, მშობლიური შემოგარენის დუმბილში ის ტკივილი ამოიცნობა, ილიას რომ ათქმევინა: „არსაიდან ხმა, არსით ძახილი“.

ეს ეროვნული სატკივარი გალაკტიონის დროსაც აქტუალური იყო: „ელვარე ბურში ზარებს აიტან, დრო მიდის შურში, ხმა არსაიდან“ („მდუმარე სმენით“).

აღვებს „მდუმარე სმენა“ ახასიათებთ.

ხმა ფერს უკავშირდება. ტალღა ხმაონავარია, ნაზი ხმა სივრცეში ლივლივებს, სიცილი ათეთრებული და მოვერცხლილია, ვერხვის შრიალი – „ბნელხმიანია“, ხმა მზიური ვერცხლია, არაგვის ხმა ნათელია, ახალი ხმა შუქთან და სურნელთან არის ასოცირებული: „ახალი ხმა შემოიჭრა, ვით ღრუბლიდან მთვარის შუქი და ჰანგებად დაიღვარა, ვით სურნელი, ვით ქარბუქი“ („მუსიკა უეცარი“).

მღერის არაგვი, თერგი, მტკვარი, მთების ზვავი, ტყე („მრავალჟამიერ გუგუნებდეს ხმა“).

პოეტს ესმოდა „მთების ძმობა“, „უსაყვარლეს მდინარეთ“ ხმაური, წუხილი არაგვის კიდის, „ძახილი ეფემერედის“.

მშობლიური მთები ამაღლებისკენ მოუწოდებდნენ. არაგვის ხმა – ქედუხრელობას უნერგავდა, არაგვის პირთან ეგებებოდა პოეტს წინაპართა ძლიერი ხმა, გრიგალის რეკვა გენიის აზობოქრებას ამცნობდა.

გალაკტიონი ამბობდა: „წამიც კი რეკავს ცხარედ“.

წარსული კიოდა: „მუსიკა, ღვინო და ყვავილები!“.

ესმოდა გულის ხმა, აქარიშხლების ხმა, ახალ-ახალი ხმები, მთესველის ხმა, ომებში გადარჩენის ჰიმნი, „ხმა ლამაზ მხარისა“.

სონატები „ნაზი ფერებით“ ევლინებოდა, „ტიროდა მისი მუსიკალური და გადარევის ეფემერები...“.

ესმოდა ფაგოტების გოდება, სიმღერა ვალკირიების, უმძლავრესი მუსიკა, ძველი არია, ბარათაშვილის ველური ჰანგი, აკაკის ხმები, ქართული ხმები, ჰანგთა აიაზმა, ვერხვების ხმები, ხმა უცნაური, დების სიმღერა, შორი სროლის ხმა მთაში, გულთა მქუხარება, ლოცვის მხურვალეობა, წინაპრების ძახილი.

პოეტის არსებაში ხმაურობდა ზღვის ტალღა, ქარიშხლის ხმა, ხმა მეორე, ხმა ფარული, სულში რეკავდა „გენით ატეხილი... ლერწამი“.

ზიზღს ჰგვრიდა „ბნელი დუმილის ზუზუნი“, სიმბოლური „დევეების აურზაური“, „სხვა ხალხის ჟრიაშული“.

ესმოდა გარდაცვლილთა ხმა, წარსულიდან „ელანდებოდა ნაცნობი ხმა“, მშვიდ სამეფოში ეძახდნენ „მთები, სიზმრები და წინაპრები“.

აფორიაქებდა „გამწარებული ხმა შუადამის“, „სადამოს ზარი“, „ორი ზარი“, სისხლიანი აჩრდილის „ფარული ხველება“.

ტიროდა ლანდი, გედივით კიოდა „ლანდების ზოლი“.

პოეტი ეძებდა ქართველის „გულის ხმას“, „ჩვენი გულის შორეულ ხმას“, „გრნობით გამთბარ ჰანგს“, განწმენდის ხმას, საღვთო მუსიკას, ცდილობდა „მშვენიერი ხმის გაათასებას“, „ხმათა აიაზმას“ გვაპკურებდა.

„სულ სხვა ხმის მქონე პოეტი“ გვაოცებდა გენიალური ჰარმონიის აზრით, გიგანტური ტალღების გამმით, გაზაფხულის გამმით, ჯერ არსმენილი ხმებით.

„მსოფლიოს ყველა ხმათა ხვეული“ მის პოეზიაში „ერთ მთლიან ჰიმნად“, „ერთ მთლიან ქნარად“ იქცეოდა.

„უბრალო ხმები“ კი არა, ესმოდა „ხალხის რჩეულის ხმა“, ეროვნული და მსოფლიო წყლულები, ხმა სიმართლის და სინათლის მთესი“. მის პოეზიაში ერთად იყო „გადაკირული“ მრავალი ათასი ხმა, „დავიწყებული“, მაგრამ „ნამდვილი ხმები“.

ახლობელი და შორეული ხმების შეთავსებით იქმნებოდა არაჩვეულებრივი სინთეზი: „ხდება ერთად შეთავსება უცხოდ გრძნობამორეულის, რაღაც საერთო და დიდი ხმის, ახლობელ–შორეულის“ („მე ვუსმენდი ხალხს მომღერალს“).

გალაკტიონის პოეზიაში გვხვდებოდა „ეფემერიდის ხმა, ძახილი ეფემერიდის, ეფემერების ფანტაზმა“.

პოეტების მეფის შემოქმედები გვაჯადოებს ფესვების სიმფონია, მცენარეების სიმფონია, ფიქრების ვალსი, თვალების ნოქტიურნი, მოგონებათა გამმა, თასი დღის ხმათა (თასი მარიამია, დღის ხმა – ქრისტეს სახელია), ხმა მიწიური, ხმა ზეციური, ხმათა სიმაღლე, გაღვიძების ზარი, ხმათა ხავერდი, ზარის ბგერა, ხმა – მზიური ვერცხლი, დანატრული ხმა, ქარის აკორდი, საგანთიადო ხმები, ლურჯა ცხენების გრგვინვა–გრიალი, ქარბუქი მუსიკის ხმათა, რიტმის ბგერა ზღვაური, ზღვა მუსიკა“...

პოეტი სიტყვის კომპოზიტორია და ამიტომ ხვდება მეგობრებივით თავის სულიერ ორეულებს – მოცარტს, ბეთხოვენს, პაგანინს...

ქართველი გენიოსის სიტყვით, „მთელ მსოფლიოში ხელოვანთა ხმა უმეორებელს აჰგავს ქარტეხილს“.

გალაკტიონს სწამდა, რომ „არსად ისე არ მღერიან, როგორც აქ, ამ ქვეყანაში“.

„სმენამჭევრი ხმის“ პოეტი ხმის „გამახვილებით“ ქმნიდა დიადი, განუმეორებელი ლექსის მუსიკას.

გალაკტიონს არც ესმოდა „ქვეყნიურთა ვნებათ ძახილი“.

„უზენაესის „უტეხი ხმებით“ აღწევდა პოეტი ოცნების გაღვიძებას, ქართული ლექსის განახლებას.

გალაკტიონი იყო „განუმეორებელი ორფეოსი ქართული სიტყვის მუსიკისა“ (კ. გამსახურდია).

„ღრმა სიბრძნით თვალანახელი“

ანტიციპაცია მხოლოდ ინტუიციური როდია, ამავდროულად, იგი არის გონისეულიც. გალაკტიონს უყვარდა „ძალა... გულისა და გონების“ (მოდის) (1,339).

ანალიზი, განსჯა, შესწავლა, შემოწმება, გაანგარიშება, შეცნობა უკვე გავლილი და მომავალში გასავლელი გზების განჭვრეტას ემსახურებოდა, უცდომელი დასკვნების გაკეთების საფუძველი იყო: „გზები გაუვალი და გზები გავლილი – გულისტკივილით მაქვს ყველა შესწავლილი. ადის მწვერვალზე თუ ჭაობში ეფლობა, – ერთი ნიშანი აქვს: დაუსრულებლობა“ (გზები გაუვალი და გზები გავლილი) (2, 673).

გალაკტიონის პოეზიის მთავარი მახასიათებელია ინტეგრალები, ზუსტი მათემატიკური გაანგარიშება“, ჰანგთა რიცხვი, ლოდინი და რიცხვი, მშრალი რიცხვი, მისი დევიზი იყო „განსაზღვრე სიცხვი წუთებისა“ (ჩემი პოეზიის ინტეგრალები) (3, 229).

პოეტის იდეალი იყო „ერთის, ერთი წუთის გასაუკუნება (ხრამჭესი) (3, 230-235), ანუ წამიერში მარადიულის ხილვა და მართლაც აღწევდა ამას: „ლოდინშიაც წუთს მივყვები და მივყვები საუკუნეს!“ (წუთი) (3,39).

„სურს გარღვიოს თვალით ბინდები“, ასეთია გალაკტიონის პოეზიის ლირიკული პერსონაჟის სურვილი და, მართლაც, ბურუსი და ქარიც ვერ უშლიდა ხელს სწორი პერსპექტივების განჭვრეტაში: „ეხლა ის დრო არი, როცა, თუმცა, ძლივას, ბურუსში და ქარში ვხედავ პერსპექტივას“ (ეხლა ის დრო არი) (1, 359).

პოეტების მეფე ძალზე ხშირად ენიგმებით, იგავებით გვიმხელს ჭეშმარიტებებს, მოსალოდნელ მოვლენებს და მისი მსოფლგანცდა სიახლოვეს ამჟღავნებს ბიბლიურ წინასწარმეტყველებთან.

დავით წინასწარმეტყველი აცხადებდა: „ყურს მივუგდებ იგავს, ქნარზე ამოვხსნი ჩემს ამოცანას“ (ფს. 49, 5) (4, 572).

„იგავებით გავხსნი პირს, ავამეტყველებ გამოცანებს დასაბამისა“ (ფს. 78, 2) (4,608).

ეზეკიელ წინასწარმეტყველი ასე იწყებს თავის ხილვათა გაცხადებას: „იყო უფლის სიტყვა ჩემს მიმართ ნათქვამი. 1. ადამის ძევ, მიეცი გამოცანა და შეუთხზე იგავი ისრაელის ხალხს“ (ეზეკიელ, XVII, 1, 2) (5, 207).

ოსიას წინასწარმეტყველებაში გამხელილია: „მე ველაპარაკებოდი წინასწარმეტყველთ და მე გავამრავლე ხილვები, წინასწარმეტყველთა პირით იგავურად ვლაპარაკობდი(ოსია, 12, 11) (5, 272).

მაგრამ სახარებაში მინიშნებულია ცრუ წინასწარმეტყველებზე, რომლებიც ხშირად ცხვრის სამოსით გამოცხადებული მგლები არიან: „ეკრძალეთით ცრუ – წინასწარმეტყველთაგან, რომელნი მოვიდოდნენ თქუენდა სამოსლითა ცხოვართათა, ხოლო შინაგან იყვნენ მგელ მტაცებელ“ (მათე, 7, 15) (5,13).

გალაკტიონის პოეზიაში მრავალგზის გვხვდება ძველი და ახალი აღთქმის სიმბოლოები, ალეგორიები, იგავები. მისი პოეზიის უპირველესი ემბლემმა, უმთავრესი შესასვლელი კარი არის მეტაფორული აზროვნება.

სიმბოლური აზროვნების ისტორია უშორესი წარსულიდან იწყება. პოეტს წინ უსწრებდა უმდიდრესი ტრადიცია: ბიბლია, ანტიკური და ადრექრისტიანული ეპოქის

ნააზრევი, აპოლოგეტების სიმბოლიზმი, ალეგორიზმის (ფილონ ალექსანდრიელი) და ქრისტიანული სიმბოლიზმის წარმომადგენლები (კლიმენტი ალექსანდრიელი, ნეტარი აგუსტინე, გრიგოლ ნოსელი), ეგვიპტური, ებრაული (წინასწარმეტყველთა) და პითაგორეული სიმბოლიზმი, მე-19 საუკუნის დასასრულსა და მე-20 საუკუნის დასაწყისში ევროპული და რუსული სიმბოლიზმი. ყველა ამათვის საერთო იყო ის, რომ იზიდავდათ. „ფარდის მიღმა განჭვრეტილი ჭეშმარიტება“, „შეფარვით“ ნათქვამი სიტყვა.

კლიმენტი ალექსანდრიელი, დიონისე არეოპაგელი სიმბოლიზმს მიიჩნევდნენ ზოგადფილოსოფიურ, რელიგიურ-გნოსეოლოგიურ კატეგორიად.

გალაკტიონ ტაბიძის სიმბოლოების უმეტესობა დაკავშირებულია მსოფლმხედველობასთან. პოეტის უმთავრესი სათქმელი სახე-სიმბოლოთა საგანგებო გაშიფრვა-გაცნობიერების გარეშე ვერ მიიწვდომება.

ბიბლიის კომენტატორები მასში სხვადასხვა მნიშვნელობებს ეძებდნენ: ორიგენი-ორს, ნეტარი აგუსტინე-ოთხს, ტერტულიანე-მეტს. გალაკტიონისთვის უმთავრესია სახე-სიტყვათა მრავალმნიშვნელოვნების პრინციპი, იგავური, სიმბოლური მეტყველება.

უშორესი და უღრმესი ფესვები ასაზრდოებს ამ პოეტის შემოქმედებას. მათგან ერთ-ერთი უმთავრესი ფენომენია ბიბლია, რომელთანაც ანათესავებს იგავებისადმი ინტერესი, არა მიწიური, არამედ ზეციური სიბრძნის ძიება.

გალაკტიონისთვის ჭეშმარიტი პოეზია არის სულიწმინდის მადლი, სიბრძნის სიტყვა, პოეტის უპირველესი მისია არის რწმენის მსახურება, ტაძრისკენ სავალი გზის ჩვენება, სიბრძნის სიტყვის გავრცელება. სიბრძნეს კი მხოლოდ ღმერთთან კავშირში ეძებს პოეტი: „რა სილაღა თავისუფალი, სიბრძნის სახეა შრომის უფალი, ყოფნა მწყურია, მშობლიურია და მზიურია, ო, ეს უბანი („მშვიდობის წიგნი“).

ახალი სიმაღლეების დაპყრობის პირობაა ღმერთის მადლი: „ნუ მოაშორებ სიცოცხლეს თვალებს, რომ დაეუფლო ახალ მწვერვალებს“.

სიცოცხლე, ცხოვრება, ყოფნა ღმერთია: „მე ვარ გზა, ჭეშმარიტება და სიცოცხლე (იოანე, 14, 6) (4, 211).

პოეტი ცრუ სიბრძნეს უპირისპირებდა უკვდავ აზრს და უმწეო სინათლისა და მარადიული მზის ასოციაცია უჩნდებოდა: „იბრწყინე მარად, დიადო მზეო, იბრწყინე მარად, ვით ეს სანთელი ქრება უმწეო მზის შუქის კარად, ისე ცრუ სიბრძნე უკვდავ აზრის ბჭეს ვით ნისლი რამე იხსნება, ჰქრება, გაუმარჯოს მზეს, ძირს ბნელი ღამე“.

„ახალი სხივის“ (სხივი, შუქი ძე ღმერთის სახელია), „ახალი ღმერთის“ (ქრისტეს) სიყვარული მომავლის ღრმა სიბრძნით უხელდა თვალს: „იქ, იმ კიბეზე მომავლის ღრმა სიბრძნით თვალანახელი, საიდანაც ჩქეფს სიმართლე და წინსვლისათვის ძახილი“ („უმშვენიერეს კიბეზე“).

„პირველი ოცნების“ მშვენიერებისა და სისპეტაკის სიყვარული სიბრძნით ავსებდა გალაკტიონის ზემთაგონებას: „ოდეს ვიგონებ იმ პირველი ოცნების სახელს და მოლოდინთა მშვენიერთა სპეტაკ სიახლეს, რაც მგზნებარებდა და მმატებდა სიბრძნეს სიბრძნეზე, აი მიზეზი გამარჯვების, აი, მიზეზი“ („1950“).

პოეტს არ სჩვეოდა „ამოდ შექმნილ ციურ სულთან მხურვალე ლოცვა და ქვეყნიურად შექმნილ კერპთან მწარე შეცდომა“ („სანამ შორს იყავ“).

გალაკტიონის შემოქმედება უარყოფაა უსულგულო პოეზიის, გმობაა დემონური ბეჭდით დადღასმული ქვეყნიური ყალბი ენამჭევრობის, სატანური შეთქმულების წევრობის“ („ენა მშობლიური მიწის“).

გალაკტიონმა დაამკვიდრა არა მუხამბაზები, აღმოსავლური ბაიათები ან რომანსეროები, არამედ დარდის, სიკვდილის დამმარცხებელი საღვთო ჰანგები, სამოთხის ხმები, ცხოვრების ზღვაზე გადამყვანი ფრთებიანი სიმღერები: „გევედრები, გამაგონე ის სიმღერა, მე რომ მიყვარს, ლაჟვარდოვან ფრთების მქონე, შუა ზღვად რომ გადამიყვანს“ („ოდეს მძიმე რამე დარდი“). პოეტი ხარობს „სიცოცხლის ქარით“, „სიყვარულით“ (სიყვარული ღმერთია–იოანე, I, 4,8) მრისხანე ზღვების გადავლით: „გადავიარეთ მრისხანე ზღვები, ქარიშხალის და ზღვის მონებაში“ (გადავიარეთ მრისხანე ზღვები).

ბიბლიის მიხედვით, ცოდვილი ცხოვრება მსგავსია აბოხოქრებული, ტალახიანი ზღვისა: „ბოროტეულნი აღელვებულ ზღვას ჰგვანან, რომელიც ვერ წყნარდება და მისი ტალღები ისვრიან ლაფსა და ტალახს“ (ესაია წინასწარმეტყველი, 57, 20) (5,116).

იოანეს სახარების ნეტარი ავგუსტინესეული განმარტებით, „ამ ზღვაზე გადასასვლელი გემია ძელი, იგივე ჯვარი, ჯვარცმა“ (აღსარება ნეტარ ავგუსტინეს, ჰიპონის ეპისკოპოსისა, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, საქართველოს საპატრიარქო, თარგმანი ვ. ბურკადის, თბ. 1985, გვ. 519).

გალაკტიონის შემოქმედების ორიენტირები გარკვეულია მისსავე „სერენადაში“: „რად მინდა იგი, ჩემო პირიმზე, ჩემის ჩანგით თუ ვერ დაგაღონებ, რად მინდა ქნარი, თუ იმის ხმაში სამოთხის ჰანგებს ვერ გაგაგონებ?“ გული სავსეა წყნარი სიმღერით, სულში ვარსკვლავი ბედის გაბრწყინდა. ვმღერი, ვით არვის არ უმღერია, წყურვილსაც მოვკლავ, მაგრამ რად მინდა?“

ლექსის „სამოთხე“ არის მარიამი (6,124).

„ბედის ვარსკვლავი“ ქრისტეზე მიგვანიშნებს (7,124).

„სერენადის“ ლირიკული გმირი, როგორც მორწმუნე, გაუცხოებული იყო ათეისტურ ეპოქაში.

„უუნაგრო, უუზანგო მერანზე“ ამხედრებული პოეტი მხოლოდ საკუთარი „რწმენის მონა“ იყო, „რწმენის ტახტი“ ედგა, „საკუთარი შტამპით მოჭრილ ოქროს“ გვთავაზობდა („იდეა“).

„ბნელი და მღვრიე საგნის“ უარყოფელი, „ცის და მიწის შეზავების“ საიდუმლოებებს ეზიარებოდა, „ყოფნისა და არყოფნის წიგნებს“ უთვალთვალებდა, „ციური რიდიტ“ მოსავდა თავის განუმეორებელ ხილვებს.

ზეციურ სიბრძნესთან წილნაყარს, საღვთო ჰანგები ესმოდა, ცის კარი და მიწის გული, ქვეყნის კარი და სიბრძნის კარი ეხსნებოდა: „გაოცებით მწყემსი წყნარი ისმენს ციურ დაირასა, ვინა სთქვა, რომ ზეცის კარი სამუდამოდ დაირაზა?... ვინა სთქვა, რომ მიწის გული სამუდამოდ დაირაზა? „ვინა სთქვა, რომ ქვეყნის კარი სამუდამოდ დაირაზა? ვინა სთქვა, რომ სიბრძნის კარი სამუდამოდ დაირაზა?“

კარი, ზეცის კარი, ქვეყნის კარი თუ სიბრძნის კარი ღმერთია.

ქრისტე ეუბნება თავის მოწაფეებს: „მე ვარ კარი: ვინც შედის ჩემით, გადარჩება“ (იოანე, 10, 19) (4, 201).

გალაკტიონი მიისწრაფოდა „ბედს იქით“, „სხვა ედემისკენ“ ანუ ჩვეულებრივი ადამიანისთვის დაწესებული საზღვრების გადასალახავად და მწვერვალისკენ სვლის საწინდარი იყო საღვთო მადლი, გული და სინდისი, სიმართლის კანდელი–ღმერთი: „იმ მწვერვალისკენ მიყვავარ... გულსა და სინდისს, სიმართლის კანდელს“.

„სიმართლის კანდელი“ ღმერთია.

მედროვეებზე, ბოროტეულთა ძალმომრეობაზე წერდა ესაია წინასწარმეტყველი: „ასპიტის კვერცხებს ჩეკავენ და ობობას აბლაბუდას ქსოვენ. მშვიდობის გზები მას არ უწყიან“ (ესაია, 59, 5) (5, 117).

წარმავალ იდეებს ასე ამათრახებდა გალაკტიონი: „შენს იდეებში ობობა ხლართავს ქსელს და მიკიოტს ჩაუბამს ბუდე“.

ესაია წინასწარმეტყველებდა მაცხოვრის მოვლინებას და შორეული ქვეყნის მოახლოებას: „შენი თვალები იხილავენ მეფეს თავის მშვენებაში, დაინახავენ შორეულ ქვეყანას“ (ესაია წინასწარმეტყველი, 97, 17) (6, 97).

გალაკტიონი გვიმხელდა: „იწვება სული ხილვის ტაროსზე“. ხილვაში კი ზეციური სამყარო და უსხეულო არსებები ევლინებოდა: „მე მესიზმრება რაღაც უცხო, შორი ქვეყანა“. „მე მესიზმრება ანგელოსთა ციური ნანა“ („მე მესიზმრება“).

ბიბლიაში გვხვდება „სალაღობო სიმღერა“ და „სიყვარულის სიმღერა“: „აჰა, სალაღობო სიმღერა ხარ მათთვის, ლამაზხმიანი და ტკბილად ნამღერი, ისმენენ შენს სიტყვებს, მაგრამ არავინაა მათი შემსრულებელი“ (ეზეკიელი, 33, 32) (5, 206).

უფლის სიმღერა იქცევს ყურადღებას ესაია წინასწარმეტყველთან: „უფალია ჩემი ძალა და სიმღერა, უფალი! ის იყო ჩემი მხსნელი“ (ესაია წინასწარმეტყველი, 12,2) (5,82).

გალაკტიონს ხსნის გზად ესახებოდა სიყვარულის სიმღერა: „გულში ჟღერს რა ხანია, სიყვარულის სიმღერა, როგორც ერთადერთი ხსნა, ერთადერთი იმედი“ („ილიას მოტივი“).

ბიბლიის ზეციური ვენახი უფლის, ხოლო მიწიერი ვენახი ისრაელის სიმბოლოა: „ცაბაოთ უფლის ვენახი ისრაელის სახლი და იუდას სახლია, მისი სანატრელი ნერგი“... (ესაია, 5,7) (5,77).

გალაკტიონის პოეზიაში გვხვდება როგორც ზეცის, ისე მიწის ბაღი. მიწის ბაღი და ვენახი გალაკტიონის პოეზიაში ქართველი ხალხის სიმბოლოა (იხ. ჩვენი – ბაღის სახისმეტყველება გალაკტიონის პოეზიაში – წიგნში „მეფისტოფელის საუკუნე და გალაკტიონი, თბ. 2011).

პოეტი იყო ქრისტეს მებაღე, ერში ქრისტიანული რწმენის აღორძინებისა და განმკტიცებისთვის მოვლენილი, იგი ზეცის გზას გასცქეროდა.

„მშვიდობის წიგნს“, მშვიდობის გზას“ (ღმერთს) სახავდა ხსნის საშუალებად, თავის უფრცეს პოემას „ალვას და სუროს“ არქმევდა, „შორეულ მხარეებს“ ეთაყვანებოდა, „სიახლოვის სიშორის“ და „სიშორის სიახლოვის“ პარადოქსებით გვაოცებდა, ამავე დროს, „ის ახლობელი იყო სულ შორი („ის დირიჟორი“).

გალაკტიონი თავისი ჩანგით იცავდა მზეს (რწმენას, ღმერთს), დილას, ალიონს („მარიამს): „რა მშვენიერი ალიონია, მას ჩემი ჩანგი იცავს აფთარებრ“ („გახსოვდეს მარად“).

„ალიონთა სიხარული“ (ალიონი–მარიამი, სიხარული ქრისტე) უნერგავდა გამარჯვების რწმენას („ო, ჩემო ჩანგო“).

„რატომ არავინ იყო, როცა მოვედი, როცა ვიძახდი და არავინ იყო პასუხის გამცემი“, კითხულობდა ესაია წინასწარმეტყველი (ესაია, 50,2).

წინასწარმეტყველის დარად, გალაკტიონი აცხადებდა: „როდესაც მე მოველ, არავინ არ ჩანდა“ („მე მოვალ“).

დავიწყების ბურუსში ჩაიძირა პოეტის თანამედროვეთა უმეტესობა, ხოლო გალაკტიონის სულიწმინდასთან წილნაყარი შემოქმედების სიდიადე უფრო გამოაბრწყინდა დრომ, ვინაიდან ქართველ გენიოსს არასოდეს არეგია „წუთისოფლის დიდება“ და „დიდება მარადისი“.

წმინდა სულის ადამიანებს ნათლის სამოსი ასხივოსნებთ: „რადგან რამდენად ჩემი სული უზადო ქმნილა, იმდენად უფრო მაცისკროვნებს ნათლის სამოსი“, ნათქვამია „ღვთაებრივ კომედიაში“ (8, 362).

გალაკტიონი იყო „ზეგარდმონათლით მოსილი“, შუქშემოსილი, ელვით შემოსილი, როგორც წმინდანები.

გალაკტიონი იყო „მცოდნე გაზელის“ (ჩვენი დრო ისევ რუსთაველს ელის), გაზელა კი საღვთო სიბრძნის გამომომხატველი ლექსებია. პოეტი გამოგვეცხადა, როგორც „მგოსანი სასახლის“ (სასახლე საღმრთო სახელია).

...„მეტი სინათლე“ – აღმოხდა გოეთეს.

„მეტი მზის სხივი, მეტი ნათელი“ ენატრებოდა გალაკტიონს: „უსრულო საზღვარს გადააცილე შენი ამაყი სულისკვეთება, მეტი მზის სხივი შემოგეხვევა, მეტი ნათელი შემოგედება“ („ჩემო სიმღერავ, მაღლა, სულ მაღლა“).

თითქოს გალაკტიონზე გაცხადდა ბიბლიური ჭეშმარიტება: „აჰა, წყვილი დაფარავს ქვეყანას და ბნელი–ხალხებს, შენზე კი უფალი ინათებს და მისი დიდება გამოგეცხადება (ესაია, 60,2).

ეზეკიელ წინასწარმეტყველივით, გალაკტიონს „ბროლის ლაჟვარდი“ ეხსენებოდა, („ორი მრისხანე სტიქიის ბრძოლა“) ევლინებოდა „ბროლის ზმანება“ („ნუგეში“), ესმოდა „ბროლის რიტმი, მუსიკა“ („დაბმული ჭინკა“).

პოეტმა უარყო ფუჭი მჭევრმეტყველება, იგრძნო, რომ ნაღმებზე აფეთქდებოდა ენამჭევრობა და ახალი სიტყვები მოძებნა ახალი სათქმელის გამოსახატავად. მაშინ, როცა „ჯამბაზთა... გაერთა ყალბი შუშები“ „მინანქრად“ საღდებოდა, პოეტი ღმერთთან ხიდის გადებას ცდილობდა და ათეისტური ეპოქის ქარს უპირისპირდებოდა („ქარის პირისპირ“).

უკვე „ჩამქრალი ალის ანთება“, „დაკარგული გრძნობის“ ძიება, „დამარხულ, იმედის“ გაცოცხლება გახდა მისი მიზანი („გრძნობა, რომელიც დაკარგულია“).

ქრისტიანული ღმერთის მეგზური იყო მთელი ცხოვრება, მაგრამ ურწმუნო დროს დაუსჯელად არც ღმერთის სიყვარული შეიძლებოდა: „არ გაპატივა, შენს გულში ერთი გახმაურდება ზეცა და ღმერთი, როს დაგშორდები –ვარ მე ზედმეტი, საშინელება და ჯოჯოხეთი“ („არ გაპატივა“).

მოდოდა „ახალი ერესი“, ქარი, „შემოდამების ცელი“, მაგრამ პოეტის ლოცვის ხმები ახშობდა სატანურს, უზენაესის „ლოდინის სიმღერას“ ადავლენდა და ისევ ვარდებით ივსებოდა აუზი („ლოცვისთვის“).

პოეტის მწუხარე, „სპეტაკი წიგნით“ ცოცხლდებოდა „იმედთა მდელო“, ისმოდა არა „დაცინვა, წყრომა და ირონია“, როგორც პრიმიტიული პროლეტარული პოეზიის წარმომადგენლებისაგან, არამედ „ლოცვა–ვედრება, „გალობა ახალი“.

იოანეს გამოცხადების მიხედვით, მექნარეთა ხმის, ახალი საგალობლის შესწავლა მხოლოდ „წაუბილწავთ, ღმერთისგან გამოსყიდულთ“ ხელეწიფებათ. გალაკტიონი იყო „კრავის“ გამოსყიდული.

პავლე მოციქულს რომ დავესესხოთ, გალაკტიონი იყო შემოსილი „რწმენისა და სიყვარულის აბჯრით, ხსნის იმედის მუზარადით“ (პავლე მოციქულის I წერილი თესალონიკელთა მიმართ, 5,8).

იერემიას წინასწარმეტყველებაში ნათქვამია: „ასე ამბობს უფალი: – დაწყევლილია კაცი, რომელსაც ადამიანის იმედი აქვს და ხორციელში ეძებს შემწეობას, გულით კი შორდება უფალს.

„კურთხეულია კაცი, რომელიც ეძებს უფალს და უფალია მისი საესავი.

„იქნება იგი წყლის პირას დარგულ ხესავით, რომელსაც მდინარესთან აქვს ფესვები გადგმული, არ უფრთხის გვალვიან წელიწადს და არასოდეს ელევა ნაყოფი“ (იერემია, 17,5,7,8)

გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის გამორჩეულ ხეს არასოდეს მოაკლდება ინტერესი, არ გამოელევა სულის საოხი ნაყოფი...

ლიტერატურა

1. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული თხზულებანი 5 ტომად, ტ.2, თბ. 1993.
2. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ. 1977
3. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული თხზულებანი 5 ტომად, ტ. I, თბ. 1993
4. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
5. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II, 1990
6. ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, 1996
7. ტიტე მოსია, საღვთო სახისმეტყველება, 1995
8. დანტე, „ღვთაებრივი კომედია“, თბ.1941

“ზექვენიური, უკვდავი ხმები” გალაკტიონის პოეზიაში

“ათასის აქვს მხედველობა, იერი, ათასის მზე, სმენა ასი ათასის” - ეს ჰიპერბოლა, უპირველესად, ამ სტრიქონების ავტორს გვახსენებს, რომელზედაც უხვად გადმოსულა სულიწმიდის მადლი.

მკითხველის ყურადღებას იპყრობს გალაკტიონის “სიმღერათ სიმღერა, სამოთხის ჰანგები, სიყვარულის სიმღერა, სიმღერა მოულოდნელი, ლოდინის სიმღერა, გადარჩენის ჰიმნი, შორი მუსიკა, ბროლის რიტმი, მუსიკა, ლოცვის მხურვალეობა, ლოცვა-ვედრება, გალობა ახალი, ღმერთზე ლოცვებით აღმონაცენი სული, ხმათა განახლება, უტეხელი ხმები, ხმათ აიაზმის ნელი კპურება, საგანთიადო ხმები, ყრუ მახილი უკვდავებისა, სიცოცხლის ხმა, სიყვარულის ხმა.

პოეტის გამორჩეულ მუსიკალობას შეწყვილება განსაკუთრებული ღრმააზროვნება, მარადიული სიბრძნე: ციური ნანა, ციური გალობა, ციური დაირა, ბაიის ბგერა, თვალების ნოქტიურნი, ფიქრების ვალსი, გაზაფხულის გამმა, ტალღების გამმა, სონატების ნაზი ფერები, სახე მელოდიების...”

“მყუდრო ღამეში მოხეტიალე ბედუნია” გალაკტიონი. იგი გვარწმუნებს “მუდმივი, დაუქცნობელი სინარნარისა და სილამაზის მხარის” არსებობაში, ქვეყნიდან შორს, “უცხო საზღვრის” იქით “იდუმალ-მარადიულზე” მოსაუბრე ვარსკვლავთა ხმების მოსმენაში (“ცად აზიდულა, ვით მარმარილო”).

ჩვეულებრივ მოკვდავთათვის განუქვრეტელ “წმინდა ქვეყანას” ხედავს, მხოლოდ ნათელმსმენთათვის მოსახელთებელ უხორცოთა ხმებს აყურადებს პოეტი: “მე მესიზმრება რაღაც წმინდა, შორი ქვეყანა, სადღაც, ოდესღაც ზმანებული, ერთხელ ნახული, მე მესიზმრება ანგელოზთა ციური ნანა, ღამის დუმილში ჩაქსოვილი და ჩასახული...” (“მე მესიზმრება”) (1, 39).

პოეტს სწყურია “პირველი სხივის” მოულოდნელი სიმღერა და უზენაესს ევედრება: “ასე ნუგეშო, ჩემს მშფოთვარ ყოფნას შენ მოუვლინე სხივი პირველი, როგორც სიმღერა მოულოდნელი, როგორც პეპელა გასაკვირველი” (“ხანდახან მშფოთვარ ქალაქის ხმაში”) (1, 17).

გალაკტიონი გვაჯერებს, რომ მისი განსაკუთრებულობის საწინდარია შორი მუსიკის, ზექვენიური ხმების გათავისება: “არის წმინდა პოეზია და მუსიკა არი შორი”, მაგრამ იმასაც ხაზს უსვამს, რომ იმ სფეროში გაღწევა საღვთო ბილიკებით მავალთათვის არის მხოლოდ შესაძლებელი: “არის საღვთო ბილიკები იმ სივრცისკენ მიმავალი” (“ხელოვნება”).

ზეციურ მუსიკაზე, სულის ხმებზე განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებენ იოგები, ნათელმხილველები და ნათელმსმენები.

ელენე რერიხი ირწმუნება, რომ ასტრალურ სამყაროში სულს ესმის თოთხმეტი ხმა, ხოლო მიწაზე – ცხრა.

რჩეულებს ესმით შორეული ხმა არნახულ ეპოქაზე. სულის ხმა მოიტანს ცნობებს სამყაროს ევოლუციაზე.

ადამიანებამდე ხშირად აღწევს უცნობი ხმები, რომელიც აფართოებს შემეცნებას.

სფეროების, შორეული სამყაროს მუსიკის გაგონება მიწაზეც შეიძლება, მაგრამ ამისთვის საჭიროა მუსიკალური ყური.

სფეროების მუსიკა შედგება არა მელოდიისგან, არამედ რიტმისაგან.

კოსმოსში ცხოვრობს ის გონიერი ძალა, რომელსაც ეწოდება კოსმიური რიტმი და ყველა ადამიანის სიცოცხლე დამოკიდებულია რიტმის წრისგან.

მარადისობის ხმას მიყვართ სიკეთისა და სინათლისაკენ.

ადამიანს შეუძლია მოისმინოს სხვებისათვის მოუსმენელი ხმა რადიოს გარეშე.

გულსაც აქვს ხმა, სიმღერა.

მღერის სინათლე და ხმიანობს განუზომელი სივრცე.

უნდა შევიგრძნოთ უსასრულობის სიმღერა.

თუ ადამიანი ერთხელაც ვერ გამოცდის უხილავი სამყაროს მოახლოების სიხარულს, ეს ნიშნავს, რომ მისი ნერვების ცენტრი მკვდარია.

ზოგიერთებს ესმით სფეროების მუსიკა, უსაზღვროების ზარი, მუსიკა გარემოსი, მაგრამ უმაღლესი სულის ხმის გაგონება შესაძლებელია მხოლოდ სულიერი ცნობიერების განვითარებით.

დე, ეჭვებისა და უარყოფის ნაცვლად ახმიანდეს შორეული სამყაროს სიმები. ყოველი ხმის გაგონება არის გამარჯვება სივრცეზე.

იყავით ყოველთვის მზად, რომ უსმინოთ დუმილის ხმას და უპასუხოთ უნახავი ხელების შეხებას, მოგვიწოდებს ე. რერიხი.

როცა ადამიანში მღერის ვიღაცა, ესაა წარმატების ემბრიონი (2, 56, 63, 90, 143, 164, 191, 245, 411).

ცნობილია დანტეს ასტრალური მოგზაურობა ჯოჯოხეთსა, სალხინებელსა და სამოთხეში. მან სულის თვალებით იხილა უხორცოთა სავანე და უზენაესი არსებები, არაჩვეულებრივი ნათელსმენის წყალობით მოისმინა ზეციური ხმები: “ასე უზნობდა ეს ნათელი სიყვარულისა,” “ბოლოს გამოხდა სინათლისგან ხმაი მეტყველი”, “ნათელი წმინდა განაგრძობდა კვალად მოთხრობას...” (3, 385, 335, 323).

დანტეს სმენას მისწვდა მარიამის მახარობელი ანგელოზის ხმა: “ყველაზე მეტად ღვთივმშვენიერ სულის ნათელმა მე გამაგონა ხმა ისეთი მოკრძალებული, როგორც ჰქონდა მახარობელს მარიამისას...”

მაგრამ ზეციური სიტყვა იყო “მიუწვდომელი, გადაცდენილი შემეცნების ჩვენის სამანებს...”

საღვთო მუსიკით, სფეროების ჰარმონიით მოჯადოებული დანტე გვიზიარებს თავის შთაბეჭდილებას: “ვით საათები ადრიანი, ტკბილის წკარუნით გაგვადვიძებენ ისეთ წუთში, როს ქრისტეს სასძლო საქმროს თავისას ეგებება სათნო ძლისპირით, გვესალბუნება ჟღერა მათი მელოდიური, სადაც ებნის ხმა ყურთასმენის დამატკბობელი გულში აღვიძებს ნეტარებას სიყვარულისას, ამგვარად ჟღერდნენ თვალშეუდგამ სფეროთა შორის ცთომილთა რკალნი აღზნებულნი ეთერში მსრბოლნი და ეგზომ ნეტარ ჰარმონიას ვერვინ მოისმენს, ვინც მარადჟამულს არ ეწვევა უფლის საბრძანისს” (3, 318).

ზეციურ ჰანგებს ამქვეყნიურს ადარებს დანტე და გამოაქვს დასკვნა: “ამქვეყნიური უტკბილესი მელოდიები, რომელნიც სმენას ჰარმონიით აჯადოებენ, გეჩვენებოდათ, როგორც მეხის მძიმე გრუხუნნი, თუ ამ ზეციურ ლირათ ჟღერას შეადარებდით. ამ გალობათა, ამ ჰიმნების ერთხელ გამგონეთ ჩვენი მუზების, სირენების სიმღერა მკრთალად გეჩვენებოდათ, ვით არილი შუქის წინაშე” (3, 322).

საღვთო მუსიკა გოეთეს მიერ სახელდებულია, როგორც “სფეროთა ცეკვა, ჰარმონია, ციური ჰანგი”: “პოლუსებს შორის განახლდება სიმღერა მარად, სფეროთა ცეკვა, ჰარმონია, ციური ჰანგი” (4, 323).

ზვიად გამსახურდია წერს: “ტარიელთან შესახვედრად მეორედ წასვლისას ავთანდილი ავლენს მიდრეკილებას ასტროსოფიისკენ (მნათობთა ჰიმნი), საღვთო მუსიკისა და პოეზიისკენ (სიმღერა), მასში იღვიძებს ნათელხილვა, რომლითაც იგი ჭვრეტს სულიერ მზეს, სულიერი “დაბრუნების” ანუ “შემობრუნების” შედეგად. ეს შემობრუნება პლატონური ფილოსოფიიდან იღებს სათავეს” (5, 284).

ნიკოლოზ ბარათაშვილისთვის მახლობელი იყო “ციურთა დასთა გალობის ზარი” (“ვპოვე ტამარი”).

დავით გურამიშვილს ხმა ესმა ძილსა შინაო” (“დავითიანი”).

ილია ჭავჭავაძემ გაიგონა “საქართველოს თანამდევი უკვდავი სულის” ხმა უსიტყვოდ (აჩრდილი).

ილიასთვის პოეტი იყო “ზესკნელისა და ქვესკნელის უცნაურ ხმათა მსმენელი” (“პოეზიის ახალგაზრდა მოყვარულთ”).

“ციდან ხმა მესმის ანგელოზების”, ამბობდა ვაჟა-ფშაველა, “მგონია ციდან მეძახის ვიღაც”, გვიმხელდა ტერენტი გრანელი.

ხალხური ლექსის მიხედვით, ვახტანგ მეფეს “ციდან ჩამოესმა რეკა”.

ზეციური ხმების მიუწვდომლობაზე ჩიოდა გიორგი ლეონიძე: “მე ოქროს ქნარის სიმების ჟღერა ჰაერში მესმის გაურკვეველი, მაგრამ ვერ მივწვდი, ვერა და ვერა, ვერ გავხდი მისი მიმაკვლეველი” (“ოქროს ფრინველი”).

ნათელხილველ ვანგას ესმოდა “ციური ზარის ხმა”, ესაუბრებოდა “წარმოგზავნილებს...”

ათანას ფეტს ესმოდა “უხილავის ძახილი”, “ხმები დაფარული, უწმინდესი ბგერები, ხმა ზეციური” (“სიმღერა მარადიულ ფრინველთა”) (6, 27, 49).

ვლადიმერ სოლოვიოვმა გაიგონა “წმინდა ხმა, გამოძახილი მისნური, უხილავის უხმო ძახილი” (6, 102).

ალექსანდრ ბლოკი აყურადებდა “უფლის გასაოცარ მუსიკას, ზეციურ ხმებს” (6, 169).

გალაკტიონმა უარყო ძველი ჰანგი: “ხმათა სისწრაფეს და სიძლიერეს ნუ მომაგონებ ძველი რიცხვებით...”

პოეტების მეფემ მიზნად დაისახა “ხმათა განახლება”, “ხმათა აღორძინება”, “აღდგომის კვალის” ძიება...

“იმ ხმების” მოსმენა მოასწავებდა ოცნების გაღვიძებას, აშკარა განახლებას: “გრძნობა ლბება უხილავად უტეხელი იმა ხმებით, გაღვიძებულ ოცნებითა და აშკარა განახლებით...”

როგორც ღვთის რჩეულს, ესმოდა ზეციური ხმები, უმაღლესის ძახილი: “ციდან ძახილი მესმოდა წყნარი”.

პოეტის სმენამდე აღწევდა “ციური გალობა”: “და ისმის ციური გალობა ნარნარი: საღამო სიცოცხლის, საღამო დამტკბარი” (“საღამო”).

ზეციურ სიბრძნესთან წილნაყარს, საღვთო ჰანგები ესმოდა, ცის კარი და მიწის გული, ქვეყნის კარი და სიბრძნის კარი ეხსნებოდა: “გაოცებით მწყემსი წყნარი ისმენს ციურ დაირასა, ვინა სთქვა, რომ ზეცის კარი სამუდამოდ დაირაზა?” ... ვინა სთქვა, რომ სიბრძნის კარი სამუდამოდ დაირაზა?”

ლექსში “ო, ქვეყნიურო სამოთხე!” - “ყველა ხე ლექსებს შრიალებს”. “ყველა ხე,” გრიგოლ ნოსელის მიხედვით, არის ღმერთი.

გალაკტიონის განსაკუთრებულობას განაპირობებს მისი ღვთისნიერობა: “ვით გმვენის პატიოსნება, ეს დიდი, ეს საამო დღე! ო, მშვენიერო ოცნება! ო, ქვეყნიერო საოთხე!”.

გალაკტიონის “საამო დღე” არის “მველი დღის” ვარიაცია, მომდინარეობს დანიელის წინასწარმეტყველებიდან და მამაღმერთის სიმბოლოა (დანიელ წინასწარმეტყველი, 7, 9) (7), ხოლო სამოთხე არის მარიამის სიმბოლო (8, 11).

სამოთხემდე ამაღლებული დანტე ეძებდა ამ უჩვეულო საზღაურის მიზეზს და ასკვნიდა: “ნააზრევმა ფილოსოფოსთა და ხმამან ციდან ჩვენს მიწაზე ჩამოღწეულმან, მათ ამოტვიფრეს სიყვარული იგი ჩემს გულში” (“ღვთაებრივი კომედია”, თბ. 1914 წ., გვ. 381).

გალაკტიონი ხსნის გზად სახავდა რწმენას, “სიყვარულის სიმღერას”: “გულში ჟღერს რა ხანია სიყვარულის სიმღერა, როგორც ერთადერთი ხსნა, ერთადერთი იმედი” (ილიას მოტივი”).

ბიბლიაში გვხვდება “სალალობო სიმღერა” (ეზეკიელი, 33, 32) და “სიყვარულის სიმღერა” (ესაია, 5, 7).

სიყვარული ღმერთია: “ვისაც არ უყვარს, მას არ შეუცვნია ღმერთი, ვინაიდან ღმერთი სიყვარულია” (იოანე მოციქულის I წერილი, 4, 8) (9, 320).

უფლის სიმღერა იქცევს ყურადღებას დავით წინასწარმეტყველის ფსალმუნში: “ჩემი ძალა და სიმღერაა უფალი და ის იქნება ჩემი მშველელი” (ფს. 117/118, 14).

უფალს მიემართებოდა ესაია წინასწარმეტყველის სულის მთელი ძალისხმევა: “უფალია ჩემი სიმღერა” (ესაია, 12, 2).

“ვუმღერებ ჩემს შეყვარებულს სიყვარულის სიმღერას მის ვენახზე” (ესაია, 5, 7).

“აჰა, ღმერთია ჩემი ხსნა, ჩემი ძალა და სიმღერა” (ესაია, 12, 2).

ესაიას “შეყვარებული” ღმერთია, ვენახი - ებრაელი ხალხი.

გალაკტიონის ლექსებში საღმრთო სიყვარულის გამომხატველი ცნებებია: “სხვა სიყვარული, ზექვეყნიური სიყვარული, ტრფობა სრული, მველი სიყვარული, პირველი სიყვარული, უკანასკნელი სიყვარული”.

იოანე ღვთისმეტყველის გამოცხადებაში ქრისტემ ეფესელთა ეკლესიას მიმართა: “შენს საწინააღმდეგოდ ისა მაქვს, რომ მიატოვე შენი პირველი სიყვარული” (იოანეს გამოცხადება, თ. 2, 4).

“მველი სიყვარულის”, უზენაესი სიყვარულის დავიწყების ფაქტი დაფიქსირებულია გალაკტიონის შემოქმედებაში: “აქ ოდესმე მხიარული გზით უყვარდათ სიარული, აწ გზა მიტოვებულია, როგორც მველი სიყვარული” (აქ ოდესმე), “არსად ჩანს ტკბილი ნათელი შუქმფრქვეველ სიყვარულისა” (“ღამე”), “სიყვარულის გამქრალა სხივი” (“აღვის ხეები მშვილდ-ისარს ხრიან”), “სიყვარულის არ მესმის ნანა” (“უდაბნო”).

მის ლექსებს განსაკუთრებული ტკივილით ავსებდა ის, რომ “სიყვარულის ხმა არსით ისმოდა”. კომუნისტურ საზოგადოებას დაავიწყდა “სიყვარულის ნანა”, რაც პოეტის სასოწარკვეთილ შეკითხვას იწვევს: “რად ჩაქრა სიმღერათ სიმღერა მჩქეფარე?” (“ტრიოლეტები”).

მაგრამ გალაკტიონის სულში გამუდმებით ჟღერდა ციური სიმფონია, “სიხარულის უვერტიურა”, რაც ლოცვასავით ამაღლებული და დიადია.

პოეტის შემოქმედების ორიენტირები გარკვეულია მისსავე “სერენადაში”: “რად მინდა იგი, ჩემო პირიმზე, ჩემის ჩანგით თუ ვერ დაგაღონებ? რად მინდა ქნარი, თუ იმის ხმაში სამოთხის ჰანგებს ვერ გაგაგონებ? სული სავსეა წყნარი სიმღერით, სულში

ვარსკვლავი ბედის გაბრწყინდა. ვმღერი, ვით არვის არ უმღერია, წყურვილსაც მოვკლავ, მაგრამ რად მინდა?”.

ლექსის “სამოთხე” მარიამია, “ბედის ვარსკვლავი” - ქრისტე. სევდიან ინტონაციებს განაპირობებდა ის, რომ ათეისტურ ეპოქას არ სჭირდებოდა ეს სახეები.

გალაკტიონი წუხდა, რომ ის უმთავრესი ხმა დაკარგა ქართველმა: “ჩვენ დაგვირგარგავს ჩვენი გულის ხმა შორეული, ათასი ხმიდან მხოლოდ ერთხელ ჩამორეული (“ო, გადავეშვათ უფიქრებლად”).

სიტყვის ჯადოქარმა სწორედ ის იდუმალი ხმები მოასმენინა ხალხს, დაკარგული ინტონაციები გააჟღერა: “ის მღერის, როგორც დარის დარება, იმისი გული ხალხის გულია, მასში მოისმის იდუმალთა ხმათ მწუხარება, გრძნობა, რომელიც დაკარგულია” (“გრძნობა, რომელიც დაკარგულია”).

გალაკტიონის პოეზიის საიდუმლოა არა პრიმიტივთა “საიდუმლო მყვირალა ფრაზებისა”, არამედ “ხმათა სიმალემდე ატანა” (“საიდუმლო მყვირალა ფრაზებისა”).

“ო, უბრალო ხმებისთვის არასდროს არ მეცალა”, ამბობს პოეტი და ცდილობს ტაძრის გზით წაიყვანოს გზაგამრუდებულები, რწმენას აზიაროს ღმერთისგან გაუცხოებულები. იგი ქმნის “ლოდინის სიმღერას”, “გადარჩენის ჰიმნს”.

გალაკტიონის ლექსებიდან შეიძლება მოვისმინოთ “სიხარულის ხმა, ხმა სიმართლის და სინათლის მთესი, ხმა იდუმალი, სიცოცხლის ხმა, სულის ხმა, სიყვარულის ხმა, მხურვალე ლოცვით აალებული სულის ხმა, სულის ხმოვანება ლოცვის სიმხურვალეში...”

სიხარული, სინათლე, იდუმალი, სიცოცხლე, სული, სიყვარული საღმრთო სახელებია (10, 4-83).

პოეტის სული ღმერთზე ლოცვებით აღმონაცენია და ამდენად მარადიული, უძლეველი: “არ მჯერა, სული რომ გაიფანტოს შენზე ლოცვებით აღმონაცენი” (შემდეგაც, მაინც). ზექვეყნიური, უკვდავი ხმები ენატრებოდა პოეტს და არა პრიმიტივთა, “დაცინვა, წყრომა და ირონია”.

გალაკტიონის ლექსების უმთავრესი მახასიათებელია ლოცვა, გალობა, ვედრება. მისი ქნარი მარადიული ცეცხლის (ღმერთის) მარადიული საგალობელია: “დიდება იგი ძლიერი არი, ამაოება დროის მგომბელი, მარადის იგი ხმოვანებს ქნარი, მარადის ცეცხლის საგალობელი”.

საღვთო ჰანგების ძლევამოსილებას მიანიშნებს სტრიქონი: “და იდუმალ სიმღერაზე სულის ცეცხლად გადაქცევა” (“პოეტს”).

სამყაროს ამშვენებებს “სიცოცხლის ხმა” (ღმერთი), რწმენა: “რა ფერადებით ჩანდა ქვეყანა, რარიგ გვემახდნენ სიცოცხლის ხმები” (“გაუმარჯოს მეგრძოლ თაობას”).

“მზის ალუბლები”, სიცოცხლის, სიყვარულის სახეებში ნაგულისხმევი ღმერთი მტევნებთან (მარიამთან) ერთად თავისუფლებას და სიხარულს ანიჭებს რწმენის სასიამოვნო უღელში შებმულს: “მტევნები, სავსე მზის ალუბლებით, გულში რეკავენ სიცოცხლის ქარად. მახარებს ჩემი თავისუფლება და სიყვარული მახარებს მარად” (“გადავიარეთ მრისხანე ზღვები”).

გალაკტიონმა დაამკვიდრა არა მუხამბაზები, აღმოსავლური ბაიათები ან რომანსეროები, არამედ დარდის, სიკვდილის დამმარცხებელი საღვთო ჰანგები, სამოთხის ხმები, ცხოვრების ზღვაზე გადამყვანი ფრთებიანი სიმღერები: “გვედრები, გამაგონე, ის სიმღერა, მე რომ მიყვარს, ლაჟვარდოვან ფრთების მქონე, შუა ზღვად რომ გადამიყვანს” (“ოდეს მძიმე რამე დარდი”).

ზღვა ცოდვილი ცხოვრების სიმბოლოდ განიმარტება ღვთისმეტყველებაში, ბიბლიაში (ნეტარი ავგუსტინე, ესაია წინასწარმეტყველი). ზღვაზე გადამყვანი სიმღერა რწმენასთან, რელიგიასთან წილნაყარი პოეზიაა.

გალაკტიონის პოეზიის მარადიულობის საიდუმლოს კიდევ და კიდევ გვიმჟღავნებს მისი განუმეორებელი მეტაფორული სახეები: “სიცოცხლის ჩანგებს მივაშუროთ ისევ თასებით, მრავალ წყურვილთა გახელებით, გაათასებით, ვთქვათ ამომსკდარი მიწებიდან ზღვა დარხეული, თასი დღის ხმათა და კვლავ თასი ზამბახეული...” (“მივაშუროთ”).

ამ ურთულეს ფრაზაში მრავლისმეტყველი აზრია. სიცოცხლე, სიცოცხლის ჩანგი არის ქრისტეს სიმბოლო, ისევე, როგორც დღე, დღის ხმა; თასი – მარიამისა, ამჯერად ახლებური ნიუანსით – ზამბახეულით – გამრავალფეროვნებული, მიწა ცხოვრებაა, მისგან ამონთხეული ზღვა – ცოდვები. პოეტს თავის მისიად დაუსახავს, მიწიერებას, ცოდვის ტყვეობას დაუპირისპიროს ქრისტიანული რწმენა, მაღალი სულიერება.

“ჯერ ყველასაგან მიუკვლეველი სიყვარულის” - საღვთო სიყვარულის აღმომჩენია გალაკტიონი (ურწმუნო მე-20 საუკუნეში ღვთის სიყვარული ისევ გასახსენებელი და აღმოსაჩენი გახდა), რომელიც დიდებისკენ შემოდგომის ყვავილებით მიემართება და მარად ახსოვს ძველი მოტივები, “ერთი შორი ოცნება”, ანუ რწმენის, ღმერთის ერთგულების ჰანგები: “შემოდგომის ყვავილებს დიდებასთან მივიტან, ერთი შორი ოცნება მახსოვს ძველ მოტივიდან” (“გულო, რა გემართება?”).

გალაკტიონის შემოქმედებაში ისმის “საგანთიადო ხმები”, “მომავლის ხმები”, (“მშვიდობის წიგნი”), “არაქაური სუნთქვა” (“ჩვენი დღის ამბებს”).

ეხეკიელ წინასწარმეტყველივით, გალაკტიონს “ბროლის ცა” ეხსენებოდა, “ბროლის ზმანება” ევლინებოდა, ესმოდა “ბროლის რიტმი, მუსიკა” (“დაბმული ჭინკა”) (1, 805).

გალაკტიონი შეიგრძნობდა ქრისტეს ჯვარცმისას შემწყდარ სუნთქვას, თვალებით უსმენდა “სერაფიმთა ხმას” (სინესთეზია), ესმოდა ქრისტესთან მარიამის გამომშვიდობების ხმები (მარიამი წარმოესახებოდა, როგორც “მგლოვიარეთა ქნარი”), ცერერას (რომაული მოსავლიანობის ღმერთი) უჩინარი ტირილი (“მას გახელილი დარჩა თვალები”) (1, 131).

მერე თვითვე აოცებდა ასეთი უნიკალური სმენა და კითხულობდა: “საიდან, როგორ ხმები ასეთი?”.

მისი სიტყვა იყო “სიმღერათ სიმღერა”, “მუსიკა ზღვა მუსიკათა...”

და რაკი ქვესკნელ-ზესკნელის ყველა ხმა მოისმინა, უფლება ჰქონდა სამყაროს ხმებზე დირიჟორობის. პოეტი თაობებს აოცებს უბრალოებით, სიდიადით, ეროვნულობით, გამბედაობით, მშვენიერებით, ახლობელის ილუზიით, სინამდვილეში კი ძალზე შორეული და მოუხელთებელია, მაგრამ გენიალური დირიჟორისთვის ძალზე ორგანული იყო იმ სასწაულმოქმედი ხმების მოსმენა: “იყო უბრალო, მაგრამ მართალი მისი სიმღერა და სიარული და სამუდამოდ იყო ქართული მისი ჰიმნები გენიალური. ის ახლობელი იყო სულ შორი, გამბედაობით სავსე, ძლიერი, უნდა გენახათ ის დირიჟორი, უდარებელი და მშვენიერი” (“ის დირიჟორი”).

დანტეს ესმოდა “სიყვარულის ხმა”, “წმინდა ნათელის” საუბარი “სინათლისგან ხმაი მეტყველი” (3, 374).

გალაკტიონის ხმა იყო “სიმართლის და სინათლის მთესი”.

გვაოცებს პოეტის “ზაიის ბგერა”, “ხმათ აიაზმის ნელი პკურება”, “თვალების ნოქტიურნი”, “ფიქრების ვალსი...”

“მესმის ბილიკთა სიხარულით გადანაზაფრი უვერტიურა”, აცხადებს გალაკტიონი, რაც ისევ და ისევ ქრისტიანულ ღმერთთან შეხმიანებაზე მიგვანიშნებს, რადგან ქრისტე არის “სიხარული ყოვლისა ერისა” (ლუკა, 2, 10).

ცნობილია, რომ გრიგოლ ხანძთელს ესმოდა “სიხარულის ხმა”, ემოსა არა “შემწველი”, არამედ “განმანათლებელი” ცეცხლი.

გალაკტიონი იყო სიხარულშემოსილი, ზეგარდმონათლით მოსილი, მზითშემოსილი. სიხარული, ნათელი, მზე საღმრთო სახელებია.

მის ლექსებში “მთვარის შუქთაგან შეკრებილი სიმღერებიც” გვხიბლავს, მთვარე კი მარიამის სიმბოლურ სახელად გაიაზრება (11, 124).

პოეტმა მიაღწია ზეციურ ჰარმონიას, ახლობელ-შორეულის შეთავსებას, რაც ერთეულთა ხვედრია: “ხდება ერთად შეთავსება უცხოდ გრძნობამორეულის, რაღაც საერთო და დიდი ხმის ახლობელ-შორეულის...”

კოსმიურ, გენიალურ ჰარმონიას ნაზიარები გალაკტიონი აცხადებდა: “არცა მაქვს და არც მქონია გრძნობა უფრო მეტი, რასაც ეწოდება ჰარმონია”.

მის შემოქმედებაში “მსოფლიოს ყველა ხმათა ხვეული იძროდა მარად, ერთ მთლიან ჰიმნად გადაქცეული, ერთ მთლიან ქნარად”. პოეტს ესმოდა “მსოფლიო ბაგეთ” გოდება. ამქვეყნად მზიდან მოვლენილი პოეტი ჩასწვდა საღვთო მუსიკის, ციური გალობის საიდუმლოებას, მოისმინა “ქარივით ლალი შორეული მუსიკის ქროლვა” (“ღიაა ქალაქის ქალა”) “საღვთო ბილიკებით” მავალმა შეიგრძნო სიხარულის ღმერთის ხმა (“სიშორით შენით”), უფლის სიშორე სიახლოვედ განიცადა, რადგან თვითონაც მისი სულიერი ორეული იყო, პოეტის სახით მოსული დედამიწის გადასხვაფერებლად...

“შენ გაზაფხულის გვარავდა გამა” - ასეთი განუმეორებელი მეტაფორით გამოხატავს პოეტი თავის ერთადერთობას. გაზაფხული (ძველი ქართულით ზაფხული) საღმრთო სახელია. ფრაზაში ხაზი ესმება რელიგიური რწმენის მუსიკალურობასთან სინთეზირებას, რითაც ქმნის ეკლესიური საგალობლების ტოლფარდ ეფექტს.

პოეტების მეფე, ერთი მხრივ, ზეციურ ხმებს ისმენს და მას აუკვდავებს, ამასთან, მისი ხმა “შუადღის ბრწყინვალეობას” ირეკლავს, ღვთაებრივ ცეცხლს ითავსებს, უსაზღვრო ქვეყანაში იკაფავს გზას, უსაზღვრობის სიღრმე-წყლულს წვდება და “ცის ჯურღმულში” რეკავს.

“მიძინებულ ქვეყნის გულში” მოვლენილი ზეცის “ჰანგთ კამარა” გაუთავისებია პოეტს, მის მიერ მოსმენილი ახალი ხმა მთვარის შუქთან, ქარბუქთან, სურნელთან არის ასოცირებული: “ახალი ხმა შემოიჭრა, ვით ღრუბლიდან მთვარის შუქი და ჰანგებად დაიღვარა, ვით სურნელი, ვით ქარბუქი”.

ეს ცის ხმები “ლურჯი ორთქლივით” აცოცხლებდა არემარეს: “თითქო ორთქლად ეფრქვეოდა არემარეს ეს ცის ხმები და სცურავდნენ ამ ლურჯ ორთქლში ვარსკვლავები, ყვავილები”.

შეცვლილი ჰანგი კი სტიქიური გრგვინვის ხმას ჰგავდა, რომელთაც წამოშალეს “ჯურღმულები და ხევები, იმედის და რწმენის ზღვაზე მოცურავე ნამსხვრევები”.

საშინელი, იდუმალი ხმის ფონზე ელვა გამოჩნდა და ლაჟვარდოვან ტბაში ვერცხლის ნავის სრიალი გაისმა. ტბაზე კი შავი ნისლის გიშერი თმა-ნაწნავი გაიშალა.

შემდეგ ჰანგთა ტალღა ისევ მომხიბლავი, ოცნებიანი, ფიქრით სავსე გახდა და მოხიბლა ზღვის ქალწულები.

უეცარი მუსიკა “შუადღის ბრწყინვალეობას”, საღვთო ცეცხლს ითავსებდა და ცისკენ მიისწავოდა (“მუსიკა უეცარი”).

გალაკტიონის სიტყვა აცოცხლებს ჩამკვდარ რწმენას, შეგვაგრძნობინებს იმედის, რწმენის მსხვრევის ტრაგედიას და “შუადღის ბრწყინვალეობასავით” გამოაგნებელია...

“არა ვაგნერის, არც მოცარტი და აღარც გრიგი, ო, კოსმიურო, ერთადერთო მძლავრო მუსიკა! ო, უსხეულო, ახლა სხეულამონაგები ამ ქაოსიდან მოევლინა ახალი მუზა ყველაფერს, რაც კი ახსნილია და გასაგები!” – (კოსმიური ორკესტრი – 1, 241) ასე მოსაგვს პოეტი ზეციურ სიბრძნეს და სილამაზეს “ფიქრთა სამოსით” (თანაც ესმის “ფიქრთა სამოსის” შრიალი), რათა ახსნილი, გასაგები, მისაწვდომი გახადოს უზენაესი სამყაროს მისტერია.

“მესაუბრება წინაგრძნობა დაჟინებული!” (“კოშკი”), აცხადებს პოეტი და მის შემოქმედებაში გამოვლენილი ანტიციპაციის უნარის კვლევა კიდევ ერთი და ცალკე საკითხია, ისევე, როგორც დემონთა ჭიანურები, ალოცება სატანის თუ ბოროტებამომალეებული მიწიური სამყაროს ათასნაირი გნიასი...

ერთი ზეცის, ერთი ღმერთის ერთგულება იყო გალაკტიონის წარმატების საწინდარი, სხვაგვარად საშინელება და ჯოჯოხეთი იქნებოდა გამზადებული: “არ გაპატივა, შენს გულში ერთი გახმაურდება ზეცა და ღმერთი. როს დაგშორდები – ვარ მე ზედმეტი, საშინელება და ჯოჯოხეთი” (“არ გაპატივა”).

მაგრამ დაუსჯელად არც ღმერთის სიყვარული შეიძლება ურწმუნოთა ტირანის ეპოქაში.

“ძველი წიგნების გვერდებს არეულს სდევს მხოლოდ წყევლა და შეჩვენება” გვაფრთხილებს გალაკტიონი (“ძველი წიგნების გვერდებს არეულს”) (1, 281).

“ძველი წიგნი” ღმერთის სიმბოლოა, შერყვნილი რწმენა კი ყოველთვის შეჩვენებით მთავრდება.

“ძველი წიგნის” წყაროა ესაია წინასწარმეტყველი (ესაია წინასწარმეტყველი, 29, 11, 18) (7, 94).

მოდით “ახალი ერესი”, ელავდა “შემოდამების ცელი”, მაგრამ პოეტის ლოცვის ხმები ახშობდა სატანურს, უზენაესის “ლოდინის სიმღერას” აღავლენდა და “ლოცვად მუხლმოყრილი” გრაალს ევედრებოდა, ქარში ვარდების გადარჩენას ცდილობდა.

გალაკტიონის პოეზიაში ისმის “ლოცვა, ვედრება, გალობა ახალი”. გამოცხადების მიხედვით, მექნარეთა ხმის, ახალი საგალობლის შესწავლა მხოლოდ წაუბილწავთ, ღმერთისგან გამოსყიდულთ ხელეწიფებათ.

გალაკტიონი იყო “კრავის” გამოსყიდული.

“არ მჯერა, სული რომ გაიფანტოს, შენზე ლოცვებით აღმონაცენი” – მიმართავს პოეტი უზენაესს.

ლოცვის დანიშნულებაა სულის გასპეტაკება - განწმენდა.

“განწმენდის ხმა” გვესმის ქართველი ორფეოსის ლექსებიდან. “ხმათ აიაზმის ნელი კურების” უწმინდესი მისია უტვირთავს მის პოეზიას.

გალაკტიონის გამორჩეულობის ერთ-ერთ გასაღებად ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა ნააზრევი გვესახება: “აჰა, წყვდიადი დაფარავს ქვეყანას და ბნელი-ხალხებს, შენზე კი უფალი ინათებს და მისი დიდება გამოგეცხადება” (ესაია, 60, 2).

თითქოს “დილის ძედ” მოვლინებულ პოეტს ღმერთის იდუმალი ხმა ესმოდა: “ღვთის დიდების მშვენება შეიმოსე საუკუნოდ.

“მოისხი ორმაგი მოსასხამი ღვთისმიერი სიმართლისა და დაიდგი თავზე საუკუნო დიდების შარავანდი” (ბარუქ წინასწარმეტყველი) (5, 1, 2) (7, 193).

“განუმეორებელი ორფეოსი ქართული სიტყვის მუსიკისა” (კ. გამსახურდია) მზითვემოსილ”, ნათლითმოსილი, სიხარულშემოსილი და მშობლიურ ცაზე მარადიულ შუქად აალებულია...

ლიტერატურა:

1. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, 1977
2. Мозаика Агни йоги, Тбилиси, 1990
3. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი კ. გამსახურდიასი, თბ., 1941
4. მსოფლიო ლიტერატურა, გოეთე, რჩეული ლირიკა, თარგმანი ვახტანგ ბეწუკელის, თბ., 1972
5. ზვიად გამსახურდია “ვეფხისტყაოსნის” სახისმეტყველება, თბ., 1991
6. მარადი დღე, თბ., 1984
7. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II
8. დაუჯდომელი ყოვლადწმინდისა ღვთისმშობლისა, საპატრიარქოს უწყებანი, N12, 3-9 აპრილი, 2009
9. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
10. ლუარა სორდია, ქრისტიანული სახისმეტყველების საკითხები XX საუკუნის ქართულ პოეზიაში, თბ., 2009
11. ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, 1996

პოეზია – სულიწმინდის მადლი

გალაკტიონ ტაბიძის მსოფლმხედველობა, სულიერი წყობა, სამყაროს ათვისების ფორმა, ესთეტიკური იდეალი აბსოლუტურად განსხვავდება რეალიზმის ეპიგონების, პრიმიტიული პროლეტარული ლიტერატურის წარმომადგენლების მდარე თვალსაწიერისგან.

პოეტების მეფისთვის ზემთაგონება, ნიჭი ღვთის მადლია, ჭეშმარიტი სიტყვის ოსტატის მისია რწმენის, სულიერების განმტკიცება – მსახურება, ხალხისთვის ტაძრისკენ სავალი გზის ჩვენებასთან, ეროვნული პრობლემების, სოციალური სატკივრების, სამართლიანობისათვის ბრძოლასთან ერთად.

კომუნისტური პარტიის მიერ სოცშეჯიბრში გამოწვეულ წერა-კითხვის უცოდინარ გნომებს, “სულიერ საჭურისებს” (მ. ჯავახიშვილის ტერმინია) მარქსისტულ-ლენინური იდეოლოგიის, ქვეყნის და რწმენის დამღუპველი პოლიტიკის პროპაგანდა – მხარდაჭერა ევალებოდათ. ხელისუფლებისგან ხელდასხმულ უნიჭოთა ლეგიონები სატანისტური იდეებით წამლავენენ ხალხის სულს.

უფლის რჩეულებმა “რკინისებური ლექსების ღვარში”, “დაცინვა, წყრომა-ირონიის”, “ღელვა-მუქარის” (გალაკტიონი) პირობებში გადაარჩინეს მართალი სიტყვა.

პოეტური ნიჭი განსწავლით, შრომისმოყვარეობით არ შეიძინება, ის ზეცით გაპირობებული განსაკუთრებულობაა და თუ როგორ განვითარდება იგი, დამოკიდებულია პიროვნების სულიერ ინდივიდუალობაზე, ძალისხმევაზე, იდეოლოგიაზე, მორალზე, ცხოვრების წესზე.

იშვიათზე იშვიათად გვხვდებიან მარადიულ სიბრძნეზე ორიენტირებულნი, ხშირად ბევრს უმრუდდება გეზი და წუთისოფლის წარმავალ დიდებას აყოლილი, საბოლოოდ შორდება მარადისის გზას.

გალაკტიონი იყო უზენაესისგან გაბრძნობილი, მარადიულ სიბრძნეს ნაზიარები პოეტური სიტყვის ორფეოსი, რომელმაც ერთ-ერთმა პირველმა განდევნა ჩვენი ლიტერატურიდან ყალბი პათოსი, კერპთმსახურება. მისი სტრიქონებიდან მონაბერი წმინდა სული სიკეთის, სათნოების ფლუიდებს აფრქვევდა და აპოკალიფსურ მხეცთა ნაშიერებს აფრთხობდა.

“არტისტული ყვავილების” ავტორის ესთეტიკა ისეთივე რთული და ენიგმურია, როგორც პოეზია. განსხვავებული და ამაღლებულია საუკუნეთა პოეტის მხატვრული გადასახედი.

გალაკტიონის შემოქმედებითი კრედიო დაფუძნებულია არა მატერიალისტური ესთეტიკის, კომუნისტური ხელისუფლების მიერ გაფეტიშებული “უცდომელი” სოციალისტური რეალიზმის ტენდენციურ პრინციპებზე, არამედ ბიბლიაზე, ცნობილ ღვთისმეტყველთა, იდეალისტ ფილოსოფოსთა ნააზრევზე, ქართული და მსოფლიო კლასიკური პოეზიის დიდ ტრადიციებზე.

ბიბლის მიხედვით, ყოველგვარი ნიჭი სულიწმინდის მადლია.

სულიწმინდის ქნარად წოდებული პავლე მოციქული გვაუწყებს: “სხვადასხვაგვარია ნიჭი, მაგრამ სული ერთია (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 12, 4).

თითოეულს ეძლევა სულის გამოვლინება სასიკეთოდ.

ვინაიდან ერთს სულის მიერ ეძლევა სიბრძნის სიტყვა, მეორეს-ცოდნის სიტყვა იმავე სულით.

ზოგს რწმენა – იმავე სულით და ზოგს განკურნებათა ნიჭი იმავე სულით.

ზოგს - სასწაულმოქმედება, ზოგს - წინასწარმეტყველება, ზოგს – სულების გარჩევა, ზოგს – სხვადასხვა ენები, ზოგს ენების განმარტება” (I კორინთელთა, 12, 7, 8, 9, 10). (1, 375).

იაკობ მოციქული აცხადებდა: “ყველა კეთილი საბოძვარი და ყველა სრულყოფილი ნიჭი მაღლიდან მოდის, ნათელთა მამისაგან, რომელთანაც არ არის ცვლილება და არც ჩრდილი ცვალებადობისა” (იაკობი, 1, 17) (1, 295).

იგივეს გვამცნობს ეფრემ მცირე: “ნიჭი არის საღმრთო სულისა მაღლი” (2, 104).

სულიწმინდის მოვლინებას ღვთისმეტყველებაში “საღმრთო მობერვა”, “საღმრთო ნიავი” ეწოდება.

ტერმინები: “ბერვა, შთაბერვა, მობერვა” ტრადიციულად იხმარება ღვთისმეტყველებაში სულიწმინდასთან დაკავშირებით.

“მოციქულთა საქმეში” სულიწმინდის მოსვლა შედარებულია ქარის დაბერვასთან.

“სულიწმინდა – ეს არის სული, რომელიც უბერავს ყველგან და ყოველი მიმართულებით, ყოველივეს აძლევს ნათელს, ცხოვრებას”, იმოწმებს ზვიად გამსახურდია გრიგოლ ნაზიანზელს (ზვიად გამსახურდია, “თამარიანი” და “ვეფხისტყაოსანი” (3, 64)).

წმიდა თომა აქვინელის სიტყვით, “ის, რაც ღვთისგან გამოდის, როგორც სიყვარული, შობილი ძე როდია, არამედ მონაბერი სული” (იქვე).

“მობერვის” ცნებით დაინტერესდა პროფესორი აკაკი გაწერელია ჩახრუხაძის “თამარიანთან” დაკავშირებით (4, 116).

თვალი გავადევნოთ ანალოგიური გაგების სხვა წყაროებსაც.

“ორფიკულ არგონავტიკაში” უფალს “მომბერავი” ეწოდება, ხოლო “მობერვა” შთაგონების აზრით გვხვდება შუა საუკუნეების ქართულ საგალობლებში (5, 39).

გრიგოლ ნოსელის მიხედვით, “საღმრთო სულითაა გაპირობებული ღვთიური მობერვა, ზეშთაგონება”. მას გაიგივებული აქვს “სული – მობერვა, შთაგონება” (6, 363).

ნეტარი ავგუსტინე ევედრებოდა უზენაესს, მოთმინებით ელოდა საღვთო ქარის მოვლინებას და ასეთ წუთებში სიხარულს ვერ ფარავდა: “აი, როგორც იქნა, შვეისუნთქე მონაბერი შენმიერი ქარისა” (7, 278).

დავით წინასწარმეტყველი ამ საღვთო ქარის დაფარულ აზრს უსმენდა: “ღმერთო, მესმა შენი დაფარული შინა ნიავექარისათა” (ფს. 218, 80).

უზენაესის პირის ქარის ქროლვაზე საუბრობს ფსალმუნის ავტორი: “და გამოჩნდნენ წყარონი წყალთა და გაშიშვლდნენ ფუძენი სამყაროსი შენს მრისხანე დამახილზე, უფალო, შენი პირის ქარის ქროლვაზე” (ფს. 17, 16) (1, 537).

სხვაგან უფლის ბაგეების ქარის შემოქმედ ძალაზეა აქცენტი: “უფლის სიტყვით შეიქმნა ზეცა და მისი ბაგეების ქარით - მთელი მისი საკრებულო” (ფს. 33, 6) (1, 553).

ღვთიური სულის მობერვაზე ლოცულობდა დავით გურამიშვილი: “აწ მომფინე სულია, მამით გამოსულია” (8, 289).

ჩვენი ყურადღება მიიქცია აგრეთვე ქართული სასულიერო მწერლობის საღმრთო ნიავის მაღლმა, მისმა დაკავშირებამ სულიწმინდასთან: “ლამპრითა ბრწყინვალითა სათნოებითაითა განჰბრწყინდი შენ, სანატრელო, ბრწყინვალეებითა სულისა წმიდისაითა და მომბერენ ჩუენ ნიავითა საღმრთოისა მაღლისაითა სწავლანი

სულიერნი და შესცვალენ ცნობანი სულიერნი სიბრძნედ, ნეტარო და უმეცრებისა ბნელი განაქარვე” (ბასილი, გალობანი ეფთვი მთაწმიდელისანი) (9, 508).

სულიწმინდის ქნარი ეწოდებოდათ გამორჩეულ ჰიმნოგრაფებს ეფრემს და მოციქულ პავლეს, სულიწმინდის კარნახით იქმნებოდა ბასილი დიდის ჰომილიები, სულიწმინდის შთაგონებულად ითვლება ახალი აღთქმა, ქრისტიან ღვთისმეტყველთა წიგნები.

გიორგი მერჩულე გრიგოლ ხანძთელის საგალობლებს სულიწმინდის ნაკარნახევად აცხადებდა.

სულიწმინდის მადლით ჰვრეტდნენ ღვთაებრივ საიდუმლოს წინასწარმეტყველები, რადგან ნიჭთა და მადლთა გამნაწილებელი სულიწმინდაა.

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში ყურადღებას იქცევს “ნიავი-სულიწმიდა” (ქებათა ქება), “ციური ნიავი” (სვაკი) (10, 285).

“ბუნების მგოსნებში” სულიწმინდის მადლით გალობს ბულბული და ამ ღვთიურ ჰანგებს მიდამოც სულიწმინდად უქცევია.

სულიწმინდის მოფენის დღეზეა საუბარი მოთხრობაში “ფშაველი და მისი წუთისოფელი” (11, 509).

გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიაში ფიგურირებს ფრაზები, რომლებიც, ჩვენის აზრით, სულიწმინდას უნდა გულისხმობდეს: “ის ერთი შეხება ნიავის, ნიავთა წუთი, წუთების ქარი, ნიავი, ფიქრთა ათასი ნავით, მარადისის ნიავთა წუთი, წუთების ნიავი, უხილავი ძალა და ქარიშხალის აზუზუნება, ქარის დაბერვა და... უშორესი ზღაპრის აშრიალება, მზიური ღამის ქარი, ფერადი ქარები, უჩინარი ქარი, ფიქრების ლურჯი ნიავექარი, იდუმალი ქარები, მზერადიადი სიო...”

გალაკტიონს, როგორც მართლმადიდებელ ქრისტიანს, სწამდა სამება.

პოემა “მოგონებების” გმირს ეცხადება სულიწმიდა მტრედის სახით (12, 37).

ერთგან წუხს, რომ “ღმერთიც გადაგდებულა და იმისი სულიწმინდა”. ირონიულად კოლმეურნეობის თავმჯდომარეს “ახალთ სხივთ მომბერს” უწოდებს.

გალაკტიონის ყველა ლექსში, რომელიც შთაგონებას ეხება, ფიგურირებს შთაგონების ნიავი, როგორც სულიწმინდის პერსონიფიკაცია.

“მე და ღამე”, რომელიც შთაგონების პროცესის თავისებურებას გვიცნობიერებს, სწორედ ამ საღმრთო ნიავეზე ხაზგასმით იწყება: “ეხლა, როცა ამ სტრიქონს ვწერ, შუაღამე იწვის, დნება, სიო, სარკმლით მონაქროლი, ველთა ზღაპარს მეუბნება”. ეს სწორედ შთაგონების მომნიჭებელი სულიწმინდის იდუმალი სიოა, “ველთა ზღაპარი” – ამ მისტიკურ მომენტში მოვლენილი სათქმელი, გამონაგონი, ფანტაზია, ველი – საინფორმაციო ველია. შემთხვევითი არც ის არის, რომ ამავე ლექსში გვხვდება საღმრთო სიმბოლოები: ლურჯი სვეტი (ნათლის სვეტის ვარიაცია), “საიდუმლო შუქი” (მე ღმერთის სახელი), რომელიც მრავალ კონტექსტში ახალ-ახალი ნიუანსებით იხსენება ფსალმუნში: “უფალი-შუქი” (ფს. 27, 1) (1, 517). “უფალო, შენი შუქით ვხედავთ სინათლეს” (36, 10), “გამოგზავნე შუქი შენი და ჭეშმარიტება შენი” (43, 3), “რათა ვიარო ღმერთის წინაშე სიცოცხლის შუქით” (ფს. 56, 14) (1, 580) “ღმერთი გამოგვიშუქებს თავის სახეს” (ფს. 67, 2) (1, 589), “ისინი შენი სახის შუქით იარებიან, უფალო” (ფს. 88, 16), “ჩვენი საიდუმლო შენი სახის შუქის წინ” (ფს. 90, 8). “ამოაბრწყინებს სიბნელეში შუქს” (ფს. 112, 4).

“ეფემერა” გალაკტიონის პოეტობის ზეცაში განსაზღვრაზე აქცენტით იწყება: “ზეცაზე სწერია ჩემი გზა...”

მთელ ლექსს გასდევს რელიგიური სახეები. “ახალი ლალის კართაგენები”, ვფიქრობთ, გამოცხადების ზეციური იერუსალიმით შთაგონებული სახეა და გალაკტიონის ახლებური პოეზიის მარადიულ ქალაქზე ხაზგასმავა.

პოეტის უკვდავების საწინდრად ისახება მისი რელიგიურობა, ქრისტიანული ჯვარი, “ზენიტზე მდგარი შორი პალმები” (პალმა სიცოცხლის ხის, ანუ ღმერთის სახელია), დიდი საიდუმლო (ღმერთი), წმინდა ემბაზი მარიამის სახელია დაუჯდომლის მიხედვით (13, 11).

ქაოსში (ქაოსიდან იზადება ლექსი) პოეტის გზის გამგნებია ქარი – ანუ სულიწმინდა: “ჰე, ქაოსში დაკარგულს, ქარი დამედევნება ძახილით: გალაკტიონ!..”

“ეფემერას” თანამდევნი “ფერადი ქარები” შთაგონების მომნიჭებელ სულიწმინდაზე მინიშნებაა (14, 118).

“ვერხვებში”, როცა “ქარი დაბერავს”, მაშინ აშრილდება სულში “უშორეს ზღაპრად” “ვერხვის ფოთოლთა თეთრი ლაშქარი” (იხ.: დაწვრილებით 15, 94-99).

“ვერხვების” ლირიკული პერსონაჟი პაჟია (მსახურია) ყვავილების (ყვავილი ქრისტეს სიმბოლოა – 16, 124), პრინცესასი (მარიამი პრინცესაა, მეფის ასულია ფსალმუნის, სასულიერო პოეზიის მიხედვით) (17, 122).

სულიწმინდისგან გაბრძნობილი პოეტი რელიგიურ საგალობელს ქმნის, ერს ტაძრის გზის გაგნებაში, რწმენის განმტკიცებაში ეხმარება.

“დაჰბერა ქარმა და ოცნება ააჩანჩქარა” - ქარის დაბერვისა და ოცნების დაკავშირება ისევ შთაგონების სახით გამოცხადებული სულიწმინდის ქმედითი ძალის ზეიმიია.

ანალოგიური მოსაზრება ახლებურ კონტექსტში ვლინდება ლექსში “პოემა ვეფხისა”. პოეტი იყო “გრიგალი, შერყევა” (14, 312-316).

“საღვთო მობერვა” მიჰმადლებდა გზააზნეულს საღვთო ძალას, საღვთო განზრახვას, წინასწარმეტყველების ნიჰს: “მაგიაში გაწაფული ბალაამი... საღვთო მობერვამ განაღვთო, ამიტომაც მისმა ბაგემ ჰქმმარიტად იწინასწარმეტყველა სამომავლოდ აღსრულებადი, ... შეიგრძნო საღვთო ძალა... და საღვთო განზრახვის ქადაგად იქცა” (18, 118).

სულიწმინდა შთაგონებდა პოეტს, ეძებნა მარადიული ფენომენები: “მუსიკა, გრძნობა და სილამაზე” (მიყვარდა ჰანგი) (14,89).

გალაკტიონის უპირველესი სიყვარული იყო ღმერთი, პოეზია, უზენაესის რანგში ამაღლებული სამშობლო: “პოეზია უპირველეს ყოვლისა!”, “სამშობლო უპირველეს ყოვლისა!”

“ხელოვნებაში” გალაკტიონი წმინდა პოეზიის, ანუ უმაღლესი სიტყვის აპოლოგეტად გვევლინება. პოეტი მიწის გულში დაფარული ოქროს მაძიებლად წარმოგვიდგება. სიტყვის ოქროს მოხელთება მხოლოდ ერთეულთა ხვედრია, “წმინდა პოეზია”, “მუსიკა შორი” “საღვთო ბილიკებით” მავალთათვის, ანუ მხოლოდ ერთეულთათვის არის მისაწვდომი (14, 271).

“წმინდა პოეზიის” მიმდევრობა არასოდეს ნიშნავდა გულგრილობას მიწიერი პრობლემებისადმი, გალაკტიონს ერთდროულად აინტერესებდა მიწის ჰანგი და ზეცის ხმები, “წიგნი ცის და დედამიწის”. რა თქმა უნდა, ცამდე მართალი არიან ის მკვლევარები, რომლებიც პოეტების მეფის შემოქმედებაში ხალხის ინტერესების პრიმატს, ეროვნულ და სოციალურ პრობლემებს ხედავენ, მაგრამ, ვფიქრობთ, უპირველესი ღვთაებრივი მისია პოეტისა მაინც რწმენის, სულიერების სამსახურია, უზენაესი იდეალების გადარჩენა.

გალაკტიონის პოეზიაში უმთავრესია ძიება დაკარგული რწმენის, გახსენება დავიწყებულის, მაგრამ არსებითის, გაცოცხლება “შორი მოტივების”, “ხმათა განახლება, ხმათა აღორძინება”, “გადარჩენა ალვის ხის” (ალვა ღმერთის სიმბოლოა), მუხის (ერის სულის), გადარჩენა ვარდების (ვარდები ხან ქრისტეს, ხან მარიამის მეტაფორაა), რომელიც ითვლება, იყინება, კვდება, ბურუსებში იკარგება (15, 120-156), გადარჩენა ხომალდების (ხომალდი რწმენის სიმბოლოა), გრაალის (სულიწმინდის, ღვთისმშობლის), სულიერების, მეფისტოფელის საუკუნეში ამართვა ახალი კოშკების, ახალი ქალაქის (კოშკი, ქალაქი მარიამის სიმბოლოებია – 17, 124), სასახლის (სასახლე საღმრთო სიმბოლოა), ანთება ჩამქრალი ცეცხლის, მტვერში ჩაფლული სანთლების (ცეცხლი, სანთელი საღმრთო პარადიგმა – 17, 121).

ლიტერატურა:

1. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
2. ეფრემ მცირეს იამბიკოები, თბ., 1988
3. “მაცნე”, 1987, N4
4. “ცისკარი”, 1970, N8
5. ორფიკული საგალობლები, პროკლე დიადოხოსის საგალობლები, ლ. კვირიკაშვილის თარგმანი და კომენტარები, თბ., 1989
6. წმინდა გრიგოლ ნოსელი, “პასუხი ექუსთა მათ დღეთათვის”, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, კომენტარები და ლექსიკონი დაურთო ედიშერ ჭელიძემ, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თბ. 1989
7. ნეტარი ავგუსტინე, “აღსარება”, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თბ., 1985
8. დავით გურამიშვილი, “დავითიანი”, თბ., 1964
9. ჩვენი საუნჯე, ტ. I, 1960
10. ვაჟა-ფშაველა, ხუთტომეული, ტ. 1, თბ., 2011
11. ვაჟა-ფშაველა, თხზულებანი, 1986
12. გალაკტიონ ტაბიძე, თხზულებანი ხუთ ტომად, ტ. IV, თბ., 1995
13. საპატრიარქოს უწყებანი, 3-9 აპრილი, 2009
14. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, 1977
15. ლუარა სორდია, გალაკტიონ ტაბიძის სახისმეტყველებისა და მსოფლმხედველობის საკითხები, თბ., 2009
16. ტიტე მოსია, საღვთო სახისმეტყველება, 1995
17. ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, 1956
18. გრიგოლ ნოსელი, მოსეს ცხოვრება, სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი I, 1991

ლოცვა-ვედრება, გალობა ახალი

ლოცვად მუხლმოყრილი გრაალს შევედრები
(გალაკტიონი)
ვდგავარ ქვეყნის წინ, როგორც მლოცველი
(ტ. გრანელი)

ცნობილია, რომ მეოცე საუკუნის მხატვრულ-ფილოსოფიური აზროვნებისთვის საბედისწერო გამოდგა ათეიზმი, ახალი კერპების ძიება ღმერთის უარყოფის ხარჯზე, გამოგონილი ბელადების, არარსებული წარმატებების ხოტბა. იდეენობადა რწმენა, ღვთისსწიერობა, სიკეთე, პოლიტიკურ დეზერტირობად ცხადდებოდა ცხოვრების საზრისის ძიება, იკრძალებოდა ეროვნულ პრობლემებზე წერა, მოვლენებისთვის ნამდვილი სახელის დარქმევა. შერისხული და რეპრესირებული იყვნენ ჭეშმარიტების მსახურნი.

მერე გაირკვა, რომ გეზსამცდარი მარქსიზმ-ლენინიზმის ხომალდი ვერასოდეს მიადგებოდა ბედნიერების ნაპირს, ხოლო უდაბნოში მოხეტიალეებს სამუდამოდ დაჰკარგოდათ ორიენტირი.

გალაკტიონ ტაბიძის რელიგიურობა უცხო იყო ათეისტური საუკუნისთვის.

პოეტების მეფისთვის უმთავრესი იყო “პირველი სიყვარული, ტრფობა სრული, მზიანი სიყვარული, სიყვარულის სიმღერა, სიმღერათ სიმღერა” ანუ ღმერთი, უზენაესისთვის აღვლენილი საგალობლები.

გალაკტიონი პოეზიას სულიწმიდით მონიჭებულ მადლად სახავდა და მხატვრული სიტყვის უპირველეს მისიას იმაში ხედავდა, რომ ხალხი წაეყვანა რწმენის, ტაძრის გზით.

ის იყო ეროვნული ტრიადის – ენა, მამული, სარწმუნოება – მსახური, უფლის ხეხილის მეზადე, უფლის ვაზის მევენახე.

დღეს ეჭვს არ იწვევს, რომ “კულტურა თავისი არსით და საფუძვლებით რელიგიურია. არარელიგიური კულტურა ფსევდოკულტურაა, კულტურა თავისი არსით და საფუძვლებით რელიგიურია, ეროვნულ-ნაციონალურია და ამდენად, საკაცობრიო. ცივილიზაცია არარელიგიურია, ინტერნაციონალური” (აკაკი მინდიაშვილი, ხელოვნების რელიგიურობის და თანამედროვე სინამდვილის შესახებ).

ათეისტური ბოლშევიზმის სავალალო შედეგებზე დაკვირვებით, გამოტანილ იქნა დასკვნა: “უნაყოფო, კულტურის საწინააღმდეგო ნიჰილისტური მორალიზმიდან პირი უნდა ვიბრუნოთ შემოქმედი, კულტურისმქნელი რელიგიური ჰუმანიზმისკენ” (სემიონ ფრანკი, ნიჰილიზმის ესთეტიკა, რუსი ფილოსოფოსები დემოკრატიასა და რევოლუციაზე, თბ., 1994, გვ. 66).

პავლე მოციქული მოუწოდებდა რწმენის ერთგულებს: “ელაპარაკეთ ერთმანეთს ფსალმუნით, გალობითა და სულიერი საგალობლებით, უმღერეთ და ეფსალმუნეთ უფალს გულებში” (პავლე მოციქული, ეფესელთა, 5, 19).

დავით წინასწარმეტყველის მიხედვით, ახალი გალობის მომმადლებელია სულიწმიდა: “და მისცა ჩემს ბაგეებს ახალი გალობა განსადიდებლად ჩვენი ღმერთისა” (ფს. 40, 4) (1, 563).

გალაკტიონი ერთგულედა “სრულ ტრფობას”, ძველ გზას, ძველ ღვინოს, ძველ სიყვარულს (გზა, ღვინო, სიყვარული საღმრთო სახელებია), გამუდმებით ახსოვდა “ერთი შორი ოცნება... ძველ მოტივიდან”, ანუ საღმრთო სიყვარული.

ის იბრძოდა რწმენის, სულიერების გადარჩენისათვის. მისი ცხოვრება სულის გამუდმებული ღვიძილი იყო, ზნეობრივი სიწმინდით, ლოცვა-ვედრებით ღმერთთან მიახლოების სურვილი, უზენაესისადმი აღვლენილი უებრო საგალობლებით გატაცება.

არეოპაგეტიკის მიხედვით, ღმერთის ხილვა, სულიერი განწმენდა ლოცვით არის შესაძლებელი: “... ხოლო ჩუენ თავთა ჩვენთა ლოცვით აღვიყვანებით უმაღლესთა მიმართ აღხილვათა საღმრთოისა შარავანდედთა” (პეტრე იბერი/ფსევდოდოდიონისე არეოპაგელი), შრომები, თბ., 1961, გვ. 226, 10).

“ლოცვათა ფრთა”, უბიწო ლოცვა, ლოცვის სათნოება, მდუმარე ლოცვა” იქცევს ყურადღებას იოანე პეტრიწის “სათნოებათა კიბეში”, ლოცვის ფრთა კი სარწმუნოებაა: “სარწმუნოება ფრთოვან ჰყოფს ლოცვასა და უმისოდ ზეცად ვერ ძალუც აღსლვად იმას” (გვ. 231).

ლუდვიგ ფოიერბახის “ქრისტიანობის არსებაში” არის სპეციალური თავი - “გრძნობის ყოვლისშემძლეობა ანუ ლოცვის საიდუმლო”, რომელშიც ნათქვამია: “განა რა არის ლოცვა, თუ არა სურვილი გულისა, იმ ღრმა რწმენით გამოხატული, რომ იგი ასრულდება? ლოცვა ცვლის ბუნების მსვლელობას, ლოცვა განსაზღვრავს და იწვევს ღმერთის მოქმედებას... ლოცვაში ადამიანი ივიწყებს, რომ არსებობს ზღუდეები მისი სურვილისა და ამ დავიწყებაში იგი ნეტარია, ბედნიერია” (“ქრისტიანობის არსება”, გვ. 169).

დიდი გერმანელი პოეტი ერიხ მარია რილკე წერდა: “ლოცვა უეცრად აალებული ჩვენი ყოფიერების გაბრწყინება – თავად ლოცვაა შემოქმედება” (“წერილები”).

ფრანც კავკას თქმით კი, “წერა თავისებური სულების შელოცვაა... პოეზია გვაღვიძებს ჩვენ... პოეზია ლოცვას ჩამოჰგავს...”

ლოცულობდნენ ქართველი ჰიმნოგრაფები, შოთა რუსთაველი, ნიკოლოზ ბარათაშვილი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ვაჟა ფშაველა.

მეფისტოფელის საუკუნეში კი პროლეტარული პოეზიის პრიმიტივებმა “დაცინვა, წყრომა და “ირონია” /გალაკტიონი/ დაუპირისპირეს უმაღლეს სიბრძნეს, ამიტომაც “დაეცა ლოცვა და პოეზია” /ალ. აბაშელი/.

გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედებაში გრძელდება ჩვენი კლასიკური ლირიკის საუკეთესო ტრადიციები, პოეტის რელიგიურობაზე წარმოდგენას გვიქმნის ბიბლიური, სახარებისეული თემები, ეპიზოდები, სახეები, იგავები, საღვთო სახელები. მის ლექსებში მოქმედება ხდება სიონში, ტაძარში, სამრეკლოსთან, საკურთხეველთან, უმანკო ჩასახების მამათა სავანეში.

პოეტი დაემებს “წმინდა ნათელს”, ლოცულობს მარადიული მშვენიერებისთვის: “მშვენება, სული და სილამაზე ჩვენს ლოცვაშია, მუდამ რომ ჰგეის” (“ავე მარია”).

მხოლოდ ლოცვის სიმბურვალეში ისმის სულის (ღმერთის) ხმა: “გაქრა ვნება-წამება, როგორც ღამის ზმანება, ვით სულის ხმოვანება ლოცვის სიმბურვალეში” (“ლურჯა ცხენები”).

“პირველი ტრფობისათვის” (ღმერთისთვის) ადავლენს გასაკვირველ ლოცვას, ვარსკვლავებით (ვარსკვლავი საღმრთო სახელია) “სწირავს”: “ვარსკვლავებით მწირველი, ლოცვა გასაკვირველი, ასეთია პირველი ტრფობის ინტერვალები” (“Voiles”).

გალაკტიონი წუხდა, რომ დაიკარგა და აიკრძალა საღვთო ჰანგები, “სიმღერათ სიმღერა”, მაგრამ იგი მზად იყო ისევ ძველებურად ელოცა და რწმენის ჩირაღდნები აენთო: “რად ჩაქრა სიმღერათ სიმღერა მჩქეფარე? ავანთებ ჩირაღდნებს და ლოცვად დავდგები” (“ტრიოლეტები”).

“დომინოში” გაისმის “სანთლების, წიგნების წყევლა და ვედრება”.

გალაკტიონი იყო საღვთო შინაარსის ლექსების - “გაზელების” ოსტატი, “მგოსანი სასახლის” (“შემოდგომა უმანკო ჩასახების მამათა სავანეში”). სასახლე საღმრთო სახელია, ე.ი. პოეტის მისიაა ქრისტიანობის მსახურება, მხატვრული სიტყვით რელიგიური მოტივების გაშუქება.

“იდუმალი ლოცვა ბაგისა” გვესმის ლექსში “ხომალდს მიჰყვება თოვლის მადონა”.

“შეუნდე, შეუნდე, შეუნდე ბნელცოდვილს ლიუციფერს, ჩემს ხულში ავობით მძვინვარეს”, ევედრება პოეტი “უმანკო ნათელს”, სასწაულს-ღმერთს (“სასწაულს”).

“ციურ ალერსზე” აღვლენილია ვედრება ლექსში “სხვისი სისპეტაკე უფრო აგიჟებს”.

გალაკტიონის ქნარი იყო “მარადის ცეცხლის” (ღმერთის) საგალობელი: “მარადის იგი ხმოვანებს ქნარი, მარადის ცეცხლის საგალობელი” (“პოეტს”).

გულში დაუნჯებული ვედრების ზღვა იასამანთა გროვასთან არის ასოცირებული: “იასამანთა გროვად გროვდება გულში ვედრების ზღვა ნელინელი” (“პარალელი”).

გალაკტიონი “ჩვეულ გალობას” არ სწყალობდა, მისი მიზანი იყო “ლურჯი სტანდარტის” დამღევა, პოეზიის ახალი, “სხვა კართაგენის” აგება: “სასტიკი იყო ჩემი დემონი, ვერ ითვისებდა ჩვეულ გალობას, ანგელოზები უედემონი ტიროდნენ გზათა მიუვალობას” (“918”).

ტაძრისკენ სვლისას ლოცვის, ზარის ხმა ესმოდა: “ჩვენ მივდიოდით ტაძრისკენ ორი, იყო საღამო, ლოცვები, ზარი” (“ედგარი მესამედ”).

ლექსში “გვიანი ოცნება” ყურადსაღებია “წიგნი ვედრებიანი, ალოცება სატანის”.

ბნელ ღამეში, დაბნელებული მთის (მთა მარიაშის სიმბოლური სახელია) ფონზე ქართან შებრძოლებულ პოეტს მიზნად დაუსახავს ვარდის (ვარდი საღმრთო სახელია) გადარჩენა, რწმენის ქადაგება, ღმერთის ლოდინის სიმღერების შექმნა: “ვით ლოცვა, ედება საღამო მთის კალთებს, შორს ქარი გაჰკვივის, ბნელდება თანდათან. მე გავალ ამ ქარში, გავიტან ამ ვარდებს და შენი ლოდინის სიმღერას გავატან” (“ლოცვისთვის”).

გალაკტიონის ღვთიური ჰანგები აიაზმასავით მოესხურა ღმერთსმოწყურებულთა სულებს, მოემსახურა რწმენას, პოეტმა შექმნა “გადარჩენის ჰიმნი”, უმღერა “გადარჩენის ბედნიერებას”, რადგან დარწმუნებული იყო, რომ, აკრძალვების მიუხედავად, ხალხი მაინც მიუბრუნდებოდა ტაძრის გზას.

პოეტს ეიმედებოდა უზენაესზე ლოცვით გაღვიძებული და გაზრდილი სულის მარადიულობა: “არ მჯერა, სული რომ გაიფანტოს შენზე ლოცვებით აღმონაცენი. ის თვით სიკვდილის შემდეგაც, მაინც, სამარადისოდ შენია, შენი” (“შემდეგაც, მაინც”).

“ლოცვად მუხლმოყრილი გრაალს შევედრები” - ასეთი მავედრებელია პოეტის სული, რომელსაც უმაღლესი განწმენდისათვის მიუღწევია, რადგან გრაალი სულიწმინდის სიმბოლოდ მიიჩნევა.

“მზეო თიბათვისა!” “დედაო ღვთისავ!” ასეთი უზენაესი სახეებია პოეტის მხურვალე ვედრების საგანი.

თავის განსაკუთრებულობას გალაკტიონი უმაღლესი სიწმინდის ხატის საშუალებით წარმოაჩენდა: “ეხლა მარტოდმარტო ვარ, როგორც მთის ეკლესია”.

გალაკტიონი ღმერთის, ტაძრის გზაზე მიუძღვებოდა ხალხს და გამოცხადების წაუბილწავთა დარად, სულისშემძვრელ საღვთო ჰანგებზე გალობდა.

მას უფლება ჰქონდა, სულიწმინდის ქნარად წოდებული პავლე მოციქულის სიტყვები გაემეორებინა: “კეთილი ბრძოლით ვიბრძოდი, განვლე ასპარეზი, რწმენა შევინარჩუნე. ახლა კი მიმელის სიმართლის გვირგვინი, რომელსაც მომცემს იმ დღეს უფალი, მართალთა მსაჯული” (პავლე მოციქული, II ტიმოთე, 4, 7, 8).

“მე მდუმარე გენია ვარ”

დუმილის ცნება კულტურის ყველა საფეხურზე იყო მწერლობის, ფილოსოფიის, რელიგიის ინტერესის საგანი, წინარე ქრისტიანი თუ ქრისტიანი თეოლოგიებიდან მომდინარე დუმილის ცნების შინაარსი სიტყვის ოსტატებმა გააღრმავეს და მრავალგვარი ინტერპრეტაციით, მრავალგვარი ნიუანსით წარმოგვიდგინეს.

განსაკუთრებით საყურადღებოა დუმილის შემეცნებითი მნიშვნელობის აღიარება იმ პოეტებთან, რომლებმაც მხოლოდ ლიტერატურული იდეალებით იცხოვრეს და ამალეებულს უხვად გაუღეს სული, მათ დუმილი აქციეს ინტუიციური ჭკრეტის საშუალებად, შინაგანი ხილვის, სულიერი სამყაროს უღრმეს შრებთან შეხების, სიტყვის პოვნის გზად.

შემოქმედს სჭირდება არა მხოლოდ ჩვეულებრივი გრძნობის ორგანოები, არამედ სულის თვალი, არამარტო ხილული, არამედ უხილავი, ურთულეს ქვეცნობიერ სამყაროში ჩაწვდომის უნარი, ნათელმხილველობა, შინაგანი ხილვა, რაც მხოლოდ ემპირიულობის ყოველგვარი შთაბეჭდილებისაგან განტვირთვით მიიღწევა.

დუმილის გააბსოლუტების მიზეზი, სიტყვის უკმარობის განცდასთან ერთად, მრავალგვარია. დუმილის საზღვრები შორს მიდის, იგი ინტელექტუალური და ეთიკური სათნოების მიღწევის, პიროვნების სრულყოფის გზაა.

ბიბლიაში დუმილი სიბრძნესთან იყო დაკავშირებული: “უგუნური განამრავლებს სიტყვათა”. “ბრძნად მეტყველებაი ვერცხლი არს წმიდაი, ხოლო დუმილი ოქროი რჩეულ”.

ბრძენთა დუმილზე და სულელთა სიბრძნისმეტყველებაზე ამახვილებს ყურადღებას გიორგი მერჩულე “გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების” შესავალში.

“ვეფხისტყაოსანში” გულანშაროს მეფის წინაშე მდგომი ნესტანის დუმილი ბრძნული დუმილია.

დუმილის, იდუმალების სამყაროს განცდაა ნ. ბარათაშვილის “ხმა იდუმალი”, რომელშიც უხილავი ხმის შეგრძნებით გაცეხული პოეტი კითხულობს: “ვისი ხმა არის საკვირველი?” ეს იდუმალი ხმა ჭეშმარიტებისა და ცხოვრების საიდუმლოებების ამოხსნისკენ მომწოდებელი ხმა: “ემიე, ყრმაო შენ მხვედრი შენი, ვინძლო იპოვო შენი საშვენი”.

მოვლენათა ფარული ურთიერთკავშირის, დუმილის ენის არსებობის რწმენაა ნ. ბარათაშვილის სიტყვებში: “მწამს, რომ არს ენა რამ საიდუმლო უსაკოთაც და უსულთ შორის და უცხოველეს სხვათა ენათა არს მნიშვნელობა მათის საუბრის” (“ჩინარი”).

ბუნების ამ საიდუმლოების წვდომას ესწრაფვოდა ნ. ბარათაშვილი და დუმილშივე ესმოდა იდუმალი ხმა.

ნ. ბარათაშვილისათვის უცხო არაა სპირიტუალიზმი. ღმერთის წინ მყოფი პოეტის ლოცვა, სულიერი ტკივილები, ყველაზე ღრმა და დაფარული სათქმელი მხოლოდ დუმილით შეიძლება გამოიხატოს:

“გულთამხილავო, ცხად არს შენდა გულისა სიღრმე,
შენ უწინარეს ჩემსა უწყი, რაც ვიზრახო მე,
და ჩემთა ბაგეთ რაღა დაუშთ შენდა სათქმელად?
მაშა დუმილიც მიმითვალე შენდამი ლოცვად!” (“ჩემი ლოცვა”).

ესაა ლოცვა ზნეობრივი სიწმინდისათვის, სულიერი ამაღლებისათვის. დუმილის მომენტები თავს იჩენს ი. ჭავჭავაძის შემოქმედებაში. “მგზავრის წერილების” ავტორი ამბობს: “მამულის სიტყვას მამულიშვილი ყურს უგდებს განა მარტო ყურითა, გულითაც, რომლისთვისაც დუმილიც გასაგონია”.

“აჩრდილში” დუმილის მეტაფიზიკაა (გ. გაჩეჩილაძე), იგი ღმერთისა და ქართველი კაცის დიალოგია დუმილით.

პოემაში დუმილის შედეგად აეხილება ადამიანს შინაგანი თვალი, ესმის “ხმა იდუმალი”: დუმილში ხდება ზნეობრივი განწმენდა, უცხო ხილვის მოვლინება, ღმერთთან ადამიანის კომუნიკაცია. საქართველოს “თანამდევნი, უკვდავი სული “უხმო და დაფიქრებულა”, იგი ჩვეულებრივი მზერისათვის მიუწვდომელია. მისი ხილვა და შეცნობა მხოლოდ ამაღლებული სულის ადამიანს, დუმილთან ზიარებულს ხელეწიფება, რადგან იგი იდეა, გონი, მიზანია. ეს სული ეროვნული ამოცანების განჭვრეტაში ეხმარება ხალხს.

ილიას ფრაზაში: “დუმილში წყევლაა” - ფარული ჭეშმარიტების მიკვლევის სიძნელეა აქცენტირებული.

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში სხვაგვარი ასპექტი აქვს დუმილს. სულიერი კრიზისი, ცოდვები, დაკარგული ნუგეში შთაგონების დადუმების მიზეზი ხდება: “და თუ ცოდვები მომჭარბდა, სდუმს ჩანგი, გული ბნელია, ასე ყოფილა, მგოსანსა თუ მადლი გამოელია” (“როს ვუკვირდები თავის თავს”) (1, 47).

ვაჟა-ფშაველა იყენებს დუმილის ტრადიციულ ნიშანს – პირზე კლიტის დადებას: “მე პირზე კლიტე დამედვა, იქნებ ცხოვრებამ დამდალა”.

ა. წერეთლის პოეზიაში გონება იწვევს გრძნობის დადუმებას: “მიბგერს გული აგზნებული, მაგრამ გონი მიბამს ენას” (“გაუბედავი სიყვარული”) (2, 278). გრძნობის დუმილზე მიგვანიშნებს “უხმო-უსიტყვო გრძნობათა ლოცვა” (2, 69). გამოუთქმელობის ტკივილს ფარავს “უხმო სიტყვა” (2, 8), საკუთარი სიდიადის რწმენაა და მარადიულობის დუმილი “მეცა უსიტყვოდ, უძრავად, ცის სვეტად გაქვავებული” (2, 303).

დუმილის მომენტები გვხვდება XX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში, ჭოლა ლომთათიძის მოთხრობებში: “საპყრობილე”, “დუმილი”. “დუმილში” პრობლემა დამუშავებულია სიყვარულის ასპექტში.

განსაკუთრებულია სიმბოლისტების ინტერესი დუმილისადმი, სიმბოლისტებმა ერთ-ერთ თავიანთ უმთავრეს ესთეტიკურ პრინციპად დუმილი გამოაცხადეს, რადგან მათ ყველაზე მეტად აწვალედათ სამყაროსა და ადამიანის შინაგანი სამყაროს დაფარული საიდუმლოებები და შეუცნობთან მიახლოება-გამჟღავნების ერთადერთ უტყუარ საშუალებად დუმილი მიაჩნდათ.

ამასთან, რეალიზმის ეპიგონებთან მეტროპოლ სიმბოლისტებს განსაკუთრებით ტანჯავდათ სიტყვის უკმარისობის განცდა, ახალი სიტყვის პოვნის სურვილი.

ბელგიელი სიმბოლიზმის თეორეტიკოსის მეტერლინკის წიგნში “მშვიდთა საუნჯე” (1896 წ.) დუმილს მინიჭებული ჰქონდა უდიდესი ფუნქცია, მეტერლინკის მიხედვით, დუმილი მიჩნეული იყო ადამიანის დაფარული სულიერი საიდუმლოების, თვით სიკვდილის უხილაობის ამოხსნის ერთადერთ გზად. მეტერლინკის მიხედვით, ადამიანის არსებობის მიზანი ნივთიერ ცხოვრებაზე ამაღლება, უმაღლესი იდეალების მიღწევა უნდა იყოს, ამისათვის კი საჭიროა ჩვეულებრივ მოქმედებასა და სიტყვებზე უარისთქმა.

ცნობილია მეტერლინკის ორი უმთავრესი დებულება დუმილის შესახებ: “როგორც კი ბაგეები დაიძინებენ, სულები იღვიძებენ და იწყებენ მოქმედებას, რადგან დუმილი სტიქიონია, მოულოდნელობით, საშიშროებით და ბედნიერებით სავსე, რომელშიც სულები თავისუფლად ეძლევიან ერთმანეთს.” მეორე მოთხოვნა კი ასეთია: “თუ თქვენ წამდვილად გინდათ მიეცეთ ვისმეს, იყავით ჩუმად” (3, 5).

ამავე გაგების განვითარებაა რუსი პოეტის ტიუტჩევის სიტყვები: “Мысль изреченная есть ложь”.

დუმილს განსაკუთრებული ფუნქცია აქვს მინიჭებული ა. ბლოკის შემოქმედებაში. იგი იზიარებს ტიუტჩევის შეგონებას: “Помни Тютчева заветы, молчи, скрывайся а так, и чувства и мечты свои” (4, 60).

ბლოკი იზიარებს სიმბოლისტების პრინციპს: “Всякий художник мечтает «сказаться душой без слова, по выражению Фета»” (4, 327). ამბობს იგი და შემოქმედებით პროცესთან დაკავშირებულ სიჩუმეზე მიგვანიშნებს. პოეზია – სულის ხომალდი – სიჩუმეში იძვრის და სასწაულებს ქმნის: “Здесь тишина цветет и движет, тяжелым кораблем души” (“Тишина цветет”).

პოეტს თითქოს სიჩუმეც ეჩურჩულება: “Но тишина мне шепчет слова”, “такой глубокой тишине не слышал никогда”.

ბლოკის პოეზიაში შემოქმედებითი სიჩუმე ფერებს უკავშირდება: “Светлое молчание, зеленая тишина, красная тишина”, семицветной другой тишины...” ბლოკთან გვხვდება აგრეთვე ტკივილის დუმილი: “Молчаливому от муки”, ქარიშხლის წინამორბედი დუმილი: “Тишина предвестье бурь...” გამოუთქმელობის დუმილი: “Воцарилась тишина... что-то недосказано”.

მეტერლინკის თეორიის გაზიარების თვალსაზრისით, საყურადღებოა ლ. ქიაჩელის ნოველები: “სტეფანე”, “დავითის მადლობზე”, “მიუწვდომელი სიმი”, რომლებიც დაწვრილებით აქვს გაანალიზებული პროფესორ აკაკი თოფურიას (5, 94-98).

დუმილის მრავალგვარი ასპექტით იქცევს ყურადღებას ტ. გრანელის პოეზია. პოეტმა გაიზიარა სიმბოლიზმის მთელი რიგი პრინციპები და მათ შორის დუმილის პრინციპი. მისი ესთეტიკის ქვაკუთხედი დაფარულის, გამოუთქმელის, სულის საიდუმლოებათა ძიება, “უხილავი სახეების ჩუმი თამაში”. ტ. გრანელის ლექსში დუმილი, შემოქმედებითი პროცესის მოკავშირეა და ქართან, დინამიკასთან შეწყვილებული ფენომენი - “სიჩუმის ქარი”, “სიჩუმის გრიგალი”, ტ. გრანელის სულის ავსების, პოეტური წვის პროცესი არის “წამი სხვა სიჩუმეთა”, “წამი სხვა გარინდების”, სიჩუმეში შექმნილ ფასეულობებს “სიჩუმის ყვავილებს” უწოდებს. ადამიანთაგან გაუცხოებულ, სფინქსად ქცეულ, პოეზიისა და ცხოვრების გამუდმებული წინააღმდეგობისაგან გატანჯულ პოეტს აწამებს გამოუთქმელობის დუმილი. საუბარზე მნიშვნელოვანი დუმილი. შეუცნობლობის, სხვა დაუნახაობის დუმილი, ტ. გრანელის ცხოვრების კიდევ ერთი ახალი დრამაა.

ტ. გრანელის მისწრაფება ლოკალური სახეებიდან კოსმიური მასშტაბის განზოგადებამდე აქაც ძალაშია. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მის ლექსებში ფიქსირებული მსოფლიო მნიშვნელობის სამი მდუმარე სახე: ბაბილონი, სადაც სიჩუმეა და მხოლოდ ყორნები რეკავენ, კაცობრიობის მოურჩენელი ტკივილების უხმო ღაღადისია და ამასთან, პოეტის დაღუპულ იდეალებთან ასოცირებული შორეული მოგონება, პირამიდების მრავლისმთქმელ გარინდებასთან კი საკუთარი პოეტური ძლევამოსილება აქვს შედარებულ-შეთანაბრებული, მუმიის დუმილი კი ადამიანის წარმავლობის დუმილია.

ტ. გრანელი არასოდეს მისულა სიტყვის უარყოფამდე, პირიქით, სიტყვაზე ლოცულობდა: “მჭირდება სიტყვა, ვით წყალი თევზებს”. ამით განსხვავდა “სიშორის, სიჩუმისა და სიმარტოვის რაინდი” სიმბოლისტიკისგან.

ტ. გრანელის ლირიკა გვაოცებს დუმილის გამოყენებით შექმნილი სახეებით: “თავზე სიჩუმის ფარდა მახურია, ოთახში თეთრი სიჩუმე დადის, სიჩუმე დადის, როგორც პრინცესა, უხმო საათმა ფიქრი მოთოვა, დღესაც ბაღში ვიმალები, როგორც თეთრი მდუმარეა. პოეტს გარინდებულს, როგორც პირამიდა, ზარების ტირილში გრიგალი გამაფრენს” და სხვა.

“იყო სიჩუმე, სამი წერტილი – ამბობს ტ. გრანელი და ესაა არა ყველაფრის დამამთავრებელი, არამედ მრავლისჩამტევი სიჩუმე, რომლითაც პოეტმა დაამარცხა სამარის სამუდამო მდუმარეა.

თითქმის ყველა დროის პოეტების ინტერესს იმსახურებს სიჩუმისა და სიმარტოვის განცდა, მაგრამ გადაჭარბებული არ იქნება თუ ვიტყვით, რომ არავის ისე ძლიერად არ გამოუხატავს ეს გრძნობები, არავის ისე მრავალმნიშვნელოვნად არ წარმოუდგენია ეს ცნება, როგორც გ. ტაბიძეს. ეს მისი ლირიკის ფილოსოფიური ხასიათითაც აიხსნება, ალბათ.

გალაკტიონისთვის ხომ ერთადერთი ჭეშმარიტი საუნჯე პოეზია იყო, დუმილი და სიჩუმე კი – მისი რეალიზაციის გზა.

დუმილის ცნების მრავალმნიშვნელოვანი შინაარსის გათვალისწინება გ. ტაბიძის მსოფლმხედველობის გარკვევის ერთ-ერთი მთავარი ორიენტირია. პოეტს დუმილი გააზრებული აქვს როგორც ადამიანთან, ისე სამყაროსთან მიმართებაში, ადამიანის სულიერი ცხოვრების ქვეცნობიერ და ცნობიერ სფეროთა მოუხელთებელი ნიუანსების, მისი მრავალგვარი მდგომარეობის გაცნობიერებისათვის, ამასთან, განსხვავებულია დუმილის პოზიტიური და ნეგატიური ასპექტები, სინონიმური დუმილის მრავალგვარი ნიუანსი და მკვდარი სიჩუმე.

“უხილავ-ფარულის, - ჩვეულებრივი მზერისათვის მიუწვდომელის, სულის საიდუმლოებათა ძიება გ. ტაბიძის ესთეტიკის ქვაკუთხედი, სიჩუმე, მდუმარეა შემოქმედებითი პროცესის ორგანული მდგომარეობა, პოეტური წვის მოკავშირე.

გალაკტიონი ფლობდა არამარტო მეტყველი კაცობრიობის სულის ხვეულებში ჩაწვდომის, “გამოუცნობი ქიმერების” გამოცნობის, მოკვდავთა ენისაგან” გამოუთქმელის განსახიერების უნარს, არამედ უტყვი ბუნების იდუმალ ენასაც.

გალაკტიონი ასახავდა არა მარტო XX საუკუნის ადამიანის ურთულეს სულს, მის ყველა შესაძლებელ გამოვლინებაში, არამედ სამყაროს უარსებითესი მოვლენების მრავალგვარ მდგომარეობას, წამიერს და მარადიულს, ეფემერულსა და უკვდავს. “კაცთა ბუნების დასტაქარი” პოეტი რენტგენოლოგის ხილვით წვდებოდა არა მხოლოდ ზედაპირზე არსებული ფაქტების არსს, არამედ “სხვისთვის უხილავ-ფარულს”, მიკრო და მაკრო სამყაროს საიდუმლოებებს.

გალაკტიონმა გააუკვდავა საგნების, მოვლენების გარინდების, დუმილის მდგომარეობის, სამყაროს ბავშვური ძილის პროცესი, “მიყუჩებული, დაღლილი სიმშვენიერე”, სამყაროს ჩუმი სიხარული, მდუმარე, შეუცნობელი შრიალი ჭადრის, “დიდებული წამები სიჩუმის და სიმშვიდის”.

“დუმისაგ გრძნობს გულთმისანი” - წერს პოეტი და ნათელმხილველის მზერით დაღანდავს ყოველივეს, განდობილის ინტერესით უსმენს სიჩუმის ენას: “ვისმენ მიდამოს თავგადასავალს, სიჩუმეში მყოფს, სიჩუმით ნათქვამს”.

პოეტი თითქოს ქვეყნის შექნისდროინდელ ქაოსსაც აყურადებს და ამოუხსნელ საიდუმლოებებს წვდება, სიჩუმეში იდუმალ ძალით მთვლემარე ქაოსებს, უჩინარ ცეცხლს ამჩნევს; “მე მესმის წყნარი შრიალით ქაოსი ქვეყნის შექმნის დროს” (“ვაგნერი”).

არსებობის საიდუმლოებაზე, მარადიული სიცოცხლისა და ფარული მოძრაობის დიალექტიკაზე მიგვანიშნებს ლექსი “თვითონ ღელვაც”.

“თვითონ ღელვაც როს ნელდება და სიცოცხლე ქვესკნელდება.

ის არსებობს, თუმც არ ჩნდება და დუმილი ფარავს ჭაობს.

მარად, მარად ჩვენი გული ბუდით საზღვარს გადასული

ილტვის, ცოცხლობს და მოძრაობს”.

სიჩუმეში ეძლევა პოეტი ამსოფლურ ჭმუნვას, აწამებს შეუცნობის შეცნობის სურვილი, ეძებს ფილოსოფიური, თავსატეხი კითხვების პასუხს, აყურადებს ქვეყნის შექმნის ქაოსს, იპყრობს მარადიული სევდა.

შემოქმედებითი პროცესი საშინელი მარტოობა და დუმილია, მაგრამ არის სულიერი მარტოობის, მარტომყოფი კაცის სიჩუმეც, ურბანიზაციით, ქალაქის მაჟორული ხმაურით განაწამები კაცის დუმილი, მყუდროების, იდილიურობის დიდი წყურვილი და როცა “შფოთიან თბილისს” ვერ უძლებს პოეტი, მაშინ “სადმე ყრუ ადგილს” დასახლებას ნატრობს (“გზაში”).

გ. ტაბიძის უღრმესი პოეტური და ფილოსოფიური აზროვნება გამოჩნდა ლექსში: “თითქო არა აქ”. პოეტმა სიჩუმეშიც ამოიკითხა ყოფნა-არყოფნის საიდუმლოება, არსებობის დიალექტიკა. ლექსის ეროვნულ კოლორიტში ჩაქსოვილია ღრმა პატრიოტული და ფილოსოფიური აზრი:

“და დედამიწა ბნელდებოდა, იძირებოდა

თითქო არა აქ, არამედ შორს სხვა ქაოსებში,

და ყველაფერი მიინაბა, დადგა სიჩუმე”.

პოეტს გულს უკლავს გარემოს სიჩუმე და გარინდება, დაყრუებული შარაგზები, გაყინვის მომასწავებელი დუმილი.

გალაკტიონი სამყაროს კანონების, სიცოცხლის გაგებაში, შორს სცილდება რომანტიკოსებს, სიჩუმეში, მიძინებაში იგი ჭვრეტს სიახლეს, მოძრაობას, ნანგრევებში განჭვრეტილი აქვს აღორძინების პოტენცია. ღამე, ძილი, სიჩუმე პოეტისათვის წყვილია და უძრაობა კი არ არის, არამედ იდუმალი მოძრაობაა:

“ო, როგორ მესმის მე სიჩუმე ამ ნანგრევების,

როგორ მალეღვებს მე ყოველთვის იგი სუჩუმე...

მასში იდუმალ ძალით სძინავს ახალ ქაოსებს,

იგი ღელვას დაფარული, უჩინარ ცეცხლის”.

სხვაგან პოეტს სურს გააჩუმოს ხალხი და ნანგრევებად, მეფისტოფელის საკუთრებად ქცეულ სოფელზე შეაჩეროს ყურადღება” (“ეს შეღამება”).

გალაკტიონმა ერთ-ერთმა პირველმა შეიგრძნო “მიტოვებული კოშკის სიჩუმე” (“კოშკი”) და ხმა აიმაღლა მშობლიური სოფლების უპატრონოდ მიგდების წინააღმდეგ.

გ. ტაბიძემ სამყაროს, მთელი კოსმოსის მოძრაობა-ცვალებადობის და განვითარების მამოძრავებელ კანონებზე მიუთითა, როცა განაცხადა: “უხმო ალერსით ეკვრის ტოტი ტოტს”, “იდუმალ მარადიულზე ესაუბრება ვარსკვლავს ვარსკვლავი”, “ეხმაურება ატომი ატომს”.

გ. ტაბიძის პოეზიაში დუმილს სოციალური დატვირთვა აკისრია, დუმილის გამოყენებით პოეტმა განზოგადებული მხატვრული სახეები შექმნა. ყურადღებას იქცევს “ევროპის დიპლომატის დუმილი”, “ციხის დუმილი”, “ლონდონის დუმილი”, “პოლონეთის დუმილი”, სამშობლოს უძრაობის დუმილი (“ოფორტი”, “ელეგია”).

გვხვდება ძველის ნგრევისა და სიახლის შემამზადებელი დუმილი:

“როგორც ქალაქი, დრედნოუტიც ისე ჩუმია!

ო, ეს დუმილი, დაყრდნობილი ანძების თავზე

ამ ბნელი ღამით ემუქრება კაცობრიობას,

ძველს, დახავსებულს ემუქრება სიახლით სავსე” (“ქალაქი წყალზე”).

განზოგადებული სახეებია “ნანგრევთა უხმო მეტყველება”, “უხმო დრო”, “ყრუ საუკუნე”, “ყრუ ძახილი”, “უხმო კამათი”.

დუმილი სულიერი მდგომარეობის მრავალგვარი ნიუანსითაა აღბეჭდილი გალაკტიონის პოეზიაში, გვხვდება სიყვარულის, ფიქრის, სიმშვიდის, გადაღლის, მოლოდინის, სულიერი გაგების, უმაღლესი ურთიერთწვდომის დუმილი, მოწიწების, გაცემის, პროტესტის, დაუმთავრებლობის დუმილი, ბრძენის დუმილი, განადგურებული მტრის დუმილი, უძლურების დუმილი.

გალაკტიონს უყვარს აღნიშვნა იმისა, რაც ჩუმია და მართლაც, მის ლექსებში ზოგჯერ ყველაფერი დუმს: ღამე, ჭიანურები, ალერსი, ცრემლი, ნანგრევები, ოცნება, წარსული, შეხვედრა, განდობა, მოლოდინი, ტკივილი, მწუხარება – ჩუმია. ტირილი, მგლოვიარება, ტყე, მდინარე, ველი – უხმოა, საუბარი, ადგილი, საიდუმლო, ხმაურობა, მარტოობა, საუბარი- ყრუა... აქ ყველგან “უჩინარად ტირის ცერერა” და “ყველგან უჩინარად ტირიან დანაკლისს”.

დუმილს და სიყრუეს თავისი სატანაც მიუჩინა პოეტმა “საჩუმედ მყოფი ამოების”, “ყრუ-მუნჯი სატანის” სახეც შექმნა, რომლის ანტიპოდია “სიჩუმის ანგელოსი”.

გალაკტიონმა ბინდს – შებინდების, ჩუმს – ჩამიჩუმის, სიჩუმეს ჩუმობის ნიუანსები დაამატა. ნეოლოგიზმია “ჩუმმოუბარი”, “ჩუმობა”, “ეჩუმათება”.

გალაკტიონის შემოქმედებაში ყველაზე მთავარი მაინც შემოქმედებასთან დაკავშირებული დუმილის ასპექტებია. პოეზიის საუფლოსთან - “სამუდამო მხარესთან” ზიარება მხოლოდ დუმილით მიიღწევა: “სამუდამო მხარეში... ვერ ვნახე ვერაფერი, ცივ და მიუსაფარი მდუმარების გარეშე” (“ლურჯა ცხენები”).

გალაკტიონის პოეზიაში დავანებულია შემოქმედებითი პროცესის სიჩუმე, როგორც პოეტური ხილვებისათვის სულის ფართოდ გაღება. შთაგონება, პოეტური აღმაფრება დიდ სიჩუმეში ევლინდება პოეტს:

“ვდგავარ მთაზე და სიჩუმის იდუმალი მესმის ენა

და მიტაცებს სწრაფი ფრთებით პოეტური აღმაფრენა”

(“გურიის მთები”).

პოეტის ნატვრას, სიცოცხლეს, ძიებებს აზრი “ჩუმი ოცნებით” ენიჭება. “იდუმალ ქვეყანაში” დასახლება მხოლოდ “ჩუმი დროის” მეოხებით ხორციელდება (“ახალი მოსახლეობა”). “შეშლილი და ბედნიერი სული” წიგნის გვერდებშია გაუკვდავებული “ჩუმი დღის” წყალობით. გალაკტიონისთვის ნეტარი დრო “ჩუმი დროა”.

ოცნებას, ფანტაზიას და დუმილს ხშირად აკავშირებს პოეტი, დუმილში მოგვრილი ოცნებით ხდება “სივრცის, დუმილის და გაოცების” გაუკვდავება (“პარალელი”).

გაოცება, აღტაცება მშვენიერის, ამაღლებულის ხილვით თანმხლები ესთეტიკური ფენომენია (“პარალელი”, “გობელენი”). მხოლოდ მას აქვს გაოცების უნარი, ვისაც შეუძლია წვდეს დაფარულ მშვენიერებას, სიდიადეს, ხოლო დილეტანტისათვის უცნობია “ჟამი დუმილისა და ჟამი მეტყველებისა”: “ზმის მქონე დუმს გაოცებით, უხმო კი მდერის ხრინწიანად, გაბედებით” (“საუბარი ლირიკის შესახებ”).

გალაკტიონმა იცოდა დუმილის ფასი. დუმილში ჯადოსნურ ძალას იძენს შემოქმედი. წარმოსახვა ვიზიონერული ხილვით იმოსება:

“გონება ჩუმობს და ჯადოს იღევს”.

შემოქმედება დიდ სიჩუმეში, ფარულ წვასა და ხილვაში აღმოცენებული დიდი ვნებები და განცდებია, ქარიშხლის ძალით თავჩენილი, ამიტომ კონტრასტებს ითავსებს ხელოვნება: “არის შემოქმედება სიჩუმე და გრიგალი”, ხოლო როცა მომძლავრდება სათქმელი, მაშინ “დუმილი ვიწრო გალია” ხდება.

პოეტის სული მსოფლიოს არსებითი მოვლენების ცენტრია, ოღონდ დუმილის არმურით დაფარული:

“თვითოეული პოეტი ყურადღების ცენტრია, თუმცა ეს ყურადღება მუნჯი არის, ფარული” (“თვითოეული პოეტი”).

სიჩუმეში გაიაზრებს პოეტი სიკვდილ-სიცოცხლის, ხელოვნებისა და სიკვდილის პრობლემას (“მთაწმინდის მთვარე”).

“მარტოობაში და მყუდროებაში იტვირთება მითით შემოქმედის მოუსვენარი სული”, - წერს კ. გამსახურდია.

გოეთეს: “აღზევდე ციურ აღტაცებამდე სიტყვის და ბგერის აღმოუხდენლად” მთაგონებულობის დუმილია.

სიჩუმეში მყარდება ბუნებასთან ინტიმი, ღამისა და დუმილის გრძნეულება აღვიძებს “ფიქრს უკვდავს, მარტივს და სამარადოს”. დუმილში, სიჩუმეში ევლინება პოეტს მშვენიერება, ჭეშმარიტება:

“როცა დაცხრება ბოზოქარი დღის ბრწყინვალება,
თვალს მხოლოდ ბნელი, ბნელი ღამე გამოუჩენს ცითა ვარსკვლავებს,
და როს დუმილში დაინთქმება დიდებული ქორალი და ორღანის ხმები
მხოლოდრა მაშინ მოიქცევა სულისთვის საცნაური ჭეშმარიტი საგალობელი”
 (“როცა დაცხრება”), ამბობს უოტ უიტმენი (6, 146).

პოეტის მისიაა ქაოსიდან გამოიხმოს “მშვენიერი სული”, მისცეს მას “მშვენიერი სახე” და აამეტყველოს “უკვდავების ენით”, მაგრამ ეს სულიერი ძალების დიდ შეჭირვებას, დუმილს, ცდას, მოთმინებით ლოდინს მოითხოვს: “ვუცდიდი, ვცდიდი, ვდუმდი, ვითმენდი”, ამბობს გალაკტიონი ლექსში “სიტყვა და ლოცვა”.

შემოქმედებითი პროცესის სირთულე, დუმილით წვალებაა მინიშნებული შემდეგ სტრიქონებში:

“ასე პოეტის ბედი: დუმილი
დიდხანს აწვალავს ქვათა სიმძიმით...
უცებ მოსკდება გრძნობათ ნაკადი
და სიბნელეში შედის ციმციმით” (“ვეზუვი”).

უმალლესი პოეზია, ნათელმხილველის აზრები და განცდები, ღამის დუმილშია ჩაქსოვილი და ჩასახული (“მე მესიზმრება”).

შემოქმედებითი აღზევების, სულის ავსების, ღვთაებრივთან მიახლოების პროცესი გალაკტიონისათვის არის “დიდებული წამები სიჩუმის და სიმშვიდის”, “მყუდროების ჯადო” (“ფირუზისფერ ტალღაზე”), ხოლო სიჩუმეში შექმნილ ფასეულობას “ჩუმი დღის “ყვავილებს” უწოდებს (ყვავილი ხომ, კერძოდ, არტისტული, პოეზიის სიმბოლოა გალაკტიონისათვის).

მუზის საუფლოში ტრიალს, სიტყვასთან ბრძოლას “მუნჯ ბრძოლას” არქმევს პოეტი (“სახელწოდება პუმკინის სახლის”).

მომწიფებული სათქმელის ფიქსირება კი შვებაა: “და, ჰა, დუმილმა მოიხსნა რიდე, შვების მდომელი” (“ჟუგა და ასიდა”).

ქვეცნობიერში ფიქრების შეჭიდვება, აზრთა შეჯახება, უხმო მეტყველებაა მინიშნებული სტრიქონში: “და ფიქრნი ფიქრზე თითქოს სცურავენ უსიტყვო ტბაში, უხმო კამათში” (“ქალს მთებიდან”), მოფიქრების, პირმოკუმვის მორჩილება” უწოდა პოეტმა შემოქმედებით პროცესს (“კუმისი”).

ჭემბარიტი პოეზია გალაკტიონისათვის ყოველთვის სიახლეს უკავშირდება და დუმილში აღზევებულ ფიქრებსაც ტრაფარეტის გარღვევა აკისრია:

“გრიგალი მოქრის სავსე ზმანებით,
ჯერ ისევე ისე ჩუმი, მალული,
რომ უეცარი აღფრთოვანებით
გზა გაიაროს შემორკალული” (“კიდევ რამდენს იტყვის ჟამთა გაქანება”).

პოეტი “მკვდარ სიჩუმეს” და მდუმარებას შემოქმედის ღრმააზროვან სიჩუმეს უპირისპირებს და ხელოვნების დანიშნულებად მიაჩნია გაფანტოს “სიჩუმის მტანჯავი ძალა”. გალაკტიონი ელის იუნონას – წვიმის, მოსავლისა და გამარჯვების მომნიჭებელი ღმერთის გამოცხადებას, რათა სიჩუმე აამეტყველოს: “იუნონავ, შენ გელოდი და სიჩუმეს ყურს ვუგდებდი და სიჩუმით გავძახოდი” (“ახალი წლის ღამეს”). ასევე მდუმარე და გაფითრებულია ლირიკული პოეზიის მუზა – ერატო (“სიკვდილი მთვარისაგან”), ხოლო მოსავლიანობის ღმერთი “ცერერა უჩინრად ტირის”.

სიჩუმეში ჩაძირვის მიზანი პოზიტიური, ნათელი აზრის მიგნებაა, შეუცნობის შეცნობა, მიწისა და ცის საიდუმლოებათა წვდომა, ინტელექტუალური და ზნეობრივი სრულყოფა, რაც აბსოლუტური სულიერი სიწმინდით მიიღწევა:

“ვიყავ ჩუმი, ვიყავ ჩუმი და ვხედავდი ცის ლურჯ ტატნობს
და ვფიქრობდი ნათელ ფიქრით ფიქრებს ძნელად გამოსაცნობს.
ვიყავ ჩუმი და მესმოდა იდუმალი სიმთა ჟღერა
...და სიჩუმემ ნიავივით გადმომძახა:
მჯერა, მჯერა ეგ სიმღერა” (“ტყემ წამიყვანა”).

უმაღლესი სათნოების მიღწევას, განწმენდას დუმილი სჭირდება:

“განწმენდის შუქი სულს ეფარება,
როცა შურივით იძვრის ოცნება,
ასე გადადის უკვდავებაში
სივრცე, დუმილი და გაოცება” (“პარალელი”).

გალაკტიონთან დუმილი, როგორც იდეალთან მიახლოება, სასიამოვნო ფერს იღებს, აქ დავანებულია “ლურჯი სიჩუმე” (“ბევრნაირი ახდა ნატვრა”).

თავისთავს “მდუმარე გენიას” უწოდებს პოეტი.

გალაკტიონის პოეზიის სიმბოლო – ლურჯი ცხენები ფიქრში გახვეული და ჩუმია (“აკაკი წერეთელი”).

გ. ტაბიძისთვის მოუთმენელია ქნარის დუმილი, როცა ხალხს, ქვეყანას სჭირდება პოეტის სიტყვა (“ნუ გენანება ხმის გამეტება”).

პოეტი ხალხის მსახურია და დიდ სიკეთესთან უნდა იყოს წილნაყარი, მაგრამ ხალხთა ჟრიამული, შური, დევნა, ღალატი ადუმებს ქნარს (“როდესაც ხალხთა ჟრიამულში”).

სხვაა ჩანგის დაწყვეტილი სიმების დუმილი, რომელსაც სოციალური მიზეზები აქვს: “ისევ დუმილი ამწუხრებს დაწყვეტილ სიმებს ჩანგისას” (“ზევით ასწიეთ მზე, ზევით”).

გაჩუმება სჭირდება მოსმენასაც, პოეტი უნდა დუმდეს მაშინაც, როცა საჭიროა მისი პოეზიის რეზონანსის გარკვევა:

“მას ენატრება გამოძახილი,
ის გაჩუმდება და დაუგდება ყურს”.

გალაკტიონის პოეზიაში დიდებული სიჩუმეა დავანებული, კოსმიური მასშტაბის მუსიკის მოსასმენად გამიზნული (“კოსმიური ორკესტრი”, “ბრძოლათა თასი”, “ქარი, ამწევი ფარდის”, “ცეცხლი, მახვილი”).

სიჩუმეში განჭვრეტა და დაფიქრება სჭირდება ყოველგვარ სიახლეს და იგი გაოცებას იწვევს:

“დაინგრეს ძველი, სიხარული მოდის ახალი
და ამბობს ყველას გასაგონად:
მსოფლიო წყნარად” (“ცეცხლი, მახვილი”).

ჭეშმარიტი პოეზია უმხედრდება ტრაფარეტს, დაკანონებულს და ბედისწერასაც კი ადუმებს (“მე მიძღები ვარ, შენ კი სტუმარი”).

პოეტის თვალში ჩაბუდებულ აზრთა და გრძნობათა ძალა მოპირისპირეს ადუმებს (“მიცქირე თვალში”).

გ. ტაბიძის აზრით, პოეტი ანტიციპაციის უნართაა მომადლებული და წინასწარ ჭვრეტს ბევრ რამეს ინტელექტუალურ და გრძნობისეულ ინტუიციაზე, შრომაზე დამყარებით. სიჩუმეში განჭვრეტილ წინათგრძნობას გულისხმობს: “მე მიფიქრია ამნაირ დღეებზე ჩუმად და ცბიერად” (“შიში”).

გალაკტიონის სიახლეების წინამორბედი პოეზია უპირისპირდებოდა ადმოსავლურ პათეტიკას, სწორხაზოვნებას, ერთსახეობას და მოითხოვდა უსაგნო პოეზიის ჩაჩუმებას:

“ნუ ქვითინებს ჭიანური, დააჩუმეთ თარი,
არაადამიანური ავი დარის დარი”.

მაგრამ გაჩუმება და დაკვირვებით აღქმა სჭირდებოდა გარდატეხის, დიდი სიახლეების მომტანი პოეზიის შეცნობასაც, რომლის ოფიციალური არსებობის მაცნე გალაკტიონის 1914 წ. გამოცემული კრებული იყო:

“მაგრამ ჩუმად, ო, ეს რაა? მწარე, ძნელზე ძნელი
გაილანდა ათას ცხრაას მეთოთხმეტე წელი” (“იგი ომია”).

გალაკტიონმა გაუგონარი სიახლეები მოიტანა ქართულ პოეზიაში, რომელთა ამოხსნას თაობები დასჭირდება და რაზედაც დუმდა მისი თანამედროვე საზოგადოება:

“რადაც გრძნეულად და უცაბედად
ამ წიგნში არის და მიხარია
კაცი, რომელმაც ასე გაბედა
და ის, რაზედაც ჩუმად არიან” (“კაცი, რომელმაც გაბედა”).

პოეტს სჯეროდა, რომ პოეზიაში მის მიერ გაკვალულ უსასრულო გზებს მხოლოდ მომავალი დაუდგენდა განზომილებებს:

“ამ სიჩუმეში ვინ დათვალოს გზანი, ჰუნენი?

აქ წარსულშიც და მომავალშიც

შეჩერდებიან საუკუნენი” (“მთვარე ჭაში”).

გალაკტიონის “დუმილის ღმერთი” მარადიულ ჭეშმარიტებას განასახიერებს, რომელსაც ეძებენ უსაზღვრო შესაძლებლობების ადამიანები.

პოეტს აქვს ასეთი ლექსი:

“არ მინდა სიტყვა, არ მინდა სიტყვა,

როდესაც სიტყვა დაიბადება,

სიმართლის ალი, როგორც ბურუსი

ისე ირღვევა და იფანტება...

... სადაა სიტყვა, რომ ამოაშროს

გულში ნაგრძნობი და ნაფიქრალი?”.

მეოცე საუკუნის დასაწყისში ეპიგონული პოეზიის მომძლავრებამ, რეალისტური ესთეტიკის დაკნინებამ შექმნა დაეჭვება, თითქოს ამოწურული ყოფილიყოს სიტყვის გამომსახველობითი შესაძლებლობანი.

ეს დაეჭვება გ. ტაბიძესაც ეწვია, პოეტმა ადრევე იგრძნო, რომ “ახალი შემეცნება ახალ სიტყვათწარმოებას მოითხოვს” და ამ გზაზე მიებაა საჭირო, “არ მინდა სიტყვა” საერთოდ სიტყვის უარყოფა კი არა, ტრაფარეტული სიტყვის შესაძლებლობაში დაეჭვებაა, ჩვეულებრივი სიტყვათა მარაგისაგან განდგომა. “ლურჯი სტანდარტით” უკმარობა პოეტის მიერ დაძლეულია “ახალ სიტყვათა მოდგმით” და შექმნილია “ახალ სიტყვებში მყოფი სამყარო”. პოეტი ახალ, “ჯერ არმოსმენილ სიტყვებს” დაეძებდა მთელი ცხოვრება:

“არ დაივიწყო, რომ მოგაწყევლეს

და სხვა სიტყვები გისაგზოლეს სხვებმა”.

გალაკტიონი საერთოდ სიტყვას კი არ ებრძოდა, არამედ “უსუსურ, მოკვდავ, უბრალო ენას”. მისი მიზანი იყო “უკვდავების უსაზღვრო ენით ამეტყველება”, პოეტს მიზნად ჰქონდა “სულის უძირო და შეუცნობელ ხვეულებში” შეღწევა, “გამოუთქმელის, გამოუსახველის” გამოთქმა, ადამიანთა და ბუნების საიდუმლოებების წვდომა და გრძნობდა, რომ “ჩვეულებრივი სიტყვათა მარაგი” უკმარი იყო ამისთვის: “ცოცხალი გრძნობის გადმოცემა არ შეიძლება ჩვეულებრივი წინადადებით, ის მოითხოვს სიტყვის ორიგინალურ, დრამატულ მოძრაობას” - უთქვამს პოეტს (7, 45).

“ახალ ცხოვრებას სჭირდება ახალი ფორმები, ახალ ფორმებს კი ახალი სიტყვები” წერდა გალაკტიონი (8, 86).

“სიტყვებთან ბრძოლა და დაძლევა”, “ახალი ამეტყველება” იყო მისი დევიზი და უარყოფდა “სიმშვიდის სიტყვებს”, “ზედმეტ, დაგვიანებულ, შემთხვევით, დანაგვიანებულ სიტყვებს”: “ამოიშალა ძველი სიტყვები, ახალი გზებით მიდის რაინდი”, ამბობდა საკუთარ გამარჯვებაში დარწმუნებული პოეტი. სიახლე გამომარჩევდა გალაკტიონის სიტყვას: “ახალი სიტყვით ჩნდება მახვილი ნაგრძნობ-ნანახი, თვისება ხალხის, ოცნება ხალხის, გენია ხალხის...” (“ჰიმნი მშვიდობას”).

პოეტი ჩაწვდა არა მარტო სიტყვის, ბგერის საიდუმლოებასაც:

“ბგერა ლამაზი ისე გიხდება,

იდუმალებას როს მიგიხვდება.”

მრავალგვარი გააზრებით იხმარა გალაკტიონმა ეს ცნება: სიტყვა მხევალი, იდუმალი სიტყვების მჭევრობა, სიტყვის სულის შეხუთვა, სიტყვის ძაძა, სიტყვათა მოდგმა, სიტყვა ლენცოფა, სიტყვა ნაწყვეტი, იისფერი სიტყვები, ცისფერი სიტყვები, სიტყვის ბროლები, სიტყვის ტექნიკა და გიმნასტიკა.

გალაკტიონის “არ მინდა სიტყვა” ჩვეულებრივი სიტყვათა მარაგისგან განდგომაა.

“სიტყვის მეუფე პოეტმა სიტყვას შეაღია მთელი სიცოცხლე და შეუძლებელია მას ებრძოლა სიტყვის წინააღმდეგ.

ნ. ბარათაშვილი აცხადებდა: “მოკვდავთა ენას არ ძალუძს უკვდავთა გრძნობით გამოთქმაო”, მაგრამ ეს თქმა პირობითია.

გალაკტიონს შემოქმედების გვიანდელ საფეხურზეც აქვს ნათქვამი: “ვერა, ბუნებავ, სუსტი ენა ვერ გამოხატავს ცხრას ჩვიდმეტის სიდიადეს და აღმაფრენას. არ შეუძლია იმის წინ რომ თქვას ენას მოკვდავს, აღარ აქვს ძალა იმ ძალასთან უბრალო ენას” (“იგი დრო ენამ ვერ გამოხატა”). სხვაგანაც ამბობს: “ახლა ჩვენს გულში რაც მორევია, ვერარა სიტყვა ვერ მორევია”.

ანგარიშგასაწევია მ. კვესელავას მოსაზრება, რომ პოეტები სიტყვას კი არა, ცნებას ებრძვიან (9, 549).

გალაკტიონი თავისი ხატოვანი, მეტაფორული ენით უპირისპირდებოდა გაცვეთილ, ტრაფარეტულ პოეტიკას. ა. ბლოკი, რომელიც ასევე იზიარებდა დუმილის პრინციპს, თავის ენას უწოდებდა ილუსტრაციის ენას: “Всякий художник мечтает сказатья душой без слова, по выражению Фета... язык свой я назову языком иллюстрации!” (10, 324).

შეუძლებელია გ. ტაბიძეს დუმილი გამოეცხადებინა ერთადერთ ჭეშმარიტ მდგომარეობად, როცა დუმილს თვლიდა “უდიდეს წყევლად” და პოეტის მისიად მიაჩნდა უტყვი მოვლენების, “დაფარული ღელვის” ამეტყველება (“დედოფალა”), “სიჩუმის მტანჯავი ძალის” დამღევა (“დაიბინე”).

პოეტური ინდივიდუალობის მიგნების წლებში ამბობდა გალაკტიონი: “ვიპოვეთ ჩვენი დაკარგული ცა და ჩვენი მიწის ამეტყველება” (“იყოს ასფალტის გასხივოსნება”).

გ. ტაბიძის შემოქმედებაში აშკარად დაპირისპირებულია სინონიმური სიჩუმე, “სიჩუმის ანგელოსი” და “მკვდარი სიჩუმე და მდუმარება”, პოეტმა ორგვარი მიმართება დაამყარა ამ ცნებებთან.

ერთ შემთხვევაში საგრძნობია ირონიული დამოკიდებულება უპერსპექტივო მდუმარებისადმი. პოეტი აშიშვლებს უნიჭო მწერლის უაზრო დუმილს, რომელსაც “გასრესილ ფიქრად” ეზმანება თავისი თავი” (“დრამა ერთი ბინისა”). პოეტს, რომელსაც არ შეუძლია დროს გაუგოს და მაშინ დუმს, როცა ეპოქას სჭირდება ხმამაღალი სიტყვა, პროფანს, დილექტანტს, რომელიც ჩუმად იღწვის, რათა “ვრცელი რომანებისა და მოთხრობების ჩუმი გატანა” შესძლოს (“მწერალი გრიმში”), “გველივით ჩუმი რედაქტორი” კი ხაფანგებს აწყობს (“რედაქტორი”).

გ. ტაბიძის მთელ რიგ ლექსებში ხაზგასმულია დუმილის მუქარა, იგი ძილის დროს განსაკუთრებული სიზმრის ხილვით აშენებს ვაი-პოეტებს (“მე მძინარე ვარ”), ჭექა-ქუხილის მუქარას კი დამუნჯებით ებრძვის, რადგან ძილი მისთვის ცნობიერების მიძინება კი არ არის, არამედ პოტენციური აზროვნება, ახალი პოეტური სიტყვისთვის მობილიზებაა (“დღეთა კარებთან ვდგავარ წუხილით”). ჭეშმარიტი პოეტის დუმილი შინაგანი, უხილავ-ფარული ძიებებით აღზევებული, სულიერ სფეროებში ჩაღრმავებული მაძიებელი შემოქმედის ღრმააზროვანი დუმილია.

პოლ ვალერი წერდა: „სიჩუმე ქმნის. დუმილი თავის როლს ასრულებს სმენის სამყაროში, არის დუმილის ფუნქციაც მდგომარეობის სამყაროში... საუბრისას, სადაც ანაზღად თავს იჩენს ამა თუ იმ პასუხის ნაკლებობა, სიყვარულის დაბადებისას, იმედის მსხვერვისას... ნამდვილად მშვენიერი ლექსი ჩუმია” (11, 128).

ამ სფეროში არაჩვეულებრივი კონტრასტები შექმნა გალაკტიონმა: “უხმო კამათი”, “უხმო დრო”, “უხმო ჯალათი”, ნეოლოგიზმებია: ეჩუმათება, ჩუმმოუბარი, ჩუმობა. დუმილის გამოყენებით შექმნილი მეტაფორებია: “ალერსთა უხვი და უხმო ველი დამფარავს ნისლთა წამოსასხამით”, “მდინარე და დუმილი გალექაქდება”, “ყრუ მარტოობის მდუმარე თარგი”, “დამუნჯებით ცას ვემუდარები”, “დუმილი, დაყრდნობილი ანძების თავზე”, “გონება ჩუმობს და ჯადოს ილექს”, “ნანგრევთა უხმოდ ამეტყველდეს ენა ხაზების”, “არც ხმა, არც ჩურჩული, ბინამინაგნები თვალებდალურჯული თრთიან იალქნები”.

აბსოლუტურმა სმენამ, უნიკალურმა შინაგანმა “მდუმარე სმენამ” განაპირობა, რომ გ. ტაბიძის სახეები, უმეტესად ხედვითი, ფიზიკურად საგრძნობი კი არაა, არამედ სმენის, მოძრაობის, სულის უნაზესი რხევების გამომხატველია, შინაგან ხედვაში და სმენაში გაელვებული სინამდვილეა. ამ მხრივ, იგი ძალზე უნიკალური და განუმეორებელია. ამან მიაღწევინა მუსიკალობის ისეთ დონეს, რომელიც გულისხმობს არა მხოლოდ სიტყვით მუსიკალობას, არამედ სამყაროს, საგნების საოცარი მუსიკის წვდომას.

გალაკტიონის სასწაულებრივ მუსიკალურ გენიას სწორედ სიჩუმე, დუმილი სჭირდებოდა, რათა შეეგრძნო “შეყვარებულ წამწამთა კანკალი”, მოესმინა “ფიქრთა სამოსის შრიალი...” “ფიქრთა რხევა...”

“არ მინდა სიტყვა” იყო ელეგია ძველი პოეტიკის გამო, გამოტირება დაუძლურებული, ერთმნიშვნელოვანი სიტყვისა” (თ. დოიაშვილი) (129)

ლიტერატურა:

1. ვაჟა-ფშაველა, რჩეული, ორ წიგნად, წიგნი I, თბ., 1977
2. აკაკი წერეთელი, თხზულებათა კრებული 15 ტომად, ტ. I, თბ., 1950
3. მ. მეტერლინკი, თხზულებათა სრული კრებული, ტ. III, მოსკოვი, 1901. (რუსულ ენაზე).
4. А. Блок, собр. соч. в 6-ти томах, т. 2. М. 1971
5. ა. თოფურია, ლეო ქიაჩელი, თბ., 1984
6. უოტ უიტმენი, ბალახის ფოთლები, თბ., 1966
7. შალვა რადიანი, მოგონებები, წერილები, თბ., 1976
8. გალაკტიონ ტაბიძე, თხზულებანი 12 ტომად, ტ. 12, თბ., 1975
9. მიხეილ კვესელავა, პოეტური ინტეგრალები, თბ., 1978
10. А. Блок, О современном состоянии русского символизма, т. 5. М. 1971
11. პოლ ვალერი, რჩეული პროზა, თბ., 1983
12. ქართული ლექსმცოდნეობა, თბ., 1985

ორფეოსი, დემონი, დიონისე გ. ტაბიძის შემოქმედებაში

გ. ტაბიძის შემოქმედებაში ნათლად ვლინდება მსოფლიო კულტურის ამა თუ იმ ეპოქისადმი ინტერესი, გლობალური პოეტური მასშტაბები.

გალაკტიონისათვის თანაბრად საინტერესო იყო კაცობრიობის აზრის აღორძინების ყველა მნიშვნელოვანი ეპოქა, ყველა დროის ღირებული მონაპოვარი. პოეტის “ურთულეს ბრძოლის მიზანი საკაცობრიო იდეაა”, მას აინტერესებს თავისი და საერთოდ, ქართული კულტურის წვლილი “მსოფლიო ქნართან” და როგორც ტოლი – ტოლს, ისე ეპაექრება ანტიკურ და შუა საუკუნეების ეპოქას, რენესანსს, XIX, XX საუკუნეების პოეტურ გიგანტებს და უახლესი ქართული პოეზია ნაადრევი აღორძინების, შოთა რუსთაველის მემკვიდრეობის ღირსეულ გაგრძელებად ესახება.

ცნობილია, რომ რუსი სიმბოლისტებისათვის არსებითი იყო აღმოსავლეთისა და დასავლეთის ალტერნატივა, ხოლო ქართველი სიმბოლისტების ერთმა ჯგუფმა წამოაყენა აღმოსავლეთისა და დასავლეთის კულტურის სინთეზის თეორია.

გ. ტაბიძის პოეზია არა მხოლოდ ამ სინთეზს გულისმობს, მისი “პოეტური უნივერსალიზმი” (ა. გაწერელია), “კლასიკური უნივერსალიზმი” (გ. გაჩეჩილაძე) ეკლექტიზმის გარეშე ითავსებს ყოველივე საუკეთესოს, რაც კაცობრიობას შეუქმნია.

თუ გოეთესთან “პოლუსი ეხება პოლუსს”, გალაკტიონს სურს მოიხილოს პოეზიის “ყველა პოლუსი” (“ეს იყო ოქტომბრის დამლევს”, “ნიავი, ია, ნარგიზი”).

პოეტის “სული დაემებს უშორეს ხაზებს” და იქნებ ამიტომაც უწოდებს თავის თავს მოგზაურს, “მგზავრ პოეტს”.

გ. ტაბიძის ესთეტიკურ კრედოს უშუალო კავშირი აქვს ანტიკური სამყაროდან მომდინარე მთელ რიგ ცნებებთან, სახეებთან, ანტიკურ სახეებს პოეტი მიმართავს, როგორც აზრის ღრმად გამოთქმის საშუალებას...

გალაკტიონმა “პოეტურად კვლავ გააცოცხლა ეგზოტიკაში გადასული ანტიკური ქვეყანა, მაგრამ ეს უფრო ოსტატობის, ორიგინალობის, ხშირად აზრის მხატვრული გაფორმების, მკაფიოდ გამოთქმის მიზანს ისახავს, ვიდრე ანტიკის პოეტურ გაცოცხლებას, ამიტომ ანტიკა მის ხელში უფრო მხატვრული კომპონენტია, ვიდრე თემატიკა, კომპონენტი, რომელმაც აზრი მხატვრული სრულყოფილებით უნდა გაასაგნოს” (1, 155).

ანტიკური სახეები გალაკტიონის შემოქმედებაში შეიმჩნევა ადრეც და გვიანდელ ეტაპზეც.

თანაც “გ. ტაბიძის პოეზიაში ანტიკური ასოციაციები ხან უშუალოა და ხან გაშუალებულია რომანტიკული, პარნასული და სიმბოლისტური პოეზიით, რომელთა შეხება ანტიკურ სამყაროსთან მეტად თვალსაჩინოა” (2, 53).

ანტიკური ცნებები და სახეები ჩვენ უპირატესად გალაკტიონის ესთეტიკურ კონცეფციასთან ასპექტში გვაინტერესებს. ორფეოსის, დემონის, დიონისეს, ერატოს, იუნონას, აქტეონის, მუზას, ნიმფას გარეშე ვერ მოიაზრება გალაკტიონის ყოვლისმომცველი პოეტური გენია.

გ. ტაბიძისთვის ელადა ფორმისა და შინაარსის მიუწვდომელი იდეალი იყო: “ელადა, ელადა! აქ სული ატარებს თვის მსუბუქ სამოსელს” (“შიშველი”). პოეტისათვის მარადიული შთაგონების წყაროა “ოქროს დროება”, ჰომეროსის სამყარო, მისი

“სირთულე და სიუბრალოე”, გალაკტიონს იზიდავს მუზების შეურხეველი სავანე, თეთრი დემეტრა (“სად ელინელთა მთაა გიმმეტი”).

გალაკტიონის აზრით, “ვეფხისტყაოსანიც” ელადის სილიადესთან წილნაყარია, რომელშიც “შრიალებს ფრთები ელადათა სიბრძნის დემონის”.

ცნობილია, რომ გალაკტიონის პოეზია სიტყვის მუსიკალობის მხრივ უნიკალური ფენომენია. ამ ცნების ქვეშ იგულისმება არა მხოლოდ თემის მელოდიური გააზრება, ახალი ხერხებით სიტყვების მუსიკალური შეწყობა, მეტყველების სპეციფიკური მანერა, არამედ ადამიანის სულის, სამყაროს, საგნების საოცარი მუსიკის, “კოსმიური მუსიკის” წვდომა. პოეტის შინა სამყაროც გარესამყაროს საოცარ მუსიკას ეხმაურება.

“აზრისა და ხმის შეხამება”, “აზრისა და მუსიკის” გამთლიანება იყო გალაკტიონის სინთეტური პოეზიის ერთ-ერთი მთავარი მოთხოვნა. მისი ლირიკა “მუსიკალური აკორდების მძლავრი სიახლით” გამოირჩეოდა, პოეტის “ასი ათასის სმენა” ჯერ გაუგონარს, ჯერ განუცდელს გვაზიარებდა, ეს იყო, “ხმათა აღორძინება”, “ხმათა განახლება”. ბუნებრივია, ბერძნული მითოლოგიის ლეგენდარული მომღერალი ორფეოსი ჯადოსნური მუსიკალობის გამო იყო გალაკტიონის იდეალი:

“ორფეოსს ხალხი მიაწერდა მაგიურ ძალას,
ის სიმღერებით სძრავდა კლდეებს, ტყესა და ჭალას,
აჯადოებდა თვით უგულოთ, ღმერთებს ძლიერებს,
ლირიკა მისი მხეცებსაც კი ათვინიერებს” (“საუბარი ლირიკის შესახებ”).

მართებულია ი. კენჭოშვილის აზრი, რომ “მაქვს მკერდს მიდებული ქნარი როგორც მინდა” - მითიური მგოსნის ორფეოსის პოზაა” (2, 57).

ამ ასპექტში გალაკტიონის შეუდარებელი გენია ორფეოსს გვაგონებს, თვით პოეტის ლირიკაა ადრესატი სიტყვების: “ქვებს, ბალახებს დაატკობს ჰანგი თავისებური, მკაცრი, მაგრამ ლამაზი, ნაზი, მაგრამ ველური”.

გ. ტაბიძე კ. გამსახურდიას თქმით, იყო “განუმეორებელი ორფეოსი ქართული სიტყვის მუსიკისა” (3, 37).

თავისი მუსიკის კოსმიური მასშტაბები, “ტიტანური ლტოლვა” კარგად ჰქონდა გალაკტიონს გაცნობიერებული:

“შენი სიმღერით აღტაცებული
ცისკარი, ნისლით თხემზე რომ იწვა
გადმოექანა, როგორც თეთრი ზღვა
და ფანტომებად დადნა, დაიწვა.
“გულს მიეც სული და დაიქუხებს
სიმღერის ლტოლვა ტიტანიური”).

ცხადია, სიმბოლიზმის ფარგლებში ვერ ეტევა სიტყვის მუსიკალური ოსტატობის ის დონე, რასაც გალაკტიონმა მიაღწია, იგი შეიძლება მხოლოდ ორფეოსის მაგიურ მუსიკას, რუსთაველის “ენამზეობას” შეადარო.

ლექსი “როცა აქტეონი, ძეი არისტეას” ეხება გენიალობის სევდას, ნიჭი გააზრებულია, როგორც უდიდესი ტვირთი და სასჯელი, ეს ჩანაფიქრი გაშლილია არტემიდას მიერ დასჯილი ლეგენდარული აქტეონის მაგალითზე.

ფილოსოფიური რეფლექსიით განაწამები პოეტი ზოგჯერ “მსუბუქ ქნარს”, მწყემსური სიმღერების შემქმნელ ლეგენდარულ დაფნისს შენატრის და იგი წარმოუდგენია “დაღალულ სულთა მკურნალად”.

გალაკტიონისთვის მახლობელია მიწის, მიწათმოქმედებისა და ნაყოფიერების ქალღმერთი დემეტრა (რომაული ცერერა), რადგან პოეტისათვის “ორი სიმღერიდან” უფრო არსებითია მიწის ჰანგი:

“ჩემმა სიმღერამ შეაერთა ორი სიმღერა,
რომ ძირითადად დარჩეს მიწის მქუხარე ჰანგი” (“ორი სიმღერა”).

დიდია გ. ტაბიძის ინტერესი წვიმის, მოსავლისა და გამარჯვების მომნიჭებელი ღმერთის – იუნონასადმი. პოეტი ელის იუნონას, რათა უცნობი, გაუგონარი, დაფარული აამეტყველოს (“ახალ წლის ღამეს”). მას იზიდავს ლირიკული პოეზიის მუშა – ერატო, “ყრუ-მუნჯსატანას”, “სიჩუმედ მყოფ ამოებას” უპირისპირდება “იუნონას სიჩუმე”, “ერასტოს მდუმარება”, რადგან ესაა უხილავ-ფარული ძიებებით აღზევებული, სულიერ სფეროში ჩაღრმავებული შთაგონებული პოეტის ჭეშმარიტი ქმედება, სიტყვის პოვნა.

ჰეტერას ლეგენდის გამოყენებით კი ცხოვრებისა და ხელოვნების შესახებ რეალისტურ შეხედულებას ავითარებს, ხსნის პოეტი მუზას, ზემთაგონებას, რომელსაც შრომას უკავშირებს (“ლირიკა”).

გალაკტიონის პოეზიაში დიდი ადგილი ეთმობა დემონის მრავალმნიშვნელოვან გააზრებას. ამ ცნებას მნიშვნელობა აქვს სამყაროსთან პოეტის დამოკიდებულების გასარკვევადაც.

გალაკტიონის დემონს ლერმონტოვის დემონს უკავშირებს როლანდ ბურჟულაძე (4), რევაზ თვარაძე კი მწიგნობრული გავლენებით ხსნის დემონურ მოტივებს არტიკული ყვავილების ავტორის პოეზიაში (5).

ბრძნული მითოლოგიის მიხედვით, დემონი კეთილი ან ბოროტი ღვთაებაა.

გ. ტაბიძე აფართოებს ამ ცნების საზღვრებს, ავსებს ახალი ნიუანსებით.

დემონთან კავშირის მრავალგვარი სახე იყო ცნობილი გ. ტაბიძემდე. დემონთან დამეგობრების კლასიკურ ნიმუშად შეიძლება მივიჩნიოთ გოეთეს ფაუსტის კავშირი დემონურთან. ფაუსტი მეცნიერების მონაპოვრებით ვერ კმაყოფილდებოდა და ადამიანის გონებისათვის შეუცნობელს ესწრაფვოდა მუდამ, ჭეშმარიტების ძიებას და ბუნების კანონზომიერების შეცნობას, ადამიანური გონების შეზღუდულობის დაძლევის დემონური გზით ცდილობდა. ეს იყო დემონთან კავშირის პოზიტიური ასპექტი.

რომანტიკოსები “შინაგან დემონებს” ერკინებიან, ნ. ბარათაშვილი იმარჯვებს საკუთარ შინაგან დემონებთან ჭიდილში. “ბედის საზღვრის” გადასალახავად მან ბოროტი სული კი არა, საკუთარი მღელვარე გონების დემონური მერანი აირჩია.

ბაირონის მანფრედს ჯადოსნური ძალა საკუთარმა შრომამ და ნებისყოფამ მისცა, ჯადოსნური თვით მის არსებაშია დადებითი ენერჯის სახით.

დასავლეთის პოეტები დამძობილებულნი არიან სატანასთან, რადგან სატანა ცოდნაა.

შ. ბოდლერი პირდაპირ წერდა, რომ “ვინც ცოდვებისგან შორსაა, შორსაა პოეზიისაგან”, მისი დევიზია: “оножать диавал прекрасный” (6, 241).

ბოდლერს უყვარდა ბოროტი სატანა, რადგან ბოროტების გზით სიკეთისკენ – ცოდნისკენ მიჰყავდა ადამიანი და ამიტომ ასხამდა ხოტბას:

“славен будь, сатана, славен будь в вышине,
успокой мою душу древом познания” (6, 161).

პუშკინის დემონი ერთსახოვანი ბოროტებაა, შთაგონების მტერი, უსიყვარულო, უგულო, დამცინავი.

ასეთივეა ლერმონტოვის დემონი, ლერმონტოვი თავის თავს “ბოროტების რჩეულად” თვლის. ამასთან, მის პოეზიაში დემონი გონების გამასხივოსნებელი,

სრულყოფილების მომნიჭებელი ძალაა, შფოთვისა და მოუსვენრობის სათავე (7, 316, 417).

გალაკტიონის ინტერპრეტაციით, დემონი მრავალგვარი ძალაა, შინაგანიც, გარეგანიც, დადებითიც, უარყოფითიც, რომელიც პროგრესსა და რეგრესს შორის ბრძოლას წარმართავს. გალაკტიონთან აშკარადაა გამოვლენილი დემონთან კავშირი, “ჩვენ სისხლით დავდეთ ხელშეკრულება”, წერს პოეტი. ამ მეტაფორულ თქმაში იგულისხმება შემეცნების გაფართოების გზით საკუთარი შეზღუდულობის დაძლევა და უმაღლეს ჭეშმარიტებასთან მიახლოების სურვილი, ამდენად, ეს ფაუსტური მოტივია.

რეაქციის პერიოდის სინამდვილე გალაკტიონს ხელს უშლიდა შინაგანი სამყაროს გამთლიანებაში, მას თან სდევდა “იდუმალი მეორე”, “მხილების სახე”, “წამების ღმერთი”, “ვიღაც მესამე, ვიღაც მახინჯი”, “ცოდვილი სული”, “წამების ღმერთი”, “შუადამის ბნელი სტუმარი”, მეფისტოფელი, ლუციფერი, ბელზებელი, სატანა.

“შავ დემონს მივე ფრთა მოტივტივე”, ამბობს პოეტი ლექსში “სხვა ყველაფერი”.

ბოროტი დემონის სახეა ლექსებში “მაგრამ მე რა ვქნა” (“მე დემონები ქროლვით მარადით მომაგონებდნენ დაფარულ შხამით, რომ უიმედოდ მივქროდი ღამით გატეხილ შუბით და მუზარადით”, “ხომალდს მიჰყვება თოვლის მადონა” - (“სულს დემონზე უბოროტესო...”).

გოეთე პოეზიას დემონოლოგიად თვლიდა.

გალაკტიონი გენიალურს დემონს უწოდებდა.

გალაკტიონთან ნიჭი დემონურია, ცნობილია გალაკტიონის გამონათქვამი ერთი უნიჭო პოეტის მისამართით: “სულში დემონი არ უზისო”.

“ვეფხისტყაოსანში”, გალაკტიონის თქმით, “შრიალებს ფრთები ელადათა სიბრძნის დემონის”, სხვაგან ლაპარაკობს “ოცნების დემონზე”.

პლატონი წერდა: “მას, ვინც ყველაფერი შეიცნო, დემონურს ვუწოდებთ” (8, 52).

დემონურობა მოკვდავთათვის დაწესებული საზღვრების გადალახვად მიაჩნდა კ. გამსახურდიას (9, 41).

გალაკტიონი განასხვავებს დემონს და ლუციფერს. ამ ცნებების საინტერესო გაგებას იძლევა ლექსი “ვარ გენია რიმანელი”. ლექსში დემონი შემოქმედებითი ძლიერებაა, ლუციფერი – დამარცხებული ბოროტებაა.

აკაკი გაწერელიას მოგონებით: “გ. ტაბიძე დემონს უწოდებდა მუზას” (3, 48).

შემოქმედი სული გ. ტაბიძეს დაუძლეველ, შეუზღუდავ, სამუდამო და გაბედულ სატანად აქვს განცდილი:

“მე სული ვარ შემოქმედი, შეუზღუდველ სულთა თანა,

სამუდამო, როგორც ღმერთი, დაუძლევი, ვით სატანა”.

“დემონური სულის ლტოლვით” ცდილობს პოეტი დაძლიოს “ეკლიანი გზის სიძნელე”.

სხვაგან კი გვხვდება “სატანა, დირიჟორი მსოფლიო ორკესტრის”, რომელშიც სატანა საკაცობრიო ღირებულების შემქმნელი ნიჭია, მსოფლიო პოეტური პროცესების წარმართველი.

გალაკტიონი სატანას და გოეთეს აიგივებს და ამბობს: “ვით გიოტე, ზის იქ სატანა”.

გოეთე ბეთხოვენს, ნაპოლეონს, პეტრე I, პაგანინის, ბაირონს და მირაბოს განიცდიდა, როგორც დემონს: “ბეთხოვენის მსგავსი ადამიანები გოეთეში ყოველთვის წარმოშობდა შიშის გრძნობას. იგი მათ დემონურებს უწოდებდა და განსაზღვრავდა, როგორც მატარებლებს დადებითი შემოქმედებითი ენერჯისა, მაღალი აქტივობის

ფორმაში, რაც გონებისთვის გაუგებარი რჩებოდა. შემდგომში ასეთ ადამიანებად გოეთეს მიაჩნდა ნაპოლეონი, პეტრე I, პაგანინი, ბაირონი და მირაბო” (10, 102).

გოეთე ამბობდა ბეთხოვენის შესახებ: “საჭიროა მოკრძალება იმის წინაშე, რასაც გამოთქვამს ასეთი შეშლილი დემონი, რადგან მას გენია უნათებს გზას და ხშირად იქ უსხივოსნებს, სადაც ჩვენ უკუნეთით ვართ მოცული და ვერც კი მივმხვდარვართ, რომელი მხრიდან ამობრწყინდება მზე” (10, 103).

ნ. ბარათაშვილს “მეტისმეტად დემონურ, თავაწყვეტილ დემონს”, თანამედროვეებზე აღმატებულს უწოდებდა სვეტლოვი და ამბობდა: “იგი ცხოვრობს უჩვეულო, დემონური, უკვდავთა სიცოცხლით” (11, 429).

პაგანინს პარიზში დემონად მიიჩნევდნენ (12, 116).

ბაირონს დემონურად აღიქვამდნენ რომში, გოეთეს დემონს უწოდებდნენ ვაიმარში (9, 42).

სტეფან ცვაიგი არაერთხელ მიუთითებს თ. დოსტოევსკის არსების “დემონურ საწყისებზე, რომელიც ასე ახლოა ღვთიურთან” (13, 216).

და მართლაც, გენიალურია, დემონურია ძალა, რომელიც უტყვეს აამეტყველებს, ლანდს სულს ჩაუდგამს, არარსებულს არსებულებით წარმოგვიდგენს, გაქანება, რომელმაც ააშენა სვეტიცხოველი, გელათი, ვარძია, ნიკორწმინდა; ძლიერება, გამბედაობა, რომელიც მოყმეს ვეფხვთან არკინებს, დემონურია პიროვნების განვითარებაში დათქმული და დაწესებული “ერთგვარი სამანის” (კ. გამსახურდია) გადალახვის უნარი.

“დროთ საზღვარს იქით მოლაპარაკე ძეგლს” გალაკტიონმა “დემონური” უწოდა (“ბაღთან ძეგლია”), უცნობი მხატვრის გენიალურ სურათს - “უსაზღვრო დემონთ ღაღადით შექმნილი” (უცნობი მხატვრის ვნახე სურათი“).

გალაკტიონის დემონი – გენია დიდ სიკეთესთან, დიდ სიყვარულთან, სილამაზესთან და მუსიკასთან დაძმობილებული გენიაა.

“გენიალობა, შთაგონება ეროსთან წილნაყარია, სიყვარული კი არის სურვილი სიკეთის მარადიული ფლობისა, სიყვარული აგრეთვე სურვილია უკვდავებისა” (8, 57).

გალაკტიონის პოეზიაში “სიყვარულის ცხოველი ნათელი” დაჰნათის ყველაფერს, პოეტის “სული სიყვარულზე ლოცვებით აღმონაცენია”. სიყვარული კი “ერთნაირ სულში ერთნაირი მზის მოთავსებაა”. პოეტი სიბრძნესთან დაკავშირებული მშვენიერების აპოლოგეტია და მის გაუკვდავებას ისახავს მიზნად: “ნუ კვდება რაც უბრძნესია, ნუ კვდება, რაც ღამაზია”.

გენიალობასთან შეუთავსებელია ბოროტება: “გენიოსობა და ბოროტება ერთიმეორეს ვით შეეწყოს?” - კითხულობს მოცარტი, ხოლო სალიერი, რომელმაც მოწამლა მოცარტი, დარწმუნდა, რომ: “გენიოსობა და ბოროტება თურმე ერთად ვერ თავსდება” (14, 352).

გენიალობა საკაცობრიო ღირებულების შექმნაა, გენიალობა ყოვლისშემძლეობაა, უფალთან მეტოქეობაა, ჭეშმარიტ ხელოვანს სინათლისკენ მიჰყავს ადამიანები, მთელი კაცობრიობა.

ანტიკური სამყაროს სახეები მრავალი ხელოვანის ინტერესის საგანი გამხდარა, განსაკუთრებით კი გავრცელებული იყო დიონისესა და მისი სახესხვაობის, დიონისე – ზაგრეუსის (ბუნების შემოქმედებით ძალთა ღმერთის) კულტი შუა საუკუნეებში, აღორძინების ეპოქაში, ზოგჯერ იგი “ნამდვილ მოდად” იქცეოდა ხოლმე.

ცნობილია ნიცმეს გახმაურებული მოძღვრება დიონისურისა და აპოლონურის შესახებ (15), ჩვენს სინამდვილეში კი დიონისურისადმი ჭარბი ყურადღება გამოავლინა

კ. გამსახურდიამ რომანში “დიონისეს ღიმილი”, მწერალმა “იქადაგა დიონისოს კულტი, რომელშიც უმთავრესია ორგანული ექსტაზი და იგი შეაჯახა ქრისტეს, რომელიც თვითგვემისა და ხორცის დაშრეტისაკენ მოგვიწოდებს” (16, 134).

გალაკტიონთან დიონისურ თხრობას პოეტური ასპექტი აქვს. ჩვენ იგი პოეტის ესთეტიკურ კონცეფციასთან მიმართებაში გვაინტერესებს.

ანტიკური სამყაროდან გალაკტიონის ერთ-ერთი საყვარელი სახეა დიონისე, რომელთანაც მსგავსებაზე ხაზგასმით მიუთითებს:

“აჰყვე ვარდისფერ საფეხურებს და აჰყვე ისე,
რომ შენს წინ სხივზე ლანდად იდგეს ყრმა დიონისე.
გრძნობდე, რომ ისევ უკვდავია თქვენი მსგავსება,
ერთნაირ სულში ერთნაირი მზის მოთავსება,
ერთგვარი სახე, ერთი ცეცხლი და სითამამე” (“მარმარილო”).

შემოქმედებით პროცესში პოეტს დიონისეს სახე ევლინება: “დაჰქრის დიონისეს შვევა უჩვეულო” (“ფარდების შრიალი”). სულიერი აღორძინება, გონების ძლიერება განცდილია, როგორც დიონისობა და სატურნალია” (“ჩვენი ჟურნალი”). ლექსში “ცისფერი” პოეტი წინასწარმეტყველებს: “დარჩება ხსოვნა ყოფნას, დიონისს და იშვიათად თუ მობრწყინდება სხვა საუკუნე გალაკტიონის”.

დიონისე მახლობელი იყო გალაკტიონისათვის, როგორც ბუნების შემოქმედებით ძალთა ღმერთი, მოკვდავი და მკვდრეთით აღმდგარი ღმერთის მითოსი. დიონისეს სახეში პოეტს მოსწონდა მისი თავისუფლება, სითამამე, კოსმოსური მეუფება, ექსტაზი, ღვთიურობამდე ამაღლება.

ვფიქრობთ, პოეტისათვის უფრო მახლობელი იყო დიონისე ზაგრეუსი, სიცოცხლისა და ყოფიერების დასაბამი: “ყოფნა დიონისი”, “მსოფლიო გონება”, “მსოფლიო სული”.

ცნობილია, რომ დიონისეს კულტი გაიაზრება, როგორც თრობით ამაღლება ღვთაებრიობამდე, თრობის პოეტური ასპექტით ახლოა მასთან გალაკტიონი. იგი ხომ გამუდმებით მთვრალია სიყვარულით (ბოდლერივით - “ღვინით სათნოებით, პოეზიით”), სიმღერით, “მთვრალია ყოფნით”, “მთვრალია ცეცხლით”, “მთვრალია დღის სიელვარით”, “ვარდებით”, “ყვითელ ფოთლებით”, ვიოლინოთი. გალაკტიონის დიონისური თრობა რომ პოეზიით თრობაა, ეს “ფარდების შრიალიდანაც” ჩანს, რომელშიც პოეტური ძიებებია გადმოცემული.

სრულქმნილი არსებობა, დიონისური თრობა “ყოფნის სიუხვით, სილამაზის ეშხით” ორგანული იყო გოეთესთვის (“მეეტლე კრონოსი”).

დიონისეს გაორებულ სახეს, რომელიც მიწიერსაც ითავსებდა და ღვთაებრივსაც, არ შეიძლებოდა არ ეპოვა გამოძახილი გალაკტიონის პოეზიაში, რადგან “დიონისურ სულს ახასიათებს “წინახედვა”, “მომავლის ჭვრეტა” (გ. რობაქიძე, “დიონისოს კულტი და საქართველო”) (17, 4).

“იდუმალი მეორე სახე” პოეტის ლირიული გმირის მოუცილებელი თანამდევი იყო ადრეულ პერიოდში.

“ვეფხისტყაოსანში” აპოლონური საწყისი, ჰარმონია, სინათლე ზეიმობს ქაოსურ ძალებზე, დიონისურზე.

დიონისური, როგორც სტიქიურის, ქვეცნობიერის, დისჰარმონიულის საწყისი, უფრო რომანტიკოს-სიმბოლისტიკისათვის აღმოჩნდა მისაღები.

ბერძნული პანთეონის ორი მთავარი პერსონაჟი – აპოლონი და დიონისე, რომლებშიც ნიციშემ ბერძნული ხელოვნების ორი საწყისი დაინახა, შემდეგ საერთოდ მხატვრული შემოქმედების მთავარ სახეობათა დასახასიათებლად იქნა გამოყენებული.

შემოქმედების ადრეულ წლებში გ. ტაბიძისათვის უფრო დიონისური, ქვეცნობიერი იყო მთავარი, თუმცა არც ბერძნული პრომეთე, იგივე ქართული ამირანი ყოფილა უცხო, განსაკუთრებით, უცხოური გავლენებისა და პოეტური ინდივიდუალობის ძიების წლებში. გალაკტიონი მიჯაჭვული ამირანის სახესთან პოულობდა თავისი სულიერი მდგომარეობის ანალოგიას (“მე მოვალ”).

ვფიქრობ, გ. ტაბიძის შემოქმედება დიონისური და აპოლონური საწყისების გამთლიანების ნიმუშია. 50-იანი წლებიდან პოეტი აშკარად მიუბრუნდა კლასიკურ ჰარმონიას – აპოლონურ საწყისს, “ჰარმონიის მოელვარე გზებს”, გალაკტიონი აერთიანებდა “ჭვრეტას” და “ესთეტიკურ თრობას”.

ამ ორგვარ მხატვრულ მანერაზე მიუთითებს ი. კენჭოშვილი: “ადრეული პერიოდის გალაკტიონი “მანერისტულია”. მასში ირაციონალიზმი, ენიგმატურობა და დიონისური საწყისი უფროა გაბატონებული, მეორე კლასიკურია, მასში ზომიერება, ხალხურობა და აპოლონური საწყისი ჭარბობს” (2, 12).

საინტერესოა აგრეთვე ბერძნული ხელოვნებისათვის დამახასიათებელი კლასიკურობისა და ჰარმონიულობის ძიება გალაკტიონის ლექსში “აზრი გენიალური ჰარმონიისა”, “ოქროს თასი ორნამენტებით” (2, 59-61).

გალაკტიონის მობრუნებას “წარსულისაკენ...” ჰქონდა რენესანსული იდეალებისადმი... ერთგულებისა და რწმენის მნიშვნელობა (18, 148).

ლიტერატურა:

1. გიორგი ჯიბლაძე, კრიტიკული ეტიუდები, ტ. III, თბ., 1959
2. ირაკლი კენჭოშვილი, გალაკტიონ ტაბიძე და ევროპული ლიტერატურა, თბ., 1974
3. კრებული ”სადღეგრძელო იყოს მისი”, თბ., 1973
4. როლანდ ბურჟულაძე, მხოლოდ ინტეგრალები, თბ., 1980
5. რევაზ თვარაძე, გალაკტიონი, თბ., 1972
6. Ш. Бодлер, Лирика, М., 1970
7. М. Лермонтов, Собр. соч. в четырёх томах, т., 1, М., 1964
8. პლატონი, ნადიმი, თბ., 1964
9. კონსტანტინე გამსახურდია, ტ. III, თბ., 1959
10. ალ. ალშვანგი, ბეთხოვენი, თბ., 1958
11. აკაკი გელოვანი, სვეტი ნათლისა, თბ., 1965
12. ალ. ვინოგრადოვი, პაგანინის განკიცხვა, თბ., 1964
13. სტ. ცვაიგი, ფანტასტიკური ღამე, თბ., 1966
14. ალ. პუშკინი, მოცარტი და სალიერი, თბ., 1965
15. Ф. Ницше, Происхождение трагедии, М., 1900
16. სოსო სიგუა, კონსტანტინე გამსახურდიას პროზის სტრუქტურა, თბ., 1980
17. “ლიტერატურული საქართველო”, 30/12, 1988
18. გიორგი გაჩეჩილაძე, ქართული საბჭოთა ლიტერატურის საკითხები, ტ. II. თბ., 1969

შემოქმედება - “აღმოჩენა”, “გამოგონება”, “შექმნა”

გ. ტაბიძის ესთეტიკური შეხედულებები ახალი ეტაპია ესთეტიკური აზრის განვითარებაში საერთოდ. პოეტი ავსებს და ამდიდრებს მატერიალისტურ ესთეტიკას, შემოქმედების ფსიქოლოგიას და ფილოსოფიას. გალაკტიონი არა მხოლოდ ენის, ქართული ლექსის ახალი შესაძლებლობების აღმოჩენია, არამედ ფიქრთა, გრძნობათა, სულიერი ცხოვრების დიდი მესაიდუმლე.

გ. ტაბიძის ლირიკის უმთავრესი ნიშანია მოვლენათა დანახვა ახლებურად. “სიახლის ნიაღვარი”, “ყოველი დღის მარადისი სიახლე” იყო პოეტის დევიზი, სიახლეს კი განაპირობებდა შემოქმედის განწყობილებათა ცვალებადობა, საგანთა ხილვა არა სტატიკურობასა და ერთ ჭრილში, არამედ მრავალნაირ განასერში. ერთი შეხედვით ერთფეროვან მოვლენებშიც კი არაჩვეულებრივ ნიუანსებს ავლენდა მისი გენია, ნათელმხილველის მზერა.

“ღრმა სიბრძნით თვალანახელი” პოეტი “ხმათა აღორძინებას”, “ხმათა განახლებას” ისახავდა მიზნად და ჩვეულებრივი მზერისათვის მიუწვდომელს, შეუცნობელს ეძებდა: “... როგორც ასომთავრულს, მუდამ შევამჩნევ ცაზე სხვისთვის უხილავ-ფარულს”.

ამჯერად ჩვენ გვინტერესებს შემოქმედების გააზრება გალაკტიონის ლექსებისა და წერილების მიხედვით.

ცნობილია, რომ ჭეშმარიტი შემოქმედების არსი პირველაღმოჩენა და პირველშექმნაა, შემოქმედება კი განუმეორებელი ბუნების მოვლენაა.

შემოქმედება ახლის შექმნაა და არსებობს ამ სიახლის სამგვარი გაგება, რომელთა მიმართ შემოქმედების ფსიქოლოგიასა და ფილოსოფიაში სამგვარი ტერმინი გამოიყენება: “აღმოჩენა”, “გამოგონება”, “შექმნა”.

გალაკტიონი ამ ტერმინებით ცდილობს შემოქმედების არსის გაცნობიერებას.

ადამიანური ყოფიერების, სულიერი ცხოვრების ჯერაც შეუღწეველ სიღრმეში შეჭრა, ახალი ფორმალური საშუალებების მიგნება პოეტს საფუძველს აძლევს თავის პოეტურ მიღწევებს აღმოჩენა უწოდოს: “აღმოვაჩინე მთელი სამყარო, ქვეყნისთვის ჯერაც მიუკვლეველი” (“დადგა აგვისტო”). ხოლო “ჯერ ყველასგან მიუკვლეველი სიყვარულის” აღმოჩენა გულისხმობს ღმერთის სიყვარულს, კოსმოსური მასშტაბის ჰუმანიზმს, რომლის გარეშეც არ არსებობს სრულფასოვანი ხელოვნება.

პოეზიამ, ხელოვნებამ, ჰუმანიური პოზიციებიდან, უპირველესად, ადამიანი, მისი მრავალფეროვანი არსი უნდა აღმოაჩინოს: “ყოველი კაცი ქვეყანაზე არის ის განძი, რომელსაც უნდა აღმოჩენა და დაფასება” - შეგვახსენებს პოეტი.

პოლ ვალერი წერდა: “მე იმისთვის ვარსებობ, რომ რაღაცას მივაკვლიო. მწერლობა ჩემთვის არაფერია, თუკი აღმოჩენის შთაბეჭდილებას არ ახდენს ჩემზე” (1, 291).

აღმოჩენა, პოვნა გ. ტაბიძის პოეზიის სიდიადის უმთავრესი მახასიათებელია. “გულის ახლოს” აღმოჩენილი “ახალი მხარე” ფიქრთა, გრძნობათა საიდუმლოებებია, “გრძნობათა მეცნიერების” დონეზე აყვანილი და ეროვნულ ძირებთან დაკავშირებული.

გ. ტაბიძისთვის მთავარია თანამედროვეობის პრობლემების შეცნობა, ეპოქის შესაფერისი სიახლეების აღმოჩენა: “საუკეთესო ახალში ვცხრებით, ვიპოვეთ... თანამედროვე ცხოვრების გრძნობა, მუდამ მართალი, მუდამ ხანგრძლივი” (“სტანსები”).

გალაკტიონს უფლება ჰქონდა ეთქვა: “ამ წიგნში მთელი საუკუნის ვიპოვე ბინა”.

პოეტმა მართლაც შეძლო “ქართული პოეტური სულის ახალი აღმოჩენა” (2, 195).

გ. ტაბიძე უდიდეს მიზეზებს მიმართავდა აგრეთვე “ახალი ფორმების აღმოჩენისათვის”.

მის შემოქმედებაში მრავალგზის არის აქცენტირებული ცნება “შექმნა”: “ვიყოთ, ვიმღეროთ, შევქმნათ” (“წიგნი”).

“შექმნა” მხატვრული შემოქმედების სფეროში მოვლენათა არსის შეცნობას, ახალი მხატვრული რეალობის დამკვიდრებას გულისხმობს: “მე მინდა ჩანგი ხმაურობდეს კვლავ ალტაცებით, რომ შექმნას დიდი ისტორია უახლეს გრძნობის” (“ტყვარჩელთან”).

ხელოვნების მიზანი დიადის შექმნაა (“რომ შექმნა რამე დიადი”).

დიადი კი არ არსებობს დროსთან კავშირის გარეშე, გალაკტიონის სიმღერები “საუკუნეთგან შექმნილი სიმღერებია”.

გოეთეს შემოქმედებითი ყოვლისშემძლეობის ადამიანი ღმერთის ადგილს იჭერს და ახალი მხატვრული სინამდვილის შექმნის უნართაა მომადლებული: “აწ აღარ მართებს ალაჰს ქმედება, ჩვენ თავადაც ვქმნით სამყაროს მისას”.

შემოქმედებითი ექსტაზი ათქმევინებს გალაკტიონს: “ახლა ყველაფერს, ყველაფერს ვქმნი ახალი ღმერთი” (“წუთი”).

ხელოვნების მაგიური ძალით განმღრთობილი პოეტი მთელი სამყაროს, ბედისწერის მეუფეა, რომელიც ტრაფარეტის დარღვევით, ჩვეულებრივი ადამიანისათვის დაწესებული საზღვრების მიღმა მიისწრაფვის (“ბედს იქით”).

გალაკტიონი ფატალურად გაგებულ ბედს პოეზიით სძლეოდა, მისთვის ბედი გარდუვალობა, ფატალურობა როდი იყო (“მე მიმღები ვარ, შენ კი სტუმარი”).

თუ გოეთესთან კაცს ძალუმს “აქციოს წამი წარუდინებლად”, გალაკტიონთან პოეტი თვით არის “უდროობის გმირი”.

გალაკტიონის აზრით, პოეზია გამოგონებაა, მიგნებაა და მისი ღირსება განუმეორებლობასა და შემოქმედებით ინდივიდუალობაშია: “ეხლანდელი პოეტიც გამომგონებელია, იქ ზოლივით იშლება მიგნებათა მორევი, იქ არ გამოიხარებს გრძნობა ნამეორევი” (“თითოეული პოეტი”).

გამოგონება, გალაკტიონის აზრით, ტრადიციების შემოქმედებითი ათვისების ბაზაზე უნდა ხდებოდეს: “გამოყენებულ იქნას ყველა წინანდელი გამოცდილება, ეს იქნება მტკიცე საძირკველი” (3, 450).

ცნობილია, რომ “მხატვრული გამონაგონი მხატვრული ასახვის კანონიერი ელემენტია და იგი ასახვის სისწორეს ხელს არ უშლის” (4, 37).

ე. ჰემინგუეი ამბობს: “თუკი რამ დაწერილა კარგი, ყველაფერი შეთხზული და წარმოსახვითია. სიმართლედ სწორედ ამიტომ იქცევა. თუკი რამ კარგი დაუწერია, ყველაფერი გამონაგონი იყო” (5, 4).

კ. გამსახურდიას გამონაგონისა და სინამდვილის კავშირი ასე წარმოუდგენია: “მწერალი, პოეტი, მეცნიერისაგან განსხვავდება ერთი უმთავრესი ნიჭით. ამ ნიჭს ეწოდება ფანტაზია... მაგრამ პოეტური გამოგონება ყოველთვის უსისხლო და უსხეულო გამოვა, თუ მას მიწიერების ნელსურნელება არ დაჰკრავს” (6, 473).

პოლ ვალერი ყურადღებას ამახვილებდა - “მოცემულის დანაწევრებასა, რეალობის ხელახალ კომბინირებასა და ამ სიახლის თავიდან აღმოჩენასა და გამოგონებაზე” (1, 283).

გამოგონება და აღმოჩენა ორი სხვადასხვა შემოქმედებითი პრინციპია, რომელთაც წარმატებით ფლობდა გალაკტიონი. ზოგჯერ იგი ამ პრინციპების სინთეზირებასაც ახდენდა.

მაგრამ გამოგონებას თავისი კანონზომიერება გააჩნია, ზომიერების ბეწვის ხიდი თუ წარმატებით არ იქნა გავლილი, შეიძლება გამოგონება ფორმალისტურ ვარჯიშში გადაიზარდოს: “გვერდი უნდა აეაროს ახალ გამოგონებათა სიმრავლეს, ეს ღლის მკითხველს, გასაგები სიახლე აუცილებელია და მკითხველისათვის სასიამოვნო” - ასკვნის გალაკტიონი (3, 449).

პოეტის შეხედულებით, “ყველაზე დიდი გენია ფანტაზიაა, ფანტაზიის მერანზე მჯდარი ყველგან იმოგზაურებ, ფანტაზია “ტიტანური ანგელოზია” (7, 182-183).

გენია ფანტაზიით ქმნის ახალს, განწყობის რეალიზაციის გზით.

ცნობილია გალაკტიონის მიერ “ზეშთაგონების” შრომასთან დაკავშირება, ცხოვრებისა და ხელოვნების ურთიერთმიმართებაზე რეალისტური შეხედულება (“ლირიკა”).

აღმოჩენის, გამოგონების, შექმნის ცნებებს უკავშირდება გალაკტიონის შემოქმედებაში მეტაფორული თქმები: “ახალი კართაგენის აგება”, “მოულოდნელად აღმოჩენილი კაპიტალი”, “მილიონების, მილიარდების პოვნა”, ხოლო “საკუთარი შტამპით მოჭრილი ოქრო” საკუთარი შემოქმედებითი ინდივიდუალობის რწმენაა.

შემოქმედების მიზანია შეიმეცნოს და გამოსახოს ობიექტური ღირებულება. პოეზიის სფეროში ეს ობიექტური ღირებულება მშვენიერებაა, ჭეშმარიტი ხელოვნება ამ ობიექტურ მშვენიერებას მხატვრულ სახეებში ასხამს ხორცს. გალაკტიონი დაეძებდა “უმაღლეს აზრით სავსე სილამაზეს”.

გალაკტიონის პოეტურ კრედოს წარმართავდა ტრიადა: “მუსიკა, გრძნობა და სილამაზე”, “მშვენიება, გრძნობა და სილამაზე”, ჭეშმარიტებასთან დაკავშირებული სილამაზის გაუკვდავება იყო გალაკტიონის იდეალი:

“კვდომა ბუნების წესია, მაგრამ ჩემს გულში ასეა,

ნუ კვდება, რაც უბრძნესია, ნუ კვდება, რაც ლამაზია” (“იმ სივრცეს”).

მშვენიერება ჭეშმარიტებასთან არის დაკავშირებული: “ჭეშმარიტებათ ძიება და გამოვლინებაა” პოეზიის მიზანი (“საუბარი ლირიკის შესახებ”).

გოეთეს თქმით “დიადი აზრი ჭეშმარიტების, რაიც იფერებს სამკაულად მხოლოდ მშვენიერს” (“ხელოვანთა ჰიმნი”) (8, 48-49).

გალაკტიონის აზრით, ხელოვნების მშვენიერება სინამდვილეზე მაღლა დგას, იგი “ჩვენს მიმკრთალ ცხადზე უფრო წარმტაცი და დიდებულია”, რადგან “მუდმივი, დაუჭკნობელი სილამაზე და სინარნარე” მხოლოდ ხელოვნებას შეუძლია შექმნას (“ცად აზიდულა, ვით მარმარილო”) “მშვენიერება ყველაფერს ნიშნავს, მხნედ მოარული”.

“მშვენიერებას რომელი დიდი ქალაქი შეედრება, ან პირამიდა? – კითხულობდა ბოდლერი” (9, 85).

გალაკტიონის პოეზია გვიცნობიერებს, “ლამაზის”, “მშვენიერის”, “უკვდავის” კატეგორიებს. ლამაზი ფორმა ჭეშმარიტ აზრთან შეთანხმებით მშვენიერებად იქცევა, მშვენიერი კი თაობათა ესთეტიკურ იდეალად, უკვდავად, “უკვდავება კი არ არსებობს უსიყვარულოდ”. ამასთან, მშვენიერებაზე მეუფების უნარი გულისხმობს “სუფთა სინდისს”. მშვენიერების, ჭეშმარიტების და სიკეთის დაკავშირებით გალაკტიონი კლასიკური ფილოსოფიის ხაზს აგრძელებს.

უდაბლესი მიზნები ვერ წარმოიდგინება გამბედაობის, სითამამისა და თავისუფლების გარეშე. გამოყოფს რა თავისუფლების მრავალ ასპექტს, გალაკტიონისთვის მთავარია ხელოვნების თავისუფლება, ამასთან, “კეთილშობილება უმაღლესი თავისუფლების გრძნობაში” (3, 86).

გალაკტიონის პოეტური თავისუფლება გულისხმობს არა მარტო ფორმალურ სიახლეს, არამედ აზროვნების თავისუფლებას, მოვლენათა ახლებურ ჭრილში ხილვას, განსხვავებულ ასპექტებს. მისი თავისუფლება ტრადიციებისა და ინდივიდუალობის სწორი გაგების, სულიერი თვითმყოფობისა და ეპოქის მოთხოვნილებების თანხვედრით ორიენტირებული თავისუფლებაა და არა თავნებობა.

ცნობილია, რომ გოეთე მხოლოდ ზომიერებითა და წესით განსაზღვრულ თავისუფლებას ცნობდა: “დასაზღვრის ნიჭი გამოავლენს დაოსტატებას და მხოლოდ წესი მოგვანიჭებს თავისუფლებას” (“ზუნება და ხელოვნება”).

პოეტური თავისუფლება ნიშნავს უნარს - სიტყვას, გარდა კომუნიკაციური ფუნქციისა, მიანიჭო ფერი, მუსიკალობა, შექმნა ურთულესი სინთეზი, გალაკტიონის თქმით, “სახება დიდი ერთიანობის”, რასაც გოეთე “მრავალთ ერთობას” უწოდებდა.

გენიალობას უკავშირდება ანტიციპაცია. ინტუიციურ წვდომას, მიხვედრას, უეცარ ხილვას გალაკტიონი “განათების წამს”, “ხილვის ტაროსს” უწოდებს. წინასწარმეტყველებას უკავშირებს პოეტი გრძნობისეული და ინტელექტუალური ინტუიციის ერთობლივ მოქმედებას: “მიყვარს მომავალი დღის წინასწარმეტყველება. ვიცი, თუ რა მოხდება წინასწარ ქადაგება, წინასწარის მთქმელია წინასწარი განჭვრეტა”.

ცნობილია გოეთეს სიტყვები, ნათქვამი ეკერმანთან: “მე რომ ანტიციპაციის მემშვეობით მთელი სამყარო უკვე ჩემს თავში არ მენახა, ჩემი გახელილი თვალები ბრმა იქნებოდნენ”. გოეთეს პოეზია ვერ წარმოედგინა ამ გრძნობის გარეშე: “მაღალთა სულთა წინასწარგრძნობა მარად ყოფილა მოწოდება უზენაესი” (“ანდერძი”).

“წინაგრძნობათა ნიაღვარი”, “წინაგრძნობათა ნაკადი” ხშირად იჩენდა თავს ა. ბლოკის პოეზიასა და წერილებში.

ლომბროზო წერდა: “გენიოსი ფლობს იმის მიხვედრის უნარს, რაც მისთვის სავსებით არ არის ცნობილი. მაგალითად, გოეთე დაწვრილებით აღწერდა იტალიას ისე, რომ არ ენახა იგი” (10, 168).

საოცარი და უცდომელი ანტიციპაციის წყალობით გალაკტიონმა წინასწარ განჭვრიტა მეორე მსოფლიო ომი, რეპრესიები, ჩვენი ქვეყნის მომავალი განვითარების გზები, საკუთარი პოეტური მომავალი.

გალაკტიონი ინტელექტისა და ემოციის ორგანულ ერთიანობას იცავდა, “გულისა და გონების ძალას” ერთდროულად აღიარებდა. პოეტის აზრით, “გრძნობა... დიდი ხიდეა, აზრთან ბჭით გადამკირველი” (“მოდის”).

ჭეშმარიტი შემოქმედება ესთეტიკური გამოსახვის, შემეცნების ახალი საფეხურია, არსებობს სიახლის სამგვარი გაგება: სიახლის სუბიექტური განცდა, სიახლე რომელიმე კულტურული რეგიონის თვალსაზრისით და სიახლე ობიექტურად, მსოფლიო პოეზიის პირველმინაღწევარი (11, 39-41).

გალაკტიონის სიახლე ობიექტური სიახლეა, საკაცობრიო კულტურის განუმეორებელი ნაკადი. იგი გამგრძელებელი კი არა, თვით იყო შემქმნელი და მონაწილე გლობალური პოეტური პროცესების, ამიტომაც ამბობდა: “მსოფლიო გლობუსს საგულეში თამამად ვიტევ”.

“გალაკტიონი ხშირად განიცდიდა დიდ აღმოჩენებით გამოწვეულ ბედნიერებას, იმდენად ბევრჯერ, რომ ჩვენ ოდისევსივით ხანგრძლივი ხეტიალი მოგვიწევს მის სამყაროში, რათა გავამთლიანოთ პოეტის მიერ აღმოჩენილი იმედის მდინარეები” (12, 422).

ლიტერატურა:

1. პოლ ვალერი, რჩეული პროზა, თბ., 1983
2. გიორგი მერკვილაძე, ფიქრები პოეზიაზე, თბ., 1971
3. გალაკტიონ ტაბიძე, ტ. 12, თბ., 1975
4. ნიკო ჭავჭავაძე, ესთეტიკის საკითხები, თბ., 1958
5. ერნესტ ჰემინგუეი, მწერლობის შესახებ, “ლიტერატურული საქართველო”, თბ., 1981, N14
6. კონსტანტინე გამსახურდია, ტ. VIII, თბ., 1959
7. ნიკა აგიაშვილი, ჭაბუკები დარჩნენ მარად, თბ., 1974
8. გერმანული ფილოსოფიური ლირიკა, თბ., 1981
9. ფრანგი პოეტები, თბ., 1984
10. Ч. Ломброзо, Гениальность и помешательство, М., 1895
11. ოთარ ტაბიძე, შემოქმედების არსი, თბ., 1980
12. ჯანსუღ ღვინჯილია, პოეტური ენერგია, თბ., 1983

პოეტური ინტეგრალები

გ. ტაბიძის პოეზია ითავსებს მათემატიკურ ცნებებს. მისი ესთეტიკური კრედიო კავშირშია მათემატიკასთან, გეომეტრიასთან, “არტისტული ყვავილების” ავტორის ლექსებში პოეტურ სახეებს ხშირად უწყვილდება რიცხვები.

გალაკტიონის შემოქმედებაში ჩნდება ზუსტი მათემატიკური გაანგარიშება, ჰანგთა რიცხვი, ლოდინი და რიცხვი, მშრალი რიცხვი, გადაუხდელთა იმედთა რიცხვი, ციფრი ქარის, ციფრი სვეტი, სტრიქონები, ვით ციფრები, პოეტი და გეომეტრი, მოგონებები და პარაბოლები, ფხიზელი მიზანი და ანგარიში, დროის ბარომეტრი, აზრის ციფერბლატი, თეზისები, კლასიფიკაცია, პოეზიის ინტეგრალი.

შემთხვევითი არც აინშტაინისადმი ინტერესი იყო, რაც პოეზიისა და მათემატიკის, ფანტაზიისა და სიზუსტის საჭიროებაზე, ჰარმონიის მოთხოვნაზე მიმანიშნებელი უნდა იყოს (“თუ ბრძოლა არ არის”).

რიცხვებისადმი ინტერესით ყურადღებას იქცევს ანტიკური პითაგორეიზმი, შუა საუკუნეების მისტიკა. არსებობს რიცხვების პოეტური ალეგორია, მეცნიერული ახსნა.

პითაგორელთა მიხედვით, მთელი სამყარო, “ჰარმონია და რიცხვია... რიცხვი სამყაროს ყველა საიდუმლოების გასაღებია. პოეზია მხოლოდ იქ არის, სადაც რიცხვთა ჰარმონია სუფევს”.

“რიცხვის ბუნება და ძალმოსილება მოქმედებს არა მარტო სულიერ და ღვთაებრივ საგნებში, არამედ ყველგან, კაცთა ყველა სიტყვასა და საქმეში, ყველა ხელოვნებასა და მუსიკაში (ფილოლოსი). რიცხვსა და ჰარმონიას შეაქვს სიცხადე, აზრი და გარკვეულობა ყოველივე იმაში, რაც ბუნდოვანი, უაზრო და გაურკვეველია. რიცხვი და ჰარმონია თავად წარმოადგენს ჭეშმარიტებას, ვინაიდან სიცრუე უცხოა მათთვის, სიცრუე და შური დაუსაზღვრელს, უაზროსა და არაგონიერს ახლავს, სიცრუის სუნთქვა ვერ შეეხება რიცხვს, რადგან სიცრუე სძაგს ბუნებას მისას, ხოლო ჭეშმარიტება მისი სისხლი და ხორცია, ჭეშმარიტება დასაბამიდან განუყოფლად არის მასთან დაკავშირებული. რიცხვი თავად საგანთა ჭეშმარიტებაა” (1, 93).

გალაკტიონისათვის სამყაროული ჰარმონია რიცხვის, კლასიფიკაციის გარეშე ვერ წარმოიდგინება, მისი თქმით, “ცხოვრება არის ორგანიზაცია, ნამდვილი ცხოვრება არის ორგანიზაცია” (“მზურვალე სალამი პროლეტარულ მწერლებს”).

თეზისები, კლასიფიკაცია, ფორმულები, ზუსტი მათემატიკური გამოანგარიშება (ოღონდ ფორმისა და გრძნობის სფეროში) სჭირდება ჭეშმარიტ პოეტურ სიტყვას: “ასეთი კაცია, უყვარს თეზისები, კლასიფიკაცია, ნურვინ ნუ ინებოს გაამხანაგება, მისი ტერმინების ისევ დალაგება. კაცად მეგულები, თუ ხარ გულკეთილი, უნდა ფორმულები გქონდეს მოჭედილი, არცერთი შემთხვევითი, დანაგვიანებული, არცერთი ზედმეტი, დაგვიანებული, სიტყვას გარშემო ხმა არ აქვს მონური, სიტყვა ეკრეჟიმია რევოლუციონური”.

ევგენი ვინოკუროვი წერს: “ფორმულის მშვენიერება და განსაცვიფრებელი სიმწყობრე, სტრუქტურული წესრიგი და სიმეტრია ჭეშმარიტებას მოწმობენ, მრავალი ჰუმანიტარია გატაცებული ვერნადსკის იდეებით, რომელთა საფუძველს მიკრო და მაკრო სამყაროთა სიმეტრიის პრინციპი შეადგენს. საინტერესოა მისი გამოვლენა პოეზიაში. პოეზია სწორი და ჭეშმარიტია მაშინ, როდესაც ლექსის შინაგანი სტრუქტურა სიმეტრიულია, ლამაზია. მეცნიერებაშიც ასე ხდება: თუკი აღმონაჩენის სტრუქტურა

შინაგანად ჰარმონიულია, თუკი ყოველი ნაწილი დანარჩენ ნაწილებს ებმის და მათ შორის უცნაური, იდუმალი თანხმობა სუფევს, ეს უტყუარად ადასტურებს, რომ ყველაფერი სწორია” (ფოქრები პოეზიაზე) (2, 4).

ე. ვინოკუროვის აზრით, ჭეშმარიტების კრიტერიუმი, ეს ჰარმონიულად რთული, პოლიფონიური, პარადოქსული მთლიანობა უნდა იყოს. ვინოკუროვი იმოწმებს ფლობერის აზრს: “რიცხვთა კანონი განაგებს როგორც მეცნიერებას, ასევე პოეზიას, სიტყვათა შეერთების სიზუსტეში არის რაღაც კანონივით მარადიული, რატომღაც რომ ჩვენს ცდას, რაც შეიძლება შეკუმშულად გამოვხატოთ აზრი, გარდუვალად მოსდევს ხოლმე ლექსის თხზვა? როგორც ჩანს, რიცხვთა კანონი განაგებს გრძნობებსა და აზრებს”.

ე. ვინოკუროვი ასკვნის: “ეს საიდუმლო კანონზომიერება ხელოვნებაში მჟღავნდება ყოველთვის, როდესაც ჭეშმარიტ ტალანტს ვხვდებით” (2, 4).

როგორც ჩანს, ამ ფარულ კანონზომიერებას გულისხმობდა გალაკტიონის რიცხვთა სიმბოლიკაც:

“ცისფერი სვეტი, ცისფერი-ფერი,
ციფრი, ციფრი ქარის,
ამ ციფრებში ყველაფერი
თავის რიგზე არის” (“აი გეგმაც”).

რიცხობრივი სიზუსტის მოთხოვნა ვრცელდება სტრიქონებზეც: “სტრიქონებია, ვით ციფრები და ხანა ტოკავს. სმენა! თვალყური! ეპოქა ისვრის ახალ ერესებს და იგი არის, დღეებს რომ გასცდა უძლიერესებს”.

პოლ ვალერი ამბობს: “რიცხვი და ჰარმონია ქმნის არითმეტიკის კატეგორიებს პოეზიაში”.

“ზუსტი გათვლისა და გაანგარიშების გარეშე ნაწარმოები მდარეა, მდორე. ჭეშმარიტი პოეზია გონების ზუსტ ქმედითობას გულისხმობს”.

საკუთარ შემოქმედებით გამოცდილებაზე დაყრდნობით, მუზისა და გაანგარიშების მიმართებას ასე აზოგადებდა პოლ ვალერი: “ჩემს ყოველ მხატვრულ ნაწარმოებზე ჩატარებული მუშაობა მარწმუნებდა: ეს მუშაობა მოითხოვს არამარტო პოეზიის არსებობას ჩემში, არამედ... ასევე, ათასგზის გაანგარიშებას, შერჩევას, ამოკრებასა და სინთეზს, რომელთა გარეშე მუზისა თუ შემთხვევის ყველაზე უხვი ძღვენიც კი უქმია ისევე, როგორც ძვირფასი მასალის გროვა უარქიტექტოროდ მიმდინარე მშენებლობაზე”.

პოლ ვალერი მიიჩნევდა, რომ ჭეშმარიტი ხელოვნებისათვის საჭიროა “ზოგიერთი მათემატიკური ორაზროვნების სიტკბოება, სიზუსტე, რომელსაც სულის იდუმალ სიღრმეებში ჩხრეკით შეიძლება მიაღწიოს კაცმა” (3, 74).

ედგარ ალან პო, გვიმხელს რა “ყორანის” შექმნის საიდუმლოებას, წერს: “ყორანის” კომპოზიციის არაფერია შემთხვევითი ან ინტუიციური. ეს თხზულება თავიდან ბოლომდე მათემატიკური სიზუსტით და სიმკაცრით არის განსაზღვრული” (კომპოზიციის ფილოსოფია) (4, 204-219).

ლექსის კომპონენტების “საკუთარ არქიტექტურაზე” ამახვილებს ყურადღებას გ. ტაბიძე ერთ ჩანაწერში: “რითმების სიმდიდრეს, ცეზურების მოძრაობას, საკუთარი სახელებისა და ტექნიკური ტერმინების შემოღებას, ძლიერ და ხმოვან რიტმს აქვს თავისი საკუთარი არქიტექტურა, ჰყავს თავისი მასწავლებლები, თავისი, თუ შეიძლება ითქვას, ხელების სიმარჯვე და საკუთარი ბეჭედი” (5, 71).

ანდრეი ბელის თქმით, “მეტრი პოეზიის ალგებრაა, რიტმი მისი არითმეტიკა, მეტრი ნორმაა, რიტმი – ფაქტი. აზრი არის რიტმის მეტრი, მეტრი – მუსიკის საზომი”.

მალარმე წერდა: “სიტყვიერი სტრუქტურა და მათემატიკური ფორმულები ერთგვაროვანი მოვლენებია, მათემატიკა ყოველივე არსებულის ელემენტი”.

ეხებოდა რა თავისუფლებისა და წესრიგის, გაზომვისა და გაანგარიშების პრობლემას პოეზიაში, სტ. მალარმე ამბობდა: “ვერავითარ შემთხვევაში ვერ შეეღვევა გენია თავის უჩვეულობას... მაგრამ სრულ თავისუფლებას აწონასწორებს მკაცრი წესრიგი...” (6, 157).

“ლექსი ზოგჯერ აზობოქრებული იშვიათობაა... თუმცა ახლა უკვე მოწმენი ვართ, რომ ყოველივე გაზომილ-გაანგარიშებული იშვიათობაა” (6, 158).

“აზრი, ქმედითობა, ამსახველობა – სიმეტრიასთან შერწყმული”, აი რა არის მთავარი მალარმეს აზრით (“მუსიკა და მწერლობა”) (6, 162).

პოლ ვალერი წერს მალარმეს შესახებ: “მალარმემ, მეცნიერული კულტურისა და ჩვევების გარეშე, შეძლო შეჭრილიყო იმ პრობლემების სიღრმეში, რომლებიც შეიძლება შევადაროთ რიცხვისა და წესრიგის ოსტატთა ცდებს” (3, 258).

ცნობიერების პრიმატში, გულდასმით ანალიზის უნარში ხედავს პოლ ვალერი მალარმეს სიდიადის წყაროს: “თავისი წინამორბედების მიამიტურ სწრაფვას, ინსტინქტებისა თუ ტრადიციულ (ანუ ნაკლებად ცნობიერ) ქმედითობას მან შეუნაცვლა გულდასმით გააზრებული და თავისებური ანალიზის შედეგად მიღწეული ხელოვნური კონცეფცია” (3, 25).

პოლ ვალერის აზრით, ედგარ პოს შემოქმედებაში შერწყმულია “ერთგვარი მათემატიკა და ერთგვარი მისტიკა” (3, 257).

რ. ბურჭულაძე ასე აკონკრეტებს ჩვენთვის საინტერესო აზრს: “ვერჰარნი სრულიადაც არ ფიქრობდა, რომ სიმბოლისტური ნაწარმოები ალგებრული ფორმულებით უნდა ამოგვეხსნა, არა, დიდი პოეტი და მოაზროვნე მხოლოდ იმაზე მიუთითებდა, რომ ალგებრული მაგალითიც და სიმბოლისტური ლექსის ინდივიდუალური მეტაფორებიც უადრესი სიზუსტით ხასიათდებოდა” (7, 62).

პოლ ვალერს განსხვავებული აქვს ლექსის ორი სახეობა: “ლექსი მოცემული და ლექსი გაანგარიშებული”.

“გაანგარიშებული ლექსი ისეთი ლექსია, რომელიც ყოველთვის გადასაჭრელი პრობლემის ფორმით გვევლინება. მისი ამოსავალი პირობა ჯერ მოცემული ლექსია, ხოლო შემდეგ ამ მოცემულობებში უკვე ჩაწნული რითმა, სინტაქსი, აზრი.

ყოველთვის, თვით პროზაშიც კი, ჩვენ, ბოლოს და ბოლოს, იძულებულნი ვხვდებით ვწეროთ არა ისე, როგორც გვინდოდა, არამედ ისე, როგორც მოითხოვს ის, რაც გვინდოდა” (3, 169).

ა. ბლოკი ლაპარაკობს მოვლენებისადმი გეომეტრის თანმიმდევრულობით მიდგომაზე:

«Нет, постоянством геометра
я числю каждый раз без слов
мости, часовню, резкость ветра,
безлюдность низких островов» (8, 71).

გალაკტიონის შემოქმედებაში პოეზიასთან დაკავშირებით გვხვდება აგრეთვე ცნება “გეომეტრი”: “... ის მიდის დამშვიდებული, როგორც პოეტი და გეომეტრი”.

ეს უნდა იყოს ირონია “ლეფელთა” მიმართ, რომლებიც ერთმანეთს უპირისპირებდნენ “პოეტი ფსიქოლოგისა” და “პოეტი გეომეტრის” ცნებას

უკანასკნელის უპირატესობაზე ხაზგასმით და ცდილობდნენ პოეტის მეტყველება მათემატიკურ განჯასთან” მიეხლოებინათ, რაც, საბოლოოდ, აბსურდამდე მიდიოდა (9, 137).

პოეტური ასპექტი აქვს გალაკტიონის პარაბოლას, რაც მისი ლექსების მრავალმნიშვნელოვნებით აიხსნება.

გალაკტიონის “შშრალ რიცხვების ამარა” (“ლურჯა ცხენები”) და “შშრალი საგანი” (“მე ვუსმენდი ხალხს მომღერალს”) ერთი და იგივეა და პირველსაწყისებს, თვით საგნებზე წერას, ანუ არაპოეტურ სინამდვილეს ნიშნავს, პოეტი მრავალგზის უსვამს ხაზს, რომ ჭეშმარიტი პოეტები ყოველთვის საგნებიდან ამოდიან.

საპროგრამოდ შეიძლება მივიჩნიოთ გალაკტიონის ლექსი თუ “ბრძოლა არ არის”, მასში პოეტი გულისტკივილით ეთხოვება ბოდლერს, შელის, ჰიუგოს, მიუსესს, ვერლენს, ღმერთს თუ კაენს და ბურუსებში აინტშაინის გამოჩენას მიესალმება.

არსებობს მოსაზრება, რომ გალაკტიონი ამით “პოეზიისა და მეცნიერების თანამშრომლობის იდეას” (მ. კვესელავა) აყენებს. ჩვენ ვიტყვით, პოეზიაში მეცნიერული სიზუსტის (ოღონდ გრძნობების სფეროში) მოთხოვნა უნდა იყოს ნაგულისხმევი, რაც არ ეწინააღმდეგება გალაკტიონის დაჟინებულ ინტერესს ოცნებისა და ფანტაზიისადმი, ვინაიდან ეს ოცნება გათვლილი და გაანგარიშებულია (“ოცნებათა შემოწმება”), საათის ციფერბლატივით ზუსტი და უცდომელია (რასაკვირველია შეუმცდარი ინტუიციის წყალობით).

გალაკტიონის პოეზიის მელოდიურობა, ემოციურობა არ ეწინააღმდეგება მის ინტელექტუალიზმს, ანალიტიკურობას. პოეტის ძიებებს “ფხიზელი მიზანი და ანგარიში” წარმართავს, “მეცნიერება, როდესაც მას თან ახლავს ვნება, თანაბრად არის პოეზიის ზემთაგონება” (“საუბარი ლირიკის შესახებ”).

პოეტს “ათასის მხედველობა, ათასის იერი” ჰქონდა და მათემატიკური სიზუსტით წვდებოდა მოვლენათა არსში. ამიტომ ხელეწიფებოდა ბევრი რამის გადახალისება:

“ჰანგთა სისწრაფეს და სიძლიერეს
ნუ მომაგონებ ძველი რიცხვებით”.

გალაკტიონის შესახებ შეიძლება გავიმეოროთ სტ. ცვაიგის ნათქვამი დოსტოევსკის შესახებ: “არაფერს არ ანგარიშობს და მაინც უტყუარად ზომავს ყველაფერს”... მისი სამყარო ალალი ჭეშმარიტებაცაა და იმავდროულად იდუმალეზაც, სინამდვილის ნათელმჭვრეტელური შეცნობა, ცოდნაცაა და მაგიაც” (10, 243, 253).

დიდი შრომა ახლდა გალაკტიონის ზემთაგონებას. ამიტომ ამბობდა: “შრომა ყველგან შემოქმედების ღვიძლი ტომია”.

გალაკტიონმა პოეზიას დაუკავშირა აშკარად მათემატიკური ცნება ინტეგრალი (“ლექსთა შეჯიბრებაზე მხოლოდ ინტეგრალები” - “ეფემერა”, “ჩემი პოეზიის ინტეგრალები”).

ინტეგრალი მთელი სიდიდეა, უსასრულოდ მცირე ნაწილების ჯამისაგან შემდგარი. გალაკტიონის ინტეგრალი მეტაფორულია, პოეზიაში იგი დიდის და მცირეს დიალექტიკურ ერთიანობას, წამიერში მარადიულის დანახვას ნიშნავს. ინტეგრალი მათემატიკური მნიშვნელობაა და, გაერთიანებასთან ერთად, დაშლასაც გულისხმობს. ინტეგრალური სინთეზის ნიმუშია “ნიავი, ია, ნარგიზი”: “აგერ მზის ამომთოვრება, მაღლა ღრუბლების გარდავლა, მან ერთი ჩემი ცხოვრება ათას წელს გადაამრავლა”.

ინტეგრალური ანალიზის მაგალითია “ჩემი პოეზიის ინტეგრალები”, რომელშიც განცდილია 40 წელიწადში შემავალი წამის, წუთის, საათების, დღეების, წლების

“შეუწყვეტლობა, მისწრაფება და ხასიათი” და მასთან შეფარდებულია ამ პერიოდში შექმნილი სტრიქონების რიცხვი.

დღემდე კამათის საგანია ის, თუ რა უნდა ვიგულისხმოთ “პოეტურ ინტეგრალებში”.

სანტერესოა მ. კვესელავას მიერ “პოეტურ ინტეგრალებში” (თბილისი, 1978). მეცნიერულ მონაცემებზე დამყარებული რიცხვთა სიმბოლიკის (7, 8, 9) ახსნა ტვინის ქვეცნობიერი, ცნობიერი და ზეცნობიერი ფაზებით. მ. კვესელავა გ. ტაბიძის მეტაფორებს სამ სახეობად ჰყოფს და მიაჩნია, რომ ინტეგრალურია ის გამოთქმები, რომლებიც ტვინის ზეცნობიერ ფაზაში იქმნება და ლოგიკურ ანალიზს არ ექვემდებარება, ამოუხსნელია, მაგრამ თავისი მაღალი მუსიკალური ორგანიზაციის წყალობით, მაინც ესთეტიკური ტკბობის წყაროა (11, 642).

ჭირს ამ აზრის გაზიარება, ვინაიდან ინტეგრალური ცალკეულ გამოთქმას კი არა, საერთოდ გალაკტიონის მხატვრული აზროვნების წესს გულისხმობს.

გალაკტიონის შემოქმედებაში აშკარაა ინტერესი უმცირესიდან უდიდესისაკენ: “უდიდესისაკენ მიჰყავდა სული, მცირედისაგან ასე წასული”. (“მშვიდობის წიგნი”). მის პოეზიაში ერთიდან მილიონამდე და მილიარდამდე იზრდება რიცხვი.

გალაკტიონის რიცხვთა სიმბოლიკაში საყურადღებოა ერთის მაგია. პოეტს მოსწონს თავისი ერთადერთობა, ერთადერთი გზა (მიზნის ერთგულება), “ერთი ვინმე მელექსე” (რუსთაველი), ერთადერთის მრავალთან შებმა, პირველობა, ამასთან, ერთიანობა, ერთიანი ჰიმნი, ერთადერთი მსოფლიო ქნარი.

ლექსში “მე მივდიოდი ერთი” გენიალურად განჭვრიტა გალაკტიონმა საკუთარი პოეტური გზა, თავისი გავლენა თანამედროვეებზე, ჯერ ერთიდან მაგიურ შვიდამდე, მერე კი ათასამდე და მილიონებამდე გაზარდა ოსტატ-შეგირდების, თანამედროვეებისა და მიმდევრების რიცხვი.

ასევე მაგიურია მის პოეზიაში იდუმალი მეორე, როგორც ერთიანის გაორება, ორთა შორის მესამე.

შვიდი მაგიური რიცხვია საერთოდ, გალაკტიონისთვის იგი საკრალურია იმიტომ, რომ ქართული პოეზიის ისტორიაში შვიდი ბრწყინვალე კლასიკოსი ეგულება თავისი თავის ჩათვლით (“ჩემო კარგო ქვეყანავ”).

პოეტს უყვარს ცხრა, რადგან მისი გენიალური ცხრა ტომის რიცხვია (“მეგლად აღვმართე ჩემი ცხრა ტომი”), ცხრა წყარო, ცხრა მუხა, ცხრა ანბანი, ცხრა სიყვარული, ვარსკვლავთა ცხრიანი, მეცხრე ტალღა, მეცხრე სიმფონია, გვხვდება მეათე მთვარე, მეთორმეტე ბულბული, ცამეტი – უიმედობისა და მიუწვდომლობის სიმბოლო.

1908 წელი აქცენტირებული აქვს იმიტომ, რომ ახალი ეტაპის დასაწყისია ქართულ პოეზიაში.

ზოგადად კი, “ჩვენ ერთად მოვრკალეთ ლოდინი და რიცხვი” პირველსაწყისების მიკვლევას ნიშნავს, ცხოვრებისეულის აყვანას ესთეტიკურ რანგში, რიცხვი და “მშრალი რიცხვი”, “მშრალი საგანი” ერთი და იგივეა გალაკტიონთან.

ხშირია ინტერესი მილიონისა და მილიარდებისადმი, “მილიონებში ხელისმრეველი”, “მართლაც ვარ მილიარდელი”, ოცი მილიონი თვალეზი, მილიარდი მზე, ასი ათასის მზე, ასი ათასის სმენა, რაც გლობალურად იზრდება.

გალაკტიონის თვისებაა მცირედისაგან უდიდესისაკენ ინტეგრირება. მას ხომ “გაერთიანების... სული და თვისება” აინტერესებს ყოველთვის და არა მოვლენათა მექანიკური ჯამი.

გასარკვევია, დასაზუსტებელია რომელი ტერმინია სწორი: “პოეზიის ინტეგრალი”, როგორც ამას გალაკტიონი ხმარობს, თუ “ინტეგრალური პოეზია”, რომლის გაგებას, რ. ბურჭულაძის დაკვირვებით, იქამდე მივყავართ, რომ რაკი იგი გულისხმობს მთლიანს, განუყოფელს, დაუნაწევრებელ პოეზიას, ამგვარი პოეზია კი თითქოს არც უნდა ექვემდებარებოდეს ანალიზს, რადგან ანალიზი დანაწევრების გარეშე შეუძლებელია, ინტეგრალური კი სწორედ დანაწევრებას გამოიცხადებს, ამ შეხედულების მიმდევართა აზრით, ლირიკული ლექსის ანალიზი შეუძლებელია, რადგან ის განუკუთვნება ინტეგრალურს (დაუნაწევრებელ პოეზიას), მაგრამ როგორც რ. ბურჭულაძე მიუთითებს, ინტეგრალს, გარდა “დაუნაწევრებელისა” აქვს სხვა, ძირითადი მნიშვნელობაც. ამ მნიშვნელობას კი “ინტეგრალთან დაკავშირებული” წარმოადგენს.

გალაკტიონის “ლირიკის საუკეთესო ნიმუშებში ინტეგრირებული იყო ის ინფორმაცია, რომლის დამუშავებასა და გადაწყვეტას საუკუნეების განმავლობაში ესწრაფვოდა ევროპული წრე. გალაკტიონი წარმატებით ახდენდა ფაუსტური პრობლემატიკის ინტეგრირებას. ამავე დროს სწამდა კიდეც ასეთი პოეზიის ღირსებებისა: “ლექსთა შეჯიბრებაზე მხოლოდ ინტეგრალები”.

თუ მათემატიკური ინტეგრალი ზღვარისაკენ მიისწრაფის, გალაკტიონთან პირიქით - “სულს სწყურია საზღვარი, როგორც უსაზღვროებას” (7, 210).

გალაკტიონის ძიება იწყებოდა ასოდან და რიცხვებიდან (საგნებიდან), “ასოსა და რიცხვის ზღვარზე ყოფნა ცხოვრების ძირამდე მისვლას ნიშნავს და ასოებსა და რიცხვებში ჰარმონიულად განვითარებული ადამიანები ახდენენ აღმოჩენებს” (12, 4).

ლიტერატურა:

1. თეოხაროს კესიდი, დიონისოს რელიგია და რიცხვი, “საბჭოთა ხელოვნება”, 1980, N1
2. “ლიტერატურული საქართველო”, 12 ივნისი, 1981 წ.
3. პოლ ვალერი, რჩეული პროზა, თბ., 1983
4. ედგარ ალან პო, კომპოზიციის ფილოსოფია, ესეები, ინგლისურიდან თარგმნეს პაატა და როსტომ ჩხეიძეებმა, თბ., 1989
5. გალაკტიონ ტაბიძე, ტ. 12, თბ., 1975
6. სტეფან მალარმე, ლექსები და პროზა, ქუთაისი, 1979
7. როლანდ ბურჭულაძე, მხოლოდ ინტეგრალები, თბ., 1980
8. А. Блок, Собр. соч. в 6 томах, т. 2, М., 1971
9. სოსო სიგუა, “H₂SO₄”-დან მემარცხენეობამდე, ქართული მოდერნიზმი, თბ., 2002
10. სტეფან ცვაიგი, ფანტასტიკური ღამე, თბ., 1966
11. მიხეილ კვესელავა, პოეტური ინტეგრალები, თბ., 1978
12. აპოლონ ჟორდანია, დრო და თანამედროვენი, თბ., 1985

“მარადია ერთადერთი: შვენება”

გალაკტიონისეულ მშვენიერების გაგებას პლატონის ესთეტიკასთან მივყავართ.

პლატონს მშვენიერება წარმოედგინა, როგორც აბსოლუტური მოვლენა, რომელიც გამორიცხავს თავის სფეროდან საგნებისა და მოვლენების პრაქტიკულ მნიშვნელობას. ნამდვილი, სრულყოფილი მშვენიერება საძიებელია მხოლოდ ემპირიული საგნების მიღმა, ობიექტური იდეების ქვეყანაში სილამაზის იდეის სახით, რომელიც არის უმაღლესი რეალობა და ჭეშმარიტების სამყარო. ყოველგვარი მშვენიერების ერთადერთი, პირველადი წყაროა სილამაზის იდეა. მისი ჭკრეტა ხელეწიფებათ განსაკუთრებული ნიჭის ადამიანებს ღვთიური შთაგონების მომენტში და ბაძავენ რა მას, იმეორებენ თავიანთ ნაწარმოებში. მაგრამ ეს ხდება არა იდეისადმი უშუალო დამოკიდებულებით, არამედ ხელოვნება ბუნების მეშვეობით უკავშირდება სილამაზის იდეის სამყაროს. მიბაძვის პროცესი არაცნობიერია, ხოლო შთაგონება ეროსთან წილნაყარია.

მშვენიერების იდეა ბუნებაში ვლინდება არა სრულყოფილი სახით, არამედ ის არის ჩრდილი სილამაზის იდეისა, ხელოვნება კი უფრო დაბლა დგას, რადგან იგი ბუნებისადმი მიბაძვის გზით წვდება მშვენიერებას და ამდენად, ესთეტიკური თვალსაზრისით, ხელოვნება, მხატვრული შემოქმედება სილამაზის ჩრდილის ჩრდილს წარმოადგენს. ბუნება მშვენიერების იდეის მიბაძვაა, პოეზია კი, რომელიც ბუნებას ბაძავს, მიბაძვის მიბაძვაა.

პლატონისათვის ორი სამყარო არსებობს: იდეისა და საგნების. პირველი ნამდვილი ქვეყანაა, II-ყალბი, ლანდური. იდეების ქვეყანა მყარია, მარადიული, საგნებისა კი – ცვალებადი, წარმავალი.

ვისაც არასოდეს უნახავს ნამდვილი ქვეყანა, ვერ წვდება, რომ ის, რასაც ხედავს, რეალური საგნის აჩრდილები და ლანდებია, იდეის ქვეყნის გამონაკრთობი. “სახელმწიფოში” ამის მაგალითია გამოქვაბულის მითი.

პლატონის მიხედვით, ადამიანის სული ახლოა იდეის სამყაროსთან, იგი უკვდავია, როგორც ყველა იდეა. სული დაფარულად შეიცავს ყოველგვარ ცოდნას და მშვენიერებას.

შემეცნების ამოცანაა, ადამიანმა შესძლოს თავისი სულის ფარული ცოდნის მოგონება.

“პოეტი მსუბუქი, ფრთაშესხმული და წმინდა არსია. მას არ ძალუძს რაიმე შექმნას მანამ, სანამ ზემთაგონება თუ ღვთიური სიშმაგე ცნობას არ მიხდის და გონს არ დაუხშობს... ისინი ღვთიური ძალის წყალობით ქმნიან. თვით ღმერთი მეტყველებს მათი პირით... არცერთი პოეტი სხვა არა არის რა, თუ არა ღმერთის მთარგმნელი და განმმარტებელი. თვითეული მათგანი მისი მპყრობელი ღვთაების ტყვეა და თავისი მეუფის ნებისმყოფელი” (პლატონი, “იონი, დიდი ჰიპია, მენონი”, თბ., 1979, გვ. 30-11).

გალაკტიონის ესთეტიკა ნასაზრდოებია პლატონის იდეებით მშვენიერების შესახებ. მას სწამს, რომ ზექვეყნიური მშვენიერების წვდომა და გაუკვდავება ბედის რჩეულთა ხვედრია, ჭეშმარიტი, ზეცის სილამაზე კი უფრო წარმატებული და

ამაღლებულია, ვიდრე ჩვენი მკრთალი სიცხადე: “ნუ, ნუ გათელავთ ფეხქვეშ შვენებას, ნუ შეურაცხყოფთ დიდების ტაძარს, ბედის რჩეულთა წრფელ მისწრაფებას, მათ იმედის სხივს და თავშესაფარს... არა, ის ცოცხლობს, ჩვენ მიმკრთალ ცხადზე უფრო წარმტაცი და დიდებული” (“პოეზია”).

“ლანდეთი, ჩემი ახალი შარავანდედი”, აცხადებს მიღმურის მშვენიერებით გატაცებული პოეტი. მისი მიზანია გააუკვდავოს სწორედ ის მიუწვდომელი, შორეული სილამაზე: “იქ შორეული მხარეები უნდა გამეფდეს” (“ხელები”).

“ფარული ცის”, “წმინდა ცის” შუქია პოეტის შთამაგონებელი: “არის სადღაცა ნეტარი მხარე, არის წმინდა ცა შუქით მგზნებარე” (“გრძნობათა ფერფლი”).

მის თვალთა წინაშე “ელვარებს, დნება წმინდა ნათელი, მკრთოლვარ-მთრთოლვარე შუქთა მფრქვეველი” (“ავე მარია”). მეფე პოეტის შემოქმედებაში ქრის “სიო საიმქვეყნიო და საამსოფლო” (“მშვიდობის წიგნი”).

მისი აზრით, ამ მოჩვენებებით დასახლებულ და ქარივით სწრაფწარმავალ სინამდვილეში მარადიული მხოლოდ მშვენიერებაა, რომელიც ზეციურია და მარტოდენ რჩეულ ადამიანთა გულშია დავანებული: “ყოველივე ქარია და ჩვენება! ოჰ, სიცოცხლეც უეცარი ქარია... მარადია ერთადერთი შვენება” (“ვილანელი”).

იმ უკვდავი, განუსაზღვრელი მშვენიერების მხარესთან არის მიჯაჭვული პოეტის სული: “მეხატებოდა წარმტაცი მხარე, რომლის არ არის ამქვეყნად ფასი, რომელს ამშვენებს მთვარის ნათელი და აფერადებს ვარსკვლავთ კაშკაში... არ იყო შენტვის არც საუკუნე, არც წელიწადი, არც ერთი წამი, იყო უკვდავი მშვენიერება, განუსაზღვრელი იყო კამკამი” (“მახსოვს”).

შემოქმედი სული მოხეტიალე ბედუინია, მუდმივი, დაუჭკნობელი სილამაზის მხარეს ზიარებული: “მყუდრო ღამეში მოხეტიალე ბედუინს სიზმრად მინახავს მხარე, სადაც მუდმივი, დაუჭკნობელი სილამაზეა და სინარნარე” (“ცად აზიდულა, ვით მარმარილო”).

ზეციური სამყაროს შუქი მოჰყვება პოეტს ამქვეყნად, მარადიული ცეცხლის ნაპერწკლებს ანთებს მიწაზე და “ყოფნის წიგნს”, თუ “არყოფნის წიგნს” უთვალთვალეებს: “გარდასულთა ტკბილთა დღეთა მოჩვენება მე შევექმენი, მასში კრთოდა სილამაზე შარავანდედ შუქის მფენი, მასში წმიდა, უჩვეულო, ზეციური ცეცხლის მჩენი, ცისფერ თვალეებს ანაზებდა სინარნარე აღმამფრენი” (“დღეთა გარდასულთა”).

“მოგონების წმინდა აჩრდილები” ცოცხლობენ და უკვდავების ენით მეტყველებენ გალაკტიონის პოეზიაში: “მსურს გავაცოცხლო იმედთა მდელი და მოგონებით წმინდა აჩრდილი სიცოცხლის ჰანგით ავამეტყველო” (“წარწერა წიგნზე”).

მარადიულად ცოცხლობს ხსოვნაში “ცისფერთვალეა, იდუმალეა შორეულ ტრფობის”, რომელსაც აღიქვამს, როგორც “მთვარის შუქს და “ოცნებათა კრების” მომრავლებას შესთხოვს.

ზეციურ სინათლეს მოაქვს ოცნებათ გუნდი და მისი სამყარო მოჩვენებები და სიზმარ-ცხადია ერთდროულად: “როგორც სინათლე მოხეტიალე, გადივლის თვალწინ ოცნებათ გუნდი, მოჩვენებებში და სიზმარ-ცხადში ჩაახვევს ფიქრებს ღამის ბინდბუნდი” (“როგორც სინათლე მოხეტიალე”).

“ჟამთა ცეცხლით განწმენდილ წუთებში” პოეტი ცას უახლოვდება (“წუთი”), “ნეტარი მხარის” მოლოდინი კი ტკივილებთან გაძლების უნარს ანიჭებს: “და მუდამ გავზრდი გულში იმ იმედს, რომ სადღაც არის ისეთი მხარე, სადაც ედემი ჰყვავის მზიანი, სადაც არ არის სული მწუხარე” (“მე ამ ყვავილებს”).

იმქვეყნიური, უცხო მშვენიების ანარეკლები ელავენ ამქვეყნიური ცხოვრების ზღვაზე: “ასე, ხანდახან, ცხოვრების ზღვაზე რაღაც სპეტაკი, უცხო შვენება ქარიშხლიან და ბობოქარ ღამეს თეთრი ლანდივით მოგეჩვენება” (“მეზღვაურს”). ამ სპეტაკი, უცხო შვენების თეთრი ლანდი ქრისტეს სახეაა, პოეტთან ძნელბედობის ჟამს გამოცხადებული.

ქვეყნიური სახეები მხოლოდ და მხოლოდ იმ ზეციური, ღვთაებრივი მშვენიერების ანარეკლია: “და რაც კი ქვეყნად ამ ჩემს თვალს უეცრად მოეჩვენების, მარტოდენ, ანარეკლია მაგ ღვთაებრივი შვენების” (“ჩემი ვარსკვლავი”).

იმ მშვენიერების სამყაროს აჩრდილების ხსოვნა აწამებს პოეტს: “... მსურდა შენი გადავიწყება, მაგრამ, აჩრდილო, წუთითაც კი არ მავიწყდები! განშორებითა მსურდა შენი გადავიწყება მაგრამ შენს აჩრდილს, სიცოცხლეო, ველარ ვშორდები!”.

“შორი მოჩვენების” მოლოდინია მთელი მისი შთაგონებული არსებობა ამქვეყნად.

სიზმარშიც არაჩვეულებრივი ხილვები, “წმინდა, შორი ქვეყნის” ანარეკლებია, ანგელოზთა, უხარცთა ხმები: “მე მესიზმრება რაღაც არაჩვეულებრივი, რაღაც სპეტაკი და უმწიკვლო, როგორც ცის ვნება, ჰაეროვანი - როგორც სიოს ნელი ალერსი, მსუბუქი - როგორც გაზაფხულის დღეთა შვენება. მე მესიზმრება ქვეყნისგან განშორებული, მხურვალე ლოცვით დაქანცული ქალწულთა კრება, და თვალთა ცქერა სათნოებით, ლმობით აღვსილი - მე მესიზმრება. მე მესიზმრება რაღაც წმინდა, შორი ქვეყანა, სადღაც, ოდესღაც ზმანებული, ერთხელ ნახული, მე მესიზმრება ანგელოზთა ციური ნანა, ღამის დუმღში ჩაქსოვილი და ჩასახული” (“მე მესიზმრება”).

სულის მარადიული მოგზაურობისას ნანახი ზეციერთა საუფლოს სახეების ხსოვნა არ ტოვებს.

პოეტი “ტრფობის ტარიგია”, “ზექვეყნიური სიყვარულით” დამწვარი, გამოუთქმელობის სევდით სავსე (“არ მინდა სიტყვა”).

მას არ ხიბლავს არც ეს ქვეყანა, არც ის სოფელი, არც მძლავრი ვნება, იგი არ ემონება წუთიერებას და “მარადისობის უფსკრულ-სიღრმეშია” დავანებული (“ზედნიერება”).

და იმ “უცხო, შორეული, არაქვეყნიური ლანდის” გაუჩინარება ტრაგიზმს განაცდევინებს: “ხშირად მიმეფარების ჩემი კარგი ზმანება და მტანჯავს მწუხარების ყელით გადაქანება” (“გვიანი ოცნება”).

“ნაზი და მთვარეული ლანდები” აღელვებენ მის წარმოსახვას, არაქვეყნიური, უცხო, შორეული ხიბლავს მის სულს.

უხეში, ტრივიალური სინამდვილე არც ყოფილა მისთვის და მარადიული სამყაროს ერთგული ტრფიალით, გაორებისგანაც დაზღვეული იყო: “სინამდვილეს არ ვემდური, არ ყოფილა თითქმის, არყოფილზე საყვედური არასოდეს ითქმის. და არც შიში გაორების არ მიგრძვნია მწარე, მე ხომ მთელი გზა ცხოვრების ისე გავატარე”.

შემოქმედების მიზანია შეიმეცნოს და გამოსახოს ობიექტური ღირებულება. პოეზიის სფეროში ეს ობიექტური ღირებულება მშვენიერებაა.

გალაკტიონი დაემებდა “უმაღლეს აზრით სავსე სილამაზეს”.

მის პოეტურ კრედოს წარმართავდა ტრიადა: “მუსიკა, გრძნობა და სილამაზე”, “შვენება, გრძნობა და სილამაზე”, ჭემმარიტებასთან დაკავშირებული სილამაზის გაუკვდავება იყო მისი იდეალი: “კვდომა ბუნების წესია, მაგრამ ჩემს გულში ასეა: ნუ კვდება, რაც უბრძნესია, ნუ კვდება, რაც ლამაზია” (“იმ სივრცეს”). აქ არის სევდა ამქვეყნიური სილამაზის წარმავლობის გამო.

გოეთეს აზრით, ჭეშმარიტების სამკაული მშვენიერებაა: “დიადი აზრი ჭეშმარიტების, რაც იფერებს სამკაულად მხოლოდ მშვენიერს” (“ხელოვანთა ჰიმნი”).

“მშვენიერებას რომელი დიდი ქალაქი შეედრება, ან პირამიდა? – კითხულობდა ბოდლერი. მშვენიერება “სფინქსია გამოუცნობი”, რომელსაც “ლაჟვარდში აქვს ფესვი და ძირი” (“მშვენიერება”, ბოდლერი, “ჩემო გიშერო”, თბ., 1990, გვ. 19).

გალაკტიონისათვის “მშვენიერება ყველაფერს ნიშნავს, მხნედ მოარული”.

გალაკტიონის პოეზია გვიცნობიერებს “ლამაზის”!, “მშვენიერის”, “უკვდავის” კატეგორიებს. ლამაზი ფორმა ჭეშმარიტ აზრთან შეთანხმებით მშვენიერებად, თაობათა ესთეტიკურ იდეალად, უკვდავად იქცევა, “უკვდავება კი არ არსებობს უსიყვარულოდ”. ამასთან, მშვენიერებაზე მეუფების უნარი გულისხმობს “სუფთა სინდისს”. მშვენიერების, ჭეშმარიტების და სიკეთის დაკავშირებით გალაკტიონი კლასიკური ესთეტიკის ხაზს აგრძელებს.

მშვენიერების გაუკვდავების უნარით იპოვა პოეტმა მარადიულობა, სამუდამო ბინა რუსთაველის, ბარათაშვილის მხარეში: “მშვენიერებით ვიპოვე უცხო წალკოტი და ბინა...”

“სულის სამოსი”, “ფიქრთა სამოსი”

პოეტი ეძებდა აზრის შესაფერ ფორმას, ანუ სულის სამოსს, მისი იდეალი იყო ელადა, სადაც შინაგან-გარეგანი მხარე თანხმობაშია: “ელადა, ელადა! აქ სული ატარებს თვის მსუბუქ სამოსელს”.

“ფიქრთა სამოსის” (ფორმის) მალმერთებელ, უნიკალური სმენის პოეტს “ოცნების აჩანჩქარებაც” და “ფიქრთა სამოსის შრიალიც” ჩაესმოდა თითქოს: “აშრიალდება ფიქრთა სამოსი”, “დაბერა ქარმა და ოცნება ააჩანქარა”.

“ფიქრთა სამოსით” ელანდებოდა პოეტს მთელი სამყარო: “დედამიწას გარინდებულს მოხვევია ფიქრთ სამოსი” (“უხილავი”), “ფერდობებსაც” კი “ფიქრის ღვარი და თქეში” ასხია.

ოცნების სამოსელს ეძებდა ვაჟა-ფშაველა და ამ ვაჟკაცური ბუნების პოეტმა მას “ჯავშანი” მოარგო: “ჯავშანს ჩაიცვამს ოცნება, გავალმასდები ენითა” (“საახალწლოდ”).

“ვარდისფერი ოცნება” ქარზე იმოსება ტ. გრანელის პოეზიაში: “ვარდისფერი ოცნება ქარზე შეიმოსება...” (“მონოლოგი უდაბნოს ყვავილებზე”).

“ოცნების მანდილი”

ხან რეალური, ხან კი სიმბოლური აზრისაა გალაკტიონის პოეზიაში ტანისამოსის ცალკეული დეტალები. მრავალნაირ კონტექსტშია მოაზრებული მანდილი.

სატრფოს მანდილში სამხრეთის ქარის ქროლა სიყვარულით ტკობაზე მიმანიშნებელია ლექსში - “ქარი მოგონებათა”: “ავისტო თბილი, სამხრეთის ქარი შენს ლაჟვარდოვან მანდილში ჰქროდა, ისმოდა ტკბილი რაშოდა-შოდა... მე შენ გკოცნიდი და გული თრთოდა”.

მზიურ სიყვარულზე აქცენტირებაა სატრფოს “ლაჟვარდოვანი მანდილი”.

გაუჩინარებული იდეალის ტკივილს გვაგრძნობინებს “თოვლის” მანდილი, უდაბნოში რომ ელავს: “იელვებს, ქრება და კვლავ იელვებს, შენი მანდილი ამ

უდაბნოში”. ვფიქრობთ, აქ მანდილი, იგივე საფარველი ღვთისმშობლის სიმბოლოა (იხ.: ლ. სორდია, გალაკტიონ ტაბიძის სახისმეტყველებისა და მსოფლმხედველობის საკითხები, თბ., 2009, გვ. 66-75).

ბუნების “შავი ლეჩაქი” შეჭირვებულ განწყობილებას ესადაგება: “მთვარეში შავი შრიალებს ჩალა, შავი ლეჩაქი დაეცა შარებს” (“ალაზანთან”).

გალაკტიონის უცდომელ ხილვას ორთქლმავლის ბოლიც “შარფად” ელანდება.

ვეფხვის ტყავებით დაფარული მანდილია ლექსში “ჩვენი დრო ისევ რუსთაველს ელის”.

“მივარდნილი აივნის ჭრელ-ჭრელი მანდილ-საკაბეა” ლექსში “მივარდნილი აივანი”.

“მანდილის თებერვალეზია” ლექსში “ვოილეს”. სხვაგან “მანდილი ჩანს ისევ იმ მანდილად” (“დღეს მაისი”), ანუ პოეტი ერთგულია ჩვენი ზეციური დედის.

გალაკტიონი მთებსაც ლეჩაქით ხედავს (“ჩვენ გავიარეთ”). ვაჟასთან კი “მთათ წმინდა ჩადრებია” (“მღვენი”).

უფრო საინტერესოა გალაკტიონის შემოქმედებაში პოეზიასთან დაკავშირებული მანდილის ვარიაციები.

“ოცნების მანდილით” გვეცნაურება პოეტი ლექსში “არ მენატრება”: “არც მეგობრობა მენატრება დიდი ხანია, დასანდობელად აღარ ვხურავ ოცნებას მანდილს”.

ორიგინალური სახეა და პოეტურ დიდებას (დაფნას) მიემართება მთვარეულ ზამბახებში დავანებული “ლურჯი მანდილი”. მანდილი, საფარველი მარიამ ღვთისმშობლის სიმბოლოა: “ჩემი დაფნისთვის მიტაცებდა ლურჯი მანდილი, ქვეყნად მთვარეულ ზამბახებში შეფარებული” (“გემი დალანდი”).

“პოეზიის მანდილისა” და გრიგალის დაპირისპირებაა ლექსში “დღეს დღეები ეცლება”: “გრიგალმა გაიტაცა პოეზიის მანდილი”.

თავისი პოეზიის უჩვეულო “მსუბუქი მანდილით”, ფაქიზი ხელწერით გაუცხოებულა გალაკტიონი სხვათაგან და “ზრდილი პოეტი” “ზედმეტი, უცხო და განდევნილი ფოთლების ლანდად” ისახვის ნატურალისტური ხედვის პოეტებს შორის (“ფოთლების ლანდი”).

მანდილთან ერთად მარაოსაც დიდი აზრობრივი დატვირთვა მიანიჭა გალაკტიონმა და მარაოს საშუალებით დაახასიათა 1921 წელი, რომელსაც “მარაოებით მოსიარულე”, “ფერუმარილიანი წელიწადი” უწოდა (“პოეზია უპირველეს ყოვლისა”).

ამ შემთხვევაშიც გალაკტიონისთვის დამახასიათებელ მასშტაბებს ვხედავთ, რომელსაც დიდი ტრადიცია უძღვის წინ.

“ბახტრიონში” ვაჟა-ფშაველა მტრისგან დამონებულ კახეთს წარმოგვიდგენდა “ჩიქილამოხდილ ქალის” სახეში: “მთელი კახეთი ქცეულა ჩიქილამოხდილ ქალად”.

გალაკტიონმა კი განახლებული ქართლი იხილა ლაჟვარდოვანი საბურველით: “აფრიალდა ძველი ქართლის საბურველი და თავხურვა, დაიდრა და ულაჟვარდეს სიმორეში იწყო ცურვა” (“მაღალ მთიდან”).

“მთების თავხურვაზეა” ლაპარაკი ვაჟას ლექსში “პასუხი”, გვხვდება აგრეთვე “ქედების თეთრი მანდილი” (“ზამთარი მთაში”), “მთის ყელების შავი მანდილი” (“მთათ ძალი”), “ყვავილთა მანდილი” (“გაზაფხული”). მანდილი მოჩხუბართა დაზავების საშუალებაა ვაჟას პოემაში “მანდილი”.

მანდილის ახდა ღირსების აყრაა ა. ყაზბეგის შემოქმედებაში.

ვაჟას მიგნებაა ბედის წარმოდგენა “წითელი თავშლის” სახეში: “ჩემის ქვეყნისა ცრემლის საწმენდლად წითლის თავშალით მიცინის ბედი” (“დ.კ-ს”).

სამოსელი თავისი ყველა დეტალით ორივე პროექტს აინტერესებდა და ეს “შეხვედრა” უფრო ტიპოლოგიურია, ვიდრე გენეტიური, მაგრამ ვაჟას “სიტყვის მანდილი”, მოვლენისადმი ვაჟასებური მიდგომა ერთგვარი სტიმული უთუოდ უნდა გამხდარიყო გალაკტიონის “ოცნებისა და პოეზიის მანდილის” შესაქმნელად. ვფიქრობთ, ვაჟას “სიტყვა ეული” ჩვენს პოეტურ სინამდვილეში პირველად ქმნის ამ ორიგინალურ სახეს: “სიტყვა გადავადე ერშია, სიტყვა, რა სიტყვა? – ეული, ტანჯულის გულის ნაცრემლი, ვარმით ნაკვები, სნეული, გულგანგმირული, ბეჩავი, თავს მანდილ-ჩამოხეული”. ლექსში “სიტყვის მანდილია”, თუმცა ჩამოხეული. ვაჟას ოცნებას უმეტესად “ჯავშანი” აცვია (“საახალწლოდ”).

ასეა “ტრანსფორმირებული ვაჟას “სიტყვის მანდილი” გალაკტიონის “ოცნების მანდილად”, რაც წინაპრის ტრადიციებისადმი შემოქმედებითი დამოკიდებულების ნიმუშია.

“ოცნების კვართი”

კვართს სრულიად ახლებური გაგება მისცა პოეტმა.

გალაკტიონს უმეტესად წიგნთან, ოცნებასა და ფიქრთან მიმართებაში აინტერესებს ყველაფერი და ეამაყება “ყდამოკვართული, ქართული წიგნი”, “ხავერდში ჩასმული წიგნი”.

ქალის “გამჭვირვალე თეთრი კვართი” ელავს ლექსიდან “ო, გიპოვე”.

კვართით გრძნობებიც დაახასიათა პოეტმა. მწუხარება გულის კვართია ლექსში “ელოდნენ რევოლუციას”: “ახალგაზრდობა, მომავლის ძალა, წუხდა ჯვარედინ ფიქრში გართული, მათ ჰქონდათ გული იმ უდროობის მწუხარებაში გამოკვართული”.

“მწუხარებაში გამოკვართული გული”, “ჯვარედინი ფიქრი” კარგად წარმოგვიდგენს ახალგაზრდობის სევდიან, მაძიებელ სულს და საოცარი პოეტური თავისუფლების დასტურია. ფრაზაში ორგანულად არის დაკავშირებული სრულიად საპირისპირო მოვლენები, კონკრეტულ-ხელშესახები (კვართი) და აბსტრაქტული (მწუხარება).

ნეოლოგიზმებია “ყდამოკვართული” და “გამოკვართული”.

“გულის კვართის” გარდა, გალაკტიონი “ოცნების კვართსაც” ხედავს. ეს კვართი კი კონკრეტიზირებულია წაბლებისა, მუხებისა და ტყეთა სახეში: “თრთიან ხელშეუხები ოცნებების კვართები, ის წაბლები, მუხები, ის ტყის მილიარდები” (“ო, გიპოვე”).

ნიკორწმინდის “დიადემაც” ეზმანება პოეტს (“ნიკორწმინდა”).

“ოცნების მანდილი” ვაჟას “სიტყვის მანდილის” მონათესავეა, აქედან კი “ოცნების კვართის” ხილვა იოლი იყო გალაკტიონის “ზემხილვარი თვალისთვის”.

აი, როგორ მალდდება ვაჟასეული ტრადიციები გალაკტიონის გენით, რა დიადი სახეების შექმნის სტიმული ხდება ვაჟასეული ბიძგები...

“მშვენიერება ჩადრს დაიხურავს”

გალაკტიონი ეძებდა ჩვენი საუკუნის შესაფერ სტილს და “მონძებად” მიიჩნევდა ძველის გამეორებას: “მეხუთე საუკუნის სტილი შვენის თვით მეხუთე საუკუნეს, მაგრამ ჩვენი საუკუნისთვის მარტოოდენ მონძებია” (“პოეზიის დღე”).

ჭემმარიტი შვენება ვერ იგუებს ძონძებს: "... ძველ ძონძებს სტოვებს შვენება და სიდიადით ცისკარს მიაგავს" ("როგორც მერანი").

პოეტი მთელი ძალისხმევით აგნებს "ოცნების მანდილს", "ოცნების რიდეს", "მშვენეირების ჩადრს". ამ სახეებს კი სხვადასხვა კონტექსტში გაიაზრებს.

საერთოდ, გალაკტიონის იდუმალ სათქმელს შეესატყვისება ჩადრი, ამიტომაც არის, რომ მისი "მშვენეირება ჩადრს დაიხურავს, მხნედ მოარული" ("ცხოვრებასთან").

პოეტმა აღმოსავლეთის ფერადებში მიაგნო მშვენეირების განუმეორებელ ჩადრს, მათი გამოყენებით "გამოიჩადრა": "ო, მახსოვს, მახსოვს, ყველაზე ადრე იმ ფერადებში გამოიჩადრე" ("აღმოსავლეთი").

"გამოიჩადრე" ნეოლოგიზმია.

"მშვენეირების ჩადრთან" ერთად, გალაკტიონი ეძებს წარსული დროის ჩადრსაც და კითხულობს: "სად არის დროთა გამქრალი ვადა ჩადრით ფარული? იგი შვენება, იგი ტროადა ლეგენდარული?" ("ძაუგიდან ბერლინამდე").

ბუნების მოვლენებსაც ჩადრით ხედავს პოეტი, მდინარეს ვერცხლის ჩადრი აფენია თითქოს: "ეს წინათ იყო, მდინარეს თითქო ვერცხლის ეფინა მდინარე ჩადრი და კიდევზე მდუმარედ იდგა შეუცნობელი შრიალი ჭადრის".

"დაბურვილი ტყე" "საღამოს ნისლით იჩადრებოდა". ლექსში - "ასპინძა" - "ყოველივე მოიჩადრება".

ნეოლოგიზმებია "იჩადრებოდა", "მოიჩადრება".

"ჩადრგადახდილი მთვარე" იმზირება ლექსიდან "ფიქრი".

"სტვირის ჩადრი" ვაჟა-ფშაველას "დაჩაგრულ მესტვირეში" ფიგურირებს. ლექსში სტვირს გლოვის ნიშნად ჩადრი აფენია: "ჩემს სტვირს დავადე სახე გლოვისა, ზედ გადავფინე მას ჩემი ჩადრი და წარვაწერე: "ხმა სიმართლისა და მაცხოვარი არის ეს კარი".

გალაკტიონთან ძამებით შემოსილი გვირგვინი და თალხით შემოსილი ქნარი შემოქმედის სიკვდილის მაუწყებელია ("გარდაცვალება").

ვაჟას სტვირის ჩადრი ტკივილებიან ფიქრებს ფარავს, გალაკტიონის ჩადრი მშვენეირების აზრს ბოლომდე არ გვანდობს და იდუმალებით მოსავს.

ვფიქრობთ, აქაც არის რაღაც შორეული კავშირები.

გალაკტიონი უსაზღვროდ აფართოებს ტრადიციას.

"ზღაპარში" ქალწულები "ჩუმად გადაიხდიან ლეჩაქთა სამოსს", მერე კი მოდის უცნაური ხილვა, ლეჩაქად იქცევა მდინარეც და დუმილიც: "თვითონ მდინარეც და დუმილიც გალეჩაქდება".

ნეოლოგიზმია "გალეჩაქდება".

კორდი "რუსთაველის ქუდს" ჰგავს, ჭილოფის ქუდი კი მუშის მოსართავია.

უბინაოს "ცა ახურია", ხოლო უსინდისო შიქასტების ავტორს "ცა ქუდად არ მიაჩნია" ("წარმოსთქვა რა").

უბრალო ადამიანისთვის განუყოფელია "სიმართლე, ცხენი და ჩაბალახი" ("ულტრაისფერ სხივებით მთებზე").

გალაკტიონის ფარდაც კი განუყოფელია ადამიანის არსებობისაგან და იგი ხან რეალისტურია, ზოგჯერ კი სიმბოლური. "სიღარიბის ფარდის", "საჩრდილობელი ფარდის", აღსასრულის მაცნე "მზის დამფარავი ფარდის", გამწარებაზე მიმანიშნებელი "შავი ფარდის" პარალელურად, შემოქმედის საიდუმლოებას უსვამს ხაზს "ფარდა იდუმალი", "იდუმალ ფარდის შრიალი..."

“მშვენების რიდე”

გალაკტიონის “ოცნების მანდილს”, “ოცნების კვართს”, მშვენიერების ჩადრს” მხარს უმშვენებს “მშვენების რიდე”, რომელიც ისევე, როგორც სხვა სახეები, მრავალმნიშვნელოვანი და იდუმალია.

სიყვარულის გრძნობას უკავშირდება სატრფოს ნაქსოვი რიდე (და იმ რიდის ასოციაციას იწვევს, ტარიელმა რომ ნესტანს უძღვნა “ვეფხისტყაოსანში”): “მე გარს მეხვევა მუდამ იგივე, შენ მიერ ნაზად ნაქსოვი რიდე” (“მწუხარება შენზე”).

ნაირგვარია გალაკტიონის ლექსების რიდე: ცის მშვიდი რიდე, რიდეების სეზონი, წიგნის რიდე, დღეთა რიდე, ქარის მსუბუქი რიდე, ქალის ცისფერი რიდე, სანახაობის რიდე, ნისლის რიდე, მშვენების რიდე, იმედების რიდე.

გენია “ნისლის რიდეს”, გაურკვეველობის ბინდს აცლის სილამაზეს და მშვენების რიდეს, სინათლეს, მიმზიდველობას ანიჭებს. ძიების შფოთვას მშვენების გაუკვდავების შემდეგ ბედნიერების სიმშვიდე ცვლის: “დასაბამიდან, რაც სილამაზეს გენიამ ნისლის ახადა რიდე, ზღვაო, ურთულეს ცხოვრების გზაზე საშიშროება იყო სიმშვიდე. მაგრამ დავმშვიდდეთ, რაც სილამაზეს დრომ დაუბრუნა მშვენების რიდე, ზღვაო, ურთულეს ცხოვრების გზაზეც ბედნიერება არის სიმშვიდე” (“ის სიხარულიც”).

გამორჩეული იმედების დამამშვიდებელიც რიდეა: “ეგულება იმედები მშვენნი რიდე-ხვეულებით, გულგამლილნი მარტოობით და მარტონი წვეულებით” (“მოხუცი მწიგნობარი”).

“ცის რიდე” მოსავს პოეტის სათქმელს, რაც ფაქიზ, ამაღლებულ ხელწერაზე მიუთითებს: “სანამ წვიმა გადივლიდეს, გზები გამშრალდებოდეს, ნუ მოაცლი ციურ რიდეს, რომ ბურუსში ჩნდებოდეს” (“სანამ წვიმა გადივლიდეს”). გვხვდება “ცა რიდეული”, “ცის რიდის” მოგონება.

ბნელისთვის რიდის ახდა ბოროტების დამარცხება და მშვიდობის ზეიმი: “იდიდე, მშვიდობავ, იდიდე! კვლავ და კვლავ ახადე ბნელს რიდე”.

ორიგინალური სახეა “დუმილის რიდეც”, რომელიც სათქმელის საფარველია, დუმილის მიერ რიდის მოხსნა შვების მომგვრელი ამეტყველებაა: “აჰა, დუმილმა მოიხსნა რიდე, შვების მდომელი” (“ჟუგა და ასიდა”).

დღეებისთვის რიდის მოცილება მის არსში წვდომაა და ვაჟას მიემართება ღრმააზროვანი ფრაზა: “ერთხელ მგოსანი ვაჟა დღეებს აცლიდა რიდეს” (“მრავალშვილიან დედას”).

არც ხის ლამაზი რიდე დარჩენია გალაკტიონს შეუმჩნეველი: “შავი ზღვის პირად ხე იდგა მრუდე, მაგრამ ლამაზის მრხეველი რიდის”, “ტყის რიდეა” სხვაგან.

“სიზმარეული რიდეებია” ლექსში “ოფორტი”: “მხოლოდ ტყემლების აყვავილება ხეებს რიდეებს ჰფენს სიზმარეულს”.

თავისებურ, განუმეორებელ წერის მანერაზე მიმანიშნებელი ეს სახეები გვახსენებს ვ. ბარნოვის სიტყვებს გალაკტიონზე, რომ მის შემოქმედებაში “სინამდვილეს ეთერიული ხორცი შეუსხამს, ოცნების სახეს შეუმოსავს ნივთიერება”.

“სიტყვის ძაძა”

გალაკტიონის ლექსებში ძაძა, თალხი როგორც სხეულის, ბუნების, ისე სულის სამოსელადაც გვევლინება.

“ავდარში” “ტყეს ტყვიისფრად ჩანარიგალი თალხები” აცვია. თალხი ფარავს ქნარს, რაც შემოქმედის გარდაცვალებას გვაუწყებს (“გარდაცვალება”).

ჯალათის თალხი კი თვალთმაქცობაა: “რა საჭიროა თალხი, თუ უგულოდ და ძალად მშვიდობიანი ხალხი დაემსგავსება ჯალათს?”

“თალხის ხეა” სიცოცხლის ხე, რადგან მისი ნაყოფის დაუფლებას მოჰყვება ადამისა და ევას სიკვდილი, კაცობრიობის მოკვდავად ქცევა (“ქარი არხევდა იტალიურ შობის ხეს ტრიპოლისში”).

სევდაჩაბუდებულ “თვალეში თალხია”, გულშია შავი პეპლების თალხიც: “გულში პეპლები აუარება, არა თეთრები, არამედ თალხი...”

თალხით განწყობილების დახასიათების ტრადიციას ვაჟა უდებს სათავეს, როცა იტყვის: “მინდა გულმა გაიხადოს თალხები” (“არად მიღირს”). მისთვის “ია თალხ-კაბაა”, “ქალი მგლოვარი ძმაზედა”. (“კოპალა”) “ქალამნიანი გულიც” ვაჟასთან გვხვდება (“ელეგია”).

სიახლის დაუსრულებელი ლოდინი აჩენს გალაკტიონის გულში თალხს და იგი მოუხმობს განახლების მომტან ახალ ტალღას: “ლოდინით შენით გულს ნუ გვითალხავ, დაჰკარ, დაჰქუხე, ახალო ტალღავ!”

ნეოლოგიზმია “გვითალხავ”.

“თალხის გამშუქი” ძალაა ჩანგის აღტაცებული ხმები: “გულით ვიგრძენი მე იმჟამად ჩაუქრობელი წკრიალა ხმები ჩემი ჩანგის, გამშუქი თალხის, როცა მგზნებარე სიმთა თრთოლვის ახლის მშობელი აღტაცებათა მზით გამთბარი ხარობდა ხალხი”.

პოეზიის საშუალებით “ფარჩა-ნოხებით იცვლება თალხი” (“სამხედრო გზაზე”).

გალაკტიონი ერთდროულად აღიარებს “გულისა და გონების ძალას”, მისი მიზანია, სიტყვით გრძნობის ცეცხლი აანთოს, მწუხარებას “სიტყვის ძაძა” ჩააცვას და, მართლაც, მისი სიტყვები რაღაც კარგსა და მშვენიერზე შემოსილა ძაძით: “ათას სიტყვაში მხოლოდ ერთი მწუხარეს ბაძავს, რაღაც კარგზე და მშვენიერზე ატარებს ძაძას” (ო, გადავეშვათ”).

ვაჟასთან “მგლოვიარე ქართული” გამოხატავს მწუხარებას, გალაკტიონთან კი “სისხლისმსმელი კლასის გრძნობა და ფანტაზია” ყოველთვის “ძაძა-ფლასით” არის დაფარული (“ორი ლელო”).

“მშვიდობის წიგნში” დადუმებული ტაძარი ძაძითშემოსილია, შემოქმედებითი შრომით გაალებული კი – ძაძამოხდილი.

შავით შემოსილობა ელეგიური განწყობილების ნიშანია: “შავით შემოსილხარ, როგორც ელეგია...”

“ღამის საბურველიც” ერთ-ერთი ლირიკული გმირის სამოსელია.

“ფსალმუნში” ძაძა არის გაუცხოების მომასწავლებელი: “ცყავ სამოსლად ჩემდა ძაძა და ვექმენი მათ იგავი” (ფს. 68-12).

ვაჟასთან არის “ჯავრის ნაბადი”, “გლოვის შავი საბანი”, “ტყის ძაძა”.

გალაკტიონის “სიტყვის ძაძა”, “ოცნების მანდილის”, “ოცნების კვართის”, “მშვენიერების ჩადრის”, “მშენიერების რიდის” ციკლს ეკუთვნის და თავისებურად გვიხასიათებს მწუხარე სიტყვის ძალას.

“გვირგვინი სვეტის”

გალაკტიონი, როგორც პოეტი მეფე, ყოველთვის გვირგვინით წარმოიდგინება, “ბრწყინვალეების და გამარჯვების სამოსელთან” ერთად.

პოეტის დაფნის გვირგვინი მსგავსია მყინვარის გვირგვინის (“შერიგება”), მის “გვირგვინზე წაშლილია შავი ნაპრალი”.

გალაკტიონი, როგორც პოეზიის ქრისტე, ეკლის გვირგვინოსანია, სუდარით (მწუხარებით) მოსილი: “მეტად მძიმეა ეკლის გვირგვინი, მეტად მძიმეა ჩემი სუდარი” (“გაზაფხულის დღე”).

პოეტს აბარია არა “გვირგვინი ზეცის”, არამედ იგი მეფეა თავისი პოეტური გამონაგონის გამო: “გვირგვინი ზეცის არ გაბარია, მეფე მეფეთა – ეს ზღაპარია ოცნებათ სხვათა და სხვანაირთა”.

იგია “გვირგვინი სვეტის”, რომელსაც “მზე ორნამენტებად” აფენია.

პოეტს მთვარე გვირგვინად ეზმანება: “მაღლა ციდან მთვარის დისკო ქანაობდა, ვით გვირგვინი”.

მთვარის გვირგვინად წარმოდგენის ტრადიციას ვაჟა-ფშაველა უდებს სათავეს: “მთვარე მთის წვერებს გვირგვინს ადგამდა, ლამაზს ახილებს თვალებსა”.

ვაჟას “მთა და მთვარეში” კი “მთვარე ცას დაეხურა ქუდადა”.

გალაკტიონი დარწმუნებულია, რომ “მშვიდობის წიგნს გვირგვინს ვერვინ მოხდის” (“ყველაფერი შეიძლება მოხდეს”).

ზოგჯერ “შავი ძაძებით” იმოსება გვირგვინი (“გარდაცვალება”).

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში გვირგვინია ტრფობა, “კაცობის გვირგვინია” სამშობლო: “ჩემის კაცობის გვირგვინო, ჩემო სამშობლო მხარეო” (“ჩემის კაცობის გვირგვინო”).

“ჩემი როლი ნიღაბით”

ურბანიზებული გარემოს სამოსლის ერთ-ერთი კომპონენტია ხელთათმანი და ნიღაბი, რაც ბუნებრიობის უარყოფაა: “ხელები არ თრთის ხელთათმანებით, სული არ ტირის შავი ნიღაბით” (გზაში).

სხვაგან “ვიწრო ხელთათმანს” ჰგავს ლურჯი მონტევიდეო (“დგება თეთრი დღეები”).

მრავალგვარი ნიღაბი მორგებული აქვს პოეტს: “ნიღაბები წითელი, ნიღაბები ათასი”, თუმცა “მე ვიხდი ნიღაბს, მომგვარეთ რაში” - შესძახებს ბოლოს.

გალაკტიონის თავისებურება ისაა, რომ გათავისებული აქვს ნიღაბების სული: “ჩემი როლი ნიღაბით იყო სული ნიღაბის”.

გვხვდება “ვუალები, პირბადეები”. შუქი პირბადეა: “ჩამოიშლება შუქი-პირბადე” (შდრ. ვაჟა: “დღემ დაიხურა პირბადე”).

“ბედის ქაოტური ბადეა” იმედის მტერი ლექსში - “ძველი წიგნების გვერდებს არეულს”: “რა ქაოტიურ ბადეს ედები, ბედო, სადაა ის იმედები?”

“სევდაც ბადეა”: “რომ იცოდე, როგორ მახვევს შავ ბურუსში სევდის ბადე”.

“ძალა” - სასიცოცხლო მაგნეტიზმი

პრანი არის მსოფლიო ენერჯია, სასიცოცხლო ძალა. ის მონაწილეობს სიცოცხლის ყველა ფორმაში. სიცოცხლე ყოველ ატომშია, პრანი არის ყველგან და ყველანაირად.

პრანის ნაწილი აქვს ჩვენს “მე”-ს თავისი ნივთიერი გამოვლინებისათვის. როცა “მე” გადის ფიზიკური სხეულიდან სიკვდილის დროს, პრანი თავისუფლდება “მე”-ს ზემოქმედებისაგან. სხეული იშლება შემადგენელ ნაწილებად და ყოველი ატომი თავისი ძალით შედის ახალ კომბინაციაში. პრანის ნაწილი უბრუნდება მსოფლიო წყაროს. ის არის არა მატერია, არამედ ძალა, რომელიც აცოცხლებს მატერიას. ის, რასაც უწოდებენ სასიცოცხლო მაგნეტიზმს, არის პრანი.

პრანის, ნებისყოფის ზემოქმედება წარმოადგენს აზრის გადაცემის, ტელეპათიის საშუალებას. შეიძლება ადამიანი გავხვიოთ აზრის შემცველ ატმოსფეროს პრანში, რომელიც მას აძლევს უნარს, წინ აღუდგეს მტრულ აზრობრივ ტალღებს. სისტემატური სრულყოფით მიიღწევა ადამიანში უმაღლესი ძალების ამოქმედება, რომლებიც უვითარებენ მას იმის უნარს, რომ ის ამაღლდეს უმდაბლეს საწყისზე.

როცა აზრი წარმოიქმნება, თავის თავში შეიცავს პრანს, რომელიც ანიჭებს მას დამატებით ძალას და ხშირად მოაქვს გასაოცარი შედეგი. პრანი აცოცხლებს აზრს და აქცევს მას თითქმის სულიერ არსებად.

ჩვეულებრივ აზრზე ძლიერია პრანით გამსჭვალული აზრი. ყოველი დადებითი აზრი შეიცავს პრანს. ასეთი აზრები ფრენენ ტყვიასავით. ორატორის სიტყვის ძალა, აზრი თითქმის სულიერ, ცოცხალ არსებად იქცევა, ბოროტი აზრის ძალა უკან უბრუნდება გამგზავნელს.

ცხოვრებაში, ადამიანებში განუწყვეტლივ გამოიყოფა მაგნეტიზმი, ანუ პრანის ენერჯია. ადამიანს შეუძლია მისი მართვა, დაგროვება და მიმართვა სასურველი წერტილებისკენ. პრანის ენერჯია არის ბუნების ბრმა ძალა, როგორც ელექტრობა, მაგრამ ადამიანის მოქმედებას დაქვემდებარებული.

ადამიანის მაგნეტიზმი არის ფორმა პრანის ენერჯიისა, რომელიც ვლინდება სხვადასხვაგვარად. იგი ადამიანის შვიდი საწყისიდან ერთ-ერთია და არის ყველა ორგანიზმში. ადამიანი იღებს პრანს ჰაერიდან, რომლითაც ის სუნთქავს, საჭმლიდან, წყლიდან, პრანის ხარისხი განსხვავებულია სხვადასხვა ადამიანში.

იგი გამოყოფს დიდძალ მაგნეტიზმს, ფიქრის ტალღებს. ყოველი აზრის ტალღა სავსეა მაგნეტიზმით.

პრანით ანუ მაგნეტიზმით შეიძლება მკურნალობა. პრანის მარაგი იგზავნება ორგანიზმის დაზიანებულ ნაწილებთან მიზანმიმართულად.

ადამიანს აქვს იშვიათი ძალა სულისა, “მე” შეერთებულია ენერჯიის დაუშრეტელ წყაროსთან (Рамачарака, «Основы мирозерцания индийских иогов», 1913 г., с. 57, 66).

როცა ადამიანს შემოეხვევა ნათელი დიადემა და ცისარტყელა, ის უკვე არის შეერთებული უმაღლეს ენერჯიასთან. მიწიერ ცხოვრებაშიც ადამიანს შეუძლია შეიგრძნოს დიადი ენერჯია, “სხვა ენერჯია”.

უმაღლესი ენერჯიის ნაპერწკალი აქვს ყველა ადამიანს, საფრთხის წინ ძლიერდება ძალები, ექსტაზის მდგომარეობა გვაძლევს არამიწიერ ძალებს. ყოველი შეხება უმაღლეს სამყაროსთან მიწიერ აზრებს აქცევს კეთილთვისებიანად (ე. რერიხი, “აუმ”).

“ტანტრას” მიხედვით, “ჭეშმარიტი არსება ძალას და მაგნეტიზმს ასხივებს”.

ა. შოპენჰაუერის კონცეფციით, სიცოცხლის საწყისია “ნება”, რომელიც დაახლოებით “ძალას” ნიშნავს. ეს ცნება ნიცშესთან “ძალაუფლების ნებად” გარდაისახა, სიცოცხლე არის სწრაფვა, სწრაფვა კი წამებაა. ნება შოპენჰაუერისათვის არაა ცნობიერად მოცემული ენერგიაა. მისი მოძღვრების საწყისი ბუდისტური რელიგიაა (П. Рини, «Философия Шопенгауера», СПб, 1901, с. 53).

ძალის აპოლოგიაა გალაკტიონის შემოქმედება.

მთელ დედამიწას ედება და ამღერებს ძალა: “რა მოხდა? ქარი? ქარიშხალია? როგორ უარყოფ ძალას ამ ხმისას? დიდი ხანია, რაც რომ იმგვარად არ უმღერია ჩანისლულ მიწას” (“ხანდახან”).

დაუმარცხებელი, შეუდარებელი სიცოცხლის ძალა, ღმერთის – სიხარულის ძალა მეფობს ირგვლივ და აცოცხლებს ყოველივეს: “აღმატება ყოველგვარ ძალას, რომ სიხარული დასცალოს ჭიქით, რაც ამოდრავებს სიზმარულ ჭაღას შორს, სასიმიინდე ყანების იქით”. “სიხარული” - ქრისტეა, “თასი” - მარიამი, დედა-ძის მარადიული ძალა ავსებს ყოველივეს.

ბუნების ძალები პოეტში გადმოდიან ქმედით სტიმულად: “მწვანე ტყეები... ხეები... მათ ჩემს სიყმაწვილეს შთაბერეს ძალა” (“ვით არ მიყვარდეს სამშობლო ჩემი”).

“ბუნების ძალი უხვად, სიტურფით მთა-ბარს ქარგავს” (“მომაკვდავი”).

დაღონებული, ნაღვლიანი ადამიანი ძალით ცდილობს უღლის გადაგდებას, ნახტომის გაკეთებას (“ფიქრი”).

ღვთაებრივი გულის ძალა ყინულის ლოდებს ადნობს და საოცარ ხმებს გამოსცემს: “წყალში მიწისძვრას ედრებოდა ძალა ხმოვანი” (“შეხედეთ, მიწა!”).

ძლიერი ენერგიაა წინსვლის სტიმული: “ძლიერი ენერგიით წინ ეშურება შეუსვენებლივ დღის ახალი სიცოცხლეები” (“რევოლუციის ნიაღვრები”).

ღმერთისგან ბოძებული ძალის სასიკეთოდ გახარჯვის შეგნებაა შემდეგ სტრიქონებში: “სიცოცხლე ძალას მამლევდა და სამოქმედოდ მიწვევდა მარად” (“მწუხარება”).

მხოლოდ სიმართლის სამსახურში ჩამდგარი ძალაა ქმედითი: “მხოლოდ სიმართლემ დაიმონავოს ეს გაქანება, გრძნობა, გონება”.

თავისუფლების, შენების ქმედითი ძალა ბორგავს პოეტის სტრიქონებში: “შეუჩერებლად მბორგავი ძალა, ძალა ულევია, ძალა ქმედითი” (“ძალა ულევია, ძალა ქმედითი”).

სიცოცხლეს აბრწყინებს ხალხის ღონე, აზრი, გრძნობა: “ბრწყინავს ჩვენი ხალხის ღონით დღე, მოსილი დიდებით, დანამშვენი გრძნობათ კონით, აზრთა მარგალიტებით” (“ხალხის ძალა”).

“ქვეყნების მაცოცხლებელია... სიცოცხლე-ძალა” (“სტრიქონები”), “მფეთქავი ძალა” (“არხევს ახალი სიცოცხლის აკვანს”).

არსებობის მაგიური ძალა ზეციდან, მზიდან მოდის და ფრთებს ასხამს ყველა სულიერს: “მზე მიდამოს ციდან ასხამდა შეუწელებელ, მაგიურ ძალას, არსებას ყოველს ფრთებს შეასხამდა”.

“არსად ისე არ გადმოხეთქს უკმარობის ნიაღვარი” (“გურიის მთები”) – პოტენციაში დანახვაა ქართული ეროვნული ენერგიისა, რომელიც უნდა გაწვდეს ყველა მხარეს. პოეტი დარწმუნებულია, რომ “მოიარს ყოველ მხარეს უკმარობის ნიაღვარი” (“უკმარობის ნიაღვარი”).

გალაკტიონის იდეალი მაინც გულისა და გონების ძალის ერთდროული ამოქმედებაა: “ძალა მოექანება გულისა და გონების, არა ერთეულების, ბევრის, მილიონების”.

პოეტს ესმის არსთა სასიცოცხლო ძალების ხმა, ყურს უგდებს “არსთ ყოფნის სიოს”, მის შეუდარებელ სიმფონიას: “თუ დაემხო მიწაზე რწმენით და ყურს დაუგდებ არსთ ყოფნის სიოს, მუდამ მოისმენ მახვილი სმენით შეუდარებელ ამ სიმფონიას” (“სიმფონია ფესვების”). “ყოფნის სიო” ღმერთია.

ყოველი ფიზიკური არსების ხვედრი განადგურებაა: “მსხვერპლი ქვეყნიურ ძალის ასკეცის, მტვერი იყავი, მტვერი გახდები”, მაგრამ მოკვდავი სხეულის ძალა როდი იკარგება ბუნებაში, იგი მარადიულია და ადამიანმა მთელი სიცოცხლე რწმენის, შრომისა და სიყვარულის სამსახურს უნდა მოახმაროს: “სიცოცხლე ქვეყნად ადამიანს ერთხელ მიეცა, მაგრამ სიცოცხლის მთელი ჩვენი ღონე და ძალა უკვდავი არის ისე, როგორც მიწა და ზეცა – რწმენას, შრომასა და სიყვარულს თუ ენაცვალა” (“იცოცხლე კიდევ ას წელიწადს”).

სიკვდილი სასიცოცხლო ძალის მოკლებაა, მაგრამ სულიერ სხეულებს ისევ შეუძლიათ ქვეყნად მოვლინება, მხნეობისა და ძალის აღძვრა ცოცხლებში: “მიდიან, თუმცა ძალუბთ ისევე გაგვამხნეონ და აღვიძრან ძალა, მიდიან, რომელთ სული არა აქვთ, ძალი და ღონე გამოეცალა”.

პოეტი უმღერის “დაუთრგუნველი შრომის ძალას” (“როგორ არ იცი, თუ რა ძალაა”). “ძალთა მოკრებას”, “სასიცოცხლო ძალის” გონიერ გახარჯვას, “სიცოცხლის ძალით” მონიჭებულ “ახალ ცხოვრებას...”

“იდუმალი ძალა”

გ. ტაბიძე ძალის მრავალნაირ სახეს ხედავს სამყაროში.

“იდუმალი ძალა” ღვთაების ქმედითი ძალაა, რომელიც ნანგრევებშიც თვლემს, როგორც განახლების პოტენცია: “ო, როგორ მესმის მე სიჩუმე ამ ნანგრევების, როგორ მადლელებს მე ყოველთვის იგი სიჩუმე. მასში იდუმალ ძალით სძინავთ ახალ ქაოსებს, იგი ღელავა დაფარული, უჩინარ ცეცხლის” (“თითქო არა აქ”).

“ზესთაზეს ძალა” სამყაროს საზღვრების გამწვევი ძალაა: “ძალას ედრება რაღაც ზესთაზეს”.

“ღვთიური ძალა” ბუნების ყოველ გამოვლინებაში დავანებული: “შორს, შორს გასცქერის მთისა მწვერვალი, თითქოს იგონებს გაფრენილ დღეებს და გულს უთრთოლებს ღვთიური ძალი”.

სიცოცხლის “ფარული ძალა” საღვთო სხივების ძალაა, რომელსაც მთელი არსებით გრძნობენ რჩეული ადამიანები: “სიცოცხლე დილის გულმობიერი სხივთა კრთომაში არის ძლიერი. უფრო და უფრო, სულ მაღლა-მაღლა იწევდეს მნათი პირმშვენიერი. აღტაცებული მწვერვალთა სულით, სამშობლოს მგრძნობი არსებით სრულით, მგრძნობი სიცოცხლის ძალთა ფარულთა, მთელი სიცოცხლით, სულით და გულით” (“ისტორიის ახალი გვერდი”).

“სხვა ძალის”, ღვთაებრივი ძალის მოვლინებას ნატრობს პოეტი: “მძლედ დაჰქროლე, ქარიშხალო, ააღელვე მთა და ბარი... ეს სიჩუმე მე გულს მიკლავს, სხვა ძალა მხურს, სხვა სიზმარი” (“ჩანს ახლოა ქარიშხალი”).

“უცნაური ძალის” ტყვე პოეტს ხშირად ეწვევა უჩვეულო აღმადრენა, ბედნიერების, სიხარულის, შვების განცდა: “მე ვკანკალებდი. უცნაურ ძალს ტყვედ ჰყავდა მაშინ ქარის აკორდად გარდაქმნილი ჩემი არსება, როგორ მწყუროდა ქარიშხალთან ერთად გაფრენა, ბრძოლა, სიცოცხლე, სიყვარული, სიამე, შვება” (“ერთხელ”).

დიდებულია იმ ძალის მოვლინების განცდა: “რადაც უღრუბლოდ, გატაცებით, ყელმოღერებით მოდის სიმშვიდე და ძლიერება” (“ჰაერი”).

“ძალთა ძალი” ღმერთია, როგორც “უხილავი უკვდავება, მეუფება მრავალთვალის”: “შენ გამსახურებს ძალთა ძალი, უხილავი უკვდავება, მეუფება მრავალთვალის” (აკაკი წერეთელი).

“უხილავი ძალა” სამყაროს შემოქმედის ქმედითი ძალაა, პოეტის შედეგრთა შესაქმნელად მოვლინებული: “და თვალწინ მხოლოდ შენი აჩრდილი უხილავ ძალით ხორციელდება” (“ავე მარია”).

“უჩინარ მადლთა ძალით” ხდება “მშვიდობის წიგნში” ბინდის გამზიანება: “უჩინარ მადლთა ძალი ამაღლდა, ისევ განათდა, რაც დაიბინდა”.

პოეტი - “ძალა უგეში”

ღვთაების ძალა განსაკუთრებულად ვლინდება ხელოვნებაში, რადგან შემოქმედებითი ნიჭი საღვთო მადლია.

პოეტი “ძალა უგეშია”, ჩაუქრობელი სხივოსანი ძალის ემანაცია, რწმენის, უძლეველი ძალის, უჩვეულო ხმის, სიწმინდის სრულყოფილი გამოვლინება: “ეს მე ვარ რწმენამახვილი, ნებისყოფა და ძალ-ღონე, ბევრი ქარიხლის მნახველი, ბევრი გრიგალის გამგონე, ჩემი ხმაც სმენამჭევრია, გული წმინდა და მაგარი” (“ახალი მეკვლე”).

“უხილავი ძალის” მადლია პოეზია და ბუნებრივია მისი მოლოდინი: “უხილავ ძალას უცდის პოეტი და ქარიშხალის აზუზუნება” (“მიწა გამოჩნდა”).

გამოუცნობი, უჩვეულო და მიუწვდომელი ძალის ტყვეა უიტმენი: “ო, მეზიდება გამოუცნობი და უჩვეულო ძალა თავისკენ... ძალა იგი, სხვა ხელისათვის მიუწვდომელი, შემომტევია, არაოდეს მომგებელი, რა მაგნიტური უხილავი და მიმზიდველი” (“ჰიმნები სიხარულისადმი”).

საღვთო ძალითა და ზეციური ცეცხლით გაალებულია გალაკტიონი, ეს ნათელი ძალა შუქად ვლინდება და სიმალეებს წვდება: “ქუხდე გულისთქმავ! ქუხდე გულისთქმავ! გული მწველ ცეცხლით კვლავ გაიმსჭავლა, გაშუქდი, სანამ მძლავრია გრძნობა, გაშუქდი, სანამ გექნება ძალა... და პოეზიის სიმალეები ერთგულ მფარველად დარჩება თანა, რა არის მასთან სხვა ძლიერება, რა არის მასთან მთელი ქვეყანა” (“ქუხდე, გულისთქმავ!”).

ძალმომრეობას, ხმალს, ბოროტებას “სიცოცხლის ძალა” - გენიალური წიგნის ძალა ამარცხებს: “ეხლა ის მიჰქრის შიშველი ხმალით, მეორე ეძებს სიცოცხლის ძალას, მაგრამ მოკლული ოცნებით ძალით დასცქერის წიგნს და ხმელ თავის ქალას” (“პორტრეტი”).

აზრთან შეერთებული პრანი მშობლიური მოწოდების გრძნობას უღვიძებს ქარით მოსილ პოეტს: “სისხლში დელავენ ნაპერწკლები დიდებულ აზრთა, შენში მშობლიურ მოწოდების მოძრაობს ალი, გეხვევა ბრძოლა, როგორც ქარი, როგორც გრიგალი” (“არაგვის ქარი”). გრიგალისებური ძალის მოვლინება უსაზღვრო აღტაცების წყაროა:

“მძაფრი გრიგალი მიახლოვდება, ჩემში უსაზღვრო აღტაცებას ვგრძნობ, ჩემში ძლიერი ძალა გროვდება” (“მე ვუკვირდები ამ უძირო ზღვას”).

მრავალი წყაროდან იკრებს პოეტი უძლეველ ძალას: “ისევე გულის სიახლით მდნობ მიწიდან, ციდან, დაუსრულებელ მორევებს გვგრძნობ ყოველი მხრდან” (“მღვრიე ქარი”).

მუსიკა არის სტიქიის რაღაც ძალა, “ძალა ხმოვანი”.

მგოსნის სიტყვაში მაგნეტიზმია და იგი ძალით ავსებს თავდახრილ მონებს: “მგოსანი... მოვა მქუხარე, მგზნებარე სიტყვით ძალას აღუძრავს თავდახრილ მონებს... და დავიწყებულს, მაგრამ ნამდვილ ხმებს კვლავ გაახსენებს, კვლავ მოაგონებს” (“ზღვის პირად მდგარი”).

ჯადოსნური ძალა სიტყვას ხალხთან კავშირით ენიჭება: “ხმები, ხალხში ყურმოკრული, შემდეგ რაღაც ჯადოქრული ძლიერებით გიტაცებდა ჯადოსნურად მოოქრული” (“ხმები”).

მრავალმნიშვნელოვანი სიმბოლოა არწივის გაქანება და ძალა (“არწივი”).

პოეტის ძალა “უცნაური ძალის” ტოლფარდია, წამების ცეცხლში გამობრძმედილი, მაგრამ გულცივთათვის გაუგებარი და შეუცნობელია “საკუთარ ძლიერ სიმღერის გრძნობა” (“რაა ეს გრძნობა?”).

ზეციური ენერჯის შემოქმედებაში გახარჯვაა მიზანი: “გადაიღვარეთ სიმღერებო, შემოქმედ ხმებში, გადაიღვარე, ენერჯიავ, ბრძოლის ლექსებში” (“ტყვარჩელთან”).

ხელოვნების კეთილი ძალა ბოროტების “შავ ძალას” ამარცხებს (“მე ამ ყვავილებს”). ტკივილს აღძრავს ამ არაჩვეულებრივი ძალის შეუფასებლობა: “ვინ დააფასებს მაგ სიწმინდეს ჩვენს სამშობლოში, ვინ დააფასებს, თუ მაგ გულში რა ძალნი თრთოდნენ” (“ქალს მთებიდან”).

“სულს სწყურია საზღვარი, როგორც უსაზღვროებას”

როგორც ცნობილია, ცოცხალ სხეულებს ორგვარი ბუნება აქვთ. უხეში სხეული უხეში საგნებისაგან სიამოვნების მიღების წყაროა. სულიერი ცხოვრება, ინტელექტუალურთან ერთად, ესთეტიკურ და მორალურ ასპექტში, გაპირობებულია თხელი სხეულით. ის ამყარებს კავშირს წარსულსა და მომავალ მოვლენებს შორს.

ადამიანი სხეულებრივიც არის და სულიერიც.

“მე”, შემდგარი სამი გარსისაგან, უკვდავია, “არამე” - მოკვდავი, სული უკვდავია, სხეული – ხრწნადი.

ტრადიციული რელიგიური რწმენით, სული შორდება სხეულს სიკვდილის დროს. მედიუმების მტკიცებით, სული და ასტრალური სხეული ერთი და იგივეა.

იოგების აზრით, ადამიანი შედგება შვიდი საწყისისაგან.

გ. ტაბიძე, როგორც რჩეული პოეტი, უპირველესად, განჭვრეტის, ინტუიციური ჭკუის, შემოქმედი სულის თავყვანისმცემელია ინტელექტთან ერთად.

პოეტის სული ღვთაებრივი სულია, ქვეყნის გაჩენიდან მოგზაური ყველა დროში, ყველა სფეროში, მას მოუხილავს მიწაც, ცაც, ქვესკნელიც, ზღვაც, უდაბნოც, დემონიც და ღმერთებიც. “უდროობის გმირის” უკვდავი სული მარადისობის გადასახედიდან უმზერს წარმავალ სამყაროს, მიწიერთა არადჩასაგდებ გატაცებებს.

“სული პოეტის სარკე არის სივრცის, დროისა” (“საუბარი ლირიკის შესახებ”).

“ვარდების მფენი”, ციური, მუსიკალური სული ამშვენებდა პოეტს, რომელიც “ცისფერ ღვინოებს”, “სულიერ ვენახს”, “უდიდესს” (უზენაესს) ეძებდა.

გოეთე ფაუსტს ათქმევინებს: “აჰ! ორი სული მკვიდრობს მუდამ ამ ჩემს გულ-მკერდში, ორივე ლამობს ურთიერთისგან გათიშვას, გაყრას. ერთი ესწაფვის უხემ ტრფიალს, ტლანქსა განცხრომას, ებლაუჭება ხორციელსა მძლავრი ხელებით, ხოლო მეორე ეწაფება ზენარულ გრძნობას, გატაცებული დიდ წინაპართ სასუფეველით”.

“განა სიმღერებს ჩემსას ვერ ატყობ, ერთიც რომ ვარ და თანაც ორმაგი?”, - ასე ვლინდება პოეტის ორმაგობა ლექსებშიც.

გალაკტიონს უყვარს “ორი სიმღერა, ორი ჰანგი”, “წიგნი ცის და დედამიწის”.

“სულის ხმა” ესმოდა დანტეს.

გალაკტიონის “ლურჯა ცხენებში” ყურადღებას იქცევს “სულის ხმოვანება ლოცვის სიმხურვალეში”.

მარადიულია უზენაესზე ლოცვაში აღმოცენებული ხული: “არ მჯერა, სული რომ გაიფანტოს შენზე ლოცვაში აღმონაცენი”.

უფალივით ყველაფერშია სულიწმინდასთან წილნაყარი სული: “ყველგან, ყოველში მარხია ჩემი სულის ნაწილი შეუმჩნეველი”. სული უნავთსაყუდლოა, სული მოგზაურია ხილულ თუ უხილავ სივრცეებში, “სული დაემებს უშორეს ხაზებს”.

პოეტი ძეგლად აგებს ამაღლებული სულის ტკივილებს: “ძეგლთა სიმაღლით, სივრცეებში, მე იქ აღვაგე სულის წუხილი”.

ღვთით მირონცხებული პოეტის “სულში გენიით ატეხილი რეკავს ლერწამი” (“მარმარილო”).

იდეალი ისაა, რომ “სული არ მიისილოს” (“სასაფლაონი”).

“მე სული არ მაქვს ამქვეყნიური” - ამბობს პოეტი და, მართლაც, ზეცის შუქია პოეტების მეფის სულში.

“სული თოვლზე უსპეტაკესია, სული ვარსკვლავების სულზე უვრცესია, სული ციურია, სულს მარადის სურს ციერება”.

სულში პოეზიის გრიგალია: “სულში გრიგალმა გადიგრიალა, სამუმს სამუმი გადაეკონა” (“დაბრუნდა გრძნობა და სისადავე”).

პოეტი არის “სხვა სულის ამარა”. “გაზაფხულები უახლოვდება ჩემს აღდგენილ სულს” - ნათქვამია ლექსში “ხანდისხან”.

მშვენიერების მომღერალი სული ამაღლებულია აკლდამაზე, სიკვდილის საშინელებაზე (“შერიგება”).

“ქართული სულით მეოცნებე პოეტის ქნარი” გვასმენს გაუგონარ ჰანგებს.

“სულში ნისლის ტბებია და ქაოსის მხატვარი”, - “ქაოსის მხატვარი” ღმერთია.

“სული შემლილი და ბედნიერია”. შემლილი – ქვეცნობიერ, ცნობიერ და ზეცნობიერ სფეროებში ხეტიალის გამო, მაგრამ ბედნიერი – ყოვლისმცოდნეობის, მარადიულ ჭეშმარიტებათა გაუკვდავების უნარით.

პოეტს “თავადის სული” აქვს, ღმერთთან მიმსგავსებული, მარადიულად ანთებული და გაალებული: “სულო, შენ გააღდეგი!”.

იოანე პეტრიწი ამბობს: “სულიცა წარმოდგა თანგაალებულად” (იოანე პეტრიწი, ტ. I, 1940, გვ. 80).

ცნობილია, რომ სულიერ ძალებს ახასიათებთ წვისა და ნათების უნარი (დრევსი, “მითი ქრისტეს შესახებ”, რუსულ ენაზე, 1925 წ., გვ. 77-78).

გალაკტიონის ლირიკაში “იწვება სული ხილვის ტაროსზე”, “სული ცეცხლზე უმხურვალესია”, “სულში ტროპიკის შუადღით ცხელა”. “იდუმალ სიმღერაზე სულის ცეცხლად გადაქცევა” ენატრება პოეტს.

“მკრთალი გაცურდა ალი, ცა დააშუქა წყნარ სულს”, - ასე სპეტაკდება სული ზეციური ცეცხლით, სიწმინდით.

პოეტს უყვარს არა ქვის სიმძიმით “სამარედ” ქცეული უზარმაზარი ქალაქი, არამედ ბუნება, სადაც “ხელები არ თრთის ხელთათმანებით, სული არ ტირის შავი ნიღაბით”.

გალაკტიონი ითავისებდა იმათ სულს, ვის ნიღაბსაც ირგებდა: “ჩემი როლი ნიღაბით იყო სული ნიღაბის”.

“სულმა არ იცის, რა არის მონა”, “სული ეძიებს ქარიშხალს და ბობოქარ ტალღას”, “სული ფითრდება ნათელის ცვალებით”.

“მგზავრი მგოსნის... სული სხვანაირად არის წარმართი”.

პოეტის სული შემოქმედი, “შეუზღუდველ სულთა” ტოლია, სული ოაზისია, “შემოქმედება – მშფოთვარე სულის კორიანტელი”.

“სულს ასხიოსნებს უკვდავების სახე ნარნარი”.

მეოცნებე სულის მარადიული ბინა პეტრარკას, დანტეს, შელის, ბაირონის, რუსთაველის, ბარათაშვილის სამყაროში ეგულებოდა გალაკტიონს.

დანტე ამბობდა: “სული ჩემი ცაში გადიდებული, აღტყინდა უცებ, გადალახა სამანნი თვისი”.

გალაკტიონი გამუდმებით საზღვრების გადაწევაზე, მოკვდავთა შესაძლებლობის გაფართოებაზე, უსაზღვროებასთან შეერთებაზე ოცნებობდა: “სულს სწყურია საზღვარი, ისევ ეფემერული, სულს სწყურია საზღვარი, როგორც უსაზღვროებას” (“ეფემერა”).

პოეტი გზას უკავად “უკვდავი სულის თავისუფლებას და სითამამეს”, რადგან უდიადესი მიზნები ვერ წარმოედგინა თავისუფლებისა და გამბედაობის გარეშე: “აღარ ეშვება სულს სითამამე”.

“მე დავინახე მცურავი სული”

გალაკტიონი ხედავდა სულს, ასტრალურ სხეულს, აურას ფერს.

ამაღლებული სული თეთრია: “... თეთრი სული გიალერსებდა მშვიდობის მსურველს...”

სერაფიმის კეთილშობილი სული ცისფერია: “შენ სული გქონდა ისე კეთილი, ოჰ! სერაფიმის ცისფერი სული”, ხოლო შემდეგ დაღლილი და დაფლეთილი სულის ქსოვილს მისტირის: “ეხლა დაღლილი და დაფლეთილი არის ქსოვილი ფერმიღებული” (“ავდრის მოლოდინი”).

იალქანი სულის სიმბოლოა, იგი წარმოდგენილია ლურჯი თვალებით: “თვალებდალურჯებული თრთიან იალქნები”. “მეოცნებე აფრებიც” სულია.

“ცხრაას თვრამეტში” სული ირისისფერი ბურუსებით წარმოიდგინება: “სახეს სითეთრე თოვლის დაჰყროდა, სულს – ბურუსები ირისისფერი”.

სული ფერს კარგავს ნათლის გაუჩინარებით: “და სული ფითრდება ნათელის ცვალებით” (“სიზმრები”).

სიკვდილის დროს სული ფერმკრთალია: “ორხიდეების მწყობრად იდგა მუქი შლეიფი, განაზებული ჩემი ფერმკრთალ სულის სიკვდილით” (“ორხიდეები”).

გალაკტიონი სულის, ასტრალური სხეულის კონტურებსაც ხედავდა: “მე დავინახე მცურავი სული. მე მისი წელი მეგონა თლილი ვენერას წელი. ვიგრძენი გულის მისისა ვნებით ავადმყოფობა. ო, მისი თმები... სურნელოვანი ობობას ქსელი, საიდანაც სწოვს ბაგეებს ბაგე, როგორც ობობა... თვალეები ფეთქდა, ვით სავსე თასი, ღელვიდან, სადაც მეფობს ექსტაზი, მას იტაცებდა ელვათა რკალი და სული იგი იყო გრიგალი” (“გრიგალი”).

დანტე ახლოს იყო სულების სამყაროსთან და ლაპარაკობდა იმათზე, “ვინც ველარ ხედავს სხვის სხეულში სულის ნაპერწკალს” (“ღვთაებრივი კომედია”, 1941, გვ. 186).

ტ. გრანელი ხედავდა სულს: “მე თითქოს ვხედავ და თითქოს ვუმზერ შენს სულს, ტანჯვისგან გასპეტაკებულს...”

უძველესი დროიდანვე არსებობს რწმენა იმისა, რომ სული ხედავს და აქედან მოდის ტერმინი სულის თვალი, “მხედველობაი სულისა”, როგორც დავით აღმაშენებელი ამბობდა.

გალაკტიონს ზარავდა სუსხიანი სული: “შემოგვხვდა სულის აღსავსე სუსხით” (“ცხრაას თვრამეტი”), ზიზღს ჰგვრიდა “ჭაობზე უნოტიესი სული” (“ხომალდს მიჰყვება თოვლის მადონა”).

პოეტი ხედავდა “ეფემერებით დაღლილ” სულს... ლაპარაკობდა “სულში მზის მოთავსებაზე” (“მარმარილო”), სულის მზე ღმერთია.

დანტეს ესმოდა “სულის მეტყველება... მიუწვდენელი, გადაცდენილი შემეცნების ჩვენის სამანებს”.

გოეთე ამბობდა: “არ არის უტყვი სულთა სამყარო, მკვდარია შენი გრძნობა და გული”.

გალაკტიონს ჩაესმოდა “დაღლილი და ფერმიხდილი” სულის კვილი: “ო, რა საშინლად იკვივლებს ჩრდილი...”

აწმყოდან ხედავდა მომავლის ჩრდილის ჭმუნვას: “ახლა თავს მადგას მჭმუნვარება მომავლის ჩრდილის” (“მიმღერე რამე”).

სულის ხილვა აჩრდილის სახით სიკვდილის მომასწავებელია. ფაუსტმა ქვესკნელში ცოცხალი ადამიანის - გრეთხენის სული იხილა, რაც არის წინასწარი გამოცხადება ღვთის ნების, რომ გრეთხენი უნდა მოკვდეს (“ფაუსტი”, 1987, გვ. 111).

გალაკტიონის ლექსებში სული ამჩნევს, სული კივის, სული ტირის, ჩივის, არიგებს, სული მოტივტივეა: “ვით სულს მოტივტივეს შევაჩვიე სიცივე ჩემი სულის სიცივეს” (“ქართ დატირებული”).

სულის ასეთი შეგრძნობა – შეცნობის შემდეგ სრულიად ბუნებრივია საუბარი “სულის შეხებაზე”: “ღამის ნათელში, მტვერში, მთვარეში მივყვარდა სულის შეხება შენი” (“სანთელი”). “სული-სანთელია”, პოეტის ემბლემატურ ქცეული.

ანმა, აფრა, იალქანი სულის სიმბოლოა და პოეტი ხედავს მათ ქროლვასაც: “დაუნდობელი ქარით ნარენი და დაწეწილი, როგორც წვიმები, ვით დაღალული სერაფიმები, ქროდნენ ანძები მგლოვიარენი” (“ანძები”).

ასევე ამჩნევს პოეტი სულის – იალქანის – სწრაფვას ზმანეთის ქვეყნისაკენ, სულების სამეფოსკენ: “და იალქნების გროვა მრავალი ეშურებოდა ქვეყანას – ზმანეთს, იქ, სადაც ზღვა და ცის დასავალი სიტყვის უთქმელად გრძნობენ ერთმანეთს” (“ცხრაას თვრამეტი”).

სულის კვილი ცის სამრეკლოს ხმას ჰგავს: “სწუხს ჩემი სული, ვით სამრეკლო ცის უდაბნოში” (სამრეკლო უდაბნოში).

პოეტი გრძნობს დროის სურნელს, სულის სურნელს, მას ქართული სული აგონებს “ეგზოტიკურ ყვავილს”, რომელიც თავის “სურნელს ფანტავს მარადისობაში...”

“სული გრძნობს ღალატს”, “სული გრძნობს... სამებას, ყვავილებს და ცას, საუკუნო გამოსალმებას” (“სადამოვ, ვიცი”).

სული იზრდება: “მიდის, ფეთქს და იზრდება სუელი მისი მხრჩობელი, ფოთლებს ამეტისტებით ფარავს შეუცნობელი” (“ალვის ხის გადარჩენა”).

“სული, ვედრებით განაოცება” (“სილაჟვარდე ანუ ვარდი სილაში”).

იტანჯება დამწყვდეული სულის თვალები: “ეს არის სული დამწყვდეული ცისფერ ბადეში და ნათელივით იტანჯება მისი თვალები” (“ფარდების შრიალი”).

პანის მოახლოებისას სულს “გაწმენდის შუქი” ეფარება (“პარალელი”).

სული ფერს იცვლის ანგელოსური სითეთრისა და ბრწყინვალეების მოვლინებით: “არის ფერისცვალება სულში შორით მოსული, ეს თეთრი ბრწყინვალეობა, რაღაც ანგელოსური”.

უმანკოთა მშვენიერ სულზე ლოცულობს პოეტი: “დილა გაუთენე ისევ ციურიდან, სული უმანკოთა მიეც მშვენიერი” (“მზეო თიბათვისა”).

“დაღალულ სულთა მკურნალია დაფნისის სული, კრთომა ქლოესი, უუძველესი ბადის სურნელი” (“ლურჯი ხომალდი”). “სული მეცსება თოვლით” - ასეა გამოხატული სულიერი ტრაგიზმი (“თოვლი”).

მოჩვენებითად მშვენიერი სულის სიღრმე შემამრწუნებელია: “სული მრავალ ჩვენგანის ტბაა, მთაში ჩასმული, გამჭვირვალე სარკვა შუქით შემორაზული”, მაგრამ სიღრმეში მრავალი ქვეწარმავალი ბუდობს (“ის ჰიუგო”).

ჩვენმა საუკუნემ მოიტანა “ხორცზეც იჭვი, სულზეც იჭვი,” მაგრამ გალაკტიონს არ ჰქონია სულისადმი ნიჰილიზმი, მან დაამარცხა “სულის სიბერე”.

გალაკტიონს “უკვდავთა ნებისმყოფლის ნათელშემოსილი სული ჰქონდა, გონება ნათელმხილველი და საგანთა სიღრმის მწვდომი მზერა... მისტიური ქმნადობისა და ფარულად მოქმედ მიზეზთა საჭვრეტად, მაგრამ არა ხორციელი თვალი, არამედ ხედვის სულ სხვა ორგანო, რომელიც არანაკლებ ნათლად და გარკვევით ჰვრეტს”, მარკუს ავრელიუსის სიტყვებს რომ დავესესხოთ (“ფიქრები”, თბ., 1972, გვ. 95, 24, 7, 24).

“სული შეშლილი და ბედნიერი”

გალაკტიონი, როგორც ჭეშმარიტი პოეტი, ერთნაირად დაინტერესებული იყო ხილული თუ მიღმური სამყაროთი, მიწით თუ ზევით, სულით და ხორციით, სიკეთით და ბოროტებით. ის ეძებდა არა ეფემერულ, არამედ მარადიულ სიბრძნეს, აღწევდა ჩვეულებრივ მოკვდავთათვის დაწესებული საზღვრის გადალახვას, გადიოდა საგნის მიღმა, ოცნების მიღმა, ბედს იქით. წარუვალა სიბრძნის და მხატვრული ინდივიდუალობის მიგნება განსაკუთრებულ ძალისხმევას მოითხოვდა, გულისა და გონების შესაძლებლობათა გამძაფრებას, “გულის სისხლს”, მსხვერპლს. ამიტომაც შემოქმედებითი ტანჯვა, ჯვარცმის ტოლფარდი ტკივილი და ცრემლი იღვრებოდა მისი სტრიქონებიდან.

“პიროვნების განვითარებაში დათქმული და საწესებული ერთგვარ სამანის” გადალახვას კონსტანტინე გამსახურდია “ზეკაცობას, ღმერთკაცობას” უწოდებდა.

არის სხვა ცნებებიც, ანალოგიური პრობლემებისთვის მისადაგებული.

კონსტანტინე გამსახურდია აღნიშნავს, რომ ინგლისში ბაირონს დემონად აღიქვამდნენ, გალაკტიონი გოეთეს სატანასთან აიგივებს (დადებით ჭრილში, რა თქმა უნდა) და პოეტობას დემონური, გენიალური ნიჭის გამოვლინებად აცხადებს.

სატანა, “მშვენიერი ემმაკი” აღმატებული ნიჭის სინონიმია შარლ ბოდლერისათვის, ამიტომაც საუბრობს მასთან წილნაყარობასა და გაღმერთებაზე “ბოროტების ყვავილების” წინასიტყვაობაში.

ასეთ შემთხვევაში დემონურობა გაიაზრება გენიალობის იდენტურად.

ანალოგიურ კონტექსტში ახსენებენ ცნებებს: გიჟი, შეშლილი, გადარეული, ზოგჯერ აწყვილებენ კიდევ დემონს და შეშლილს.

გოეთე გენიალობასთან აკავშირებდა შეშლილის ცნებას და შეშლილ დემონს უწოდებდა ბეთხოვენს: “საჭიროა მოკრძალება იმის წინაშე, რასაც გამოთქვამს ასეთი შეშლილი დემონი, რადგან მას გენია უნათებს გზას და ხშირად იქ უხსივოსნებს, სადაც ჩვენ უკუნეთით ვართ მოცული და ვერც კი მივმხვდარვართ, საიდან ამობრწყინდება მზე” (ალ. ალშვანგი, ბეთხოვენი, ა. გელოვანის თარგმანი, თბ., 1958, გვ. 102).

ხელოვნების ფსიქოლოგიაში არსებობს მიმართულება, რომელიც გენიალობასა და სიგიჟეს შორის შეხვედრას პოულობს და სიგიჟეს ნიჭიერების აუცილებელ პირობად გაიაზრებს. ამ კუთხით ძალზე გახმაურებულია ჩეხარ ლომბროზის წიგნი “გენიალობა და შეშლილობა” (მოსკოვი, 1895 წ., რუსულ ენაზე). მასში სპეციალურად არის მოძიებული გენიალურ მოაზროვნეთა გადახრები, რაც დევნის მანიაში, შიშში, მტრების მოლანდებაში, არყოფილის ნამდვილივით განცდაში, ჰალუცინაციების მოჭარბებაში გამოიხატება. ამ კუთხით “არანორმალურად” მიიჩნევიან კაცობრიულ აზრთა საჭეთმპყრობელები: დიკენსი, დოსტოევსკი, რუსო, ნიცშე, გოგოლი, ტოლსტოი... ლომბროზის გარდა, არსებობენ სხვა მოაზროვნეები, რომლებიც ჩხრეკენ ნიჭიერთა “ავადმყოფობის”, პათოლოგიური გამოვლინებების ფაქტებს და კატეგორიულ ტონს ანიჭებენ თავიანთ ნააზრევს, თითქოს შეშლილობის გარეშე არ არსებობს გენიალობა (ბლეზ პასკალი, ერნსტ კრეჩმერი, მაქს ნორდუ).

გამოჩენილ ადამიანთა დეპრესიების, თვითმკვლელობისკენ მიდრეკილების, თვითმკვლელობების, შიზოფრენიკობის მაგალითები მართლაც მრავლად არსებობს.

შემოქმედება ზიგმუნდ ფროიდის, კარლ გუსტავ იუნგის, მიხაილ ზომჩნკოს და ანალოგიურად მოაზროვნეთა მიერ გაგებულია, როგორც ფსიქოთერაპია, სუბლიმირება, შინაგანი წუხილის, ტკივილების, ნევროზების გადატანა და განმუხტვა მხატვრულ სახეებში, სიმბოლურ ხილვებში.

შეშლილს, გიჟს, გადარეულს, მთელ რიგ შემთხვევებში, აღმატებული გრძნობის სინონიმად გაიაზრებდნენ გალაკტიონ ტაბიძე და ტერენტი გრანელი, რაღაც უჩვეულოს, დიადის, აუცილებლის ალეგორიად სახავდნენ.

გალაკტიონი აცხადებდა, რომ მის წიგნში “მარხია მოჩვენება სიზმარეული, სული შეშლილი და ბედნიერი”. როგორც ვხედავთ, დაწყვილებულია კონტრასტული ცნებები. ასეთივეა “ტიროდა მისი მუსიკალური და გადარევის ეფემერები”.

ეპითეტი “შეშლილი” დადებითი ენერგიის მატარებელ ცნებად მიუსადაგა გალაკტიონმა თავის საყვარელ მხატვრებს, პოეტებს: შეშლილი ვერლენი, შეშლილი ბეთხოვენი, შეშლილი ყაზბეგი, შეშლილი ფიროსმანი, ხალხური შემოქმედების გიჟი – ფიროსმანი, ძეგლი... შეშლილი თუ წინასწარის მთქმელი?

“ოცნებასაც” გიჟის რიდეს მოარგებს გალაკტიონი: “... გაჰქრა გიჟი ოცნება: წყარო ხევში ვალალებს, გაჰქრა გიჟი ოცნება...”

პოზიტიური გაგებისაა შემდეგი ფრაზებიც: “მუსიკალური და გადარევის ეფემერები”, პოეტი... “გრიგალი, შერყევა”, “მოგონების შემოღობილი ბოდვა”.

უსაზღვრო გრძნობების, შემოქმედებითი ფანტაზიის, ძიების, მოუსვენრობის გამომხატველია ფრაზა: “მშვენიერია ზღვა მთვარეული, ზღვაზე ზვირთები მიდის ლივლივით, მე კი რისთვის ვარ გადარეული, რად ვიყურები შორს შემოღობილივით?”

გალაკტიონის პოეზიაში შემოღობილი ჰქვია ყოველივე აღმატებულს, უჩვეულოს: “შემოღობილი სახით ჰკიოდა ქუჩა, ბაღში შემოღობილივით კვდება თებერვალი, სიგიჟემორეული ზღვა, შემოღობილი ფერი”.

დაუძლეველი ტკივილიც შემოღობილივით აფორიაქებს ლექსს: “მე სიმდერას შევჩვივლებ დარდებს შებორკილივით, ჩემი არდაფარული მწუხარების საგანი, შემოღობილივით დააღებს კარებს წივილ-კივილით, რომ უგულოდ ჩააქროს რამე გრძნობათაგანი” (“შემოღობილივით დააღებს კარებს”).

უნაპირო, გულში დაუტეველი სიყვარულის გამოვლენაც შემოღობილობად ინათლება: “საყვარელ ხელებს შემოღობილივით დავეწაფები!” (“ხელები”). “კიდებიც შემოღობილია” (“ეფემერა”).

სხვაგან სიყვარულია (ღმერთი) გვალვისა და გაგიჟების წამალი: “ეს სიყვარული დააცხრობს გოლვას და გაგიჟებას უფრო უარესს” (“დადგა აგვისტო”).

გალაკტიონის “სიგიჟე” რეალურად იმაში გამოიხატებოდა, რომ ფანჯრიდან შემოსულ სხივს კოცნიდა, ერთდროულად ესმოდა რამდენიმე მუსიკოსის, რამდენიმე მუსიკალური ინსტრუმენტის და კოლოს წივილის ხმა: “ყურებში ხმაურობა მესმოდა: შუმანი, ბეთხოვენი, ჭიანჭური, როიალი – სულ ერთად იყვნენ არეული! ხან კი თითქოს კოლო დამწივოდა ყურთან. როდესაც ყოველივე ეს ვუთხარი ექიმ პონდოევს, მან თვალები ფართოდ გააღო გაოცებისაგან, მის სახეზე წავიკითხე: “შემოღობილია საწყალი გალაკტიონი” (გალაკტიონის ხუთტომეული, ტ. 5, გვ. 338).

პოეტი ყოველთვის ფხიზლად აკონტროლებდა თავის თავს, კარგად ავლებდა ზღვარს სიგიჟეს, როგორც კლინიკურ ავადმყოფობასა და შემოქმედისთვის აუცილებელ “სიგიჟეს” შორის და ნიშნისმოგებით მიმართავდა სხვისი ნიჭით, წარმატებით გაგიჟებულებს: “სხვა გიჟებს სხვისი სისპეტაკე უფრო აგიჟებს...”

მაგრამ გალაკტიონმა ასევე კარგად იცოდა, რომ ბოლშევიკური იდეოლოგიის მოწინააღმდეგეთა ხვედრი იყო ციხე, გადასახლება, სახრჩობელა, საგიჟეთი.

მართალია, გალაკტიონი ხშირად ირგებდა შეგუებულის, მოთვინიერებულის ნიღაბს, მაგრამ პოემა “მოგონებების” ავტორს, საუკუნის მეფისტოფელად მომნათვლელს, დემონ-ლუციფერთა თარეშის მხილების დიდოსტატს, ხელისუფლების ნდობა ვერ ექნებოდა.

თავისუფალ მოაზროვნეთა იდეური დამუშავების, “ექიმობის” შიში გასჩენია გალაკტიონს 1949 წელს კარდიოლოგიის ინსტიტუტში გატარებული მკურნალობისას, როცა იქიდან გამოსვლისას ხელი მოაწერინეს “შრომისუნარიანობის დაკარგვაზე”; პოეტი ასკვნის: “ალბათ, ასე აწერინებენ ხელს ყველას, ვისაც ექიმობენ... ეს დოკუმენტი სჭირდება მას, ვინც ჩემი ლიტერატურული მტერია, არ სურს, რომ მე მწერალთა კავშირში ვმუშაობდე. აი, სად იხელთეს დრო! აი, სად დამიგეს ხაფანგი!!!” (ვ.ჯავახიძის წიგნიდან – “უცნობი”, გვ. 566-567).

პოეტს გამუდმებით აწვალებდა მის წინააღმდეგ შეთქმულების მოწყობის, გიჟის იარლიყის მიკერების და ამით სულიერი განიარაღების შიში. ეს აპრობირებული მეთოდი იყო ტოტალიტარულ სახელმწიფოში.

ბოროტების იმპერიის ამ ხერხს ასეთ კვალიფიკაციას აძლევდა ამერიკის რადიო “თავისუფლება”: “საბჭოთა კავშირში საღად მოაზროვნეებს გიჟებად აცხადებდნენ და ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში ათავსებდნენ”.

დისიდენტ მოაზროვნეთა ძალად მკურნალობისთვის განსაკუთრებულ ძალისხმევას იჩენდნენ საბჭოთა აკადემიკოსები, ამასთან დაკავშირებით, სიმართლისთვის მეზრძოლი ჟურნალისტის – ნაზი შამანაურის მაგალითიც კმარა.

გალაკტიონის თვალწინ იყო შემაშფოთებელი მაგალითები, პეტრე სამსონაძის მიერ ბერიას აუგად მოხსენიება, ამის შედეგად მისი ფსიქიატრიულში მოთავსება, ცემით სიკვდილამდე მიყვანა და საბედისწერო აღსასრული (კალე ბობოხიძე, ტერენტი გრანელი, ხელნაწერი, გაგვაცნო ტერენტის დის – ზოზიას შვილიშვილმა მამანტი როგავამ).

იქნებ შემთხვევით არ უთარგმნია პოეტების მეფეს ედგარ პოს “გული მამხილებელი”, სადაც არის ასეთი ადგილი: “დიახ! მე ძალიან ნერვებაშლილი ვარ, მაგრამ რად გინდათ თქვენ დაამტკიცოთ, რომ მე შეშლილი ვარ? ავადმყოფობამ გაამწვავა ჩემი გრძნობები, მაგრამ სრულიადაც არ დაუსუსტებია იგი, სრულიადაც არ დაუჩლუნგებია, უპირველეს ყოვლისა, გრძნობა სმენისა” (ვ. ჯავახაძის წიგნიდან – უცნობი, გვ. 502).

იცოდა რა ხელისუფალთა, ბოროტეულთა ერთი მთავარი მეთოდი, თავისუფლებისათვის მეზრძოლთა წინააღმდეგ გამოყენებული, გალაკტიონს ბუნებრივად გასჩენია იმის შიში, რომ მისთვისაც არ მოედოთ საგიჟეთში შესატყუებელი ქამანდი: “რაც თვით არ სჯერათ, მე იმაში სურთ დამაჯერონ... არა, მე მდგმური არ მსურს ვიყო ამ საგიჟეთის” (უცნობიდან, გვ. 459).

გალაკტიონს აწამებდა თავისი მეგობრის – ტერენტი გრანელის ხვედრი და გულწრფელ წუხილს გამოხატავდა: “მე ვნანობ, მე ვდარდობ, რომ ის (ტერენტი გრანელი – ლ.ს.) განუკურნებლად ავადაა” (იროდი ხარჩილავა, ტერენტი გრანელი, კრებული – ჩემი ცხოვრება მხოლოდ ლექსია, თბ., 1984, გვ. 214).

აღბათ, ამიტომაც ფრთხილობდა, გაურბოდა ხელისუფლების ჭანგებს, ნებაყოფლობით განდევილად იქცა, რომ მის სენაკში არ შემოედწია უცნობ-ნაცნობს და არ “დაეავადებინა” საუკუნის ჭირით: “ჰმ.. ავად გაგხდიან, თუ მაგრად არ დაიჭირე თავი”, აღნიშნავდა დღიურებში.

ამიტომ ჰქონდა 1928, 1929, 1939 წლების შიში...

პროფესორი სოსო სიგუა წერს: “თითქოს ტერენტი გრანელზე ეთქვას გალაკტიონს: “მჯერა მე შენი ძმაობა, შენი შეშლილი ფერი” (სოსო სიგუა, “ქართული მოდერნიზმი”, თბ., 2002, გვ. 177).

აღბათ, ეს შეშლილად მონათლულ ტ. გრანელთან დამეგობრების წინაგრძნობაა. გალაკტიონს თავისი რჩეული პოეტის განსაკუთრებულობის მახასიათებლად “შეშლილი” ესახებოდა, თუმცა, მთავარია არა ლექსის ადრესატი, არამედ შეშლილობის გაგება დადებით კონტექსტში.

მაგრამ ეს არის შემოქმედთა გადასახედიდან გაგებული “შეშლილობა”.

გიჟი, შეშლილი თავის ოდიოზურ შინაარსს იძენდა ტოტალიტარულ საბჭოთა სახელმწიფოში და ამ სახელით ინათლებოდნენ თავისუფლად მოაზროვნეები, სიმართლის მსახურნი, ამ ავადმყოფობით “ავადდებოდნენ” ხელისუფლებისათვის საშიში პიროვნებები და ამისთვის გამოიყენებოდნენ უპრინციპო მეცნიერები, ხშირად, ამა ქვეყნის ძლიერთა ბოროტი სურვილების მსახურთ, პროფესურობა და აკადემიკოსობაც ებოძებოდათ ხოლმე.

უსამართლო სოციალურ საზოგადოებაში “თავისუფლებისაკენ სწრაფვა, უკეთეს შემთხვევაში უცნაურობად, სიგიჟედ ითვლებოდა. ფსიქიატრიული რეპრესიები საქმით განამტკიცებდა მასაში მოარულ ვერსიას იმის შესახებ, რომ ვინც აღიმაღლებს ხმას სამართლიანობისა და თავისუფლებისათვის, სულით ავადმყოფია” (ზვიად გამსახურდია, “დილემა კაცობრიობის წინაშე”, თბ., 1995, გვ. 49).

თითქოს წინასწარმეტყველური გამოდგა “ცისფერყანწელ ვალერიან გაფრინდაშვილის მიერ მართალი პოეტის კარიერად სიგიჟის, ჭლექის, ალკოგოლის და თვითმკვლევლობის მიჩნევა: “მე მეჯავრება პოეტისთვის რამე ხელობა. მისთვის ვიწამე სამუდამოდ ეს კარიერა: სიგიჟე, ჭლექი, ალკოგოლი და თვითმკვლევლობა. სიკვდილი იყოს ამ დუელში შავ ბარიერად!” (“ბოჰემის მონოლოგი”, ვალერიან გაფრინდაშვილი, ერთტომეული, 1990, გვ. 117-118).

გალაკტიონის “სიგიჟეს”, “შემლილობას” უნდა ვუმაღლოდეთ პოეტის მსოფლიო, კოსმიური შედეგების შექმნას, რადგან ამისთვის არა ჩვეულებრივი, არამედ ზესკნელ-ქვესკნელში მოარული, “პიროვნების განვითარებაში დათქმული და დაწესებული საზღვრის” მიღმა გაღწეული გონია საჭირო... და, მართლაც ბედნიერებაა ასეთი “შემლილობა...”

რომანტიკული მოტივები

გალაკტიონი არ ეკუთვნოდა არც ერთ ლიტერატურულ კორპორაციას, მაგრამ ბევრი რამ ჰქონდა საერთო რომანტიზმთან, სიმბოლიზმთან, იმპრესიონიზმთან, რეალიზმთან.

გ. ტაბიძე მხოლოდ ლიტერატურული ცხოვრებით ცხოვრობდა და ნათელმხილველის ნიჭით მომადლებული, უგულებელყოფდა ყოველივე წარმავალს, ეფემერულს და პოეზიის საკურთხეველთან მსხვეპლად მიჰქონდა ყველაფერი: “პოეზია უპირველეს ყოვლისა” - ამბობდა გ. ტაბიძე.

ჭემმარიტ პოეზიას მხოლოდ რჩეულები ეზიარებიან, პოეზიის ოლიმპოსკენ “საღვთო ბილიკები” მიდის, მე კი “ახალი ღმერთი” ვარ, “ღმერთი ჩემშივცა და მევე ვქმნი ბედისწერას” - გაგვანდო შემოქმედების სტიქიონური ძალით ავსებულმა გალაკტიონმა.

გალაკტიონმა აღიარა პოეზიის ტრიადა: “მუსიკა, გრძნობა და სილამაზე.”

გ. ტაბიძე წარმოსახვის ფორმებში, ხელოვნებაში ეძებდა თავის იდეალს.

“ნუ დაღონდები, არსებობს მხარე, სად თანაგრძნობაც არსებობს შენთვის, იქ დაუდეგარ, მეოცნებე სულს ბინა ექნება მუდამ, ყოველთვის” - აი, უმაღლესი ნუგეში გალაკტიონისთვის.

პოეზიას განიცდიდა, როგორც საკუთარ ბედისწერას, გარდუვალობას, თავის გზას, როგორც კანონზომიერს და წინასწარგანსაზღვრულს.

გალაკტიონისთვის “ლექსი ბედისწერაა”, “ზეცაზე სწერია” მისი გზა, რაც ნიშნავს XX საუკუნეში გალაკტიონის რანგის პოეტის მოვლინების კანონზომიერ ხასიათს.

გ. ტაბიძემ სიკვდილის პრობლემაც კი ოპტიმისტურად გადაწყვიტა, მან შემოქმედის სიკვდილი ტრადიციული შავი ფერით კი არ წარმოიდგინა, ტრაგიზმით კი არ აავსო, არამედ არყოფნაში გადასვლა “ვარდისფერ გზად” გაიაზრა, მარადიული ფენომენის – პოეზიისადმი რწმენის გამო (“მთაწმინდის მთვარე”).

სიკვდილ-სიცოცხლის ასეთი გაგებით აიხსნება გალაკტიონის მეორე წიგნის სახელწოდება: “თავის ქალა არტისტული ყვავილებით”. ამ ფრაზაში ერთმანეთს

უპირისპირდება სიკვდილი (“თავის ქალა”) და ხელოვნება (“არტისტული ყვავილები”), ხელოვნებისათვის უპირატესობის მინიჭების აზრით.

გალაკტიონისთვის პოეზია ჩვეულებრივი მზერისათვის მიუწვდომელის, “სხვისთვის უხილავ-ფარულის” წვდომაა: “და როგორც ასომთავრულს, მუდამ შევამჩნევ ცაზე სხვისთვის უხილავ-ფარულს”.

პოეზიის მისიის ასეთი გაგებიდან მოდის გალაკტიონის მეტაფორული “სხვა ქვეყანა”, “სხვა კართაგენი”, “უცნაური სასახლე”, “უეცარი ქალაქი”, მილიონების, მილიარდების პოვნა.

ღვთაებრიობის გამო პოეზიის ფენომენი შეწყვილებულია ანგელოზთან - “ჩემს ანგელოზ დას... პოეზიას” (გალაკტიონი).

პოეტი გალაკტიონისთვის, “ზეგარდმონათლით მოსილია”.

გალაკტიონი ეძებდა “ზოდიაკალურ ნათელს”.

ის პოეზიას ზეცასთან, ზემთაგონებასთან აკავშირებდა: “ციდან ძახილი მესმოდა წყნარი”.

პოეზია ამოუხსნელი საიდუმლოებაა. გალაკტიონი წერს: “პოეზია არის სამუდამო გამოცანა, “იდუმალეზა”.

“ყველაზე უკეთესი ქმნილება ის არის, რომელიც ყველაზე დიდხანს ინახავს თავის საიდუმლოს”, ამბობდა პოლ ვალერი (რჩეული პროზა”, თბ., 1984, გვ. 264).

ასეთი საიდუმლოებებით სავსე, აუხსნელად მშვენიერი ქმნილებები აქვს გ. ტაბიძეს.

ჩვეულებრივი მზერისათვის მიუწვდომელის, “უხილავ-ფარულის” ძიება აქცევს პოეზიას საიდუმლოებად.

ჭეშმარიტი პოეზია სიახლის მიგნებაა. “სიახლის სიხარული, სიახლის ნიაღვარი”, ამბობს გალაკტიონი და ებრძვის “ლურჯ სტანდარტს”, ტრაფარეტს.

აქედან გალაკტიონის დევიზია: “სხვა გზა, სხვა ცრემლი, სხვა ოცნება”, ტ. გრანელისა - “სხვაგვარი ამღერება”, “სხვაგვარი ფიქრი”.

გალაკტიონი “სისხლის წვეთით” წერს.

გალაკტიონის დემონი გენიაა.

მის პოეზიას მსჭვალავს ლოცვის მოტივი, რაც პოეზიასაც უკავშირდება და ზნეობრივ სიწმინდესაც.

მისი მოჭარბებული გრძნობები კოსმიურ მასშტაბებს ელტვის. გალაკტიონისთვის “გული გლობუსია, მსოფლიო ცენტრი”. “გრძნობა – პირველი თემა”, “გული – ბუდით საზღვარს გადასული”, “ზექვეყნიური სიყვარული” - ამბობს გალაკტიონი და იგი ქმნის “დიდ ისტორიას უახლეს გრძნობას”.

გალაკტიონი ახერხებს ემოციისა და ინტელექტის გაწონასწორებას, მის შემოქმედებაში ერთდროულადაა “ძალა გულისა და გონების”.

ზემთაგონება, “აღტყინებასთან” ერთად, შრომის შედეგიცაა, მისგან განსხეულება კი - “მონგრევა გულში ნაგუბარის, გახსნა, კრიზისი” (გალაკტიონი).

ჭეშმარიტების მოხელთებას, მის ინტუიციურ თუ ინტელექტუალურ წვდომას გალაკტიონი “განათების წამს” უწოდებს (“არა ერთი და ორი... მახსოვს ვარსკვლავი შორი და განათების წამი”). ტ. გრანელი - “ანთების წამს” (“ეს წამი ჩემთვის უდრის ანთებას”).

“ანთება” აქტიური შემოქმედებითი სიცოცხლეა, ქრობა – პირიქით.

ზემთაგონების ნათელთან დაკავშირების მაგალითია გალაკტიონის სტრიქონები: “როგორც სინათლე მოხეტიალე, გადივლის თვალწინ ოცნებათ გუნდი”.

გალაკტიონი “ახალი მნათობია”, ახალი მზე: “ახალი მზე სურვილს გადეწიგნება”.

პოეტი სიცოცხლის ფასად ეძებდა ჭეშმარიტებას, უკვდავებას: “და მეც მოვკვდე სიმღერებში ტბის სევდიან გედად, ოღონდ ვთქვა თუ ღამემ სულში როგორ ჩაიხედა”.

გ. ტაბიძის შემოქმედებაში აისახა ის წინააღმდეგობები, რაც წინ ეღობებოდა პოეტს კლასობრივ-ანტაგონისტურ საზოგადოებაში (“იმედთა ნაცვლად”, “უდაბნო”, “ყორანი”). ამასთან, გაგვიცნობიერა შემოქმედის სიძნელეები, პოეტური განცდის რთული სურათი, შემოქმედებითი სიხარული და დაეჭვება, ხელოვანის მარტოობა. გალაკტიონის მრავალ ლექსში გამოხატული სევდა უსასოო პესიმიზმი როდია, არამედ გენიალობის სევდა, პოეზიისა და ცხოვრების წინააღმდეგობა: “მწარე გათიშვა ფიქრთა და სინამდვილეს შორის.”

გალაკტიონი პრაგმატიკის, მიწიერი პრაქტიკოსის სულს ჭაობად აღიქვამდა: “სულო, ჭაობზე უნოტიესო” (შდრ. მარკუს ავრელიუსი: “როდის მოისმენ შენს სულში შმორიანი ჭაობის სუნთქვას?”, “ფიქრები”, თარგმანი, წინასიტყვაობა და შენიშვნები ბაჩანა ბრეგვაძის, თბილისი, 1972, VIII, გვ. 51).

და მას უჩნდებოდა მიუღებელი სინამდვილიდან გაქცევის, მარტოობის კუნძულზე დასახლების სურვილი: “სადმე ყრუ ადგილს დავესახლები სხვა საუკუნის მგზავრი გვიანი, სადაც იქნება ცოფი ნაკლები და უფრო ნაკლებ ადამიანი” (“გზაში”).

გალაკტიონისთვის “სამშობლო უდაბნოა,” “ლურჯად ნახვერდები”. იგი მაღალი ეთიკის, ალტრუიზმის, “წმინდა წამების” მატარებელი პოეტი იყო.

გალაკტიონი მთვრალი იყო ცეცხლით, ფიქრით, პოეზიით, ვარდებით, ყვითელ ფოთლებით, დარდით.

მისთვის ორგანულია რომანტიზმისათვის დამახასიათებელი თემების დამუშავება. გალაკტიონი თვისობრივად ახალ ეტაპს ქმნის რომანტიზმის განვითარებაში. მის პოეზიას ბოლომდე შერჩება “ძველი რომანტიზმის განახლებული სული” და იგი არსებულის რეალისტურ ასახვასთან ერთად, კაცობრიობის სალტოლველ იდეალსაც აუკვდავებს.

გ. ტაბიძის ერთ-ერთი მხატვრული პრინციპია “სიშორის სიახლოვე” და “სიახლოვის სიშორე”, რაც შორეული საგნების გათავისების უნარზე მეტყველებს და, ამასთან, მოვლენებისგან გარკვეული დისტანციების დაცვაა, რათა რეალური ნატურალისტურად არ იქცეს, იგი აფაქიზებს, ახალ რეგისტრში წარმოადგენს საგნებს, ფაქტიურად, ახალ სინამდვილეს ქმნის.

გალაკტიონს უყვარს “შორი გაზაფხული, შორი მომავალი, შორი მნათობი, შორ სიშორეთა ელვა, შორეული მშვენება, ოცნება უშორეს დროთა, შორი ედემი, შორეული მწვერვალი, გულის შორით კვდომა, შორეული წერტილი, უშორესი ხაზები, ვარდები... შორეულ მდინარის ნაპირთა, უბოლოოდ შორს მქროლი ფიქრი, შორეული მუსიკა, შორეული ცის სილაჟვარდე, სითამამე სიშორის...”

გალაკტიონი ცალი თვალთ ხილულ სინამდვილეს კი არ ანიჭებს უპირატესობას, მას ხელეწიფება კონტრასტების წვდომა, მათი შეთავსება, ამიტომაც ასე ძლიერი მისი ინტერესი ერთდროულად “ახლობელ-შორეულისადმი”, “შორი, თან ახლობელისადმი”, “შორეულ წერტილთ შემაერთი” “შინაგანი მზისადმი”. ამ კონტრასტებს იგი შეხვედრის ადგილს უძებნის და “სიახლოვედ ქცეულია სიშორიშორე”.

მას ახასიათებს ცხოვრების კონტრასტებში ხილვა. გალაკტიონი მიელტვის ვარდისფერს და შავს.

გალაკტიონისთვის ორგანულია კონტრასტების შეთავსება: “მზიანი ჩრდილი, სული უმზეო, მაგრამ მზიანი, უხმო კამათი”.

ერთი მხრივ უდაბნო, ამასთან, დაჟვარდები.

მისი ლირიკისათვის დამახასიათებელია აბსტრაქტულობა, “რაც, სადღაც, ვიღაც”, იდეალისა და სინამდვილის დაცილება, “აუსრულებელი ოცნება”.

გალაკტიონის “ტიტანიური ანგელოსი-ფანტაზია” ქვეყნის ყველა პოლუსის ხილვას მიეღობის (“ოცნება ბორკილებში”, “ფანტაზია”) პოეტი მსოფლიო გლობუსს საგულეში თამამად იტევს... მის ლექსებში ხშირია ფრთა, გაფრენა, აფეთქება, გადალახვა, თავდავიწყება...

ზეცა ოცნების, ზემთაგონების იდენტურია გალაკტიონთან: “ოცნებათა მკრებელი გაჭრილი ვარ ზეცადა”, ამიტომ არის პოეტი “მეოცნებე ციარი”, მიწა, “ბუნება დედანუგეშთა მფენი”. ადრეული “სასტიკი ზეცა”, მიწისა და ზეცის, ოცნებისა და სინამდვილის ტრაგიკული შეუთავსებლობა თითქმის არ გვხვდება გალაკტიონის ბოლოდროინდელ ლირიკაში. პოეტი ეზიარება სამყაროულ ჰარმონიას. მისი ყოვლისშემძლე გენია “ქვეყნად ყოველი არსის სულს” იმორჩილებს, ცა შიშს კი არ იწვევს მასში, იქით ემუქრება ზეცის მუქარას: “ცა მემუქრება ჭექა-ქუხილით, მე დამუნჯებით ცას ვემუქრები”.

პოეტური ნიჭის ძლევამოსილება ასაზრდოებს გალაკტიონის მეტაფორას: “შუქად მშობლიურ ცას შეეშენები”, რაც მარადიულობის რწმენაა.

გალაკტიონისთვის ერთდროულადაა მახლობელი “ცის და მიწის ჰანგი”, მისთვის “ცა, მიწა სავსეა ლირიკით”.

რომანტიკულ მსოფლგანცდასთან სიახლოვის მაჩვენებელია გალაკტიონის “თოვლმა სილას მიანება ნოვალისის ყვავილი”, “ნაწვიმარ სილაში ვარდი”, რომელშიც ჩანს ამ ცნების ორიგინალურ კონტექსტში მოაზრება.

გალაკტიონის თავისებურებაა მეტაფორების დაკავშირება მსოფლმხედველობასთან, ადამიანის განცდისა და მდგომარეობის მთელი მონაკვეთის ჩატევა ერთ ფრაზაში.

ყვავილის მრავალგვარი ვარიაციაა გალაკტიონის ლირიკაში, რაც, ერთი მხრივ, ნოვალისთან, მეორე მხრივ – ბოდლერთან შემოქმედებით დამოკიდებულებას მოწმობს. ამასთან არ უნდა დავივიწყოთ ვარდის კლასიკური ტრადიციების გამოვლენა მის შემოქმედებაში (ბიბლიის, ქართული ჰიმნოგრაფიის, შოთა რუსთაველის, დავით გურამიშვილის, XIX საუკუნის ქართული კლასიკური პოეზიის).

გალაკტიონის ლექსებში დაპირისპირებულ ცნებებს იგივეობის ნიშანი უზის - “სილაში ვარდი – სილაჟვარდე”, “უდაბნო – ლურჯად ნახვერდები”, რაც პოეტის არტისტიზმის საოცარი გამოვლინებაა.

გალაკტიონის II წიგნის სათაური - “თავის ქალა არტისტული ყვავილებით” ბოდლერის ფრაზით (“ყვავილებით ოსტატურად დაფარული თავის ქალა”) არის შთაგონებული (იხ. ამაზე თ. ბუაჩიძე, “წახნაგები”, თბ., 1983, გვ. 47).

ბოდლერის მეთოდსაც წარმატებით იყენებდა გალაკტიონი, რაც გულისხმობდა “ოცნების, ნებისმიერების დაშვებას ლექსებში”.

იდეალის მსხვრევისას, გალაკტიონი თვით იყო “უაილდის ყვავილივით” გზაზე დაცემული.

ედგარ პოს ლენორა ახლებურ, იდუმალებით სავსე კონტექსტში გაიაზრა გალაკტიონმა ლექსში “ედგარი მესამედ”.

მიუსეს, გოტიეს, ჰაინეს სახელები სათაყვანო იყო გალაკტიონისთვის ადრეულ პერიოდში, მაგრამ შემდეგ ისეთივე კრიტიკული დამოკიდებულება გაუჩნდა მათ მიმართ, როგორც ბოდლერს რომანტიზმისადმი.

გალაკტიონისათვის დამახასიათებელი იყო რომანტიზმის პრინციპების არა ფანატიკური მიღება, არამედ მისი “ყველა ზადისა თუ ხარვეზის ძიება”, “კრიტიკული სულისა და პოეტური ნიჭის შერწყმა”, როგორც პოლ ვალერი წერს ბოდლერისა და რომანტიკოსთა მიმართების შესწავლისას (პოლ ვალერი, ბოდლერის მდგომარეობა, რჩეული პროზა, ბაჩანა ბრეგვაძის თარგმანი, თბ., 1983, გვ. 237).

გალაკტიონი ლაპარაკობს “აზრის ციფერბლატზე”, “ოცნებათა შემოწმებაზე”.

პოლ ვალერი ამბობს ბოდლერთან დაკავშირებით: “მეცნიერების არნახული განვითარების ეპოქაში რომანტიზმი ამჟღავნებდა სულის ანტიმეცნიერულ განწყობილებას, ვნებიანობა და შთაგონება გამუდმებით შთააგონებდნენ თავიანთ თავს, რომ ისინი თვითმკმარნი არიან, რომ მათთვის ზედმეტია ყველაფერი, მათივე თავის გარდა” (იქვე, გვ. 245).

ამიტომ ეძებს გალაკტიონი მეცნიერებისა და პოეზიის შეხვედრის ადგილებს, ანალიზთან ერთად სინთეზს, სიზუსტეს, ოცნებასთან ერთად ატომს თუ აინშტაინს.

გალაკტიონი ვერ დააკმაყოფილა რომანტიკოსების ცალი თვალთ ხილულმა სინამდვილემ, მას “ასი ათასის მზერა, ასი ათასის სმენა” გაუმძაფრდა და პატივისცემით გამოეთხოვა თავის ევროპელ მასწავლებლებს (“თუ ბრძოლა არ არის, “ჰაინეს სტრიქონის გამო”, “ფელეტონების შემდეგ”).

გ. ტაბიძის დაუდეგარი სული ოცნებით ახავერდებდა უდაბნოს, წარმოსახვით მოჰყავდა იქ სიმწვანე და ყვავილები. მისი არტიზტიზმის უმძაფრესი გამოვლინებაა “თავის ქალა არტისტული ყვავილებით”.

გალაკტიონისთვის ორგანული იყო ურბანიზმით დაღლილობა: “კმარა, მოვშორდი შფოთთან თბილისს... სადმე ყრუ ადგილს დავესახლები” (გალაკტიონი).

მისი სულის საუფლოა ნისლი, ქაოსი, უდაბნო.

განსაკუთრებით თვალში საცემია სულის განცდა ქაოსად: “სულში ნისლის ტბებია და ქაოსის მხატვარი” (ქაოსის მხატვარი ღმერთია) “სული უდაბნოა”.

გ. ტაბიძის პოეზია ასახავდა ცხოვრების დიალექტიკას, დაპირისპირებული ძალების ერთიანობასა და ბრძოლას. ბოროტების საწყისებს გალაკტიონი უპირისპირდებოდა და იღწვოდა სრულყოფისათვის, სიკეთისათვის (“ბინდის სტუმარი”, “სასწაულს”, “მაისის ისრით”).

გალაკტიონი გამოხატავდა შეხედულებას ხელოვნების დიდი ეთიკური მისიის შესახებ, შემოქმედისათვის მას უპირველესად მიაჩნდა “სუფთა სინდისი”.

სიკეთის, სათნოების სიყვარულზე მიგვანიშნებს გალაკტიონის განსაკუთრებული ინტერესი მარიამ ღვთისმშობლისადმი, ქრისტესადმი. ჭეშმარიტი პოეტი გალაკტიონისთვის ჯვარცმული ქრისტეა: “ანგელოზები მას შეაფარდებს ქრისტეს, რომელიც ჯვარზე გაკრულა” (“ცისფერი”).

გალაკტიონს ნიჭი აძლევს ყოვლისშემძლეობას და თვით გრძნობს თავს სამყაროს შემქმნელად: “ახლა ყველაფერს, ყველაფერს ვქმნი ახალი ღმერთი”. მისთვის “ღმერთი გენიაა”.

თავი III მოდერნიზმის გზა

სიმბოლიზმის თავისებურება - ბიბლიური სიმბოლიზმი

გალაკტიონ ტაბიძის ურთულესი შინაგანი მე დაკნინებულ რეალიზმს კი არა, “ზერეალიზმს”, “შეფარვით ნათქვამ სიტყვას”, ენიგმურ სახეებს, სიმბოლოს, მეტაფორას, პარაბოლას, იდუმალს, საიდუმლოს, მრავალნიშნადობას მოითხოვდა.

მისი სულიერი ინდივიდუალობისათვის ორგანული იდუმალი მეტაფორების, სიმბოლოების, იგავების წყაროების ძიებას არა მხოლოდ რუსულ და ევროპულ სიმბოლიზმთან, არამედ ბიბლიასთან, ანტიკურ და ადრექრისტიან მოაზროვნეებთან, აპოლოგეტების სიმბოლიზმთან, ეგვიპტელ ქურუმებთან მივყავართ, რადგან ეს პოეტი ყოველთვის მოვლენათა გულისგულს, ძირისძირს ეძებდა, ყოველ სიმბოლოს პირველწყაროებში იცნობდა და, ამასთან, ყველა სახეს ახლებურ, თავისებურ ჭრილში გაიაზრებდა.

“მრავალსახედ დაბეჭდილი”, “ფარდის მიღმა განჭვრეტილი ჭეშმარიტება”, “შეფარვით ნათქვამი სიტყვა” ჯერ კიდევ ალეგორიზმისა (ფილონ ალექსანდრიელი) და ქრისტიანული სიმბოლიზმის წარმომადგენლებს (კლიმენტი ალექსანდრიელი, ნეტარი ავგუსტინე, გრიგოლ ნოსელი) იზიდავდათ, რადგან იგი მისაწვდომია მხოლოდ ხელდასმულთათვის და არა ბრბოსთვის.

გალაკტიონი ამოდიოდა მითოლოგიიდან, ბიბლიიდან და ბიბლიის შემქმნელებივით, სულიწმიდასთან ნაზიარებ სულს აუკვდავებდა.

გასათვალისწინებელია კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი.

ეგვიპტური, ებრაული (წინასწარმეტყველთა) და პითაგორეული სიმბოლიზმი კლიმენტი ალექსანდრიელის მიერ აღიქმებოდა, როგორც შეგნებული გნოსეოლოგიური მიზანდასახულობა.

დიონისე არეოპაგელისათვის სიმბოლო იყო ზოგადფილოსოფიური, რელიგიურ-გნოსეოლოგიური კატეგორია.

არეოპაგელი გამოყოფდა ჭეშმარიტების მიწოდების ორ საშუალებას: ერთი გამოუთქმელი და საიდუმლო, მეორე – ცხადი და ადვილად შესამეცნებელი. პირველი სიმბოლური და მისტიკურია, მეორე – ფილოსოფიური და საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი... ძველი დროის ბერძენნი “იდუმალ და თამამ მარაგით – ზრახვას” მიმართავდნენ, ამ “მარაგით-ზრახვაში” ერთმანეთში მჭიდროდ იყო გადახლართული გამოუთქმელი და გამოსათქმელი...

სიმბოლო “ზეშთაარსობრივი სულიერი სინათლის” წვდომის გზა იყო, მას ახასიათებდა არაცნებითი ინფორმაცია, “სილამაზისა და სინათლის ფორმით” ჭეშმარიტების ძიება.

სიმბოლოსადმი, სიტყვისადმი ასეთი დამოკიდებულება (რომელიც შეივსო სხვა პრინციპებითაც) თავიანთ ესტეტიკას საფუძვლად დაუდეს მე-19 საუკუნის დასასრულსა და მე-20 საუკუნის დასაწყისში ევროპელმა და რუსმა სიმბოლისტებმა.

ბიბლიური ტექსტის კომენტატორები მასში სხვადასხვა აზრობრივ მნიშვნელობას გამოყოფდნენ (ორიგენი – სამს, ავგუსტინე – ოთხს, ტერტულიანე – მეტს).

ორიგენი ბიბლიაში სამგვარ მნიშვნელობას პოულობდა: “ზედაპირულს, პირდაპირი მნიშვნელობის, “სხეულებრივი” აღქმისათვის მისაწვდომს, “სამშვინველისათვის” (სულისთვის) გათვალისწინებულს და ყველაზე ღრმა სულისთვის განკუთვნილს. ტექსტების მეორე და მესამე ჯგუფის დამახასიათებლად მიჩნეულია სიბნელე, იდუმალეობა და მოჩვენებითი უაზრობა. ორიგენის აზრით, ტექსტში საჭირო იყო “უცნაურობანი”, “დაბრკოლებათა ქვეები” და მკითხველი მათ ფარულ აზრზე უნდა დაფიქრებულიყო.

სახისა და სიმბოლოს ახალ გაგებას ავითარებს გრიგოლ ნოსელი, რომელიც აგრძელებს კლიმენტი ალექსანდრიელისა და ორიგენის ტრადიციებს.

IV-V საუკუნეებში ძლიერდება ნეოპლატონიკოსებისა და ქრისტიანების ინტერესი სიმბოლოსადმი.

ასეთი შორეულია რუსულ-ევროპული სიმბოლიზმის წყარო და უექველია, გალაკტიონი ამ წყაროს რომელიმე უცხოელი წინამორბედის, ან თანამედროვის გზით კი არ ეცნობოდა, არამედ მისი უშუალო მამამთავრებისგან.

“სიმბოლიკური ფორმა ოსტატურად ფარავს ჭეშმარიტებას, რომ ამ დაფარვით საჩინო ჰყოს და იდუმალყოფით გაამყდვენოს იგი” (გრამატიკოსი დიდიმი).

ბუნების, სიტყვის იდუმალეობის გაფეტიშებაა იმპერატორ იულიანეს ჰიმნი “ღმერთების დედოფალს”: “ბუნებას უყვარს იდუმალყოფა. იგი არ გამოაჩინებს თავის არსებას უწმინდურ ყურთათვის გადაგდებული პირდაპირი სიტყვით. შეუცნობელი და იდუმალი ბუნება იმისთვის შეიქმნა, რომ იგი სიმბოლოთა მეშვეობით გამყდვენდეს. რაც უფრო პარადოქსული და უცნაურია ენიგმა, მით უფრო გვიდასტურებს იმის აუცილებლობას, რომ ვირწმუნოთ არა ის, რაც სიტყვით არის გაცხადებული, არამედ ის, რაც იდუმალყოფილია”.

“სიტყვის განზრახ დაბნელებას”, რაც ვალერი ბრიუსოვს სიმბოლისტური პოეტიკის არსებით ნიშნად მიაჩნდა, გალაკტიონი სრულიად შეგნებულად მიმართავდა.

ის თავისი ლექსებიდან ყოველთვის უკუაგდებდა რიტორიკას, მჭევრმეტყველებას, უსაგნო პათეტიკას და სიმბოლოურ-მეტაფორულ სახეებს ანდობდა ღრმააზროვანი ჩანაფიქრის გამოხატვას.

უექველია, მისი სიმბოლოებისა და მეტაფორების გნოსეოლოგიური ფუნქცია. გალაკტიონს ჩანაწერიც კი აქვს ამაზე - “მეტაფორა და მსოფლმხედველობა”. მის ლექსებში “უუდიდებულესი რითმებითა” და იდუმალი სახეებით მიიწვდომება აზრი.

“ფიქრგანდობილი” გალაკტიონისთვის პოეზია იყო “სამუდამო გამოცანა”.

მისი უმთავრესი ეპითეტებია “ჩუმი, ფარული, იდუმალი”. ზოგჯერ ბოლომდე გაიდუმალებული და გასაიდუმლოებულია მთელი რიგი ხილვები. სიმბოლო და საიდუმლოება მისი “იდუმალი ქვეყნის” უპირველესი ემბლემაა.

ნებისმიერი მკითხველი პოულობს მის პოეზიაში “მრავალნიშნად ადგილებს”, “დაბრკოლებათა ქვეებს”.

აშკარაა, ბიბლია, მითოლოგია, ძველი და ახალი ქართული კლასიკური პოეზია იყო, უცხოურ მოდერნიზმთან ერთად, მისი “სულის მზრდელი”.

როგორც სულიწმინდისგან ხელდასხმული პოეტი, ის ორიენტირებული იყო ზეციურ, მარადიულ სიბრძნეზე.

მისი სიმბოლოების, იგავების, მეტაფორების პირველწყაროების ძიება სარწმუნოს ხდის, რომ პოეტი ბიბლიურ წინასწარმეტყველებს უახლოვდება.

ქართული პოეზიის რენესანსი სიმბოლისტებმა იწინასწარმეტყველეს და მომავალი დიდი ხელოვნება რუსთველისა და მალარმეს (ზოგადად მოდერნიზმის და ტრადიციების) სინთეზად დასახეს.

ამ იდეას ხორცი პრაქტიკულად გალაკტიონმა შეასხა, ამასთან, ეს სინთეზი კლასიკური უნივერსალიზმის მიღწევას უმაღლეს დონეზე.

სიმბოლიზმის პრინციპებიდან გაიზიარა პოეტმა სახე-სიტყვათა მრავალმნიშვნელოვნების, სიტყვის მუსიკალობის, სახეთა სინთეზურობის, დუმილის პრინციპები. მისი სიმბოლიზმი “სტანდარტის” უკუგდებას, სიტყვის მაღალი კულტურის მიღწევას ემსახურებოდა და შორს იყო დეკადენტობისგან.

პოეტი ახსენებდა “წმინდა პოეზიას”, მაგრამ ეს არ ნიშნავდა ხალხის ინტერესების იგნორირებას, რაზედაც მიგვანიშნებს მისი ლექსების დემოკრატიული ხასიათი, რეალისტური ტენდენციები.

ტ. გრანელი გალაკტიონს სიმბოლისტად მიიჩნევდა “განცდების სიმბოლური გამოხატვის” გამო.

გალაკტიონი გმობდა “მასხარას გრიმს”, “ბუტაფორიის შეხლას”, ეძებდა “წითელ” და “ათას ნიღაბს”, მაგრამ მისი “როლი ნიღაბით იყო სული ნიღაბის”, რაც ნიღბის სულის გათავისებაა.

გ. ტაბიძე პოეზიაში აერთიანებდა ფერმწერის, მუსიკოსისა და პოეზიის შესაძლებლობებს.

პოეტი ეძებდა “დაფარულ ფერებს, რჩეულ ფერებს, ყველა პალიტრების ფერებს, ფერთა ხარისხს”, ერთსა და იგივეს წარმოაჩენდა სხვადასხვა ფერით, მას “ათასის მხედველობა, ათასის იერი” ჰქონდა და შეეძლო ეთქვა: “მე დავინახე მცურავი სული”.

გალაკტიონის მუსიკალური გენია არა მარტო მელოდიურად გაიაზრებდა თემას, ახალი ხერხებით სიტყვის მუსიკალურ შეწყობას მიმართავდა, არამედ ადამიანის სულის, სამყაროს, საგნების საოცარ მუსიკას, “კოსმიურ მუსიკას” წვდებოდა, მისი შინაგანმყარო გარესამყაროს საოცარ მუსიკას ეხმაურებოდა. პოეზიაში იგი “მუსიკის სინათლესა და ფერადებს” ეძებდა. ესმოდა ხედვისას და ხედავდა სმენისას: “ის დანდობილი იღებს ჭიანურს და სასახლეებს ჰაერში მოდებს,” “სიტყვაში, ვით მაგიური, ხმა წმინდათ ნაკამკამარი”, “ახალი ხმით ანათებს ფერადოვან პალიტრებს”.

გალაკტიონს ესმოდა “ფიქრის რხევა, ფიქრთა სამოსის შრიალი, პირველყოფილი ქაოსის შრიალი, წამწამთ კანკალი”.

პოეტის შემოქმედებაში შეიმჩნევა სინთეზიური წარმოდგენები. გალაკტიონთან “თვალეზით სმენაა”: “თვალეზით ისმენს ჩემი გადია”.

გალაკტიონი იყო ქართული ეპიგონური სიმბოლიზმის ოპოზიცია, რუსულ-ევროპული სიმბოლიზმის ზოგ პრინციპს კი შემოქმედებითად იყენებდა.

სიზმარს, ზღაპარს უკავშირებდა პოეტურ გამონაგონს, ამასთან, მის ლექსებში შეიმჩნევა ყოფნის სიზმარეულობის განცდა.

გალაკტიონი სულ “ბედს იქით”, მოკვდავთათვის დაწესებული საზღვრების გადალახვას ესწრაფვოდა.

მისი ძიების მიზანია შემეცნების ახალი საფეხურის მიღწევა, ახალი ესთეტიკური კულტურის შექმნა.

არსებობს სიახლის სამგვარი გაგება: სიახლის სუბიექტური განცდა ანუ ფსიქოლოგიური სიახლე, სიახლე რომელიმე კულტურული რეგიონის მასშტაბით და ობიექტური სიახლე, მსოფლიო პოეტური კულტურის პირველმინაღწევარი” (ოთარ ტაბიძე, “შემოქმედების არსი”, თბ., 1981, გვ. 33).

“სიახლის სიახლე, სიახლის ნიაღვარი, თვალი სიახლეს ხვდება სიახლით, ამოდის ელვარება ახალი სხივის, ახალი გულის, მისწრაფების, ფიქრის, ოცნების, ახალი მზე სურვილს გადეწიგნება” - წერს გალაკტიონი. მისი დევიზია: “ახალი გწვავდეს მზე უვედრები”, “ყოველი დღის მარადისი სიახლე”.

გალაკტიონთან თვალში საცემია პირველის, ერთის მაგია, ერთადერთობის რწმენა: “როგორც ერთია ქვეყანა მთელი, ისე ერთია გალაკტიონი”, “ერთადერთის მრავალთაგან შებმა”, “მე მივდიოდი ერთი”.

გალაკტიონთან სიახლის ობიექტური განცდა გვაქვს.

გალაკტიონის დიდების სიმბოლოებია: მარმარილოს ძეგლი, სხვა კართაგენი, უეცარი ქალაქი, ტ. გრანელისა – არმაზი, პირამიდა: “პოეტს გარინდულს, როგორც პირამიდა, ზარების ტირილში გრიგალი გამაფრენს”.

გალაკტიონს ყოველთვის უკმარისობის განცდა ეუფლებოდა დაფასებაში: “ამ წიგნში არის და მიხარია კაცი, რომელმაც ასე გაბედა და ის, რაზედაც ჩუმად არიან”.

გალაკტიონი “მგზავრი პოეტია”.

პოეტების მეფეს უყვარს ნაპირი და, სახე-სიტყვათა მრავალმნიშვნელოვნების პრინციპის თანახმად, სხვადასხვაგვარი ქვეტექსტი აქვს მის პოეზიაში ამ ცნებას: არაგვის ნაპირი, მშობლიური ნაპირი, ჩვენი ნაპირი – აშკარად რეალისტური ცნებებია.

მეტაფორული გამოთქმებია და მიღმურ სამყაროს თუ პოეზიას უკავშირდება მისი “სამუდამო მხარის ნაპირი”, შორეული ნაპირი, ჩვენი ნაპირი, არაგვის პირი, მწვანე ნაპირი... გვხვდება “ქაოსის ნაპირი”.

სტ. ცვაიგი ლაპარაკობს “სულიერი ცხოვრების ჯერაც მიუგნებელ ნაპირებზე, პ. ვალერი - “საგნების ნაპირზე, ლანდების ნაპირზე”, ტ. ჭანტურია “გალმა ნაპირზე”, მ. ლებანიძე ამბობს; “შორს რიბირაზოდ მოჩანს ნაპირი...”

ყველა ეს ცნება ისეთი ღირებულების შექმნას გულისხმობს, რაც მომავალში გაღწევის გარანტიას მისცემს შემოქმედს.

გალაკტიონთან პოეზიის სიმბოლოა “ახალი მერანი”, “გაქანებული მერანი”, “ულაგამო და უუნაგრო მერანი”.

პოეტი გვაოცებს ანტიციპაციის უნარით. წინაგრძნობას, წინასწარმეტყველებას ყოველთვის ხაზი ესმება.

სულიერი ცხოვრებისადმი, გრძნობებისადმი განსაკუთრებული ინტერესი განაპირობებს გულის, ფიქრის, ოცნების, სულის მრავალნაირი, ახლებური ნიუანსებით გააზრებას.

გალაკტიონის ფიქრი “უფსკრულში შთამჭვრეტია”.

მისი ფიქრი საათივით ზუსტია: “აზრს ციფერბლატი...”

გალაკტიონის ფიქრს გზას უკეტავს სევდა: “და ფიქრი მიაქვს შორს ნიავექარს, სევდის ნიავექარს”.

პოეტს ახასიათებს ფიქრების პერსონიფიკაცია. გალაკტიონი ლაპარაკობს “ფიქრის ღვარზე, ფიქრის თქეშზე, ფიქრის მორებზე, ფიქრის კარავზე... ჯვარედინ ფიქრზე”.

გალაკტიონთან ფორმა “ფიქრთა სამოსია”, ჩადრი: “აშრიალდება ფიქრთა სამოსი”, “მშვენიერება ჩადრს დაიხურავს”.

გალაკტიონის “ოცნება მიწადია”.

მისი დევიზია: “დროთ საზღვარს იქით”, “ბედს იქით”.

იგი პოეზიით, შემოქმედებით ებრძოდა ბედს, გალაკტიონი თვით იყო ბედისწერის მეუფე და ბედს “გაბედითებას” უპირისპირებდა.

გალაკტიონი ღმერთთან მებრძოლი ბიბლიური იაკობია.

მისი ნათლის ესთეტიკა, ნეოპლოტონიზმთან, არეოპაგიტიკასთან, ქართულ ჰიმნოგრაფიასთან არის დაკავშირებული.

გალაკტიონი ეძებდა “ზოდიაკალურ ნათელს”. სხივების გვირგვინს წნავდა: “სხივნართ გვირგვინებს თავზე დავადგამ, ვინც გულს მომიკლავს და ამიძგერებს”.

რ. თვარაძე წერს: “დ. გურამიშვილის მსოფლმხედველობაში ფაქტიურად წერტილი დაესვა აზროვნების იმ მიმართულებას, რომელიც ფსევდო-დიონისე არეოპაგელის (პეტრე იბერის) მოძღვრებაში იღებდა სათავეს. ამ მიმართულებასთან ცოტად თუ ბევრად მიახლოებული მერმინდელი მოაზროვნენი (ნ. ბარათაშვილი, ვაჟა-ფშაველა) სხვა წყაროებით საზრდოობდნენ და აღნიშნულ ნაკადს უფრო ინტუიციურად ესწრაფვოდნენ, ვიდრე ცნობიერად” (რ. თვარაძე, “გურამიშვილთან მიახლოება”, წიგნში, “თხუთმეტსაუკუნოვანი მთლიანობა”, 1985, გვ. 287).

ვფიქრობთ, პირვანდელი შინაარსის გამომხატველი არეოპაგიტიკული ცნებები და ნათლის ესთეტიკა არსებობას აგრძელებს გ. ტაბიძისა და ტ. გრანელის პოეზიაში და მათ შემოქმედებას განსაკუთრებულ მიმზიდველობას ანიჭებს. შემდეგ ეს ტრადიციები ახლებურად ვლინდება ანა კალანდაძის პოეზიაში.

ასეთია გალაკტიონის უსაზღვროება, ჰაეროვანი, პოეზიით განღმრთობა, ტ. გრანელის “უსხეულო ლანდი”, “უსახელო”, “შორეული სინათლე” (“ახლა სხვა მინდა, რაღაც სხვა, უსახელო”), უსაზღვროება, მათი “იდუმალი და “ფარული”. ტერენტის “ექსტაზი და მისტერია” - ოლონდ პოეტურ ასპექტში, გალაკტიონის - “რონინი საოცარი და მისტერია”.

ტ. გრანელი და გ. ტაბიძე “იდუმალების”, “ფარულის”, “უსაზღვროების” “უსახელოს”, “ერთის” ცნებებით უკავშირდებიან იდუმალების ესთეტიკას.

გალაკტიონთან გვხვდება “ციურ ნისლთა ფიქრი”, “წმინდა ნათელისა” და “წმინდა სიწყვდიადის” (ღვთაებრივი ნისლის) იგივეობის არეოპაგელისეული აზრი კი პოეტს გადმოცემული აქვს ჰეგელის გზით: “წმინდა ნათელში, ამბობს ჰეგელი, წმინდა სინათლის დიად ბადეში ისე ცოტაა გასაგებელი, როგორც რომ წმინდა სიწყვდიადეში”.

დ. გურამიშვილის, ნ. ბარათაშვილის და ვაჟა-ფშაველას იდუმალების ესთეტიკასთან არ წყდება ნეოპლოტონიზმსა და არეოპაგიტიკასთან დაკავშირებული ხაზი, იგი გრძელდება გ. ტაბიძის, ტ. გრანელის, ანა კალანდაძის შემოქმედებაში.

გალაკტიონის საღვთო სახელები, სიმბოლურ-მეტაფორული სახეები ნასაზრდოებია ბიბლიით, ღვთისმეტყველთა ნააზრევით, სასულიერო მწერლობით, მაგრამ უსასრულოდ, შემოქმედებითად არის გამრავალფეროვნებული, კანონიკურ სახეებს ყოველთვის ახალ ელფერს სძენს პოეტის გენიალური მიგნებები, განუმეორებელი ნიუანსები...

პოეტების მეფე პატივისცემით გამოეთხოვა თავის უცხოელ წინამორბედ სიმბოლისტებს, უმაღლეს დონეზე გაითავისა კლასიკური ნააზრევი, თვითონ ახლებური გზები გაიგნო, საერთოდ, ზედიწევნით კარგად გაერკვა სიმბოლური აზროვნების ისტორიაში, მის ეტაპებში და მსოფლიოს პროგრესული მიღწევების გათვალისწინებით, თვით შექმნა სიმბოლურ-მეტაფორული სახეების სასწაულები, რაც მოასწავებდა პოეზიის ახალ, სრულიად ორიგინალურ საფეხურზე ამადლებას, უმაღლესი რეალიზმის (რ. თვარაძე), ზერეალიზმის, “კლასიკური უნივერსალიზმის” (გ. გაჩეჩილაძე), “პოეტური უნივერსალიზმის” (ა. გაწერელია), განუმეორებელ ხარისხს, რომელიც განკუთვნილია არა მხოლოდ პოეტის ეპოქისთვის ან ერთი საუკუნისთვის, არამედ საუკუნეებისთვის, მსოფლიოსთვის.

გალაკტიონის ერთი ესთეტიკური პრინციპი ზოგიერთ სახე-სიტყვათა მაგალითზე

ქართული პოეტური სიტყვის მანამდე მიუგნებელი შესაძლებლობების აღმოჩენა, ბგერის, სიტყვის ამოუწურავი ნიუანსების გამჟღავნება გ. ტაბიძის პოეზიის უმთავრესი ნიშანია. ახალი ხელოვნების მთავარ ნიშნად გალაკტიონის შემოქმედებაში მიჩნეულია სახე-სიტყვათა მრავალმნიშვნელოვნების პრინციპი. ცნობილია, სახეს, განსხვავებით ცნებისაგან, ახასიათებს მრავალგვარობა, მრავალმნიშვნელოვნება, იგი “მრავალგანზომილებადია თავის მთლიანობით მოცემულობაში” (1, 157).

გოეთე ამბობდა: “სიტყვა რომ არ არის ერთაზროვანი ხომ თავისთავად უნდა იყოს ეს გასაგები”.

პოეზიაში გარკვეული ოდენობის მრავალმნიშვნელობაზე ლაპარაკობდა ედგარ პო (2, 168), პოლ ვალერი კი ხაზს უსვამდა ორაზროვნობის აუცილებლობას და მიიჩნევდა მას პოეზიის სპეციფიკურ თვისებად (3, 289).

ცნობილი რუსი სიმბოლისტი პოეტის ვ. სოლოგუბის თქმით, “მაღალ ხელოვნებაში სახეები მისწრაფიან იქითკენ, რომ თავის თავში მოიცვან მრავალმნიშვნელოვანი შინაარსი”.

შემთხვევით როდი წერდა გ. ტაბიძე: “ეგვიპტურ იეროგლიფებს სამგვარი გაგება ჰქონდა, ჩვენს სიტყვებს კი პოეზია უბრუნებს მრავალმნიშვნელოვნებას”.

ვცადოთ ამ ასპექტით გალაკტიონის შემოქმედების ზოგიერთ სახე-სიტყვათა ანალიზი.

ამჯერად ჩვენი ყურადღება მიიქცია პოეტის განსაკუთრებულმა ინტერესმა ისეთი ცნება – სიტყვებისადმი, როგორცაა: “სიზმარი”, “ზმანება”, “ზღაპარი”, “ლანდი”, “მოჩვენება”, ამ საკითხის გათვალისწინება გ. ტაბიძის მსოფლმხედველობის, მისი მთავარი ესთეტიკური პრინციპის გარკვევის ორიენტირია (რადგან ცნობილია, რომ სიზმარ-მოჩვენებებისადმი განსაკუთრებული სიყვარული სიმბოლისტურობისა და მისტიკურობის ერთ-ერთ ნიშნად ითვლება), ამასთან, პოეტის შემოქმედებითი ფსიქოლოგიის არსებითი მომენტების გასაღებადაც გვესახება.

საგულისხმოა, რომ ზემოთ მითითებულ სახე-სიტყვებს ვპოულობთ გ. ტაბიძის შემოქმედების ყველა ეტაპზე, რომანტიკულ-სიმბოლისტური კულტურით ნასაზრდოებ, თუ უაღრესად რეალისტური ლექსების აქსესუარებში, მაგრამ მათი ქვეტექსტების არსი ვერ დაექვემდებარება ერთადერთ სწორხაზოვან დასკვნას, ამ ცნებისადმი ყველა მიმდინარეობის, ყველა ეპოქის ინტერესის მიუხედავად, იმდენ განასერში არავის გაუაზრებია ისინი, რამდენშიც გ. ტაბიძეს.

ჩვენი დაკვირვების ობიექტად ქცეული მაგალითებისათვის თვალის გადევნებამ გალაკტიონის პრინციპების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მხარე, მკაცრი კანონზომიერების სურათი, მისი პოეზიის ობიექტურ და სუბიექტურ ფაქტორთა დიალექტიკური მთლიანობა გაგვიცნობიერა.

ცხადია, გალაკტიონსაც ჰქონდა შეგირდობის წლები, როცა იგი ეძებდა წინაპრებთან, ეძებდა რუსეთშიც, უცხოეთშიც, ითავისებდა არაქართულს, რათა შეექმნა “კოსმიური ორკესტრის” ჟღერადობის პოეტური აზრი და მუსიკა.

რომანტიზმისათვის დამახასიათებელი პესიმიზმის მოტივი, აბსტრაქტულობა, დაინტერესება არა საგნებით, არამედ საგნებს შორის მიმართებების ძიება,

უსაზღვროების წყურვილი, არსებულზე უარის თქმა სიმბოლისტებთან უკიდურესობამდე არის განვითარებული.

მეოცე საუკუნის დასაწყისში რუსეთისა და საქართველოს ხელოვნებაში წარმოშობილი არარეალისტური ტენდენცია ახალი გზების ძიების სირთულესთან, სოციალური ხასიათის პრობლემებთან იყო დაკავშირებული.

შემოქმედთა უმრავლესობა სიმბოლიზმის ფილოსოფიამ გაიტაცა. ამ მიმდინარეობის პოეტებთან უხვად იყო მისტიკური განწყობილება, სიმთვრალის, მთვარეულის მდგომარეობის, სიზმრის აპოლოგია.

სიმბოლისტი პოეტი უარს ამბობს მისთვის მიუღებელ არსებულზე, იგი თვით ქმნის ახალ, მაგიურ სამყაროს და მისთვის საკუთარი სული იქცევა მოქმედების ასპარეზად: “ჩემი გული ოკეანეა, მასში ყველაფერი მოჯადოებულია, მე ვერ ვარჩევ ერთმანეთისგან ცხოვრებას, სიზმარს და სინამდვილეს, ამ სამყაროს და სხვა სამყაროებს. მე გადავაქციე ჩემი საკუთარი ცხოვრება ხელოვნებად, მე წარმოვთქვი შელოცვა და ჩემს წინ გაჩნდა ლამაზი დედოფალი, ლურჯი აჩრდილი, მიწიერი საოცრება” (4, 330).

ამჯერად ჩვენს მიზანს შეადგენს არა სიმბოლიზმის ფარგლებისა და პრინციპების განსაზღვრა, არამედ ჩვენთვის საყურადღებო საკითხებისადმი სიმბოლისტების ჭარბი ინტერესის ხაზგასმა.

გაურკვევლობის, უპერსპექტივობის, დაღლილობის განწყობას ქმნიდა არეული ეპოქა:

“როგორც აჩრდილნი, დაღალულნი დავდივართ ქვეყნად
და არემარე, თვით ცის სივრცე მოსილა ბნელით”.

(“როგორც აჩრდილნი”)

ეპოქის პროგრესული ძალების დამარცხების შედეგად გალაკტიონი სინამდვილესთან დისტანციას ზრდიდა, პოეტი სულიერ ნათესაობას ავლენდა ედგარ პოსთან, ვერლენთან, მიუსესთან, მალარმესთან, ბოდლერთან და ყოფნის სიზმარეულობის განცდა, ჭარბად დამახასიათებელი თავისი ოსტატებისათვის, საკმაოდ მაღალ დონეზე გაითავისა.

ყოფნის სიზმარეულობის განცდა ამოიკითხება გალაკტიონის ლექსებში: “სიზმრები”, “საუბარი ედგარზე”, “მეტეხი იდგა რუხი, პიტალო”, “როგორც სინათლე მოხეტიალე”, “მთვარე მთას ამოეფარა”, “მე მესიზმრება” და სხვ.

ამასთან, გ. ტაბიძე იდეალს სიზმრით, ოცნებით უახლოვდება, მისთვის “სულ ადვილია რწმენა აუხდენელი ზღაპრის”, ამიტომაც ნატრობს: “ოჰ, ნეტავი არ შეირხეოდეს გადაზნექილი სიზმრების წელი” (“ალვები თოვლში”).

შ. ბოდლერის, ედგარ პოს, პ. ვერლენის, ა. ბლოკის, ვ. გაფრინდაშვილის, ტ. გრანელის შემოქმედებაში მრავალნაირ კონტექსტში გვხვდება სიზმარი, აჩრდილი, ჩვენება, ლანდი, მირაჟი...

გალაკტიონის (და სხვა პოეტების) ასეთი ინტერესი სიზმრის, მთვარეულის მდგომარეობისადმი, მისი არარეალისტური სახეები უშუალო კავშირშია სინამდვილესთან, კერძოდ, იგი გამოვლინებაა შეზღუდული, განუხორციელებელი სურვილების არსებობისა, რომელსაც სინამდვილეში არ ჰქონდა გასაქანი, ეს საშუალებას იძლევა ეპოქის სურათიც წარმოვიდგინოთ, რადგან, “სიზმარშიც, ოცნებაშიც ჩვენ არარეალობაში ან ცაში როდი ვიმყოფებით, არამედ დედამიწაზე, სინამდვილის სფეროში, ოღონდ ნამდვილ ნივთებს სინამდვილისა და აუცილებლობის შუქში კი არ ვუყურებთ, არამედ წარმოსახვისა და თვითნებობის წარმტაც მოჩვენებებში” (5, 56).

განწყობის სიზმართან უშუალო კავშირით შეიძლება აიხსნას მისი გამაპირობებელი მიზეზი. “სიზმარი პიროვნების შინაგანი მდგომარეობის გამოვლენაა, ხშირად ალევორიული, არაპირდაპირი, მაგრამ მაინც “შინაგანი ძალებით ამოდრავებული და პიროვნებისეული” (6, 112). გამოყოფენ “განცდილის, მომასწავებელ, წინასწარმეტყველურ სიზმრებს (იქვე).

ამაზე პირდაპირ მიგვითითებს თვით გალაკტიონის ფრაზა: “სიმწრისაა თითქო მკვიდრი ფუფუნების სიზმარი” (“აფეთქება”).

განწყობასთან სიზმრის კავშირის მიმანიშნებელია ა. წერეთლის სიტყვები:

“დღიურ სიცხადით გულჩაგრულთა.

ძლივსღა მეღირსა ტკბილი სიზმარი”.

სიზმრის განწყობასთან კავშირის, შეუსრულებელი მისწრაფების ძილში დაკმაყოფილების დამადასტურებელია გალაკტიონის ლექსები: “სროლის ხმა მთაში”, “პატარა პიერი”, “ბავშვს ჩაეძინა”.

ლექსში “სამი ღრუბელი” პოეტი იგონებს წარსულის გატაცებას – ყოფნის სიზმარეულობის განცდას: “ო, დროო, გამახსენდება შენი გზა სიზმარეული”.

ვფიქრობ, პოეტურ ძიებაზე, უცხოურ გავლენებზე მიმანიშნებელი უნდა იყოს გალაკტიონის ფრაზები: “მოკლული ვიყავ უცხო ზმანებით”, “უცხო მხარეები იგრძნეს ხომალდებმა”, “მე ვდგავარ, როგორც ტყვე უცხოეთში, როგორც სიზმარში უცხო სიზმარი”, “ვარდები უცხო და შორეულ მდინარის ნაპირთა”, “უცხო მხარეში მივსდევ კრეისერს”. ამავე ქვეტექსტის შემცველი გვგონია “უდროობის იანიჩარი”, “ბედუინის სიზმარი”. ამ გამოთქმებით საკუთარი პოეტური ინდივიდუალობის გამოკვეთის მტკივნეული პროცესია გაცნობიერებული.

ჩვენის აზრით, “აჩრდილი თანაზიარი” ედგარ პოა.

გალაკტიონის განდგომა თავისი ადრინდელი მასწავლებლებისაგან თუნდაც იმაში გამოიხატება, რომ ზემოხსენებული ცნებების საერთოდ დამკვიდრებული გაგება მან მთელი რიგი ნიუანსებით შეავსო.

ამ სახე-სიტყვების გალაკტიონისეულ გააზრებაში განსაკუთრებით გამოვლინდა პოეტის მთავარი ესთეტიკური პრინციპი, რომელიც მრავალმნიშვნელოვნების ძნელად ამოსაცნობი ნიუანსებით ამკვიდრებდა “ახალ გამონაგონს”. მხოლოდ ყოფნის სიზმარეულობა როდია პოეტისეული სიზმრის ერთადერთი ახსნა, მისთვის თითქმის ადეკვატურია ცნებები: “სიზმარი”, “ზმანება”, “ზღაპარი”, “ლანდი”, “მოჩვენება”.

ჩვენ თვალი გავადევნეთ ჩვენთვის საინტერესო სახე-სიტყვების პოეტური გააზრების მაგალითებს გალაკტიონის მთელ შემოქმედებაში და დავრწმუნდით, რომ ამ იდუმალი მხატვრული სახეებითაც ამდიდრებდა გალაკტიონი თავის “უმაღლეს რეალიზმს”.

შ. ბოდლერის მიერ მიკვლეულ სიმბოლიზმის ერთ-ერთ მეთოდს – ზმანების, ოცნების, ნებისმიერების სრულუფლებიანობას ლექსში შემოქმედებითად, ახლისა და უჩვეულოს გამოსათქმელად, პროგრესული იდეების ხორცშესხმისათვის, ახალი ხელოვნების გენიალურობამდე ამაღლების საშუალებად იყენებდა გ. ტაბიძე.

გამოუცნობის, “გამოუსახველის”, “შეუცნობელის” უკვდავსაყოფად მოიხმო გალაკტიონმა ერთი შეხედვით მისტიურ სამყაროზე მიმანიშნებელი სიტყვები.

ზოგჯერ “რალაც აჩრდილი” სოციალური ბოროტების ალევორიაა მის პოეზიაში: “რალაც აჩრდილი ქვეყანაზე მოდის და მიდის და ახშობს წყურვილს ადამიანურს” (“სხვისი სისპეტაკე უფრო აგიჟებს”).

გალაკტიონის პოეზიაში სამყაროს დიალექტიკა წარმოდგენილია “ორი მრისხანე სტიქიის ბრძოლის” სახით, რომელშიც წამყვანია ნათელი – მზე, კოსმიური მასშტაბის სიკეთე. ზოგჯერ გალაკტიონის “აჩრდილი” უდიდეს მასშტაბებს იძენს, იგი დაპირისპირებულობათა ერთიანობის ნეგატიური წევრია, მზის ანტიპოდი: “აჩრდილი ჩუმი და მოთარეშე, უცნობი მზისთვის, ყოველ ქვეყნის და დროის გარეშე ცხოვრობს თავისთვის”.

მრავალნაირი გააზრება აქვს გალაკტიონის პოეზიაში ლანდს, აჩრდილს, მის პოეზიაში იელვებს “ბოროტების მეწამული ლანდი”, “მკვლელის ლანდი” (“შენ აღარა ხარ,” “მკვლელების კაფე”), “წელთა აჩრდილი”.

ლანდი ზოგჯერ ქვეყნის დაუძლურების, მისი ეკონომიური და ზნეობრივი დეგრადაციის სიმბოლოა - “რაკი ქართლი ლანდად იქცა, სად გაიქცა, იქ წაიქცა” (“აკაკი”), ასეთივე გამოთქმებია: “განა ეს ქვეყანა ლანდია?” “სხვა მხარე, ქცეული ლანდადა”, გალაკტიონის პოეზიაში ჩნდება “საშინელი ლანდი კაპიტალისტური ქვეყნებისა”, “არმიის ლანდი” - სასოწარკვეთილი ჯარის სიმბოლო, “მეომრის ლანდი”, “მველი წყობის ლანდები”.

ზოგჯერ ლანდი იდეალის სიმბოლოა: “მუდმივად სასურველი და მუდამ მიუღწეველი იდეალი, ციური, ღვთაებრივი სილამაზე, ჰაეროვანი, უსხეულო ლანდი შორეულ ქალის” (“ნიკოლოზ ბარათაშვილი”) (7, 63).

გ. ტაბიძისათვის ნიშანდობლივია ეპოქალური მნიშვნელობის განზოგადოებული სახეების შექმნა, ამჯერად “შავი ლანდის” სიმბოლიკაში გააზრებული:

“რალაც შავ ლანდად მეჩვენება ირგვლივ ქვეყანა,

მე დავიღალე, დავუძლურდი, მძაგს ეს ქვეყანა” (“მითხარი ნანა”).

გალაკტიონის “მწარე სიზმარი” - მზის ჩაქრობა სიკეთის გლობალური დაკნინების სიმბოლოა: “მე დამესიზმრა მწარე სიზმარი, მაგრამ მთლად როდი იყო სიზმარი, უეცრად ჩაქრა მზე ელვარებით და სიდიადით ნათილისმარი” (“მე დამესიზმრა”).

ანალოგიური სოციალური დატვირთვის სახეა - “მზე ლანდად ქცეული” (“სანატორიუმში”). “მზე აჩრდილს ჰგავს” (“მოგონებები იმ დღეებისა”).

საოცარი ექსპრესიულობის მქონე განზოგადოებული სახეა ბოროტი ლუციფერის მოსიზმრება: “ჩვენ გვესიზმრება ჩვენი სამშობლო, სამშობლო შავი ლიუციფერის” (“სამშობლო შავი ლიუციფერის”).

გალაკტიონი ერთი პირველთაგანი მიემხრო ქვეყნის განახლებას, მან გულწრფელად, მთელი ხმით უმღერა დიდ სოციალურ ძვრებს, მისი ლირიკული გმირი საბოლოოდ გამოემშვიდობა სიზმარეულ სიცოცხლეს. პოეტმა საბოლოოდ დაგმო “გზა სიზმარეული” (“ნამდვილი და ხელოვნური ყვავილები”, “ფელეტონების შემდეგ”, “მყინვარი” და სხვა).

ბოდლერის, შელის, ჰიუგოს, მიუსეს, ვერლენის სამყაროს პატივისცემით გამოეთხოვა და ბურუსებში აინშტაინის გამოჩენას მიესალმა, რაც ეპოქის გიგანტური ძვრებისადმი ინტერესსაც ნიშნავდა და ფიზიკისა და პოეზიის, ფანტაზიისა და სიზუსტის მორიგებასაც, უკვე დამღეული იყო საბოლოოდ ტრაფარეტი და თავისი ყოფილი ოსტატებისაგან გამდგარი გალაკტიონი გამოემშვიდობა “მველი წყობის ლანდებს”:

“ლანდი, შეფარებული იმა დროთა ყოვნებას,

უნებურად გვაგონებს უკანასკნელ ომნიბუსს” (“მონპარნასი”).

ამასვე მიუთითებდა პოეტი წერილებშიც: “უნდა მოიცელოს შემბოჰველი სიცივე გარდამავალ ლანდების” (“პოეზიის დღე”) (7, 18). მაგრამ არ სუსტდებოდა პოეტის

ინტერესი სიზმარ-მოჩვენებებისადმი. ყოფნის სიზმარეულობის თემის გაქრობასთან ერთად, გალაკტიონის პოეზიაში არ გამქრალა ინტერესი ზემოხსენებული ცნებებისადმი. იგი თავს იჩენს უაღრესად რეალისტურ ლექსებშიც, მაგრამ ეს ფაქტი წინააღმდეგობაში როდია უკვე გამოთქმულ დებულებასთან, საქმე იმაშია, რომ ამ სახე-ცნებებს უკვე სხვაგვარი ქვეტექსტები აქვს და იგი სრულიად ბუნებრივად უთავსდება გალაკტიონისეულ რეალიზმს.

ლექსების დიდ ნაწილში სახეთა ზემოთ მითითებული ქვეტექსტი შეცვლილია სახის სუბიექტური გააზრებით და იგი პოეტური გამომგონებლობის, ფანტაზიის, ინდივიდუალური ხედვის, პოეტური წარმოსახვის სიმბოლოა.

“ლექსების წერა, ნიჭის გარდა, მოითხოვს შემეცნებას, გამომგონებლობას, გემოვნებას, აღფრთოვანებას” - აღნიშნავდა პოეტი. “უგონო ორგია გამოგონებისა” - ხაზგასმით აქვს ნათქვამი.

საკუთარი ზმანებისა და მოჩვენების განსაკუთრებულობას და რეალურისმაგვარობას გულისხმობდა პოეტი, როცა აცხადებდა:

“... ეზმანება რა დიონისე, სხვაა მოჩვენება გალაკტიონისა,
მას ვით არ სმენია დიდება მარადი და ქართლის გენია”.

(“სხვები ჩხავიან, როგორც ყვავები”).

თავისი გამონაგონის (“სიზმრების”), წარმოსახვის სიძლიერეში დარწმუნებული გალაკტიონი ეთაყვანება “სიზმრის ფრთებს”.

ხელოვანს კოლოსალური შრომის გაწევა უხდება თავისი ფანტაზიიდან რეალური სახეების შესაქმნელად (ან პირიქით: ობიექტური სინამდვილის ხელოვნებად ქცევისათვის) და ამიტომ გალაკტიონის თქმით, პოეტი “ლანდია არაამქვეყნიურ დარდით გადამწვარი”, რომელიც “აჩრდილიდან მშვენიერ სახეს, მშვენიერ სულს”, “ზეშთაგონების ტაძარს” ქმნის (“სიტყვა და ლოცვა”).

“ენერგიის უდიდესი დამაბგაა საჭირო, ზმანებული, ხილული, ნანახი და განაგონი რომ არსებულ, ხელშესახებ და დინამიურ სამყაროდ აქციო, იქმენ უბრძანო არყოფილსა და არ არსებულს, ადექ და იარეო, რომ შესძახო ლანდს და სული ჩაუდგა მას. ნაგრძნობის, ნაოცნებარის და ზმანებულის გადმოცემას სატანური ნებისყოფა სჭირია” - წერდა კ. გამსახურდია (8, 525).

ანალოგიურ მოსაზრებებს გამოთქვამენ მხატვრული გამონაგონის განცდაზე ჰოფმანი, ფლობერი, დიკენსი.

გ. ტაბიძისათვის რეალიზმი ფანტაზიის გარეშე წარმოუდგენელია. გენია ფანტაზიით ქმნის ახალს. “ყველაზე დიდი გენია ფანტაზიაა. ფანტაზიის მერანზე მჯდარი ყველგან იმოგზაურებ”, “ტიტანური ანგელოსი ფანტაზიაა” (“მიქელ ანჯელო”) – წერდა პოეტი. მაგრამ პოზიტიური ფანტაზიისაგან განსასხვავებდა - “სნებიან ფანტაზიას” (“მისტერია წვიმაში”).

სხვადასხვაგვარია ტალანტის ფანტაზია და გენიის ფანტაზია. ტალანტის ფანტაზია არსებულის ფარგლებში ტრიალებს, გენია კი პოეტური გამომგონებლობაა.

გ. ტაბიძის პოეტური სახეები, უმეტესად, არარსებულის სფეროს განეკუთვნებიან, მაგრამ თავისი შინაარსით ისინი არსებულს გამოხატავენ.

ფანტაზიის უკმარობა ხელოვანისათვის სულიერ კრიზისს ნიშნავს: “თქვენ იცით, რა ძნელია პოეტისთვის კრიზისი? კრიზისი ჩვენი სულის გამოფხიზლებაა ზმანებისა და მითის ჯადოსაგან. კრიზისი? უმითოდ ყოფნაა, ჩვენთვის არყოფნა” (კ. გამსახურდია, “ტაბუ”).

ამიტომაც “სიზმარიან ჩვენებით” რომ დაქრიან გალაკტიონის “ლურჯა ცხენები”, სიმბოლო პოეზიისა, ამიტომ აქვს მის სიზმარს “ციდან ცამდე” ფრთები გაშლილი, ამიტომ ლაპარაკობს პოეტი “სიზმრის სიდიადეზე”, ხოლო როცა შემოქმედებით სისავსეს დაცარიელება ცვლის, წერს: “ყვავილნი არ არიან, არც შვება – სიზმარია” (“ყვავილი კერძოდ, “არტიტული ყვავილი” ხომ მისთვის პოეზიის სიმბოლო იყო და ამიტომაც, რომ მას აქაც “შვება სიზმარი” - გამონაგონი ახლავს). ამიტომაც, რომ “შედამების ქნარი ქროლვით იწვევს ცისფერ ლანდებს” (პოეტურ წარმოსახვას).

უაღრესად რეალისტურ ლექსში “ქართული ორნამენტი” შესანიშნავი ჩუქურთმა პოეტს “გრძნობიერი ზმანების” ნაყოფად მიაჩნია.

ლექსში “ცხრაას თვრამეტი” გალაკტიონი მოგვითხრობს, რომ იგი “ჩვეული გალობის” ნაცვლად საკუთარ ხმას ეძებდა, აგებდა ახალ, “სხვა კართაგენს” და მივიდა “ჩვენს ნაპირთან”, რომელიც ჰგავდა “მშობლიურ თიბათვეს” და მისი (პოეტის) “იალქნების გროვა მრავალი ეშურებოდა ქვეყანას ზმანეთს”. გალაკტიონის “ზმანეთის ქვეყანა” ჰემმარიტი პოეზიის საუფლოა.

გალაკტიონი ყოველგვარი ცნების დიფერენცირებას ახდენდა, მრავალგვარი გაგებითა და ნიუანსით ტვირთავდა სიტყვებს (ღამე, დემონი, ვარდი) პოეტის ასეთი პოზიცია განსაკუთრებით საგრძნობია სიზმარ-მოჩვენებების, ზმანების, ზღაპრებისა და ლანდების მიმართ.

ერთ შემთხვევაში ეს სიტყვები პოეტური გამონაგონის, პოეტური წარმოსახვის, გენიალური ხილვის, პოზიტიური ფანტაზიის სიმბოლოა და ბუნებრივია, გალაკტიონის სიყვარული მიგნებული სახე – სიტყვებისადმი: მოგონებათ წმინდა აჩრდილი, საყვარელი აჩრდილი, სხვა მოჩვენება, მოჩვენებათ ტადარი, სიცხადე – ჩვენება, უკვდავი ლანდი, ახალი ლანდი, მაღალ კოშკში ლანდების დასახელება, დიდების ლანდი, ლანდი მზიანი, ფრთასუბუქი ლანდები, სხვა მხარეების ლანდი, მაისის სიზმარი ყვავილნარევი, მარადი სიზმარი, ოცნება – სიზმარი, სიზმრების სიდიადე, სიზმრების ფრთები, სიზმარეთის კოშკები, ზმანება ბროლის, ფერხული ზმანებათა, ქვეყანა – ზმანეთი, ოქროს ზღაპარი, უკვდავი ზღაპარი, შორეულ ქალის ზღაპარი.

მეორე მხრივ, გვხვდება ზემოხსენებულთან დაპირისპირებული, უპერსპექტივო წარმოსახვასა და ფანტაზიაზე მიმანიშნებელი: უსიცოცხლო ზღაპარი, დაღალული სიზმარი, ავი სიზმარი, ზმანება ავი, ზმანება ზანტი, ზმანება წუთის, ზმანება შავი, ზმანება მტკივანი, ლანდი ღონემიხდილი, შხამიანი ლანდი. მოლანდება ცრუ მუნჯად და ყრუდ მოარე, შავი აჩრდილი, ამ ასპექტშია “ნასიზმარევი სიზმარი”, რაც ამ ცნების პირვანდელ გაგებას გულისხმობს. პოეტი ნატრობს “სხვა სიზმარს”, “სხვა ძალას”, სიზმარულ სიცოცხლეს. ოცნებობს “სხვა ედემზე”, “ახალ მზეზე”, “სხვა კართაგენის” აგებაზე, “ახალი ლალის კართაგენზე”.

გალაკტიონის პოეზიაში დაქრის გოიას ლანდი, ბოტიჩელის, მერის, დალილას, დიონისეს ლანდი, აკაკის, ბარათაშვილის ლანდი, მოგონების ლანდი, ლუციფერის ლანდი, რიტმული ლანდები, ახალი ლანდი, გლადიატორის ლანდი, გვხვდება “ლანდთა გროვა, ლანდთა კლდე, ლანდების სურო, ლანდი ნისლის ტოტის, ციხეთა ლანდი, ხარაჩოს ლანდი, სინანულის აჩრდილი, მყუდროების აჩრდილი, სევდის აჩრდილი.

ყურადღებას იქცევს ის ამკარა ფაქტი, რომ პოეტი სხვადასხვაგვარ მიმართებას ავლენს ამ ცნებებთან. ერთ შემთხვევაში გვაფრთხილებს: “არ დაუჯეროთ სიზმარს, სიზმარს ადგილი არ უნდა ჰქონდესო”, გმობს მას და, ამავე დროს, ლაპარაკობს “სიზმრების სიდიადეზე”, “იდუმალ და ნაზ სიზმრების მხარეზე”, “სიზმრების

ფრთებზე”, “უკვდავ ზღაპარზე და სიზმრით, მოჩვენებით ემუქრება ვაიპოეტებს: “ბევრს ეშინოდეს ჩემი სასტიკი, უღმობელი გამოღვიძების, ვით გათენების, მე ვხედავ სიზმრებს არათქვენებურს” (სხვები ჩხავიან”).

ბოდლერი ამბობს პოეტის მისამართით: “შენნაირ სიზმრებს ვერასოდეს იხილავს ბრძენი” (“ზმა”), რაც კიდევ და კიდევ უსვამს ხაზს “სიზმრების” (გამონაგონის) კავშირს პოეზიასთან. გალაკტიონი კიცხავს ზმანებით, მოჩვენებით გატაცებას და თან გვაუწყებს: “სხვა მოჩვენება გალაკტიონისა”, “მსურს მოგონებით წმინდა აჩრდილი სიცხადის ჰანგით ავამეტყველო”, რითაც საკუთარი ფანტაზიისა და წარმოსახვის რეალურისმაგივრობას გახაზავს.

გალაკტიონი რომ “ზღაპარს” შეთხზულს, პოეტურ გამონაგონს, ზმანებას კი პოეტურ წარმოსახვას უწოდებს, ეს ჩანს ბლოკისადმი მიძღვნილ ლექსში “რუს პოეტს”: “ნიაღვარივით მოსკდა ზღაპარი შორეულ ქალის, მომაკვდავ გედის”. ანალოგიური გაგების ფრაზაა: “უელსს, ჯეკ ლონდონს, ლერუს მომხიბვლელ ზღაპრებს” (“ჯერ ისევ გუშინ”). ამ პოეტური თავისებურების ურთულესი ვარიაციაა გალაკტიონის ერთ-ერთი საინტერესო მეტაფორული თქმა: “გვირგვინი ზეცის არ გაბარია. მეფე მეფეთა – ეს ზღაპარია, ოცნებათ სხვათა და სხვანაირთა (“ქარის პირისპირ”).

a. ბლოკი გამონაგონს “არამიწიერ სიზმარს” უწოდებდა. ტ. გრანელი კი თავის შემოქმედებას “დედამიწის სიზმარს”, ზღაპარს არქმევდა.

“ხელოვნური სინამდვილე ზღაპარია, ლეგენდა, მითი, ხელოვანი თვალღია სიზმარშია გახვეული”, წერდა გ. რობაქიძე (“ერის სული და შემოქმედება”) (9, 319).

გალაკტიონის “ხანმოკლე სიზმრის გზა სწორზე სწორი” (“სახელწოდება პუშკინის სახელის”), “ტკბილ სიზმრებში მე მომესმის გარდატეხათ ხეტიალი” (“მაღალ მთაზე”) პოეტის ფანტაზიის სიძლიერის, საკუთარი შემოქმედებითი ინდივიდუალობის პოვნაზე მიმანიშნებელი ღრმააზროვანი ფრაზებია, “მთაწმინდის მთვარის” სტრიქონს – “თუ სიზმარმა ვით შეისხა ციდან ცამდე ფრთები” – თვით გალაკტიონი ასე ხსნის: “ძალა აღმაფრენის, პოეზიის, რომანტიზმის” (“საკუთარი ლექსების შესახებ”) (7, 151).

პოეტის ზმანების რეალურისმაგვარობას, შთამბეჭდავობას, შთაგონების რეალისტურ წყაროს უსვამს ხაზს გალაკტიონის თქმა: “გულთა ამბოხთა ზმანებათ მოხვდა მსგავსი, რაც მოხდა დიდი ხნის წინათ”.

გალაკტიონის ლექსებში მარხია “მოჩვენება სიზმარეული, სული შემლილი და ბედნიერი”.

გამოთქმა: “კომპებს სიზმარეთისას ნისლი გადაეცალა” – ნიშნავს სათქმელის, გამონაგონის დაკონკრეტებას... “სიზმარეთის კომპები” – პოეზიაა.

გამუდმებული ჭიდილი აზრთან, საკუთარი ფანტაზიისა და წარმოსახვისეულ ლანდებთან, ყველაფრის დამორჩილება პოეტური ცხოვრებისადმი იწვევდა ყოველდღიურობის იგნორირებას და ათქმევინებდა პოეტს: “ქვეყანად ყოველი დღე სიზმარია და სინამდვილეც მიჰყვება სიზმარს”.

ზოგჯერ კი საკუთარ პოეტურ სიდიადეს განიცდიდა, როგორც განუმეორებელს, ზღაპრულს:

“მთა და ბარი მე მისმენდა
და მე ვიყავ მთის ზღაპარი”.

“ზღაპრების თეთრი კვამლი” არყოფილის, გამონაგონის ხიბლია, “ზღაპართ გაფიანდაზება” სრულყოფილი ფლობა პოეტურის საიდუმლოების.

გამონაგონის, წარმოსახვის რეალურისმაგვარობა ზოგჯერ ზღვარს შლიდა რეალურსა და არარსებულს შორის და პოეტი კითხულობდა: “ეს მართლა ხდება თუ მესიზმრება?”

ზღაპრის, სიზმრის, გამონაგონის რეალურთან შედუღებით აღწევდა პოეტი იდუმალებას და განახლებას: “განვახლდებოდი იდუმალ და ნაზ სიზმრების მხარეში” (“ფანტაზია”).

“ადამიანურ ამბავში ზღაპრულად გადანამბავში” (“აკაკი წერეთელი”) რეალურის ხელახალ კომბინირებას, არსებულის უფრო მაღალ, ხელოვნების რანგში აყვანას ნიშნავს.

ზოგჯერ ზღაპარი თავისუფლების სიმბოლოა: “თავისუფალი, როგორც ზღაპარი”.

გალაკტიონი რეალობას კი არ უარყოფდა, არამედ საკუთარი ფანტაზიით, გამონაგონით ქმნიდა რეალურის და იდეალურისმაგვარ მხატვრულ სახეებს, ფანტაზიის, ზმანების მადლს ხელოვნების აუცილებელ თვისებად მიიჩნევდა გალაკტიონი ისევე, როგორც წარმოუდგენლად მიაჩნდა სინამდვილისაგან აბსოლუტურად მოწყვეტილი ხელოვნება. ხელოვანის გამონაგონი, არარსებული არსებულზე უფრო რეალური უნდა გახდეს, განზოგადების ძალით უნდა მოიპოვოს მკითხველზე შემოქმედების ძალა, უნდა იქცეს “ნაცნობ-უცნობად”.

ვინც ერკვევა გალაკტიონის აზროვნების წესში, მისი მსოფლმხედველობის ძირითად საკითხებში, ამგვარი გაგება ბუნებრივად მოეჩვენება.

“თუ კი რამ დაწერილა კარგი, ყველაფერი შეთხზული და წარმოსახვითია, სიმართლედ სწორედ ამიტომ იქცევა... რაც კი რამ კარგი დაუწერია, ყველაფერი გამონაგონი იყო” - წერდა ე. ჰემინგუეი (მწიერლობის შესახებ) (10, 4).

პოეტს, რომელიც “ორი მილიონი თვალებით” უყურებდა სამყაროს, რომელ “სხვა ედემზე”, “სხვა მხარეზე”, “სხვა კართაგენზე” და “სიზმარეთის კომპეზზე” უნდა ეოცნება, თუ არა პოეზიის ედემზე? გალაკტიონის “სხვა სინამდვილე” ხელოვნების, პოეზიის სინამდვილეა, სინამდვილეზე უფრო ძლიერი რეალობა.

გალაკტიონის პოეზიას არ ტოვებდა დიადისა და ამალღებულის განცდა, სიტყვით ჯადოქრობის, ნათელმხილველის უნარი, რეალურის იდეალურად, ჰაეროვნებად ქცევის, კლასიკური სისადავის მიღწევის ნიჭი.

ბევრი ასეთი გაგების შემცველი ლექსი გ. ტაბიძეს ჩვენს დროშიც აქვს დაწერილი და არ არსებობს არავითარი სხვაგვარი ლოგიკა და საფუძველი, რომ შეძლოს მათი გალაკტიონის პოეზიასთან დაკავშირება. სხვაგვარად ხელთ შეგვრჩება ერთმანეთისადმი დაპირისპირებული პერიოდები, გაორებული მსოფლმხედველობა.

ლექსში “ღრუბლები ოქროს ამურებით” ლაპარაკია გალაკტიონის “სასახლის ლანდზე”, რომელიც დაქრის მისი წიგნის ფურცლებში, ხოლო 1946-56 წწ. დათარიღებულ ერთ ლექსს, რომელშიც ნათქვამია: “ისევ ახალი ელვარება ჩემი დიდების თბილისს ედება” სათაურად აქვს “ლანდი”, ლანდის ორგვარი გაგება აშკარაა პოეტის თქმაში: “თანაბრად იზრდება ლანდი, ჯერ წმინდა ნიჭი, დიდი ფანტაზმა, შემდეგ საბირჟო პრეისკურანტი” (“ლეგენდარული შენი დიდება”).

“პოეტური ინტეგრალების” შემქმნელი გალაკტიონი უზომოდ იყო მომადლებული ქართული სიტყვის გამომსახველობითი შესაძლებლობების რეალიზების, საგნის, მოვლენის, სახის ჯერაც მოუხელთებელი ნიუანსების გამოვლინების საოცარი უნარით.

“სიზმარ-ცხადი”, “ოცნება-სიზმარი” გალაკტიონის პოეტური მანერის მოუცილებელი ინგრედიენტებია. პოეტი თვით გვიმხელს თავისი შემოქმედების საიდუმლოებას, როცა წერს:

“რისთვის ბუნებამ მშობა პოეტად,
რომ გავყოლოდი ოცნება-სიზმარს?” (“რისთვის”).

შემოქმედებითი პროცესის სპეციფიკას, პოეტური განცდის ტკივილებს პირდაპირ გვიცნობიერებს გალაკტიონის ერთი გვიანდელი ლექსი:

“როდემდე ვივლით ასეთ ტკივილით?
როდემდე უნდა მივყვეთ ზმანებებს?
ყოველდღიური სიზმრების ნატვრით
როდემდე ივლით ასეთ ტკივილით?
შემოქმედება, აზრო, გონება?”

სხვაგან - “მუზა... ცის ტკბილი სიზმარია”.

პოლ ვალერი წერდა: “სიცხადესა და სიზმარს შორის ირხევა პოეტური ქანქარა”. მაგრამ იგი იმასაც მიუთითებს, რომ არასწორია “სიზმრისა და პოეზიის ცნებების აღრევა”, არც სიზმარი და არც ზმანება არ არის უცილობლად პოეტური. ისინი შეიძლება პოეტურნი იყვნენ, მაგრამ შემთხვევის წყალობით შექმნილი სახეები მხოლოდ შემთხვევით არიან ჰარმონიულნი” (3, 228-214).

გალაკტიონს უთქვამს: “ყველაზე მთავარია, სათქმელი არ დაგელიოთ და გქონდეთ საკუთარი სამყარო, რომელიც არაფრით ჰგავდეს ნამდვილს, მაგრამ რეალური კი იყოს. ესაა პარადოქსი ან წინააღმდეგობა დიალექტიკური, მაგრამ ესაა ჩემი შემოქმედების საიდუმლოება” (11, 182).

გალაკტიონის მთელ შემოქმედებას, ყველაზე რეალისტურ და ხალხურ კილოზე დაწერილ ლექსებსაც გასდევს ზღაპრის, სიზმრის, ზმანების, ლანდის, მოჩვენების გამონაკრთობი. “პოეტმა შექმნა საკუთარი ქვეყანა თოვლისა, ზღაპრისა და სიზმრებისაგან, რომელთანაც ის თითქოს არც აპირებდა გამოთხოვებას” (12, 14).

გალაკტიონის წერის თავისებურ მანერაზე მიგვანიშნებს სტრიქონები: “ზრდილი, ნაზი და მეფური ჩემი ძველისძველი ლექსი არის უნებური სიზმრით შემოსველი”.

“უნებური სიზმრის” პოეტისეული ნიუანსი გულისხმობდა მისი შემოქმედებითი ინდივიდუალობის არსებით მხარეს, საგნებისა და მოვლენების უხეში ნატურალისტური დეტალებისაგან განთავისუფლებას, ჰაეროვანი მხატვრული სახეების შექმნას (“ეს მშობლიური ქარია”, “ქებათა ქება ნიკორწმინდას”, “ვით არ მიყვარდეს სამშობლო ჩემი”, “შენ ზღვის პირად...”).

“ჩანგო, აღსავსევ სამშობლოზე მრავალ ზმანებით” (“1950”), “ჩანგი”, “ბევრის კარგის მზმანებელი” (“აკაკი”) ამბობს პოეტი და “ზმანება” პოეტური წარმოსახვაა.

ერთგან ლექსის ლირიკული გმირის თვალსაზრისადაა ქცეული პოეტის შეხედულება საკუთარ სტილზე:

“მთავაზობდით დები ვარდთ და ამბობდით: ლანდებით
თქვენ ისეთი კარგი ხართ, თქვენ პოეტი ბრძანდებით”.

ამ თავისებურებას, რომელსაც ზურგს უმაგრებს გალაკტიონის პროგრესული მსოფლმხედველობა, შეეძლო შეექმნა ასეთი ღრმააზროვანი ქვეტექსტით სავსე ფრაზა:

“ლანდეთი, ჩემი ახალი შარავანდედი”

(“ხან უფსკრულები, ხან მწვერვალები”)

ამ მიებაში ლანდები გაუგონარი ნიუანსებით იყო აქცენტირებული, იგი წინაპრების გზის შემოქმედებითი განვითარება იყო ახალი სტილით:

“განათებათა რიგი ეთამაშება ლანდებს
და არ ღალატობს იგი ძველი თაობის ანდერძს”

(“ფელეტონების შემდეგ”)

გ. ტაბიძის “ზმანებებს” საუკუნეობრივი ღირებულება აღმოაჩნდა, იგი ახალი ხელოვნების ერთ-ერთი მოუცილებელი ნიუანსი გახდა:

“გრიგალი მოჰქრის სავსე ზმანებით
ჯერ ისევ ისე ჩუმი, მალული,
რომ უეცარი აღფრთოვანებით
გზა გაიაროს შემორკალული”

(“კიდევ რამდენს იტყვის ჟამთა გაქანება”).

“ზმანების, მთლად ახალი ხმოვანების” - თვითდაჯერებით ამბობდა პოეტი. სხვაგან კი წერს: “ზმანებათ... თავდასხმის და სითამამის” (“შშვიდობის წიგნი”).

ამ სფეროში უჩვეულო ნეოლოგიზმები შექმნა პოეტმა.

გვაოცებს სახელზმანებისა და ზმანების მრავალი ფორმით ხმარება: ლანდური, გალანდური, დალანდებული, გადალანდული, ილანდა, გალანდა, ილანდება, გაილანდება, გადალანდება, გაილანდონ, ლანდობენ.

ამ ერთი შეხედვით მისტიურ ცნებას პოეტმა გამომსახველობის ამოუწურავი და წარმოუდგენელი ნიუანსები მიაკუთვნა და მეტაფორებით გაგვაოცა: “დღემ სიზმრებამდე გადაამეტა შელამებული დილების ლანდი, კოშკთა სიმალიდან რეკავს მოლანდება, გედივით ყივილის ლანდების ზოლი, ბეთხოვენის ცა გაილანდა, ლანდით გაიშვირა ქიმერამ დინგი, სად დამიბრუნებს ჩემს ორხიდეებს გზა, მარადისით განალანდარი, სფინქსის ეპარება ფიქრი გამკლავების ლანდებს, ხიდეების სიგრძივ გადასეულს, ლანდები ჩქარობდნენ ოცნებების კიდეზე, ლანდები გვიანი ავსებენ ფიალებს”.

განზოგადებული მხატვრული სახეა “აღმოსავლეთის სიზმრების ღვარი”, რომელშიც გამოღვიძების პროცესში მყოფი აღმოსავლეთი პოეტმა “ახალი დროის ჰამლეტს” შეადარა.

ოცნებისა და სინამდვილის, ფანტაზიისა და რეალობის ამგვარი მიმართება საერთოდ დამახასიათებელია მხატვრული შემოქმედებისათვის და მის ასეთ სპეციფიკურობაში კიდევ უფრო გვარწმუნებს სტ. ცვაიგის გამონათქვამი დოსტოევსკის შესახებ. დოსტოევსკის შემოქმედების უტყუარ ფსიქოლოგიურ ალლოსა და პოეტური გამომგონებლობის უნარს ცვაიგმა “სრულყოფილი ზმანება” უწოდა, რომელშიც “ზუსტი”, ფანტასტიკურად რეალური დეტალები” დაინახა: “მისი ჭრელჭრული ზმანებანი უფრო სრულყოფილია, ვიდრე სხვების მოწესრიგებული დაკვირვებანი”, წერდა დიდი მწერალი. დოსტოევსკის შემოქმედების ღრმა ანალიზმა ათქმევინა ცვაიგს: “მისი სამყარო... შესაძლოა, წუთისოფლის ყველაზე სრულყოფილი ჰალუცინაციაა, სულის მომლანდებელი ღრმა და წინასწარმეტყველური სიზმარია, რომელიც სინამდვილესაც კი ჯაზნის, მაგრამ ეს მაინც რეალიზმია, საკუთარი საზღვრებიდან ფანტასტიკურში რომ გადასულა... უჩვეულოდ ზუსტი, ფანტასტიკური დეტალებით მიწასთან არიან მისი გმირები მიჯაჭვული, არცერთი მათგანი არაა ლანდების სამყაროს ბინადარი” (13, 211, 243).

“ზმანების, ოცნების, ნებისმიერების”, პრინციპი ბოდლერისაგან შეითვისა გალაკტიონმა.

ბლოკიც ახდენდა სიზმრისა და ზღაპრის ცნების იდიფერენცირებას, ერთი მხრივ ლაპარაკობდა მძიმე სიზმარზე. გაურკვეველ აჩრდილზე: “Тяжелый сон, мертвый сон, призрак нежный, бессильный сон раба, глупые сказки. ამასთან გვხვდება: священный сон, сон другой, сон веков, мимолетный сон, запевающий сон, прекрасный сон”. ამ ცნების პოზიტიური გაგება მხატვრულ გამონაგონს გულისხმობს.

“დახავსებული კარების”, “ლურჯი სტანდარტის” უარყოფით აგებდა გალაკტიონი ახალ, სხვა კართაგენს, ქმნიდა ახალ, “გალაკტიონის საუკუნეს”. თავის ძიებებში პოეტი ეროვნულ ნიადაგს არასოდეს მოსწყვეტია.

იდუმალემა ბოლომდე მიჰყვება გალაკტიონის “სიზმარს”: “და მე ვარ, როგორც ტყვე უცხოეთში, როგორც სიზმარში უცხო სიზმარი” (“მთვარე მთას ამოეფარა”).

სხვაგან “მთის ზღაპარი” იყო პოეტი განსაკუთრებულობის, დაუჯერებელი სიდიადის გამო. აქ კი სიზმართა შორის “უცხო სიზმარია”, ანუ ისევ ფანტასტიკური, სიზმრისეული ნატურისა და ხილვების აცხადება.

ან იქნებ ეს საკუთარ ხილვებში უცხოურის მოლანდებაა?

საყურადღებოა, რომ უიტმენსაც აქვს ანალოგიური აზრის გამოთქმა: “და ჩემს სიზმარში მეზმანება სხვათა სიზმარი, სხვათა ზმანება” (14, 54).

რ. თვარაძე გალაკტიონის საანალიზო ფრაზას უკავშირებს ედგარ პოს ერთ ლექსს “სიზმარი სიზმარში”, რომელშიც იკითხება: “ყოველივე სიზმარეულია და ცხადიც არის ოდენ სიზმარი სიზმარში. თანხვედრა იმდენად აშკარაა, რომ განმარტებას არ საჭიროებს” - ასკვნის მკვლევარი (15, 61).

ვფიქრობთ, სწორედ ედგარ პოს მიერ სიზმრის ცხადთან დაკავშირება “და ცხადიც არის ოდენ სიზმარი სიზმარში” - უნდა დავსახოთ ამ იდუმალი გამოთქმის გასაღებად.

პოეზია სიზმარია, ფროიდის თქმით, “მღვიძარე სიზმარი”, ამის გამო ყოველივე სიზმარეულია, აკი გალაკტიონიც ამბობს, რომ “ქვეყნად ყოველი დღე სიზმარია და სინამდვილედ მიჰყვება სიზმარს”, ე.ი. ზღვარია წაშლილი სიზმარ-ცხადს შორის და ამასთან ეს “სიზმარი” (პოეტური გამონაგონი, ხილვა) ცხადია, პოეტური სინამდვილეა ამ სიზმრად დასახულ ცხოვრებაში.

ლიტერატურა

1. М. Гей. Образ и художественная правда, Теория литературы, М., 1962
2. ედგარ პო, კომპოზიციის ფილოსოფია, ესეები, თბ. 1989
3. პოლ ვალერი, რცეული პროზა, თბ. 1983
4. А. Блок, О современном состоянии русского символизма, собр. соч. в 6 томах, т. 5, М., 1971
5. რ. ნათაძე, რა არის სიზმარი, თბ., 1948
6. ლევი, ნადირობა ფიქრზე, თბ., 1982
7. გალაკტიონ ტაბიძე, თხზულებანი 12 ტომად, ტ. 12, თბ., 1975
8. კ. გამსახურდია, რვატომეული, ტ. VI, თბ., 1963
9. შერისხულნი, ტ. II, გრიგოლ რომაქიძე, თბ., 1994
10. “ლიტერატურული საქართველო”, 1981 N1
11. ნიკა აგიაშვილი, ჭაბუკები დარჩენ მარად, თბ., 1964
12. აკაკი გაწერელია, რჩეული ნაწერები, ტ. I, თბ., 1969
13. სტეფან ცვაიგი, ფანტასტიკური ღამე, თბ., 1966
14. უოტ უიტმენი, ბალახის ფოთლები, თბ., 1966
15. ჟურნალი “ცისკარი”, თბ., 1980, N9

იმპრესიონიზმი და გალაკტიონის ლირიკა

გ. ტაბიძის შემოქმედებაზე დაკვირვებამ იმთავითვე ნათელი გახადა, რომ პოეტის სიდიადის მასაზრდოებელი წყარო ყოველისმომცველი იყო, მაგრამ ისიც აშკარად ჩანდა, რომ გალაკტიონი ყველგან და ყველაფერში ახალ, განუმეორებელ გზებს კვალავდა, ტრადიციისა და ნოვატორობის დიალექტიკის თანახმად, მის შემოქმედებაში წინამორბედთა შთაგონება ახალ სადინარში გადადიოდა და თვისობრივად ახალი პოეტური სამყაროს შექმნის საფუძველი ხდებოდა.

გ. ტაბიძის შემოქმედებაში ყველა ლიტერატურული მიმდინარეობის ნიშნებს ვიპოვით, მაგრამ “არა სიმბიოზის”, არამედ “სინთეზის დონეზე” (თ. ჩხენკელი).

ეროვნულ-უცხოურის სინთეზირებით ქმნიდა პოეტი ახალ მხატვრულ რეალობას, “ახალ სიტყვებში მყოფ სამყაროს”.

გალაკტიონის პოეზიაში ახლებურად არის წარმოჩენილი რეალიზმის, რომანტიზმის, სიმბოლიზმის თუ იმპრესიონიზმის შესაძლებლობები და ყოველთვის ეროვნულ ნიადაგს უკავშირდება მისი მსოფლშეგრძნება, ეყრდნობა რა პოზიტიურ მსოფლმხედველობრივ საფუძველს.

“საქართველოში გ. ტაბიძემ თვითონ შეიმუშავა ქართული იმპრესიონისტული “მართლწერა”. ამ მხრივ, მას წინაპარი არ ჰყოლია” (1, 22).

გ. ტაბიძის პოეზიის იმპრესიონისტულ ხასიათზე მიუთითებენ ა. გაწერელია, ს. ცაიშვილი, გ. კანკავა, რ. თვარაძე, გ. ზაუტაშვილი, თ. ჭილაძე, თ. ჩხენკელი, ი. კენჭოშვილი, თ. დოიაშვილი.

ცნობილია, წინააღმდეგობის რა რთული გზა განვლო იმპრესიონიზმმა, მისი სრული უარყოფიდან საყოველთაო აღიარებამდე.

XIX ს. მეორე ნახევარში ფრანგული მხატვრობის წიაღში აღმოცენებული ეს მიმდინარეობა, რომლის პრინციპებიც შემდეგ ხელოვნების სხვადასხვა სფეროში იქნა გამოყენებული, აზრთა დიდი სხვადასხვაობის, განკიცხვის და განდიდების ობიექტიც ყოფილა ერთდროულად. მაგრამ ბალზაკის, ზოლას, ბოდლერის, მალარმეს, ვერლენისა და სხვათა მხარდაჭერით იმპრესიონიზმი თანდათან ხდებოდა სამყაროს ახლებური ხილვის საშუალება.

XX საუკუნის უკანასკნელ ათწლეულებამდე ისევ არ არსებობდა ერთიანი პოზიტიური, ოფიციალური აზრი იმპრესიონიზმზე. დიდი საბჭოთა ენციკლოპედიის, ლიტერატურათმცოდნეობის ტერმინთა მცირე ლექსიკონის, ლიტერატურათმცოდნეობის ძირითადი ცნებების, ლიტერატურის თეორიის მცირე ლექსიკონის განმარტებებში იმპრესიონიზმი გაიგივებული იყო ლეკადენტიზმთან, იგი მიჩნეული იყო რეალისტური ტრადიციების უგულვებელყოფად.

მაგრამ დღეს სულ სხვაგვარი მიდგომაა იმპრესიონიზმისადმი. აღიარებულია, რომ “იმპრესიონიზმს, რომელმაც დიდი ღვაწლი გასწია არასწორად გაგებული ტრადიციების ტირანიისაგან ხელოვნების განთავისუფლებაში, შეუძლია ახლა თვით დაიკავოს ადგილი დიდ ტრადიციათა შორის” (2, 485).

კ. პაუსტოვსკი ხაზს უსვამდა იმპრესიონიზმის დიდ სიახლეს და იცავდა მას ნიჰილისტების თავდასხმისაგან: “დროა, სამართლიანი თვალთ შევხედოთ იშვიათ ნიჰიზმადლებულ მხატვრებს... ჩვენ ყველაფერი გვჭირდება, რაც სულიერად ამაღლებს და შინაგანად ამდიდრებს სოციალისტური საზოგადოების ადამიანს... როგორც წარსულის მთელი დანარჩენი მდიდარი მემკვიდრეობა, იმპრესიონიზმიც ჩვენი

კუთვნილებაა. ამ მემკვიდრეობაზე უარისთქმა ნიშნავს, რომ შეგნებულად შევიზღუდოთ თავი... რით არიან ჩვენთვის საშიშარნი სიახლის მოთავე... იმპრესიონისტები?” (3, 24).

იმპრესიონიზმის რეალისტურობაზე ამახვილებდა ყურადღებას ი. ერენბურგი (4, 482-483). პოზიტიური თვალთახედვით არის შეფასებული იმპრესიონიზმი მოკლე ლიტერატურულ ენციკლოპედიაში.

სულ უფრო და უფრო ესმება ხაზი იმპრესიონიზმის არაერთმნიშვნელოვნებას, მის კავშირს რეალიზმთან, საერთოდ, ტრადიციებთან.

დეკადენტობის კრიტიკოსი პლექხანოვი იმპრესიონიზმის შესანიშნავ მიღწევად თვლიდა მათ ბრწყინვალე ფერწერით ტექნიკას, სინათლის ეფექტების გამოყენებას და წერდა, რომ “იმპრესიონიზმიც... თუმცა არა ყოველთვის წარმატებით, საზოგადოების სასარგებლოდ მუშაობს, მან მოგვიტანა მზით გასხვივოსნებული ცხოვრების ალერსი” (5, 78).

იმპრესიონიზმი ტრადიციებისაგან მაშინ ითიშება, როცა ხდება გულგრილობა ნაწარმოების იდეური შინაარსისადმი, სინათლის, შუქის ფეტიშირება, ობიექტური ბუნებისაგან განდგომა, ფორმის თვითმიზნურობა, საზოგადოების უგულვებელყოფა.

ცნობილია, რომ ლ. ტოლსტოი ა. ჩეხოვთან, ი. ბუნინთან პოულობდა იმპრესიონიზმის ნიშნებს, ხოლო ფსიქოლოგიური იმპრესიონიზმის ნიშნებს ეძებენ თომას მანის, სტ. ცვაიგის ნაწერებში, კ. ჰამსუნის “შიმშილში”, ოსკარ უაილდთან, გოფმანსტალთან, ზაიცევის მოთხრობებში, ანენსკის პოეზიაში.

კ. ბალმონტი სიმბოლიზმს და იმპრესიონიზმს “ფსიქოლოგიურ ლირიკას” უწოდებდა. ზოგი კი იმპრესიონიზმს “სუბიექტურ რეალიზმთან” აიგივებს (6, 123).

უფრო მეტი, იმპრესიონიზმს მიეცა ფართო მნიშვნელობა და ამ ცნების ქვეშ იქნა გაგებული ყოველგვარი შთაბეჭდილება, აღწერა, სწრაფი მინიშნებები, სურათის დაუმთავრებლობა და ამდენად, მისი ნიშნები ნაპოვნია ანტიკურ, ჩინურ, იაპონურ და პირველყოფილ აზროვნებაშიც კი.

აღიარებულია, რომ ფრანგი და რუსი სიმბოლისტები ახლოს იყვნენ იმპრესიონიზმთან. იმპრესიონისტები იზიარებდნენ სიმბოლიზმის ზოგ პრინციპს.

გ. ტაბიძის იმპრესიონიზმი რეალიზმის ტრადიციების შემოქმედებითი გამრავლფეროვნებაა, წამიერში საუკუნეობრივის, მარადიულის მოხელთება, ფერების, ნახევარტონების, შუქრდილების არა თვითმიზნური თამაში, არამედ დიდ ჰუმანიზმთან, იდეურობასთან დაკავშირებული ხელოვნება, გენიალური ხილვები, შეუდარებელი გასხვივოსნება. იმპრესიონიზმთან პოეტის შეხვედრა ისეთივე ბედნიერი მომენტი იყო ქართული პოეზიისათვის, როგორც სიმბოლიზმის ზოგიერთი პრინციპის შემოქმედებითი გამოყენება. გალაკტიონის პოეზია ემოციური, მელოდიური და ამავე დროს, ინტელექტუალური პოეზიაა, რომელშიც ერთდროულადაა “იმპრესიონისტული ხილვის” სილამაზე, ანალიტიკური საწყისები, “გულისა და გონების ძალა”, ზოგჯერ კი ისეთი შთაბეჭდილება იქმნება, თითქოს ყველაფერი თვითდინებას იყოს მინდობილი, შეგრძნებების უშუალო ფიქსირებით, მინიშნებებით, შორეული ასოციაციებით, ბოლომდე უთქმელობის პრინციპით, “სიტყვის განზრახ დაბნელებით” (ა. გაწერელია).

გალაკტიონის პოეზიაში კლასიკურს, რეალისტურს რომანტიკული ენაცვლება, სიმბოლისტურს – იმპრესიონისტული, უცხოურს – ეროვნული და იქმნება სტილური მრავალფეროვნება, აზრობრივი მრავალმნიშვნელობა, სირთულე და სინთეზი.

გ. ტაბიძეს სპეციალურად არ დაუწერია იმპრესიონისტული თეორიული ტრაქტატები, მაგრამ მისი ცალკეული გამონათქვამები, ლექსებში გაბნეული ფრაზები

და, უპირველესად, პოეტური პრაქტიკა ნათელს ხდის, თუ როგორი ყურადღებით ეკიდებოდა იგი იმპრესიონიზმის უმთავრეს მხატვრულ პრინციპებს და რა გენიალურად ითავისებდა მას თავის შემოქმედებაში.

“გალაკტიონმა ალბათ პირველმა აღნუსხა წამიერი შთაბეჭდილებები, უმნიშვნელო, წვრილმანი, თითქმის უჩინარი სულიერი მდგომარეობა (განწყობილებები) და აიყვანა ისინი მაღალი პოეზიის რანგში. გალაკტიონმა, როგორც ჯადოქარმა, ხშირად, თითქმის არაფერზე, თითქმის არაფრისაგან შექმნა უნატიფესი ლექსები” (7, 658).

გალაკტიონს უთქვამს: “მე ძლიერ მომწონს იაპონელი მხატვრების შემოქმედებითი პრინციპი. იმისათვის, რომ გვიჩვენონ მთა, ისინი არ ხატავენ მას მთლიანად, თავიდან ბილომდე, არამედ რამდენიმე შტრიხით წარმოგვიდგენენ მთის ძირსა და მწვერვალს, დანარჩენი კი უნდა განჭვრიტოს თვითონ მაყურებელმა, მის გონებაში უნდა დასრულდეს სურათი. მეც ასე ვმუშაობ, ლექსში ყოველთვის მკითხველს ვუტოვებ სააზროვნოს, წარმოსადგენს. ასე რომ არ იყოს, მაშინ გვექნებოდა არა პოეტური ნაწარმოები, არამედ მხოლოდ გარითმული სტრიქონები” (8, 36).

სწორედ ეს პრინციპია განხორციელებული მისი იმპრესიონისტული შედეგების უმეტესობაში. ამ ასპექტებშია მისი “ნეგატივები”, სათქმელის ბოლომდე გაუმჟღავნებლობა. მოვლენათა ახალ-ახალი ნიუანსების, რიტმულობის, ქართული სულისათვის შესაფერისი სიღრმის ძიება იყო მთავარი გალაკტიონისათვის.

გ. ტაბიძის პოეზია ყურადღებას იქცევს მჭერმეტყველებასთან “სიტყვა ნაწყვეტის” უპირატესობის აზრით, “დღიურ პროზის” პოეზიად ქცევის სურვილით, რაც სიმბოლისტებისთვისაც იყო მახლობელი.

“საიდუმლო... “ნისლში გამქრალი სიტყვის”, “მზიური მელოდიის”, “სიტყვა ნაწყვეტის”, “ლამის სიცხადის” პრინციპების გამოყენების მიზანი ერთია: შექმნას საოცარი ეფექტები, საუკუნეობრივი ღირებულების სიახლე, რომელსაც წარმართავს “ფხიზელი მიზანი და ანგარიში...”

შთაბეჭდილებების, წამიერობის პრინციპი უმთავრესია იმპრესიონისტული ხელოვნებისათვის.

“Искусство – это увековечение в высшей, абсолютной, окончательной форме какого-то момента, какой-то мимолетной человеческой особенности” (9, 13).

წამიერობის პრინციპი არ ნიშნავს შემთხვევითის, არაარსებითის გამოვლინებას, პირიქით, ედგარ დეგა წერდა ანრი რენუარს: “ხელოვნებაში არაფერი არ უნდა ჰგავდეს შემთხვევითს, თვით მოძრაობაც კი” (10, 72).

გ. ტაბიძის შემოქმედებაში თანმიმდევრულად არის განხორციელებული პრინციპი: “ასწლად წამიერი”, “წამის გასაუკუნება”.

პოლ ვალერი წერდა: “მწერლობა ნიშნავს იმის სურვილს, რომ გარკვეული არსებობა და დღეგრძელობა მიანიჭო წამიერ ფენომენტთა სიმრავლეს, მომენტის გახანგრძლივება” (11, 285).

იშვიათად თუ ვინმეს უქცევია დრო და, კერძოდ, წამი ისეთი ინტერესის საგნად, როგორც გალაკტიონს.

გალაკტიონი წუხს “უსაზრო წამებს, ნგრევის წამებს, წყვდიადის წამებს, წუთების ერთსახეობას, განწირულების წამს და ყოველ წუთს და წამს ძიებით, განცდით, შთაგონებით, ახლის პოვნით ავსებს, იგი ებრძვის ყოველ წუთს და წამს, რათა დაიპყროს “მასალათა სიმძლავრე ჯიუტი” (“ჩემი პოეზიის ინტეგრალები”), წამებშიც კი მის გულში ხმაურობს “სურვილთა ზღუდე”, მან არ იცის “ერთი წამით მაინც დაცხრომა” (“ეს იყო

ოქტომბრის დამლევს”), მისი მოგონება - “წამზე უმალია”, “გრძნობით რეკავს ყოველი წუთი”, “ყოველი წუთი გზაა თავისდაგვარი”, “წამი წამს ეზიდება”, გვხვდება “წამის წამთან გადაწინდვა”, “მრავალფეროვან წამთა ფერხული”, “გამოუთქმელი და უბოლოო წუთების შვავი...” წამებში “სულში გენით ატეხილი რეკავს ლერწამი”, წამებში ხდება ძეგლთა სიმაღლის დაუფლება, სულის წუხილის ძეგლად აგება, “განათების წამში” ჭეშმარიტების, მშვენიერების წვდომა, სიტყვის პოვნა: “უთხარ თავის თავს ყოველ წამში ათჯერ, ათასჯერ, რომ გზა გაეხსნას ქაოსს ნაგუბარს” (“იყავ გულწრფელი, გაიგონე ხმა ანთებული”).

პოეტის მიზანია გააუკვდავოს “ჩვენი ცხოვრების უმჩნევი წამი სხვადასხვაგვარი” და აქვს კიდევ ამის რწმენა: “გზა მიჰყვებოდა მიმოფანტვას უმეტეოროესს, რომ თან წაელო საუკუნის მრავალი წამი.” “უღიადესი დიდი წამი შემოქმედისა” “ახალ ღმერთად” ქმნის პოეტს (“შემოქმედება”).

წამის ამ პოზიტიურ გაგებას უპირისპირდება “ობოლი წამი”, “წუთების ერთსახეობა”, “წამშლელი წამი”, “ბნელზე ბნელი წამი”.

გალაკტიონი “ბრძოლას არ იწვევს წუთიერ დღეში”, “გამვლელ-გამომვლელ წამს” არ ეფერება...

გოეთე აფრთხილებდა ყველა იოლი გზის მამებარს, განრიდებოდა წარმავალი წუთის ცდუნებებს: “ნუ მიენდობით მედინ ელემენტს”. გოეთეს “შეჩერებულ წამს”, “წარუდინებელ წამს”, ეხმაურება გალაკტიონის “წამის გასაუკუნება”, “ასწლად წამიერი”.

წამის გამოყენებით შექმნილია საოცარი ბგერწერული თქმები: “ასეა ჟამი, მისდევს წამს წამი, ღამის წამწამი ახამხამდება”, “წამის წამთან გადაწინდვა”, “წამების წყნარი წარმავალობა”, “შენი წამწამით მისდევს წამს წამი”, “წყებათა წყება წამით არ წყდება”.

პოეტის დევიზია: “განსაზღვრე რიცხვი წუთებისა” (“ჩემი პოეზიის ინტეგრალები”), “ნიავექარს არ აჩუქო ერთი წამი ან წუთი”, “წამები, მათი შეუწყვეტლობა, მისწრაფება და ხასიათი”, “მე არ მინდა წამიც კი შენი ნააზრისა, ნაგრძნობისა დაიკარგოს”.

წუთის, წამის ასეთი გააზრებით უკუგდებულა “დიდება ამა სოფლისა” და მოპოვებულა “დიდება მარადისი”. დროზე გასწრების გამომხატველი ფრაზაა “დრო ხვალინდელი გააწინდელა”.

გოეთეს აზრით, გონების სიდიადის წყალობით “მარადისობად გადიქცევა მედინი წამი”, გალაკტიონთან კი დროა გაოცებული და გაჩერებული: “და თითქო დრო მთლად გაჩერდა, უცნაურ ხალხს დააჩერდა, ნახა თვისივ საოცრება, გაჩერდა დრო და გაჯერდა” (“აკაკი წერეთელი”).

გალაკტიონს ხშირად ეწვეოდა “საოცარი წამები”, როცა წინასწარ ხედავდა თავის გენიას “მაღალ ანძასთან დროშით ხელში” (“შეხედეთ, მიწა”).

“უნდა გაუძლო დროს, უნდა გწამდეს წამის მარადისობა” - ამბობდა შვეიცარიელი მწერალი მაქს ფრიში.

გალაკტიონის წამები “სხვისთვის უხილავ-ფარულის” ხილვის, ამოუხსნელის ამოხსნის, ჩაუწვდომელის ჩაწვდომის, საოცრებათა აღმოჩენისა და გაუკვდავების წამებია და ამიტომაც მისი იმპრესიონისტული ხილვები ესმოდენ განუმეორებელი, მარადიული...

გალაკტიონის შემოქმედებაში განხორციელებულია აგრეთვე დეტალებით არსებითის ხილვის პრინციპი, რაც ასე მახლობელია იმპრესიონიზმისა თუ რეალიზმისათვის. – გოეთე ამბობს: “უუმცირესში იხილე მთელი”. გალაკტიონის პრინციპია: “უდიდესისკენ მიჰყავდა სული, მცირედისაგან ასე წასული”.

პოეტი ეპოქის რიტმს უსწორებდა მხარს და კინემატოგრაფიული სისწრაფითა და სიზუსტით ცვლიდა სათქმელის ტონს, მელოდიას, გვაოცებდა მოულოდნელობებით (“თანდათან, თანდათან ახალი ქვეყანა შენდება”).

გალაკტიონთან დომინანტობს უშორეს ასოციაციათა ძიების, დაპირისპირებულობათა გაერთიანების, “შორეულ წერტილთ... შემაერთი” კანონზომიერების ძიების პრინციპი: “ახლოებს რაღაც საგნებს, მშრალს და კერძოს, სხვადასხვაგვარს, ერთი ხედვით საგნებს, რომელთ ვერ უპოვის ვერვინ საზღვარს. ხდება ერთად შეთავსება უცხოდ გრძნობამორეულის, რაღაც საერთო და დიდი ხმის, ახლობელ-შორეულის”. პოეტის “სული დაემებს უშორეს ხაზებს”.

მაგრამ ამ გზით მოვლენათა ეკლექტიკა და მშრალი ნაზავი კი არ გვრჩება ხელთ, არამედ უმაღლეს დონეზე მიღწეული სინთეზი, ახლებურად ხილული სინამდვილე: “არის უბრალოთა რამეთ სულ უბრალოდ ათვისება, მაგრამ გაერთიანების სხვაა სული და თვისება”.

პოეტი სინათლის, სისწრაფის, მოძრაობის აპოლოგეტია: “სინათლეთ ღვარი, მეტი სისწრაფე, მოძრაობა და ენერგია – თავი და თავი დღევანდელ დღეს აი რა არის!”

გ. ტაბიძეს ბოლომდე გაჰყვა უშუალო შთაბეჭდილებათა ახალ რანგში აყვანის, ხილულით აღტაცების, გაცემისა და გაოგნების უნარი, მუსიკალობა და დაუოკებელი პათოსი, ცადმიმსწრაფი ფრთები და ნისლმოხვეულ მთებში ნავარდის, მთელ კოსმოსზე მეუფების სურვილი, თანაც “აღტაცებული ცად განიმედი” გალაკტიონი იკაროსივით ფრთებმომსხვრეული არასოდეს ყოფილა, რადგან ნათელმხილველის უტყუარი ინტუიციით იცოდა “ოცნებისა და სინამდვილის შედუღების”, “ცის და მიწის შეზავების” საიდუმლოება, უსაზღვროების განსაზღვრა.

პოეზიაში რიტორიკის, მჭერმეტყველების მტერი იყო გალაკტიონი, “მიშველი გონება”, რასაც მხატვრობაში რენუარი ებრძოდა, გალაკტიონისთვის არასოდეს ყოფილა მისაღები.

გალაკტიონის პოეზია “სიმბოლისტური იმპრესიონიზმის” ნიმუშია, ოღონდ იმ გაგებით, რომ მის სიმბოლიზმში სიმბოლური ფორმა იგულისხმება.

იმპრესიონიზმს გალაკტიონის პოეზია დაუმთავრებლობის პრინციპით უახლოვდება, მუსიკისადმი ინტერესით (სიტყვის მუსიკალურობის მოთხოვნას იზიარებდნენ როგორც სიმბოლისტები, ისე იმპრესიონისტები), საგნის ადგილას შთაბეჭდილების დაყენებით, ბუნებაში ახალი ფერების ძიებით, ნახევარჩრდილებით, კონტურებით, ასოციაციური აზროვნებით, კონტრასტულობით, თემის ვარიაციული დამუშავებით, ფერწერული ტონისადმი პრიორიტეტის მინიჭებით საგნის ან მოვლენის ცნებით მნიშვნელობასთან შედარებით, პროზაულში პოეტურის პოვნით, ტრადიციებთან შემოქმედებითი კავშირით, შაბლონთან ბრძოლით, ფსიქოლოგიზმით, დემოკრატიულობით და, ბოლოს, ერთმანეთში გადაჯაჭვული სხვადასხვა სტილით.

ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში აღნიშნულია, რომ გ. ტაბიძის პოეზიას ახასიათებს “იმპრესიონისტული განწყობის ნაკადში განზავებული ეროვნული განცდა” (12, 29), “იმპრესიონისტული ხელწერის რეალისტურ ტრადიციებთან მხატვრული დამყნობა” (12, 23), “მზიური ბრწყინვალეობით გასხივოსნებული რუსთველური პოეზიის აპოლონური საწყისების ახალი ძალებით ახმიანება” (13,52).

იმპრესიონისტული ლირიკის ნიმუშებია გალაკტიონის თბილისი, თბილისის სძინავს მძიმე ძილით, ტფილისი ღამით. ეს მშობლიური ქარია, წყალტუბოდან ქუთაისში, სამრეკლო უდაბნოში, შიში, სანთელი, შერიგება, თეთრი პელიკანი, იშლებიან ყანები, სახლი ტყის პირად, გაჰქრნენ ზაფხულის დღენი, მალე

ფერგადაშლილი, რა დროს რომანსეროა? იქით ნუში, აქეთ ნუში, ჭიანურები, სილაჟვარდე ანუ ვარდი სილაში, ღამევ, რა მოგივიდა? თოვლი...

იმპრესიონისტებივით, გალაკტიონმა ბუნებაში აღმოაჩინა მრავალი მშვენიერი ფერი, კონტრასტული ფერები და “ფერის ფერთან დარებით”, ფერების შერწყმით არაჩვეულებრივი სინთეზი მიიღო. სიმბოლიზმივით, იმპრესიონიზმიც აღიარებდა ხელოვნების სინთეტურობის პრინციპს, რაც მდგომარეობდა პოეზიის, მუსიკისა და ფერწერის დაახლოებაში.

გალაკტიონი ეძებდა და ქმნიდა “სიმკვეთრე-სილბილის” ფერებს, “ფერთა ახალ მოსინათლობას”, “ჩვენთა დროთა ახალ ფერს”, “დაფარულ ფერებს”. მის ლექსებში არის ფერები, რომლებიც იმპრესიონისტულ ფერწერას მოგვაგონებს.

პოეტების მეფე ერთსა და იგივეს განიცდიდა სხვადასხვა ფერით, ერთ ფოკუსში ათავსებდა სხვადასხვაგვარ მოვლენებს და გენიალურ სინთეზს ქმნიდა. ხედვის ახალ-ახალი კუთხის ძიება, განწყობილებათა ცვალებადობა ხდებოდა ახალ-ახალი ნიუანსების მოხელთების საწინდარი.

პოეტის “ათასის მხედველობა”, “ათასის მზე” საგანთა და მოვლენათა ასახვაში ახალ გზებს ეძებდა. ამ მხრივ მრავალი იმპრესიონისტული შედეგით არის მდიდარი გალაკტიონის ლირიკა (14, 113, 121, 124, 156, 165, 174).

ლიტერატურა

1. გურამ კანკავა, ლიტერატურული ეტიუდები, თბ., 1964
2. Д. Ревалд, История импрессионизма, М. 1959
3. კ. პაუსტოვსკი, ოქროს ვარდი, თბ., 1976
4. И. Эренбург, т. 6, М. 1965
5. Г. Плеханов, т. 16, м., 1928
6. Г. Орагвелидзе, Стих и поэтическое видение, Тбилиси, 1973
7. მიხეილ კვესელავა, პოეტური ინტეგრალები, თბ. 1978
8. შალვა რადიანი, მოგონებები, წერილები, თბ., 1976
9. А. Г. Андреев, Импрессионизм, Моск., университет, М., 1980
10. გივი ბარამიძე, მზე ღია სარკმელში, თბ., 1984
11. პოლ ვალერი, რჩეული პროზა, თბ., 1983
12. თამაზ ჩხენკელი, წერილები, თბ., 1972
13. სარგის ცაიშვილი, ლიტერატურული ეტიუდები, თბ., 1984
14. ლუარა სორდია, გალაკტიონ ტაბიძის სახისმეტყველებისა და მსოფლმხედველობის საკითხები, თბ, 2009

თავი IV “მილიონებში ხელისმრეველი”

ტრადიციები

მილიონები, მილიარდები, ოქრო, ალმასი, მარგალიტი, ლალი, ზურმუხტი, ქარვა და ბრილიანტები ელავს გალაკტიონის პოეზიიდან, მაგრამ სიმბოლური აზრით და ყოველ მატერიალურ ღირებულებაზე ძვირფას სულიერ საგანძურს გულისხმობს.

გონიერ ადამიანებს იმთავითვე შეგნებული ჰქონდათ სიტყვის უპირატესობა ეკონომიურ სიმდიდრესთან შედარებით.

“იგავთა წიგნში” ვკითხულობთ: “უმჯობეს არს უფროს ოქროსა და ანთრაქისა პატიოსნისა მრავლისა, ხოლო სიტყუანი ჩემნი უფროს ოქროისა რჩეულისა” (1, 288, 19).

“ნეტარ არს კაცი, რომელმან პოვა სიბრძნე და მოკუდავმან, რომელმან იხილა გონიერებაი” (იქვე, 281, 13).

“რამეთუ უმჯობეს არს იგი მოგებად, ვიდრე ოქროისა და ვერცხლისა საუნჯეთა” (იქვე, 281, 14).

“იგავთა წიგნში” ოქროზე მაღლა სიბრძნეა დაყენებული, ვერცხლზე წინ კი – გონიერება: “მართუენი სიბრძნისანი უფროს და უმეტეს ოქროისა, ხოლო მართუენი გონიერებისანი ურჩეულეს უფროს ვერცხლისა” (300, 16).

იქვე სახელი, სიკეთე და მაღლი უფრო დიდ სიმდიდრედ მიიჩნევა, ვიდრე ოქრო-ვერცხლი: “უმჯობეს არს სახელი კეთილი, ვიდრე სიმდიდრისა მრავლისა, ხოლო უფროს ოქროისა და ვერცხლისა მაღლი კეთილი”.

სახარება შეგვაგონებს: “ვერცხლის უყუარულ იყვენით სახითა, კმა-გეყავნ, რომელი-იგი გაქუნდეს” (მათე, 19, 7) (2,).

ნეტარი ავგუსტინეს მიხედვით, ღვთისადმი, რწმენისადმი ერთგულებაა ყველაზე დიდი სიმდიდრე: “შენს ერთგულს მთელი სამყარო ეკუთვნის, მის ყოველ სიმდიდრეს ჰფლობს იგი, და თითქოს “არარა აქუს, და ყოველივე აქუს”.

ამქვეყნიურ ამოებათა დათმობას, სულიერ გასპეტაკებასა და ზნეობრივ სრულყოფას მიიჩნევს ნეტარი ავგუსტინე უძვირფასეს მარგალიტად: “მე კი ნაპოვნი მქონდა უკვე მარგალიტი კეთილი... მრავალსაყიდლისა, რომლის შესაძენადაც კაცმა ყოველივე უნდა განყიდოს და მოიყიდოს იგი”.

ავგუსტინე კატეგორიულად აცხადებს: “არაფერი ამქვეყნიური არ მინდა მე, არცა ოქრო-ვერცხლი თუ ძვირფასი ქვები, არც მორთულ-მოკაზმული სამოსი თუ დიდება-პატივი, არც მაღალი წოდება და ხორციელი ტკბობა” (3, 190, 215).

წმინდა აბბა თალასე ამბობს: “ვერცხლის – მოყუარება ნივთი არს ვნებათაი და აღმარძინებელი ყოველთა გულისთქუმათაი” (4, 418).

ჩჰანდოგია უფანაშიდის მიხედვით, “ჭემმარტეებაა ოქრო” (5, 112).

მიქაელ მოდრეკილის ჰიმნებში იოანე ოქროპირი არის “სულითა ოქრეანი”, “სიტყვითა ოქრეანი”.

ზასილი ნეოკესარიელს ასე მიმართავს მიქაელ მოდრეკილი: “შენ მარგალიტო მრავალსაყიდლისაო”.

იოანე მტბევარი გამოარჩევს ოქროვან სიტყვას და ოქროვან სულს: “სიტყვითა შენთა ოქროვანთა ოქროან ჰყვენ მორწმუნეთა სული” (“დასდებელნი ღმერთშემოსილისა გრიგოლ ღმრთისმეტყუელისანი”).

“ქართულ ჰიმნოგრაფიაში ოქრო სულიერი თვისების სიმბოლოა: “და განპბრწყინდა ვითარცა ოქროი წმიდაი მოთმინებითა ვნებათაითა” (6, 246).

ძვირფასი ქვები სასულიერო და სახობტბო პოეზიაში სიკეთის სიმბოლოებია.

“ოქრო, პატოსანი ქვა სიმბოლოა ყოველივე იმ სიკეთისა, რაც რელიგიური განწმენდის მიზანია.

“სახობტბო პოეზიაში ძვირფასი ქვა მეფის სიდიადის გამომხატველია.

“აბდულმესიანში” თამარი შედარებულია ოქროს ოფაზთან” (7, 35).

იოანე პეტრიწის “სათნობათა კიბეში” სულიერი სიმდიდრე დაპირისპირებულია ნივთიერ სიმდიდრესთან: “სულით მდიდარი საფასითა გლახაკ არს, ხოლო მდიდარი სულითა დაგლახაკნეს, ვინაითგან ხურელსა ნემსისა აქლემი ვითარ ვერ განვალს, ეგრეთ მდიდარი ზეცას” (სხვათა შორის, ეს ქრისტეს სიტყვების თავისებური პერიფრაზირებაა სახარებიდან).

ვერცხლისმოყვარეობა დიდ წუხილთან არის დაკავშირებული: “არ მოაკლდენ ზღუასა ღელვანი დიდნი, არცა მონასა ვერცხლისასა-წუხილნი”, ... “ვერცხლი წარიპარავს ცნობასა”, “ვაჭარი ვერცხლსა ემოყურების და მტერი იგი ბოროტი სულის ძილსა ჰყუარობს” (8, 207, 209, 210).

ოქროზე, ნივთებზე უბრწყინვალეს სიმდიდრედ დაუსახავს არსენ იყალთოელს წმიდათა სამსახური, მრონის სურნელება: “წმიდა მყოფელი მიითუალე საუნჯე, იყნოსე მისთა მიჰრონთა სულნელება, განწყობილისა იხილე ვითარებაი, ნივთ უბწყინვალეს ოქროისა გექმენინ შენ” (არსენ მეტყველებს ამათ იყალთოელი”) (9, 522).

დავით აღმაშენებელს ასე ახასიათებს არსენ იყალთოელი: “ღმერთი სახე, ვიტარცა საყუარელი სათნობათა შორის; გულისსათქუმელ, ვითარცა ოქროი მიწათა შორის, ელვარე, ვითარცა იაკინთი ქვათა შორის” (“მეფესა დავითს მონაზონი არსენი”) (9, 526).

ზნეობრივ სრულყოფაზე ფიქრი არ ასვენებდა დავით აღმაშენებელს და გმობდა ანგარების მამონას: “ვერცხლი, ვითარცა მიწა და ოქროი, ვითარცა თიხაი უბნისაი, ვიუნჯენ და თაყუანის-ვეც ანგაჰრებისა მამონას” (გალობანი სინანულისანი) (9, 520).

ლიტერატურა

1. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი I
2. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
3. აღსარება ნეტარ ავგუსტინეს, ჰიპონის ეპოსკოპოსისა, წიგნი I, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, 1985
4. წმინდა აბბა თალასე, სიყვარულის, მარხვის და სულიერი მოქალაქეობის შესახებ, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, 1989
5. ჩჰანგოღია უფანაშიდა, IV ნაწილი, თარგმანი ლერი ალიმონაკის, “ცისკარი”, 1987, N6
6. ვაჟა გვახარია, მიქაელ მოდრეკილის ჰიმნები, X ს. წიგნი I, თბ., 1978
7. ნ. ჯიშკარიანი, ძველი ქართული სასულიერო და საერო-სახობტბო პოეზიის ურთიერთმიმართების ზოგიერთი საკითხი, “მაცნე”, 1979, N4
8. იოანე პეტრიწი, სათნობათა კიბე, თბ., 1964
9. ჩვენი საუნჯე, ტ. I, თბ., 1960

“ხელოვნება – ეს ოქროა”

გალაკტიონის პოეზიაში შემოქმედებითად გრძელდება წინაპართა ტრადიციები.

თავის წმინდან წინაპართა დარად, გალაკტიონმა პოეტურ დროშაზე პატიოსნება ამოკვეთა, როგორც ყველაზე წარუვალი სიმდიდრე: “მგოსნების გულში მზე არის მკვიდრი, პატიოსნება არსებობს ვიდრე, არ არის მკვიდრი პოეტის გულში სხვა წარმატება და სხვა სიმდიდრე” (“შენ გმირს უმღერდი”).

რუსთაველის სიტყვას გალაკტიონი ერთდროულად ადარებს ოქროს, მარგალიტა მტევანს: “მარგალიტა დიდთა მტევნად და ოქროდა ჰქროდა სიტყვათ შენთა შადრევანი” (“ისევ მესხის გამოხედვა”).

გალაკტიონს ხიბლავს აკაკი წერეთლის “ოქროს სიმების” ჰანგი, მისი “ჯადოსნურად მოოქრული” ხმები (“აკაკი წერეთელი”).

“სიტყვა ოქრო ბაჯადლოა” “მშვიდობის წიგნში”, წიგნი ოქროა, კაცთა წინსვლის ძალა: “კაცი ძალს მოკრებს, წიგნთ სიოქროეს როს მოიგონებს”.

ოქროა ვაჟა-ფშაველას სიტყვები: “მანამდის ცა გამქრობია, მნათობი შუქრიჟრაჟასი, ფანდურზე ამომიჭრია ოქროს სიტყვები ვაჟასი” (“მანამდის ცა გამქრობია”).

საერთოდაც, “ხელოვნება – ეს ოქროა მიწის გულში დამარხული, რას იშვიათ თუ მისწვდება კაცის ხელი, კაცის გული” (“ხელოვნება”).

ბელინსკის აზრით, “სინამდვილე მშვენიერია თავისთავად, მაგრამ მშვენიერია თავისი არსებით, თავისი ელემენტებით, თავისი შინაარსით და არა ფორმით. ამ მხრივ, სინამდვილე არის ბაჯადლო ოქრო, მაგრამ გაუსუფთავებელი, გაუწმენდავი, მადანსა და მიწაში არეული” (ბელინსკი, რჩეული თხზულებანი, ტ. I, გვ. 287).

ჭემმარიტ პოეზიას, გალაკტიონის სიმბოლური თქმით, ახლავს ცეცხლი, ოქრო-ვერცხლი, შუქურ-ვარსკვლავი: “ელავს, როგორც ცეცხლი, შენი ოქრო-ვერცხლი. ათას შუქურ ვარსკვლავს აცეკვებ და ვერ ღლი” (“ლირიკული ლექსი”).

საკუთარი შტამპით პოჭრილი ოქროს ადრესატია გალაკტიონის ჭემმარიტი პოეზია: “არა მონა, ო, პირიქით, თავისუფალ ამბით, ოქროსა ვჭრი, როგორ ვჭრიდი საკუთარი შტამპით” (“იდეა”).

პოეტს სჯერა, რომ “არც ოქროები აუთავდება” (“მველისძველ ღვინოს”).

გალაკტიონი ოქროს საბადოსკენ – კლონდაიკისკენ ისწრაფვის, მაგრამ ესეც სიმბოლურად პოეზიის საბადოა: “უნდა იპოვო ის კლონდაიკი, იმ ნაპირს უნდა მიადგეს ნავი”.

მთელი მსოფლიოს ოქროზე ძვირფასია სამშობლოს მადიდებელი “ოქროს ქნარი”: “ოქროს ქნარი... ცისარტყელად რომ სჩანდა, არის კი მისი დარი – ან ინდოეთში, ანდა ვერსალში ოქროს ღვარი? არ მინდა ოქროს პოვნა, რაც მსოფლიოში არი, ჟღერს სამშობლოს ხსოვნად ძვირფასი ოქროს ქნარი” (“ოქროს ქნარი”).

გალაკტიონის “ოქროს ზღაპარი” პოეტური გამონაგონია, “ოქროს ლანდი” - პოეტური წარმოსახვა...

“ლაჟვარდის ოქრო” კი ბუნების მშვენიერებით ინსპირირებული შთაგონებაა, “სხვა სინამდვილის”, უკვდავი პოეტური რეალობის შექმნის სტიმულია: “როგორ არ არის ეს გაოცება, ოქრომ ლაჟვარდში კვლავ დაადულა სხვა სინამდვილე და სხვა ოცნება” (“შედულება ოცნებისა და სინამდვილის”).

“ამაყი და უძლეველი, მილიონებში ხელისმრეველი” პოეტი აზუსტებს ამ სიმდიდრის არსს: “... ანორმალობა. ამგვარ ჭაღებით ათასში ერთხელ ელავს პარტერი... საუკუნეში ერთხელ იდეებს ისვრის გრძნობათა მილიარდერი” (“წარსულში”).

სხვაგან გალაკტიონი ირონიულად ახსენებს მილიარდებზე შეყვარებულ ოპონენტს და საკუთარი “უნაპირო გზის” უპირატესობას გახაზავს: “თქვენ გენატრებათ ლოჟა, პარტერი, თქვენ გინდათ გახდეთ მილიარდერი, მე კი ვარჩევდი გზას უნაპიროს, ცოტა სიყვარულს და ღერ პაპიროს”.

ოქროს ცნებას სხვა ნიუანსებიც გააჩნია გალაკტიონის პოეზიაში.

მის ლექსებში ოქროსფერია ჰაერი, დღე, ნისლი, ხოხობი, ნავი, სადამო, ქარვა, ოქროსფერია დროება, ივერია, ლაჟვარდი, ვერძი, ქალი, თმა, ღრუბლები, ზღაპარი, სიზმარი, ხვათი, ანგელოსი, ამური, კანკელი, ტბის ტალღები, სხივები...

ოქროს ეროვნულობის აქცენტიც გააჩნია, პოეტისთვის ეროვნულ დროშაზე ოქროდ ისახება ივერია: “ხელში არმოხვრად დროშა სჭერია, რომელზედ ოქროდ ჩნდა ივერია” (“მშვიდობის წიგნი”).

პოეტს სიბლავს ბათუმის “ოქრორეულ ლაჟვარდთა ბლონდი, მთელი ედემი ზურმუხტისა და ოქროს ფერებით” (“ბათუმი”), ამიტომ უწოდა ბათუმის ლექსების ციკლს “ოქრო აჭარის ლაჟვარდში – ოქრო”.

გალაკტიონი, “გულთ გრძნობს ყოველ მდიდარ სალაროს”, სიტყვის აღმასებს, მარგალიტებს, იაგუნდებს, ქარვას, ბროლს დაეძებს.

პოეტი სიტყვას ადრის “სივრცეებში ანთებულ აღმასს, გაკრიალებულს, უბრწყინვალესს ელვარე მზეზე” (“1950”).

გალაკტიონის თქმით, ხელოვნება ზღვის ფსკერზე დაფარული, ძნელად მოსახელთებელი მარგალიტია: “ხელოვნება მარგალიტს ჰგავს, მას ზღვა ფარავს შეუცვლელი, რას იშვიათ თუ მისწვდება კაცის გული, კაცის ხელი” (“ხელოვნება”).

მარგალიტების მთები ეგულება გალაკტიონს აკაკი წერეთლის პოეზიაში: “საუკუნეთა არმორიდების მოსანი ღირსი არის დიდების, მოემსახურა კაცობრიობას, მან მთები დადგა მარგალიტების” (“აკაკი წერეთელი”).

პოეტის მიზანია მალსტრომთა ძირით მარგალიტების ძიება: “ცხოვრება ჩვენი იყო მარად გრიგალი, ბრძოლა. მალსტრომთა ძირით ვკრეფდით მარგალიტს” (“ზღვის ეფემერა”).

ეს ძიება პოეტის არსებობის არსია: “აწ იგი დრო მიდის, მიდის, იჩქარის და იჩქაროდა, მაგრამ ძებნა მარგალიტის მიხარის, ვით მიხაროდა” (“მოჰყენია ფერი ლილის”).

მხოლოდ ზღვისებური ოცნების, სიყვარულის, უსაზღვროების გრძნობებით გატაცებულ სულს ხელეწიფება “რამე დიადის შექმნა”, პოეზიის ლალის, მარგალიტებისა და ბრილიანტების მოხელთება: “ზღვაო, ოცნება პოეტის ლაჟვარდი, არაზვიადი – შენ უნდა გედარებოდეს, რომ შეჰქმნას რამე დიადი. სიყვარულს ნუ მოგარიდებს მწუხრია თუ განთიადი, ეძებდეს შენს მარგალიტებს, რომ შეჰქმნას რამე დიადი... ო, უსაზღვრობავ... მდულარე ჩნდეს ლალი და ბრილიანტი” (“რამ შეჰქმნა რამე დიადი”).

მხოლოდ დიდ პოეტებთან იგულვებს გალაკტიონი “აელვარებულ მარგალიტებს”: “ჯალალ ედინ რუმი, ნიზამი, ომარ ხაიამი, საადი სავსე პეშვებით ისვრიან აელვარებულ მარგალიტებს გაზელებისას” (“გაზელა”).

სამართლიანად ამბობდა გალაკტიონზე გიორგი ლეონიძე: “მარგალიტად დასხმულია ხალხის გულში შენი სიტყვები”.

გრძნობითა და “აზრთა მარგალიტებით” დამშვენებული მოჩანს დღე: “... ბრწყინავს... დღე, მოსილი დიდებით, დანამშვენი გრძნობათ კონით, აზრთა მარგალიტებით” (“ორი ლელო”).

ბედნიერი წუთები კი “მარგალიტი წუთებია” (“სატანა”).

პოეტურ სიტყვას მარგალიტით და ზურმუხტით ახასიათებს ვაჟა-ფშაველაც: “სიტყვამ... წვერს მარგალიტი მოისხა, ტანი ზურმუხტით იფარა” (“სიტყვა ეული”).

ვაჟა იყო “მარგალიტების მფლობელი” (“დაგვიანებული პასუხი აკაკის”).

ასევე, ვაჟას ოცნების “მარგალიტის ღილებია...” “ქართველთ დედათა შვილები” (“ერთხელ კი ჩვენაც ეყოფილვართ”), მტირალი ალაზა კი ქმარს გლოვობდა და “ეკერებოდა გულ-მკერდზე ქმარს მარგალიტის ღილადა” (“სტუმარ-მასპინძელი”).

იოანე მტბევარის მიხედვით, სიტყვაა “მარგალიტი მრავალსასყიდი”.

მარგალიტი წმიდა გიორგის მხატვრული სახეც ყოფილა.

“ვეფხისტყაოსანში” მარგალიტი არის სამკაული, ძღვენი, სიტყვა, ცრემლი, კბილი, ... შეუღლების სიმბოლო, ხოლო სულხან-საბა ორბელიანის მიხედვით, სიმდიდრე, სამკაული. ძღვენი, სიტყვა, ლექსი, ცრემლი, კბილი, მშვენიერება, და ქორწინების აღთქმა” (ვიქტორ ნოზაძე, “ვეფხისტყაოსნის” ფერთამეტყველება, ბუენოს აირეს, 1954, გვ. 135-136).

გალაკტიონის მარგალიტს ახლავს განსხვავებული ნიუანსებიც, რომელთაგან უპირველესია მისი მიმართება ეროვნულთან. ლექსში “აწმყოს დიდება დიდი” - საქართველოა მარგალიტად მიჩნეული: “წინ, ახალ-ახალ ნათელ გამარჯვებისკენ, მხარევ! განადგურებულს ძველი ყინვით, სუსხით და თოშით - აწ მარგალიტად გთვლიან”.

“ცხადი ოცნების თვალმარგალიტია” აჭარა (“ოქროს ნავი”).

ჩრდილიც მარგალიტების ასოციაციას ქმნის: “ჩრდილი, მოსილი მარგალიტებით”.

გვხვდება “წვიმის ზურმუხტ-მარგალიტი”, “ცრემლით მოთვალმარგალიტება”. ნეოლოგიზმია “მოთვალმარგალიტება.”

მზის ჩასვლაც ლალისა და მარგალიტის აელვარებაა: “ჩადიოდა მნათობი ლალიო, მარგალიტებით” (“უკანასკნელი ღზინი”).

თამარ მეფის მარგალიტზე საინტერესო ლეგენდაა გამოყენებული ვაჟას პოემაში “დედა-შვილები”. ნაწარმოების პერსონაჟი კლავს წეროს და მისი კუჭიდან გამოაქვს მარგალიტი. მონადირეს ის თვალი გამოეთხრება, რომლითაც წეროს დაუმიზნა თოფი. მერე თამარ მეფე ეზმანება და ირკვევა, რომ ეს მარგალიტი მისი გვირგვინისა ყოფილა. როცა ხონთქარს ეომებოდა, მაშინ ჩავარდნია ზღვაში, შემდეგ კი წეროს გადაუყლაპავს და მეფე ითხოვს, თავის სალოცავთან მიუტანონ ფშავში.

“ქარვისფერი წიგნი”

გალაკტიონის სიმბოლურ ძვირფას ქვებში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ქარვას, რომელიც მრავალგვარ კონტექსტშია გააზრებული.

“ქარვისფერი” მწუხარებისა და სევდის ნიშანია რუსთაველთან. ავთანდილი ამბობს: “მზეო, ვარდისა სიმორე შენი დამაჩნდეს ეს ადრე, ბროლი და ლალი გასრულ ვარ ქარვისა უყვითლესად რე”. ტარიელი და ავთანდილი არიან “ქარვისფერნი, სიტყვა ბრძენნი, ცნობა - შმაგნი”.

უიმედო სიყვარულისა და მწუხარების ნიშანია ქარვისფერი გალაკტიონის სტრიქონებში: “მე მივყვებოდი მწუხარებას შეყვარებული და ქარვისფერი”.

ჩამავალ მზესთან დალანდული ქარვა მოახლოებული აღსასრულის მწუხარებას ავლენს: “მე გიცქერი როგორც ქარვას, ჩამავალ მზეს, ჩამავალს”.

ლექსში “სიბოხოქრის ქარი” დამცხრალია და ქარიც ქარვისფერია: “თან გაატანს ქართა ქარვას, ჩამავალ მზეს, ჩამავალს”.

“ქარვათა მორევში” დაშვებული ფარდებიც ყველაფერთან სამუდამო გამოთხოვების ნიშანია: “ქარვათა მორევში დაეშვა ფარდები, სადამო კანკალებს შიშით და რიდობით, სადამო ნელდება და კვდება ვარდები, მშვიდობით, მშვიდობით, მშვიდობით” (“ანგელოზს ეჭირა გრძელი პერგამენტი”).

ქარვა სიყვითლის გამო აღსასრულსაც უკავშირდება და შემოდგომასაც და ამიტომ სხვადასხვაა მისი ნიუანსები. “ეფემერაში” პოეტი მთელი ძალით განიცდის თავის განსაკუთრებულობას, პირველობას, იგი ახალ პოეტურ მერიდიანს ავლებს, სიბერეს ამარცხებს და შემოდგომის სისავსის შეგრძნება აქვს: “თქვენ შეხედეთ: პირველი ჩნდება მერიდიანი, ვემბ ისევ დალუპვას და დავცინი სიბერეს, წარსულს წყდება ფოთლების წყება იმედიანი, შემოდგომის ქარვებმა გზები გადამიფერეს”.

შემოდგომის განცდას იწვევს “ქარვის მტევანი”, “ქარვისფერი ყარაიას ველი”, “შემოდგომა ქარვის”, “დღე ქარვისფერი”, “ქარვად მონაზმანები ყანები”, “დღე ქარვაზე უქარვესი”.

ქარვას, გარდა სიყვითლისა და კვდომისა, სისავსის, ოქროსფერი ბრწყინვალეების განცდაც შეიძლება დაუკავშირდეს და შთაგონებით განათებული შუადღის ატრიბუტიც გახდეს.

პოემაში “აკაკი წერეთელი” მთაზე მდგარი, მეოცნებე, ზმანებით სავსე პოეტი უცქერის ყვავილებისა და ბალახების ხალიჩას და ივსება შთაგონებით, ქარვისფერი სიდიადით: “რადაც ნაზი იბადება. მტრედისფერი განათება. განათება შუადღისა – ქარვათ გაანდამატება”.

შემოდგომის სიყვითლეს უკავშირდება “ნელი ქარვის ფერები” (“შემოდგომის მოტივებიდან”), “ყვითელი ქარვა გროვდება ბადის ბილიკზე”, “დღეა მორთული ქარვით და ინით”, “დამავალი დღე ესალმება სადამოს ქარვებს”.

ასოცირებულია ოქრო და ქარვა, თვალს ხიბლავს “ფერი ოქრო-ქარვის”.

“ქარვისფერია თამაში”, “ქარვისფერია წიგნი”. ლაპარაკია “ქარვათ გაანდამატებაზე”.

იაგუნდი, ლალები

პოეტის სულის იდუმალი ზღვის საიდუმლო ცეცხლი, იაგუნდი და ლალები მისივე გენიის ძვირფასეულობაა: “საიდუმლო ალები ზღვათა იდუმალების, სადაც რომ იმალება იაგუნდი, ლალები”.

ჩამავალი მზე ძვირფასი ქვების ელვარებას ქმნის: “ელავს ჩამავალ მზეში იაგუნდი და ლალი” (“ყვავილების ქალი”), დღეც გაფითრებულა და იაგუნდის ასოციაციას იწვევს: “დღე გაფითრდა იაგუნდის” (“ალაზანთან”).

აღსასრულის მომასწავებელია იაგუნდის შუქის ჩაქრობაც: “შუქი არ ინთება ჩამქრალ იაგუნდის. შენ და შემოდგომა, შენ და შემოდგომა” (“შენ და შემოდგომა”).

ახალგაზრდობის ცხოვრების დღეები უნდა იყოს ლალ-იაგუნდთან მიმსგავსებული: “ახალგაზრდობას ლალ-იაგუნდად უჩნდეს დღე, თვენი”.

ჩამავალ მხეში აელვარებული “იაგუნდი და ლალი” ფერწერული სურათია.

ზღვის ტალღების მაყურებელ პოეტს ეზმანება ძვირფასი ქვების ელვარება: “ოქრო ნანთები დაძრა შუქურამ და აელვარდა შენს ირგვლივ ქაფზე ათასი ალი, ათასი ლალი და უმძიმესი ბრილიანტები” (“შენ გვიანდები”).

სხაგან “ეფინება გზებს სიმებად ლალთა ცეცხლი, საყურე” (“მანც დავიმსახურე”). “სასძლოს აღმასებია” ლექსში “ალვები თოვლში”.

“აღმას საყურეთა ელვარე სადამოა” ერთგან.

“საახალწლო ეფემერაში” პოეტი მოხიბლულია ვარდებით, ვაზებით, მაგიდებით, ქალთა სიცილითა და სამკაულებით: “კვლავ მონად ვყავარ თეატრის ვარდებს, ღამეს, სითეთრეს. ვაზას, მაგიდებს, კარგი ქალების სიცილს უდარდელს, ელვარე ლალებს და ყელსაკიდებს...”

გულის ემბლემა კი წინაპრების “ლალით მოჭედული” ცრემლებია: “წინაპრების ცრემლები გულზე ხშირად გედინა, გულმა ძველი ემბლემა ლალით მოაჭედინა” (“წინაპრის ცრემლები”).

გალაკტიონის თქმით, “არის სიტყვები – აღმასები, იაგუნდები, ლალები, არიან სიტყვები, რომლებიც ბრწყინავენ ფოსფორივით” (ტ. 12, გვ. 71).

ძვირფას ქვებს და თვლებს უკავშირდება გალაკტიონის პოეზიის კომპი და ქალაქი.

“ეფემერაში”, “ზეციური კართაგენი” ლალისაა: “ზეცაზე სწერია ჩემი გზა და ახალი ლალის კართაგენები”. სხვაგან არის “სასახლის კალთა ლალების ძგერით” (“ხიდი რიალტო მთის მდინარეზე”).

“ძვირფას ბროლებით” შენდებოდა აწ დანგრეული პოეზიის კომპი: “ინგრევა კომპი სიყვარულით აშენებული, წინაპართაგან მოტანილი ძვირფას ბროლებით” (“კომპი”).

“საახალწლო ეფემერაში” “სიტყვის ბროლებით” “ემვება ფარდა”. “ბროლება” ნეოლოგიზმია.

იოანეს გამოცხადებაში “წმინდა იერუსალიმის” მნათობი ბროლის, პატიოსანი ქვის მსგავსი იყო: “მნათობი მისი მსგავს იყო ქუისა პატიოსანისა, ვითარცა ქუასა იასპსა ბროლის სახესა” (თ. 21-11).

და საფუძვლიანი ზღუდე ქალაქის ყოველისა ქუითა პატიოსანითა შემკობილი” (თ. 211, 700, 19).

გალაკტიონის “ალვის ხის გადარჩენაში” ფოთლებზე აელვებული ამეტისტებია: “ფოთლებს ამეტისტებით ფარავს შეუცნობელი”.

სიმბოლურია “შორით მოჩანს ტაძარი მთისა მინანქარისა” (“ბაწარზე”), ლაპარაკია “სიცოცხლის ოცნებად გამინანქრებაზე”.

საოცარი ფრაზაა: “შენს მოგონებას, როგორც ეს ჭალა, მთების დუმილი ამინანქარებს” (“ალაზანთან”).

ლექსში “გათავდა ომი” “კომპები ჰგვანან ნამინანქრეებს”.

ერთგან “მარნები ახალი სახლის ელვარებით იმინანქრება”.

ნეოლოგიზმებია “იმინანქრება”, “გამინანქრება”, “ამინანქარებს”, “ნამინანქრევი”.

პოეტს არასოდეს ერევა ჯამბაზთა ყალბი შუშები ნამდვილ მინანქარში: “... მაშინ ჯამბაზთა, მაშინ გაერთა ყალბი შუშები ჩნდა მინანქარად. რისთვის გაშალე საომარ აფრად უნელელებელი რბევა შაირთა?” (“ქარის პირდაპირ”).

საოცარი სახეა: “აზიის დაშლილი თმის შავი გიშერის მსუბუქი ტალღები და ლურჯა ცხენები” (“დრო”).

ასეთი “განძი” მოიხილვება გალაკტიონის პოეზიაში, რაც აღმოსავლური სულის მდიდარი საუნჯის დასტურიცაა: “მზე დედამიწას სუნთქვას უდიდებს, სადაც ძეგლები არის დარგული, აღმოსავლეთით ის მიუთითებს: იქ საუნჯეა გადამარხული” (“რა საჭიროა სიტყვები? მჯერა”).

“დიდი განძია”, “დიდი საუნჯეა”, “მშვიდობის წიგნი” და, საერთოდ, გალაკტიონის პოეზია.

“ყინულის სასახლე”

გალაკტიონი ახდენდა სასახლეთა კლასიფიკაციას. მრავალმნიშვნელოვანია მისი სასახლე და ერთ-ერთი უმთავრესი გაგების მიხედვით, პოეზიაა ამ სახის ადრესატი.

ტრაფარეტულის, შაბლონურის, ერთსახეობის სიმბოლოა “ყინულის სასახლე”, “ყინულის კედლები”, “ყინულოვანი ქალაქი”: “იდგნენ ყინულის სასახლეთა მუნჯნი გროვანი, ყინულის მთები და კოშკები მაღალ თაღებით, რაც იყო თვალით სანახავი, ხელშესახები ისახებოდა, ვით ქალაქი ყინულოვანი”.

პოეტის “სიცოცხლის გენია”, მისი გულის სითბო ანგრევს და ადნობს “ყინულოვან გარემოცვას”, “ყინულის მთებს”, “ყინულის ციხეებს და კოშკებს”, რათა პოეზიის გემს გზა გაუხსნას “ახალი ედემისკენ”, სადაც სხვაგვარია მიწა, ზღვა, მთები, ნიავი, სმენა, ყველაფერს ატყვია “გარდაქმნა და ახლად სრულყოფა და სიდიადე, მაღლა, ცამდის შეკიდებული”.

ლექსის ბოლო სტრიქონები ჰიმნია გამარჯვების, გენიის ყოვლისშემძლეობის, რომელსაც ხელეწიფება “დღეთა ჩვენთა შემობრუნება”: “სადღაა ყინულთ ჟრიამული და ქარის სტვენა? ო, მომავალის, დიდი რწმენის კარგო ბუნება... შენ შეგიძლია დღეთა ჩვენთა შემობრუნება, მშვენიერ დღეთა შეგიძლია მომმადლო ენა” (“შეხედეთ, მიწა”).

ბიბლიაში მხოლოდ ღმერთია ყინულის დნობის უნარით მომადლებული: “რომელმან დახსნა მყინვარნი მისნი ნემეულად, წინაშე ყინულსა მისსა ვინმე დაუდგეს?” (დავითი, 275, 17).

“მიავლინის სიტყუაი მისი და დაადვნის იგი...” (275, 18).

გალაკტიონი ხომ პოეზიის “ახალი ღმერთია”, რომელიც ლექსებში “გარდაქმნის და ახლად სრულყოფს” ამ მრავალფეროვან სამყაროს, ადნობს ყალბი ხელოვნების ყინულის სამეფოს, შაბლონს ცვლის “ახალი ედემით”, დიადი სახეებით.

“სასახლე ახალ-ახალი”

მრავალფეროვანია გალაკტიონის შემოქმედების სასახლე.

პოეტი ემშვიდობება “მშვიდ არეებს”, “ძველ სასახლეს” “აივანზე თავხედი ყვავით” (“სასახლე ძველი”).

მრავლისმომსწრე სასახლეში როდი ნებივრობს პოეტი, მისი პულსი ტბის მღელვარებას იძენს: “შენ ისვენებდი მრავალის მომსწრე, სასახლევე. დროების, ჩემი გული კი იმ ღამეს მღელავ ტბას გადაეყურა” (“შენ ისვენებდი”).

რუსთაველის “ძველი სასახლეა” ლექსში “ჩვენი დრო ისევ რუსთაველს ელის”: “ძველ სასახლეში ვეფხის ტყავებით ფარავდა ვინმე გობელენს, მანდილს, შვენოდა იგი

ფერაყვაკებით აქ სადარბაზოდ მოსულ ავთანდილს”. ლექსში ახალი დროის რუსთაველის, ახალი პოეტური სასახლის მოლოდინია.

გალაკტიონის სასახლეში ახალია “მარმარილო და შადრევნები”, “ფერის ფერთან დარება”, “ლურჯი და ფარული მოგონება”, “ფარული ლანდი”, სისადავე (“ყველაფერი სადაა”), “თვალთა ქროლვა”, “ხანჯლის გულში დასობა”, ეთერშია აწვდილი “კომპეების ამაღა”.

ეს “მშვენიერი შენობა” პოეზიით ნაწამები ლირიკოსის ქმნილებაა, ურომლისოდაც მის არსებობას აზრი არ ექნებოდა: “აჩონჩხილო შენობა, მშვენიერო შენობა, მომკლავს მე უშენობა!” (“უცნაური სასახლე”).

ზღაპრული რამების, წიგნების, სანთლების, ქალების, საყვარელი აჩრდილების სამეფოში “რეკდნენ ცისარტყელები ფერის ჩუმი ცვალებით და მძაფრი გამალებით”. და ამ სასახლეში გამოჩენილი იდუმალი დომინო, რომელიც საყოველთაო აღტაცებას იწვევს, თვით პოეტია, საკუთარი მეობის მაძიებელი, წინაპრებთან შეხმიანებული და მაინც ორიგინალობით გამორჩეული (“დომინო”).

გალაკტიონი პოეზიის მერნით დაქრის სასახლეებსა და ტავერნებში: “მივაფრენდი ამაყ მერნებს, ჭიხვინებდნენ მერნები. სასახლეებს და ტავერნებს ცვლიდნენ სხვა ტავერნები” (“თვალს ნაზი და მთვარეული”).

“ფეერიულია” პოეტის მერანც და სასახლეც: “ამ სასახლიდან მიტარებია ფეერიული მერნის სადავე” (“აივანზე”).

სასახლეში განიცდება სიყვარულის ზეიმიც: “მთელი დღე ვგრძნობდი, რაც უნდ ათოვით და ქუჩა ავდრით გადაიხაროს, დღეს უსათუოდ, ო, უსათუოდ, მე სასახლეში ვნახავ სიხარულს. საიდან, როგორ, მე არ მეგონა, უეცრად გაჩნდით ჩემი ზმანება, თქვენ მე გამიგეთ, მომეცით ხელი და აწ სიცოცხლე არ მენანება” (“მთელი დღე ვგრძნობდი”).

ლექსი “ძველი მოტივით” “სასახლის ძველ მოტივზე”, საყვარულზე, “იისფერ გზაზე” გვესაუბრება.

“მოვა, მაგრამ როდის?” წუხილია იმის გამო, რომ “სიყვარული სასახლეში მხოლოდ ერთხელ მოდის”.

საკუთარი პოეტური სასახლის შეფასებაში გალაკტიონს პუშკინისებური რწმენა – სიამაყე ეუფლებოდა: “მაღალ მთაზედა ავაგე სასახლე ახალ-ახალი, ლითონზე უფრო მაგარი, პირამიდებზე მაღალი. ხალხისთვის სამარადისო ღიაა მისი კარები: მე მის უსაზღვრო სიყვარულს და ნდობას დავემყარები. მასში პოეტის უკვდავი დიდება დაისადგურებს, ვერც დრო, ვერც ჟამთა სიავე, ვერც ქარი გაანადგურებს” (“მაღალ მთაზედა ავაგე სასახლე ახალ-ახალი”).

პოეტური სიდიადით მთვრალი გალაკტიონი ზოგჯერ წამიერად გაერიდება თავის “სასახლეს”, რათა შორიდან შეხედოს და მიუკერძოებლად შეაფასოს, შეიგრძნოს მისი ბრწყინვალება. ამ პოეტური სასწაულით მოჯადოებულს, შეუცნობლობის სევდა ეუფლება და იძულებულია შეახსენოს სამშობლოს ობიექტური ჭეშმარიტება საკუთარ ღირსების შესახებ: “ამ საღამოში განისვენებს მშვიდი სინათლე, სავსე უდიდეს მწუხარებით და სიყვარულით. ამ წიგნის ფურცლებში დაჰქრის მისი სასახლის ლანდი. და საქართველო, შენ მოვალე ხარ, რომ ნატრობდე ჩემს მეგობრობას უფრო მხურვალედ, ვინემ მე შენსას!”.

სიმბოლური სასახლეები “შენდება” ჰაერში პაგანინის მუსიკით: “ის დანდობილი იდეებს ჭიანურს და სასახლეებს ჰაერში მოდებს, რომ მხარეები შეაჭიანოს და ლეგენდები შორით ისმოდეს” (“ისევ ეფემერა”).

ამასთან, გალაკტიონი მისთვის ჩვეულ ირონიას აგებებს სასახლის, ქუჩის, ტაშისცემის მოყვარულ პოზიორ ვაი-პოეტებს: “პოეტი მიჰყვეს, მიჰყვეს, სასახლესა და ქუჩას – თუ ტაშისცემა ბრიყვის დიდ დაფასებად უჩანს” (“საუბარი ტალღებთან”).

ფიქრთა ტაძარი

ტაძარი ბიბლიური სიმბოლოა.

ახალ აღთქმაში ადამიანის სხეული იქნა წარმოდგენილი სულიწმიდის ტაძრად: “ხორცილი ეგე თქუენნი ტაძარნი თქუენ შორის სულისა წმიდისანი” (1 კორ. 6, 19).

“ჰიმნოგრაფიაში მარიამს ეწოდება ტაძარი, რომელმაც თავის არსებაში დაიტაცა ცისა და ქვეყნის უვრცელესი ღმერთი: “ტაძარსა მას (მიემართება მარიამს) ცათა და ქვეყნის უვრცელესსა” (მ. მოდრეკილი).

ამ ტრადიციის გამოძახილი უნდა იყოს დავით გურამიშვილის შემდეგ სტრიქონებში: “მუხლებმა რყევა დამიწყეს, ზე ტანმა შექმნა ზანზარი. ვეღარ დაიგნეს სვეტებმა და გარდაიქცა ტაზარი”.

ამ სტროფში პროფ. ტ. მოსიას დაკვირვებით, “სვეტები – ფეხებია”, “ტაზარი – ტანი, სხეული” (ტ. მოსია, “დავითიანის” ლიტერატურული წყაროებისა და პოეტიკის საკითხები, 1989, გვ. 228).

ტაძრის სახეს გალაკტიონის შემოქმედებაში უმთავრესად ახლებური მხატვრული ინტერპრეტაცია ეძლევა.

ტაძრისკენ სვლა ლოცვებს, სიწმინდეს უკავშირდება: “ჩვენ მივდიოდით ტაძრისკენ ორი, იყო საღამო, ლოცვები, ზარი” (“ედგარი მესამედ”).

ტაძარში ღმერთისა და ადამიანის მიმართების ფიქრი ეუფლება პოეტს (“სილაჟვარდე ანუ ვარდი სილაში”).

ტაძარი ქორწინების კურთხევის ადგილია ლექსში “მერი”, ტრაგიზმს კი ქმნის პოეტის უბედობა სიყვარულში.

გალაკტიონის “დანგრეული ტაძარი”, რომელშიც “ვპოვე ტაძარის” გავლენა იგრძნობა, სიყვარულის უბედობის თემაზეა და მას ეპიგრაფად უძღვის ნ. ბარათაშვილის სიტყვები: “ვერღა აღმიგო სიყვარულმა კვალად ტაძარი”.

ტაძარს ემსგავსება ბუნებისეული საგნები: “ტყე ტაძარივით იყო მაღალი”, “ვნახე ვენახი, როგორც ტაძარი”, “ღრუბლები ხან უზარნაზარს მოჩვენებათ ჰგვანან ტაძარს”, “ხომალდი მიდის, როგორც ტაძარი”.

ხოლო პოემაში “მოგონებები იმ დღეების, როცა იელვა” ზეცაში ხილული ტაძარია ელვით განათებული და სულიწმიდის გამოცხადებაა მტრედის სახით: “ტაძარი იდგა ჰაერში უუკვდავესი. განათებული იყო ვით დიდი წვიმაში ნელი, ელვიდან ელვის ძლიერი ხიდი და საშინელი. იყო რაღაცა ცეცხლთა ზევედი მზეთ ცვალებადში, მე ვმოდრაობდი და მე შევედი ბრწყინვალებაში... და კრეტსაბმელი იძროდა რხევით, ელვათა გედი. ელვები ფეთქდნენ და იმათ ზევით მოჩანდა მტრედი. თავი მტრედისა იყო ოქროის, ცისფერი მტრედი, ფრთები – წითელი მოწის– როიის... ო, უცხო მტრედი. წითელი, თითქოს სისხლი სდიოდა, ჰქონდა ბრჭყალები და მის თვალთაგან გადმოდიოდა ცა ბრწყინვალებით...”

მთავარი კი ის ტაძრებია, რომლებიც სექსტინებს, ოქტავეს, ჰიმნებს აუგო გალაკტიონმა: “რამდენი მითქვამს სექსტინები, ოქტავა, ჰიმნი, ნამდვილად მწამდა მათი ტაძარი”.

პოეტი უპირისპირდება იმათ, ვინც კვილით “უზარმაზარ ჯოჯოხეთად” აქცია ვარდის (მშვენიერების) სამყარო (“აწ კვილისთვის ირევინ”).

გალაკტიონის ფიქრები ტაძრად მიიწვევენ ცისკენ: “ო, ფიქრებო, მსვლელნო ტაძრად, ო, ქცეულნო მტვრად და ნაცრად, რად მიჰყვებით ასე მკაცრად ჩამავალ მზეს, ჩამავალს” (“ქარი დაცხრა”).

პოეტი შორეული “მინანქრის მთის” ტაძრისკენ ისწრაფვის ბაწრისებური გზით, რადგან შემოქმედება ქარის ბაწარზე სიარულია, ნიაგარის გრგვინვა, მზით ავსება, მორევში ტრიალი, ნაპრალებთან დგომა, სიგიჟემორეულ ზღვაში გადაშვება, მხოლოდ ამ პროცესების შემდეგ მოიხელთება “მინანქრის ტაძარი”: “იგრიხება ბაწარი – ვიწრო ტოტი ქარისა, ქვევით ისმის საზარი გრგვინვა ნიაგარისა, დაივიწყე, რაც არი, შორით მოჩანს ტაძარი მთისა მინანქარისა. წინ, ბაწარზე ორეულ მზით აივსე პეშვები! დაგინდობს ან მორევი, ან ნაპრალთა ეშვები, ან მზეს ნახავ შორეულს, ან სიგიჟემორეულ ზღვაში გადაეშვები” (“ბაწარზე”).

“ბედის რჩეულთა” “წრფელი მისწრაფება” და შვენებაა დიდების ტაძრის სამუდამო ბინადარი, პოეტის “იმედის სხივი” და მარადიული თავშესაფარი...”

წმინდა ტაძრებს ევლინება პოეტი, რომ მარადიული ცეცხლით გაანათოს: “ცეცხლი გწყუროდა, რომ აგენტო ბნელი ნაპირი, წმინდა ტაძრები, სიონები, სცეტიცხოვლები” (“შენს სიყმაწვილეს”).

გალაკტიონის “სამგოსნო წმინდა ტაძარი”, “ზეშთაგონების ტაძარი”, “უკვდავების უსაზღვრო ენით” დადადებს მარადიულ ჭეშმარიტებას.

“კარავი, ფიქრთ შემფარავი”

ეს სიმბოლო ძველ ქართულ მწერლობაში იღებს სათავეს.

“ქართულ ჰიმნოგრაფიაში სულის მოძრაობისადმი განსაკუთრებული ყურადღების მომასწავებელია “კარავი სულისაი” (გრივერ ფარულავა, მხატვრული სახის ბუნებისათვის ძველ ქართული პროზაში, თბ., 1983, გვ. 183).

მიქაელ მოდრეკილი ასე მიმართავს მარიამ ღვთისმშობელს: “ღმრთისა დედაო და ქალწულო, ცხოვრებისა წყაროსა დაუწყუდელსა... კარავსა სულიერსა ღმერთისასა”.

“აქ მარიამი სულიერი ღმერთის კარვადაა წოდებული” (ტიტე მოსია, “დავითიანის” ლიტერატურული წყაროები და პოეტიკის საკითხები, თბ. 1989, გვ. 261).

გალაკტიონ ტაბიძემ ეს ტრადიცია შემოქმედებითად გააგრძელა, და “ფიქრთ შემფარავი კარავი” აქაც მარიამ ღვთისმშობელია, მწარე სინამდვილისგან განრიდების საშუალება და ნუგეში: “სურდა კარავი, ფიქრთ შემფარავი, მაგრამ არავინ არ შეიცოდა. სინამდვილეს რომ არ დაეზნია, ის ოცნებაში შვებას ძებნიდა” (იოველიადა”).

გვხვდება “წიფლების მწვანე კარვები”, “ზეცის ვარსკვლავთ კარავი”

ამკარაა წინაპრებთან გალაკტიონის შემოქმედებითი მიმართება.

“ამღერების ციხე-სიმაგრე”

ცხოვრებაში ილექებიან უმაღლესი კომპეები, ინგრევიან ქალაქები, მიწისაგან პირისა აღიგვებიან ქვეყნები, იყო და აღარ არის სოფელი ლალავერი სვანეთში, მაგრამ დარჩა ომახიანი “ლილე”, საიდანაც შეიძლება დავასკვნათ: “მრავალი რამე შეიძლება

ამქვეყნად გაქრეს, ვერვინ გააქრობს ამღერების ციხე-სიმაგრეს”, “დრო ვერ სძლევს მხოლოდ ამღერების ციხე-სიმაგრეს” (“საუბარი ლირიკის შესახებ”).

პოემა “მშვიდობის წიგნში” გატარებული აზრის მიხედვით, ერის სულის, მისი რწმენის თავისუფლების სიმბოლოა მშვიდობის წიგნი, რომელიც გალავნიანი ციხის ცხრაკლიტულში უნდა ინახებოდეს ფარულად.

მარტოობას კი საკანს უწოდებდა პოეტი: “მე თვით ჩემში ვარ სამუდამოდ დატყვევებული, მარტოობაა საშინელი ჩემი საკანი.”

“კომკი ჩემი მაღალი”

აკად. გ. ჯიბლაძე წერდა: “შალვა დადიანი “მერის” ავტორს ადარებდა “საარაკო ყვავილებს და ზოგჯერ ზღაპრულ კომკებსა და თანამედროვე კონსტრუქციულ ხაზებსაც ხუროთმოძღვრებაში”. (გიორგი ჯიბლაძე, კრიტიკული ეტიუტები, ტ. VI, 181, გვ. 175). გალაკტიონი ამ სფეროშიც თავის ტრადიციას უდებს სათავეს. კომკი მის ლექსებში პოეზიის სიმბოლოდაც გვევლინება.

ინგრევიან პოეზიის შაბლონური, ერთსახოვანი, “ყინულოვანი კომკები” (“შეხედეთ, მიწა!”), ილეწებიან საუკუნოვანი, “დაქანცული, უიარაღო, ყველასათვის გაუგებარი” კომკები (“კომკი”).

ძველის ნგრევას კი ახლის აშენება მოსდევს: “ჩვენ ავაშენეთ მაღალი კომკი და დავასახლეთ მასში ლანდები” (“მაღალი კომკი”).

როცა სულში პოეზიის კომკი არ შენდება, ყველაფერი გაუფასურებულია, ასეთი ყოფნა უღმერთოდ ყოფნის ტოლფასია: “სულში კომკი არ შენდება, ახლა აღარც ღმერთია, საცა არის გათენება, ყველაფერი ერთია” (“ტფილისს სძინავს მძიმე ძილით”).

აკაკი წერეთელი “სულში კომკებს... აგებდა” (“აკაკი წერეთელი”), გალაკტიონი სულის ცადაწვდენილ კომკს შეჰხარის.

პოეტს შთაგონებით მუხტავს “ცისა და ნესტანის კომკები” (“ეს მშობლიური ქარია”).

გალაკტიონის იდეალია ნისლებგადაცლილი “სიზმარეთის კომკები”, რაც სათქმელისათვის სინათლისა და სისადავის მინიჭებაა: “კომკებს სიზმარეთისას ნისლი გადაეცალა და იქ მიექანება სული განწირულებით” (“ეფემერა”).

სევდისმომგვრელია კომკიდან წარმოსახვისეული ლანდების, ხილვების გაუჩინარება: “მიტოვებული კომკი რას სტირის? მასში ლანდები რისთვის არა სჩანს?”

სხვაგან “კომკიდან ერთი ნათობს სანთელი” (“დამშვიდდი, ქარო”).

გალაკტიონის პოეზიის კომკი ამაღლებულია “დროთა ქროლამდის”, განსაკუთრებულია თავისი ფოლადის ბურჯებით: “კომკი ჩემი მაღალი ადის დროთა ქროლამდის, მას მრავალი ბურჯი აქვს, ყველა მხოლოდ ფოლადის” (“სანამ არ დამსხვეულან”).

უნდა აღინიშნოს გალაკტიონის პოეზიაში თანამედროვეობასთან დაკავშირებული “შრომის კომკი”, კრემლისა თუ ეიფელის კომკები.

პოეტის თვალში “მძლავრი კომკები დიდ ქალაქების, ჰგვანან გადახრილ ნამინანქრეებს”.

ჰიმნოგრაფიაში მარიამ ღვთისმშობელია “გოდოლი სანატრელი”. “არეოპაგიტულ კრებულში” პეტრე იბერი არის “გოდოლი უძრავი” (გვ. 184).

იოანე მინჩხი კი “გოდოლს” სულს უკავშირებს: “ეკუეთნეს ქარნი იგი საშინელი განსაცდელთანი გოდოლსა სულისა”.

გალაკტიონი აქაც ეყრდნობა ტრადიციას (“კომკი”), მხოლოდ შემოქმედებითად, წინაპართა “სულის გოდოლს” უფრო აკონკრეტებს და პოეზიის სიმბოლოდაც აქცევს.

“სახლი-საუნჯე”

სახლის სიმბოლური გააზრების მაგალითი ახალ აღთქმაში მოიპოვება: “და თქუენცა, ვითარცა ლოდნი ცხოველნი, აღშენებოდეთ სახლად სულიერად” (კათოლიკე ეპისტოლე პეტრესი, 11, 2, 117, 5).

გალაკტიონის პოემა “მშვიდობის წიგნი” ხალხის რწმენის, მისი თავისუფლების იდეის გამომხატველი წიგნის დაკარგვა და მიებაა. ეს წიგნია ერის “სახლი-საუნჯე”.

ამკარაა ტრადიციის ახლებური გააზრება.

ამქვეყნიურ ხორცის სახლს, სხეულს ახალ აღთქმაში ცის ხელთუქმნელი საუკუნო სახლი უპირისპირდება: “უკეთუ ქვეყნიერი ესე სახლი ჩვენი ხორცისაი დაირღუეს, აღშენებული ღმრთისა მიერ, მაქუს ჩუენ სახლი ხელით-უქმნელი, საუკუნო ცათა შინა” (პავლე მოციქული, 2, კორინთელთა, 5, 1).

გალაკტიონს თამამად შეუძლია გაიმეოროს დიდი მოციქულის ეს სიტყვები, რადგან პოეტი ხელთუქმნელ ძეგლს ხალხის გულისთქმის გამოხატვით ქმნის და მშობლიურ მთაზე აღმართავს: “ხალხის გულისთქმა, მღელვარე ასე, რადგან ყველაზე ადრე გაიგე, უმაღლეს მთაზე, მშობლიურ მთაზე შენ ხელთუქმნელი ძეგლი აიგე” (“საქართველოში”).

მთის სიმაღლე სულიერ სისპეტაკეს გამოხატავს.

პოეტი “სულის წუხილსაც” ძეგლად აღმართავს: “ძეგლთა სიმაღლით, სივრცეებში! მე იქ აღვაგე სულის წუხილი!”.

გალაკტიონის სიმბოლური სახლი ამართულია არა განდგომილთა ახლო, არამედ ხალხის შუაგულში: “მთაგორების ზემო, განდგომილთა ახლო, არ გაშენებ ჩემო მშვენიერო სახლო”.

თავის ექვს წინამორბედთა (შოთა, გურამიშვილი, ბარათაშვილი, ილია, აკაკი, ვაჟა) კვალდაკვალ აგებდ გალაკტიონი ჩვენი დროის ახალ ოდას: “ხელში ისევ ავიღებ შოთას, მყუო სიმშვიდე და ჩვენთა დღეთა ავაგებ ოდას, რიცხვით მეშვიდეს”.

საერთოდ კი, გალაკტიონის უსაზღვროებით გატაცებული “სული უსახლოა”, რადგან იგი კონკრეტულად ერთ რომელიმე ნავთსაყუდელთან არაა შეჩერებული, აგასფერივით მარადიული მოგზაურია.

“ახალი ლალის კართაგენები”

გალაკტიონი თავისი პოეზიის “ქალაქს” “სხვა კართაგენს” უწოდებს: “არ გასვენებდა ახალი დარდი და თრთოლვარებდნენ შენი ბაგენი, რომ დაგეფარა ლურჯი სტანდარტი, რომ აგემართა სხვა კართაგენი” (“ცხრაას თვრამეტი”).

“ეფემერაში” ზეცაშია განსაზღვრული მისი მარადიული პოეზიის ქალაქის - “ლალის კართაგენების” არსებობა: “ზეცაზე სწერია ჩემი გზა და ახალი ლალის კართაგენები. ბედი ქროლვის გარეშე ჩემთვის არაფერია, ჩემთვის ყველაფერია ისევ ლურჯა ცხენები”.

ზეციური ქალაქის იდეა დასაბამს იღებს იოანე ღვთისმეტყველის გამოცხადებიდან. მასში ლაპარაკია ახალ ცაზე, ახალ ქვეყანაზე, ზეციურ იერუსალიმზე, რომელსაც ქმნის ქრისტე: “და ვიხილე ცა ახალი და ქუეყანა ახალი: რამეთუ პირველი იგი ცა და პირველი იგი ქუეყანა წახდეს და ზღუა არღარა არს მერმე” (თ. 21, 698, 1).

და მე, იოანე, ვიხილე ქალაქი იგი წმიდა იერუსალიმი ახალი, გარდამომავალი ზეცით ღუთისაგან, განმზადებული ვითარცა სძალი, შემკული ქმრისა მიმართ თვისისა (იქვე, 698, 2).

და მრქუა მჯდომარემან მან საყდარსა ზედა: “აჰა ესერა, ყოველსა ახალ ვჰყოფ” (იქვე, 698, 5).

“არეოპაგიტულ კრებულში” პეტრე იბერია “ზეცის იერუსალიმი”.

“ზეციური იერუსალიმი, უფალთან კავშირში მყოფი უსხეულო არსებათა ქალაქია. სულიერი სამყაროს შეცნობისას კაცის გრძნობა შედის ამ ქალაქში და იმკვიდრებს მშვიდობას უფალთან. სიტყვას იერუსალემი ებრაულიდან შემდეგნაირად თარგმნიან: “ქალაქი მშვიდობისა ან ჭვრეტა მშვიდობისა” (წმიდა აბბა თალასე, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, 1989, გვ. 429).

გალაკტიონის შემოქმედებაში “ახალია მიწა”, “ახალია ზეცა”, “ახალია ღმერთი”, ახალია მზე, გული, ფიქრი, ოცნება, ქალაქი. კოსმიური მასშტაბისაა პოეტის სიახლის ორიენტირები.

ზეციური ქალაქის, წმინდა ქალაქის იდეა ნიშნავს “ზეციური სობრძნის წყაროს” (რ. სირამე).

ნეტარი ავგუსტინე ამბობს: “პირველ ყოველისა ადევო სიბრძნე ანუ გონიერნი სულნი, რომელნიც შენს წმინდა ქალაქში ჰგებენ, ჩვენს დედასთან, რომელიც “ზეცისაი იგი იერუსალემი აზნაური არს” (“აღსარება”, თბ., 1985, გვ. 390).

ჰიმნოგრაფიაში გვხვდება “სიტყუათა დედა ქალაქ, უმდიდრესი სამოთხისა ახალ ედემ”.

ჰიმნოგრაფი ასე მიმართავს მარიამს: “ქალაქო სულიერო, მეუფისა დიდისაო... ღმრთისა დედაო”.

დანტეს “ღვთაებრივ კომედიაშიც” გვხვდება “ზეცის ქალაქი”.

როგორც ვხედავთ, საკმაოდ დიდი ტრადიცია უსწრებს წინ გალაკტიონის “ზეცის კართაგენის” სახეს და მასში მონიშნულია არა მხოლოდ რელიგიური, არამედ პოეტური ასპექტი. ამოდის რა წინაპრების სახეებიდან, პოეტი მას სრულიად სხვაგვარ გაგებას აძლევს.

ვფიქრობთ, ზედმიწევნით მოერგო “ახალი ლალის კართაგენები” გალაკტიონის განუმეორებელ და ცასავით მარადიულ პოეტურ სამეფოს.

გალაკტიონის ქალაქი პოეზიის ქალაქია, სიტყვათა, “ზმათა ქალაქი”. პოეზიასთან არის კავშირში მისი “ფანტომივით მსუბუქი ქალაქი”, “ფერიული ქალაქი”.

პარალელურად გალაკტიონს აქვს ურბანიზებულ ქალაქთა სახეები (“უეცარი ქალაქი”, “ქალაქი სიბნელეში”) და მათთან დაკავშირებულია გაუცხოების სევდა.

ბოდლერი კითხულობდა: “მშვენიერებას რომელი დიდი ქალაქი შეედრება, ან პირამიდა?”

მალარმე მზად იყო “შემოქმედების დიდი კოცონის” წილ ცეცხლისთვის მიეცათ თავისი “სამყოფელი და დედაბოძი” (“ავტობიოგრაფია”).

“მშვენიერება ყველაფერს ნიშნავს, მხნედ მოარული”, აცხადებდა გალაკტიონი და გენიას ისეთ ქმედით ძალად აქცევდა, რომელმაც შეძლო “დღეთა ჩვენთა შემობრუნება”.

ლექსში “უეცარი ქალაქი” გალაკტიონი საუბრობს “უეცარი ქალაქის” აღდგენაზე, რაც ჩვენი ზეციური დედის, ქრისტიანული რწმენისკენ მობრუნებას უნდა ნიშნავდეს.

თავი V

ზღვარგადამლახველი მოგზაური და მეზღვაური

ტრადიციისა და მომავლის, წინამორბედთა და მიმდევართა, ძველისა და ახალი თაობის დამოკიდებულება ყველა დროში, ყველა ქვეყანაში იყო ხოლმე პრობლემური.

სტეფან ცვაიგი ტრადიციას უწოდებდა ქვის ზღუდეს, რომელსაც მომავალში გაღწევის მსურველებმა უნდა გადააბიჯონ.

“ნაცნობი სულიერი სამყაროს ნაპირებიდან ბნელით მოცული შეუცნობელობის ოკეანისაკენ, გრძნობის ახალი ზონებისაკენ, სულიერი ცხოვრების ახალი სფეროებისაკენ” მავალთ, “მამაც ზღვარგადამლახველთ” ეკისრებათ კაცობრიობის ჩიხიდან გამოყვანა.

“ამ დიადი მაცნეების გარეშე,... ამ დიად მეოცნებეთა გარეშე კაცობრიობა ვერ ჩასწვდებოდა, ვერ ამოიცნობდა თავისი არსებობის ღრმა აზრსა და დანიშნულებას”.

საუბრობს რა სამყაროს საზღვრების გაფართოებაზე, სტეფან ცვაიგი ერთმანეთისგან განარჩევს გულდინჯ მკვლევარებს და დესპარადორებს, ფსიქოლოგ-მეცნიერებს და პოეტებს, ამ უკანასკნელთა უპირატესობის აზრით: “არა გულდინჯმა მკვლევარებმა, მშობლიური მხარის შემსწავლელმა გეოგრაფებმა გააგანიერეს ჩვენი სამყაროს საზღვრები, არამედ დესპარადორებმა, უცნობი ოკეანე რომ გადასერეს ახალი ინდოეთის ძებნაში. ფსიქოლოგები და მეცნიერები როდი ჩასწვდნენ თანამედროვე ადამიანის სულის ახალი მოძრაობის სიღრმეს, მხოლოდ პოეტებმა შესძლეს ეს, მიჯნა რომ არ იციან, ზღვარის გადალახვას რომ არ ერიდებიან – იმ ადამიანებმა”, ასკვნის დიდი გერმანელი მწერალი (“დოსტოევსკი”) (1,276).

იმ “მამაც ზღვარგადამლახველთა” შორის, ვინც შორს გასწია კაცობრიობის გონი და “დროთ საზღვარს იქით” გააღწია, უეჭველად ერთ-ერთი პირველთაგანია გალაკტიონ ტაბიძე.

გალაკტიონის იდეალია პოეტის სახეში ბედუინის, მეომრის, მოსამართლის, გრიგალისებური მსოფლიო ძალის, ნუგეშის გაცხადება: “დავლით ჩვენ იმ კარგი დროის შესანდობარი, ოდეს პოეტი იყო არა მარტო პოეტი. პოეტი იყო ბედუინი და მეომარი, პოეტი იყო მოსამართლე და უფრო მეტი – იყო გრიგალი, იყო შერყევა, იყო მსოფლიო ძალა – უგეში. მისთვის არ იყო რამ შეფერხება – იგი უყვარდათ, როგორც ნუგეში (პოემა ვეფხვისა) (2, 259-260).

პოეტების მეფის შემოქმედებაში ძალზე ღრმააზროვანი ქვეტექსტების მატარებელია მოგზაურის, მეზღვაურის, მხედრის, მენავის, მებრძოლის, ბედუინის, მესაჭის სახე – სიმბოლოები. მოგზაურობა ხდება ხმელეთზე, ზღვაზე, ქვესკნელში, ჯოჯოხეთში, უდაბნოში, უცხო სიმსუბუქეში, ცაში, ცათა ცაში, ეფემერებში, ლაჟვარდებში, კოსმიურში, ელვის ბილიკზე, მიღმურ სამყაროში, ქვეყნებში, ჰიმალაის მთებში, წმინდა სულების სავანეში – შამბალაზე.

სამოგზაურო ტრანსპორტია: მერანი, ლურჯა ცხენები თავისი ვარიაციებით, ეტლი, დილიჟანსი, ურემი, გემი, ნავი, ხომალდი, კრეისერი, სული.

პოეტის სული შეუწყვეტლივ მიქრის ედემისკენ, საოცნებო მხარისკენ... მისი უმთავრესი მიზანია ოქროს საბადოს – კლონდაიკის პოვნა, ოქროს ქნარის მოხელთება, ანუ “ოქროს შტამპით” გამორჩეული “იისფერი სიტყვების”, “ცისფერი სიტყვების” პოვნა.

“მოგზაურობა სიძნელით სავსე ჩემთვის არასდროს არ არის ძნელი”, ამბობს პოეტი და ეს მოგზაურობა მოითხოვს “მეკობრეებთან” შერკინებას, ამიტომაც არის მისი იდეალი “მებრძოლი პოეტი”, მებრძოლი “ლურჯ სტანდარტთან”, შტამპთან, რათა ააგოს

პოეზიის ახალი, “სხვა კართაგენი”, “სულის წუხილის” მეგლები, დროთა ქროლამდის” ამაღლებული “მაღალი კოშკი”, “ახალი სასახლე”...

ლექსი “წინაპრის ცრემლები” აზუსტებს, რომ მისი მოგზაურობა სულიერი მოგზაურობაა: “სული მოგზაურია უდაბნოში წასული” (წინაპრის ცრემლები) (2, 465-466).

გულში ხდება პლანეტათა შეჯახებაც, ეჯახებიან პლანეტები ერთიმეორეს (3, 371).

“საღვთო ბილიკებით” ხდება ხელოვნების უმაღლესი გზით ცის და მიწის წიგნის მიგნება (ხელოვნება) (2,39). “ელვის ბილიკებით” მოგზაურობა ცაში და მიწაზე, ხან უფსკრულებით, ხან მწვერვალებით” (3, 376).

“არაქაურია” გალაკტიონის პოეზიის ლირიკული გმირის “სუნთქვა” (ჩვენი დღის ამბებს), მისი საფეხურია “ვარდისფერი მარმარილო” (მარმარილო), “ლალის ტატნობი” (ვიგონებ რა იმ მიქელანჯელოს) (4, 46).

პოეტის “გაუვალი და გავლილი გზები” დაუსრულებლობით ხასიათდება (გზები გაუვალი და გზები გავლილი) (4, 397).

ცხენთა შეჯიბრებაზე გალაკტიონი ლურჯა ცხენებით ცხადდება, რომლებიც ქრიან “ფერადი ქარებით”, ხოლო საღვთო ქარი, ნიავი შთაგონების მომნიჭებელი სულიწმინდის სიმბოლოა.

“ღვთიური სულითაა განპირობებული ღვთიური მობერვა, ზემთაგონება” გაიგივებულია “სული _ მობერვა, შთაგონება” (5, 363, 376).

დანტემ სულის თვალთ იმოზაურა ჯოჯოხეთსა, სალხინებელსა და სამოთხეში და ამ მოგზაურობის მიზანი იყო თვალის გამახვილება, შემეცნების გაფართოება, “სხვა ცხოვრების” მოპოვება: “ცრემლის დილეგნი მე გადმოვლაზე, თუმცა ცხოვრება არ დამითმია, აქ ვმოგზაურობ სხვა ცხოვრების მოსახვეჭელად”.

“გამახვილდა აქ თვალი ჩემი და შემეცნებაც მკვიდრ ნიადაგს დამყარებია (6, 166, 293).

გალაკტიონის პოეზიაში სულის თვალთ ხდება “ოცნებათა შემოწმება”, გავლილი და გასავლელი გზების განჭვრეტა, ნანახ-განცდილის ინტეგრირება (ჩემი პოეზიის ინტეგრალები), მისი დევიზია: “განსაზღვრე რიცხვი წუთებისა”. საბოლოო მიზანი “საამქვეყნო და საიმქვეყნიო სიოს” განცდაა, სხვათაგან ჯერაც “მოუხელთებელი საიდუმლოებების ხილვა “ზევით თუ სამარეში”. პოეტს გათვლილი აქვს იმდენი უსაზღვრო და განსაზღვრულ მხარეთა”.

მთავარი დევიზია “განიცადე, იგრძენ, იცან, გამოიცან” (3,108).

დანტე აღნიშნავს, რომ ის მოგზაურობდა სულით, “ნდომით”, ფიზიკურად “ერთ ადგილს შთენილი”.

გალაკტიონი სინამდვილეში თავის თავში იყო დატყვევებული, მისი მიზანი იყო გულში დაგროვილი ქაოსის, ხილვათა, შთაბეჭდილებათა, განცდათა გაცხადება: “იყავ გულწრფელი გაიგონე ხმა ანთებული, რომ გზა გაეხსნას ქაოსს ნაგუბარს. შენ თვით შენში ხარ სამუდამოდ დატყვევებული, მარტოობა შენი საკანი” (იყავ გულწრფელი) (3,109).

ლურჯა ცხენების (ანუ პოეტის სულის) განუყრელი თანმხლებია ქრისტიანული ჯვარი (“სადაც ახლა ჯვარია და გვიანი მტევნები, იქ უკვდავი მაგიის მარმარილო იქნება”) ... ღმერთი, სიცოცხლის ხე (“ზენიტზე მდგარი შორი პალმები”), წმინდა ემბაზი (მარიამ ღვთისმშობელი), ქართული სული (წვეთი სისხლის არ არის ჩემში არაქართული), ანუ პოეტების შეჯიბრს ევლინება გალაკტიონი და პოეტურ გლობუსზე “ახალ მერიდიანს” ავლებს (ეფემერა).

გალაკტიონი არის “მგზავრი გვიანი”, მისთვის უცხოა მიწიური ცოფიანი მიეთ-
მოეთი. გარდასახულების თეორიის მიმდევარი პოეტის სული ისევ ბრუნდება მიწაზე,
მაგრამ იქ ვერ პოულობს თავის იდეალს: “სადმე ყრუ ადგილს დავესახლები სხვა
საუკუნის მგზავრი გვიანი, სადაც იქნება ცოფი ნაკლები და უფრო ნაკლებ ადამიანი”.

ქვეყნიური “ცოდვების გროვა”, ჯოჯოხეთი, ცოფი აძრწუნებს, ჩამქრალია
წარსულის საღვთო ცეცხლი, სულს არყის შრიალზე “სხვა ცხოვრებისთვის” ეღვიძება და
ეტრფის ცისფერს, ქალწულის ცისფერი მწუხარებით სავსე სახელს _ მერის” (მარიამის
ინგლისური სახელია მერი), რომელიც პოეტის სულის სიბერის წამალია, უჩინარ ტყვეს,
რომელიც მხოლოდ სიზმრებში ცხადდება: “სული ეძახის იმ უჩინარ ტყვეს, ვისაც
სიზმრებში უხსნიან ბაგეს, იისთვის ეძებს იისფერ სიტყვებს და ცისფერ სიტყვით ეძებს
ციაგებს” (“გზაში”) (7, 425-426).

ია მარიამ ღვთისმშობლის მეტაფორული სახელია (8, 124).

ცა, ციაგი ღმერთების ცაა, რომელსაც ბიბლიაში ეწოდება “ცანი ცათანი”.

ცით მოვლენილი პოეტი ასეთ განსაცდელელებთან ბრძოლებში ძალას იკრებდა,
აზობოქრებულ ცხოვრებასთან ჭიდილში უფრო წარმტაცი ხდებოდა მისი მგზავრობა:
“ასფუთიანი ჩაქუჩის ცემით ცა ჩემზე ცდიდა ძალთა მოკრებას, მან დაამსგავსა
მგზავრობა ჩემი ცხოვრების ჩემის აზობოქრებას” (ქალაქი წყალქვეშ) (9,224-226).

თავგანწირული მოგზაური პოეტი არც სიმშვიდეს, არც სიტკბობას, არც
მყუდროება _ შვებას ეძებდა ამქვეყნად, მისი იდეალი იყო “ქარიშხალთან შებმა”, “ქარის
პირდაპირ” სვლა, ახლის ძიება (მგზავრის სიმღერა) (3, 102).

კავკასიონის მთებში, თერგის მიდამოებში, დარიალის ბილიკ-კორდებში, კიდით-
კიდე, ზღვა და ხმელეთზე მოგზაური პოეტი ვერ ივიწყებდა და ვერ შორდებოდა
“სიცოცხლის აჩრდილს”, თუმცა თვით “სიცოცხლესთან” შეხვედრის იმედი
გადაწურული ჰქონდა: “ვმოგზურობდი... მე მინახავს მუდმივი თოვლით
შემოსუდრული კავკასიის ამაყი მთები, იმათ ალერსში მსურდა შენი გადავიწყება,
მაგრამ, აჩრდილო, წუთითაც კი არ მავიწყდები! თერგის მშფოთვარე ხმაურობას მე
ყურს ვუგდებდი და შევაჯერე დარიალის ბილიკ-კორდები, განშორებითა მსურდა შენი
გადავიწყება, მაგრამ შენს აჩრდილს, სიცოცხლეო, ვეღარ ვშორდები!” (ვერსად,
ვერასოდეს) (3,82).

სიცოცხლე, ცხოვრება ქრისტეს სახელია: “მე ვარ გზა, ცხოვრება, ჭემმარიტება”
(იოანე, 14, 6) (10, 211).

ზემოხსენებული ლექსის მიხედვით, პოეტი ღმერთის აჩრდილს, მის კვალს არის
ადევნებული თავისი სულის მარადიულ მგზავრობაში, მისი დევიზია: “რწმენით იარ,
რწმენით იარ, მტკიცე გქონდეს ბიჯი” (იდეა) (7,575).

სხვაგან “სიცოცხლის აჩრდილს სული არ ერთვის”, რადგან “შავ დემონს” უპყრია
მისი სულის ფრთები (სხვა ყველაფერი).

ლექსში “პროლოგი ასი ლექსის” (3,368) სიკვდილმა ლანდებად აქცია
ტახტისმპყრობელი მეფეები (ვილჰელმი, კარლოს, ნიკოლოზი, ფერდინანდი, პოეტი
მეფე _ ალექსანდრ ბლოკი, ჰანგების მეფე _ დიდი სენ-სანსი, მძლავრი დირიჟორი
ნიკიში), ქართველი მგზავრი პოეტი კი ერთადერთი გადაურჩა ცეცხლიან ქარტეხილებს,
რათა ეთქვა ქვეყნის გადარჩენის სიმღერა: “... ეკლიან გზაზე დაეცა ბევრი, მხოლოდ მე
ერთი გადავრჩი მგზავრი, რომ გამომეგლო ჯერ არსმენილი ქარტეხილები ცეცხლთა
ფენისა და მომეტანა საქართველოში სიმღერა ქვეყნის გადარჩენისა”.

სხვაგან უმამულო, უსამშობლო, ანუ თავისუფლებაწართმეული პოეტის ნაგები
უცხოეთისკენ გასამგზავრებლად ემზადება (მზადება გასამგზავრებლად) (3,281).

ლექსში “ქაჯები, ალები, ჭინკები” (3, 374-375). ქაჯები, ვერაგი სულები, ჭინკები უსაფრდებოდნენ მგზავრებს ჯაგებში, მაგრამ სხივებმა (სხივი საღმრთო სახელია) გაფანტა ბოროტეულნი.

“მიდიხარ” (4,383) ეძღვნება მარადიულ სამყაროში გამგზავრებას და სიკვდილი აღიქმება არა როგორც სამუდამო გაქრობა, უბედურება, მიუსაფრობა, არამედ ხელახალი დაბადება, ბედნიერება, უკვდავების სამყაროში თავშესაფრის პოვნა, მარადიული სულის დაბრუნება თავის სამუდამო სავანეში...

ლექსში “ტალღები გლეჯენ ერთიმეორეს” (9,289) საუბარია მგზავრის (პოეტის) ქარიშხლიან სიმღერაზე, რომლის ძლიერებას ტალღებიც კი გრძნობენ. “როდესაც ესმით სიმღერა მგზავრის, ტალღები გლეჯენ ერთიმეორეს”.

გრიგალის მიერ “ზღვისთვის გაღვიძებული” ფრანგი პოეტი არტურ რემბო წერს: “... მას აქეთ იყო, ზღვათა დიდი პოემა მზანდა, ვარ განზანილი თქვენეულით, ტალღებო, ნაღვლით” (მთვრალი ხომალდი) (11,92-95).

გალაკტიონს უძნელეს მგზავრობაში მიუძღვის ქრისტიანული ჯვარი, სიცოცხლის ხე, დიდი საიდუმლო (ღმერთი), წმინდა ემბაზი (მარიამი), არტურ რემბოს მარიამ ღვთისმშობელი: “... რას ვიფიქრებდი, მარიამთა მბრწყინავნი ფერხნი ოკეანებს თუ დადრეკდნენ ჩიჩვირდახრილებს” (მთვრალი ხომალდი).

პოემა “აკაკი წერეთელში” მგზავრის (პოეტის – აკაკი წერეთლის) “ოცნებათა სიდიადეა”, რომელმაც “გაიარა ვრცელი გზები, სად მუდმივი მზეა მგზნები და მუდმივი გაზაფხულის დაუჭკნობი ყვავილები” (12,140).

ვრცელი გზა, მუდმივი მზე და მუდმივი გაზაფხული ქრისტეს სიმბოლური სახელებია, დაუჭკნობი ყვავილები – მარიამ ღვთისმშობლისა.

პოემაში დიდი წინაპრის გზებს სიმღერით მიჰყვება სხივოსანი ცხენოსანი, მგზავრი და მგოსანი – გალაკტიონ ტაბიძე: “იმ გზით ისევ სხივოსანი, როგორც მგზავრი და მგოსანი, აღტაცების მხნე სიმღერით – ვეშურები ცხენოსანი” (აკაკი წერეთელი) (12,111).

პოემის ავტორს, წინაპარივით ქარებს გადარჩენილს, წარსულის ვალი არ მიჰყვება და “მშვენიერი მომავლისკენ” მიაჭენებს თავის ლურჯას: “... დრო ბევრს, ბევრს ქარს გადაურჩა, წარსულს ვალში არ დაურჩა! მშვენიერი მომავლისკენ გასწი, გასწი, ჩემო ლურჯა” (12,154).

ლექსი “უკანასკნელი მატარებელი” ეძღვნება პოეტის რეპრესირებული მეუღლის – ოლია ოკუჯავას გამგზავრებას გადასახლებაში (9, 376).

გალაკტიონი თეთრით მოსილი ქარში მიდის მოცარტივით “გულში სიმღერის მსუბუქ ზვირთებით” (შერიგება).

მისთვის “სიკვდილივით მარადია სურვილი მთელი ქვეყნის სიმღერებით მოვლისა” (პოეზია უპირველეს ყოვლისა) (3,68).

პოეტს ასევე აინტერესებს ხალხში გამგზავრებული თავისი ლექსების ბედი, კეთილ მგზავრობას უსურვებს მათ, მფარველად “სიმართლის ქვითკირის კედელს” ატანს, დაღლილთა ნუგეშს უსაგზლებს, “ცხოვრების ნამგლით” ბევრი სამკალის სიხარულს, ქარის ძლევას დაანალებს (ეხლა კი მშვიდობით) (3,339).

“არტიტული ყვავილების” ავტორი “ნუგეშის გზაზე” დაიარება (სხვაგან სადაა) (9,243), ნუგეშისკენ ისწრაფვის (მწუხარება შენზე) (7,346).

ნუგეში საღვთო სახელია.

“სხვა ქვეყანაზე” ოცნებას გალაკტიონს აღუძრავდა “მხედარი”, მისი “სევდიანი სიმღერის” ხმა და ეს მხედარი იყო პოეტის დიდი წინამორბედი ნიკოლოზ ბარათაშვილი (თვალუწვდენელი, დაუსაბამო) (3,73).

ლექსში “მიდუდუნებენ ზვირთნი მტევარისა” (9,118) პოეტების მეფე გვევლინება, როგორც ახალი მხედარი: “ახალ ეპოქის მე ვარ მხედარი, დრო საკმარისი მიჩანს უკმარისად”...

“ხევით ხევზე”, “მთიდან მთაზე” მთარული, ცეცხლოვან მერანზე ამხედრებული პოეტის ფიქრი ყველგან დაეხეტება: “... ეხლა მიჰქრის, იგი მიჰქრის, მერანს ცეცხლი ედება. არა! ეს გზა არის ფიქრის, ყველგან რომ ეხეტება” (გორა-გორა, ვაზი-ვაზი) (9, 141).

ვეფხვის სიმშაგით ელტვის თავის ოცნებებს (პოეზიას) ახალი დროის მესხი მელექსე: “შმაგი, ვით ვეფხვი დაჭრილი მშობლიურ მთა და ველებზე, ვარ ოცნებისთვის გაჭრილი მე, ვინმე მესხი მელექსე” (ცწერ ვინმე მესხი მელექსე) (9, 293-294).

“ავდარში” (3, 234) “მთებისა და ხევის გზით” მიდის ყარიბი მგოსანი, “ელვათა შუქით” შემოსილი...

პოეტის სული ბედუნივით თამამად მოგზაურობს უდაბნოში: “... გამახსენდება უდაბნო ვრცელი და სიამაყე ბედუნიისა” (მხოლოდ ბრძოლების სურვილით სავსეს) (3, 378).

უდაბნო არის რწმენის მოკლებული ადგილი.

უდაბნოელი და უდაბნოთა ქალაქმყოფელები კი არიან იქ სულიერების, რწმენის შემტანნი.

“მოხეტიალე ბედუინი” პოეტის სული მარადიული მშვენიერების საუფლოს ეზიარება და ვარსკვლავთა იდუმალ საუბარს უსმენს: “... მყუდრო ღამეში მოხეტიალე ბედუინს სიზმრად მინახავს მხარე, სადაც მუდმივი, დაუჭკნობელი სილამაზეა და სინარნარე. სადაც ქვეყნიდან უცხო საზღვარზე სწყდება კაცთ ოხვრა გულმოსაკლავი, სადაც იდუმალ-მარადიულზე ესაუბრება ვარსკვლავს ვარსკვლავი” (ცად აზიდულა, ვით მარმარილო) (3, 106).

პოეტი განწირულობით ხეტიალობს “სამოთხის დახურულ კართან” (გრძნობა, რომელიც დაკარგულია) (3, 50).

სამოთხე მარიამის სახელია (13, 11).

“დადაფნული გზაზე” კეისარივით მავალ პოეტების მეფეს “უზენაესი ცეცხლი” (ცეცხლი საღვთო სახელია) ახვევია და საუკუნეების ტევრში გამოვლილ მის მარადიულ სულს მგლოვიარე სერაფიმები მოჰყვებიან, ლურჯა ცხენებით გაფრენილი, “უაილდის ყვავილივით” ეცემა გზაზე.

“მგზავრი მგოსნის ანგელოზი” “წარმართ გზას” უჩვენებს (მგლოვიარე სერაფიმები) (2, 94-95).

ზოგჯერ კი “ობლად” ადგას გზას (მზის ჩასვლა) (2, 99).

ქალაქისკენ “უქუდოდ და ფეხშიშველა მავალ” ზამბახივით უღრუბლო ბავშვს ტანჯავს გაუცხოება და ისევ დედამიწას ეამბორება (ქალაქისკენ).

“მწარე ქარებით” დაწეწილი სულის პატრონი ვერც შოპენჰაუერით იმშვიდებს სულს, ვერც სიყვარულით, მას მუდმივად თან სდევს დემონი, რომელიც შეახსენებს “გატეხილ შუბით და მუზარადით” ქროლვის უპერსპექტივობას: “მე დემონები ქროლვით მარადით მომაგონებდნენ დაფარულ შხამით, რომ უიმედოდ მივქროდი ღამით გატეხილ შუბით და მუზარადით” (მაგრამ მე რა ვქნა?) (2, 82).

პოეტს ზემიწევნით კარგად აქვს შესწავლილი თავისი “გაუვალი და გავლილი გზების” დაუსრულებლობა, “იმედები უსაზღვრო და განსაზღვრული მხარეთა”.

მისი “ფხიზელი მიზანი და ანგარიში” ყოველთვის მიზანს წვდება, მთავარი მიზანი კი “საკაცობრიო იდეა”, “საერთო და სათვისტომო ომში” გამარჯვებაა.

ლიტერატურა:

1. სტეფან ცვაიგი, ფანტასტიკური ღამე, თბ., 1960
2. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, 1989
3. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. I, თბ., 1993
4. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, 1982
5. წმინდა გრიგოლ ნოსელი, პასუხი ექუსთა მათ დღეთათვის, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თბ., 1989
6. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი კ. გამსახურდიასი, თბ., 1941
7. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, 1977
8. ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, 1996
9. გალაკტიონ ტაბიძე, თხზულებანი ხუთ ტომად, ტ. 2, თბ., 1993
10. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
11. ფრანგი პოეტები, თარგმანი ფრანგულიდან გივი გეგეჭკორის, თბ., 1977
12. გალაკტიონ ტაბიძე, თხზულებანი ხუთ ტომად, ტ. IV, თბ., 1994
13. დაუჯდომელი ყოვლადწმიდისა ღვთისმშობლისა, საპატრიარქოს უწყებანი, 3-9 აპრილი, 2009

“ცხოვრება იგივე ზღვა არის”

გალაკტიონის შემოქმედების ერთ-ერთი უპირველესი ფენომენია ზღვა.

ზღვის სიმბოლური გააზრების მაგალითები ბიბლიაში და ღვთისმეტყველებაში გვხვდება.

ზღვა ჩვეულებრივი მეტაფორაა ცხოვრების აღსანიშნავად.

“ზღვა, მწარეწყლიანი მარილისგან და მშფოთვარე ქარიშხალთაგან, სიმბოლოა ამა სოფლისა” (1, 519).

დანტეს “ღვთაებრივ კომედიაში” ჩვეულებრივ ადამიანებს ეწოდებათ “ამ აზვავებულ ყოფნის ზღვაზე მოტივტივენი” (2, 280).

ცხოვრება ზღვასთან არის აგრეთვე შედარებული წიგნში “სიბრძნე ბალაჰვარისი – ორი რედაქცია”: “ვიცით წიგნთაგან, ვითარმედ სოფელსა ამას ზღვა ეწოდების, რამეთუ ცხოვრება – გვლარძნილება მისი მსგავს არს ღელვათა ზღვისათა” (164).

ადამიანთა ცოდვათაგან აღელვებულ ზღვას ჰგავს ცხოვრება, ხოლო იოანეს სახარების ნეტარი ავგუსტინესეული განმარტებით, ამ “ზღვაზე” გადასასვლელი გემია ძელი, იგივე ჯვარი, ჯვარცმა”.

ზღვა წმინდა წერილის ენაზე აჯანყებული, მოუსვენარი, ღვთისმოსაობის მტერი ხალხის სიმბოლოცაა (3, 179).

გრიგოლ ხანძთელის თარგმანში “სოფლისა ზღვაი აღძრულ არს” ცხოვრების (სოფლის) ცოდვები შედარებულია ზღვის ღელვას: “სოფლისა ზღვაი აღძრულ არს ღელვითა ცოდვისაითა, საშინელად დამნთქამს მე, და მოვილტვი შენდა ნავთსაყუდელსა და ესრეთ გიღაღადებ: დანთქმისაგან მიხსენ მე, მრავალმოწყალე” (4, 476).

დავით გურამიშვილისთვის “ეს სოფელი ქარტეხილთა ზღვისებრ ღელავს” (“დავით გურამიშვილისაგან საწუთროს სამდურავი”).

ვაჟა-ფშაველა ცხოვრებას უწოდებს “იანუსივით ორთავიან ზღვას (“სოფლის სურათები”).

გალაკტიონს ცხოვრება წარმოდგენილი აქვს ზღვის სახით: “იბობოქრე, ცხოვრების ზღვავ, ჩემს ირგვლივ, იბობოქრე, მე რა უნდა დამაკლდეს? პიტალო კლდეს რას დააკლებს ზღვის ტალღა, რას დააკლებს ზვირთი გამობრძმედილ კლდეს?” (“იბობოქრე”).

“გარემოების გულდახშულ და უგრძობელ ზღვაზე” საუბრობს პოეტი ლექსში “ისტორიული გემი”.

“მშვიდობის წიგნში” “სიცოცხლის ზღვა ღელვა არის, სხვა რაა...”

ცხოვრებას ზღვასთან შედარებით ასე ახასიათებს პოეტი: “ზღვაზე ზვირთები მოვა და წავა, ცხოვრება ასე შემისწავლია” (ის წაიყვანა ოცნებამ მისმა).

ქვეყანა კ. გამსახურდიასთვის არის “რალაც ძლიერი და სასტიკი სანახაობა, შავი ზღვა, გრიგალიდან შემფოთებული” (მთვარის მოტაცება).

“ქვეყნიერება ზღვაა ჩემი, მესაჭეა ღვთაების გონი – ჩემი სხეული ხომალდია, სული-მგზავრი, შინ მიმავალი,” ამბობს გერმანელი პოეტი ანგელუს სილეზიუსი ლექსში “ქერუბიმული მგზავრიდან” (5, 57).

თანამედროვეობასაც ზღვას ადარებს გალაკტიონი: “თანამედროვეობა იმ ზღვას ჰგავს, იმ მბრუნავ მალსტრომს, რომელზედაც დაუვიწყარ ლეგენდებს ქმნიდნენ: ედგარ პო, არტურ რემბო, ბოდლერი...”

ცხოვრების ზღვაზე აღზრდილი სულით ამარცხებს პოეტი სიკვდილის შიშს “მთაწმინდის მთვარეში”.

პოეტი გრძნობათა ზღვაში სიცოცხლის ნავით მცურავია, ზღვა ცხოვრებისეული წინააღმდეგობაა, ნავი – იდეალი (“ვითარცა გედი”).

ცხოვრებას – ზღვას ევედრება პოეტი, რომ შეცდომების გამო არ გაიმეტოს ახალგაზრდობა, მისი იდეალი – ნავი (“ნავი არ უნდა გასწირო”).

მათეს სახარებაში ქრისტეს მიერ ქარისა და ზღვის დაწყნარება, ზღვის ფეხით გადალახვა სიმბოლურია და ცოდვათა დაძლევის გზით ზნეობრივ ამალგაზე მიგვანიშნებს.

გალაკტიონის შემოქმედებაშიც გვხვდება ზღვის გადალახვის თემა. მის ლექსში “გადავიარეთ მრისხანე ზღვები” ქარიშხლისა და ზღვის მონობისგან თავის დაღწევას. ამ კონტექსტში ნახსენები “მტევნები, სავსე მზის ალუბლებით”, “სიცოცხლის ქარი”, გემები, სიზმრები, პალმები სიმბოლურად ზღვის - ცხოვრების სიძნელეთა გადალახვით სულიერ ამალგას, პოეტური თავისუფლების მიღწევას გულისხმობს.

წერილში “ზღვა ქართულ ლიტერატურაში” გალაკტიონი საგანგებოდ ასახელებდა თავის ციკლებს: “ოქრო აჭარის ლაჟვარდში” და “ზღვა ახმაურდა”.

ლექსში “მილიონებში ხელისმრეველი” გალაკტიონი თავისი აურაცხელი სიმდიდრიდან უპირველესად ზღვის თემით ამაცობდა: “ამ საუკუნის სადიდებლად კვლავ მოიმართა ზღვის ჩანგი მკვეთრი”. მართლაც, საუკუნის პოეზიას განადიდებს ზღვის თემაზე შექმნილი მისი ლექსები.

აქაც ძალაშია პოეტის უმთავრესი თავისებურება: ყოველი ცნება გაიაზროს არა მხოლოდ პირვანდელი და ერთადერთი, არამედ მრავალგვარი მნიშვნელობით, მატერიალური სამყაროს ესა თუ ის საგანი გამოიყენოს უპირველესად ადამიანის სულის ურთულესი ნიუანსების დასახასიათებლად და ეძებოს სამყაროსთან საკუთარი არსების შემხები წერტილები. მის პოეზიაში შემთხვევით არ გვხვდება “ზღვა სიცხადის და ოცნებისა”, ცხოვრების ზღვა, განახლების ზღვა, ახალ ღელვათა ზღვა, ვედრების ზღვა, აღტაცების ზღვა, სხვა ზღვა, სიბრძნის ზღვა, ფიქრთა ოკეანე”.

ზღვა არის უპირველესი და უდიდესი საიდუმლოება: “და საიდუმლო ზღვისა ფიქრებს როგორ არ მოგვგვრის” (“ახალი წელი”).

ზღვაზე მოგზაურობის, ნავის, ხომალდების თემა გალაკტიონის შემოქმედებაში ორგანულადაა დაკავშირებული პოეზიასთან: “შავი ზღვის პირად დგას მოგზაური და დაფიქრებით თუთუნს აბოლებს... ტალღების მძლავრი და მხნე ხმაური შლის მოგონებებს და პარაბოლებს (“ბათუმი”).

ამ სფეროშიც უცდომელია პოეტის ნათელმხილველი გენია: “ზღვას და მეზღვაურს, მოგზაურთ ხმაურს და აურზაურს ვიცნობ ზეპირად”.

ზღვა მვირფასია პოეტისთვის იმიტომაც, რომ იგი თავისუფლების, დაუმორჩილებლობის, ბრძოლის სიმბოლოა: “გადახეული აფრა ანძაზე მიმოფრიალებს, სტიქიის სული განგამებს ზღვაზე, ღრეობს, ღრიალებს, ვერა, ვერ ითმენს იგი მონობას, ყოფნასთან აფთრობს, – ომში, გრიგალში ათავსებს გრძნობას, მკაცრია ამ დროს”.

პოეტს უყვარს “რისხვით მრისხანე ტალღებთან შებმა” (“როგორ ებრძოდნენ ზარებს ზარები”). იგი ზვირთის მშფოთვარებას საკუთარ არსებაში გრძნობს: “წამომყვა ზვირთის მშფოთვარება და მზეთა დნობა, მე განვიცადე ოკეანე, შორი ყინული...”

ოკეანესთან დამეგობრება ზღვებმა დამახეს, ზღვა კვლავ უბრუნებს ჩემს ცხოვრებას აზრს, სიამაყეს” (“გრიგალი”).

ზღვა განახლების, მრავალსახეობის, ოცნების, სიწმინდის სიმბოლოა პოეტისთვის: “ზღვა რამდენ მცნებას კაცთ ითავსებდა, იგი ოცნებას მათსას ავსებდა, ზღვა განახლებულს სულს მასში ქმნიდა და იყო წმინდა, საოცრად წმინდა” (“მშვიდობის წიგნი”).

პოეტის სულის ამოუწურაობა, მარადიული სიახლე მხოლოდ ზღვასთან პოულობს ანალოგიას: “აქ მისი სული შავსა და მწვანეს, მიჩერებული ზღვა ოკეანეს, ახალ დასავალს, ტოლთ მრავალ-მრავალს, ნახავს მომავლის ახალ სავანეს” (“მშვიდობის წიგნი”).

პოემა “მშვიდობის წიგნი” მოქმედება ხდება ზღვის პირას, ზღვის გზებით იწყება ერის დაკარგული წიგნის ძიება. როცა მშვიდობის წიგნი დაიკარგა, ზღვის სტიქიებმა წალეკეს ქვეყანა, ხოლო როცა მიკვლეულ იქნა ერის გაუჩინარებული რწმენა, ზღვა დაცხრა და ამინდი გამზიანდა. მშვიდობის წიგნის მაძიებელი ტარიელი ზვირთს კოცნის, ხოლო ზღვის ტალღები წიგნის გვერდებს აგონებს: “ნავსადგურის წყალს ლანდად დაეცა ხომალდთა ხაზი, ვით წიგნთა რაზმის, თითქოს ლამაზი ყდა გადიკვეცა”.

პოეტს თავისი თავი სიმბოლურად ზღვის, ქარიშხლის მეუფედ წარმოუდგენია, რომელიც იალქანს ისე აწყობს, რომ ქარიშხალმა მსოფლიოს ცენტრში, უდიდეს ვარსკვლავთან მიიყვანოს: “როგორ მშფოთვარებს, როგორ ბრწყინავს თვალუწვდენი ზღვა, სადაც გრიგალი არის მხოლოდ ყოვლისმპყრობელი, ერთადერთ სიბრძნედ მიმაჩნია, რომ ამ გრიგალთან ისე მოაწყო იალქანი დაუცხრომელი, რომ ქარიშხალმა წაიყვანოს სიცოცხლის ნავი იქ, სადაც მთელი მსოფლიოს ბრწყინავს ვარსკვლავი” (“იალქანი დაუცხრომელი”).

ნაკადული, მდინარე, ზღვა, ოკეანე – აი პოეტის პულსთან შეთანხმებული ბუნების სტიქიები: “გარდატეხები მსახურებდნენ რა ნიადაგად, ძვრები წინ სწევდნენ პოეზიის ცეცხლოვან ნაკადს, ჯერეთ მდინარედ, მერე ზღვებად რომ გასწვდენია, იბადებოდა ბუმბერაზი მაშინ გენია” (“საუბარი ლირიკის შესახებ”).

პოეტის “ცხოვრების ზღვაზე აღზრდილი”, ძლევამოსილი სული სიკვდილის ტრაგიზმს ამარცხებს და “ვარდისფერი სიკვდილის” საოცრებას გვაზიარებს.

“ჩემი გულია დღეს ეს შავი ზღვა, თავმიდებული აჭარის კალთებს” - ამბობს პოეტი და, მართლაც, ზღვასავით უღევია მისი ფიქრებისა და ემოციების სამყარო.

ზღვასთან, მის დაუდგომლობასთან წილნაყარობა გენიალობის ერთ-ერთ პირობადაა მიჩნეული: “ზღვაო, ოცნება პოეტის ლაჟვარდი, არაზვიადი – შენ უნდა გედარებოდეს, რომ შეჰქმნას რამე დიადი! სიყვარულს ნუ მოგარიდებს, მწუხრია, თუ განთიადი – ეძებდეს შენს მარგალიტებს, რომ შეჰქმნას რამე დიადი! ზღვაო, პოეტის დარებას – ვერრას აკლებდეს წყვილიადი – რომ შეჰხვდეს შენს მღელვარებას, რომ შეჰქმნას რამე დიადი! ვერ გამომჟღავნდეს ვეროდეს ის გული, ის ხასიათი – შენი ხმით თუ არ მღეროდეს, რომ შეჰქმნას რამე დიადი!”.

ზღვა პოეტის გენიის მრავალსახეობაა, და მისი სიმშვიდის მომენტის აქცენტირებაა “ქარი მოგონებათა”, რომელშიც რეფრენია “ზღვა იყო წყნარი”, ხოლო “ზღვა ახმაურდა” გენიის ქარიშხლისებურ აზობოქრებაზეა.

ლიტერატურა

1. აღსარება ნეტარ ავგუსტინეს, ჰიპონის ეპისკოპოსისა, წიგნი I, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, თარგმანი ვ. ბურკაძის, თბილისი, 1985
2. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თბ., 1941
3. Толковая Библия, комментарий А.П. Лопухина, М., 1991
4. ქართული მწერლობა. ტ. I, თბ., 1987
5. გერმანული ფილოსოფიური ლირიკა, თარგმანი ო. ჯინორიასი, თბ., 1981

ოკეანესთან დამეგობრება

გალაკტიონ ტაბიძემ ზღვა აქცია ცხოვრების, აზრების, ფიქრების, საერთოდ სულიერი ცხოვრების მახასიათებლად.

პოეტი ხან ყვავილთა შორის მავალი ნიავექარია, ხან ზვირთივით სწრაფი და ჩქარი, მისი ოცნება ყვავილებსაც აბრუებს, რადგან პოეტური სასწაულები, რომელსაც იგი ქმნის, სიზმარივით დაუჯერებელია: “მე მივდიოდი, მე მივდიოდი, ყვავილთა შორის ვით ნიავექარი. ...მე მივდიოდი, მე მივდიოდი ზვირთივით სწრაფი, ზვირთივით ჩქარი, ჩემი ოცნება სწვავდა ყვავილებს და მე ვიყავი დილის სიზმარი” (როგორც სიზმარი) (1, 40).

პოეტი მეზავრის სიმღერას ტალღებიც გრძნობენ, როგორც ავთანდილის საგალობელს “ვეფხისტყაოსანში”: “როდესაც ესმით სიმღერა მეზავრის, ტალღები გლეჯენ ერთიმეორეს” (ტალღები გლეჯენ ერთიმეორეს) (2, 289).

პოეტების მეფე სახალხო იდეალების გამომხატველია, იგი ხალხში პოულობს ფიქრების, ოცნების ზღვას და ოკეანეს. “... ის მაშინებდა როგორც უცხო, “შავი ფრინველი”, საით მიდიხარ” - მომჩხაოდა დაუთრგუნავი, “იქ, სადაც ყველა” - ვუპასუხე და გავექანე, სად ხალხის ჰქუხდა უკმარობათ დაძრული ზვაგი, სადაც ვიპოვე მღელვარე ზღვა და ოკეანე” (იქ, სადაც ყველა) (3, 256).

ქაოსის ნისლში შედის, ზღვისებრ დაუდგარი სულით ელოლიავება პოეტი ერთ, შეუღეველ მოტივს: “სული გაქანდა ზღვაში მოტივად, თითქოს ქაოსის ნისლში შეველი და ატივტივდა იქ ნაფოტივით კლავიში ერთი, შეუღეველი” (სახალწლო ეფემერა) (4, 329).

მიწიდან, ზღვიდან, გულიდან იკვებება მისი მორევისებურად მოვარდნილი აზრის სტიქიონი: “ისევე გულის სიახლით მდნობ მიწიდან, ზღვიდან დაუსრულებელ მორევებს ვგრძნობ ყოველი მხრიდან” (გრიგალი).

ლაჟვარდი, ზღვები, ზვირთები, მზე, ოკეანე, სიმშვიდე თუ აურზაური, სამშობლოს იდეალები, მისი აღტაცება და სიხარულია ამ გამორჩეული პოეტის სულის მასაზრდოებელი: “მაისმა ისევ მომიტანა ლაჟვარდი ზღვები, მოგონებათა სიხარული და უხვი გრძნობა. წამომყვა ზვირთის მშფოთვარება და მზეთა დნობა. თავს არასოდეს ისე არ ვგრძნობ, ვით გრძნობენ სხვები. მე განვიცადე ოკეანე, შორი ყინული, მათი

სიმშვიდე, მათი ვრცელი აურზაური, ჩემს სამშობლოშიც აღტაცებას ვგრძნობ მეზღვაური, ისევ სიმშვიდის სიხარულით შემორკინული” (მაისმა ისევ მომიტანა ლაჟვარდი ზღვები) (4, 320).

ზღვასთან, ოკეანესთან დამეგობრება “თამამი ქვეყნიერების” განცდაა, ცხოვრების აზრი, სიამაყე: “... თამამ ქვეყნიერების გულში ტარება. ოკეანესთან დამეგობრება ზღვებმა დამახეს, ზღვა კვლავ უბრუნებს ჩემს ცხოვრებას აზრს, სიამაყეს” (გრიგალი) (4, 342-343).

პოეტს მოთვინიერებული აქვს ზღვა და არ ეშინია სიკვდილის, იგი “ზღვაში” ეძებს ჩვენი გულის შორეულ, ათასში გამორჩეულ ხმას: “ო, გადავეშვათ უფიქრებლად ზღვების თამაშში. ნუ გეშინია, არ დაგვარგავთ გზას აკლდამაში. ჩვენ დაგვიკარგავს ჩვენი გულის ხმა შორეული, ათასი ხმიდან მხოლოდ ერთში ჩამორეული (“ო, გადავეშვათ უფიქრებლად”) (4, 318).

გალაკტიონის ბედისწერად ქცეულა ზღვა, უდაბნო, დემონები, ზღვა მისი ფიქრების მახასიათებელია, დემონების ძალთა გამოცდის, შერკინების ობიექტი, უდაბნო-ეშმაკების გამოცხადების, მისი დამარცხების და ურწმუნო სამყაროში რწმენის გავრცელების ადგილი: “ზღვას, უდაბნოს და დემონებს ჩემი ბედისწერა შეეჩვია და სიმღერაც მხოლოდ მათთან სჯერა” (ბედისწერა).

არც სხვაგან ერიდება პოეტი ლაჟვარდებთან გამოჩენილ ლიუციფერს, როგორც ბოდლერი: “თქვენ გართობდათ ზღვათა გული და სული და თვალები გქონდათ მშვიდი, ზღვისფერი. მოლაჟვარდე, როგორც ლაფა ლაზური. ლაჟვარდებთან იდგა ლიუციფერი, იგი გახდა მშვენიერი მაგია და ოცნება შენი ამხანაგია” (“თქვენ გართობდათ) (2, 64) – ასე უსინჯავს ზღვას “გულს” და “სულს” პოეტი, ასე ეტრფის ზღვისფერ თვალებს, ლაჟვარდებთან მოვლენილი ლიუციფერი (როგორც ცოდნა) კი თითქოს მაგიად იქცევა და ოცნებებს უღვიძებს, სააზროვნო, საპაექრო თემა ხდება...

არც საკუთარ არსებაში, გულში ზღვის ხმაურობის შეგრძნებაა ჩვეულებრივთა მახასიათებელი, რადგან “რისხვით მრისხანე ტალღებთან” შებმაშია გამობრძმედილი: “ჩემი გულია დღეს ეს შავი ზღვა, თავმიდებული აჭარის კალთებს. რაც დატეხილა ჩემს თავზე რისხვა, თქვენს მშვიდობიანს ასცდეს ხომალდებს” (ჩემი გულია დღეს ეს შავი ზღა) (1, 329).

ზოგჯერ “ზღვა – უდაბნოა მთელი სოფელი” (კორდზე) (4, 126).

ფიქრების “ამთაგორებების” სტიმულია “საიდუმლო ზღვისა” (ახალი წელი) (3, 128-129).

იდუმალეობა, საიდუმლოებაა ზღვის მახასიათებელი: “იდუმალეობით ისევ სავსეა ზღვის ცივი გული, ნისლი სოფელი” (სიჩუმეა ეს?) (4, 115).

“ახალ ღელვათა ზღვაში” სიმშვიდე, სიკეთე ავსებს, “შეურყეველი საიდუმლო” იპყრობს, გული კი მაინც კარჩაკეტილია გამოუთქმელობის გრძნობით: “ახალ ღელვათა ზღვაში შევედი, რაღაც მშვიდი ვარ, კარგი, კეთილი. ო, საიდუმლო შეურყეველი, მაისი, გული კარჩაკეტილი” (ოთახი, ღამე, შრიალის შიში).

“უცნობი და მიუღებელი ცხოვრების ზღვა” აკრთობს, აშინებს “ნაზ, ზამბახივით უღრუბლო ბავშვს და ქალაქისკენ მავალს ისევ ბუნება, მიწა, დედამიწა ესახება დედად (ქალაქისკენ) (5, 40-42).

დანტე საუბრობს სულის ხომალდსა და აფრაზე: “ამიერიდან სულის ჩემის ხომალდი მალი უკეთეს წყალთა საუფლოში ზეასწევს აფრას, ჩვენს უკან დარჩა ზღვა ისევე აზვავებული” (6, 289)

გალაკტიონის სული, ფიქრები, პოეზია ისახება, როგორც “ოკეანეთა მძლავრი გემი”: “ოკეანეთა ხარ მძლავრი გემი, ხარ ბედნიერი, მძაფრი ქარიშხლის ტალღების ცემით შენ ხარ ძლიერი” (ევროპის უფერული დღე) (2, 331).

ამასთან, “ოცნებათა უდიდესი გემი”, რომელსაც პოეტი მართავს, “უწრფელესი” და “გმირულია”.

გალაკტიონს არც ფიზიკური ზღვის მნიშვნელობა ავიწყდება და სიამაყით ამბობს: “ჩვენ შავი ზღვა გვაქვს პირველთ-პირველი” (ცა გაქვს ისეთი) (5, 199).

მხოლოდ ზღვაა პოეტისთვის სასინჯი ქვა, მისი გულის, ხასიათის სრულყოფილი გამოვლენა, ოდენ ზღვასავით მღელვარე გული და ოცნებაა დიადის შექმნის სტიმული, ზღვის მსგავსებით შექმნილი სიმღერაა დიადი და ზღვის სტიქიასავით ძლიერი, დაუმარცხებელი: “ზღვაო, ოცნება პოეტის ლაჟვარდი, არაზვიადი-შენ უნდა გედარებოდეს, რომ შეჰქმნას რამე დიადი. ვერ გამომჟღავნდეს ვეროდეს ის გული, ის ხასიათი, შენი ხმით თუ არ მღეროდეს, რომ შეჰქმნას რამე დიადი... მესაჭეობა სხვა არის-სხვა განსაცდელი ფრიადი-ცხოვრებაც იგივე ზღვა არის, რომ შეჰქმნა რამე დიადი... გულიც ხომ ზღვაა იგივე, რომ შეჰქმნა რამე დიადი. სიმღერაც ზღვაა მქუხარე, რომ შეჰქმნა რამე დიადი” (რომ შეჰქმნა რამე დიადი) (5, 136-137).

პოეტს სურს “დაფნით” გადახლართოს “მძიმე ფიქრთა ოკეანე” (გურიის მთები).

მართლაც, დაფნის ღირსია ის, რაც პოეტების მეფემ ფიქრთა ზღვით, ფიქრთა ოკეანით შექმნა.

ლიტერატურა

1. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, 1989
2. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 2, თბ., 1993
3. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1982
4. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 1, თბ., 1993
5. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 3, თბ., 1993
6. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თბ., 1941

გადავიარეთ მრისხანე ზღვები

ღვთისმეტყვეების მიხედვით, ზღვა ცხოვრების სიმბოლოა, გემი კი – ეკლესია, ჯვარი.

თავის განმარტებაში იოანეს სახარებისა (2, 4) ნეტარი ავგუსტინე ბრძანებს: “რატომ აცვეს მაცხოვარი ჯვარს? – იმიტომ, რომ, შენტვის, სულო კაცისაო, აუცილებელია ეს ძელი დამდაბლებისა. შენს ამპარტავნებაში შენ გეშინოდა მისი და ამის გამო შორს მოსცილდი მშობლიურ ქვეყანას. საერო ზვირთებმა წაშალეს მისკენ დასაბრუნებელი გზა და მხოლოდ ამ გემით ძალგამს შენ დაბრუნება შინ. იგი თვით იქცა გზად, მაგრამ ეს გზა ზღვაზე ძევს, რომელსაც შენ ფეხით ვერ გადაივლი, შენ გადაგიყვანს გემი, გადაგიყვანს “ძელი” (ანუ ჯვარი). გწამდეს ჯვარცმისა და შენ შეძლებ დაბრუნებას”.

სიტყვა “ძელი”, “მორი” მეტონიმიურად აღნიშნავს გემს (1, 453).

ბიბლიაში ბოროტეულნი აღელვებულ ზღვასთან ასოცირდებიან: “ბოროტეულნი აღელვებულ ზღვას ჰგვანან, რომელიც ვერ წყნარდება და მისი ტალღები ისვრიან ლაფსა და ტალახს” (ესაია წინასწარმეტყველი, 57, 20) (2, 116).

წმიდა გრიგოლ ნოსელი “მოსეს ცხოვრებაში” საუბრობს “სათნოების სარბიელზე საღვთო სრბოლის” შესახებ, ასევე იმათზე, ვინც “უწინამძღვრო გონების გამო ცხოვრების ზღვაში დაიკარგა და სარწმუნოების ძალით კვლავ შეძლებს “საღვთო ნების ნავსადგურისკენ გზის გაკვლევას” (3, 98).

ზღვის გადავლა ცოდვების დამარცხების, ზნეობრივი ამაღლების სიმბოლოა.

ებრაელი ხალხის წინამძღოლმა მოსემ ღმერთის შემწობით გადალახა ცოდვების ზღვა. როგორც წმინდა სულის ადამიანს, მას ღმერთმა უბოძა სასწაულმოქმედი კვერთხი, რითაც გააპო მეწამული ზღვა და თავისიანები სამშვიდობოს გაიყვანა (გამოსვლა, 14, 1-31) (4, 71-72).

ქრისტემ ზღვაზე ფეხით გავლის სასწაული აჩვენა, რაც მის სიწმინდეს, სულის ძლევამოსილება – ყოვლისშემძლეობას უსვამს ხაზს (მარკოზი, 6, 48, 49) (5, 81).

ასევე, ძე ღმერთმა დააწყნარა ქარი და ზღვა (მარკოზი, 4, 39) (5, 76).

ანალოგიური ძალისხმევა არ აღმოაჩნდა მოციქულ პეტრეს და მან ჩაძირვა იწყო, როცა სცადა ზღვაზე სიარული, ამის გამო მას ქრისტემ “მცირედმორწმუნე” უწოდა (მათე, 15, 28, 29, 30, 31) (5, 32).

პავლე მოციქული ასე მიმართავდა კორინთელებს: “... ჩვენი მამები ყველანი ღრუბლის ქვეშ იყვნენ და ყველამ გამოვლო ზღვა.

“და ყველამ მოსეს მიერ ნათელ იღო ღრუბელსა და ზღვაში” (პავლე მოციქული, I კორინთელთა მიმართ, X, 1, 2) (5, 370).

გალაკტიონ ტაბიძეს თამამად შეიძლება ეწოდოს ღრუბელსა და ზღვაში ნათელდებული.

დანტე, როგორც მამაცი მენავე, სულის ხომალდით მიაპობდა სასაპარეზოდ განგებისგან ბოძებულ ცხოვრების ზღვას: “ის ზღვა, რომელსაც აწ ხომალდი მიაპობს

ჩემი, არც მცირე ნავის ასპარეზი ეგონოს ვინმეს, არც თუ ძაბუნნი მენავისგან გადასალახი” (6, 369).

ილია ჭავჭავაძე “სიცოცხლის მდინარესთან”, “წუთისოფლის ზვირთთან” დაპირისპირებული თავისი ობოლი ნავის ხვედრზე, მის კვალზე ფიქრობდა “სიმღერაში”, “ვნების ქარებს” გაურბოდა ნიკოლოზ ბარათაშვილის ნავი (ჩემი ლოცვა), აკაკი წერეთელი წუხდა, რომ მის მშობლიურ ნავს რუსეთის დიდი ხომალდი “მტვერს და ნაგავს” აყრიდა, ვაჟა ფშაველა “იმედის გემის” “ცუდ ადგილას გარიყულობაზე ჩიოდა”: “ვაი, რა ფუჭად სიცოცხლესა ვლევ, როგორ გაცრუვდა იმედი ჩემი! რა ცუდ ალაგას გარიყა ზღვამა აფრა-აშლილი მსრბოლარი გემი” (ბედის მომლოდინე უბედო დავრჩი) (7, 124).

გალაკტიონის იდეალია ისეთი პოეზია, რომელიც ცოდვილ ადამიანს დაეხმარება ზღვის გადავლაში, მიანიჭებს მას სიბრძნის გზით სვლის ძალას, დაუსახავს დიდ მიზანს: “გევედრები, გამაგონე, ის სიმღერა, მე რომ მიყვარს, ლაჟვარდოვან ფრთების მქონე, შუა ზღვად რომ გადამიყვანს” (ოდეს მძიმე რამე დარდი) (8, 415).

პოეტების მეფის შემოქმედებაში ზღვის გრიალს, მუქარას ამარცხებს “ქვეყნიურ სამოთხესთან”, “მთასთან” (სამოთხე და მთა მარიამის სიმბოლოებია – 9, 124) ცასთან (ცათა ცასთან-ღმერთების სამყოფელთან) “ყველა ხესთან” (ყველა ხე, გრიგოლ ნოსელის მიხედვით, ღმერთის სახელია) წილნაყარი ადამიანი: “ო, ქვეყნიურო სამოთხე! რაკი ზღვა გრიალ-გრიალებს, ნაპირიდან კი სამ-ოთხ-ხე, ყველა ხე ლექსებს შრიალებს”.

გალაკტიონს ამ ფენომენებთან დაკავშირებული დიდი წინაპარი – შოთა რუსთაველი ეიმედებოდა: “და ყველა ერთად: ცა, ზღვა, მთა, ჩვენი ველისა და წყალის, ლექსია რუსთაველის და გალაკტიონის საწყალის” (ო, ქვეყნიურო სამოთხე) (8, 429).

ყოველი მოკვდავისა თუ შემოქმედის წინაშე ეს ცოდვების ზღვა და მისი გადალახვის ძალის მომნიჭებელია მხოლოდ რწმენა და სულიერი სიწმინდე.

წერილში “ზღვა ქართულ ლიტერატურაში” გალაკტიონი საგანგებოდ ასახელებდა თავის ციკლებს: “ოქრო აჭარის ლაჟვარდში” და “ზღვა ახმაურდა”. პოეტი ამ სფეროში რუსთაველსაც კი უპირისპირდებოდა: “ზღვა მართალია, შოთას აქვს ნახსენები, მაგრამ ის შორეული ზღვებია და შავი ზღვა პირველად მე შემოვიტანე ქართულ პოეზიაში” - ამბობდა გალაკტიონი (ტ.12, გვ.142-143).

ლექსში “მილიონებში ხელისმრეველი” გალაკტიონი თავისი აურაცხელი სიმდიდრიდან უპირველესად ზღვის თემით ამაყოფდა: “ამ საუკუნის სადიდებლად კვლავ მოიმართა ზღვის ჩანგი მკვეთრი”, მართლაც, საუკუნის პოეზიას განადიდებს ზღვის თემაზე შექმნილი მისი ლექსები.

აქაც ძალაშია პოეტის უმთავრესი თავისებურება: ყოველი ცნება გაიაზროს არა მხოლოდ პირვანდელი და ერთადერთი, არამედ მრავალგვარი მნიშვნელობით, მატერიალური სამყაროს ესა თუ ის ცნება გამოიყენოს უპირველესად ადამიანის სულის ურთულესი ნიუანსების დასახასიათებლად და ეძებოს სამყაროსთან საკუთარი არსების შემხები წერტილები. მის პოეზიაში შემთხვევით არ გვხვდება “ზღვა სიცხადის და ოცნებისა, ცხოვრების ზღვა, განახლების ზღვა, ახალ ღელვათა ზღვა, ვედრების ზღვა, აღტაცების ზღვა, სხვა ზღვა, სიბრძნის ზღვა, ფიქრთა ოკეანე”.

ზღვა არის უპირველესი და უდიდესი საიდუმლოება: “და საიდუმლო ზღვისა ფიქრებს როგორ არ მოგგვრის” (“ახალი წელი”).

ზღვაზე მოგზაურობის, ნავის, ხომალდების თემა გალაკტიონის შემოქმედების უპირველესი მახასიათებელია.

გალაკტიონისთვის ცხოვრება არის ზღვა, ადამიანი – მენავე: “ცხოვრების ზღვაზე მენავეს ტალღა სცემს ხმაონავარი, სულის სიმტკიცე აქ გვმართებს, აი რა არის მთავარი” (ისევ ახალგაზრდობას).

პოეტი გრძნობათა ზღვაში სიცოცხლის ნავით მცურავია: “ვითარცა გედი ზღვისა სივრცეში მიმომცურავი იკვეთავს გზასა, ისე მეც ვტოპავ გრნობათა ზღვაში და მივაცურებ სიცოცხლის ნავსა”.

ზღვა ცხოვრებისეული წინააღმდეგობაა, ნავი-იდეალი, რომელსაც ტალღა დამუქრებია: “თუმცა კი ვიცი, არ შემიბრალებს ზღვა შფოთიანი და ბობოქარი, გადამიბრუნებს ნავს ჩემს ერთგულსა ტალღა მჩქეფარე, დაუდეგარი” (ვითარცა გედი).

ნავისა და გემის სახით პოეტი ხშირად გვაგრძნობინებს იდეალის სხვადასხვანაირ მდგომარეობას.

ლექსში “ალაზანთან” ტალღებს მინდობილი ნავი იდეალის განწირულობის ნიშანია: “დამშვიდდი, ტალღებს მიახდე ნავი, რაც დაიკარგა, ის აღარ მოვა”.

ტრაგიკულ განწყობილებას ქმნის სტრიქონები: “ფეხქვეშ მიგდია დამსხვრეული სწრაფვათა ნავი” (ვით გრიგალის შემდეგ ტყე-ველი).

უბედურებას უსვამს ხაზს “დამსხვრეული რწმენის გემი”.

იმედის ხომალდის მსხვრევა და ცის ჩამოქცევა ერთია: “დაიმსხვრა სადღაც იმედები და ხომალდები, შთანთქენ მაღალ კუბოებში ცის კიდეები” (სიკვდილი მთვარისაგან).

“ზღვის ეფემერაში” “გემთა ჩადირულთა ყრუ სასაფლაოა” წუხილის მიზეზი.

გალაკტიონი გრიგალისგან დაღუპული ხომალდების რექვიემს ქმნიდა (წინაპარის ცრემლები, დაიღუპა ის ხომალდი).

“დაღლილი ნავის” ადგილსამყოფელის ძიებაა ლექსში “ის ჩამომშორდა, როგორც სიზმარი”.

“შორს, ზურმუხტისფერ სივრცის იქით” მოკიაფე სანთლებისკენ მიმსწრაფი მეზღვაური დარდობდა, რომ “გემს უმიზნოდ, საუკუნოდ დააგვიანდა” (სანთლები).

სიკვდილი “სიცოცხლის ნავის” გატყდომასთან არის შედარებული ლექსში “გარდაცვალება”.

ნავების მოვლინება კი სიხარულით ავსებს პოეტს: “მოადგა ნაპირს ათასი ნავი, ო, სიხარულო, იყავ, იდიდე!” (მოადგა ნაპირს ათასი ნავი).

რაკი ცხოვრება ზღვაა, სწორედ მას ევედრება პოეტი, რომ შეცდომების გამო არ გაიმეტოს ახალგაზრდობა, მისი იდეალი (ნავი): “ნავი არ უნდა გასწირო შენი, ზღვათა მიდამოვ, ახალგაზრდობის გამო ჩადენილ ცოდვათა გამო” (ნავი არ უნდა გასწირო).

ეს ლექსი 1956 წლის 9 მარტის ტრაგედიის გამოძახილია, შენიღბული ფორმით, “კოდირებული სახეებით” ეროვნულ სატკივარზე მინიშნებაა, როგორც ამტკიცებს პროფესორი აკაკი ხინთიბიძე (აკაკი ხინთიბიძე, ეს არ არის საქართველო) (10, 15).

გალაკტიონი ზღვის გადავლით ეძებდა მშობლიურ ნაპირს: “აი ნაპირი, ჩვენი ნაპირი, იგი მშობლიურ თიბათვეს ჰგავდა, სილაზე იყო გზა პირდაპირი, სილაში უხმოდ ჩაწოლილ ნავთან” (918).

მშობლიური ნაპირის მიღწევაა მიზანი ლექსში “ხომალდი კაპზე”: “მაინც მივაღწევთ მშობლიურ ნაპირს, თუმცა ხომალდი კაპზე აბია, თუმც ნაოჭები მოედო ამ შუბლს, ვით საფლავის ქვას ეპიტაფია”.

ზღვაზე გადავლის ძალის მომნიჭებელია გულში მრეკავი მზე (მზე ღმერთის სიმბოლოა), სიცოცხლის ქარი, სიყვარული, მტევნები, რწმენა, რაც ქარიშხლისა და ზღვის მონობისაგან ათავისუფლებს. ზღვა მნგრეველი ძალების, სცილისა და ქარიზდას,

სატანების, “მეგობრების” საუფლოა, მაგრამ პოეტის ძლევამოსილი სული, მისი “ოცნებათა უდიდესი გემი” “უწრფელესი და გმირულია,” “მრისხანე ზღვების” გადალახვას ჩვეული: “მტევნები, სავსე მზის ალუბლებით გულში რეკავენ სიცოცხლის ქარად, მახარებს ჩემი თავისუფლება და სიყვარული მახარებს მარად. გადავიარეთ მრისხანე ზღვები ქარიშხალის და ზღვის მონობაში, გატაცებები სხვისი და სხვისი იფანტებიან მოგონებაში” (გადავიარეთ მრისხანე ზღვები) (11, 385).

ამ ზღვის-ცხოვრების ცოდვებისა და ამაღლებული ოცნების დაპირისპირებაა ლექსში “თეთრი ოცნება”. ძალთა ჭიდილში თეთრი ოცნება – პოეზია ახშობს აღელვებული ზღვის ხმას (ცოდვებს): “თეთრი ოცნება მთვლემარე ზღვას გადასწოლია, ფრთებს ზვირთებსა სცემს და მწარე ხმით ჰკივის თოლია. ზღვა კვლავ აღელდა და მის ხმაში ჩაკლული ჟინი ისმის, ვით ომში დამარცხებულ გმირთა ყიჟინი, უეცრად მწარე დამარცხება რომ მოჰყოლია”.

“ყოფნის გემის” შემხვედრ ფათერაკებს სძლევს “კავშირი გულთა შორის”, გულითადი მეგობრობა, რაც, ხალხურ ინტონაციაზე დამყარებით, ასე შთამბეჭდავად ჟღერს ლექსში “რკინის ჯაჭვით”: “ნათქვამია: ყოფნის გემზე რომ მოსკდება წვიმა, ღვარი, რკინის ჯაჭვით გულს მიიბას მეგობარმა მეგობარი” (12, 164).

პოეტების მეფის “ოცნებათა გემი” დაუბრკოლებლად სერავდა მერიდიანებს, განედებს, პოლუსებზე მკვიდრდებოდა, რადგან წინ უძღოდა “დამხსნელი ჯვარი” (პორტრეტი) და იყო “უწრფელესი, გმირული”, როგორც თვითონ ახასიათებდა.

ლიტერატურა

1. ნეტარი ავგუსტინე, “აღსარება”, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, 1985
2. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II
3. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა. წიგნი I, თბ., 1991
4. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი I
5. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
6. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი კ. გამსახურდიასი, თბ., 1941
7. ვაჟა-ფშაველა ხუთ ტომად, ტ. 2, თბ. 1961.
8. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 3, თბ., 1993
9. ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, 1996
10. ჟურნალი “დროშა”, 1990, N1
11. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 1, თბ., 1991
12. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 2, თბ., 1992

პოეტი მეზღვაურის “სიხარულის ღვინო”

გალაკტიონის პოეზია არის “ჰიმნი მეზღვაურთა და მოგზაურთა” (ზღვის ეფემერა) (1, 322).

პოეტის იდეალია “შორს, ზურმუხტისფერ სივრცის იქით” ანთებული სანთლები, მაგრამ ზღვის მშფოთვარებაში გემები გზას ვერ იგნებენ (სანთლები) (1, 83).

“სული მოგზაური” იყო, “გული კი გზაა და მეზღვაური” (ლეგენდარული შენი დიდება) (1, 233).

“მიაპობს მკერდით ზღვას მეზღვაური” და “მუმლი მუხასა”, “ლილეო”, თერგის, მტკვრის ხმაური, მთებიდან ზღვის გრიალი, ტყის სიმღერა, გულის სიმღერა – საქართველოს სიმღერად ჩაესმის ბუნების ენის და ერის სულის მცოდნეს (მრავალჟამიერ გუგუნებდეს ხმა) (2, 147-148).

“მეზღვაურის” საასპარეზოა ზღვა, “ტრანსპორტი” - გემი: “მიყვარს გუგუნე ჩვენი გემების, გაფრიალება მძაფრი აფრების. შავი ზღვის პირად დგას მეზღვაური და დაფიქრებით თუთუნს აბოლებს... ტალღების მძლავრი და მძლე ხმაური შლის მოგონებებს და პარაბოლებს” (ზათუმი).

“ზღვასავით უძირო მზერით” მოხიბლული ბოდღერი მიმართავს მოგზაურებს: “გახსენით სკივრნი სავსე უხვი მოგონებებით, ეგ სამკაულნი აკინძულან ვარსკვლავთერით, ლაჟვარდითა და ვარსკვლავებით სავსე ლუსკუმა, მოგონებების ზანდუკები და ზარდახშები”.

ბოდღერი საუბრობს “ასეთი მეზღვაურის” თანამდევ “მწარე ცოდნაზე”, “მოწყენილობის უდაბნოში” “შიშის ოაზისზე” (ნაოსნობა) (3, 216-222).

გალაკტიონის პოეზიაში მრავალგვარი ზღვა გხვდება: რეალური შავი ზღვა, ჩვენი ზღვა პირველთ-პირველი, სიმბოლური ფიქრთა ზღვა, ოცნების ზღვა, ზღვა- უდაბნოდ მოაზრებული სოფელი, ფიქრთა ოკეანე, გრძნობათა ზღვა, სწრაფვათა ნავი, ზღვა სიცხადის და ოცნებისა, განახლების ზღვა. დელვათა ზღვა, ვედრების ზღვა, სხვა ზღვა, სიბრძნის ზღვა, ჩემი ზღვა (4, 80).

ძალზე ხშირად გალაკტიონი მეზღვაურის ნიღბით გვეცხადება, ზღვისპირა ბაღში “დაღლილ მეზღვაურს” ბეთხოვენის ცა ელანდება და კრეიცერის სონატის ჰანგები ჩაესმის: “შვენოდა ჰაერს ფოთლების ბნევა, ბაღში არ იყო ფერების ტევა, ტოტების ხმაურს ქარი დაკარგულ მოტივს სტაცებდა, ქარი ზღვის პირად აბარბაცებდა დაღლილ მეზღვაურს. ...აქ კრეიცერის სონატას შვენის ახმოვნება და ბეთხოვენის ცა გაილანდა...” (2, 399-400).

პოეტი შეუმცდარად ცნობს ჭეშმარიტ სულს, ზღვისა და მეზღვაურის სახეში გაცხადებულს, სულის “აზღვაოსნებაა” მისი იდეალი და არა უაზრო ხმაური თუ აურზაური: “შორს იალქნები სჩანან ზეფირად, ზღვას და მეზღვაურს, მოგზაურთ ხმაურს – და აურზაურს ვიცნობ ზეპირად...”

ზღვის ტალღასთან “მოსაუბრე” ცისარტყელას დალანდავს, რაც შინაგან გასხივოსნებას მოწმობს, ხოლო იალქანი სულია: “შავი ზღვის პირად შენ იდექ მწირად; გეტყოდა ტალღა, წავიდეთ ძირად. მაგრამ ჰა, შველა: შორს ცისარტყელა გაჩნდა და ელავს შავი ზღვის პირად. შორს იალქნები ჰქრიან ზეფირად” (შორს იალქნები სჩანან) (2, 402-403).

გალაკტიონის პიტალო კლდეს დამსგავსებული გული არ უშინდება ცხოვრების ზღვის მუქარას: “იბობოქრე, ცხოვრების ზღვა, ჩემს ირგვლივ, იბობოქრე, მე რა უნდა დამაკლდეს? პიტალო კლდეს რას დააკლებს ზღვის ტალღა, რას დააკლებს ზვირთი გამომრძმედილ კლდეს?” (იბობოქრე).

პოეტის “ცხოვრების ზღვაზე” აღზრდილი სული ამარცხებს სიკვდილის შიშს “მთაწმინდის მთვარეში”.

ლექსში “ისევ ახალგაზრდობას” ცხოვრება მოიაზრება ზღვის სახით, ხოლო ადამიანი მენავედ, რომელსაც სულის სიმტკიცე მართებს: “ცხოვრების ზღვაზე მენავეს ტალღა სცემს ხმონავარი, სულის სიმტკიცე აქ გმართებს, აი, რა არის მთავარი.”

ქარებს, გრიგალებს გადარჩენილი ხომალდის მოტანილია უმშვენიერესი ოცნება-პოეზია: “ხომალდს, ქაფიან ქარებში მავალს, მან მოიტანა ოცნება დღემდე. იგი გრიგალებს გადურჩა მრავალს, გრიგალს, ქარიშხალს ვსვამთ ამის შემდეგ” (გრიგალს, ქარიშხალს ვსვამთ ამის შემდეგ).

ერთ ლექსში გალაკტიონი მეზღვაურებს ღვინოს სთავაზობს: “დამშვიდდი, გული რისთვის გიკვდება? ჩვენ რითმებს ვთოვდით. მეზღვაურთ ღვინო დაურიგდებათ, მოგროვდით!” (მეზღვაურთ ღვინო დაურიგდებათ) (4, 234).

გალაკტიონის ღვინო, ძველი ღვინო. ცისფერი ღვინო, ძველისძველი ღვინო, უკვდავი ღვინო სიმბოლური სახელია და მისი წყაროა ესაიას წინასწარმეტყველება, რომელშიც ქრისტეს მოვლინება ნადიმზე ძველი, დაწმენდილი ღვინის გამოჩენას დაემსგავსება: “გაუმართავს ცაბაოთ უფალი ყველა ხალხს ამ მთაზე ნადიმს მსუყე კერძებით, ნადიმს ძველი ღვინით, ძველი დაწმენდილი ღვინით” (ესაია წინასწარმეტყველი, 25, 60) (5, 91).

“ზღვის ეფემერაში” გემის ბაქანზე სიხარულს იწვევდა ღვინო, მაგრამ გემი აივსო წყალით, ანუ მოკვდა რწმენა.

“... დაურიგდეს ყველას ძველი ღვინო, სიხარულის ხმა მიეცეს ყველას”, წერს პოეტი “კოსმიურ ორკესტრში” (4, 243-246).

ძველი ღვინო აქაც საღმრთო სახელია, ისე, როგორც სიხარული (იხ. 6, 40-46).

“ქრისტე არის “სიხარული ყოვლისა ერისა” (ლუკა, 2, 10) (7, 113).

მხოლოდ სამშობლოში ეგულება პოეტს სანეტარო სიხარული, წყალი, ნუგეში: “სხვაგან სადაა სიხარული და მწუხარება, რომელ სიმღერით განათდება ზღვათ მქუხარება? სხვა რომელ წყალით იბანება ნატყვიარები, გმადლობ, ნუგეშო, შენს გზაზე რომ დავიარები” (სხვაგან სადაა) (8, 352).

სიხარული და წყალი საღვთო სახელებია. ასევე ნუგეშიც. ღმერთი არის “ნუგეშისმცემელი ცხოვრებისა” (ესაია 31, 13) (5, 112).

მსოფლიოს, კოსმოსის, უხილავის, მიღმურის მხილველი პოეტის სული ისევ სამშობლოს უბრუნდებოდა: “ჩემს სამშობლოშიც აღტაცებას ვგრძნობ მეზღვაური, გულში სიმშვიდის სიხარულით შემორკინული” (მაისმა ისევ მომიტანა ლაჟვარდი ზღვები) (4, 201).

“მგზავრებით” სავსე გემის გზა საბრძოლო გზა იყო, იმედებით, შეხვედრების სიხარულით სავსე: “დაიძრა გემი ნავსადგურით, მგზავრებით სავსე, ხომალდი სავსე მეზღვაურით, ჩვენი მხედრებით. მას სხვა ხომალდი უერთდება საბრძოლო გზაზე, საბრძოლო გზაზე იმედებით და შეხვედრებით” (მზის ამოსვლა) (8, 329).

პოეტ მეზღვაურს ზღვის, არაგვის, თერგისა თუ მტკვრის ხმაში სამშობლოს ხმა ჩაესმოდა: “მიაპობს მკერდით ზღვას მეზღვაური, გესმის არაგვის ხმა საცნაური? გესმის

თერგის და მტკვარის ხმაური? – ეს სიმღერაა საქართველოსი” (მრავალჟამიერ გუგუნებდეს ხმა) (4, 332-334).

აფხაზეთს, ცხუმსაც ეწვეოდა მრავალნაგადი მოგზაური და ბედს მადლობას აღუვლენდა: “მრავალ მხარეთ მოგზაური, მისავალზე ძველი ცხუმის, მიდის ერთი მეზღვაური, მღერის და ბედს არ ემდურის” (აფხაზეთო, აფხაზეთო) (8, 387).

მეზღვაურთა და მოგზაურთა ჰიმნის შემქმნელი პოეტი სიკვდილსაც უშიშრად ხვდებოდა: “მეზღვაურებო! უშიშრად უნდა შევებათ სიკვდილს. ვიმღეროთ ჰიმნი მეზღვაურთა და მოგზაურთა” (ზღვის ეფემერა) (1, 326-329).

ლიტერატურა

1. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. I, თბ., 1992
2. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. III, თბ., 1993
3. შარლ ბოდლერი, ბოროტების ყვავილები, თარგმანი დავით აკრიანის, თბ., 1992
4. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1977
5. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II
6. ლუარა სორდია, გალაკტიონ ტაბიძის სახისმეტყველებისა და მსოფლმხედველობის საკითხები, თბ., 2009
7. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1990
8. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1982

გენიის ზღვის ახმაურება

გალაკტიონის პოეზიაში გენია ზღვისა და ოკეანის იდენტურია, აქ “დაფნით...” გადახლართულია “ფიქრთა ოკეანე” (გურიის მთები).

ლექსში “ზღვა ახმაურდა” ზღვასთან დაკავშირებული ყველა დეტალია, ზღვის ხმაური, გრიგალი, ანძები და, ერთი შეხედვით, გვგონია, რომ ეს ზღვაზე დაწერილი ლექსია. ზღვის ღელვა პოეტის არსებასაც არყევს, აფორიაქებს და მის შინაგან არსებას ეხმაურება. მაგრამ მერე ირკვევა, რომ ეს პოეტის შინაგანი ცხოვრების “წინაური” დღეების ზღვისებური აბობოქრებაა, მის სულში დაუტევნელი ფიქრთა ზვირთების, ემოციების ზღვების გაღვიძებაა: “ზღვა ხმაურობდა ყრუ ხმაურობით, ანძა გრიგალის მეთაურობით მოგზაურობდა. ძარღვებს თანდათან ეს უცნაური წეწდა, არღვედა აურზაური, ზღვა ხმაურობდა. ძარღვებში სისხლის წვეთი ყოველი, იმ სიმფონიის ვერდამეტველი გრიგალს სწყურობდა. დენის ყოველი მცირე ატომით, ძალგამეტებით, ძალგადაკვდომით ზღვა ხმაურობდა. და მე ვიგრძენი უეცრად, მკაცრად, რომ არა ფერფლად და არა ნაცრად დღეთ წინაურთა, არა ჩემს გარეთ, არა რამე სხვა-არამედ ჩემში ახმაურდა ზღვა, ზღვა ახმაურდა”.

პოეტის გენიისა და ზღვის იდენტურობას აზუსტებს თვით გალაკტიონი: “რას ნიშნავს ზღვა ახმაურდა? ეს ნიშნავს, რომ შეუნიშნავს თვალს, რას სხვა ვერ მისწვდენია. ეს ნიშნავს, რაც განუცდია გულს – იგი გადმოდენია. რასაც მიმხვდარა გონება და რაც ღმერთს გაუჩენია. ზღვა ახმაურდა, ეს ნიშნავს, რომ ახმაურდა გენია”.

გენიის ზღვის ხეტიალია “ლურჯა ცხენებში”, რომელიც პოეტური სულის ოდისეა და ქვეცნობიერის ლაბირინთებში ტრიალი.

“ჟამიეთის შარაგზაზე” ანუ მარადიულობისკენ სვლა დაუმცხრალი ზღვის გზებით ხდება (არ ცხრებოდა ზღვა იოტით).

ზღვა პოეტისთვის სიმშვიდის, სახიფათო და სანაპრალო გზების გავლაა, ავდრების გამოდარებაა, ურთულესი ძიება და მშვენიერების მიგნებაა, უმთავრესი საშიშროების-სიმშვიდის აცილებაა: “დასაბამიდან, რაც სილამაზის გენიამ ნისლის ახადა ბადე, ზღვაო, ურთულეს ცხოვრების გზაზეც საშიშროება იყო სიმშვიდე. ვინაც ცხოვრება ზღვას შეადარა, მან განირიდა სიტყვა “საბრალო”, ავდართან ბრძოლა გამოადარა, გზა სახიფათო და სანაპრალო”.

გალაკტიონს აქვს ერთი საოცარი ლექსი “თეთრი ოცნება”, რომელშიც პოეტის ოცნების ყოვლისშემძლეობა “ზღვას” იმორჩილებს: “თეთრი ოცნება მთვლემარე ზღვას გადასწოლია. ფრთებს ზვირთებსა სცემს და მწარე ხმით ჰკივის თოლია. ზღვა კვლავ აღელდა და მის ხმაში ჩაკლული ჟინი ისმის, ვით ომში გამარჯვებულ გმირთა ყიჟინი, უეცრად მწარე დამარცხება რომ მოჰყოლია”.

ასევე სიმბოლურია “მთვარის მოტაცების” “ლირიულ ინტერმეცოში” კონსტანტინე გამსახურდიას მიერ განცდილი ზღვის ღელვა, ტალღებად წამოსული სახეები და “ელვის ლეკური”, რაც შთაგონების ურთულეს პროცესს, ფიქრთა ჭიდილს და ელვისებურ გასხვივოსნებას განგვაცდევინებს.

შთაგონების “დიად ნისლში” მწოლარე ზღვაზე ამახვილებს ყურადღებას გრიგოლ რობაქიძე წერილში “ერის სული და შემოქმედება”.

გენიის ზღვისებური აზობოქრება განიპრობებდა გალაკტიონისა და ბეთჰოვენის შემოქმედების მსგავსებას: “სად ზღვის ჭავლებია, ყვავილთა მთოველი, კვლავ ვხვდებით ერთმანეთს მე და ბეთჰოვენი”.

“ჩემი გულია დღეს ეს შავი ზღვა”, (აჭარის სილაჟვარდე) აცხადებს პოეტების მეფე სხვაგანაც.

ბოდლერის თქმით, ადამიანს ზღვა იმიტომ იზიდავს, რომ იგი სარკეა, რომელშიც თავის არსებას ჭვრეტს, ადამიანის სული ზღვისებრ “ამლაშებულ მორევს” მიაგავს. ზღვასავით განუზომელია ადამიანის სული, ორთავე განძის და საიდუმლოს მფლობელია: “ორივ წყვდადით ხართ მოცული, ორივ კრძალული, ადამიანო, შენს ფსკერამდე ვინ ზომავს მანძილს! ზღვაო, ვინ იცის, მფლობელი ხარ რამდენი განძის! გაქვთ საიდუმლო თქვენ ორთავეს ღრმად ჩამალული” (ბოდლერი, ადამიანი და ზღვა, ბოროტების ყვავილები, ფრანგულიდან თარგმანი დავით აკრიანის, თბ., 1992, გვ. 31).

ოცნების ნავი, ოქროს ნავი, ფიქრთა ნავი, ლაჟვარდის გემი

გალაკტიონის პოეზიაში სიახლის მრავალგვარი ნიუანსი გამოარჩევს “ოცნების ნავს”, რომელიც უმეტესად პოეზიას უკავშირდება.

კ. გილბერტი და გ. კუნი აღნიშნავენ, რომ შუა საუკუნეებში წარმოსახვას ადარებდნენ პატარა ნავთან, რომელიც ზეცისა და მიწიერ სფეროთა შორის დაცურავს” (1, 144).

ცნობილია ისიც, რომ “უძველესი დროიდან... სული წარმოედგინათ მიწიდან ცისკენ ხან ცხენით, ხან მზე-ღმერთის ნავით, ხან კი კიბის საშუალებით მიმავალ არსებად” (2, 335).

გალაკტიონის “ოცნების ნავი” პოეტური წარმოსახვაა, რომელიც მშვენიერია ია-ვარდით, რწმენით”: “კვლავ გამოცოცხლდა ია-ვარდი ოცნების ნავზე, ოცნების ნავზე სიხარული დაჰქრის ვედრებით და აღტაცებით შეიმოსა ბუნება სავსე, ბუნება სავსე იმედებით და შეხვედრებით” (მზის ამოსვლა ზღვაზე).

ია - მარიამ ღვთისმშობლის სახელია (3, 124).

ვარდი ქრისტეს სიმბოლოა (4, 121).

სიხარული საღვთო სიმბოლოა, ქრისტე არის “სიხარული ყოვლისა ხალხისა” (ლუკა, 2, 10) (5, 113).

ზოგჯერ ნისლი ფარავს პოეტის წილხვედრ ცას, ნისლიანია ოცნების ნავიც და ნისლის საუფლოში დაეძებს გალაკტიონი საკუთარ პოეტურ ვარსკვლავს”: “ცას სქელი ნისლი გადაეფარა, ნისლმა წაიღო ოცნების ნავი, სურს, რომ გაიგოს, ისევე სცოცხლობს, თუ ჩაქრა, მინელდა ჩემი ვარსკვლავი” (ბრწყინავს ვარსკვლავი).

პოეზიის ნავები “ლურჯები და შავები”, შუქიანი, გალაკტიონი კი ფანტომი, პოეზიის ფანტასტიკური, დაუჯერებელი, უჩვეულო მოვლენა: “ლურჯები და შავები მოდიოდნენ ნავები, ავტოები, გემები, შუქით ნაქანავები. მე მქონდა სამდურავი, ნუ გამკიცხავს ნურავინ, რომ ტალღებში მცურავი ფანტომივით ჩავები” (მე არ ვიცი იმდარი).

ამ პოეტურ ხილვებს “შუქი” ახლავს, შუქი კი ძე ღმერთის სახელია (4, 121).

გალაკტიონის “ფერიული ნავი” პოეზიის ზეგვებს ძრავს: “ფერიულ ნავს სცილდება კორდი... ტალღები თვლემენ, ვით შორი ბედი და ნაპირებთან მისული ნავი. ზვირთებთან ერთად ოხრავს მილედი და პოეზიის დაიმრა ზეგვი”.

წარმოსახვის “ზღაპრული... იდუმალი, ფარული ნავი” პოეტს წარსულში მიაქანებს და ახალი ხილვებით ივსება (“ქალაქი წყალქვეშ”) (6, 327).

ლამაზი ნავის მოგზაურები მოგონებებია, მოგონების სიხარული პერსონიფიცირებულია თეთრ რტოში და ყოველივე აღმოსავლეთის ცისკრისკენ მიისწრაფვის: “ო, მოგონებავ, როგორ გიცდიდა ის სიხარული თეთრი რტოებით, რაგვარ სიცხადით შენ განგიცდია ყრმობა გემების მოახლოებით. მოგონებები, ისინი როგორც მოგზაურები ლამაზი ნავის, მიმოსცურავენ აღმოსავლეთით, როცა ასეთი ცისკარი ჰყვავის” (გადამწვანებულ მწვერვალებიდან).

სიხარული, რტო საღვთო სახელებია (4, 121) ანუ პოეტისთვის ყოველთვის რელიგიური სახეებია წინამძღვარი.

პოეტი მეზღვაურია, გემი-პოეტური წარმოსახვის, მოგონებების, პარაბოლების სადგური: “მიყვარს გუგუნის ჩვენი გემების, გაფრიალება მძაფრი აფრების. შავი ზღვის პირად დგას მეზღვაური და დაფიქრებით თუთუნს აბოლებს... ტალღების მძლავრი და მხნე ხმაური შლის მოგონებებს და პარაბოლებს” (ბათუმი).

ზეგაში მიმსწრაფი “სიმთ ოქროს ნავია” ლექსში “შოთა რუსთაველი შავი ზღვის პირად”: “რადაც უცხო სიმსუბუქით მივყავარ სიმთ ოქროს ნავებს, ნაყოფიერ მინდორთ ნუგეშს, მზეთა ნუგეშს, ოქროს ხეგვებს”.

სიმაღლეებს “ოქროს ნავებით” ასდევნებია ფიქრი: “მოფენილი ქალებით, სავსე იდუმალებით, ქარვად მონაზმანები, სივრცით დანათავები, იშლებიან ყანები, როგორც ვეფხვის ტყავები, სამხრეთივით ვნებიან მხარეს ეშურებიან ჭაობების იხვები. სიმაღლეებს მიჰყვება ფიქრი ოქროს ნავებით” (იშლებიან ყანები).

ფიქრებთან სხვაგანაც ნავი ფიგურირებს: “ამ შემოდგომის გზათა სიავით ხევში მიმოჰქრის ნელი ნიავი, - ნიავი, ფიქრთა ათასი ნავით”.

ნავს ანალოგიურ კონტექსტში ფიქრების ფრეგატი ენაცვლება: “ღრუბელი იდგა, როგორც ფრეგატი. ზღვა იყო წყნარი. ცა იყო ლურჯი. მიმაქანებდა ოცნება ურჩი ფიქრებთან, სადაც დადგა ფრეგატი” (ზღვა იყო წყნარი).

“ფიქრების ფრეგატთან” ცისარტყელას გაელვება ნიშანდობლივია: “ფიქრებთან, სადაც დადგა ფრეგატი, შორს ცისარტყელას გამოჩნდა ბურჯი და იმედების დაანდო ხატი” (წყნარი ზღვა).

ცისარტყელა, იმედი საღვთო სახელებია (4, 121).

“გასაოცარი და იდუმალი კრეისერები” მოულოდნელ პოეტურ მოგონებებს დაატარებენ: “კვლავ მოგონება წამზე უმალი, გაფითრებული ფერით მფერები, გასაოცარი და იდუმალი ვიდოდნენ მძიმე კრეისერები” (918) (6, 195).

“ქაფიან ქარებში” მავალი ხომალდის მისიაა ამაღლებული ოცნების გადარჩენა: “ხომალდს, ქაფიან ქარებში მავალს: მან მოიტანა ოცნება დღემდე. იგი გრიგალებს გადურჩა მრავალს: გრიგალს, ქარიშხალს ვსვამთ ამის შემდეგ” (გრიგალს, ქარიშხალს ვსვამთ ამის შემდეგ) (6, 372). ამ ომში პოეტს მუდმივად სდევს “ზედისწერათა მწარე ფანტომი” (უცხო მხარეში).

ოცნების ნავისა და ფიქრთა ნავის ახლებური ვარიაციაა “ცეცხლის ნავები”, რომელიც პოეზიის კონტექსტში მოიაზრება.

ლექსში “გრიგალი” შემოქმედის ძლევამოსილი სულის ქროლვაა ოცნებათა ზღვაში, ცეცხლიანი სულით, ცეცხლის ნავით: “უცებ: ზღვის ღელვა ქაფარეული

მიმზერს მზისაგან, იგი მეძახის სიზმარეული სიცოცხლისაკენ. თავისუფალი, ლაღი, ძლიერი ბედისთვის ომი! ცეცხლის ნავები და კადნიერი ოცნების ნდომა. ასე ხმაურობს პოეზია და ეპოქები. აქ ჯოჯოხეთზე უტკბოესია აბობოქრება. აგერ ხომალდი, ჰორიზონტის ფრთით დალურჯული, იქ ქარიშხალთან უნდა ჰქონდეს გრიგალს ჩურჩული”.

ზემოხსენებული სახეების ვარიაციაა “ოქროს ნავი”, “ლაჟვარდის გემი”. “ოქროს ნავში” ეზმანება პოეტს თავისი დიდი წინაპრები – შოთა რუსთაველი, ედგარ პო, ნოვალისი.

პოემა “მშვიდობის წიგნში” გვხვდება ცის ლაჟვარდში მავალი გემი, რომელსაც მგზავრი მიჰყავს “იმ ადგილთ კარად”, “კიბესთან”. ერის დაკარგული წიგნის პოვნის შემდეგ დალილ ტარიელს ჩაეძინება და ეზმანება ლამაზი გემი, რომელიც ცის ლაჟვარდში დაატარებს, ცის კიბედ ექცევა: “გემი ატარებს ცათ ლაჟვარდთ შორის, მთათ უსადარესთ-კვარცხლი მთა-გორის, - იმ ადგილთ კარად, კიბესთან მარად მიმყვანი არა ერთის და ორის”.

კარი ქრისტეს სიმბოლოა: “მე ვარ კარი ცხოვართა” (იოანე, 10, 7) (5, 201). “დაუჯდომლის” მიხედვით, ზეცის კიბე მარიამ ღვთისმშობლის სახეა (7, 9).

“ოქროს ნავის” საჭედ აღიქვამს პოეტი აჭარის ლაჟვარდსაც: “ოქროს ნავს მიესაჭა რა, ლაჟვარდი ნამის მწოვარე, შენს მთებზე, ჩემო აჭარავ, ცაა და მისი მთოვარე. მივდივარ ზღვის პირს, თვალი რბის და აღტაცებას ვერ ვფარავ, აჭარავ, ცხადი ოცნების თვალმარგალიტო აჭარავ” (ოქროს ნავით).

პოემის (მშვიდობის წიგნის წიგნი) და გემი იდენტური შინაარსისაა და ღმერთის სიმბოლოა (იხ. დაწვრილებით - “წიგნის პარადიგმები”) (8, 84-94).

გალაკტიონის პოეზიის გემი “ფეერიულია”, ეფემერიდის, ჯადოსნურის, განუმეორებელი ნიშნების მქონე: “ნათელი სევდით ლექსებს ვუსმენდით, სად მონუმენტი იდგა მთაწმინდის, მიმყავდა გემი და ნუგეშმფენი ხმა ჰქუხდა ჩემი ეფემერიდის” (მისდევს რგოლს რგოლი).

ლექსში “იელვებს, კიდევ იელვებს” ამ წამოსახვის “ანათემას”, როცა აღელვებულ ზღვაზე ხან იძირება, ხან იელვებს ნავი.

ზოგჯერ ეს ფიქრთა გემები ნისლში ექცევიან და მათი ხვედრი დამაფიქრებელია: “ნისლი იზრდება და შორიდან გემთ იალქნები თითქო ეხლავე ფიქრს უნდებიან: დაბრუნდებიან ისევ, თუ ვერ დაბრუნდებიან, სადა შორი გზა მისაგნები?” (იალქნები).

პოეტური წარმოსახვის ნავი და გემი მთვარესთან არის გააზრებული (მთვარე ხომ უძველესი ღმერთია დამწერლობის, პოეზიის): “ტყე, მთვარეზე ნავის დღე ჟინია... დათვს თავისი თავის ეშინია. ყველა საგანს ადგილი აქვს, თვით ამ ნიავთგანს, ბილიკს (ტყე).

რწმენის გემი ხან ლაჟვარდში ატარებს პოეტს, ხან სიცივის და თოვლის სამეფოში: “მწუხარე თოვლში წამიყვანა ფერადმა გემმა” (გული გრძნობს).

ვფიქრობთ, გემი რწმენის სიმბოლოა, “მწუხარე თოვლი” კი თოვლიან-ყინულიან იმპერიაზე მიგვანიშნებს, ანუ უნდა იგულისმებოდეს ერთმორწმუნეობის მოტივით ჩვენი ქვეყნის შეერთება ყინულოვან იმპერიასთან, რომელმაც მწუხარების მეტი არაფერი მოგვიტანა.

გალაკტიონისთვის ცხოვრება ზღვაა, სადაც “გრიგალია მეფე, ყოვლისმპყრობელი”, მიზანი - “სიცოცხლის ნავით” პოეზიის პარნასთან მიღწევა: “ერთადერთ სიბრძნედ მიმაჩნია, რომ ამ გრიგალთან ისე მოაწყო იალქანი დაუცხრომელი, რომ ამ გრიგალმა

წაიყვანოს სიცოცხლის ნავი იქ, სადაც მთელი მსოფლიოს ბრწყინავს ვარსკვლავი” (იყო დრო).

ვფიქრობთ, გალაკტიონის პოეზიის “ოქროს ნავი”, “ლაჟვარდის გემი” შესატყვისს პოულობს მითოლოგიურ წარმოდგენებში და “ღვთაებრივი გემების” გამოძახილია.

ღვთაებრივი გემი უკავშირდება მზის ღმერთისა და ოზირისის სახელებს.

“ღვთაებრივი გემების” შემწეობით, ეგვიპტელთა წარმოდგენით, მზის ღმერთი რა ციურ წყალს (დღის გემი) და ცის მოპირდაპირეს (ღამისა) გადაცურავდა. ჰელიოსი ციურ გზას ეტლით გაივლიდა, ოკეანეს – ოქროს ნავით... ასეთი ნავი, რაც შემდეგ ოზირისსაც მიეცა, ნაპოვნია V დინასტიის მეფეთა სამარხებში. მოგვიანებით ეძლეოდათ დიდმოხელეთაც, რათა სახალხო დღესასწაულებზე წასვლა შესძლებოდათ განსვენებულთა სულებს.

მზის გემი ფარაონსაც უკავშირდება.

“მზის გემის იდეას საფუძველი მითში აქვს. რაკი მითი ამტკიცებს, რომ რა ციურ საბრძანებელში გემით მოგზაურობს, ფარაონსაც გაუმზადეს ერთი ასეთი უნიკალური გემი, გამომწვარი თიხისაგან და ქვისაგან გამოთლილი (მოდელი) ნაპოვნია მზის დიდი ტაძრის კომპლექსის ზღუდის გარეთ (ხეოპსისა ძვ.წ. 2575-2550) (9, 315).

“ღმერთების ნავი, ქვესკნელის ნილოსში ღმერთების საცურავი დიდი ნავი ეგვიპტის მითოლოგიაში (ოსირისის ნემშეტის ნავი) ძალზე მნიშვნელოვანი საკულტო და სამისნო საგანი იყო. ძვ.წ. I ათასწლეულში საზეიმო პროცესიაზე გამოჰქონდათ ასეთი ნამდვილი გემი (იქვე... 523).

ეგვიპტელთა უზენაესი ღვთაება რა ციურ ნილოსში მიაცურებდა მზიურ ნავს.

ამ წარმოდგენას გამოხატულება უპოვია ეგვიპტურ ლირიკაშიც. ქალღმერთი რა მზის ხომალდით მოგზაურობს ცაზე: “ოქროს ქალღმერთი მზის ხომალდით გამოდის ცაზე - რას უყვარს იგი. ვეება არის და ძალუმი ხომალდი დღისა - რას უყვარს იგი” (დილის მზისადმი) (10, 122).

მანიქველთა მიერ – მზე და მთვარე ზეციურ ხომალდებად იყო მიჩნეული (11, 462).

შუმერულ მითოლოგიაში ხომალდი (შუმ. “მაგურ”) იყო მთვარის ღმერთის, სინას ტრანსპორტი ცის კაბადონზე სამოგზაუროდ (12, 36).

მზის ღვთაება ჰელიოსი “ოქროს ნავთან” ერთად “ოქროს ეტლით” დაბრძანდებოდა.

ჰელიოსს (მისი შვილებია კოლხეთის მეფე აიეტი, ჯადოქარი კირკე და მინოსის ცოლი პასიფაე) ჰიპერიონი, “მაღლა მცხოვრები” ეწოდებოდა. იგი მზიური, მოციმციმე ოქროს ეტლით, რომელშიც ოთხი ცეცხლისმფრქვეველი რაში ება, ციურ ბილიკს აიქროლებდა, გაანათებდა ქვეყანას, ჩაეშვებოდა ოკეანეში, ღამით კი ოქროს ეტლიანად ჯდებოდა ოქროს ნავში, გადასცურავდა ჩრდილოეთის ზღვას და ისევ აღმოსავლეთში ბრუნდებოდა თავის ოქროს სასახლეში (9, 588).

როგორც ვნახეთ, ოქროს ნავს, ოქროს გემს, მზის ნავს, რომლებიც მითოლოგიაში რეალიგიურ წარმოდგენებს უკავშირდება, გ. ტაბიძე ახლებურ გაგებას აძლევს და ხან პოეზიას უკავშირებს, ხან-ქრისტიანულ მსოფლგანცდას. პოეტისეულ სიმბოლოს ასაზრდოებს აგრეთვე შუა საუკუნეების წარმოდგენა წარმოსახვის გაიგივებისა ცისა და მიწას შუა მცურავ ნავთან (კ. გილბერტი, გ. კუნი).

გალაკტიონისეული სახეები სხვა მხრივაც ლოგიკურია. პოეზიის “ახალ ღმერთს”, პოეტების მეფეს სწორედ მეფეთა შესაფერი “ოქროს ნავი” და “ოქროს გემი” სჭირდებოდა.

ამიტომ ბუნებრივია, ფიქრებთან ნავის გამოჩენა: “ამ შემოდგომის გზათა სიავით ხევში მიმოჰქრის ნელი ნიავი-ნიავი ფიქრთა ათასი ნავით”.

ნავს ანალოგიურ კონტექსტში ფიქრების ფრეგატი ენაცვლება: “ღრუბელი იდგა, როგორც ფრეგატი. ზღვა იყო წყნარი, ცა იყო ლურჯი. მიმაქანებდა ოცნება ურჩი ფიქრებთან, სადაც დადგა ფრეგატი” (ზღვა იყო წყნარი).

ფიქრების ფრეგატთან ცისარტყელას გაელვება მუზის მოვლინებას გვამცნობს: “ფიქრებთან, სადაც დადგა ფრეგატი, შორს ცისარტყელის გამოჩნდა ბურჯი და იმედების დაანდო ხატი” (წყნარი ზღვა).

აზობოქრებულ ოკეანეში სვლის მიზანი იყო ოქროს საბადოს – კლონდაიკის პოვნა, გალაკტიონის პოეზია ხომ “საკუთარი შტამპით” მოჭრილი ოქრო იყო: “არ შეიძლება, ახლა გაიგე, არც დაბრუნება, არც კვდომა შავი, უნდა იპოვო ის კლონდაიკი, იმ ნაპირს უნდა მიადგეს ნავი. ო, ჩემო ჩანგო, ერთ დროს იყავი მშვიდობიანი წესრიგის მტერი, არ შეიყვარო ის მყუდრო ნავი, იმ ყვავილებზე როგორა მღერი?” (ო, ჩემო ჰანგო) (13, 14).

“მშვიდობის წიგნში” გვხვდება “ლაჟვარდის გემი”, რაც რწმენის სიმბოლოა. პოემაში მოქმედება ხდება კოლხეთში.

“გადაფრენაში” (14, 611) მშობლიურ შემოგარენთან, ფაზისის კიდესთან არის დაკავშირებული “საჰაერო გემი”: “სადაც არ უნდა ვლიდეს ეს საჰაერო გემი, მაინც ფაზისის კიდეს უვლის ოცნება ჩემი”.

პოეტები “ახალი დროის არგონავტები” (15, 167) კოლხიდისკენ უშიშრად მიემშრებიან “ოქროსთვის”, ოქროს საწმისისთვის, იგივე გრაალისთვის, ფილოსოფიური ქვისთვის, რომელიც არის სიმბოლო სულიწმინდისა, ღვთისმშობლისა: “გრაალის მისია ეს არის სულიწმინდის მისია. გრაალი არის სიმბოლო ღვთისმშობლისა, სულიწმინდისა და გრაალის მფლობელი არის სულიწმინდით გამსჭვალული ადამიანი” (16, 38).

გრაალი, ეზოტერული თვალსაზრისით, ტაბუდადებული სიბრძნის, საიდუმლოებისა და მისტერიების სიმბოლოა.

არც ის არის შემთხვევითი, რომ ცხოვრების ზღვაზე, ქარიშხლიან და ბოხოქარ ღამეს პოეტს ევლინება “რაღაც სპეტაკი, უცხო შვენება”, “დამხსნელი ჯვარი”, ანუ ქრისტიანული ღმერთი (მეზღვაურს).

მასშტაბური იყო გალაკტიონის ძიების კოორდინატები. მისი პოეზიის უშიშარი ხომალდი ქვეყნის დასავლისკენ ოკეანეების გადასალახავად ისწრაფვოდა, “გამბედაობით და გაბედვებით” სავსე მისი “კაპიტნის” თავგადასავლის გასამდიდრებლად: “თავგანწირული ოკეანე საზარლად გოდებს, ქუხს, იმუქრება მეხის ხარხარი. მაგრამ ჩემს ხომალდს არ აშინებს ბრძოლათა ხედვა, იგი მოივლის ქვეყნის დასავალს! ამდიდრებს მისი გამბედაობა და გაბედვები მხოლოდ პოეტის თავგადასავალს” (მდეღვარება).

ჭეშმარიტებაა პოეტის განაცხადი: “ამ საუკუნის სადიდებლად კვლავ მოიმართა ზღვის ჩანგი მკვეთრი. ეს არის ჩვენი სამშობლოს სხივოსან ბჭკართა ახალი გვერდი” (დრო მიგვითითებს) (13, 114).

ლიტერატურა

1. К. Гильберт, Г. Кун, История эстетики, М. 1982
2. ვიქტორ ნოზაძე, “ვეფხისტყაოსნის” ღმრთისმეტყველება, თბ., 1956
3. ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, 1996
4. ტიტე მოსია, საღვთო სახისმეტყველება, 1955
5. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
6. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1977
7. საპატრიარქოს უწყებანი, 3-9 აპრილი, 2009
8. ლუარა სორდია, გალაკტიონ ტაბიძის სახისმეტყველებისა და მსოფლმხედველობის საკითხები, თბ., 2009
9. აკაკი გელოვანი, მითოლოგიური ლექსიკონი, თბ., 1983
10. ძველევგვიპტური ლირიკა, თარგმანი მურმან ლებანიძის, თბ., 1969
11. ნეტარი ავგუსტინე, “აღსარება”, თბ., 1996
12. ზურაბ კიკნაძე, შუამდინარული მითოლოგიის ლექსიკონი, თბ., 1984
13. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 3, თბ., 1993
14. გალაკტიონ ტაბიძე, ორ წიგნად, წიგნი I, თბ., 1988
15. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. I, თბ., 1992
16. ზვიად გამსახურდია, საქართველოს სულიერი მისია, თბ., 1990

ფანტასტიკური მენავე

ღრმა აზრის მატარებელია “მენავე”, როგორც ღვთისმეტყველებაში, ისე პოეზიაში.

ჰიმნოგრაფებთან გვხვდება ნავისა და ნავთსაყუდელის სიმბოლოები, ისინი ეძებენ “კაცთმოყვარეობის” “მსუდრო ნავთსაყუდელს”.

ეზრა ასე ევედრება ღმერთს: “უფალო, აღმიყვანე ნავთსაყუდელსა კაცთმოყვარეობისა შენისასა” (1, 53).

სასულიერო პოეზიაში მარიაში არის “მყუდრო ნავთსაყუდელი სულთა ცხოვრებისა” (2, 763).

აგიოგრაფიაში გიორგი მცირეს ეწოდება “მენავეთმოდვარი” რომელიც “დაცემულთა აღჰმართებდა... დანთქმულთა ღელვასა შინა” ვნებათასა აღმოიყვანებდა. ხოლო დანთქმულთა დანთქმად არა უტევებდა, არამედ ვითარცა ხელოვანი მენავეთმოდვარი, ზღვისგან ამა სოფლისა დაუნთქმელად განარინებდა” (3, 163).

“არეოპაგიტულ კრებულში” დიონისე არეოპაგელი დასახულია “საჭურვლად ნავთსაყუდელად და ზღუდედ სიმტკიცედ” (4, 187).

ძველ ქართულ მწერლობაში ნავი დაკავშირებულია აგრეთვე სასულიერო მოძღვრებასთან, ღვთისმსახურებასთან: “ნავი იგი მოძღურებათა თქუენთაი შეჰმზადეთ ჭემმარიტთა სიამოვნებითა და აფრაი ღმრთისმსახურებისაი აღჰმართეთ უქცევლად, ბასილი და გრიგოლი” (იოანე მტბევარი).

დავით გურამიშვილი, რომელიც “ქრისტიანული სიმბოლიზაციის გზას ადგას... იყენებს ზღვაში შესული აფრაგამილილი ხომალდის ძველთაძველ სიმბოლოს, რომელიც ქრისტიანობაშიც გავრცელდა, როგორც ადამიანის ამქვეყნიური ცხოვრების სახისმეტყველებითი გამოხატულება (ასე განმარტავს ამ სიმბოლოს კლიმენტი ალექსანდრიელი). პოეტი ბედისგან განწირულ, გაოგნებულ ვახტანგ მეექვსეს ათქმევინებს: “ქარი ქრის და აფრაგამლით ვარ ხომალდით ზღვას შერთული” (ივანე ამირხანაშვილი, “ვარ ხომალდით ზღვას შერთული”) (5, 129).

შარლ ბოდლერისათვის პოეტი არის “ურჩი მენავე”, “საოცარი მენავე”: “თქვით, საოცარნო მენავენო, ეგ რა უფსკრულმა ამოიხედა თქვენს თვალებში? თქვით და გახსენით ლაჟვარდითა და ვარსკვლავებით სავსე ლუსკუმა, მოგონებების ზანდუკები და ზარდახშები. რად გინდათ ორთქლი, გაგვაქროლეთ უიალქნებოდ” (შარლ ბოდლერი, ნაოსნობა) (6, 84).

დანტეს ღვთაებრივ კომედიაში” გვხვდება “ციური მენავე” - ღმერთი (7, 141).

დანტეს სულის ხომალდი უდიდეს ზღვაში ასპარეზობს და მისი წინამძღვარია მამაცი მენავე: “ზღვა, რომელსაც აწ ხომალდი მიაპობს ჩემი, არც მცირე ნავის ასპარეზი ეგონოს ვინმეს, არცთუ ძაბუნი მენავისგან გადასალახი” (7, 369).

ვაჟა-ფშაველა წუხდა “დანჯღრეულ გემზე (ქებათა ქება), გულის ნავთსადგური კი “განგების მხარეს” ეგულებოდა: “გულმა... დღეს ნავთსადგური იპოვნა იმ ვრცელს განგების მხარესა” (კიდევ ხმა მესმის ციღამა).

გალაკტიონისთვის, როგორც “უსახლო სულის” პოეტისთვის, არ არსებობს სხვათათვის სანეტარო სიმშვიდის ნავთსაყუდელი: “სულს არ სჩვევია ნავთსაყუდარო”.

პოეტი გრძნობათა ზღვაში სიცოცხლის ნავით მცურავია: “ვითარცა გედი ზღვისა სივრცეში მიმომცურავი იკვეთავს გზასა, ისე მეც ვტოპავ გრძნობათა ზღვაში და მივაცურებ სიცოცხლის ნავსა”.

ნავი იდეალია, რომელსაც ცხოვრებისეული წინააღმდეგობა ზღვის ტალღების სახით ემუქრება: “თუმცა კი ვიცი, არ შემიბრალეbs ზღვა შფოთიანი და ბობოქარი, გადამიბრუნებს ნავს ჩემს ერთგულსა ტალღა მჩქეფარე, დაუდეგარი” (ვითარცა გედი).

ტალღებს მინდობილი ნავი კი მიზნის განწირულობას მიაწინებს: “დამშვიდდი, ტალღებს მიახდე ნავი, რაც დაიკარგა, ის აღარ მოვა” (ალაზანთან).

ტრაგიკულ განწყობას ქმნის სტრიქონები: “ფეხქვეშ მიგდია დამსხვრეული სწრაფვათა ნავი” (ვით გრიგალის შემდეგ ტყე-ველი).

“დაღლილი ნავის” ადგილსამყოფელის ძიებაა ლექსში “ის ჩამომშორდა, როგორც სიზმარი”.

სიკვდილი “სიცოცხლის ნავის” გატყდომასთან არის შედარებული ლექსში “გარდაცვალება...”

ნავების მოვლინება სიხარულით ავსებს პოეტს: “მოადგა ნაპირს ათასი ნავი, ო, სიხარულო, იყავ, იდიდე!” (მოადგა ნაპირს ათასი ნავი).

რაკი ცხოვრება ზღვას ჰგავს, სწორედ მას ევედრება, რომ შეცდომების გამო არ გაიმეტოს ახალგაზრდობა, მისი იდეალი (ნავი): “ნავი არ უნდა გასწირო შენი, ზღვათა მიდამოვ, ახალგაზრდობის გამო ჩადენილ ცოდვათა გამო (ნავი არ უნდა გასწირო).

ეს ლექსი 1956 წლის 9 მარტის ტრაგედიის გამოძახილია, “შენიღბული ფორმით, კოდირებული სახეებით ეროვნულ სატკივარზე მინიშნებაა”, ამტკიცებს აკაკი ხინთიბიძე (“ეს არ არის საქართველო”) (8, 14-15).

“ოქროს ნავით” ასეთი ფერწერული სურათი იხატება ლექსში “თენდება”: “დილამ სხივი მიჩალა, დადგა ოქროს ნავები. ველად გამოიშალა თოვლის თეთრი კარვები”.

გალაკტიონი იყო “ფანტასტიკური მენავე”, ცხოვრების ზღვის ტალღებთან მტკიცედ შეჭიდებული: “ცხოვრების ზღვაზე მენავეს ტალღა სცემს ხმაონავარი. სულის სიმტკიცე აქ გამართებს, - აი, რა არის მთავარი” (ისევ ახალგაზრდობას) (9, 319).

მშფოთვარე ზღვასთან დამეგობრებული პოეტი მენავე, მოვლენათა მიზეზებს ეძებდა, გულწრფელობით, გამბედაობით, მებრძოლი სულით ხიბლავდა მსმენელს: “ჩემო მენავე შენი ფიქრი და შენი ზრუნვა გაუზიარე შენს მეგობარს – მშფოთვარე ზღვასა. ნუ შეგაშინებს მის ტალღათა მრისხანე ბრუნვა, გულს ჩაუკვირდი და მიზეზებს სხვასა და სხვასა. ნუ გამაგონებ ნურასოდეს ჰანგებს მწუხარეს, ნუ ითვალთმაქცებ ცხოვრების წინ, ნუ დაეცემი... შენი სიმღერა სხვანაირად გულებს გაათბობს, როგორც სიმღერა განწირულის და მებრძოლისა. თქვენაც ტალღებო! ეს ოცნება თქვენი ნერგია...” (ჩემო მენავე) (10, 98-99).

პოეტი ასევე არის მეიალქანე (იალქანი სულის სიმბოლოა), რომელიც მთებში, ლაჟვარდებში ეძებს ნავთსაყუდელს: “შორს მოჩანს მთები ამწვანებული და სილაჟვარდის სიმაღლე მწვანე, მაგრამ ახლოა ნავთსაყუდარი, მისკენ მიილტვის მეიალქანე. სიმშვიდის გრძნობით გული ევსება, ხეტიალს “უგზოს ეღება ბოლო” (შორს მოჩანს) (10, 92).

ოკეანის მეზღვაურის ნავთა სავანე სამშობლოა, მისი თამამი სულის მთავარი და საბოლოო ნავთსაყუდარი: “აღარ ეშვება სულს სითამამე, მეზღვაურებო, ეს ოკეანე მოიბურება ქარივით მწვანე, შენ ხარ, სამშობლო, ნავთა სავანე, არ დაგვაობლო, იქ მიგვიყვანე” (მეზღვაურებო) (10, 92).

“ფრთაგანიერ ჰორიზონტებზე”, კოსმიურ მასშტაბებში მაძიებელი პოეტის სულის ოცნება მაინც მშობლიური ფაზისია: “სადაც არ უნდა ვლიდეს მძიმე ცხოვრების გემი, მაინც ფაზისის კიდეს უვლის ოცნება ჩემი” (გადაფრენა) (11, 284).

ლამაზი გემის მოგზაურები მოგონებებია, თეთრი რტოების სიხარულის, აღმოსავლეთის ცისკრის მშვენიერების შემგრძნობი: “ო, მოგონებავ, როგორ გიცდიდა ის სიხარული თეთრი რტოებით, რაგვარ სიცხადით შენ განგიცდია ყრმობა გემების მოახლოებით. მოგონებები! ისინი, როგორც მოგზაურები ლამაზი ნავის, მიმოსცურავენ აღმოსავლეთით, როცა ასეთი ცისკარი ჰყვავის” (გადამწვანებულ მწვერვალებისკენ) (12, 304).

სიხარული საღვთო სახლია (ლუკა, 2, 10).

რტო, ცისკარი ქრისტეს მეტაფორაა (13, 122).

“თავისი ნავსაყუდელის” პოვნა იყო პოეტი მეზღვაურის მიზანი: “თავისი და საკუთარი – დღეს მეზღვაურმა მენავემ მონახა ნავსთაყუდარი” (ახალი ქალაქების აღება) (12, 115).

ლიტერატურა

1. პავლე ინგოროყვა, ძველი ქართული სასულიერო პოეზია, თბ., 1913
2. ნევმირებული ძლისპირნი, თბ., 1982
3. ძველი ქართული მწერლობის ძეგლები, ტ. II, თბ., 1980
4. არეოპაგიტული კრებული, თბ., 1981
5. “მნათობი”, 1989, N12
6. ფრანგი პოეტები, ფრანგულიდან თარგმნა გივი გეგეჭკორმა, თბ., 1984
7. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თბ., 1941
8. ჟურნალი “დროშა”, 1990, N1
9. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1982
10. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. II, თბ., 1993
11. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1989
12. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. III, თბ., 1993
13. ტიტე მოსია, საღვთო სახისმეტყველება, 1995

აგასფერის ხომალდი

აგასფერი (“მეფე”, “მეუფე”) - ქსერქსეს ებრაული სახელწოდებაა. იგი ქრისტეს ჯვარცმის მაცურებელია. შუა საუკუნეებში შექმნილი ლეგენდის მიხედვით, აგასფერი არ დაეხმარა ქრისტეს გოლგოთის გზაზე ჯვრის ზიდვაში და ამიტომ განწირულია, რომ მარად იხეტილოს დედამიწაზე (ლეო ტაქსილი, სახალისო სახარება, თბ., 1974, აკაკი გელოვანის შენიშვნები, გვ. 617).

გალაკტიონი აგასფერია, აგასფერის ხომალდის მესაჭე, მარადიული მოგზაური და მეზღვაური, დედამიწის ყველა კიდეზე მოხეტე. პოეტის აგასფერი მეოცნებეა, მეზღვაურის დაუდგარი სულის მქონე, ბოროტ ქარებთან შერკინებული, წარღვნაში კიდობნით მოქანავე, უამინდობაში მავალი: “სად ოდესმე მეოცნებე აფრებით, ათასგვარი იმედით და ზაფრებით, აგასფერის მიმოჰქროდა ხომალდი, მეზღვაურის სულთან გათანაბრებით. დატვირთული მრავალ უამინდობით, კიდეც დიდხანს ვიქანავე კიდობნით, აღტაცებავ სიყმაწვილის დროისა, სამუდამოდ, სამუდამოდ მშვიდობით.

“დაუჯდომლის” მიხედვით, მარიამი არის “კიდობანი ოქროვანქმნილი სულითა” (დაუჯდომელი ყოვლადწმიდისა ღვთისმშობლისა, საპატრიარქოს უწყებანი, 3-9 აპრილი, 2009, N12, გვ. 12).

უამინდობა ურწმუნობაზე მიგვანიშნებს, ანუ ათეისტურ ეპოქაშიც გალაკტიონი უფლის დედასთან არ წყვეტდა სულიერ კავშირს.

შემდეგი სტრიქონები გვაგრძნობინებს იმ ტრაგედიას, რაც მოსდევს უღმერთობას, “ზეცის ნგრევის” თანამდევია მიწიერი უკეთურობები: “ის ირღვევა, ის ოცნება ბერდება და ხომალდი ნაპრალებთან ჩერდება, საიდანაც მარად ესმის მსოფლიოს ზეცის ნგრევა, მიწის გადაფერდება” (მეოცნებე აფრებით).

“ღვთისმშობლის ცა, ქერობინის ცა, სინური მრავალთავის” მიხედვით, არის მარიამ სახელწოდება” (იქვე. გვ. 44).

რწმენის ხომალდის მსხვრევას კი მრავალგზის აფიქსირებდა პოეტი.

ქარის პირდაპირ სვლა

გალაკტიონ ტაბიძემ მოახდინა “სულის რევოლუციასთან ფორმის რევოლუცია”, რაც გულისხმობს სტანდარტების, შაბლონების მსხვრევას, დოგმატური აზროვნების უარყოფას, სცილასა და ქარიბდასგან თავის დაღწევას, ანუ ქარის პირდაპირ გაბედულ სვლას, ახალი გზების გაკვლევას: “არა მშვენიერ ზრუნვათა ზემო, არა სიმშვიდით და ნაპირ-ნაპირ, არამედ მედგრად, ხომალდო ჩემო, ჩვენ მიცვურავდით ქარის პირდაპირ” (არა მშვენიერ ზრუნვათა ზემო).

პოეტი ელტვის არა ზეცის გვირგვინს, არამედ მეფურად თამამობს მის ლექსებში “სხვა ოცნება”, ზღაპარი, პოეტური იდეალი, ფანტაზია.

ჯამბაზთა, გაერთა ყალბი შუშები მინანქარად საღებოდა, პოეტი კი გადამწყვეტ ბრძოლას მართავდა ახლებური შაირით, ღმერთსა და კაცს შორის ჩატეხილ ხიდს მხატვრული სიტყვით აერთებდა: “მაშინ ჯამბაზთა, მაშინ გაერთა ყალბი შუშები ჩნდა მინანქარად, რისთვის გაშალე საომარ აფრად უნელელებელი რბევა შაირთა”: ჩაშლილი ხიდი რამ შეაერთა. წინაშე ყველა კაცთა და ერთა?” (ქარის პირისპირ).

არა ნარ-ეკლის, არამედ რწმენის, მშვენიერების მაძიებელი პოეტი ახალ გზას იკვლევდა: “გზაზე ვდგავართ ჩვენ ვარდებით – არა ბარდით და ნარ-ეკლით, გზას ვკაფავდით თავდადებით, გზას ვკაფავდით სულით, გულით. და მამულის თვალი შვეების გრძნობით ჭვრეტდა გამალებით” (გზით, ჩვენ მიერ გაკვალებულით).

გალაკტიონს სჯეროდა, რომ მხოლოდ ეპოქის ქარტეხილებთან მეზობლი, ურწმუნოება – უკეთურობასთან დაპირისპირებული ოცნების გემი გააღწევდა მომავალში: “აქ კი უღრუბლო და ლურჯი ცაა, წინ – მომავალი, ნუგეშისმცემი. გემიც დაიძვრის, აჰა, საცაა, აჰა, საცაა დაიძვრის გემი. მაგრამ წავიყვან გემს ნაპირ-ნაპირს, სად ლურჯი კლდეა და მწვანე თხემი, ქარის პირდაპირ, ქარის პირდაპირ, ქარის პირდაპირ სწევს ჩემი გემი” (აჭარის სილაჟვარდემი).

მომავლის პოეზიის უპირველესი მოთხოვნა ასე განსაზღვრა გალაკტიონმა: “თუ ოცნებათა უდიდესი შენ მიგყავს გემი, ის უნდა იყოს უწრფელესი, თანაც გამირული...”

ოქროს ნავში წინაპრებთან

გენეტიკური კოდების მსგავსება განაპირობებს გალაკტიონის თამამად დგომას რუსთაველის წინაშე, მასთან ტოლივით შეხმიანებას.

ლექსში “მთვარის ნაამბობიდან” არის ჟრუანტელისმომგვრელი სტრიქონები, საიდანაც შეიძლება იგრძნო, რომ გალაკტიონი მარადიული ქართული სულია, “გენი რუსთაველისა, მეოცე საუკუნეში გაღვიძებული და მზემდე აღზევებული” (ნ. დუმბაძე).

გარდასხეულების თეორიის თანახმად, რომლის მიმდევარიც იყო გალაკტიონი, სრულიად ბუნებრივი მოჩანს მეოცე საუკუნის ქართველი პოეტის მეხსიერების ნავარდი მეთორმეტე საუკუნის გენიალურ კლასიკოსთან: “რუსთაველი მახსოვს ბავშვი, ოცნებობდა ოქროს ნავში, მიცქეროდა და თან თრთოდა, ვით ფოთოლი თრთის ნიავეში” (მთვარის ნაამბობიდან).

გალაკტიონს იტაცებდა ზენიტამდე მისული რუსთაველის ცეცხლი, მისი ლაჟვარდების გემები: “ავა ზეცამდე და შეეხება იქ, ლაჟვარდებში რომ გემებია” (პოემა ვეფხვისა).

“სიმთ ოქროს ნავებით” მაღლდება რუსთველი: “რადაც უცხო სიმსუბუქით მიყვავართ სიმთ ოქროს ნავებს, ნაყოფიერ მინდორთ ნუგეშს, მზეთა ნუგეშს, ოქროს ხვავებს” (შოთა რუსთაველი შავი ზღვის პირად).

ასევე, ცოცხლებივით ეხმიანება გალაკტიონი სხვა უცხოელ წინაპრებსაც: “ოდესმე ჯერ ისევ ბავშვი, ვგრძნობდი, რა არის ველთა ხალისი და ჩემთან ერთად ოქროსფერ ნავში იყვნენ ედგარი და ნოვალისი” (ის ადგილები).

ბოლომდე რჩება პოეტი “უცხო მხარეების”, კერძოდ, ედგას პოს თაყვანისმცემელი: “უცხო მხარეები იგრძნეს ხომალდებმა” (საუბარი ედგარზე).

პოეტების მეფე “ოქროსფერ ნავში” მოცარტის, შენიეს, შელის სულებთან სიახლოვეს ამყარებს, ნავების სიმშვიდეს კი მშფოთვარე გემების სული ენაცვლება: “ეს იყო შვიდი წლის ბავშვი, მაისი, მინდორი, ჩიტი, სიმღერა ოქროსფერ ნავში, ზეცათა

ლაჟვარდი-ჩითი. ო, შვიდი, ო... შვიდი წელი ოქროსფერ, ოქროსფერ ნავით... მოცარტი, შენიე, შელლი – მოზავადნენ ახალი ზვავით... გავიდა კვლავ შვიდი წელი, იმ ნავებს თან გაჰყვა რული, მშფოთვარედ გადიქცა მშვიდი, გამოჩნდა გემების სული” (ალუჩა, შვიდი წლის ბავშვი).

პოეტს ნუგეში და თანაგრძნობა თავისი რანგის წინაპართა საუფლოში, “მარადიულ მხარეში” ეგულება: “ნუ დაღონდები, არსებობს მხარე, სად თანაგრძნობაც არსებობს შენტვის. იქ დაუდეგარ, მეოცნებე სულს ბინა ექნება მუდამ, ყოველთვის”. ეს მარადიული მხარე დანტეს, რუსთაველის, ბარათაშვილის სულის ნავთსაყუდელია.

მშვენიერების გაუკვდავებით პოულობდა პოეტი “უცხო წალკოტს”, სადაც ეგულებოდა რუსთაველი, ბარათაშვილი (“მშვენიერებით ვიპოვე”).

ეს გენიალური ხსოვნა ათქმევინებს პოეტს: “მე შოთას ვიცნობ ძალიან კარგად, როგორც თეთრს შავში” (თენდება. გათენდა).

ასე ქრისტეს შეეძლო თავი გამოედო აბრაამის ნაცნობობაზე, რადგან იგი განკაცებამდეც იყო და იყო ცაში, როგორც ძე ღმერთი.

ღმერთივით შუქის სახით ევლინება გალაკტიონს თავისი მარადიული კერპი აკაკი წერეთელი (“აკაკის ლანდი”). თრობისა და შვების ღმერთი დიონისე (“მარმარილო”), რომელიც “მსოფლიო გონება, მსოფლიო სულია”.

ასეთი სულიერი ერთობა პოეტს ყველა ქართველ კლასიკოსთან აქვს: “კედლით გიმღერის ექვსი მგოსნის ძვირფასი ქნარი: რუსთაველს, გურამიშვილს, ბარათაშვილს და ვაჟას სურთ დაგიჭირონ მხარი (“ო, ნანა, ნანა”).

ასევე “ხედავს” პოეტი “სატანაში” (სატანა სიბრძნის სულს გულისხმობს ამ შემთხვევაში) განსხეულებულ გოეთეს: “ობობებიან კუთხეში დივანს ვხედავ: ვით გიოტე, ზის იქ სატანა” (“მაგიდა ალემბიკებით”).

გალაკტიონისთვის “აჩრდილი თანაზიარია ედგარ პო” (“საუბარი ედგარზე”).

“და ჩემთან ერთად ოქროსფერ ნავში იყვნენ ედგარი და ნოვალისი” - ასე იახლოვებს მისი უკვდავი სული წინაპრებს” (ის ადგილები).

ასეთივე განცდაა “ლენინგრადში”: “ყოველ ნაბიჯზე ვხვდები აღფრთოვანებულ პუშკინს. ის ნაპირებზე მიდის, ახალ სახეებს ხედავს”.

ზღვის “ყვავილთა მთოველ” ჭავლებთან ხვდება გალაკტიონი ბეთხოვენს და გენიალური გერმანელის მუსიკის ენაზე აჟღერებული “მეცხრე სიმფონია” ძალზე ახლობელია სიტყვის ქართველი კომპოზიტორის სულისთვის, რადგან ამ განუმეორებელი მუსიკალური ნაწარმოების ტოლფარდი ქართული ინტონაციების სიტყვაში გახმიანებაა პოეტების მეფის ლირიკა, როგორც თვით ამბობდა, “ხმათ აიაზმის ნელი პკურება”: “სად ზღვის ჭავლებია, ყვავილთა მთოველი, კვლავ ვხვდებით ერთმანეთს მე და ბეთხოვენი. სიზმარი მგონია, ზღაპარი მგონია ქართული, მოტივი - მეცხრე სიმფონია” (სად ზღვის ჭავლებია).

ბეთხოვენის ცა, მისი “კრეიცერის სონატის” ჰანგების ბადალი მუსიკა ხმიანობდა გალაკტიონის სულში: “... აქ კრეიტერს სონატინს შვენის ახმოვანება და ბეთხოვენის ცა გაილანდა” (შვენოდა ჰაერს ფოთლების ბნევა).

გალაკტიონისთვის მახლობელია ჰომეროსის პოეზიის ხომალდი: “ის წაიყვანა ოცნებამ მისმა, სადაც ჰაერი ზღვის ფერისაა, ის წაიყვანა იქ ფანატიზმმა, იქ ხომალდები ჰომეროსისა” (ის წაიყვანა ოცნებამ მისმა).

ასევე ტოლივით ეხმიანება გენიალურ კომპოზიტორს - მოცარტს სიტყვის უბადლო კომპოზიტორი გალაკტიონი: “... და წავალ ქარში, როგორც მოცარტი, გულში სიმღერის მსუბუქ ზვირთებით” (შერიგება).

ხომალდის რჩევა და იალქნების ნანა

გალაკტიონს აქვს ერთი შეხედვით საოცარი სტრიქონები, რომელშიც საუბარია ხომალდის რჩევაზე, სიხმრებში მოსმენილ იალქნების ნანაზე: “ხომალდისას ვისმენ რჩევას, როგორც ძვირფას მცნებას და ოცნებას მიცემული ვიგრძნობ დავიწყებას. ტკბილ სიზმრებში მე მომესმის იალქნების ნანა, იალქნების შრიალი და ჟრჟოლა გრძნობისთანა” (ხომალდისას ვისმენ რჩევას) (1, 353).

რას ნიშნავს “ხომალდის რჩევა?”.

სხვაგან ხომალდთან იხსენება “თოვლის მადონა”: “ხომალდს მიჰყვება თოვლის მადონა და ყვავილები გიიადონა, შენთვის გაეკრა ჯვარზე იესო, სულო, ჭაობზე უნოტიესო” (ხომალდს მიჰყვება თოვლის მადონა).

პროფესორი ტიტე მოსია წერს: “ამ სტროფში დასახელებული “თოვლის მადონა” წმინდა მარიამია, ხოლო “ხომალდი” ალეგორიულად ტაძარს განასახიერებს, როგორც ეს დამკვიდრებული იყო შუა საუკუნეების სახისმეტყველებაში” (2, 88).

ცნობილია, მარიამ ღვთისმშობლის იტალიური სახელია მადონა.

პროფესორი ტიტე მოსია გაგვახსენებს ლეგენდას, რომელიც “თოვლის მადონას” დასდებია საფუძვლად: “იტალიური ლეგენდის მიხედვით, მესიის მშობელი ჩამოჰყვა თოვლს იქ, სადაც აგებულია წმინდა მარიამის ტაძარი... იგი მოველინა პატრიციუს იოვანეს და მის მეუღლეს, უბრძანა მათ ტაძრის აგება იმ ადგილას, სადაც დგას ყოვლადწმინდის სახელობის I ეკლესია რომში” (საღვთისმეტყველი კრებული, თბ., 1985, 111) (2, 87).

ზემოხსენებულ ლექსში ხომალდი ტაძრის იდენტურად მოიაზრება, ტაძარი კი მარიამ ღვთისმშობლის სახელია (2, 124).

მაშ, ხომალდის სახეში მარიამი უნდა ვიგულისხმოთ, რომელიც “რჩევას აძლევს” პოეტს (შდრ.: “კვლავ მომამუქებს მზე სიმტკიცეს და დარიგებას”, რომელშიც მზე ღმერთის სიმბოლოა). უფლის დედის ეს რჩევა ღმერთის “ძვირფას მცნებებს” ედრება...

საანალიზო ლექსის შემდეგ სტროფშიც გაოცება გვიჰყვება: “ტკბილ სიზმრებში მე მომესმის იალქნების ნანა, იალქნების შრიალი და ჟრჟოლა გრძნობისთანა”.

გალაკტიონმა განსაკუთრებული ინტერესის საგნად აქცია აფრა, იალქანი, ანძა, საჭე, წარმოიდგინა ისინი ფერებში და მათში მრავალმნიშვნელოვანი შინაარსი იგულისხმა.

როგორც მოსალოდნელი იყო, ეს ცნებები უმთავრესად პოეზიას დაუკავშირა.

“ქართველი მწერლები ხშირად იყენებენ ბიზანტიური ლიტერატურის სიმბოლოებს: “აფრას, ნავს” (3, 204).

აფრა ძველბერძნული სიმბოლოა და უმეტესად სულთან მოიაზრება: “... ზეციურისა ცხოვრების მიმართ აფრა სულისა შენისა განჰმარტე საყუარელო” (4, 82).

გალაკტიონის ლექსში პოეტს სიზმრებში მოესმის “იალქნის ნანა”, “იალქნების შრიალი”, ანუ სულის ხმა. პოეტს ხომ უნიკალური სმენა ჰქონდა და ესმოდა ფიქრთა რხევა (ხედავდა ფიქრთა კისერს...), შეყვარებულ წამწამთ კანკალი, ფიქრთა სამოსის შრიალი..., ესმოდა სულის ხმა, უხმო ხმა. “იალქნების ნანა” კეთილი სულის ხმის მოსმენას გულისხმობს.

ლექსში “ეს მშობლიური ქარია (5, 314-319) შთაგონების მოვლინება ასე წარმოსახა იალქნების გამოყენებით: “... არც ხმა, არც ჩურჩული, ბინამინაგნები

თვალეზდალურჯული თრთიან იალქნები. ძილი მეგონება: უცებ ქაოსიდან მთვარემ ამოზიდა ლურჯი მოგონება”.

ორიგინალური სახეა “თვალეზდალურჯული იალქნები”, რომელიც ლოგიკის ენაზე სულის თვალის ანუ ლურჯი სულია, როგორც თეთრი სული, შავი სული...

“მთაწმინდის მთვარეში” ისევ ლურჯია იალქანი ანუ სული: “თუ სიზმარმა ვით შეისხა ციდან ცამდე ფრთები და გაშალა ოცნებათა ლურჯი იალქნები”.

ფიქრთა იალქნები “ზმანეთის ქვეყანაში” (პოეზიის სამყაროში) მიიჩქარებენ: “და იალქნების გროვა მრავალი ეშურებოდა ქვეყანას ზმანეთს” (918).

ლექსი “შორს იალქნები სჩანან ზეფირად” პოეტის ყოვლისმცოდნეობას გვაუწყებს და შორიდან სულის იალქნების ხილვა: “ზღვას და მეზღვაურს, მოგზაურთ ხმაურს და აურზაურს ვიცნობთ ზეპირად. შორს იალქნები ჰქრიან ზეფირად” (6, 402). აქ ისევ სულის-იალქნის ხილვაზეა აქცენტი (გავიხსენოთ: “მე დავინახე მცურავი სული - “გრიგალი”).

ერთ ლექსში იალქნების ფიქრია აქცენტირებული: “ნისლი იზრდება და შორიდან გემთ იალქნები თითქო ეხლავე ფიქრს უნდებიან: დაბრუნდებიან ისევ თუ ვერ დაბრუნდებიან, სადაა შორი გზა მისაგნები?” (იალქნები) (6, 423). იალქნების ფიქრი სულის ფიქრია.

ლექსში რომ “შექმნა რამე დიადი” (6, 136-137) დიადის შექმნის უპირველეს პირობად მიჩნეულია ზღვასთან იდენტური ოცნება, გული, სიმღერის ძალა, ხოლო სული ზღვის იალქანთან არის შედარებული: “... იმ იალქნებით ცურავდეს, რომ შეჰქმნას რამე დიადი...”

დაუდგარი სულის საზღვრისკენ ლტოლვას, ამოებისგან განრიდებისთვის დახარჯულ ძალას და გულში დამარხული დაფლეთილი იალქანის გამო წუხილს გადმოსცემს ლექსი “შემოდგომა”: “... ხედავ, ზღვაზე იალქანი როგორ ელტვის შვების საზღვარს, მაგრამ ტყვილად იბრძვის, სცდილობს, არვინ მისცემს თავშესაფარს. შენც ნუ იტყვი, ამოების ქსელში წმინდა შვება ვსცანო, შენ, ჩემს გულში დამარხულო, დაფლეთილო იალქანო” (6, 44).

ლექსში “გემზე” (1, 79) ზღვას, ქარიშხალს უშიშრად ერკინება გემის იალქანი და “ლურჯ ოკეანის ლურჯი ტალღები” ვაებით სკდება...

გვხვდება “იალქნის თვალი”, “იალქანდაულალავი სული”.

არის ასეთი შედარების მაგალითი: “შორს იალქანი მოჩანს მცურავი, ლაღად გაშლილი, ვით გედის ფრთები”.

იალქნის გამოყენებით შექმნილი ნეოლოგიზმია “მეიალქანე” “შორს მოჩანს მთები ამწვანებული” (5, 92), რომელშიც ნავსაყუდარს ელტვის მეიალქანე: “შორს მოჩანს მთები ამწვანებული და სილაჟვარდის სიმალლე მწვანე. მაგრამ ახლოა ნავთსაყუდარი, მისკენ მიილტვის მეიალქანე. სიმშვიდის გრძნობით გული ევსება, ხეტიალს უგზოს ეღება ბოლო...”

მუზის მოვლინების ნიშანია იალქნებში გამოჩენილი ცისარტყელა ლექსში “შორს იალქნები ჩანდა”.

ტრაგიზმს გვაგრძნობინებს ქარისგან გადახრილი ბედი და იალქანი “ვერხვებში”: “... მას შემდეგ ბედი და იალქანი ქარის სიმძიმით გადაიხარა, შენ კი სადა ხარ ამდენი ხანი, რისთვის ან ვისთან, არ ვიცი, არა!”.

იალქანს ჰგავს “განთიადის თეთრი ღრუბელი” (გეტერა).

პოეტის სურვილია, იალქნად იქცეს სატრფოსთვის (“ოღონდ დაბრუნდი”).

“მფარველ იალქნებში (5, 317) საუბარია “საბედისწერო ბედის ბილიკის” გადავლაზე, ქარიშხლებთან, ზღვებთან შერკინებაზე და პოეტის მუდმივი მფარველია მგზავრი მგოსნის ანგელოზი, იგივე “მფარველი იალქნები”, ანუ მფარველი სული: “...და მისი ხმები მომესმოდა: ზღვაო, დაწყნარდი! შენ, ქარიშხალო, დასავლეთის გზებით წარველი. მე მგზავრი მგოსნის ანგელოზი მქვია მფარველი, სული იმისი სხვანაირად არის წარმართი”. მფარველი იალქნები განარიდებდა პოეტს ქარიშხალს, ღრუბლებს და საამოდ ელვარე “თეთრი კუნძული” იყო მისი ნავთსაყუდარი. “ლურჯი იალქანი” ოცნებით სავსე სულია, რომლისკენაც პოეტი მიისწრაფვის: “... ლურჯი იალქნებისკენ, ვიცი, რა დარებია! ოჰ, ამდენი ოცნება სულმა ვეღარ დალია” (მზადება გასამგზავრებლად) (5, 281).

“ზღვის უდაბნოში ვერც ერთ იალქანს ვერ ხედავს თვალი”, ამბობს “ზღვის ეფემერაში” (5, 236).

“ვერსვებში” პოეტი წუხს, რომ “... ბედი და იალქანი ქარის სიმძიმით გადაიხარა”.

მალარმე დაეჭვებული კითხულობდა:

“ახლა რომ ასე მოუხმობს გრიგალს, ნუთუ გრიგალში ეს იალქნები ოდესმე გვერდზე გადაიხრება და გადახრილი ნელა გაქრება იქ, სადაც არის უნაყოფობა და კუნძულები ქვიშის ფერია” (ზღვაური) (7, 68-69).

ლიტერატურა

1. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. II, თბ., 1993
2. ტიტე მოსია, საღვთისმშობლო სახისმეტყველება, 1996
3. რევაზ ბარამიძე, ნარკვევები მხატვრული პროზის ისტორიიდან, თბ., 1966
4. გრიგოლ ღვთისმეტყველის “სწავლანი”, ეფრემ მცირეს თარგმანი, თამარ კუკავას წიგნიდან “ეფრემ მცირის იამბიკოები”, თბ., 1988
5. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. I, თბ., 1992
6. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. III, თბ., 1993
7. მალარმე, ლექსები და პროზა, წინასიტყვაობა და შენიშვნები გასტონ ბუაჩიძის, ქუთაისი, 1979

გრიგალის მეთაურობით მოგზაური ანძა

სულის კონტექსტში უნდა გავიგოთ ანძაც, რომელიც მრავალგვარი ეპითეტის თანხლებით მოიაზრება გალაკტიონის შემოქმედებაში.

ლექსში “ზღვა ახმაურდა” იდენტურად წარმოიდგინება გენიისა და ზღვის ახმაურება, პოეტის სისხლსა და ძარღვებში გრიგალი ხმაურობს, კოსმიური სიმფონია მკვიდრობს და სულის-ანძის მოგზაურობა გრიგალის თანხლებით ხდება: “ზღვა ხმაურობდა ყრუ ხმაურობით, ანძა გრიგალის მეთაურობით მოგზაურობდა. ძარღვებს თანდათან ეს უცნაური წეწდა, არღვევდა აურზაური, ზღვა ხმაურობდა”.

ანძა პოეტის სულია, მონობის არტახები რომ დაუმსხვრევია და გრიგალებთან წილნაყარს, ზღვის მშფოთვარება გაუთავისებია: “გადახეული აფრა ანძაზე მიმოფრიალებს, სტიქიის სული განგაშებს ზღვაზე, ღრეობს, ღრიალებს. ვერა, ვერ ითმენს იგი მონობას, ყოფნასთან აფთრობს, - ომში, გრიგალში ათავსებს გრძნობას, მკაცრია ამ დროს” (მკაცრია ამ დროს) (1, 11).

ანძა “ცისფერი ხომალდის” მეგზურია მუდამ (ანძები).

ანძების ტყეა “ლურჯ ხომალდში” (1, 75).

ურთულესი სახეა: “ადევნებული მთვარის მაზარით ანძების ტყეში ლანდები ქრიან.” მთვარის მაზარიანი ლანდები გალაკტიონის პოეტური ხილვებია, ანძების ტყე-პოეტური სული.

ერთგან მთვარე ანძასთან არის შედარებული: “მთვარენი დგანან, როგორც ანძები”.

ლექსში “ანძები” (1, 260) ქარები, წვიმებია ანძის თანმხლები და “მგლოვიარე ანძები” დაღალულ სერაფიმებთან არის იდენტიფიცირებული: “დაუნდობელი ქარით ნარენი და დაწეწილი, როგორც წვიმები, ვით დაღალული სერაფიმები, ჰქროდნენ ანძები მგლოვიარენი” (ანძები) (2, 296).

“მგლოვიარე ანძა” მგლოვიარე სულია.

“ცისფერ ხომალდს” მაინც არ ერევა გზა, შიში უცხოა მისთვის და აღთქმულ მიწაზე მიღწეულს, კვლავ მოძრაობა სწყურია: “არ მეშინოდა, გზას არ აურევს ცისფერ ხომალდის სველი ფერები, “მიწა!” - აღმოხდათ გულს მეზღვაურებს, მაგრამ მე მაინც არ შევჩერდები”.

ახალი მიწის, აღთქმული მიწის ძიებაა ლექსში “მიწა გამოჩნდა” (1, 267). ხომალდები ნაფოტებივით იღუპებიან, ანძა იღუნება, პოეტი – კი უხილავ ძალას, ზურგის ქარს ელოდება, სულს ეძებს, სასოწარკვეთას არ იკარებს და ძიების შემდეგ ახალ მიწას პოულობს: “ხომალდს, რომელსაც ნაფოტივით ღუპავს ბუნება, რა იღუნება იქ მაღალი ანძების სვეტი, უხილავ ძალას უცდის პოეტი და ქარიშხალის აზუზუნება... არსად არა ჩანს სული უნებო... მის სამიებლად გავწიოთ ჩქარა, სასოწარკვეთის დედამიწას ნება ვინ მისცა? ბევრი ეძებდა მის ნახვას დღემდე, მაგრამ შეხედეთ: ძიების შემდეგ მიწა გამოჩნდა, მეგობრებო, ახალი მიწა”.

ამ ძიებაში პოეტის შემწეა “უხილავი ძალა”, “სული” (ღმერთი).

შემოქმედება “დამდაგველი აფრებით” მოიაზრება: “დამდაგველი აფრებით, ჩვენ რომ ირგვლივ გვედება, იგი - მხოლოდ გაფრენა არის შემოქმედება” (კოსმიური ორკესტრი).

პოეტური ოცნება აფრებით იძენს ძალმოსილებას: “მიმოცურავს ტალღები და აფრების ამარა ოცნებათა მგრგვინავთა მოშფოთვარებს კამარა” (აგერ კიდევ ცეცხლამდის) (3, 378).

გალაკტიონის პოეზიაში “იალქნები მფარველია”, აფრა-მეოცნებე: “სად ოდესმე მეოცნებე აფრებით, ათასგვარი იმედით და ზაფრებით, აგასფერის მიმოჰქროდა ხომალდი მეზღვაურის სულთან გათანაბრებით...” მეოცნებე აფრები მეოცნებე სულია.

უამინდობას, ქარის გაბოროტებას პოეტი “კიდობნის” ერთგულებას უპირისპირებს: “დატვირთული მრავალ უამინდობით, კიდევ დიდხანს ვიქანავებ კიდობნით, აღტაცებავ სიყმაწვილის დროისა, სამუდამოდ, სამუდამოდ მშვიდობით!” “დაუჯდომელის” მიხედვით, კიდობანი მარიამის სიმბოლოა (4, 9).

პოეტის რწმენის გემი იმსხვრევა, ნაპრალებს უახლოვდება, ზეცის ნგრევას (რწმენის უარყოფას) “მიწის გადაფერდება”, მიწიერი უკეთურობები მოსდევს: “ის ირღვევა, ის ოცნება” ბერდება და ხომალდი ნაპრალებთან ჩერდება, საიდანაც მარად ესმის მსოფლიოს ზეცის ნგრევა, მიწის გადაფერდება” (მეოცნებე აფრებით) (1, 331).

სხვათა გემთა “წინაერდო” იმსხვრევა, პოეტი არა ზეცის გვირგვინის მფლობელია, არამედ ზღაპრების (პოეტური გამონაგონის), ოცნებების მეფეთა მეფეა: “... დაიმსხვრა გემთა სხვათ წინაერდო, გვირგვინი ზეცის არ გაბარია. მეფე მეფეთა – ეს ზღაპარია, ოცნებათ სხვათა და სხვანაირთა”.

პოეტის “საომარი აფრაა” “შაირთა რბევა”, მიზანი – ყველა კაცთა და ერთა შორის ჩატეხილი ხიდის შეერთება: “ჩაშლილი ხიდი რამ შეაერთა? წინაშე ყველა კაცთა და ერთა?” (ქარის პირისპირ) (5, 445-446).

ერთგან დაწეწილ აფრებზე (დაწეწილ სულზე) და ჩაძირულ ხომალდებზე (დაკარგულ რწმენაზე) წუხს: “გრიგალმა დაწეწა ყველა აფრები და ჩაძირული ხომალდები ამოატივტივა” (ზღვის ეფემერა) (2, 236-239).

მგრგვინავი ოცნება აფრების საშუალებით ცეცხლამდის (ცეცხლი საღვთო სახელია) სწვდება და კამარას კრავს: “აგერ კიდევ ცეცხლამდის, იმ ცეცხლოვან დაღამდის, ხავერდოვან არეზე რაც არ უნდა დაღამდეს, მიმოცურავს ტალღები და აფრების ამარა ოცნებათა მგრგვინავთა მოშფოთვარებს კამარა” (აგერ კიდევ ცეცხლამდის) (6, 379).

ლიტერატურა

1. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. I, თბ., 1992
2. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, 1977
3. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1982
4. საპატრიარქოს უწყებანი, 3-9 აპრილი, 2009
5. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. III, თბ., 1993
6. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1982

“მფარველი იალქნები”

სულები, რომლებმაც მიაღწიეს სულიერი განვითარების უმაღლეს საფეხურს, ტოვებენ თავიანთ ამაღლებულ მდგომარეობას, ჩამოდიან მიწაზე და ეცხადებიან ადამიანებს გამხნეების, სიბრძნის გადაცემის მიზნით (1, 139).

ყველა ადამიანს ჰყავს თავისი მფარველი ბოროტი ან კეთილი სული.

შარლ ბოდლერს ხშირად ესაუბრებოდა კეთილი ანგელოზი “ნაცნობი, წყნარი ხმით”: “იმავე წუთში ჩამესმა ჩემთვის ნაცნობი, წყნარი ხმა: ეს იყო ხმა ჩემი თანმხლები კეთილი ანგელოზისა, ანუ კეთილი დემონისა. თუ სოკრატეს ჰყავდა კეთილი დემონი, მე რად არ უნდა მყავდეს ჩემი კეთილი ანგელოზი?” (“მივასიკვდილოთ უპოვარნი”) (2, 159).

თეთრი ანგელოზი უფენს გზაზე ვარდებს ა. ბლოკს: “ლაჟვარდებით გარემოცულს, დრო დარბაზებს ანათებს, თეთრი, თეთრი ანგელოზი გზებს ვარდებით ალავსებს” (3, 168).

“და ანგელოზი ჩემს სულში ცხოვრობს”, აცხადებდა ტ. გრანელი და თავის მუდმივ თანამგზავრად კეთილ საწყისს მიიჩნევდა.

გ. ტაბიძის მარადიული მფარველი იყო კეთილი ანგელოზი, როგორც ამქვეყნიურ სიცოცხლეში, ისე სულიერი არსებობისას და ასეთი ყოფნის ხსოვნა გამუდმებით ცოცხლობდა მასში.

“ზნელი სამარიდან” ამოსული (ანუ გარდასხეულებული) პოეტის მარადიულ სულს “საუკუნეთა სათვალავი ეკარგებოდა”, იგი სამშობლოსკენ ისწრაფვოდა სერაფიმის თანხლებით: “მე მოვდიოდი სამშობლოსკენ გზებით ირიბით, ჰაერში კვნესდა დაწყვეტილი წვიმის სიმები და სასაფლაოს ძეგლებიდან მწუხარე რიგით მე მომყვებოდნენ და სტიროდნენ სერაფიმები”.

ისინი მიანიშნებდნენ პოეტის დადაფნული გზის სიძნელეზე: “ასე სტიროდნენ: “ოჰ! შეხედეთ! აი, ეს არი! იყავ ნაზი და ახალგაზრდა – როგორც მაისი, დადაფნულ გზებზე მიდიოდი, ვით კეისარი, შენს მოვლენაში კრთოდა ცეცხლი უზენაესი”.

ანგელოზები წინასწარმეტყველებდნენ პოეტის შხამიან ცხოვრებას, მის ტკივილებს: “ყოველი წვეთი სავსე იყო უმძაფრეს შხამით, ლურჯა ცხენებით თუ გაფრენდა გრძნობათ სინაზე, იყავ საოცრად მოხიბლული ასეთი ღამით და უაილდის ყვავილივით დაეცი გზაზე” (“მგლოვიარე სერაფიმები”).

“საბედისწერო ბედის ბილიკზე” მავალს, მფარველი ანგელოზის ხმა ენუგეშებოდა ზღვასა და ქარიშხლებთან შერკინებისას: “და მისი ხმები მომესმოდა: ზღვაო, დაწყნარდი! შენ, ქარიშხალო, დასავლეთის გზებით წარველი. მე მგზავრი მგოსნის ანგელოზი მქვია მფარველი, სული იმისი სხვანაირად არის წარმართი”.

და ლექსის ლირიკული გმირი ნატრობდა ასეთ ხმებს: “ოჰ, რა ოცნება იყო ჩემთვის ასეთი ხმები” (“მფარველი იალქნები”) (4, 184).

ანგელოზი იყო პოეტის თანმხლები, როცა ჯვარს ეცვა ქრისტესავით: “ანგელოზები მას შეაფარდებს ქრისტეს, რომელიც ჯვარზე გაკრულა” (“ცისფერი”).

“სერაფიმის ცისფერი სული” უბოძებია უზენაესს გალაკტიონისთვის: “შენ სული გქონდა ისე კეთილი, ო, სერაფიმის ცისფერი სული” (“ავდრის მოლოდინი”).

“შენ ანგელოზებს ხშირად აგზავნი” - მიმართავს ტარიელი ღმერთს “მშვიდობის წიგნში”.

გალაკტიონის პერსონაჟი ხშირად იყო მიწად დანარცხებული “აღტაცებული ცად განიმედი” (“შეცდომა ქვეყნად რაოდენია”), რადგან ანგელოზთან ერთად, ეშმაკეული ძალებიც ვლინდებიან დედამიწაზე.

ანგელოზია ადამიანის თანმხლები სიცოცხლეში, სიკვდილის დროს - დემონი: “თუ ანგელოზი გირწევდა აკვანს – შემდეგ დემონად მოვა სიკვდილი” (“ორი მრისხანე სტიქიის ბრძოლა”).

ღმერთის ანგელოზებმა მოავლინეს საქართველოში დიდი გალაკტიონი პოეტური სასწაულებისთვის, მისი გარდაცვალება ცაში გაფრენა იყო, სადაც იგი “შუქთა კამარას” (უზენაესს) მიეახლა, “დიდ საიდუმლოს” (ღმერთს) მიესალმა ტოლივით, როგორც მისი სულიერი ორეული. მარადიული შუქის სახით დაივანა გალაკტიონის ღვთაებრივმა სულმა მშობლიურ ცაზე, “ზნელ ქიმერებში” “ალიონად” გაცხადდა და გაამშვენა ქართველის შინაგანი სამყარო.

გალაკტიონის ლექსები “... ნამდვილი დიდი ხელოვნების არქიანგელოზები, ფორმალიზმის ეშმაკეულ სულს არ ემორჩილებიან” (5, 135).

ლიტერატურა

1. Рамачарака, Основы мирозерцания Индийских игогов, Петербург, 1913
2. შარლ ბოდლერი, ლექსები პროზად, ფრანგულიდან თარგმნა ზვიად გამსახურდიამ, თბ., 1991
3. “მარადი დღე”, თბ., 1984
4. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, 1977
5. გიორგი ჯიბლაძე, ტ. VIII, თბ., 1987

მეოცნებე აფრები, საიმედო ღუზა და საჭე

სიმბოლური გაგებისაა გალაკტიონის ღუზა, კერძოდ, საიმედო ღუზათა კვალი: “... ყოველი მხრივ საიმედო ღუზათა სჩანს კვალი-ლელო...” (აფხაზეთო, აფხაზეთო).

მაღარმე საუბრობდა “ოცნების ღუზაზე”: “... უნდა გავიქცე, მხარე სინათლის და ეგზოტიკის სადაც მიმელის, ჩემო ოცნებავ, ახსენი ღუზა, ააქანავე შენი სტიმერი!” (ზღვაური) (სტეფან მაღარმე, ლექსები და პროზა, ქუთაისი, 1979, გვ. 68).

გალაკტიონის პოეტი არის მესაჭე, მეთაური, წინამძღოლი ზღვაზე გადასვლისას: “მესაჭეობა სხვა არის – სხვა განსაცდელი ფრიადი – ცხოვრებაც იგივე ზღვა არის, რომ შეჰქმნა რამე დიადი” (რომ შეჰქმნა რამე დიადი).

გვხვდება აგრეთვე “უსაჭო ნავი”, რაც მიზნის, ორიენტირების გარეშე სვლას ნიშნავს ზღვის ტალღების (ცხოვრების) სრბოლაში: “ის ჩამომშორდა, როგორც სიზმარი, აუხდენელი და მომხიბლავი. არ ვიცი, საით წაჰყვა ზღვის ტალღებს, სად შეაჩერა უსაჭო ნავი” (ის ჩამომშორდა, როგორც სიზმარი).

პოეტის ნავს “საჭედ” ქცევია აჭარის ლაჟვარდი, ცა, მთა, მთვარე: “ოქროს ნავს მიესაჭა რა ლაჟვარდი, ნამის მწოვარე, შენს მთებზე, ჩემო აჭარავ, ცაა და მისი მთოვარე” (ოქროს ნავით) (513).

შემოქმედი სულის ძლევამოსილებას, მის მიერ ყინულოვანი სახლებისა და კოშკების, ყინულოვანი გარემოცვის მსხვრევას და პოეტის მიერ საჭის სამოთხისკენ (სამოთხე მარიამის სახელია), მიმართვა თავისუფალი ნების ტრიუმფს გვამცნობს ლექში “შეხედეთ, მიწა”: “... მივვარდი საჭეს ყინულთაგან თავისუფალი...” (შეხედეთ, მიწა...).

ლექსი “მეოცნებე აფრებით” ღმერთისუარმყოფელ ეპოქას ეხება, რასაც გვაუწყებს აგასფერის (ქრისტეს ბედისადმი გულგრილი პიროვნების) მეუფება, ქარის გაბოროტება, ბედნიერებასთან გამომშვიდობება, ნაპრალებთან შეჩერებული ხომალდი, “ზეცის ნგრევა, მიწის გადაფერდება”, ე.ი. ზეცის, რწმენის ნგრევას მიწიერი უკეთურობები – “მიწის გადაფერდება” მოსდევს, მაგრამ პოეტი მაინც “უმძლავრესი მუსიკის” ტყვეა, უამინდობის მიუხედავად, “კიდობნის” თანხლებით გვევლინება.

“დაუჯდომლის” მიხედვით, კიდობანი მარიამ ღვთისმშობლის სიმბოლოა, ლექსიდან ნათელია მიწიერ უკეთურობაზე შეწუხებული პოეტის სევდა, მაგრამ იგი მაინც კიდობნის (ღვთისმშობლის) ერთგულია, რწმენას არ ღალატობს.

აფრა სულის ძველბერძნული სიმბოლოა, “მეოცნებე აფრა” მეოცნებე სულია.

ირონიული

ცნობილია, რომ გალაკტიონის ნიჭი გენიალურ პოლიტიკურ სატირაშიც ვლინდებოდა.

არც ტკივილნარევი ირონია იყო მისთვის უცხო.

პოეტი ამხელდა პანეგირიკული კრიტიკის მიერ უსაფუძვლოდ განდიდებულ ვაიპოეტებს, რომლებიც აზროვნების მწვერვალების მოვლის შემდეგაც პრიმიტიულნი რჩებოდნენ და ყოფითს, ტრივიალურს ვერ გასცილებოდნენ: “როდესაც პოეტი ყალბი პოეტია, ამაოდ ამბობენ, რომ ის გოეთეა. ვაიმარს გაგზავნონ ავიაკალათით, ვირზე ჩამობრუნდეს ხახვით და სალათით”.

ენაჭარტალა, მიწიერ მიეთ-მოეთს აყოლილ, ამა ქვეყნის ძლიერთაგან წყალობის მომლოდინე კალმოსნებს ჯალათებად ნათლავდა გალაკტიონი: “როდესაც პოეტი ყალბი პოეტია, ენაჭარტალაა, მიეთ-მოეთია, წინ ჩოთქი უდევს და ნაბოძი ხალათი, პოეტი კი არა, ის არის ჯალათი” (ირონიული) (გალაკტიონის ხუთტომეული, ტ. 2, თბ., 1993, გვ. 170-172).

ასევე ირონიულია პოეტის დამოკიდებულება ეპოქის უსწრაფეს ეტლში ჩაჭედილ ბრმა მოგზაურთა მიმართ, რომელთაც დროის ბოდოკიას უწოდებს. მათთვის დამახასიათებელია მოვლენათა გაყალბება, არაადეკვატური აზროვნება, იანვრის თოვლიანი ამინდის ვარდიან მაისად წარმოჩენა: “ისმის ეპოქის უსწრაფესი ეტლის გრიალი, ამ ეტლში ბრმაც კი ჩაჭედილა, ვით მოგზაური... თუმცა პოეტი ახლანდელი არ ჰგავს ოვიდის, მაგრამ ყოველ დროს ხომ თავისი ჰყავს ბოდოკია!.. იანვარია. თოვლი ჰფარავს ქუჩებს და ბინებს, მაგრამ ვინაა, რომ ჯინაზე ასეთ ამინდის “მაისის ვარდნი გაფურჩქვნილის” ხმით მიღლინებს?”

ლექსის ბოლო სტროფში შერბილებულია ტონი და თავიდან ბრმის ეპითეტით მოხსენებული პოეტის სიბეცე ახსნილია იმით, რომ ეპოქის ყოველგვარ უსწრაფეს მოვლენებს შეუძლებელია ერთბაშად თვალი გაუსწოროს მავანმა: “... ისმის ეპოქის უსწრაფესი ეტლის გრიალი, ამ ეტლში ისიც ჩაჭედილა, ვით მოგზაური, მაგრამ დანახვას ყველაფრისას ვერ ასწრებს თვალი”.

ლექსში არის პირდაპირ წინასწარმეტყველური ირონიული მინიშნება სოციალიზმის ხასიათზე: “სოციალიზმის სისადავე რანაირია და რა ძვირფასი, დაინახავს, ვინც გადარჩება” (70 წლის პოეტი ქუჩაში მიდის) (გალაკტიონი, ტ. 2, გვ. 264-266).

არც ასაკზე ხაზგასმია შემთხვევითი.

ცნობილია, ლიტერატურას ბევრი მედროვე ამგზავრება მოდურ მიმდინარეობათა სახელით, ზოგი სიზმრებისაგან ვერ გამოდის (ილფი და პეტროვი ირონიულად შენიშნავდნენ, რაკი სოციალიზმში ცხოვრობთ, სიზმრებიც საბჭოური უნდა გქონდეთო), ზოგი ეპოქისთვის შეუფერებელ სტილს ირჩევს, სასაცილოა ზოგიერთის სწრაფვა მყინვარისაკენ უახლესი ტალახით და იქ ღმერთის ძიება, ეს განდევილი დროის ცოდვებია: “ლიტერატურას ბევრი ტურისტი ახლავს გვიანი, ზოგი კუბისტი და ფუტურისტი, ზოგიც ჭკვიანი. ზოგი სიზმრებში არის გართული, როგორც ნიბლია, ნატვრაა ზოგის ძველი ქართული სტილის ბიბლია. ზოგს მყინვარზედაც უახლოესი ააქვს ტალახი, რომ იქ იპოვოს ავეროესი, ქრისტე, ალლახი. იქ ეგულება მას მონასტერიც მუხლმოდრეკილი, თავის უამრავ ცოდვებს დასტირის დრო განდევილი” (მყინვარი) (ტ. 2, 217).

“918”-ში ლიანდაგს აცდენილი მატარებლით მიგვანიშნა ქვეყნის არასწორ გეზზე, სხვაგან აღმოხდა: “დაკარგულია გზა მოხვევისი, ბნელდება, ღამე, მიეშველენით” (“ღრუბლები ჰგვანან ამღვრეულ ტვინებს”) (იქვე, გვ. 7).

პოეტი ისევ ილია ჭავჭავაძის მიერ დასმულ პრობლემას მიუბრუნდა და “მგზავრის წერილების” მოხვევის სატკივარს ირონიული პასუხი გასცა: “გემი ვით არ იცნობს ზღვას ვრცელს და განიერს, იგიც ხომ მეზღვაურს სამშობლოდ ეკუთვნის? – მოხვევე! გახედე ჩვენს იმერ-ამიერს: ეყუდვნის თავი თავს? – ცხადია, ეყუდვნის” (გემი ვით არ იცნობს) (ტ. 1, 343).

თავი VI ახალ ეპოქის მხედარი

მშვენიერების მაძიებელი ბედუინი

პოეზია, მწერლობა მოგზაურობაა, დაუსრულებელი მოხილვა სულის, გულის, დაფარული სიხარულისა თუ ტკივილების, ცნობიერ თუ ქვეცნობიერ სივრცეთა საიდუმლოებებში დაუსრულებელი ხეტიალი.

ამიტომაც არის პოეტი მოგზაური, მეზღვაური, მარადი მგზავრი, აგასფერი.

გალაკტიონის ბედისწერაა “უგზო ხეტიალი”, მოგზაურობა ადამიანის სულსა, წარმოსახვასა და ოცნებებში: “გული კი გზაა და მოგზაური”. “მოგონებებიც” სულის გემის “მოგზაურებია”.

დანტე ბრძანებდა: “ვმოგზაურობდით ადგილზე ნდომით, ერთ ადგილას შთენილნი”.

პოეტი გეოგრაფიულ განედებზე მეტად საკუთარი სულის მერიდიანებს მიელტვის და ზემოთქმულის ამხსნელია გალაკტიონის განაცხადი: “შენ თვით შენში ხარ სამუდამოდ დატყვევებული, მარტოობაა საშინელი შენი საკანი...”

“მოგზაური” პოეტის სული მარადიული სილამაზის მხარის მიმგნებია: “მყუდრო ღამეში მოხეტიალე ბედუინს სიზმრად მინახავს მხარე, სადაც მუდმივი, დაუჭკნობელი სილამაზეა და სინარნარე, სადაც ქვეყნიდან უცხო საზღვარზე სწყდება კაცთ ოხვრა გულმოსაკლავი, სადაც იდუმალ-მარადიულზე ესაუბრება ვარსკვლავს ვარსკვლავი” (ცად აზიდულა, ვით მარმარილო) (1, 106).

ჭეშმარიტი პოეტი ყოველთვის ბედუინის შემართებით, გრიგალის ძალით ხასიათდებოდა, მეზრძოლის, მოსამართლის მანტია ემოსა და ხალხისთვის სუნთქვასავით იყო საჭირო, როგორც უზენაესი ნუგეში: “დავლიოთ ჩვენ იმ კარგი დროის შესანდობარი, ოდეს პოეტი იყო არა მარტო პოეტი: პოეტი იყო ბედუინი და მეომარი. პოეტი იყო მოსამართლე და უფრო მეტი – იყო გრიგალი, იყო შერყევა, იყო მსოფლიო ძალა-უგეში. იგი უყვარდათ, როგორც ნუგეში” (პოემა ვეფხვისა) (2, 219-221).

მიმინოსავით გაწვრთნილ სულს ხელეწიფება ბედუინის შემართებით გადალახოს ვრცელი უდაბნო, “სილაჟვარდემში მიიბრძოლოს და მიიმინოს”, სიამაყით გადახედოს განვლილ გზებს, რომლებიც ხან ხმელეთზე, ხან ზღვაზე, ხან უდაბნოში და ხშირად კი ასტრალურ სამყაროშია ბედისწერით განსაზღვრული: “გამახსენდება უდაბნო ვრცელი და სიამაყე ბედუინისა” (მხოლოდ ბრძოლების სურვილით სავსეს”) (1, 378).

მოხეტიალე ბედუინის სიზმარი (გამონაგონი) გარდატეხას, ქართული პოეზიის ფერისცვალებას გვამცნობდა: “ტკბილ სიზმრებში მე მომესმის გარდატეხათ ხეტიალი” (მაღალ მთაზე).

ვახტანგ ჯავახიძეს დაუფიქსირებია თავის წიგნში გალაკტიონის ერთი ჩანაწერი: “მარტოობაში იგი მყოფარი და უდაბნოში სილუეტი ბედუინისა” (ხელნაწერი “უდაბნო”, II სათაური - “პოეტის პორტრეტი”) (3, 519).

გალაკტიონის ხეტიალს აქვს სხვა, რეალურ სივრცეში ყოფნა-გადაადგილების ასპექტები.

ვახტანგ ჯავახიძე იხსენებს:

“გალაკტიონი და ფიროსმანი”.

“თბილისის ქუჩებსა და ქუჩაბანდებს ახსოვს ორი მოხეტიალე გენია, ორი მარტოსული, ორი უცნობი, უცნაურ ვარსკვლავზე დაბადებული დიდი ბავშვები: ერთი

შეუცნობელი და დაუფასებელი, მეორე – აღიარებული და ტიტულოვანი და, მაინც, ორივე ერთნაირად შერისხული და დაწყევლილი.

ქუჩაში ხეტიალი უყვარდა...

ცარიელი ქუჩები იზიდავდა, ადრიანი დილის, ან გვიანი ღამის და შუაღამის ქუჩები.

ცარიელ ქუჩაში ხეტიალი ერჩია.

... ქალაქიდან გარბოდა და უკაცრიელ ქუჩებში დაეხეტებოდა. ადამიანებზე გულგატეხილი და გულალრენილი, ზოგჯერ ცირკს, ან ზოოპარკს მიაშურებდა” (3, 218, 227, 229-240).

ტერენტი გრანელის ბედისწერა ხეტიალი იყო: “მე ვადიდებდი ქუჩას, ხეტიალს”.

გალაკტიონი იყო “სხვა საუკუნის მგზავრი გვიანი”, ტერენტი გრანელი - “მოდლილი მგზავრი”.

ანტიკურ ეპოქაში, შუასაუკუნეებში ხეტიალი აუცილებელი იყო ინიციაციის მისაღწევად: “მოგზაურობა, ხეტიალი ანტიურ და შუასაუკუნეობრივ პოემებში ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია ინიციაციისა, ასე მაგალითად, მოგზაურობა იაზონისა, ოდისევსისა, ენეასისა, შუა საუკუნეთა საგებისა და რაინდული რომანების პერსონაჟებისა” (ზვიად გამსახურდია) (4, 304).

ლიტერატურა

1. გალაკტიონ ტაბიძე, თხზულებანი ხუთ ტომად, ტ. I, თბ., 1990
2. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1982
3. ვახტანგ ჯავახიძე, უცნობი, თბ., 1991
4. ზვიად გამსახურდია, “ვეფხისტყაოსნის” სახისმეტყველება, თბ., 1991

ლურჯა ცხენები და მისი ვარიაციები “ცხენტა შეჯიბრებაზე”

გალაკტიონ ტაბიძის უსაზღვროებით გატაცებული “უსახლო სული” მარადიული მოგზაურია, სიმბოლიზირებული მეზღვაურისა თუ უდაბნოს ბედუინის სახეში. იგი ხან დილიქანსის მგზავრია, ხშირად ნავით მიმსწრაფი უკვდავებისაკენ, ბევრჯერ კი ლურჯა ცხენების უებრო მხედარი: “უკვდავებისკენ ნავით მივქრევარ ისე, ვით წინათ მივქროდი მერნით. არ დაცხრნენ ჩანგის მიმოჟღერანი, არ დაქანცულა ჩემი მერანი, პარნასისაკენ წავა ტივტივით” (ნავით უკვდავებისაკენ”).

ამ სახეთაგან განსაკუთრებით მაინც ცხენის სიმბოლიკა მოერგო მეფე პოეტის შემოქმედებას და “ლურჯა ცხენები” გალაკტიონმა თავისი პოეზიის სინონიმად აქცია.

პოეტის ძიების ორიენტირი ყოველთვის ეროვნულის გზით საკაცობრიოს წვდომა იყო, “ურთულეს ბრძოლის მიზანი - საკაცობრიო იდეა” და ამ დონეზე ეჯიბრებოდა იგი წინაპრებს თუ თანამედროვეთ.

ცხენის “დაურვებაში” კი მრავალი მეტოქე ჰყავდა მითოლოგიიდან დაწყებული: ოლიმპოდან ზევსის ცეცხლის მომტაცებელი პეგასი, “ცხენის წყლის”, “მუხების ნაკადის” გაჩენასთან დაკავშირებული პეგასი, განთიადის ქალღმერთის ცის თაღზე დამკვიდრებული ცხენი, ბელეროფონტის ქიმერას დამმარცხებელი ფროსანი რაში, ჰელიოსის შვილის ფაეტონის ცხენები, აიდის სულეების ცეცხლოვანფრთებიანი ცხენები, პტოლომეუსის პეგასი, ტროას ვერაგი ცხენი, გოეთესა და შილერის პოეტური პეგასები, მიკვევიჩის “ფარისის” “ძლიერი რაში”, ვ. ბრიუსოვის “ფერმკრთალი” და კ. ბალმონტის “მწვანე” ცხენები, იოანე ღვთისმეტყველის გამოცხადების წითელი, შავი, მწვანე, სპეტაკი ცხენები და კიდევ რამდენი...

ქართველ ერსაც თავისი სიმბოლიური ცხენები და მხედრები ჰყავს – თეთრ ცხენზე ამხედრებული გველეშაპის გამგმირავი წმინდა გიორგი, ფშაური ზეპირსიტყვიერების “ლურჯა”, ქართული პოეტური კულტურის მშვენიებანი – შ. რუსთაველის “ტაიჭნი”, ნ. ბარათაშვილის “მერანი”, ვაჟა-ფშაველას “ლურჯა”, კ. გამსახურდიას რეალური თუ სულიერი სწრაფვის გამომხატველი ცხენები, გ. რჩეულიშვილის “სალამურა”.

გ. ტაბიძის პოეზიაში მრავალნაირი მერანი გვხვდება: მერანი აღმამენებლის, რუსთაველის ავთანდილის მერანი, ერეკლეს მერანი, არსენას ლურჯა, ბარათაშვილის მერანი, აკაკის ჰუნე, წმინდა გიორგის ცხენი, სოციალური აზრის მატარებელი “917-ის მერანი”, “აწყვეტილი რაში”, “წითელი რაში”, “მერანი ახალ აღმამენებლობის”.

გალაკტიონის პოეტური მერნის ვარიაციებია: მოგონებათა მერანი, ოცნების ველური ცხენები, ოცნების რაში, ქარული რაში, ფიქრის მერანი, ულაგამო, უუზანგო და უბელო მერანი, ფეერიული მერანი, მოხუცი რაში, მარადისის რაში, ზღაპრული რაში, ლურჯა ცხენები.

ასევე, გალაკტიონის პოეზია სრულყოფილად ვერ გაიგება “გატეხილ შუბით და მუზარადით” მიმქროლი დონ-კიხოტის როსინანტისა და “აპოკალიფსის მერნის” სახეთა გარეშე, რადგან ისინი გვევლინებიან პოეტის ურთულესი შემოქმედების ამა თუ იმ

თავისებურების, სულიერი გამძაფრების სტადიათა გასაღებად, ასევე, გვიჩვენებენ კავშირს და განსხვავებულობას ტრადიციებისგან.

საერთოდ, გალაკტიონის დამახასიათებელია წინარე პოეტური კულტურის გულისგულის წვდომა. ამ შემთხვევაში იგი ნ. ბარათაშვილის მიერ მოტანილი სიახლეების საწყის თუ საბოლოო წერტილს ეძებს გარკვეული მოსაზრებით: “სად შეაჩერა მერანმა ფრენა, სად შთაესვენა ბარათაშვილი?” (“გულთა კავშირი”).

გალაკტიონმა დააკონკრეტა ნ. ბარათაშვილის “გრძნეული” მერნის არსი და ამ პოზიტიურ სახეს სრულიად ახლებური გააზრება მისცა.

გალაკტიონი მიებას იწყებდა იქ, სადაც ამთავრებდა ნ. ბარათაშვილი.

პოეტების მეფეს იმთავითვე არ ასვენებდა “ახალთა მერანთ” დაუფლების წყურვილი და ქართული პოეზიის მერნებს “მხნე, უუზანგო მერნების ქროლას” უპირისპირებდა (“არ გადაიქცა”).

“ჩვენი დროის” “გაუხედნავ ახალ მერანს” და მის “გაბედულ მხედრებს”, გალაკტიონის თქმით, ახასიათებთ თავდავიწყება, გიგანტური ნაბიჯები, “ჯერ არსმენილი ხმები”.

გალაკტიონის პოეტური განაცხადი, მისი რწმენა საკუთარი შესაძლებლობებისადმი არ იწვევს დაეჭვებას: “სხვაა ჩემი მერნის ქროლა, მიჰქრის, როგორც მეტეორი” (“ამბავი ერთი ღამისა”).

“უუნაგრო მერნის” გაფრენა იმ პოეტურ თავისუფლებაზე მიმანიშნებელია, რომლის გარეშე საერთოდ არ არსებობს დიდი შემოქმედება: “სჯობს დავიწყებად ჩაჰკიდო გული სპეტაკი და წმინდა, მერანი უუნაგრო თუ ერთ მწვერვალზე გაყინდა. არა, გაფრინდეს მერანი, როგორც სხვა რაში გაფრინდა, აბჯართ იქმნიან ჟღერანი, დღეს სხვა ხმაური რად გვინდა” (“რად მინდა ქვეყნად სიცოცხლე”).

პოეტის ფიქრი, მოგონება, მისი სწრაფვა ამაღლებულისკენ “უუნაგრო და ულაგამო”: “მიჰქრის მერანი მოგონებათა, უუნაგრო და ულაგამო” (“მიჰქრისან ზვირთნი მოგონებათა”)... “მერანი თავს აღწევს ლაგამს და უსივრცოა მისი ჭენება” (“როგორც მერანი”), იგი მიჰქრის “მშვენიერი მომავლისკენ”.

ფიქრი და ოცნება “ველური ცხენის” სისწრაფეს იძენს: “გულში ტროპიკის შუადლით ცხელა, ოცნება მიჰქრის ველურ ცხენებით” (“გააფთრებული რომ იყო ვეფხვი”).

უსასრულოა ცეცხლიან ფიქრთა მერნის გზები: “ეხლა მიჰქრის, იგი მიჰქრის, მერანს ცეცხლი ედება, არა, ეს გზა არის ფიქრის, ყველგან რომ ეხეტება” (“გორა გორა, ვაზი-ვაზი”).

პოეტის ფიქრის მერნები ტავერნებსა და სასახლეებს ევლინებიან: “მივაფრენდი ამაყ მერნებს, ჭიხვინებდნენ მერნები – სასახლეებს და ტავერნებს ცვლიდნენ სხვა ტავერნები” (“თვალს ნაზი და მთვარეული”).

ნ. ბარათაშვილის მერანივით, გალაკტიონის მერანიც ფრენს, ფრენს გრძნობებით: “ლურჯა ცხენებით თუ გაფრენდა გრძნობათ სინაზე” (“მგლოვიარე სერაფიმები”), “უცხო სიმსუბუქეში” (“ნუგეში”), “მარადი სიმალლისკენ” (“დრო”) მიისწრაფვის, ხან კი “ნისლებრ ფიქრში გახვეული და ჩუმი”... “მთვარის შუქში გაჭრილი ცხენი” (“აკაკი წერეთელი”).

გალაკტიონის იდეალი ნისლიან მირაჟებს ადევნებული შეშინებული მერანი როდია (“თეატრი”), იგი “ყოფნის ცაიერადის” თანაზიარია, ზეციური ალის, შუქისა და ელვის თანხლებით დაჰქრის და მოაქვს “ცეცხლი და გათენება” (“ცაზე ლეგიონი სცურავს ვარსკვლავების”).

პოეტის ოცნებას მოჰყვა ეროვნულთან, მშვენიერებასთან წილნაყარი მომავლის მერანი: “ოცნებაო მიმკრთალებულ მელნის, შენ გვიჩვენე მოქანება მერნის, მერმის, ტკბილო ივერიის ზეცავ, მშვენიერზე მშვენიერო მერმისს” (“ერთ უბეში”).

გალაკტიონის უბელო მერანი ეტანება მწვერვალებს, მისი თანამდევია მუსიკა, იგი არის ჩაუქრობელი ცეცხლი და შუქი, გრიგალისებური ძალის მქონე, მთელი ბუნების სტიქიების დამმორჩილებელი: “უმაღლეს მწვერვალთა მსუბუქო ღრუბელო! შენ, როგორც კლდეებზე მერანი უბელო, მიგაფრენს მუსიკის მღელვარე ნაკადი, ხევების ქარის ხმა, ნამქერთა ღაღადი, რა გრძნობა მომესმა, რა ცეცხლი, რა ნიჭი, ეს არის დღეს ჩემთვის ახალი ნაბიჯი, ქარბუქი, ნიავი, ხანძარი თუ შუქი შენ უნდა გბამავდს და იყოს მსუბუქი” (“უმაღლეს მწვერვალთა”).

ვაჟა-ფშაველას ლურჯა მოჰქროდა, როგორც მიმინო, “ფეხებს იბანდა ქართა”, გალაკტიონის “ლურჯა რაში” “საშიშ-ჩქარია” და “ბილიკთა ლურჯ ქვიშაში მიაქვს მძაფრი ქარი” (“მოვა... მაგრამ როდის?”).

გალაკტიონი “უდროობის გმირია”, მისი მერანი კი – უსაზღვრო დროთა ბინადარი: “დგას უსაზღვრობა დროთა, დგას მარადისის რაში” (“საუბარი ტალღებთან”).

“მშვენიერი მომავლის” გზებს გასცქერის პოეტის თავგანწირული ჰუნე: “და ამ წუთების ქარში მრავალში ვინ დაინანოს გზანი, ჰუნენი? აქ წარსულშიც და მომავალშიაც შეჩერდებიან საუკუნენი” (“მე ლაჟვარდიდან”).

გალაკტიონის რაშს მოსდევს “განთქმულ სახელის ტაში, დიდება, ცრემლი, ღელვა, მუქარა” (“მწუხარება შენზე”). მისთვის დამახასიათებელია დაუოკებლობა, გრძნობა, ხალისი, სისადავე (“დაბრუნდა გრძნობა და სისადავე”), გრიგალისებური ძალა, რის გამოც იგი “ქარული რაშია” (“მგზავრის სიმღერა”).

პოეზიის რაშით ემსგავსება გალაკტიონი “ზესთაზეს”, ყველაზე მაღალ და ნათელ მზის ცას: “ვაშა, შავ ზღვაზე ამომავალ მზეს, მივქრივარ ცხენით, ვგავარ ზესთაზეს! ვხედავ სხვა ეზოს და სხვა შარაგზას, სხვა თუთის ხეებს და სხვანაირ ზღვას” (“ვაშა ამომავალ მზეს”). სხვაგან კი პოეტი “ძალას ედრება რაღაც ზესთაზეს”.

ლურჯა ცხენებით არის გალაკტიონი დამკვიდრებული “მარად სიმალეში” ჩაუქრობელი შუქით: “აზიის დაშლილი თმის შავი გიშერის მსუბუქი ტალღები და ლურჯა ცხენები, შენ მხოლოდ მარადი სიმალლე გიშველის, როს შუქად მშობლიურ ცას შეეშენები” (“დრო”).

გალაკტიონის მერანი ფანტასტიკური, ზღაპრული ძალისაა, “ფეერიულია”, მიღმურით გატაცებული: “ამ სასახლიდან მიტარებია ფეერიული მერნის სადავე” (“აივანზე”).

ეფემერულობა, მიღმურობა, “ფერად ქარებთან” წილნაყარობა გალაკტიონის მერანს ყველასგან გამოარჩევს: “ცხენთა შეჯიბრებაზე ჩემი ლურჯა ცხენები ქროდნენ ეფემერული და ფერადი ქარებით, იყვნენ საუკუნენი, მაგრამ მე ვიხსენები გაფრენილი პირველი წყების ნიაგარებით. ვწუხვარ, ერთადერთი ვარ და ზეცაზე სწერია ჩემი გზა და ახალი ლალის კართაგენები, ბედი ქროლვის გარეშე ჩემთვის არაფერია, ჩემთვის ყველაფერია ისევ ლურჯა ცხენები” (“ეფემერა”).

მართლაც, ეფემერული, ზღაპრული, დაუჯერებელი და ფანტასტიკურია გალაკტიონის პოეტური მუხით მიგნებული სიახლეები. საგულისხმოა, რომ ლურჯა ცხენები “ფერადი ქარებით” ქრიან.

გალაკტიონის მრავალმნიშვნელოვანი ქარის ერთ-ერთი გაგება იდუმალეხას, მუზას, შთაგონებას უკავშირდება. მუხის მოვლინება სულიწმინდის გამოცხადებას ჰგავს, სულიწმინდის მოქმედება კი – “ქროლვის”, “მოხერვის” ცნებებით გამოიხატება

ბიბლიასა და ღვთისმეტყველებაში. “ლურჯა ცხენების” ქარები “ფერადია”, მრავალფერია, ამოუწურავია.

ქართული ზღაპრის კეთილი რაშივით, გალაკტიონის მერანი ყველა განსაცდელისაგან მხსნელია: “მოიგონე ძველი მეხი, ცეცხლის დილა, ცეცხლის ბინდი, ფოლად უზანგს მოსდე ფეხი და კვლავ მერანს მოაფრინდი. ოცნებაო, მოიგონე, დღეები რომ ჰგავდნენ ზვირთებს, ის მერანი ისევ გიხსნის, სადაც უნდა გაგიჭირდეს” (“ოცნებაო მოიგონე”).

გალაკტიონის მერანი თავისი სიდიადითა და სირთულით იდუმალის, “პოეზიის ინტეგრალის” სფეროს კუთვნილებაა, ჭაში ჩასულ მთვარესავით მოუხელოთებელია და ამიტომ პოეტს ხშირად უჩნდება შეუცნობლობის, სხვათა სიჩუმის გამო ტკივილი. “მოხუცი რაში”, რომელსაც “დევები და ჭინკები უღერებენ ეშვებს და დინგებს”, გალაკტიონის პოეზიის რაშია, ირგვლივ გამეფებული სიჩუმის მიზეზი კი ისაა, რომ შეუძლებელია პოეტის უსასრულო გზათა და ჰუნეთა დათვლა: “ამ სიჩუმეში ვინ დათვალოს გზანი, ჰუნენი? აქ წარსულშიც და მომავალშიაც შეჩერდებიან საუკუნენი” (“მთვარე ჭაში”).

გალაკტიონის რაში სიახლის, მზის სათავის მაძიებელია, იგი ქიმერებსაც კი აოცებს და ტაშს დააკვრევინებს, რადგან სწრაფვის, სიმაღლის, სადავის შეჩერების საიდუმლოს არის დაუფლებული: “აუჩქარა ცხენმა გზაში, ქიმერებმა დაჰკრეს ტაში, დაიკვივლა ელვამ ცაში და ღრუბლები შეაჯერა. აჰა, ბრძოლა დაათავა, ნაპოვნია მზის სათავე, დაუჭირა რაშს სადავე, ხედავთ? იგი შეაჩერა!” (“აუჩქარა ცხენმა გზაში”).

უნებურად გვაგონდება ფსევდო ლონგინეს აზრი ამაღლებულის “დეზების” და “სადავის” შესახებ: “ამაღლებული, რომელიც მარტოოდენ საკუთარ სწრაფვასაა მიმდობილი და შლეგურ შემართებას მიწებებული, ისევე არასანდოა და არასაიმედო, როგორც მეზღვაურებისაგან მიტოვებული, თავის ნებაზე მიშვებული და ტალღების სათამაშოდ ქცეული ხომალდი, რადგან ამაღლებული ყოველთვის თანაბრად საჭიროებს როგორც დეზებს, ისე სადავესაც” (ფსევდო ლონგინე, “ამაღლებულისათვის”, თბ., 1975, გვ. 100).

“ცხენთა შეჯიბრებას” გალაკტიონი “ლურჯა ცხენებით” ევლინებოდა, “ლექსთა შეჯიბრებას” “მხოლოდ ინტეგრალებით”, რომლის შეცნობა-გაანალიზება თაობათა, საუკუნეთა ძალისხმევას მოითხოვს.

ქართველი კაცისთვის, ჩვენი ისტორიისთვის ცხენი მრავლისმეტყველი სიმბოლოა და თუ ქართველ მხედრებს ოდითგანვე უთქვამთ თავიანთი სიტყვა საერთაშორისო არენაზე, მეოცე საუკუნის პოეტურ დოღზე ჩვენი ქვეყანა “ლურჯა ცხენებით” წარდგა და სხვებმაც აღიარეს ის ჭეშმარიტება, რომ “უსასრულოა ლურჯა ცხენების სრბოლა” (ვარდგეს პეტროსიანი, უსასრულოა ლურჯა ცხენების სრბოლა, “ლიტერატურული საქართველო”, 1983, 29 აპრილი, გვ. 6).

როსინანტის აჩრდილი

გამუდმებით ივსებოდა, იხვეწებოდა და ახალ-ახალ შესაძლებლობებს იკრებდა გალაკტიონის პოეტური გენია. ამის კვალობაზე იცვლებოდა, კონკრეტდებოდა და სხვადასხვაგვარ ნიუანსებს იძენდა პოეტის ესა თუ ის სახე-სიმბოლო.

გალაკტიონისათვის უძვირფასესი იყო ევროპული სახეები – ლირი, ჰამლეტი, დონ კიხოტი, მრავალ სხვა სახესთან ერთად.

განსაკუთრებით პოეტური ფორმირების წლებში ჩნდება გალაკტიონის შემოქმედებაში ეს სახელები: ჰამლეტი, როგორც ეჭვის, ანალიზის, დაფარულის გაცხადების სიმბოლო, სიმბოლო აღმოსავლეთისა, რომელსაც პოეტი “მოჯადოებულ ბურუსში მყოფ”, გამოღვიძებამდე მისულ ჰამლეტს უწოდებს (“აღმოსავლეთი”). თვით გალაკტიონიც მამის აჩრდილისგან განდობილ ჰამლეტს მოგვაგონებს და ეს ჰამლეტიზმი მას ალ. ბლოკთანაც აახლოებს.

არანაკლებ აინტერესებს გალაკტიონს დონ კიხოტიც ძიების, სიკეთის, ალტრუიზმის გამო. თვითმყოფობის მამიებელი პოეტი “მწარე ქარებით” დაწეწილი სულით, მძაფრი შინაგანი ცხოვრებით ცხოვრობს. იგი ეძებს უცხოეთშიც, ეროვნულ წიაღშიც, მაგრამ არა ყოველთვის წარმატებით, და, თავისივე წარმოსახვის ლანდებთან შეჭიდებული, დამსხვრეული ფარ-შუბით მებრძოლ დონ კიხოტთან პოულობს ანალოგიას: “მე დემონები ქროლვით მარადით მომაგონებდნენ დაფარულ შხამით, რომ უიმედოდ მივქროდი ღამით გატეხილ შუბით და მუზარადით” (“მაგრამ მე რა ვქნა?”).

დონ-კიხოტის ფარ-შუბის პარალელურად, გალაკტიონის შემოქმედებაში ფიგურირებს ამ რაინდის დავარდნილი ცხენის – როსინანტის სახელიც. ეს სახე გვხვდება იმპრესიონისტული მანერით დაწერილ ლექსში “გაჰქრნენ ზაფხულის დღენი”.

საერთოდ, გალაკტიონისათვის დამახასიათებელია სწრაფვა იდუმალებისა და მოვლენათა გაუცნაურებისაკენ, რაც ამ ნაწარმოებშიც ვლინდება. აქ გალაკტიონს გაზიარებული აქვს ო. რენუარის მოთხონა: “Чтобы хорошо выразить себя, художник должен скрываться”.

საანალიზო ლექსი გამოირჩევა ბუნდოვანებით, ალოგიკურობით, სათქმელის ბოლომდე გაუმყდავებლობით, ახლებური ფერებით. მისი ანტურაჟი მთლიანად პოეტურია, მოვლენები დანახულია ესთეტიკის თვალთ.

ლექსის პირველივე სტრიქონები ბუნების დაუსრულებელ კონტურებს მოხაზავს, აქვეა ცნობისმოყვარეობის აღმძვრელი სახეები: “წარბადახრილი მიდის შემოდგომისა ჩრდილი, ზიდავს გამხდარი ცხენი ყვავილებიან ურემს”.

მერე ეს ცხენი სახელდება როსინანტად, თანაც იგი ცისკენ მაცქერალია: “ცისას იგრძნობს რიდეს ის, როსინანტად ზრდილი”.

სევდას აღძრავს ზაფხულის დღეების ქრობა, ქარის მიერ ყვავილების არევა: “გაქრნენ ზაფხულის დღენი, ქარი ყვავილებს ურევს”.

შემოდგომის სევდას აძლიერებს თიბათვესავით ნაზი ქალიშვილის მოგონება, რომელიც ზამბახებს ყიდდა. ზაფხულის დღეებს გაჰყვა მისი სახე და ახლა, ლექსის ლირიკულ გმირთან ერთად, ბუნებაც წუხს ყველაფრის წამიერობას.

ლექსში უმთავრესია პოეტის ლირიკული მე, რომელიც “პოეზიად ხდიდა ჩვენი დღეების პროზას”.

ერთი შეხედვით, ნაწარმოების ანტურაჟს არაფრით ესადაგება და სავსებით მოულოდნელი ჩანს როსინანტივით გამხდარი ცხენი, რომელიც ყვავილებიან ურემს ეზიდება და “ცის რიდეს” იგონებს.

თუ გავითვალისწინებთ, რომ ყვავილები (არტიკული) პოეზიაა გალაკტიონის შემოქმედებაში, რომ ლურჯა ცხენები ამ პოეზიის შიფრია, მაშინ როსინანტივით გამხდარი, ცისკენ მაცქერალი, ყვავილებიან ურემში შებმული ცხენიც ორგანული გამოჩნდება.

ცხენის მრავალგვარი ვარიაციაც შეგვხვდება გალაკტიონთან (XIX საუკუნის ზარმაცი, ჯაგლაგა ცხენი, გაქანებული მერანი, ფერიული მერანი, ოცნების მერანი, მარადისის რაში...), ვიდრე საბოლოოდ არ დაკონკრეტდა მისი პოეზიის ყველაზე აღიარებული სახე - “ლურჯა ცხენები”, სიმბოლო უმაღლესი შემოქმედებისა.

ამ კონტექსტში, ვფიქრობთ, ბუნებრივი ჩანს კიდევ ერთი საინტერესო მიგნება ამ ციკლისათვის, როსინანტივით გამხდარი ცხენი, რომელიც ყვავილებიან ურემს ეზიდება (ურმის პარალელურად გვაქვს დილიჯანსი, გემი, ეტლი) და ეს ურემი ძალზე ნიშანდობლივია სხვა “ტრანსპორტთან” ერთად. როსინანტი ცას გასცქერის, ცას, რომელიც იდეალის, ოცნების, ზემთაგონების იდენტურია, ოცნებისა, რომელიც პოზიტიურია, მაგრამ რომელსაც როსინანტივით გამხდარი ცხენი რეალობად ვერ აქცევს, შესაძლებლობის მაქსიმუმს ვერ ააწევინებს. სხვაგვარად, თუ არ ასეთი ასოციაციებით, ამ სახის არსებობა გაუგებარი ჩანს ნაწარმოებში.

ლექსის მინორი, იტალიური სიტყვებით გამოხატული, დაბალ რეგისტრზე მიმანიშნებელია და სავსებით შეესაბამება როსინანტის უსუსურობას, რომელსაც სხვაგან ლურჯა ცხენების ყოვლისშემძლე “გრგვინვა-გრიალი”, ყოვლისშთანმთქმელი “შუქთა კამარა” უპირისპირდებოდა. აქ კი შემოდგომის უსუსური შუქია - “შუქს გავლებოდა ხაზი”.

ვფიქრობთ, ყვავილების, ზამბახების, ქალის, პოეზიის, შუქის, ცის კონტექსტში მოხსენებული ცხენი მხოლოდ და მხოლოდ პოეზიის მერანია, მაგრამ არა ლურჯა ცხენებივით გაქანებული, არამედ შემოდგომის დარდით დაღდასმული. გალაკტიონს რომ გენიის სხვადასხვა მდგომარეობის აქცენტირება ახასიათებს, ამის მაგალითია “ზღვა იყო წყნარი”, რომელშიც მიძინებულია გენია, ხოლო “ზღვა ახმაურდა” გენიის ზღვისებურ აბობოქრებაზეა.

საანალიზო ლექსში გალაკტიონმა კიდევ ერთი ახალი კუთხით დაგვანახა ცხენის სახე, თავისი უნაპირო შესაძლებლობები.

“აპოკალიფსის მერანი”

გალაკტიონის ცხენების ციკლში ერთი მოულოდნელი, განსაკუთრებული სახე-სიმბოლოა “აპოკალიფსის მერანი”.

რუსული (ვ. გოლცევი, ა. მედნიკოვი, მ. ზენკევიჩი) და ქართული ლიტერატურული კრიტიკა (გ. კანკავა) გალაკტიონის “ლურჯა ცხენებს” აკავშირებს ვ. ბრიუსოვის ლექსთან “ცხენი მწვანე” (“Кон блед”).

ამ პრობლემას იკვლევს და ასეთ მსგავსებას საერთოდ უარყოფს მ. ანთაძე წერილში “გალაკტიონის “ლურჯა ცხენებისა” და ვ. ბრიუსოვის “Кон блед”-ის ურთიერთმიმართებისათვის” (ლიტერატურული ურთიერთობანი, III, თბ., 1972, გვ. 166-170).

მართლაც, რა აქვს გალაკტიონის ახალი პოეტური რეალობის, ახალი სამყაროს შემქმნელ ლურჯა ცხენებს საერთო ბრიუსოვის სიკვდილის მომტან “მწვანე ცხენტან”.

გ. კანკავა მიუთითებს, რომ “ლურჯა ცხენების” თემა და თვით ქვეყნის განახლების მოტივი ეხმაურება იოანე ღვთისმეტყველის გამოცხადებას.

“ქვეყნის განახლების მოტივი”, ისევე როგორც აპოკალიფსური ცხენისა და მხედრის სახეც, უთუოდ მოიპოვება გალაკტიონის ლირიკაში, რაც არ გამორიცხავს

პოეტის წყაროდ გამოცხადების მიჩნევას, მაგრამ ეს ეხება არა “ლურჯა ცხენებს”, არამედ სულ სხვა შედეგებს.

ეს ლექსებია “გუბე”, “ძველი ხელები წყდება კალიფსოს” და “გემბდი ყველგან”.

ამათგან პირველ ორში სოციალური აზრია, ისინი რევოლუციას ეძღვნება, ხოლო მესამე – “გემბდი ყველგან” – აპოკალიფსურ მერანს პოეზიას უკავშირებს.

“გუბე” უსათუოდ იწვევს გამოცხადების ხილვების ასოციაციას სისხლის დღეებით, წარღვნის, შურისგების მოტივით. თითქოს ცოდვილ კაცობრიობას აპოკალიფსის ცხენი ევლინება. მართალია, იგი სიკვდილის “მწვანე ცხენად” არის სახელდებული, როგორც აპოკალიფსშია, მაგრამ რევოლუცია განცდილია, როგორც ცოდვილი სამყაროს განწმენდის საშუალება: “ეს მდინარენი შფოთიანი – ეს სისხლის დღენი, უცებ გაჩერდა – კოსმიური შეიქნა გუბე: აპოკალიფსის გადაიმსხვრა კლდეებზე ცხენი, ამოტივტივდა ხვეულების უბიდან უბე. ირევა ყვითელ ჭაობების ბრმა ზედაპირი, კრეისერების ნაფოტები, მისი დროშები, გამორიყული დამხრჩვალებით სუნთქავს ნაპირი, ცოცხალი წარღვნის უდარდელად გარდამომშვები”.

აქ უკვე სინამდვილის დეტალებია, სიმბოლიზებული, მაგრამ მაინც რეალობით ნასაზრდოები.

ბოლოს მითიური ნიობეს შურისძიებას ემსგავსება ქვეყნის წალეკვა: “აშმორდა გუბე, მაგრამ მკაცრი საათი რეკავს, გამოიღვიძეთ! შურისგება არყევს ნიობას – გადაირღვევა ნაპირები... და გადალევავს ძველს, ეხლა მაინც დალუპვის ღირს კაცობრიობას”.

მეორე ლექსი “ძველი ხელები წყდება კალიფსოს” კიდევ უფრო მეტად საზრდოობს ბიბლიური ცეცხლის, ზღვის, წყლის სახეებით. სიკვდილის მერნის გაელვებას გამოცხადებაში გადავყავართ, მაგრამ ყველაფერს რვოლუციას არქმევს პოეტი და დროს უფარდებს: “მოვიდა ვიღაც ცეცხლივით ზანტი, გადაულოცა გზას ამიდეები, სადღაც წყვდიადში გაჰკრა ასანთი და ააფეთქა დინამიტები. ავარდა ალი, მთები იწვიან, ალმა შფოთიან ზღვას მიუწია, ქვეყანა ცეცხლმა შორს გაიწვია და დროს დაარქვა რევოლუცია. ძველი ხელები წყდება კალიფსოს, მიჰქრის მერანი აპოკალიფსის”.

“გემბდი ყველგან” სრულიად განსხვავებულია წინა ლექსებისაგან თავისი ჩანაფიქრით. მასში არა ზეცის მოიმედე, მისი “ყალბი ტახტების” შემყურე პოეტია, არამედ “ზედის მკვეთელი, ამფეთქებელი”, რომელსაც მარადჟამს ჩაესმის უღმობელი დროის გაფრთხილება: “მსხვერპლი ქვეყნიურ ძალის ასკეცის, მტვერი იყავი, მტვერი გახდები!”.

ამიტომ პოეტი ქაოსებში შემოდის (ქაოსიდან იბადება მუზა), როგორც ახალი პოეტური სამყაროს შემქნელი, წარმავლობასთან მეზრძოლი აპოკალიფსის მხედარი, მაგრამ ესაა არა სიკვდილის “მწვანე ცხენი”, არამედ უფრო “სპეტაკი”, მახვილით, გვირგვინით, მძლევარი, “სარწმუნო და ჭემმარიტი” მხედრის ასოციაციით: “და ვიხილეთ ცანი განხმულნი და, აჰა, ცხენი სპეტაკი და მჯდომარესა მას ზედა ეწოდებოდა სარწმუნო და ჭემმარიტი და სიმართლით სჯის და ებრძვის.

და თუაღნი მისნი იყუნეს ვითარცა ალი ცეცხლისათა. თავსა ზედა მისსა გვირგვინი მრავალი, რომელთა ზედა წერილ იყო სახელი და სახელი წერილი არავინ უწყის, გარნა მან მხოლომან.

და ემოსა სამოსელი, შედებილი სისხლითა. წოდებულ არს სახელი მისი: სიტყვა ღვთისა” (გამოცხადება იოანე ღვთისმეტყველისა, თ. 1, 9, 695, 11, 12, 13).

გალაკტიონისთვის, რომელიც პოეზიის ქრისტეა, არც ქრისტეს სისხლი (სიმბოლო მსხვერპლისა), არც მისი “სპეტაკი ცხენია” უცხო. პოეტების მეფის მერანი

წინასწარმეტყველურიცაა, თავისუფალიც, სხვათა განკითხვის უფლების მქონეც და მარადიულიც.

ლექსში არის სიჩუმის, ურწმუნოების, შეუცნობლობის ტკივილიანი განცდა: “არის სიჩუმე, ბნელი ცხედარი, მის ტანზე შავი ცეცხლის გაჩენა, აპოკალიფსის მძაფრი მხედარი ვინც ქაოსებში შემოაჭენა”.

თავი VII ასტრალური მოგზაურობა

გალაკტიონ ტაბიძემ მკითხველის ყურადღება არსმენილი ხმების, უხილავი ფერების, უცნობი სახეებისა და უცხო მხარეებისკენ მიმართა.

პოეტი მარადიული მოგზაური იყო. იგი ხილულ თუ უხილავ სივრცეებში მოგზაურობდა არა მარტო ფიზიკურად, სულითაც, უხორცო სულად იქცეოდა, “ფრთასუბუქ ლანდად” გარდაისახებოდა, “უცხო სიმსუბუქეში” შედიოდა და ასტრალური მოგზაურობისას ჩვეულებრივ მოკვდავთათვის მიუწვდომელს მოიხილავდა.

გალაკტიონს “მეორე, იდუმალი სახეც” ჰქონდა, სხვათაგან დაუნახავი და იგი ფრენდა სულიერი ორეულით: “ამ დროს იმისი მთელი არსება სხვადასხვა ფრთებად ირგვლივ ვრცელდება, მისი აზრები სავსეა სიტყვით, რომელიც საქმით ხორციელდება” (“პორტრეტი”).

ასტრალური მოგზაურობის უნარი განსაკუთრებული უნარია.

ოკულტისტები, იოგები აღნიშნავენ, რომ ნებისმიერ ფიზიკურ სხეულს აქვს ჰაეროვანი (ეფირული) ორეული, რომელიც თვით სიცოცხლის კვიტენსენციაა და შეუძლია იცხოვროს ფიზიკური სხეულის სიკვდილის შემდეგაც (1, 175).

ვისაც სხეულისგან სულის დროებითი გაყრა განუცდია კლინიკური სიკვდილის დროს, იხსენებენ, რომ მათ ჰქონდათ არაჩვეულებრივი სიმსუბუქისა და ფრენის განცდა. დიდი ფსიქიკური ძალის მფლობელ ადამიანებს შეუძლიათ ჩვეულებრივ პირობებში გამოეყონ ასტრალური ორეული და იფრინონ განუსაზღვრელ დროში, სივრცეში.

ასტრალური მოგზაურობისას სული ეთიშება სხეულს, იქმნება უწონობისა და სიმსუბუქის შეგრძნება და ეს მდგომარეობა გაიგივებულია ფრენასთან.

მაგრამ ამის მიღწევა საჭიროებს უდიდეს ძალისხმევას, “უმაღლესი წესრიგის გამბედაობას”, ვინაიდან, აღწევს რა ასტრალურ სიბრტყეს, ადამიანი მოწმე ხდება საოცარი სანახაობის, რაც არ შეუძლია ყველას გადაიტანოს, ამიტომ საჭიროა შიშზე გამარჯვება, სიმშვიდე, საკუთარი თავის რწმენა (2, 113).

ე. რერიხის მიხედვით, სიკეთით განთავისუფლებული სული ფრენს სინათლეში. სულის დისციპლინა შეიძლება გავიგოთ, როგორც ფრენა. საჭიროა ლოცვა, სულის ფრთა იზრდება დუმილში, ხოლო მატერიას ფრთები არა აქვს... როცა ადამიანები გაიგებენ, სად და რატომ უნდა იფრინონ, მაშინ შეიძლება გაათმაგდეს მფრინავი აპარატები. საჭიროა სწრაფვა აბსოლუტისკენ. მიწიერი სილამაზე იკარგება დედამიწის ლურჯ სხივებში (მდრ. გალაკტიონი: “თვალი იკარგება სივრცეთა უშორეს გრადაციებში”).

კარგია გქონდეს ისეთი თხელი სხეული, რომლითაც სულს არ ემინია შორს ფრენის. ფრენა ბრწყინვალე სიტყვაა... როცა მძიმე დროა, იფიქრეთ გაფრენაზე, დაე ყოველი ოცნებობდეს ფრთებზე. ფრთები იზრდება აზრით, გაფრინდით ფიქრით” (3, 32, 51, 59, 88, 98, 102, 532).

იოგების ფილოსოფიის მიხედვით, სამყარო დაყოფილია მაღალ, შუა და დაბალ პლანეტარულ სისტემებად. დედამიწა შუა პლანეტარული სისტემის შემადგენლობაში შედის. სიკვდილი არ არსებობს მხოლოდ სულიერ პლანეტებზე, ანტიმატერიალურ სამყაროში.

ხელოვნური თანამგზავრითა და კოსმოსური ხომალდებით ადამიანები ვერასოდეს მიაღწევენ სხვა პლანეტებს. ტრანსცენდენტურ პლანეტებზე გამგზავრებისთვის საჭიროა როგორც ნატიფი, ასევე უხეში სხეულის გამოცვლა, ვინაიდან სულიერი ზეცის მიღწევა ბოლომდე სულიერი სხეულით შეიძლება.

სხვა პლანეტებზე მოგზაურობის მიდრეკილება მუდამ ახასიათებს ცოცხალ არსებას. მას ჰქვია სარვა-გატა, რაც ნიშნავს მას, “ვისაც ყველგან მოგზაურობა სურს”.

“შრიმად-ბჰაგავატამის” II სიმღერაში აღწერილია სულიერი ზეცისა და მისი მცხოვრებლების ბუნება. აქვე ნათქვამია, რომ სულიერ ზეცაში არსებობს სულიერი თვითმფრინავები და განთავისუფლებული არსებები ელვის სისწრაფით მოგზაურობენ ამ პლანეტაზე (4, 49).

“ბჰაგავად-გიტაში” დიდ მოგზაურობაზეა ლაპარაკი. ჩვენ უნდა გადავლახოთ მატერიალური სამყარო და შევიდეთ სულიერ ზეცაში. ეს შესაძლებელია არა კოსმოსური ხომალდებით, არამედ კრიშნას ცნობიერებით, სულიერი განვითარებით.

სრულყოფილი იოგისათვის, რომელიც სრული ცნობიერებით ტოვებს სხეულს, პლანეტიდან პლანეტაზე გადასვლა ისევე ადვილია, როგორც უბრალო ადამიანისათვის მაღაზიაში შესვლა... ენერჯია კრიშნას ცნობიერების განვითარებისათვის უნდა გამოვიყენოთ, რათა მივიღოთ სულიერი სხეული, რომლითაც კრიშნას პლანეტაზე მოხვედრა შეიძლება (5, 220, 222, 301, 302, 309).

“ჰაერით მოგზაურობა” იწვევს აზრის შეცვლას, გონებისმიერი განწყობის შეცვლას, პროგრესირებას მენტალურ უნართა განვითარების გზით” (6, 304).

“მოგზაურობა, ხეტიალი ანტიკურ და შუასაუკუნოებრივ პოემებში ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია ინიციაციისა, ასე მაგალითად, მოგზაურობა იაზონისა, ოდისეუსისა, ენეასისა, შუასაუკუნეთა საგებისა და რაინდული რომანების პერსონაჟებისა” (6, 212).

გალაკტიონს ამშვენებს “გამბედაობის დიდი გენია”, თუმცა კარგად აქვს გაცნობიერებული, რა დიდი რისკია “ჩარჩოს გადაცდენა” და “უცნობი ქუჩის დასასრულთან” მიღწეული, შესძახებს: “არ გადვიჩხოთ, არ გაწყრეს ღმერთი”.

ქრისტიანული რელიგიის მიმდევართათვის ცად ამალღება შესაძლებელია ცოდვათაგან განწმენდით, რწმენით, ხორციელ სურვილთა დათმობით.

ამ მდგომარეობის გამოსახატავი ტერმინებია ძველ ქართულში: “სულიერი ფრთა, გონიერი ფრთა, სათნოების ფრთა, სიმართლის ფრთა”, ხოლო ასტრალური მოგზაურობის უნართ მომადლებულ ადამიანებს ეწოდებათ “ფრთოვანი”. ასეთები იყვნენ ექვთიმე მთაწმინდელი, ზოსიმე ათონელი, წმინდა ბასილი, იოანე მტბევარი, ეზრა, დიონისე არეოპაგელი (7, 181).

სულის ცაში ფრენის უნარი ვლინდება ვაჟა-ფშაველას პოეზიაში: “არ მიბობლნია დაბლა ქვემდრომად, მაღლა დავფრინავ, როგორც გავაზი” (“ნუგეში მგოსნისა”) (8, 161).

პოეტი “ცეცხლმოდებულ ფიქრს” ცაში, ღმერთის სავანეში გზავნის (“სამეფო სიყვარულისა”), სხვაგან სული გარდაცვლილ წინაპრებთან იგზავნება (“ილიას საღამო”). ცაში ფრების განცდა განსაკუთრებით საგრძნობია შემოქმედებით პროცესში, ამიტომაც დაეძებს “ახალ თვალებს, ახალ ფრთებს” (“აღარ მწადიან ვიმღერო”) (8, 137).

ასტრალური მოგზაურობის ძალას გულისხმობს აკაკი წერეთლის განაცხადი: “ფრთები არ მაქვს, მაგრამ ვფრინავ.”

დანტე გვარწმუნებს: “სულს განწმენდილს და გასპეტაკებულს ცადამალღების სრული ნიჭი მოევლინება” (9, 137).

პლატონი ამბობს: “პოეტი მსუბუქი, ფრთაშესხმული და წმინდა არსია” 10, 30-31).

“ძალუმი ფრთებით” ყოფიერებაზე ამაღლების, წმინდა სინათლის ზვრების, აისის ჭალების მიგნების ბედნიერებაზე გვესაუბრება ბოდლერი ლექსში “ამაღლება” (11, 18).

ერთხელ დიდმა ჩინელმა ფილოსოფოსმა და მოძღვარმა ლაო-ძიმ ჩინეთის იმპერატორთან შეხვედრისას თავისი საოცარი შესაძლებლობა გამოავლინა: “ლაო-ძი აიწია ჰაერში და შეჩერდა ღრუბლებში, მარცხენა ხელი ცისკენ აღაპყრო, მარჯვენა მიწისკენ და თქვა: “ზევით ცაში და ქვევით მიწაზე მხოლოდ დაოა თაყვანისცემის ღირსი. ახლა, როცა ვარ მაღლა და მიწას ფეხს არ ვაკარებ ჰაერით გარემოსილი, რას წარმოადგენს ხელმწიფეო, სიმდიდრე და გამოჩინება შენი”.

იმპერატორი თავად ეთაყვანა დიდ ბრძენს.

კონფუცის უთქვამს ლაო-ძის შესახებ: “მე არ ვუწყვი, როგორ მაღლდება იგი ცად ქარსა და ღრუბლებში... იგი ხან ხილულ არსებად წარმომიდგა, ხან ნისლეულ არსებად. მას ძალუმს ღრუბლებში სრბოლა და ინისა და იანის ციური სხივებით შემოსვა. მისი შეჩერება შეუძლებელია” (12, 45, 49).

ასტრალური მოგზაურობის უნარს ფლობდა ტ. გრანელი, ამიტომაც ასე ხშირია მის შემოქმედებაში გაფრენა ზეცაში, “ექსკურსია ცისკენ”.

დანტე სულის ფრთებით მიეახლა ზეცის სავანეს: “მიწაზე რა გვაქვს იმნაირი ჩვენ იარაღი, ასასვლელი ან მაღლიდან ჩამოსასვლელი, თავის სისწრაფით შევადარო ჩემს ფრთებს მაშინდელს” (9, 366).

გოდერძი ჩოხელის “მგელში” ფრენდნენ წმინდა ბერები (13, 72), ამაღლება დღეს ცაში ამაღლდა დონატა (13, 51).

სულისგან სხეულის გაყრის, სულის ფრთით ცაში ფრენის განცდაა გადმოცემული კ. გამსახურდიას “დიონისის ღიმილში”: “ასე მგონია ჩემს სხეულს გაჰყრია ჩემი სული, ცეცხლის ფრთები აუხამს და მიჰქრის ოკეანის ნელტფილ სუნთქვას გადაყოლილი. ვდგევარ ნაპირზე, როგორც იმ სულის ზედმეტი ბარგი, ამ გაუხარელ მიწაზე გამორიყული” (14, 232).

რუს პოეტს ვლ. სოლოვიოვს ესმოდა “უხილავ ლანდის ფრთების ქროლვა”, “უფრთებო სულს” იგი “მიწის ტყვედ” მიიჩნევდა.

“ფრთების გაზრდაზე”, “ფრთების სავსავით ზეამაღლებაზე” გვესაუბრებოდა ა. ბლოკი (“ნ. გუნს”, “დემონი”) (15 149, 196).

გ. ტაბიძის ერთ დღიურში ვკითხულობთ: “დღეს პირველად მეცვა ახალთ-ახალი კოსტუმი და მოვახდინე პირველი გაფრენა უაღრესად დამაკმაყოფილებელი...”

“ამნაირად ერთი დღის განმავლობაში მე მოვახდინე 10 სადაზვერვო გაფრენა, რა თქმა უნდა, ეს სავსებით არ კმარა. უნდა იყოს დღეში არანაკლებ 100 დაზვერვისა, მაგრამ ისე კი, რომ დაღლილობა არ დაეტყოს კაცს.

“მგონია ვიპოვე სიმძიმეთა შემსუბუქების იდეა” (16, 448).

“არააქაური სუნთქვა” ჩაესმოდა გალაკტიონს და მთელი ძალისხმევით ეუფლებოდა ფრენის საიდუმლოებას, ტოვებდა ამქვეყნიურ სიბილწეს, შურს და მტრობას (“მთვარე კაშკაშებს”) (17, 277).

1810 წ. საბერძნეთში ლოგინად ჩავარდნილი ბაირონი რამდენჯერმე ნახეს ლონდონის ქუჩებში. როცა ეს უამბეს პოეტს, მან განაცხადა: “იმას, რომ ჩვენ გაორება შეგვიძლია, არ ვეჭვობ, მაგრამ როგორ – ჩვენთვის უცნობია”.

ცნობილი ექსტრასენსის ა. მარტინოვის ორეული ფეოდოსიაში შეხვდა ნაცნობ ქალს, როცა იგი კიევი იმყოფებოდა.

მშობლიური ადგილების ხილვის სურვილი გახდა ორეულების შექმნის იმპულსი.

პოეტი ვიაზემსკი თავის კაბინეტში საკუთარ ორეულს შეხვდა, რომელიც წერდა. პოეტმა იყვირა და გულწასული დაეცა... “მგონი საკუთარი თავი დავინახე” - თქვა მან.

ერთი პოლკის მეთაურის მიერ საკუთარი ორეულის ხილვა სიკვდილით დამთავრდა (18, 6).

“ნათელი ფრენის” ფიქრით გატაცებული გალაკტიონი მხოლოდ საკუთარი რწმენის მონა იყო: “მაგრამ გრძნობათ სიმაისევე, ფიქრო ნათელ ფრენის, თუ მონა ხარ, მონა ისევე – საკუთარი რწმენის” (“იდეა”).

ტიტანური ძალისხმევით ამაღლებული პოეტი სიბნელეს ამარცხებდა და გულის სითბოთი ადნობდა თოვლს: “ამოვდივარ! ღამის ნაკვეთებს მალე გაჰკვეთს ჩემი ფრთები, მალე, მალე მთებს და ველებს ტიტანივით მოვევლები, ვნების რკალად მოვედები მუდმივ თოვლით შესუდრულ მთებს” - (“ავრორა”).

“ჟამთა ცეცხლის” - ღმერთის – რწმენით განწმენდილი “ფრთასუბუქი” პოეტი ზებუნებრივ წუთებშიც ცის კიდურში დაფრინავდა: “ჟამთა ცეცხლით განწმენდილი, ფრთასუბუქი, ფრთასათუთი, მოელვარე ცის კიდურში გამიტაცებს ხოლმე წუთი” (“წუთი”).

ასე გამუდმებით ელოდა პოეტი ცაში ასასვლელ ფრთებს: “რამდენს უეცარს ველოდი ამბორს, რამდენს ველოდი ფრთეებს აღსავალს” (“აჰა, ბინდდება”).

ამაღლებულ სულს მიაცილებდნენ ფრთები, ტალღები და გრიგალები” (“სადაც ტყეების ისმოდა დარდი”).

განსაკუთრებულია სულის ეს ძალა, “საბედისწერო ბედის ბილიკის” გადავლისათვის საჭირო: “იყვნენ საუკუნენი, მაგრამ მე ვიხსენები გაფრენილი პირველი წყების ნიაგარებით” (“ეფემერა”).

როცა უჩინარდებოდა ასტრალური ორეული, კაემნის ბადე იქსოვებოდა და პოეტი ეძახდა ფრთოვან სულს: “სულს ბორკილები რისთვის დაადე? რად შემჭერ ფრთები, კაემნის ბადე? სტირიან მთები, მოსთქვამენ ფრთები, გეძახი, კვდები, გამომეცხადე!” (“გამომეცხადე!”).

სიძნელით სავსე მოგზაურობის უნარის მქონე პოეტი წელიწადების საიდუმლოებებს უტრიალებდა: “მოგზაურობა სიძნელით სავსე, ჩემთვის არასდროს არაა ძნელი, როდესაც იცი, გადიფრენს თავზე წელიწადების ქოლვა ფიცხელი” (“ჩემს ყრმობის ხანში”).

სულის ფრთებით იღებოდა ზეცაში საიდუმლოებათა დაგმანული სარკმელი: “ოცნებათა მკრებელი გაჭრილი ვარ ზეცადა. აგერ ნისლში სარკმელი მალე გამოაშუქებს, დრო, ვერ გამოსათქმელი, გამოსავალს გვაჩუქებს” (“სარკმელი”).

“მისტიური ფრთით” შედიოდა პოეტი “უცხო სიმსუბუქეში”, რათა იქ ეპოვა ნუგეში, თანამგრძნობი თვალები, ღვთაებრივი ნათელი (“ნუგეში”).

პოეტი ხშირად ლაპარაკობდა “ფრთაზე”, რაც სულის ძალას, მაღალ სულიერებას, ცაში ამაღლების უნარს გულისხმობს: “როგორც რონინი საოცარი და მისტერია, სულს გაფრენილს ედარება ფერად მიმინოს, დასტოვო მხარე, სადაც ყველა ფილისტერია, სილაჟვარდემში მიიბროლოს და მიიმინოს” (“ჩემს გულში”).

“ახალი ამეტყველება”, ახლებური არსებობა იყო სულის ფრენის მიზანი: “გდევდეს ახალი ამეტყველება, როდესაც ფრთებით ცად შევარდები” (“სად ელინელთა მთაა გიმეტეტი”).

სულის ფრთებით ფრენდა იგი ცაში და აკვირდებოდა სამყაროს, სიმაღლეებს: “მე არაერთხელ მქონია ფრთები, თავბრუდამხვევი სიმაღლით მქროლი. ლურჯი ტრიალით ბრუნავდნენ მთები და ირყეოდა ლაჟვარდი ბროლი. მე არაერთხელ მიგრძვნი მაშინ,

რომ ის მიწები სხვა მიწებია, დამვიწყებია მოწამვლა შხამით, მაგრამ კვილში გამღვიძებია... იმ სიმაღლეებს ვიგონებ ხშირად, არ მავიწყდება ის ლაჟვარდები”.

“თეთრი ფრთებით” ებრძოდა პოეტი სიძნელეს, რათა გზა გაეგნო ჩონჩხებში, ცხედრებში და გაბედულად მიეღწია მიზნისთვის (“რაც იქნეს, იქნეს”).

“ელვის ბილიკით” მავალ პოეტს “თოვლის ვარდები” ათოვდა, ხან უფსკრულში იყო გზა, ხან კი მწვერვალისკენ: “ელვის ბილიკზე მიდის ფეხები და მეცემიან თოვლის ვარდები, ხან უფსკრულებში გადავიჩეხები, ხან მწვერვალეზზე აღვიმართები” (“ხან უფსკრულები, ხან მწვერვალეზი”).

გაფრენით მარცხდებოდა ამაოება, ხდებოდა დროზე ამაღლება: “გავფრინდეთ, ჩვენ ხომ გვასხია ფრთები, გადავიართო ზღვები და მთები, გადავარღვიოთ სივრცე, დროება, ვერას დაგვაკლებს ამაოება!” (“სიახლე დღეთა ესევითარი”).

თუ მორწმუნეთათვის რწმენა, მარხვა და ლოცვაა ფრთა, გალაკტიონისთვის პოეზიით იყო შესაძლებელი თეოზისის მიღწევა ნიჭსა, ცოდნასა, შრომასა, სიწმინდესიკეთესა და რწმენასთან ერთად. იგი გამუდმებით ფრენდა ლექსით: “მომწყურვალე შუქთა ფენის, იზრდებოდა ფრთები ლექსის”.

პოეტი დარწმუნებული იყო, რომ “ფრთებს სული უფრო გაშლის” (“ქებათა ქება”) ფრენაზე შეყვარებული პოეტი ამბობდა: “არის ცხოვრება გამათხოვრება, თუ მახსოვრობა იქნა უფრთებო” (“მშვიდობის წიგნი”).

ამიტომ ასეთ პოეტურ ფორმულას გვთავაზობდა: “იგი, მხოლოდ გაფრენა არის შემოქმედება” (“კოსმიური ორკესტრი”).

პოეტს სჯეროდა, რომ “ბედს იქით” გაღწევა ფიქრით, სულის ფრთით იყო შესაძლებელი” (“ფანტაზია”).

გალაკტიონისთვის, უპირველესად, პოეტური ნიჭი, ლექსი იყო შორს ფრენის, მიღმურში გადახედვის ძალის მომნიჭებელი: “ჩემო ლექსებო, მარად გქონდეთ მსუბუქი ფრთები” (“აწმყოს დიდება დიდი”).

უსაზღვრო იყო შემოქმედებითი ფრენის არეალი, მზისა და არწივების გვერდით ნავარდობდა გალაკტიონის სული: “თავგადაკლული ტრიალებს ფრთები – სად მხოლოდ მზეა და არწივები” (“დაჰკვირვებინარ კრიალა კარებს?”).

“უზარმაზარი მსოფლიო ქნარი” ფრთაატეხილი იყო და სივრცეებში ჰქონდა სარბიელი: “რისხვით ქუხს ცივი ტალღათ გრეხილი, ქუხს სივრცეებში ფრთაატეხილი” (“უზარმაზარი მსოფლიო ქნარი”).

პოეტი ფრენდა თავისი პოეზიის სიმბოლური მერნით.

ფრთების, გრიგალის, ძალის ძიებაა ლექსში “ზღვის ეფემერა”: “ჩვენი თვალები სივრცეებში ეძებდნენ გრიგალს, ფრთებს – განიმედებს”.

გაფრენა, გაღწევა სულის ფრთით მომავალშიც შეიძლება და წარსულშიც: “ის ირონიამ ფრთით უშუალოდ წარსულ დღეებში გადაისროლა”.

“ვეფხისტყაოსანში”, პოეტის თქმით, “შრიალებს ფრთები ელადათა სიბრძნის დემონის” (“პოემა ვეფხვისა”).

გამარჯვების გზა დაბედებია სულით ფრენას: “გამარჯვების გზებით მიდის თვითოეული დღე ფრთამალი” (“მშობლიურო ჩემო მიწავ”).

“ფრთადაღალული დღეა” ლექსში - “ვისმენ დანატრულ ხმას”.

“ნამკათათვარი ფრთებია” სხვა კონტექსტში (“დგება თეთრი დღეები”).

ზოგჯერ “ფრთიანი ქიმერებია” თანმხლები და არა ანგელოზები: “და მიგვაფრენდა ლოცვათ მაგიერ ფრთიან ქიმერათ გვიანი ჯარი” (“ცხრაას თვრამეტი”).

უძველეს ხელნაწერებზე სერაფიმის ფრთა ეზმანებოდა და სანთელი ენთო: “სერაფიმის ფრთა, სევდიანი ჩემი სანთელი ამ ბარათებზე საუკუნო ალად ენთება” (“უნაზესი ხელნაწერი”).

პოეტი ხედავდა და გრძნობდა ჩრდილ-ფერიების ფრთებს: “მე მუდამ ვიგრძნობ, ვით მშვენიერ ფრთებს ალაგზნებს ვერხვებს ჩრდილ-ფერიები” (“ვით არ მიყვარდეს სამშობლო ჩემი”).

გალაკტიონის წინ გადაშლილი იყო “ჰორიზონტი ფრთაგანიერი” (“მახსოვს ზაფხული”).

ლექსში - “რამდენი დარჩა გაუგებრობა” - წუხილია იმაზე, რომ “არ შერჩა ფრთები ყმაწვილურ სურვილს”. სხვაგან “ფრთამომსხვრეული ფიქრია” დარდის საგანი.

“პრიმიტივიში” “აღფრთოვანება აგიჟებს თარებს და ისარის ფრთით ფიქრი მიფრინავს”.

სიზმრის ფრთებია “მთაწმინდის მთვარეში”: “თუ სიზმარმა ვით შეისხა ციდან ცამდე ფრთები”.

“მგლოვიარე სერაფიმებში” “ლურჯა ცხენებით თუ გაფრენდა გრძნობათ სინაზე”.

სულის ამაყი მერნები სასახლეებს და ტავერნებს ევლინებოდნენ (“თვალს ნაზი და მთვარეული”).

ლექსში “ედგარი მესამედ” - “ენატრებოდათ ფრთებს სითამამე უზრუნველობის, შენი სიშორის”.

იდუმალი ფრთის შეხებაა ლექსში “დომინო”, “მღვიმარე ფრთაა” “აკაკი წერეთელში”.

ფრთების შეკვეცის ტკივილია ლექსში “მე მოვალ”: “ამირანს მიჯაჭვულს და მგოსანს წაქცეულს, ვილაც ფრთებს მიკვეცავს... ეჰა, ვიტანჯები” (“მე მოვალ”).

ახლებური შეძარტებით ისწორებდა პოეტი ფრთებს, რათა მიულწეველი ნაპირებისთვის მიეღწია: “... იგი კიდევ აპირებს ფრთა გაუსწოროს ისარს დაცინვით და მიულწეველ მწვანე ნაპირებს შემოსავს ძველი თოვლით და ყინვით” (“თოვლით და ყინვით”).

უფრთოდ არსებობა სიკვდილის ტოლფასია და პოეტი ცდილობდა აეხსნა სულისთვის ბორკილები, ეძახდა თავის “ფრთასუბუქ” ორეულს.

“და განვიფრთენ ფრთენი ჩემნი ჩემ ზედა” - ნათქვამია ეზეკიელის წინასწარმეტყველებაში (121, 6).

“ო, როგორ მინდა, უფრო მძლავრად გავშალო ფრთები”, “მენატრებიან ფრთები თეთრები” - ასეთი ძლიერი იყო პოეტის სწრაფვა სულის ფრთით მოგზაურობისაკენ.

რას არ დაუკავშირა გალაკტიონმა ფრთა: სხივის ფრთა, ირონიის ფრთა, ღამის ფრთა, ჰაეროვანი ფრთა შემოდგომის, ლილიანი ფრთა, ნიაღვრის ფრთა, ყომრალი ფრთა, სერაფიმის ფრთა, ფრთიანი ქიმერა, ქარის ფრთა, ნისლიანი ფრთა, ფრთები ინფანტები, მთვარის ფრთა, ტალღის ფრთა, გრიგალის ფრთა, მთის ფრთა, ქედის ფრთა, ინდუსტრიის ფრთა, სურვილის ფრთა, ვაზის ფრთა, ნიავის დაუმცხრალი ფრთა, მახსოვრობის ფრთა, ქნარის ფრთა, ფიქრის ფრთა, რაშის ფრთა, განიმედის ფრთა, სიტყვის ფრთა, სულის ფრთა, ნისლის ფრთა, ლექსის ფრთა, დღის ფრთა, ცეცხლის ფრთა.

ფრთაც კი ფერებით წარმოადგინა: თეთრი ფრთა, ლილიანი ფრთა, ყომრალი ფრთა, ნისლისფერი ფრთა, დღის ფრთა, ღამის ფრთა.

გალაკტიონის ფრენის სურვილი ტოტალური იყო, ფრენის ძალა – ტიტანური და მისი ფიზიკური აღსასრულიც, ვფიქრობთ, ფრენა იყო, სულისა და ხორცის შეგნებული

გათიშვა, ჭემმარიტი თავისუფლების მიღწევის, უსაზღვრობაში გადასვლის გზა: “მას სიკვდილის დროს ეჩვენებოდა, რომ სული, ხორციტ განშორებული, ცისა სივრცეში დასრიალებდა, სადაც სხივს ჰფენდა ვარსკვლავთ კრებული. და გადაცურდა უსაზღვრობაში, თავისუფალი, ფრთამოელვარე...” (“მას სიკვდილის დროს ეჩვენებოდა”).

ნათელმხილველმა წინასწარ იაზრა იმ მიღმური გზების რაობა და ამიტომ დაძლია შიში, რათა “ვარდისფერი სიკვდილის” სილამაზე ეგრძნო.

სიძნელის მიუხედავად, მაინც ფრენდა მისი ფიქრი – ფრთაშეხვეული, დაჭრილი მიმინო, “შუქი ფეტიშის”, “საიდუმლოს” (ღმერთის) წინამძღვრობით: “ოთახი, ღამე... შრიალის შიში და ყვავილების ელვარე სურა. ბალიშს დაჰნათის შუქი ფეტიში, სარკეს დაეცა ლანდების სურო. მოვიგერიოთ მკაცრი ისარი, ფრთა შევუხვიოთ დაჭრილ მიმინოს, რომ აღტაცება ნამაისარი სხვანაირ მინით გადაიმინოს”...

ამ ძიების შედეგი იყო “საიდუმლოს” (ღმერთის) პოვნა, რომელსაც მოჰქონდა სიმშვიდე, სიკეთე: “ახალ ღელვათა ზღვაში შეველი, რაღაც მშვიდი ვარ, კარგი, კეთილი, ო, საიდუმლო შეურყველი, მაისი, გული კარჩაკეტილი” (ოთახი, ღამე, შრიალის შიში).

გაფრენით მარცხდებოდა ამაოება, ხდებოდა დროზე ამაღლება: “გავფრინდეთ, ჩვენ ხომ გვასხია ფრთები, გადავიაროთ ზღვები და მთები, გადავარღვიოთ სივრცე, დროება, ვერას დაგვაკლებს ამაოება” (სიახლე დღეთა ესევითარი).

“მშვიდობის წიგნში” “სული ფრენდა და ნათელს ჰფენდა”...

სული ღმერთის სახელია: “ღმერთი სულია” (იოანე 4, 24) (19, 184).

“ღმერთი სულია სახიერი” (20, 16, 14).

როგორც მორწმუნისთვის, გალაკტიონისთვის რწმენა, მარხვა და ლოცვა, პოეზია იყო ფრენის ძალის მომცემი, რითაც მიიღწევა თეოზისი ნიჭსა, ცოდნასა, შრომასა და სიწმინდე – სიკეთესთან ერთად. იგი გამუდმებით ფრენდა ლექსით: “მომწყურვალე შუქთა ფენის, იზრდებოდა ფრთები ლექსის”.

უპირველესად, ნიჭი, ლექსი ესახებოდა შორს გაფრენის, მიღმურში გადახედვის ძალის მომნიჭებლად: “ჩემო ლექსებო, მარად გქონდეთ მსუბუქი ფრთები” (აწმყოს დიდება დიდი).

“ფანტაზიის მერანზე” მჯდარი პოეტი ყველგან მოგზაურობდა.

გალაკტიონს ყველგან შთაგონების გრიგალი ევლინებოდა ფრთებად: “... ჩვენი თვალები სივრცეებში ეძებდნენ გრიგალს, ფრთებს განიმეტებს (ზღვის ეფემერა).

პოეზიის მერნით “უცხო სიმსუბუქეში” შედიოდა: “შევიდე უცხო სიმსუბუქეში, გამომყვეს ლურჯა ცხენების მტვერი” (ნუგეში) (21, 60).

ცაში ფრენის მიზანი იყო “ახალი ამტყველება”: “გდევდეს ახალი ამტყველება, როდესაც ფრთებით ცად შევარდები” (სად ელლინელთა მთაა გიმმეტი).

ღვთისმეტყველთ, სარწმუნოებით, ღმერთის გაბრძნობილთ, ქვეყნიერების გარშემო მოგზაურობის უნარს მიჰმადლებს განგება: “... მოულოდნელად მეზადება აზრი, რომელიც ქვეყნიერების გარშემო მოგზაურობას მთავაზობს. ეს აზრი თითქოს საჰაერო ბურთივით მიმაფრენს. ვხედავ მთელ ქვეყნიერებას, გზად არაფერი მაჩერებს... მთელი სამყარო უმცირეს დროში მოვიარე და ამავე დროს მშვიდად ვიჯექი ჩემს სავარძელში...” (წმიდა ეპისკოპოსი ეგნატე, წერილები ერის კაცთა მიმართ) (21, 267).

სამყაროს ყველა სკნელის მომვლელი, “ცადამაღლების ნიჭით” გამორჩეული დანტე ამბობდა: “კაცნი... მგზავრობენ ნდომით, ერთ ადგილზე თავად შთენილნი”, ხოლო ანგელოზნი “მარადიული ფრთების ფარფატიტ” შორეთში ფრენენ (9, 141, 142).

უსაზღვრო იყო შემოქმედებითი ფრენის არეალი, მზისა და არწივების გვერდით ნავარდობდა გალაკტიონის სული: “თავგადაკლული ტრიალებს ფრთები – სად მხოლოდ მზეა და არწივები” (დაჰკვირვებინარ კრიალა კარებს?).

“ფრთატეხილი” უზარმაზარი მსოფლიო ქნარის სარბიელი იყო განუსაზღვრელი სივრცეები: “რისხვით ქუხს ცივი ტალღათ გრეხილი, ქუხს სივრცეებში ფრთათეხილი” (უზარმაზარი მსოფლიო ქნარი).

ფრთების, გრიგალის ძალის ძიებაა ლექსში “ზღვის ეფემერა”: “ჩვენი თვალები სივრცეებში ეძებდნენ გრიგალს, ფრთებს – განიმედეებს”.

“ვეფხისტყაოსანში”, პოეტის თქმით, “შრიალებს ფრთები ელადათა სიბრძნის დემონის” (პოემა ვეფხვისა).

“ფრთამალი დღეების” გამარჯვებით ხარობდა პოეტი (მშობლიურო ჩემო მიწავ!).

უძველეს ხელნაწერებზე სერაფიმის ფრთა და სანთელი ეზმანებოდა: “სერაფიმის ფრთა, სევდიანი ჩემი სანთელი ამ ბარათებზე საუკუნო ალად ენთება” (უნაზესი ხელნაწერი).

სანთელი საღმრთო სახელია.

სულის ამაყი მერნები სასახლეებს და ტავერნებს ევლინებოდნენ (თვალს ნაზი და მთვარეული).

ლექსში “ედგარი მესამედ” “ენატრებოდით ფრთებს სითამამე უზრუნველობის, შენი სიშორის”.

“იდუმალი ფრთის” შეხებაა ლექსში “დომინო”.

“მღვიძარე ფრთაა” “აკაკი წერეთელში”.

ტერენტი გრანელის წინაშე ანგელოზის ფრთები ეშვებოდა: “მე შენ გელოდი, ვგრძნობდი კაემანს, როს ანგელოზის ფრთები დაეშვა” (ანგელოზი) (22, 91).

აი, უზენაესთან (ცეცხლთან) წილნაყარი პოეტის პორტრეტი: “შთაგონებული, ცეცხლით გამთბარი, სავსეა, როგორც ცეცხლით ლამპარი. ამ დროს იმისი მთელი არსება სხვადასხვა ფრთებად ირგვლივ ვრცელდება. მისი აზრები სავსეა სიტყვით, რომელიც საქმით ხორციელდება” (პორტრეტი) (17, 101).

გაბედულ ქროლვაში გალაკტიონი ცდილობდა წონასწორობის შენარჩუნებას, ორიენტირის გარკვევას: “... გული მღელვარებს უცნაური რაღაცა ფიქრით. რაა ეს გრძნობა? სიყვარული? საითკენ მივქრით? არ გადვიჩეხოთ, არ გაწყრეს ღმერთი”.

ბაწარზე გავლის ტოლფასი იყო ეს ურთულესი მოგზაურობა: “... დაარტყამს ქარი და მოგზაური ბაწარზე წავა, როგორც ობობა, დაიძვრის ქვეყნის აურზაური და აღელვებით ავადმყოფობა” (აღმოსავლეთი).

უფრთოდ არსებობა სულის სიკვდილის ტოლფასი იყო და პოეტი ცდილობდა აეხსნა სულისთვის ბორკილები, ეძახდა თავის “ფრთასუბუქ” ორეულს: “გამომეცხადე!”

ესაია წინასწარმეტყველმა იხილა ექვსფრთიანი სერაფიმები, რომლებიც ფრენდნენ (ესაია წინასწარმეტყველი, 6, 2) (23, 78).

“მივდივარ ცისკენ, ვშორდები მიწას და გასაფრენი ფრთა გავისწორე”, ამბობდა ტერენტი გრანელი (ფიქრიდან ვხედავ შორეულ მიზანს) (22, 228).

“უკვდავების ცისფერ მხარეში” დაფრინავდა ტ. გრანელის სული: “მე პოეზიამ მაგრძნობინა, რომ სადღაც შორს არსებობს უკვდავების ცისფერი მხარე, სადაც დაფრინავს ჩემი მწუხარე სული”.

“... პოეზიამ იცის უეცარი სიხარული რომელიც უდრის გაფრენას” (გულიდან სისხლის წვეთები) (22, 290-291).

ფრენის ტიტანური უნარი, კოსმიურში შეღწევის გასაოცარი უნარი ვლინდებოდა გალაკტიონის პოეზიაში (ფანტაზია).

“ო, როგორ მინდა, უფრო მძლავრად გავმალო ფრთები”, “მენატრებიან ფრთები თეთრები” - ასეთი ძლიერი იყო პოეტის სწრაფვა სულის ფრთით მოგზაურობისკენ.

“ფრთადაღალული დღეა” ლექსში “ვისმენ დანატრულ ხმას”.

“ნამკათათვარი ფრთებია” სხვა კონტექსტში (დგება თეთრი დღეები). ზოგჯერ “ფრთიანი ქიმერებია” თანმხლები და არა ანგელოზები: “და მიგვაფრენდა ლოცვით მაგიერ ფრთიან ქიმერათ გვიანი ჯარი” (918).

ლექსში “რამდენი დარჩა გაუგებრობა” - წუხილია იმაზე, რომ “არ შერჩა ფრთები ყმაწვილურ სურვილს”, სხვაგან “ფრთამომსხვრეული ფიქრია” დარდის საგანი.

სულიწმიდის მაღლით გამორჩეულ პოეტს წვადა “ორგია მზის და ორგია მთვარის:” “მე ლაჟვარდიდან ოცნებით მუქით ამიტაცებდა სიცილი ქარის, თანაბრად მწვავდა პოეტურ მუქით ორგია მზის და ორგია მთვარის” (მე ლაჟვარდიდან) (17, 404).

გალაკტიონის პოეზიაში მრავალგზის არის საუბარი ასტრალურ მოგზაურობაზე, ფრთაზე, ცაში ფრენაზე.

“ახალი მეტყველების” იმპულსი იყო ცაში ფრენა, სადაც წინაპარ გმირთა სულები და ფიქრის შევარდნები ევლინებოდა მცველად: “...გდევდეს ახალი ამეტყველება, როდესაც ფრთებით ცად შევარდები, უკვდავ არიან შენი მცველები, შენი გმირები და შევარდნები” (სად ელლინელთა მთაა-გიმმეტი) (17, 355-357).

პოეტის გულში “ბრწყინვალეობა”, “აუხდენელთა დღესასწაულთ ლურჯი ყინული, ქაოსები, სარკეები, ფარჩა, ხავერდები, ცის ამურები, ცეცხლის ნაკვერჩხალი იყო... სული კი – გაფრენილი მიმონო ტოვებდა ფილისტერთა მხარეს და სილაჟვარდის ბროლში შედიოდა: “... როგორც რონინი საოცარი და მისტერია, სული გაფრენილს ედარება, ფერად მიმინოს; დასტოვო მხარე, სადაც ყველა ფილისტერია, სილაჟვარდეში მიიბროლოს და მიიმინოს” (ჩემს გულს დაჰქრის) (17, 405).

ანგელოზურ სულს ცისკრისკენ საფეხურებად ექცეოდა ლალის ტატნობი: “ვიგონებ რა იმ მიქელ-ანჯელოს, არაა ძნელი მთების დადნობა, რომ ცისკარისკენ მაღალ ანგელოზს ესაფეხუროს ლალის ტატნობი” (ვიგონებ რა იმ მიქელ-ანჯელოს) (17, 80).

პოეტის ნუგეში იყო “უცხო სიმსუბუქეში” შესვლა (ნუგეში) (17, 60).

გალაკტიონი, როგორც უპირველესი პოეტი, იყო “გაფრენილი პირველი წყების ნიაგარებით” (ეფემერა).

პოეტის იდეალი იყო “ფერნაალები-უმაღლესი გზა-პოეზიის ინტეგრალები...”

“მომავლის ღრმა სიბრძნით თვალანახელი” პოეტების მეფე მარმარილოს “უმშვენიერეს კიბეზე” იდგა, მისი “ურთულეს ბრძოლის მიზანი იყო “საკაცობრიო იდეა” (უმშვენიერეს კიბეზე).

“ვარდისფერი საფეხურებით” მავალს, შვებისა და თრობის ღმერთი დიონისე ევლინებოდა, “სიყვარულის და სიცოცხლით ძვირფასი თასი” ხიბლავდა (მარმარილო). სიცოცხლე, სიყვარული - ქრისტეს სახელებია, თასი – მარიამ ღვთისმშობლისა.

ლიტერატურა

1. Жизнь после смерти, М. 1990
2. Рамачарака, Основы мирозерцания Индийских иогов, Петербург, 1913
3. Мозаика Агни Йоги, составление Аллы Тер Акопян, в двух книгах, кн. 1, Тб., 1990
4. შრიმად-ბჰაგავატამი, 1992
5. ბჰაგავატ-გიტა, 1983
6. ზვიად გამსახურდია “ვეფხისტყაოსნის” სახისმეტყველება, თბ. 1991
7. არეოპაგიტული კრებული, თბ., 1981
8. ვაჟა-ფშაველა, ხუთტომეული, ტ. 3, თბ. 2009
9. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თბ., 1941
10. პლატონი, იონი, დიდი ჰიპია, მენონი, თბ., 1973
11. ბოდლერი, ბოროტების ყვავილები, თარგმანი დავით აკრიანის, თბ., 1992
12. ლაო-ძი, დაო დე ძინი, თბ., 1983
13. გოდერძი ჩოხელი, “მგელი”, თბ., 1989
14. კონსტანტინე გამსახურდია, დიონისოს ღიმილი, ათტომეული, ტ. IV, თბ., 1976
15. მარადი დღე, თბ., 1984
16. ვახტანგ ჯავახაძე, უცნობი, თბ., 1991
17. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1977
18. ორეულები, ფაქტი, აზრი, კომენტარი, 17 ნოემბერი, 1993
19. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
20. პეტრე იბერი (ფსევდო დიონისე არეოპაგელი) “შრომები”, თბ., 1961
21. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი I, თბ., 1990
22. ტერენტი გრანელი, ტ. I, თბ., 2011
23. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II

“ახალი მიწა, ახალი ზეცა, თეთრი კუნძული”

გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედებაში თავისებურად, ახლებურად მოიაზრება მიწა და ზეცა. პოეტი “ორი ჰანგის, ორი სიმღერის” მოტრფიალს, (ორი სიმღერა), მაინც “მიწად ოცნებებს” ემხრობა, ხოლო პოლარული დაპირისპირება ამ ორ საწყისს შორის მისთვის მიუღებელია. ინტერესის საგანია ეს ქვეყანა და “შორი, უცხო ქვეყანა”, ამქვეყნიური და მიღმური, მიწიერი მამული და ზეციური სავანე. მისთვის განუყოფელია ორი ფენომენი, რადგან “ცა, მიწა სავსეა მარადი ლირიკით” (განა ლექსს სიკვდილი დასძლევს?) (1, 348).

პოეტს სურს, მიწიდან მოიხილოს ცა და ციდან უმზიროს ქვეყნიერებას, რადგან ციდან “უფრო კარგად იმლება სივრცე ნათლად ხილული”.

მიწას სული აქვს (შდრ. გოეთეს “მიწის სული”) და დასცინის იმ ვაიპოეტებს, რომელთაც ეს არ სჯერათ: “მათთვის მიწას ჯერ სული არ ჰქონია” (საიდუმლო მყვირალა ფრაზებისა).

ვაჟასებურად გრძნობს გალაკტიონი ბუნების სულს: “მთავარ სულს ძლივს ითქვამს ყრუ ღამე ხევების და სუნთქვა მთებისა სუნთქვაა დევების”.

მის გულზე გადადის როგორც ზღვის, ისე მიწის მორევები: “ისევე გულის სიახლით მდნობ მიწიდან, ზღვიდან დაუსრულებელ მორევებს გვრძნობ ყოველი მხრიდან” (გრიგალი).

“მიწადი ოცნებებია” პოეტის იდეალი: “გამოვჭედო მინდა ბედი, მიწას მივცე მიწადი, ოცნებები, დასავლეთი, ეს მთა, ეს წელიწადი” (ცაზე მიდის ერთადერთი) (2, 443). მთავარი მიზანია “საიმქვეყნო მტვერის”, კაცთა ყოფნის არარაობის შეცნობა: “სხვაფრივ იაზრე კაცთა ყოფნის არარაობა, იცანი ყველა საიმქვეყნო მიწა და მტვერი” (ერთი სახე და ერთი ფერი).

გალაკტიონის პოეზიაში უბერავს “სიო საიმქვეყნიო და საამსოფლო (მშვიდობის წიგნი).

პოეტი იზიარებს ბიბლიის ესქატოლოგიურ შეხედულებას, რომლის მიხედვითაც ყოველი მატერიალური და ხილული წარმავალია: “... მარადისი ამ ქვეყნად, არც მიწა, არც ჰაერია, ყოველი წყარო შხამია, შხამი შხამს გადაერია” (შენ სცოდავ) (2, 604).

ფრაზა: “ცის და მიწის შეზავება მოგონების ნეტარებით ჩემს გულს ენათესავება” (მოგონება) გამოხატავს მთავარ კრედოს.

სწორია ტერენტი გრანელის განაცხადი: “გალაკტიონში მიწა ანათებს და ჩემში უფრო ზეცის სხივია” (3, 92).

გალაკტიონის პოეზიისთვის ნიშანდობლივია ურბანიზმით გამოწვეული გაუცხოების ჩვენება, მაგრამ უარყოფითი დამოკიდებულება ქალაქისადმი მასთან არ ატარებს სისტემატურ ხასიათს, თუმცა ურბანიზებული გარემო დამღლეელია თავისი სიყალბით, ნიღბებით: მოკლული ვიყავ უცხო ზმანებით, დამწვარი ვიყავ ქალაქის ქაფით, ხელები არ თრთის ხელთათმანებით, სული არ ტირის შავი ნიღბით” (გზაში).

მთავარი საასპარეზო, “პოეტების სამეფო” მაინც ქალაქია: “ფანტასტიურო” დამავადეს შენმა სახლებმა და შენმა გზებმა! ცა, მარტობა, სული თავადის და ერთადერთის მრავალთან შებმა”.

ფესვების სიმფონია, მუხის ჟრჟოლა, ბალახის სიმწვანე ძნელი შესაგრძნობია ხელოვნურ სამყაროში, რადგან “ქვის სიმძიმე სამარედ ხდის უზარმაზარ ქალაქს” (მეტყვი, როგორც ეს გრიგალი).

მარტოობა, გამწარება და გულგრილობაა პოეტის თანამგზავრი ქალაქში: “ცხელმა ქალაქის ქვაფენილმა მე ვერ მიშველა, შუადღის მტვერში, როს უქუდო და ფეხშიშველა მივდიოდი და გამწარებით ვიმტვრევდი თითებს, ვინ გაგიგონებს, ვინ მოგხედავს, ვინ დაგამშვიდებს” (ქალაქისკენ).

პოეტი უბრუნდება ბუნებრიობას, სოფლის იდილიას, მიწას და მუხლს იყრის მშობელ დედასთან – დედამიწასთან: “მაინც აღმომხდა: დედამიწავ, ო, მერამდენჯერ უნდა დავემხო, გეამბორო, რომ ასე შემჭერ ჩემთვის უცნობ და მიუღებელ ცხოვრების ზღვაში - ოდესმე ნაზი, ზამბახივით უღრუბლო ბავშვი... ო, მერამდენჯერ უნდა გითხრა კიდევ მადლობა ცისკრისთვის, რასაც დილის ჰქვია მოსინათლობა, იარებისთვის, ჩემს დასისხლულ ფეხს რომ აჩნია, ყველაფრისათვის, რაც არა მაქვს, რაც გამაჩნია. ჩემო ძვირფასო დედამიწა, ძვირფასო დედა, მხოლოდ შვილურმა სიყვარულმა აქ მომახედა. პირქვე ვემხობი, ვიყრი მუხლებს და ასე ვამბობ: გმადლობ, დედაო, ყველაფრისთვის უზომოდ გმადლობ” (ქალაქისაკენ).

გადასახლებაში მახაჯირს “მშობლიურ მიწის ერთი მუჭა თან მიაქვს უბით (მახაჯირი, 4. 315).

ლექსში “შოთა რუსთაველი შავი ზღვის პირად” (4, 73) მრავალწლიანი განშორების შემდეგ მშობლიურ მხარეში მობრუნებული რუსთველი მუხლს იყრის და ეამბორება ქართულ მიწას.

პოეტის მიზანია, მიწის გულთან მივიდეს, მიწის ცეცხლი შეიგრძნოს: “მიწას გული აქვს მურივით შავი, მაგრამ მუდმივი საწვავით ცხელი, დაატრიალე შავ ქვაში მკლავი, იმ გულთან უნდა მივიდეს ხელი” (იქაურ გულსაც დახედა დრომა) (4, 198).

მიწის სიყვარული სიცოცხლის იმპულსის მომცემია; “აგერ ვაზები, სიმინდები და ტყე მზიანი, საღამოს ქარი – მომახილი იყო ახოთა. აჩქარებული, მხიარული, თავაზიანი “უნდა იცოცხლო” - დედამიწა გაიძახოდა” (სტრიქონები) (4, 132).

“მიწის გულიდან” იზრდება ეგზოტიური ყვავილი, რომელიც იფეთქებს და გაშლისთანავე მარადისობაში ფანტავს თავის სურნელებას” (თანამედროვე, გიგანტური ხმა უკარნახებს საუკუნეებს) (4, 224).

პოეტის იდეალია “სიცოცხლის ჩანგი” (სიცოცხლე ღმერთი, სიცოცხლის ჩანგი – საღვთო სიმღერა), თასი (მარიამის სიმბოლოა), მიწებიდან ამომსკდარი ზღვების შეცნობა, თასი დღის ხმათა (დღის ხმა – ქრისტე, თასი - მარიამი), თასი ზამბახეული (უფლის დედის სიმბოლოა): “სიცოცხლის ჩანგებს მივაშუროთ ისევ თასებით, მრავალ წყურვილთა გახელებით, გაათასებით. ვთქვათ ამომსკდარი მიწებიდან ზღვა დარბეული, თასი დღის ხმათა და კვლავ თასი ზამბახეული” (მივაშუროთ) (1, 106).

მიწიდან ამომსკდარი ზღვა ცოდვილი ცხოვრების სიმბოლოა.

მიემართოთ ესაია წინასწარმეტყველს: “ბოროტეულნი აღელვებულ ზღვას ჰგვანან, რომელიც ვერ წყნარდება და ისვრიან ლაფსა და ტალახს” (ესაია, 57, 20) (5, 116).

მიწის მშვიდობას ომის ღმერთი მარსი ემუქრება:

“... უახლოვდება მიწას და ისევ ჰქრება მარსი” (მარსი) (1, 96).

“ყრუ დედამიწაზე” სატანაც მეუფობს, რომელსაც სიკვდილი მოაქვს (უბედურ საათს არვინ დაგიცავს).

ამასთან, დედამიწა მარად განახლებას განიცდის “არსებობის ხის” ძალით: “ასე: მარადის არსებობის ხეს არხევს ნიავეთა წუთიც, წამიცა, რამდენი ბავშვი შეჰხარის ამ დღეს, რა ახალია ეს დედამიწა” (ზღვაზე ბავშვების ბედნიერ სიცილს).

პოეტი მიესალმება სამყაროს და მის ადამიანებს: “სალამი ცისკრის ადამიანებს - ამ ზეცას, მიწას და ზღვას მზიანებს”.

“ორი მილიარდი კაცით სავსე მიწას” ზოგან ია-ვარდი ავსებს, ზოგან ჭინჭარი, ათასი მზეა მისი საფიცარი, პოეტს სურს ერთ, ჭეშმარიტ მზეს იფიცებდნენ ადამიანები და აღორძინდნენ სულიერად: “მოიშორო, დროა, დარდი, ათას მზეს ნუ ფიცავ, აღსდევ, ორი მილიარდი კაცით სავსე მიწავ!” (ორი მილიარდი).

უარსაყოფია არა საერთოდ მიწა, არამედ მიწაში ჩაფლული სული, მიწის წარმავალი მტვერი, ცის უარყოფელი სამყარო: “.. მაშ, შორს მტვერი, შორს, შორს მიწა! – ის ცის უარყოფელია... წადი, წადი მონასტერში, მონასტერში ოფელია (ჰამლეტის ქნარით).

შემზარავია “მიწაში... ჩათხრილი” ადამიანი, “ზემიწიერი ძალებისგან” მოწყვეტა.

“ადამიანი არ უნდა შეეზარდოს მიწას, არ უნდა დაიძიროს მიწაში” (6, 269-270).

მიწას მიჩრებული, განუვითარებელი, ბნელი სულები ყრუ არიან ციური ხმების მიმართ და ამიტომაც ისჯებიან: “ცა გიხმობთ ისევ და ტრიალებს იგი თქვენს თავზე, გიჩვენებთ თანაც მარადჟამულ მშვენებას თვისსა, მაგრამ თქვენ მაინც ისევ მიწას მისჩრებინართ და სასჯელს გიწვდით ამიტომაც ყოვლისმხილველი”, მიმართავს დანტე მიწას მიჯაჭვულ ადამიანებს, რომელთაც, სიმაღლის უგულებელყოფის გამო, საიქიოში მიესჯებათ მიწისთვის ცქერა: “რადგანაც თვალნი არასოდეს მიგვიქცევია სიმაღლეთადმი, რადგან ვჭკვრეტდით მხოლოდ მიწიერს, მართმსაჯულებამ მოგვისაჯა მიწისთვის მზერა” (7, 213).

ანა კალანდაძე წუხდა მიწისაკენ მიქცეულ, ცა და ციურის დამვიწყებელ ურწმუნო ადამიანებზე: “დავიწყებოდათ მიუწვდომელი, კანდელი ხატთან ობლად კრთებოდა, ო, მიწისაკენ მიქცეულ სულებს ცა და ციური დავიწყებოდათ” (შემოიკრიბნენ ტაძრად გლეხკაცნი) (8, 224).

გალაკტიონის ლექსი “რა ცაა” (8, 463) ერთდროულად გამოხატავს მიწით და ზეცით აღტაცებას: “გულია, მიწაა! რა ცაა! რა ცაა!

ცა “მიწას დაჰხარის” ლექსში “ძველი მოტივით (2, 97).

მიწა და ცა არის გალაკტიონის პოეზიის ადრესატი: “სანამ არ დამსხვრეულან ქნარები და არფები, ღირიული განდგომის სიმებს დავებარები, სანამ არ გადამჭვნარან ბაღში ვარდთა ბარდები, მიწავ, ნუ გეცოდები, ცაო, ნუ გედარდები...”

პოეტს “უგზო ხეტიალისას” მოუვლია “მიწის კალთა” (დაიჯერე თუ არ გჯერა) (2, 287).

გალაკტიონს ესმის “ენა შობლიური მიწის”, “მიწის ხმა საჯადოქრო” (1, 417).

“ზრძენს, ნამდვილს, ცისაც ესმოდა, მიწისაც” (დიდედას სათვალე) (9, 282).

მიწის და ცის ერთდროული გრძნობა მსჭვალავს სტრიქონებს: “ჩემო კარგო ქვეყანავ, მიწამა და ზღვამ იცის, თუ ამ შვიდმა ვით იგრძნო მიწის ბრუნვა, ნამი ცის” (ჩემო კარგო ქვეყანავ) (1, 387).

“მიწა ამჩნევს” (1, 411), “მიწა უცხოობს ცრემლს” (სამარესთან) (1, 407), ტკივილებით გამწარებული ღრღნის მიწას (შიში) (9, 62).

შეცდომა მიწაზე დანარცხებას იწვევს: “შეცდომა ქვეყნად რაოდენია, მე მენანება მცდარი იმედი, კვლავ დანარცხებად მიწას შთენია აღტაცებული ცად განიმედი” (შეცდომა ქვეყნად რაოდენია) (10, 432).

“მიწით გმობილი წინასწარმეტყველის” “წრფელი ცრემლით” გაცოცხლების სურვილია ლექსში “შორი ალერსი” (10, 97).

პოეტს ესმოდა “დედამიწის ოხვრა საზარი” (ორად გაიპო წითელი კლდე) (10, 379), “მსოფლიო ბაგეთ გოდება” (სატანა, დირიჟორი მსოფლიო ორკესტრის).

ქართველი დედა აკვნიდანვე მამულის წინაშე მოვალეობის, სამშობლოს მიწის დაცვის გრძნობას უნერგავს ჩვილს (იავენანა) (1, 94).

მამულის დაცვის ჰიმნია “მშობლიური ჩემო მიწავ!” მასში “წინაპართა ძვლებით მოკირწყლული მიწა” ყველაფერს ღაღადებს.

სამშობლოს “ტურფა სამოსახლოს” მრავალი ჰყოლია დასაკუთრების მოსურნე 15 საუკუნის მანძილზე, მაგრამ იგი გადარჩა და კვლავაც გადარჩება, ასეთია პოეტის რწმენა (15 საუკუნე).

აფხაზეთის მშობლიურ მიწას უმღერის პოეტი ლექსში “გამარჯობა აფხაზეთო მენი” (4, 512).

დედამიწა ხან ანგელოზის, ხან ჯალათის სახეს ღებულობს: “წინათ ანგელოზს – დედამიწას ვუცქერი ჯალათს” (გული გრძნობს).

მშობლიური სოფლის ვიწრო გზებიდან ისწრაფოდა პოეტი “ფრთაგანიერი ჰორიზონტისკენ”, მსოფლიოსკენ, კოსმოსისკენ: “... მენზე წუხილით დავღრღნი ამ მიწას, ჩავაცივდები კბილებით კოსმოსს (გვირაბებიდან) (2, 308).

მიწა ზრდის შვილებს, მაგრამ მერე ყველაფერს მიწად აქცევს: “და დედამიწა არის ის დედა, რომელიც შვილებს ზრდის ზედიზედა, დაზრდის, დაჯდება, თვითონვე დასჭამს, ვით სხვა მშვიერი, გვამებს, განა ჭამს? ასეთი არის წუთ-წამიანი დედამიწა და ადამიანი” (დიდედას სათვალე) (9, 266).

მიწა მსხვერპლს ითხოვს, მაგრამ სამშობლო მაინც მარადიულია: “... თუ რამ დარჩება კაცს საამსოფლო, სამშობლოს მიაქვს მიწის მიწადი, მაგრამ უკვდავი არის სამშობლო” (მაგრამ უკვდავი არის სამშობლო) (1, 85).

სამშობლო, მისი მიწა იყო პოეტისთვის უპირველესი: “დე ბრწყინავდეს დროშად თვითოეულისა საქართველოს მკერდი ორდენოსანი, მისი მიწა, მისი მზე სხივოსანი, ის გვიყვარდეს უპირველეს ყოვლისა” (ჰა, მამულო) (10, 450).

“და მოელოდნენ ახალ ცხოვრებას გარინდებული ზღვა და მიწაცა”, ამბობს ერთგან.

ის მიწა, რომელსაც გალაკტიონი ეძებდა, “შორი მიწა” იყო: “...ზეცა ვრცელია, მიწაა შორი” (ქებათა ქება) (10, 499).

გალაკტიონის სული თავბრუდამხვევ სიმაღლეს აღწევდა, ლაჟვარდებში ნავარდობდა, “სხვა მიწას” ეძებდა: “მე არა ერთხელ მქონია ფრთები. თავბრუდამხვევი სიმაღლით მქროლი, ლურჯი ტრიალით ბრუნავდნენ მთები და ირყეოდა ლაჟვარდი ბროლი. მე არაერთხელ მიგრძვნია მაშინ, რომ ის მიწები სხვა მიწებია, დამვიწყებია მოწამვლა შხამით, მაგრამ კივილში გამღვიძებია” (მე არა ერთხელ მქონია ფრთები) (2, 277).

პოეტის ხედვა ახალ ზეცას და ახალ მიწას ჭკრეტდა: “უცებ განათდა ახალი მიწა, უცებ განათდა ახალი ზეცა” (პოლონეთი).

ლექსში “შეხედეთ, მიწა!” აღწერს ყინულოვან გარემოცვას, ყინულის სასახლეს, ყინულის კედლებს, ყინულის ქალაქებს (ყინულოვანი მონსტრის შაბლონებს, არტახებს) და მიჰქრის ახალი ედემისკენ, ახალი მიწებისკენ, მშობლიური მხარისკენ, რათა ისმინოს მიწის ხმა, მთების მძობა, მდინარის ხმაური, დათვრეს მშობლიური ნიავეთ და საკუთარი გენით მთვრალს აღმოხდება: “ო, მომავალის, დიდი რწმენის კარგო ბუნება... შენ შეგიძლია დღეთა ჩვენთა შემობრუნება, მშვენიერ დღეთა შეგიძლია მომმადლო ენა!” (შეხედეთ, მიწა) (11, 232).

გალაკტიონის სწრაფვის საგანი “სხვა მიწაა”, ის მიწა, ის საყრდენი, ცის მახლობლად რომ შეიგრძნობდა აკაკი წერეთელი: “ცის მახლობლად ფეხქვეშ ვიგრძენ მიწა მე” (აღმართ-აღმართ) (12, 224).

პოეტების მეფეს აინტერესებს არა ცოდვილთა მიერ დატკეპნილი ტალახი და მიწა, არამედ ახალი მიწა, რომელიც მხოლოდ განსაკუთრებულთა ხვედრია, ახალი, ალთქმული მიწა: “... სასოწარკვეთის დედამიწას ნება ვინ მისცა? ბევრი ეძებდა მის ნახვას დღემდე, მაგრამ შეხედეთ: ძიების შემდეგ! მიწა გამოჩნდა, მეგობრებო, ახალი მიწა” (მიწა გამოჩნდა) (11, 267).

ასე ეძებს პოეტი რუქაზე არსად არაღნიშნულ სხვა კამჩატკას, კლონდაიკს, “ჯერ ყველასაგან მიუკვლეველ სამყაროს”: “აღმოვაჩინე მთელი სამყარო, ჯერ ყველასაგან მიუკვლეველი” (დადგა აგვისტო).

იოანეს გამოცხადებაში ცოდვილი სამყაროს განადგურების შემდეგ იქმნება ახალი ცა და ახალი მიწა, რომელშიც დამკვიდრდება სამართლიანობა, სიკეთე, ბედნიერება, რწმენა, ხოლო შებილწულთა, მკვლელთა, მეძავთა, გრძნეულთა, კერპთაყვანისმცემელთა, ცრუთა ხვედრი იქნება ცეცხლისა და გოგირდის ტბა, მეორე სიკვდილი (გამოცხადება, 21-8) (13, 518).

გალაკტიონის მახვილი მზერით განათებული მიწა და ცა გვეცნაურება ლექსში “პოლონეთი”: “უცებ განათდა ახალი მიწა, უცებ განათდა ახალი ზეცა”, მაგრამ ალთქმულ მიწასთან არ წყდება პოეტის ძიება: “მიწა! – აღმოხდათ გულს მეზღვაურებს, მაგრამ მე მაინც არ შევჩერდები!” (ანძები) (10, 260).

პოეტს ამშვენებს პატიოსნება, “დიდი და საამო დღე” (ღმერთი), მშვენიერი ოცნება და “ქვეყნიური სამოთხე”: “ვით გშვენის პატიოსნება, ეს დიდი, ეს საამო დღე, ო, მშვენიერო ოცნება, ო, ქვეყნიურო სამოთხე!” (ო, ქვეყნიურო სამოთხე).

პოეტი “სამოთხის ჰანგებს” ეძებდა (სერენადა), “შორს, სხვა ედემში” ისწრაფვოდა (ბედს იქით).

რა იყო ეს ედემი?

ცნობილია, ადამი და ევა ღმერთმა აკრძალული ნაყოფის ჭამის გამო სამოთხიდან გააძევა, რადგან ცოდვილნი ზეადამიანურ მდგომარეობას ვერ ეზიარებიან.

შემდეგ სეთმა (სეთი, ადამ და ევას ძე კაენისა და აბელის შემდეგ) სამოთხეში შესვლის უფლება მიიღო. მას თავის მიმდევრებთან ერთად უნდა დაეარსებინა სულიერი ცენტრი, დაკარგული სამოთხის ხატი და შემცვლელი (14, 10).

გალაკტიონი “სხვა მიწას” ეძებდა, “სხვა ქვეყანას” - “სხვა ხიდს”, “სხვა, უეცარ ქალაქს”.

ცნობილია, ტერენტი გრანელი მიწას უარყოფდა, გალაკტიონი “ცის და მიწის შეზავების”, “ცის და მიწის წიგნის” (ღმერთის) ადეპტი იყო (“შეხვედრა”).

ღვთისმეტყველთა მიხედვით, “მიწა ღვთის ფეხთა კვარცხლბეკია, რადგან ხორციელად მასზე იმყოფებოდა იგი ადამიანებთან ერთად” (15, 339).

წმინდა იოანე ოქროპირი გვმოდღვრავს: “ზეცის დამკვიდრებამდეც მიწა ზეცად უნდა ვაქციოთ, რომ მიწაზე მცხოვრებნი ისე მოვიქცეთ, თითქოს ზეცად ვიყოთ, რომ წაიშალოს განსხვავება ცასა და მიწას შორის..., რათა მივბადოთ ზეციურ ცხოვრებას” (წმინდა იოანე ოქროპირი) (16, 433).

ღვთისმეტყველნი განარჩევენ “ცვალებად, დასალუპავად განწირულ მიწას” და “მშვიდთა მიწას”, “უკვდავთა მიწას”, რომელშიც წმინდანები დაივანებენ: “მიწაც განქარდება და შეიცვლება, ხოლო ნეტარია ის, ვინც მშვიდთა მიწას დაიმკვიდრებს, რადგან ის მიწა, რომელმაც წმინდანები უნდა შეიწყნაროს, უკვდავია” (16, 357).

პავლე მოციქული “ღვთისგან კურთხეულ, სასარგებლო მიწას” უწოდებდა მოსავლის, მწვანილის მომცემ მიწას, ხოლო “ეკლისა და კუროსთავის” აღმომცენებს –

უვარგისს, დაწყევლილს, რომლის “ბოლოა დაწვა” (პავლე მოციქული, ებრაელთა, 6, 7, 8) (13, 474).

გალაკტიონის მიზანი იყო “ოცნების და სინამდვილის შედუღება”, ხალხთა შორის ჩატეხილი ხიდის გაერთიანება მხატვრული სიტყვით (ქარის პირდაპირ).

როგორც ჩანს, ედემში, “სხვა მიწაში”, “სხვა მხარეში”, “ქვეყნიურ სამოთხეში”, “შორ მიწაში” პოეტი “მშვიდთა მიწას”, “ნეტართა მიწას” გულისხმობდა, ამიტომ ქმნიდა “სამოთხის ჰანგებს”, უგალობდა ქვეყნიურ სამოთხეს: “... ვით გმვენის პატიოსნება, ეს დიდი, ეს საამო დღე, ო, მშვენიერო ოცნება, ო, ქვეყნიურო სამოთხე!” (ო, ქვეყნიურო სამოთხე).

ამასთან, სამოთხე მარიამის სიმბოლოდაც ფიგურირებს გალაკტიონის პოეზიაში.

პოეტს “ქვეყნიურ სამოთხედ”, აღდგომის ადგილად ესახებოდა მთაწმინდა: “დღეს მაისი ფერში ნაირნაირშია, თუ დრო არის, დროს ისევ შენ შეჰფერი, და ვით ქრისტემ გალილეა აირჩია, მე თბილისი ავირჩიე ბებერი. მაგრამ ქრისტეს გოლგოთა ხვდა წილადა, მე კი ჩვენი დამიფარავს მთაწმინდა. მანდილი ჩანს ისევ იმ მანდილადა, შხამსაც შევსვამ შენგან მოწვდილ თასითა” (დღეს მაისი).

თავის სულს სიცოცხლეშივე ქართული ცის დამამშვენებლ შუქად მზერდა: “შუქად მშობლიურ ცას შეეშენები” (დრო) (11, 293).

“საერთო და სათვისტომო ომში” გამარჯვებული პოეტი ისწრაფვოდა პარნასისკენ, იქ, “სადაც მთელი მსოფლიოს ბრწყინავს ვარსკვლავი”, ახალ მერიდიანს ავლებდა მსოფლიო პოეზიის გლობუსზე, “მსოფლიო გლობუსს საგულეში თამამად” იტევდა...

“პოეტების მეფის” თანამგზავრი იყო “მფარველი იალქნები”, “მგზავრი მგოსნის ანგელოზი... მფარველი”, თამამად, გაბედულად მიმართავდა მძიმე გემის საჭეს საოცნებო თეთრი კუნძულისკენ: “... შორით მოჩანდნენ იალქნები და უფრო შორით დატევებული ქარიშხალთა წითელ იზორით ეხლა საამოდ ელვარებდა თეთრი კუნძული” (მფარველი იალქნები) (2, 161).

ანა კალანდაძე “ჭემმარტების კუნძულზე” მკვიდრდებოდა, გალაკტიონს “თეთრი კუნძულის” ელვარება ახარებდა, ახალ კლონდაიკს (ოქროს საბადოს), ახალ კამჩატკას ეძებდა: “... იქნებ გამოჩნდეს სადმე კამჩატკა, რუქაზე არსად არ აღნიშნული...”

“კუნძული და ნავი საყოველთაოდ ცნობილი სიმბოლოებია სუფიზმში. სუფისტური ინიციაციის გზა ალეგორიულად წარმოისახება, როგორც კუნძულისაკენ ნაოსნობა, გზად დაბრკოლების დამღევა, რაც სპირიტუალურ ევოლუციას განასახიერებს.

“ნავისა და კუნძულის სახისმეტყველება ანტიურობიდან მოდის, გავიხსენოთ ძველევგვიპტურ მკვდართა წიგნში ნავით მოგზაურობა სულისა, არგონავტების, ოდისეის, ბრანის და სხვათა მოგზაურობა ნავით, კუნძულიდან კუნძულზე და ა.შ.: ელიადეს თქმით, კუნძული სიმბოლოა ოცნების სამყაროსი, ლეგენდარული ბედნიერი ქვეყნისა, რაც სულეთს განასახიერებს” (17, 283).

გრაალის იდეალების ერთგული პოეტი შემთხვევით არ ახსენებდა ზეცისკენ მსვლელ ჰიმალაის მწვერვალთა გზებს, წმინდა სულების სავანეს - შამბალას, სადაც ხსნის მთას იგულვებენ (პოემა ვეფხვისა) (11, 312).

გალაკტიონი, რომელიც ვაჟასავით მთის ტრუბადური იყო, მაინც მთაწმინდას ანიჭებდა უპირატესობას, იქნებ იქ მოიაზრებდა ხსნის მთას, გრაალს, რომელიც ეზოტერული თვალსაზრით, ტაბუდადებული სიბრძნის, საიდუმლოებისა და მისტერიების სიმბოლოა.

მონსალვატი არის “მთა ხსნისა”, მწვერვალი, რომელიც მდებარეობს შორეულ ნაპირზე, ... მიუწვდომელ მხარეში, შუაგულ ზღვაში, რომლის უკან მზე ამოდის... ეს არის უკვდავების მიწა, რომელიც მიწიერ სამოთხეთან უნდა გავაიგივოთ” (18, 2).

როგორც ჩანს, გალაკტიონისთვის იდენტური იყო შამბალა, მთაწმინდა და კავკასიონი: “გულია კავკასიონი და იგი ჩემი გულია” (კავკასიონზე) (1, 223).

პოეტი კოლხეთში ჭვრეტდა წმინდა, სპეტაკ ადგილს”, სამიათასწლოვან ისტორიას, ათინაზე და რომზე უფრო ძველ ისტორიას” (ვით არ მიყვარდეს სამშობლო ჩემი) (1, 458-465).

“მშვიდობის წიგნში” “რწმენის” მცველად წარმოადგინა კოლხეთი, ძველი შუამთა, “დიდი ამბებისკენ” მომწოდებელი არწივი, აქვე გადარჩა რწმენა, თავისუფლების იდეალი (19, 7-352).

ამ ასპექტში ძალზე საინტერესო ციკლი აქვს ვაჟა ეგრისელს, რომელიც არა შორეულ ანდებში, არამედ კავკასიონის მთებში მოიაზრებს გრაალის და საწმისის სავანეს, ხსნის მთას, მერე კოლხეთს წარმოიდგენს საწმისის და გრაალის სავანედ, ხოლო ხსნის მთად კოლხეთის “ჩე გოლას” (თეთრ მთას) მიიჩნევს (იხ. გრაალის ორდენის რაინდები მეოცე საუკუნის ქართულ პოეზიაში) (20, 124-150).

ლიტერატურა

1. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 3, თბ., 1993
2. გალაკტიონ ტაბიძე, ორ ტომად, ტ. I, თბ., 1989
3. ტერენტი გრანელი, თბ., 2011
4. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 2, თბ., 1993
5. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II
6. რუდოლფ შტაინერი, ვარდისა და ჯვრის საიდუმლოება, თბ., 1994
7. დანტე, ღვთაებრივი კომედია, თარგმანი კ. გამსახურდიასი, თბ., 1941
8. ანა კალანდაძე, რჩეული, თბ., 1987
9. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 4, თბ., 1993
10. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. 1, თბ., 1992
11. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1977
12. ქართული კლასიკური პოეზიის ანთოლოგია, თბ., 1980
13. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
14. რენე გენონი, გრაალის სიმბოლიზმი, “ლიტერატურული საქართველო”, 15 ოქტომბერი, 1992 წ.
15. იოანე დამასკელი, მართლმადიდებლური სარწმუნოების ზედმიწევნითი გადმოცემა, თბ., 2009
16. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, წიგნი II, თბ., 1990
17. ზვიად გამსახურდია, “ვეფხისტყაოსნის” სახისმეტყველება, თბ., 1991
18. რენე გენონი, მთა და გამოქვაბული, “ლიტერატურული საქართველო”, 27 დეკემბერი, 1987
19. გალაკტიონ ტაბიძე, თხზულებანი 12 ტომად, ტომი XI, თბ., 1973
20. ლუარა სორდია, წერილები – ბიბლიის ერთი კონცეფცია, აპოკალიფსური სახეები, გრაალის იდეალი, თბ., 2009

“სამუდამო მხარეში” გამგზავრება

ფილოსოფია, პლატონისეული სიტყვებით რომ ვთქვათ, “სიკვდილისათვის მზადებაა”, ე.ი. მას ევალება, იმდენად სრულყოფილი სული, რომ იგი სამუდამოდ დარჩეს იდეათა სამყაროში და გადაურჩეს მოკვდავთა ნაკლულ ქვეყანაში კიდევ ერთხელ დაბრუნებას (უილიამ გათრი, პლატონი) (1, 110).

პოეტის სული ღვთაებრივი სულია, ქვეყნის გაჩენიდან მოგზაური ყველა დროში, ყველა სფეროში. მას მოუხილავს მიწაც, ცაც, ქვესკნელიც, ზღვაც, უდაბნოც, დემონიც და ღმერთებიც.

“უდროობის გმირის” უკვდავი სული მარადისობის გადასახედიდან უმზერს წარმავალ სამყაროს, მიწიერთა არადრასაგდებ გატაცებებს.

“სული პოეტის სარკე არის სივრცის, დროისა, “სული პოეტის არის ცენტრი მსოფლიოსა” (საუბარი ლირიკის შესახებ) (2, 86).

ქრისტიანობის მიხედვით, სიკვდილი სულის დამორებაა სხეულისგან, მაგრამ სული მერეც აგრძელებს არსებობას. ამ აზრს ავითარებს ახალი აღთქმა, ეკლესიასტე.

“მიიქცეოდეს მტვერი მიწად, როგორც იყო და სული დაუბრუნდებოდეს ღმერთს, რომელმაც შთაბერა” (ეკლესიასტე, 12, 7) (3, 14).

ძველი აღთქმის ღმერთი არის ღმერთი აბრაამისა, ისააკისა და იაკობისა. ასეთი განცხადება კი იმას გულისხმობს, რომ მათი სული მარადიულია.

ახალ აღთქმაში ნათქვამია: “მკვდრების ღმერთი კი არაა, არამედ ცოცხლებისა...” (მარკოზი 12, 27) (4, 196).

იესო ეუბნება თავის მოწაფეებს: “ნუ გეშინიათ მათი, ვინც სხეულს კლავს, სულის მოკვლა კი არ ძალუძთ. უფრო მეტად მისი გეშინოდეთ, ვისაც სულის დაღუპვაც შეუძლია გენაში და სხეულისაც” (მათე, 10, 28). (4, 21).

სული მარადიულია და იმქვეყნად აგრძელებს არსებობას სხვაგვარ პირობებში, სხეულის სიკვდილის შემდეგ იგი ახალ სავანეს პოულობს და ახლებურად ვლინდება: “აქ მისი სული შავსა და მწვანეს, მიჩერებული ზღვა ოკეანეს, ახალ დასავალს, ტოლს მრავალთ მრავალს, ნახავს მომავალს ახალ სავანეს” (მშვიდობის წიგნი).

ადრე თუ გვიან, ყოველ სულიერს უწევს მიღმურ სამყაროში გამგზავრება და იმისათვის, რომ სული თავის მარადიულ სავანეს, - ღმერთის სახლს დაუბრუნდეს, ამქვეყნად უნდა ჩააბაროს სიკეთის, ზნეობრიობის გამოცდა, რადგან ცოდვილნი ვერ ეღირსებიან სამოთხეს.

იოგების, ორფეოსელთა, პითაგორელთა, პლატონიკოსთა და ქრისტიანთათვის საერთოა მოძღვრება, რომლის მიხედვით ადამიანში ორი არსია: ღვთაებრივი და მდაბალი. ღმერთთან დასაბრუნებლად აუცილებელია განწმენდა. ორფიკული მისტიკები იყო სულის უზენაესი ნათელდების გზა, ხანგრძლივი მორალურ-ეთიკური შემზადება და წინასწარ გამოცდების გავლა” (5, 68).

სურვილთა უკუგდებას, დათმენას, მიწიერი სურვილების უარყოფას მხოლოდ მაღალი იდეალების მსახურნი ახერხებენ.

ცოდვათა განწმენდის გზაა ლოცვა, სინანული, ცრემლი. ყველაფერი ეს უხვად არის გალაკტიონის პოეზიაში. მისი ლირიკული პერსონაჟის სულში ჩასახლებული

“ბნელცოდვილი” ლუციფერის მძვინვარება მარცხდება უმანკო ნათელით, სასწაულით, ღმერთით (“სასწაულს”) (6, 162).

განწმენდა ხდება ცეცხლით, წყლით, სულიწმინდით, სისხლით, როგორც ბოდლერი ამბობდა, “სიკეთით, სათნოებით, პოეზიით.”

გალაკტიონი “წმინდა წამებით”, “მსხვერპლით, საღმრთო ტრფიალით უახლოვდებოდა იდეალს. მისი “ოცნებათა გემის” გზა იყო “უწრფელესი, ...გმირული” (უნდა იცოდეთ) (2, 279).

მიუთითებენ, რომ ორფეოსელთათვის მორალურ-ეთიკური შემზადებისა და წინასწარი გამოცდების გზა იყო არგონავტების ლაშქრობა. თავისი დამაბულობით, არგონავტთა ფათერაკებით სავსე მარშრუტი შესანიშნავ “განსაწმენდელს” წარმოადგენდა. თითქოს ამ ლაშქრობის მიზანი იყო არა მხოლოდ ოქროს საწმისი, არამედ გაჭირვების დათმენა (5, 68).

გალაკტიონისთვის სულიერი განსაწმენდელია ხელოვნება, პოეზია, სალექსო მისტერია: “როგორც რონინი საოცარი და მისტერია სული გაფრენილს ედარება ფერად მიმინოს, დასტოვო მხარე, სადაც ყველა ფილისტერია, სილაჟვარდეში მიიბროლოს და მიიძინოს” (ჩემს გულში).

პოეტს დაძლეული აქვს სიკვდილის შიში, რადგან ფიზიკური გაქრობა უკვდავებაში გარდამავალ საფეხურად ესახება.

მარადიული პოეზიის ძალით შავი სიკვდილის საშინელება უკვდავების ვარდისფერ გზად გარდაისახა გალაკტიონის “მთაწმინდის მთვარეში”, მეფე პოეტი სიმღერით კვდება, რადგან დარწმუნებულია, რომ “საუკუნეს წაჰყვება მისი ქნარი...”

გოეთეს ფაუსტს “არსებულს იქით” გამგზავრებას ურჩევდა მეფისტოფელი.

გალაკტიონს “სამშობლოს იქით, სიმშვიდის იქით” ეძახდა თავისი დემონი.

ლექსში “მიდიხარ” (7, 383-384). ცხოვრებისგან გაწამებული, ვალმოხდილი სულის მგზავრობაა უკვდავების სავანეში და გარდაცვალება აღიქმება, როგორც დაბადება, არა უბედურება, არამედ ბედნიერება, არა მიუსაფრობა, არამედ სამუდამო თავშესაფრის პოვნა, მარადიულ სავანეში დაბრუნება, მშვენიერი, სანატრელი ბედის წყალობა: “მიდიხარ... ისე მიგაქვს წვალება, თითქო ზღვის კარად თივას თიბავდე, ვინა თქვა შენი გარდაცვალება? არა, სწორედ დღეს შენ დაიბადე.”

მიწიერ-ზეციურისთვის კუთვნილის მიზღვა სამარადისო ბედნიერებად ექცევა მიღმური სამყაროს მგზავრს და პოეტი ავითარებს იმ აზრს, რომ სხვა ბინა ზღაპარი იყო, მირაჟი, გზას ულოცავს მიღმურის გზაზე მიმავალს და ტკბილ მგზავრობას უსურვებს: “მიდიხარ... ტკბილი გქონდეს მგზავრობა, სხვა ბინა მარად იყო ზღაპარი. ვინა თქვა შენი მიუსაფრობა? არა, შენ ჰპოვე თავშესაფარი. მიდიხარ... შენს ბედს ბევრი ინატრებს, მშვენიერს, ბედი სხვა არსად არი, შენ სივრცეებმა დაგაბინადრეს - შენ უკვდავების ხარ ბინადარი”.

პოეტს ნუგეში და თანაგრძნობა თავისი რანგის წინაპართა საუფლოში, “მარადიულ მხარეში” ეგულება: “ნუ დაღონდები, არსებობს მხარე, სად თანაგრძნობაც არსებობს შენთვის. იქ დაუდეგარ, მეოცნებე სულს ბინა ექნება მუდამ, ყოველთვის.”

მშვენიერების გაუკვდავებით პოულობს პოეტი “უცხო წალკოტს”, სულის სამუდამო ნავთსაყუდელს, სადაც ეგულება დანტე, რუსთაველი, ბარათაშვილი (მშვენიერებით ვიპოვე).

ლიტერატურა

1. უილიამ გათრი, ბერძენი ფილოსოფოსები, თარგმანი გ. ნოდუასი, წინასიტყვაობა და რედაქცია გ. თევზაძის, თბ., 1983
2. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთტომეული, ტ. 3, თბ., 2011
3. ბიბლია ორ წიგნად, წიგნი II
4. ახალი აღთქმა და ფსალმუნები, 1992
5. ორფიკული არგონავტიკა, თბ., 1977
6. გალაკტიონ ტაბიძე, ორ ტომად, ტ. I, თბ., 1988
7. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1982

თავი VIII

გალაკტიონის პოეზიის კოსმიური მასშტაბები

გალაკტიონი გამუდმებით კოსმიურ მასშტაბებს ელტვოდა. მას სურდა გადასცდენოდა “ზედის საზღვარს”, მოეპოვებინა უზენაესი თავისუფლება (ოცნება ბორკილებში) (1, 105).

“ზედს იქით” სწრაფვის მიზანი იყო ადამიანურ შესაძლებლობებზე შორს წასვლა, სულის ზეცამდე ამაღლება, მიწიერ ამაოებათაგან განდგომა და ცის კაზადონზე მსოფლიოს შესახედავად ყველაზე სანუკვარი სიტყვის დაწერა - “გიყვარდეთ!” (ფანტაზია) (2, 154).

ნისლმოხვეული მთების იქით, პოლუსებზე დამკვიდრების მსურველ პოეტს სურდა, საქვეყნოდ გაეჟღერებინა თავისი ღრმააზროვანი სათქმელი, რომელიც მიმართული იქნებოდა კაცობრიობის უკეთესი მომავლისკენ (ეს იყო ოქტომბრის დამლევის) (1, 181-189).

აწვალედა გვირაბებიდან კოსმოსის მოვლის წყურვილი (გვირაბებიდან) (2, 47).

აინტერესებდა და აღელვებდა არა მარტო სამშობლო, არამედ ყველაფერი მსოფლიოსთან დაკავშირებული, მსოფლიოსთან მისვლა, მხოლოდ ქართული სისხლით, ქართული სულით (ეფემერა) (3, 118).

კოსმიური იყო მისი მასშტაბები, იტაცებდა “კოსმიური გრიგალის თქმები”, კოსმიური, ერთადერთი მძლავრი მუსიკა” (კოსმიური ორკესტრი) (4, 127-131).

პოეტის გულში “ეჯახებიან პლანეტები ერთიმეორეს”.

“უკანასკნელ საზღვართან” მიღწეული, გრძნობდა “პლანეტათა შეჯახების” შეკავებულ “ქვითინს” (უკანასკნელი საზღვარი).

გალაკტიონს გათავისებული ჰქონდა “უზარმაზარი მსოფლიო ქნარის” მოთხოვნები, “მსოფლიო ორკესტრის დირიჟორის” მისია, “მსოფლიოს ყველა ხმათა ხვეულის” თავისებურებები.

პოეტი იწყებდა “ზაის ბგერიდან”, ეძებდა “ბგერა-ბგერა, საგან-საგან” და ესმოდა კოსმიური რიტმი, საღვთო მუსიკა, “მსოფლიო ბაგეთ გოდება”, მსოფლიოს ღელვები.

იგი მიმართავდა მსოფლიოს, საუკუნეს, როგორც “ეპოქის გედი”, საუკუნის პოეტური კულტურის საჭეთმპყრობელი. მარსზე იდებდა ბინას მისი გამორჩეული ფიქრი.

მსოფლიოს მოვლენების ცენტრში მყოფი, ელოდა იდუმალს, ეზმანებოდა “სამოსელი ბრწყინვალეების და გამარჯვების”, რაც სიმშვიდეს ანიჭებდა (რა დამშვიდებით გადაცქერი მსოფლიო ლოცვებს) (5, 98).

გალაკტიონმა “ყველა პოლუსი” მოიხილა, “ყველა სიმზე” დაკვრის ნიჭით იყო მომადლებული (ყველა სიმები) (5, 106-107), თავისი მერიდიანი გაავლო მსოფლიო პოეტურ გლობუსზე, ყველა განედი დაზვერა: “ო, ძეო დილის, აწ განვლის გრძნობა სიბნელის ნაფლეთის, აღმოსავლეთის, დასავლის, ჩრდილოეთის და სამხრეთის” (ნიავი, ია, ნარგიზი) (5, 410).

არც მაიას ქვეყანა, ჰიმალაის მთები და შამბალა დარჩენილა მისი ყურადღების გარეშე (პოემა ვეფხვისა) (6, 257).

თავისუფლებაწართმეული ქვეყნის შვილმა ქართული სიტყვა, ქართული სული საკაცობრიო მასშტაბებს აზიარა, “მსოფლიო სივრცეთა ტიტანი ტვირთები” ასწია და

თამამად გაუსწორა თვალი დედამიწის არსებით პრობლემებს: “ამ ტომებს ბრიყვისას მე რა წამაკითხებს, ისედაც კარგად ვჭრი მსოფლიო საკითხებს”.

პოეტს იტაცებდა ყველაფერი მასშტაბური, უსაზღვრო, კოსმიური: კოსმიური ორკესტრი, კოსმიური მუსიკა, კოსმიური ჰარმონია, კოსმიური გრიგალის თქმები, შეიგრძნობდა “კოსმიურ სიცივეს”, აწუხებდა “მსოფლიოს გამოუცნობი წყლულები” (ეფემერა) (6, 179).

მამულის ბედს მსოფლიოსთან კავშირში გაიაზრებდა: “საკითხი, რომელიც ეხლა ირჩევა ვერსალში, სამკვდრო-სასიცოცხლოა საქართველოსთვის” (პოეზია უპირველეს ყოვლისა).

გლობალიზაციის საფრთხეც არ რჩებოდა შეუმჩნეველი, თუმცა, აზვირთებულ მსოფლიოსთან მისვლის აუცილებლობაში რწმუნდებოდა და ეს ბორკილების მსხვრევის გზად ესახებოდა.

მსოფლიო სახეებთან (დანტე, შელი, ბაირონი, ვერლენი, ბოდლერი, რემბო გოტიე, ედგარ პო) ახსენებდა რუსთაველს და დარწმუნებული იყო ქართული გენიის მარადიულობაში: “ყველა სახელებში მხოლოდ რუსთაველი იხსნის განსაცდელით მრავალ საუკუნეს” (პოემა ვეფხვისა) (6, 257).

ტოლივით ეპაექრებოდა საკაცობრიო რანგის შემოქმედთ, მათ შეგირდად კი არა, მანქანოსავით გრძნობდა თავს, “ყველა სიმზე” დაკვრის ხელოვნებას დაუფლებული.

“პლანეტარული ქაოსის” გამომხატველი, მომავალ საუკუნეთა დღესასწაულზე ჭვრეტდა საკუთარ პოეზიას (პოეზია უპირველეს ყოვლისა).

პოეტის მიერ გულდასმით შესწავლილი “გაუვალი და გავლილი” გზები ხასიათდებოდა “დაუსრულებლობით” (გზები გაუვალი და გზები გავლილი) (რჩეული, 1989, გვ. 447).

გალაკტიონის უსახლო, უნავთსაყუდლო სულმა მოიარა მიწის კალთა, ის თვით იყო “მსოფლიო ძალა-უგეში” (პოემა ვეფხვისა), მაგრამ აწუხებდა “საზღვარი, რომელშიც კაცობრიობაა მომწყვდეული...”

წინასწარმეტყველური ინტუიციით გრძნობდა სიკვდილის მომტანი დემონის, ლუციფერ-მეფისტოფელთა, წითელი გველეშაპისაგან ხელდასხმული მხეცების, სატანური რევოლუციონერების დამლუპველ საქმიანობას თავის ქვეყანაში და მსოფლიოს ყურადღების მიქცევას ცდილობდა: “... და გასაგონად: მსოფლიო, წყნარად! იქ ნანგრევებად იქცა სოფელი. დიდი ხანია იქცა არარად და დაჰხარხარებს მეფისტოფელი (ეს შეღამება) (5, 323).

აფთარ-ნადირთა საბატონო სამშობლოს კატაკლიზმებზე, ბოროტების იმპერიის საფრთხეებზე მიანიშნებდა მსოფლიოს (ცეცხლი, მახვილი), წითელი ქარისაგან იავარქმნილი ქვეყნის ნამდვილ სახეს უჩვენებდა კაცობრიობას და გაბედულად მიმართავდა: “წყნარად მსოფლიო! წინ მსოფლიო! მსოფლიო ჩუმად! (ქარი, ამწევი ფარდის) (5, 229).

მისი სიტყვის ადრესატი იყო მსოფლიო, საუკუნეები, უსაზღვროება, კოსმოსისკენ მიმართავდა მზერას, ამრწუნებდა მარადიული ზამთრის მუქარა (ზამთრის დღეები), “ავდრის მოლოდინი”, მსოფლიო კატაკლიზმები და მასშტაბურ ნგრევას წინასწარმეტყველებდა: “მსოფლიო ნგრევათა კვლავ მოწმე გავხდებით” (კოსმიური ორკესტრი) (4, 127).

უტყუარად შეიგრძნობდა მსოფლიო ომის მაუწყებელ ქარს.

პოეტს არასოდეს არევია ერთმანეთში “წუთისოფლის დიდება” და “დიდება მარადისი”, კოსმიური, მარადიული და ეფემერული. პროლეტარულის, პრიმიტიულის,

უსახურისგან განასხვავებდა ნამდვილად რევოლუციურ ხელოვნებას, მიესალმებოდა “სულის რევოლუციასთან ფორმის რევოლუციას” (აკაკი წერეთელი).

“აქა-იქ რაღაცას შურდღულობენ პროლეტარულ პოეზიაზე, აქა-იქ თემად მიაჩნიათ რევოლუცია და კოსმიურ საქმედ მიაჩნიათ. ამ მხრივ რატომ არ იქნება კოსმიური მოვლენა თუნდაც კონტრევოლუცია და ან რა საქმე აქვს ყოველივე ამასთან პოეტს, გარდა კარიერიზმისა?” (7, 452).

გალაკტიონი წუხდა “სიცივით და რევოლუციით გაყინულ ხალხზე” (იქვე, 259).

სოციალისტურ რევოლუციას ეპოქალურ კატასტროფად, ათეისტურ მარქსიზმ-ლენინიზმს კი სატანისტურ მოძღვრებად მიიჩნევდა. შიმშილის, სიცივის, დევნის, გაუტანლობის დემონი ამგზავრებოდა მის თანამედროვეობას და მთელ მსოფლიოს დაანახვებდა შავი ფერით: “სიზმარი უკეთესია, ვინემ სინამდვილე. ახლანდელი სინამდვილე კი... განსაკუთრებით ჩემი... ღმერთმა შეარცხვინოს. მსოფლიო შემოსილია მხოლოდ შავი, საშინელი სინამდვილით” (7, 457).

ლექსით - “ორად გაიპო წითელი კლდე” - გამოხატა დედამიწისთვის წითელი ჭირის თავს მოხვევის, მსოფლიოს “საზარი ომის” შიში და ეს საფრთხე აცხადდა კიდევ მეორე მსოფლიო ომის შედეგად.

პოეტმა დაგმო საზღვრების მოშლა, უკარო სახლის სახეში წარმოადგინა მთელი მსოფლიოს პროლეტარების გაერთიანების, უღობო, ინტერნაციონალური ქვეყნის შექმნის იდეა, რაც ჩვენს “უფროს ძმას” ეკუთვნოდა, ხოლო საერთაშორისო არენაზე მომძლავრებული მასონურ-კოსმოპოლიტური მოძღვრება, ერთა ლიგა პატარა ქვეყნებისთვის შექმნილ საშიშროებაზე დუმდა და ამით “გადამთიელი გადიის” წისქვილზე ასხამდა წყალს (იმ ერთა ლიგას).

გალაკტიონს აინტერესებდა მეოცე საუკუნის ქართული პოეზიის მიმართება მსოფლიოსთან. ამ პრობლემას თავისი შემოქმედების ჭრილში გაიაზრებდა და მის განსაკუთრებულობაზე ამახვილებდა ყურადღებას (ეფემერა) (5, 202).

პოემა “მშვიდობის წიგნი” “მნათობმა” დაუწუნა და დაბეჭდვის ღირსადაც არ ცნო, გალაკტიონი კი მის “მსოფლიო სახელზე” ოცნებობდა: “მანქანაზე დაბეჭდილი წიგნი, რომელიც მსოფლიო სახელს მოიპოვებს”.

მსოფლიო წონის პოეტებად სამართლიანად ესახებოდა წინაპარი კლასიკოსები, თავის თავთან ერთად: “შენს შვიდ მგოსანს სახალხოს, შვიდს-დაფნისგვირგვინიანს, რუსთაველს, გურამიშვილს, ბარათაშვილს, ილიას, აკაკის და ვაჟას, დროშებს ვარდყვავილიანს ვუწვდი: მთელი მსოფლიოს ნახევარი ჩვენია”...

“საკუთარ ძლიერ სიმღერის გრძნობამ” ათქმევინა ჯერ კიდევ სიჭაბუკეში: “მე მთელ დედამიწას დუელში ვიწვევ!”).

არც ეს ჩანაწერი აღმოჩნდა ლოკალური მნიშვნელობის: “გალაკტიონოლოგია ისეთი დარგია, რომლითაც უნდა დაინტერესდეს მსოფლიო”.

საფუძველს მოკლებული როდია ეს თვითდაჯერებული განაცხადი: “შორს არ არის ის დრო, როცა კვლავ იგრილებენ გაზეთები, ქუჩები, თეატრები. ამ ხმას აჰყვება მსოფლიო. გაუმარჯოს მსოფლიო რეზონანსს”.

მსოფლიოს პოეტურ პროცესებში ღრმად ჩახედული დიდი კონსტანტინე გამსახურდია ბრძანებდა: “მე პირადად, ასე თუ ისე ვიცნობ მსოფლიო პოეზიას და უნდა მოგახსენოთ: გალაკტიონისთანა დიდი ვირტუოზი ლექსისა არც ჩვენს ქვეყანას და არც ჩვენს პლანეტას არ მოეპოვება... გალაკტიონი იყო განუმეორებელი ორფეოსი ქართული სიტყვის მუსიკისა... მსოფლიო პოეზიაში მე არ მეგულება პოეტი, რომელსაც ამდენი

შედეგრი ჰქონდეს... სრულიად მიუდგომლად ვამბობ: გალაკტიონმა გადააჭარბა თავის მასწავლებლებს, შორს გადააჭარბა” (6, 597, 599).

ასე ფიქრობენ ისინი, რომელთა მზერა შურს არ დაუბინდავს: “მეოცე საუკუნის მსოფლიოში არ არსებობს გალაკტიონზე დიდი პოეტი (ტოლფასოვანი კი)” - მუხრან მაჭავარიანი.

“მეოცე საუკუნის ჩვენი პლანეტის სულ ათიოდე ელვარე პოეტურ სახელთა შორის, რომელთაც აამაღლეს და დაამშვენეს ჩვენი დრო, ერთი სახელი ქართულია - გალაკტიონ ტაბიძე” (ირაკლი აბაშიძე).

“გალაკტიონის დაბადების დღიდან დედამიწის ზურგზე მისი სიმაღლის პოეტს არ გაუვლია” (ნოდარ დუმბაძე).

“მოვა დრო, როცა კაცობრიობა გალაკტიონ ტაბიძეს გენიალურ პოეტად აღიარებს” (გურამ ასათიანი).

“ჩვენი დროის ყველაზე დიდ პოეტად მე ვთვლი გალაკტიონ ტაბიძეს” (ბულატ ოკუჯავა).

მერაბ კოსტავას აზრით, სამყაროს შემცნობი პოეტი თავად იყო კოსმოსი: “გაიერთსახე, რაიც დაჰყავი, როცა სამყარო საცნაურ ჰყავი. როს სულის წრთობას ხელი მიჰყავი, რადგან კოსმოსი თავად იყავი”.

მხოლოდ მესიური მასშტაბები, მაკროკოსმიური კაცი, ზოდიაქალური ველები, სივრცეებს მიღმა სივრცეები იხილვება გალაკტიონის პოეზიაში: “გრძნობდი მასშტაბებს მხოლოდ მესიურს, ქმნადობის ცეცხლით ატაცებულნი. მაკროკოსმიურ გადიქეც კაცად. დროის და სივრცის დაჰკარგე განცდა, ზოდიაქალურს მოედე ველებს. სივრცეებს მიღმა სივრცეს ეძებდი, კოსმოსში გასურდა დარჩენა კვლავაც, სულს სხეულისთვის ვერ იმეტებდი, გარდუვალობას შეჰღრენდი ავად” (მერაბ კოსტავა, “გალაკტიონი”) (8, 5).

დევი სტურუა, ადარებს რა ერთმანეთს გიორგი ლეონიძეს და გალაკტიონ ტაბიძეს, გიორგის “მიწიერ ანთეოსს” უწოდებს, გალაკტიონ ტაბიძეს - “კოსმიურ ტიტანს”.

ვახტანგ ჯავახიძე ასე განჭვრეტს გალაკტიონის მასშტაბურობას: “იგი (გალაკტიონი - ლ.ს.) ლაპარაკობდა, როგორც კაცობრიობის შვილი, როგორც პლანეტის მოქალაქე” (7, 573).

მხატვარი და ესეისტი რეზო ადამია ბრძანებს ტერენტი გრანელის შესახებ: “ტერენტი გრანელი არის შორეულ კოსმოსში მარტო, რაინდული თავგანწირვით მოარული მგზავრი...”

“მგოსანმა უფლის დონეზე წმინდანად იმოგზაურა და მოგზაურობს პოეზიის კოსმიურ სივრცეში.

“ტერენტი გრანელს ახასიათებდა... საკუთარ აზობოქრებულ სულში კოსმიური მოგზაურობა”.

ეს მოგზაურობა მარადიულად გაგრძელდება: “... მერმე დაიწყება კოსმიურ სივრცეში მგოსნის პლანეტებს შუა უწყვეტი თანამგზავრობა და მარადიულად ლექსთ მოფენა” (9, 24, 96, 94, 107).

გალაკტიონმა “მსოფლიო სივრცეთა ტიტანი ტვირთები” ასწია, მისმა გონმა მოიარა პლანეტები, კოსმოსი, საქართველოს “თანამდეგ, უკვდავ სულად” იქცა.

ეფემერებით გატაცებულმა პოეტმა, ღვთის განგებით, “ახალი კართაგენი” ააგო ზეცაში, ქრისტიანული ჯვრით, გვიანი მტევნებით, წმინდა ემბაზით (მარიამის სიმბოლოა “დაუჯდომლის” მიხედვით), “ზენიტზე მდგარი შორი პალმებით”, “დიდი საიდუმლოთი” (ღმერთის სახელებია), ქართული სულით მიაღწია პარნასს, ახალი მერიდიანი გაავლო პოეზიის გლობუსზე (ეფემერა) (6, 179-180).

კოსმიური მუსიკის, კოსმიური ჰარმონიის, საღვთო მუსიკის მოსმენა-გათავისება ახასიათებდა გალაკტიონს, რაც რჩეულთა შორის რჩეულის ხვედრია.

ლიტერატურა

1. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. I, თბ., 1992
2. გალაკტიონ ტაბიძე, ხუთ ტომად, ტ. II, თბ., 1992
3. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1977
4. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1982
5. გალაკტიონ ტაბიძე, ორ წიგნად, წიგნი I, თბ., 1988
6. გალაკტიონ ტაბიძე, რჩეული, თბ., 1989
7. ვახტანგ ჯავახიძე, უცნობი, თბ., 1991
8. გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალი, ქუთაისი, 1996, N4
9. რეზო ადამია, ტერენტი გრანელი – სისხლიდან ცრემლი, თბ., 2008

“ფეხით დიდებისაკენ”

გალაკტიონი აცხადებდა: “... რომ ისევე მტკიცე ფეხით ვიდგე მასაში, რომ ფეხდაფეხ ჩვენს სწრაფმავალს მივყვე დროებას, მგლის მუხლით და ფეხით ვთელო საწუთროება... მინდა ფეხით მოვიარო მთელი ხმელეთი, მისი ღელვით, მისი შუქით და სიბუნელეთი. მომირჩინე ჩემი ფეხი, კიდევ ისა ჰქენ, იმავ ფეხით რომ გავწიო დიდებისაკენ” (ფეხით დიდებისაკენ) (ხუთტომეული, ტ. 2, თბ., 1993, გვ. 359).

მხოლოდ ღმერთის რჩეულს შეეძლო “მსოფლიო გლობუსის” გულში ჩატევა, უთვალავი გზების განჭვრეტა: “ბევრზე ბევრია გზები სავალი, ხალხთ სამსახური უფრო მრავალი, დალოცოს შენმა კეთილმა ჩრდილმა მძიმე, ეკლიან გზით მიმავალი (ერთხელ შენ დაჰხვენი ჩემგან კარები) (გალაკტიონი, რჩეული, თბ., 1982, გვ. 296).

მოგონების, იმედების, მარადიული შეხვედრების გზა იყო პოეტის გზა: “მზის ამოსვლისებრ მოგონებაც მარადი გზაა, მარადი გზაა იმედების და შეხვედრების” (მზის ამოსვლა ზღვაზე) (გალაკტიონი, რჩეული, თბ., 1982, გვ. 329).

“უზენაეს ცეცხლთან” (ღმერთთან) წილნაყარ პოეტს ერგო დადაფნული გზები, მეფის სიდიადე: “დადაფნულ გზაზე მიდიოდი, ვით კეისარი, შენს მოვლენაში კრთოდა ცეცხლი უზენაესი” (მგლოვიარე სერაფიმები) (რჩეული, 1982, გვ. 74).

ხალხის, მისი იდეალების ეკლიან გზაზე შემდგარი პოეტი უზენაესს ევედრებოდა: “ბევრზე ბევრია გზები სავალი, ხალხთ სამსახური – უფრო მრავალი. დამლოცოს შენმა კეთილმა ჩრდილმა, მძიმე, ეკლიან გზით მიმავალი” (ერთხელ შენ დაჰხვენი ჩემგან კარები) (რჩეული, 1982, გვ. 296).

“ახალ სიტყვებში მყოფი სამყარო”

გალაკტიონის ძიების ორიენტირი მასშტაბური იყო, “მამაცი ზღვარგადამლახველი” პოეტი ერთდროულად ელტვოდა მშობლიურ ნაპირს, კოსმიურს, ზმანეთის ქვეყანას: “აჰა ნაპირიც, ჩვენი ნაპირი, იგი მშობლიურ თიბათვეს ჰგავდა, სილაზე იყო გზა პირდაპირი სილაში უხმოდ ჩაწოლილ ნავთან... და იალქნების გროვა მრავალი ეშურებოდა ქვეყანას – ზმანეთს, იქ, სადაც ზღვა და ცის დასავალი სიტყვის უთქმელად გრძნობენ ერთმანეთს” (918).

ეს “ზმანეთის ქვეყანა” “ფანტაზიის მერანზე” მჯდომი პოეტის ორიგინალური სამყაროა.

გალაკტიონის ესთეტიკის ქვაკუთხედი “აღმოჩენა, გამოგონება, შექმნა”.

პოეტების მეფემ უპირველესად აღმოაჩინა, ახლებურად დაინახა ადამიანი: “ყოველი კაცი ქვეყანაზე არის ის განძი, რომელსაც უნდა აღმოჩენა და დაფასება” (სახეს გადაჰკრავს).

მასშტაბურ აღმოჩენებს უკეთებს აქცენტს ლექსი “დადგა აგვისტო”: “აღმოვაჩინე მთელი სამყარო, ქვეყნისთვის ჯერაც მიუკვლეველი...”

ასევე აღმოსაჩენი გახდა ათეისტური ეპოქის მიერ მივიწყებული საღვთო სიყვარული და განგებამ გალაკტიონს დააკისრა ეს მისია: “ჯერ ყველასაგან მიუკვლეველი აღმოვაჩინე მე სიყვარული”.

გალაკტიონი მიეახლა სულიერი სამყაროს ახალ ნაპირს (918).

გრიგალისებური ძალით ეძებდა პოეტი რუქაზე არაღნიშნულ ახალ “კამჩატკას”: “ოჰ, როდის ვიტყვი: გრიგალი ჩადგა! იქნება დაცხრეს მშფოთვარე გული... იქნებ გამოჩნდეს სადმე კამჩატკა, რუქაზე არსად არ აღნიშნული” (ავდრები).

პოეტის მიზანი იყო გასცილებოდა საზღვრებს, “რასაც კაცთათვის ამყარებს ბედი” (რაა ეს გრძნობა?).

მისი “სიკვდილივით მარადი სურვილი” იყო “მთელი ქვეყნის სიმღერებით” მოვლა (პოეზია უპირველეს ყოვლისა).

“მომავლის სხივები”

“მომავლის სხივებით” (სხივი საღმრთო სახელია) გაბრწყინებული გალაკტიონი გენია ტიტანივით მთებზე გადავლის ძალას იძენდა, ვნების ცეცხლით ევლინებოდა თოვლიან მწვერვალებს და სასწაულებს ახდენდა: “... მომავლის მზის სხივები კანდელივით დამქათქათებს, მალე, მალე მთებს და ველებს ტიტანივით მოვევლები, ვნების რკალად მოვედები მუდმივ თოვლით შესუდრულ მთებს” (ავრორა).

მომავლის, ნუგეშისმცემლის (ღმერთის სახელია) სტიმულით ვიდოდა შორეულ სივრცეებში გალაკტიონი: “აქ კი უღრებელო და ლურჯი ცაა, წინ – მომავალი, ნუგეშისმცემი. გემიც დაიძვრის, აჰა, საცაა, აჰა, საცაა დაიძვრის გემი” (აჭარის სილაჟვარდემი).

მრავლისმნახველ, ხმელეთის, ზღვების მომვლელ მოგზაურ პოეტს ენუგეშებოდა მომავლის უცდომელი მსჯავრი: “ახლა კი ხელი მივცეთ ერთმანეთს, ხომ მოგვივლია ხმელეთი, ზღვები, ოჰ, მომავალო, შენ ერთი მაინც არ იტყვი, როგორც იტყვიან სხვები” (სტანსები).

დიდ წინაპართან - აკაკი წერეთელთან შეხმიანებული პოეტი ვალში არ რჩებოდა წარსულთან და თავის ლურჯას მომავლისკენ მიაჭენებდა: “... იმ დროს ბევრი ქარს გადურჩა, წარსულს ვალში არ დაურჩა, მშვენიერი მომავლისკენ გასწი, გასწი, ჩემო ლურჯა!”

საღვთო, მარადიული სიბრძნით გამორჩეული პოეტების მეფის მართალი სიტყვა წინსვლის მსახური იყო. მიზანმიღწეული, საკაცობრიო იდეებით პარნასზე დამკვიდრებული პოეტი უმშვენიერეს კიბეზე იდგა: “უმშვენიერეს კიბეზე უეცარ ფიქრით შევდექი: ბრწყინავდა მარმარილოთა ზეასვლა შემდეგ შემდეგი... აქ, ამ კიბეზე მომავლის ღრმა სიბრძნით თვალანახელი, საიდანაც ჩქეფს სიმართლე და წინსვლისათვის ძახილი. ურთულეს ბრძოლის მიზანი-საკაცობრიო იდეა-იგივე კიბეა მსვლელი იქ, სად გამარჯვების კიდეა” (უმშვენიერეს კიბეზე).

“მთვრალი ხომალდით” მოგზაური არტურ რემბო ხედავდა “ხომლთა არქიპელაგს”, მბრწყინავ კუნძულებს, ვარსკვლავეთის გზას, იქ ეგულებოდა ოქროს ჩიტები, ხვალის დღეები: “... გავცქერდი ხომალდთა არქიპელაგს! კუნძულთა ბრწყინვას! იხსნება გზა და ვარსკვლავ-ვარსკვლავ-მიიკვალება: ეგებ უძირო მაგ ღამეში შეხიზნულს გძინავს, ო, მირიადო ოქროს ჩიტო, ფეთქვავ ხვალეთა!” (მთვრალი ხომალდი) (ფრანგი პოეტები, ფრანგულიდან თარგმნა გივი გეგეჭკორმა, თბ., 1977, გვ. 92-95).

გალაკტიონი თავისი “ლურჯი ხომალდით”, “ოცნებათა უდიდესი, უწრფელესი, გმირული გემით” გაეჯიბრა მსოფლიოს პოეზიის კორიფეებს და “გადააჭარბა თავის მასწავლებლებს, შორს გადააჭარბა” (ვ. გამსახურდია).

გალაკტიონმა გამორჩეული ნიჭით, ტიტანური ძალისხმევით მოიპოვა ეპოქის პოეტურ ძალთა საჭეთმპყრობლის ტიტული: “არცერთ ეპოქას არ აქვს უფლება, გაესაუბროს ჩემსას თამამად, მას მომავალი ეალუბლება მხოლოდ გრიგალად, წვიმად, სამუშად”.

“გაუკვდავების ოცნებაც” აუხდა, რადგან “გამვლელ-გამომვლელ წამს” კი არა, მარადისს ეხმაურებოდა (არცერთ ეპოქას არ აქვს უფლება) (რჩეული, 1982, გვ. 251).

“ბრწყინვალეების და გამარჯვების სამოსელით” მოსილი პოეტი სიმშვიდით გადასცქეროდა მსოფლიო ღელვებს, ელოდა უზენაესს, რადგან თავისი არაერთი მზე ამოიყვანა აღმოსავლეთის ცაზე: “რა დამშვიდებით გადავცქერი მსოფლიო ღელვებს, ვიცი: ახლოა ის, ვისაც ველი. მას სამოსელი ბრწყინვალეების და გამარჯვების მოაქვს მებრძოლი პოეტისათვის. დასცხრით, ტალღებო, მზე ამოდის აღმოსავლეთით, მზე მოდის არა ერთი და ორი... დამშვიდდით, როგორც მე ვარ მშვიდი ამ მოლოდინში” (რა დამშვიდებით გადავცქერი მსოფლიო ღელვებს) (რჩეული, 1982, გვ. 98).

პოეტი მომავალშიც ხედავდა თავის ერთგულ რაინდებს“ (“გაიცქირება მომავლისკენ”) (რჩეული, 1977, გვ. 197).

გალაკტიონმა უკვდავყო თავისი საუკუნე, ამასთან გადაიხედა მომავალში, საუკუნეების “თანამდევნი, უკვდავი სული” გახდა: “ამ წიგნში მთელი საუკუნის ვიპოვე ბინა, უცხო წალკოტში, სადაც კალთა გადაეფინა მზის ელვარებას და უსაზღვრო ძებნის სურვილებს, ძველი ელლადით, ძველი რომით გადაბურვილებს. აღმოჩენილი სულ შემთხვევით, ნახევრად მკვდარი, ძლიერ მიმავალს უმღეროდა მომავლის ქნარი” (ძლიერ მიმავალს უმღეროდა მომავლის ქნარი).

GalaktionTabize's Aesthetics

Resume

In the work anticipation is considered as the guarantor for the eternity of the creator. Guided by the appropriate sources foreseeing and forehearing phenomena, intellectual and emotional intuition in Galaktioni's poetry have been studied.

Galaktioni is a theologian, believed that a poetic gift was a mercy given by Holy Spirit. "Love Song", "Prayers, chant the new" represent the characteristic feature of Galaktioni's religious poetry.

Like apocalyptic saints clothed in white, the poet devotes eternal songs of praise to God which may be comprehensible only to those who give their blood away for the Most High, who dedicate their life to the truth.

The king of poets denied the socialist realism dogmas, limited materialistic outlook. His starting point was idealism, religiousness. By his firm religious convictions the mission of a work of art is to serve faith and spirituality, to seek the path to God, to save national ideas, solving at the same time socio-political and philosophical problems.

Sea, ocean, tornados are the motive power for Galaktioni's genius. The poet appears in the image of almighty sealer, a traveler, boat-man, Orpheus, Demon, Dionysus.

"Transport" for his soul is a boat or ship, and its actuating leader-sails, mast, anchor, helm.

The paradigms of the richest poetry are precious stones, metals, millions, billions, fresh-new palaces, "dream-land towers", new Carthage of heaven.

The purpose of a genuine poetry is "to discover, invent, create". Galaktioni created great spiritual monuments to glorify beauty. He adjusted to the designs of his sophisticated soul such notions as temples of thoughts, veil. The main principle in his creations was a variety of meanings of the image-words, guest in all latitudes on the earth and on the heaven, somewhere else to see what is not seen. The first task was to overcome the sinful ocean, reach the heaven going not with the stream but "against the winds".

A creative attitude towards the traditions is shown by being "in a golden boat" with the ancestors, settled in the Beauty Land with Rustaveli, Dante, Byron, BarataShvili.

The success was guaranteed by "Love", "Joy" (God), faithfulness to the commandments of the Most High. The boat of dream of Georgian Orpheus was extremely sincere, and at the same time heroic.

Merged with infiniteness the poet's soul was searching for "a new land, new heaven", "the land of the appeased" through immortalization of beauty.

"The eternal land" – death, never frightened him, for he could foresee the brilliance of his distinguished soul on the haven.

The poet's eternity was guaranteed by the harmony between the poetry and centuries, the world, the universe, discovery of "yet unbound world and love", the epoch immortalized in new words, "playing all the strings".

Galaktioni could well distinguish between earthy and heavenly wisdom. Having been familiar with the mysteries of romanticism, symbolism and impressionism the poet's soul was infinitely diversifying the traditions and reached high stages of realism, poetic universality.

It composer of Georgian word, grand master of poetic integrals, aesthetic categories debated without embarrassment with the highest rank magi and appeared before us as a “conductor of the world orchestra”.

Known as an innovator and reformer in poetry, Galaktioni’s aesthetic view is a new, high stage in the development of aesthetic thought in general.

GalaktionTabidze was a genuine “Orpheus of the georgian poetry music”, and he excelled his teachers, by far excelled (KonstantineGamsakhurdia).

შინაარსი

თავი I

ანტიციპაცია – მარადიულობის გარანტი;

თავი II

ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენებით გაცხადებული მომავალი გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიაში;

„ველი“ გალაკტიონის სახისმეტყველებაში;

„სარკე იშვიათი“;

„იწვება სული ხილვის ტაროსზე“;

„მიჰქრის მერანი მოგონებათა“;

„ჩემს ანგელოზ დას, ჩემს მოგონებას – პოეზიას“;

„რუსთაველი მახსოვს ბავშვი“ ;

„მესაუბრება წინაგრძნობა დაჟინებული“;

„ღრმა სიბრძნით თვალანახელი“;

“ზექვეყნიური, უკვდავი ხმები” გალაკტიონის პოეზიაში;

პოეზია – სულიწმინდის მადლი;

ლოცვა-ვედრება, გალობა ახალი;

“მე მდუმარე გენია ვარ“;

ორფეოსი, დემონი, დიონისე გ. ტაბიძის შემოქმედებაში;

შემოქმედება - “აღმოჩენა”, “გამოგონება”, “შექმნა“;

პოეტური ინტეგრალები;

“მარადია ერთადერთი: შვენება“;

“სულის სამოსი”, “ფიქრთა სამოსი“;

“ოცნების მანდილი“;

“ოცნების კვართი“;

“მშვენიერება ჩადრს დაიხურავს“;

“მშვენების რიდე“;

“სიტყვის ძაძა“;

“გვირგვინი სვეტის“;

“ჩემი როლი ნიღაბით“;

“ძალა” - სასიცოცხლო მაგნეტიზმი;

“იდუმალი ძალა“;

“პოეტი - “ძალა უგეში“;

“სულს სწყურია საზღვარი, როგორც უსაზღვროებას“ ;

“მე დავინახე მცურავი სული“;

“სული შემლილი და ბედნიერი“;

რომანტიკული მოტივები;

თავი III

მოდერნიზმის გზა;

სიმბოლიზმის თავისებურება - ბიბლიური სიმბოლიზმი;

გალაკტიონის ერთი ესთეტიკური პრინციპი ზოგიერთ სახე-სიტყვათა მაგალითზე;

იმპრესიონიზმი და გალაკტიონის ლირიკა;

თავი IV

“მილიონებში ხელისმრეველი“;

ტრადიციები;

“ხელოვნება – ეს ოქროა“;

“ქარვისფერი წიგნი“ ; ;

იაგუნდი, ლალები;
“ყინულის სასახლე”;
“სასახლე ახალ-ახალი”;
ფიქრთა ტადარი; ;
“კარავი, ფიქრთ შემფარავი”;
“ამღერების ციხე-სიმაგრე”;
“კოშკი ჩემი მაღალი”;
“სახლი-საუნჯე”;
“ახალი ლალის კართაგენები”;

თავი V

ზღვარგადამლახველი მოგზაური და მეზღვაური;
“ცხოვრება იგივე ზღვა არის”;
ოკეანესთან დამეგობრება;
გადავიარეთ მრისხანე ზღვები;
პოეტი მეზღვაურის “სიხარულის ღვინო”;
გენიის ზღვის ახმაურება;
ოცნების ნავი, ოქროს ნავი, ფიქრთა ნავი, ლაჟვარდის გემი;
ფანტასტიკური მენავე;
აგასფერის ხომალდი;
ქარის პირდაპირ სვლა;
ოქროს ნავში წინაპრებთან;
ხომალდის რჩევა და იალქნების ნანა;
გრიგალის მეთაურობით მოგზაური ანძა;
“მფარველი იალქნები”;
მეოცნებე აფრები, საიმედო ღუზა და საჭე;
ირონიული;

თავი VI

ახალ ეპოქის მხედარი;
მშვენიერების მაძიებელი ბედუინი;
ლურჯა ცხენები და მისი ვარიაციები
“ცხენთა შეჯიბრებაზე”;
როსინანტის აჩრდილი;
“აპოკალიფსის მერანი”;

თავი VII

ასტრალური მოგზაურობა;
“ახალი მიწა, ახალი ზეცა, თეთრი კუნძული”;
“სამუდამო მხარეში” გამგზავრება;

თავი VIII

გალაკტიონის პოეზიის კოსმიური მასშტაბები;
“ფეხით დიდებისაკენ”;
“ახალ სიტყვებში მყოფი სამყარო”;
“მომავლის სხივები”;

Resume;

შინაარსი.